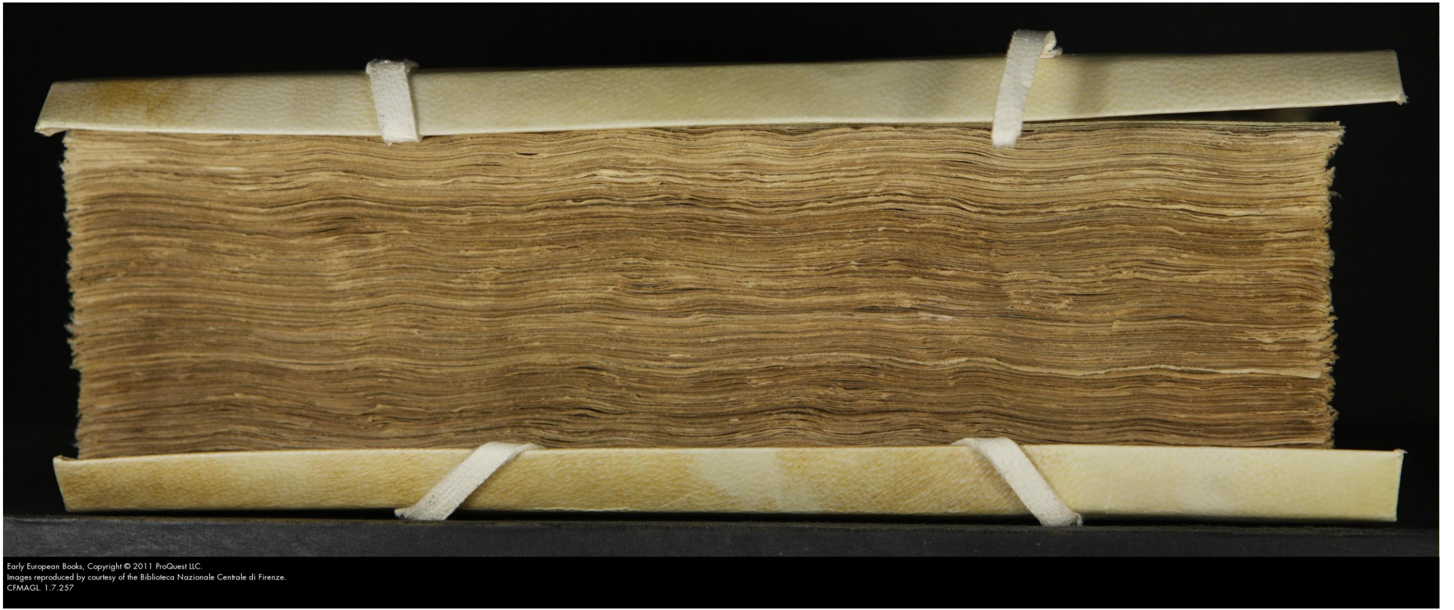

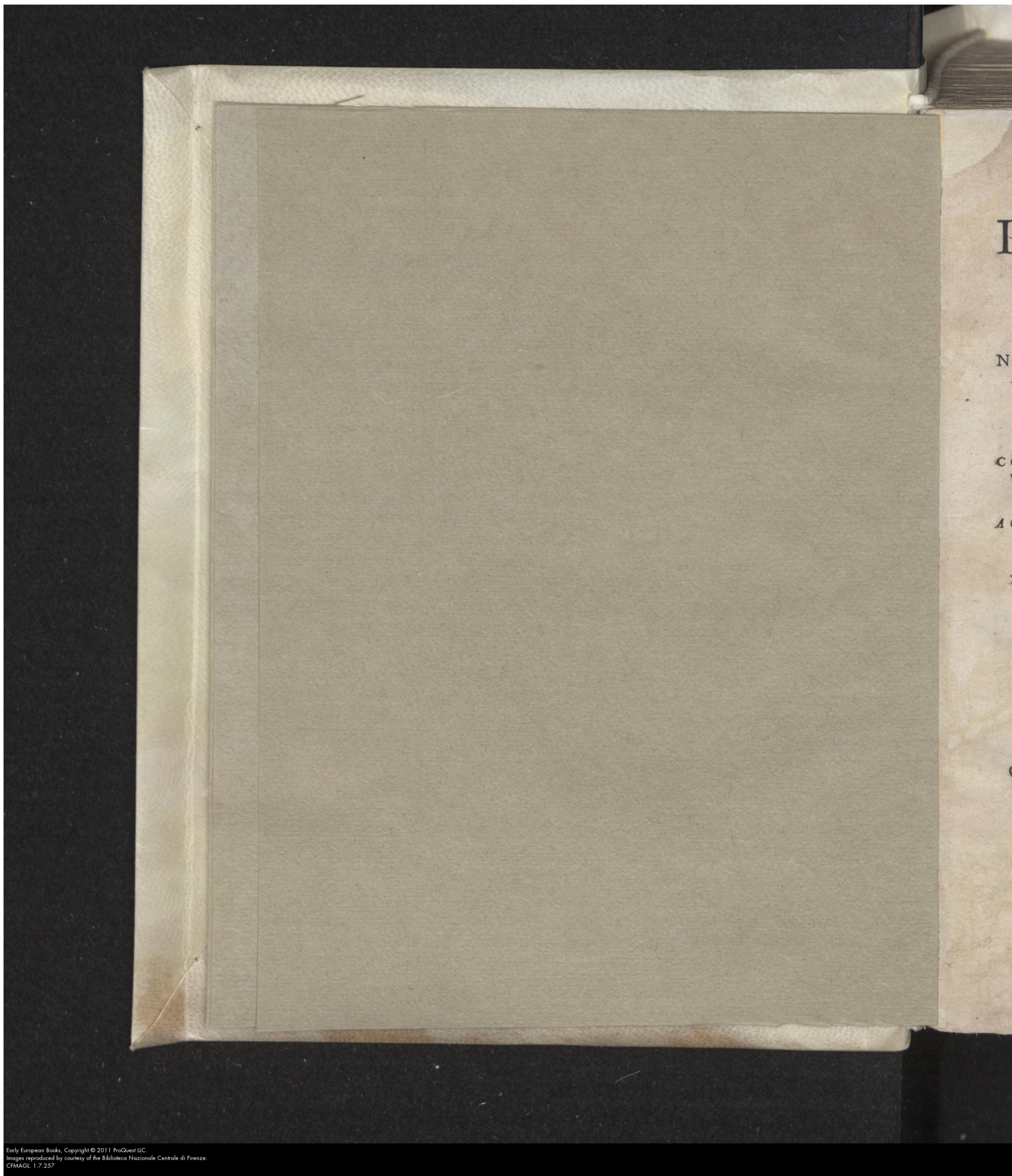

1
7
257

DE PLANTIS
Epitome vtilissima,
PETRI ANDREAE MATTHIOLI SENENSIS, MEDICI EXCELlentissimi, &c.

NOVIS PLANE, ET AD VIVUM EXPRESSIS ICOnibus, descriptionibusq; longè & pluribus & accuratiorib. nunc primum diligenter aucta, & locupletata, à

D. IOACHIMO CAMERARIO, MEDICO CELEberrimo inclytæ Reip. Noribergensis.

COMPENDIUM IN EORUM MAXIME GRATIAM ATQUE vsum adornatum, qui plantis conquirendis & indagandis student; ac, quæ de eis plurib. à Matthiolo in Dioscoridem disputantur, breuiter descripta simul depictaq; oculis subijcere cupiunt.

ACCESSIT, PRAETER INDICEM QUAM EXACTISSImum, liber singularis de itinere ab vrbe Verona in Baldum montem plantarum ad rem medicam facientium feracissimum, auctore

FRANCISCO CALCEOLARIO, PHARMACOPOEO VERONENSI.

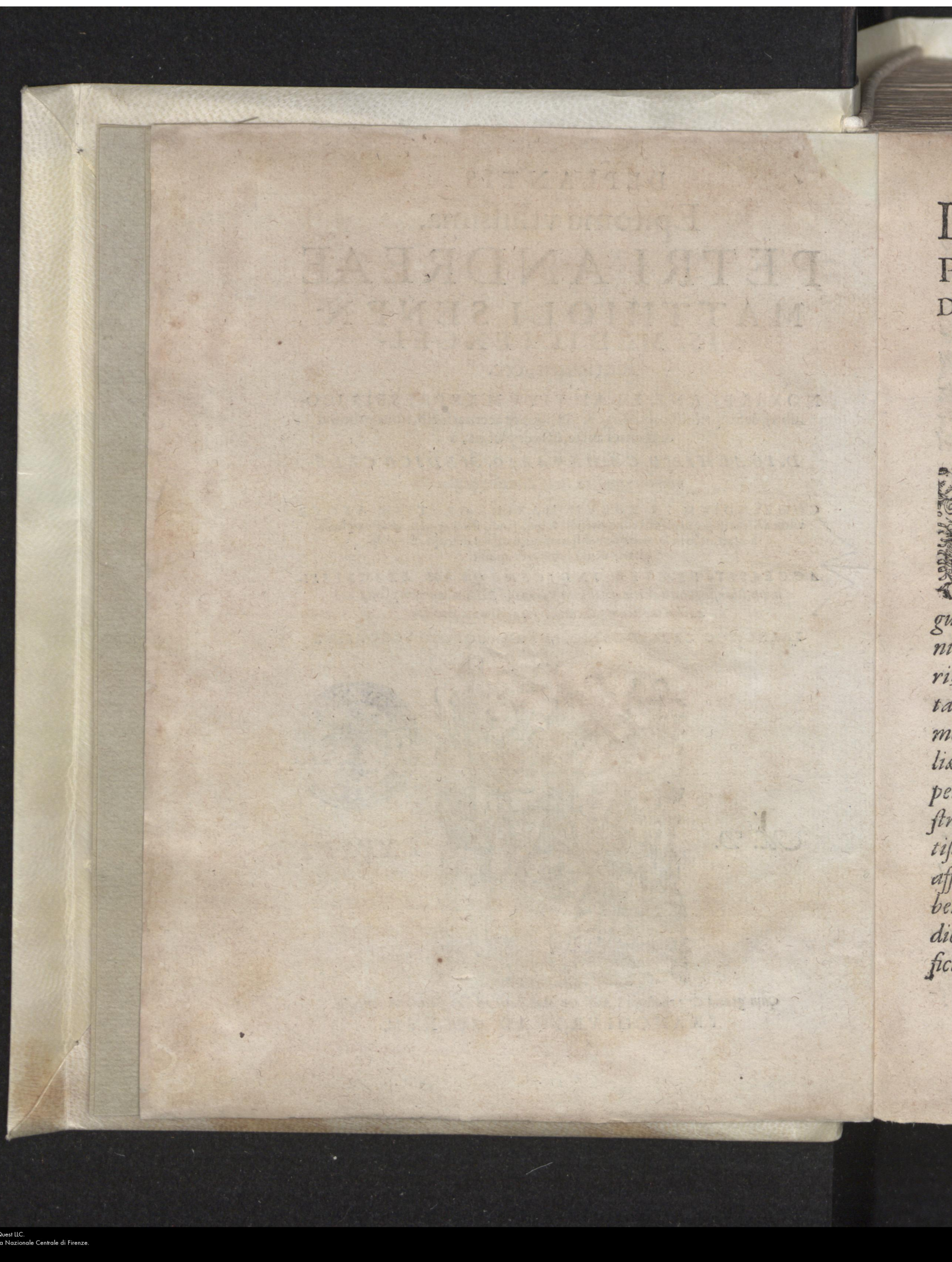

M. D. LXXXVI.

Cum gratia & priuilegio S. Cæsareæ Maiestatis ad hæc specialiter concessis.

FRANCOFURTI AD MOENUM.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DN. MAVRICIO, LANTGRAVIO

Haßiæ, Comiti in Catzenelnbogen, Dietz, Zigenhan & Nida, &c. Domino ſuo clementiſsimo,

S. D.

ILLVSTRISSIME *Princeps, Domine clementiſsime, Quanquam iam dudum nihil prius neque antiquius habuerim, quam (ſicuti multis receperam) Latinum opus Botanologicũ collectum à me nõ exiguis laboribus & ſumptibus, tam ex inchoatis lucubrationibus Medici & Philoſophi præſtantiß. D. Conradi Geſneri, p. m. quã meis obſeruationibus proprijs quamplurimis, tandẽ elaborando perficere atq; in publicũ dare: hoc tamen meum inſtitutum huc vſq; variæ occupationes multæq; aliæ cauſæ retardarunt & quominus id ad optatum finem perduceretur, impediuerunt. Cum vero imprimis, Illuſtriß. princeps, D. parens veſter, Dominus meus clementiſsimus, pro ſuæ Celſitud. ſingulari erga rem herbariam, affectione, cuius vt eſt peritiß. ita etiam amantiſsima & benigniſsima in me voluntate, quam nunquam ſatis prædicare animo ſubiectiſsimo poſſum, me hac in parte munifica liberalitate non parum adiuuerit, ac ſimul etiam ali-*

quoties à me poſtulauerit, vt in cepto opere ſedulo pergerem, illudq́; omnibus modis vrgerem, erubeſco profectò nonnihil, vt verum fatear, quod nondum ipſius Celſitud. aliorumq́; expectationi, quod tamen non mea culpa ſed alijs remoris nonnullis ſubinde interuenientibus accidit, ſatisfacere potuerim. Interea autē, ne videar plane malum nomen (quod ſane cupio à me eſſe lōgiſſimum) promiſſi huius admonere meipſum, & illius loco, hoc aliunde deſumptū ſpecimen, Epitomen videlicet plantarū olim ab Excellentiſs. Petro Andrea Matthiolo p.m. editam, & nunc rogatu amicorum & typographi à me pluribus in locis auctam nouisq́; typis exornatam, ad V. Ill. CL. mittere ſtatui, ſubmiſſe orans vt V. Ill. CL. quam in ſua ineunte iam ætate, quemadmodum ad omnes liberales artes & præclara ſtudia, ita quoq; ad vtiliſſimam cognitionem ſtirpium, aliarumq́; rerum naturalium peculiari quadam inclinatione ferri & exemplo paterno duci omnes norunt, mihiq́; eſt perſpectum, meo nomine apud Illuſtriſs. principem Dominum parentem Veſtrum, Dominum meum clementiſs. intercedere, ipſiusq́; Celſ. perſuadere non grauetur, me, quod dicitur, omnem lapidem moturum eſſe, vt primo quoq; tempore promiſſum opus, Deo adiuuante, abſoluatur atq; in lucem prodeat. Præterea etiam ab V. Ill. CL. ſubmiſſe peto atq; contendo, vt hanc exiguam meam opellam hilari benignoq́; vultu accipere & me ſuæ benignitatis fauore, ſicuti hucuſque Clementiſs. fecit, impoſterum quoq; complecti ac me ſibi commendatum habere non dedigne-

dignetur. Quod superest, ego Deum opt. max. dies noctesq; orare non desinam, vt V. Illustr. & præclariss. indoli suo spiritu semper assit, & laudatiss. cursum vniuersæ vitæ vna cum illustriss. principe Domino patre suo, Domino & mecœnate meo clementiss. ac cæteris illustrissimæ Domus Hassiacæ principibus saluam & incolumem in omni prosperitate conseruare quam diutiss. velit. Bene valeat V. Ill. CL. Norimb. Cal. Martij Anno Christi. 1586.

V. Ill. CL.

deditiss.

Ioachimus Camerarius M.D.

SERENISSIMO PRINCIPI FERDINANDO ARCHIDVCI AVSTRIAE, DVCI BVRGVNDIAE,
&c. Comiti Tyrolis, &c. Domino suo clementißimo.

AMETSI ingrauescente iam ætate decreuissem SERENISS. PRINCEPS, omissis studijs ac lucubrationibus, quod vitæ reliquũ erat, in otio atq; animi, & corporis tranquillitate transigere, cùm tamen ab ipsis primordijs is à natura sim factus, qui semper putẽ, si tantum possem, studiosam iuuare posteritatem, non potui meam non immutare sententiam, nec multorum precibus non indulgere. Nam cùm non pauci, qui discendæ medicæ materiæ, magno ac feruenti tenentur desiderio, me sępe rogarent, vt in eorum gratiam atq; vsum Compendium conscriberem, in quo plantarum icones cum nominibus, & compendiosa earum historia extarent, vt eo duce quæcunque loca vbi stirpes proueniant, tutò ad eas noscendas indagandasq; adire possent, ne de sua ipsorum in me confidentia frustrarentur, Compendium hoc in eorum vsum conscribere decreui, quod quamuis succincto ac Laconico sermone conscriptum videatur, erit tamen (ni fallor) & gratum, & perutile, non solùm ijs, qui indagandis, noscendisq; simplicibus medicamentis, nauant operam, sed ijs quoque, qui hanc facultatem iam adepti, publicè morbis omnibus passim medentur. Siquidem in hoc plantarum Compendio non solum earundem omnium nomina, diuersarum nationum idiomate conscripta spectabuntur, & historiæ, ac quibus o-

bus oriãtur in locis, vt à me ſtudioſi poſtulabant. Sed etiam qualitates cùm primæ, tum ſecundæ, ac tertiæ & omnium quoque vires, ac ſingularia quædam noſtra auxilia compendioſè deſcripta ſunt. Cæterùm vbi quiſpiã plura, melioraq; legere concupierit, ad noſtra ampliſsima in Dioſcoridem commentaria ſe conferre poterit, vbi (vt ſpero) quæ deſiderabit, inueniet. Atqui cum in adeo magnam molem opus illud excreuerit, vt haud commodè hincinde circũferri poſſit, non ſanè abſque ratione rogarunt me ſtudioſi, de quibus diximus, vt Compendium conſcriberem: quod cùm rectè factum iri cognouerim, eò quoque libentius ad eum conſcribendum me appuli, vt noſcat futura poſteritas quot modis Matthiolus illam iuuare contenderit. Verùm quoniam apud omnes ſcriptores mos inualuit, vt ſub magnorũ Principum, Heroumq; nominibus, & auſpicijs, ſua ſcripta quiq; in lucem producant, cùm ego quoque idipſum inſtitutum ſim ſemper ſequutus, haud alijs iuſtius, & rectius compendium hoc meum conſacrare potui, quàm tuæ Ampliſsimæ Celſitudini, quòd iam in ſextum decimum annum in eius corporis cura (quæ ſua eſt clementia, & optima de me opinio) primarij Medici munere fungar. Huc accedit, quòd quicquid eſt meæ ſubſtantiæ, & facultatum, id ſanè omne tuæ Celſitudini acceptum referre poſſum. Quin etiam eiuſdem liberalitate, beneficentia ac dilectione foueor, ſubſtentor, & alor. Siquidem hæc me multis modis, ſi haud ad reponendam gratiam, ſaltem ad declarandam gratitudinem, vel gratitudinis conatum me reum ſtatuunt: quare cùm Celſitudini tuæ mea hęc, qualiacunque ſint, ei iure debeantur, eam ſuppliciter peto, vt haſce meas lucubrationes, & plantarum veluti manipularem libellum alacriter ac be-

nignè excipere, meq; in hac laboribus confecta ætate, suo patrocinio, gratia, & fauore prosequi, ac tueri non desinat. Vicissim ego, quæ fidelem seruitorem, & Clientem decent, summa fide, ac voluntate, pro virili mea vsque ad occasum vitæ meæ me præstiturum polliceor, meq; totum tuæ Celsitudini dedo, ac voueo: quam Deus Opt. Max. incolumem, & modis omnibus florentem quàm diutissime conseruet.

E. Sereniss. Celsitud. tuæ

Fidelis & humilis Seruitor

Petrus Andreas Matthiolus.

BENE-

BENEVOLO LECTORI IOACHImus Camerarius Medicus, S. D.

SINGVLARIS *amor & innata quædam propenſio ad cognitionem rerum naturalium, imprimis verò erga ſtudium rei herbariæ, ex quo non ſolùm liberalis admodum oblectatio, & ingenua voluptas percipi, ſed etiam vtilitas atque fructus non exiguus ad Medicum imprimis peruenire ſolet, me incitarunt, quo ſemper nullis laboribus aut ſumptibus pro ratione mearum facultatum parcendo ſtuduerim, hoc tam præclarum* ἐπιτήδευμα *proſequi, excolere, atque etiam pro virili illuſtrare. Quæ cauſa fuit, vt ante aliquot annos, opera & humanitate eximia Cl. V. D. Caſparis VVolfij Medici Tigurini doctiſsimi, cōſecutus fuerim Opus iſtud amplum & laborioſum (quamuis ſolummodo adhuc inchoatum & ſparſim minutioribus in cartis quamplurimis annotatum) quod ſeculi noſtri (vt verè quidam vir doctus illum nominare conſueuit) alter Plinius, Doctiſs. vir D. Conradus Geſnerus p. m. iam dudum in manibus habuit. Idq; in ordinem redigere, elaborare & proprijs meis obſeruationibus additis, tandem ad vtilitatem communem in publicum dare iam pridem conſtitui, à quo meo propoſito, accedentibus præſertim amicorum multorum, qui editionem hanc expetunt, quotidianis adhortationibus, me nullis alijs rebus auocari patiar.*

Cùm verò hac in parte variæ occupationes & longiores nonnullæ meæ ſuperiorum annorum peregrinationes, non parum impedimenti mihi obiecerint, quo minus extremam manum huic operi imponerem, in iſta autem bibliotheca herbaria D. Geſneri aliquot plantarum icones partim iam ſculptas, partim ſolummodo delineatas reperiſſem: quidam non ſolum artis Medicæ peritiſs. ſed etiam nonnulli magni nominis viri φιλοβοτανώτατοι, *à me poſtularunt, vt reliquam partem typorum, etſi profectò maxima pars adhuc cōcinnanda reſtabat, eodem modo curarem parari, atque interea dum alterum volumen, de quo ſuperius dixi, abſolueretur, hanc Epitomen Excellentiſs. Medici Petri Andreæ Matthioli, &c. (cum illius exempla apud nos pauca inuenirentur, & typographi ideo ea recudere cuperent) auctam prodire in lucem ſinerem.*

Quanquam verò in eiuſmodi ſcriptis aliorum expoliendis, certis de cauſis non libenter verſer, atque in illa multum temporis mihi inſumendum non exiſtimem (neq; mihi aliorum de illis ignota ſunt iudicia) ſed potius ad proprias lucubrationes, qualeſcunq; ſane illæ ſint, elaborandas me conuertere totis viribus ſtudeam: tamen alijs hanc editionem à me requirentibus honeſtè hoc officium denegare non potui, omninò mihi perſuadens, beneuolum lectorem candido animo, dum meliora, volente Deo, conſequantur, hoſce meos labores acce-

pturum,

pturum, neq; pro sua humanitate ad reliqua quæ in manib. habeo recte absoluenda, libenter esse adiuturum, quod equidem, vt faciat, illum magnopere rogatum velim.

Quam assidua autem diligentia & accurata inspectione opus sit, in pictoribus & sculptoribus rectè instruendis, qui (vt hoc & simile genus artificum solet) præter alia mirifica ac sæpenumero permolesta vitia, potissimum ἰδιογνωμοσύνῃ quadam laborant, & ego ad fastidium vsque iam pridem sum expertus, & norunt alij, quibus cum eiusmodi ingeniis aliquid fuit negotii. Nisi enim quispiam continuo illis assit, eosq; instiget, vrgeat atq; instruat, ne elegantiã nescio quam, nimirum qualem ipsi somniant, affectẽt potius quam genuinæ proprietati stirpium animum aduertant, vel negligentius etiam sæpenumero tractẽt, atq; peruertant omnia, facilimè aliquid deprauari & naturalem gratiam atq; formam amittere solet.

Cùm verò aliorum negotiorum multitudo, & crebræ ad exteros auocationes me illis præsto semper esse minime permiserint (quamuis ante operis absolutionem, nam initio mecum esse non illi fuit concessum, perdoctus & diligens admodum iuuenis M. Ioach. Iungermannus meæ sororis filius ad hanc partem Medicinæ illustrandam planè natus, mihi vt plurimum vsui fuerit) non caueri ideo potuit, quin interdum, vbi præsertim ἀκριβεστέρως examinare peritiores singula voluerint, aliquid desiderari vel etiam reprehendi queat, quemadmodum, exempli caussa ingenua quadam confessione ipsemet quædam hîc breuiter indicare non dubitaui. Acori folia mucronata magis esse par erat. Phu maius caule altiore indiget. Flores Iasmini quinis plerunq; folijs ornantur. Cedri maioris coni cælum spectare perhibentur. Chamæcerasi foliis minutas crenas aboleuit sculptor. Siliqua Ceratia fructus binos ternos aut plures sæpenumero coniunctos producit. Sycomori 2. folia nimis acuminata pinguntur. Sesami effigies nusquam acurata inuenitur, eius folia inferiora tripartita ferè herbam cannabinam æmulantur, flores nonnihil cum digitali & antirrhino commune habent, vt nuper obseruaui in siccis Syriacis Clariss. viri Domini D. Leonhardi Rauvvolfii, quas ipsemet pro singulari nostra amicitia liberaliter mihi communicauit. Flores Xyli non exquisite picti pleniores esse debebãt. Auriculæ muris folia iusto tenuiora & acutiora sunt, totius plantæ iconem aliquãdo meliorem exhibebimus. Melanthium syluestre alterum cornicula plerunq; graciliora, & curuiora, & ἑλικοειδῆ nonnunquam profert. Oblongam capsulam seminum Cannæ Indicæ, qualis pingitur, nondum vidi, triplicem enim, qualem Ricinus, vt plurimum gignit, & quasi spinosam, sed non pungentem. Flores stramoniæ vtriusque pentagoni tantum visuntur, & potissimum in altera specie, quam Daturam vocant, plures tam fructus quam flores desiderantur, &

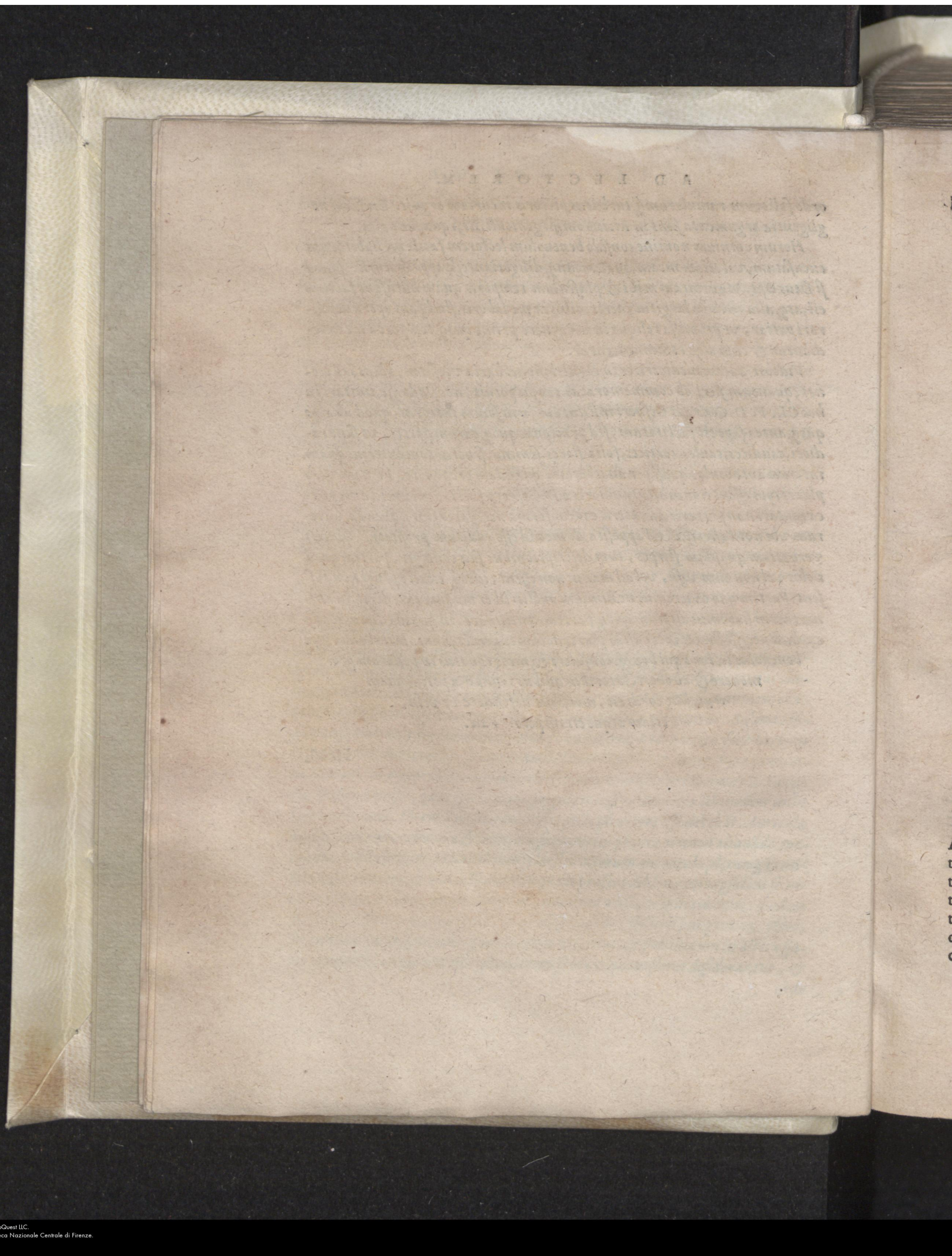
ordo

ordo foliorum ramulorumq́; turbatus pictoris incuriam arguit. Eiusdem negligentiæ argumenta sunt in Ricino omissi geniculi. Et si quæ sunt alia.

Horum omnium nomine confido beneuolum lectorem facile me habiturum excusatum, vel etiam meam qualemcunq; diligētiam esse approbaturū. Quod si Deus Opt. Max. vitam mihi & plusculum temporis quam hucusque factum est, atq; alia τὰ δέοντα largitus fuerit, nihil in me laboris, studij aut operæ desiderari patiar, vt promissa reliqua in hoc genere primo quoq; tempore à me expediantur & cum alijs communicentur.

Videbit autem mediocriter in cognitione herbaria versatus, plantarū icones, quantum fieri ob commemoratas causas potuit, nos studuisse, imitari in hoc CL. V. D. Conradi Gesneri institutum, non solùm integras, quod ab alijs quoq; antea sæpe est factitatum, sed præcipuas quoq; earum partes, vt sunt radices, caudices, caules, cortices, folia, flores, semina, fructus tam exterius quam interius ante oculos quasi per anatomiam quandam proponere. Vtinam verò plures typi essent nonnihil grandiores à D. Gesnero facti. Sed cùm id à me postea mutari non potuerit, in cæteris eadem forma necessario fuit sequenda. Cæterum vbi nota asterisci est apposita, de meo id esse additum profiteor. Omitti verò etiam quasdam stirpes, cum descriptionibus suis contigit, partim quod nobis vel nondum visæ, vel ad manus non essent, ideoq́; exactè pingi non possent. Partim quo caueremus ne nimium auctus liber modum excederet. In animo tamen habemus alteram quoq; partem concinnare, in qua illæ, quas modo excludi necesse fuerat inter alias plures, locum inueniēt suum. Interea hæc ipsa beneuolus lector æqui boniq́; consulere & meos conatus in posterum promouere & ab obtrectatoribus quibus τὸ μωμεῖσθαι potius quam τὸ μιμεῖσθαι cordi est, morsibus defendere vt velit, etiam atque etiam peto. Vale.*

IRIS.

NOMINA.

IRIS, Græcè Ἶρις.] Arabicè, *Asmeni iuni, & Aiersa.*] Italicè, *Giglio celeste, & Giglio pauonazzo.*] Germanicè, Blaw gilgen/Veilwurtz/vnd Himmel Schwertel.] Hispanicè, *Lirio Cardeno.*] Gallicè, *Glayeul, & Flambe.*] Boemicè, & Polonicè, *Kosatec.*

IRIS.

GENERA.

Alterum domesticum, alterum syluestre. MATT.
Illius tres numerantur species, versicolor, lutea, candida. Huius tantum duæ, Maior, & Minor.

FORMA.

Folia gladios referunt, flores versicolores Idem.
Iridis cœlestis modo habentur, caules læues, cubitales, radices albicantes, solidæ, geniculatæ, numerosis inferna sede agnatis.

LOCVS.

Nascitur in hortis, & Viridarijs.

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat ordine secundo. Inci- Auicenn.
dit, abstergit, trahit, aperit, concoquit, deijcit, emollit. Sarcotica est, acris, amara, & odorata.

VIRES.

Radix ex aceto pota, Serpentium morsi- DIOSC.
bus aduersatur. Recens ex melle subdita par- Gal.
tus extrahit: cocta, & illita strumas, veteresq; Auicenn.
duritias emollit: cum rosaceo autem, & aceto capitis dolores mulcet. Ex melle illita cum albo veratro, maculas in facie delet. Huius succus potus aquas extrahit, quin etiam bilem crassam, & pituitam, ex hydromelite septem drach. pondere potus. Eiusdem decoctum tineas ventris pellit, menses, & vrinas ciet, dentium dolores mulcet, & pectus expurgat. Aridæ farina, cum cinnamomi, & MATT.
Anethi pondere dimidio, & croci momento, testium tumores, doloresque tollit, vbi coccineo panno, albo meraco infuso excipiatur, & calidum apponatur. Hæmorrhoidas fotu eijcit. Radicis succus naribus infusus cerebrum à pituita mirificè purgat. Potum radicis decoctum obstructiones aperit, præsertim vbi crassa fuerit impacta materia. renum calculos eijcit. Datur potandum commodissime Ictericis & aqua intercutem laborantibus. Eædem in passo decoctæ & cum hordeacea farina illitæ, parotidas bellè discutiunt.

IRIS Syluestris maior, Græcis, Ἶρις ἀγρία μεγάλη.] Italis, *Giglio azzurro saluatico.*] Germanis, Wild blaw Gilgen.] Gallis, *Flambe Sauuage.*

IRIS SYLVESTRIS MAIOR.

FORMA.

MATT. Folia, caules, flores, radix, perinde ac in domestica habentur, verum minora, & rudiora.

LOCVS.

Idem. Nascitur in saxosis collibus, & asperis locis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat, valentius tamen quam domestica.

VIRES.

Idem. Easdem cum domestica vires habet, sed acriores, ac etiam valentiores.

NOMINA.

Iris Syluestris minor, Græcis ἶρις ἀγρία μικρὰ.] Italis, *Giglio azzurro piccolo.*] At quidam falso Iridem Illiricam vocant.

IRIS SYLVESTRIS MINOR.

FORMA.

Folia habet Gladioli paulo longiora, radicem tenuem, subrufescentem, inodoram, & graminis fere modo repentem, caulem breuem, florem cæteris minorem, odore Armenici mali, purpureum, & aureis quibusdam lineis varium. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus, collibus, & pratis. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit, & extenuat ordine primo, aut secundo inchoante. MATT.

VIRES.

Præstat eadem, quæ cætera Iridis genera, minori tamen efficacia. Fit è floribus oleum, quo quidam vtiliter vtuntur, ad tumentes ex partu mammas, & ad testium inflammationes. Idem.

*CHAMÆIRIS vel Iris humilis, Græce χαμαίιρις.

FORMA.

Longiora & angustiora Gladiolo fereq; graminea habet folia, radicem nodosam, tenuem, vtq; reliquæ Irides, repentem, flores par uos pulcre variegatos, odore pruni maturi, sine caule ferè, inter folia eminentes.

LOCVS.

Passim in pratis Austriacis ad radices montium sitis prouenit, & propter venustatem floris in hortis alitur.

QVALITATES.

Calore cæteris non cedit & potissimum foliorum vrendi vis insignis est.

VIRES.

Et hæc cum præcedentium viribus cõueniunt. Sed caute est agendum, propter vim nimium causticam.*

Aco-

ACORVM, Græcis ἄκορον.] Mauritanis, *Vage, aut Vgi.*] Italis, *Acoro, vulgò perperam calamo Aromatico.*] Germanis, Kalmus.] Boemis *Pruſt Vuorec.*] Polonis, *Tatarskie, Ziele.*

ACORVM.

FORMA.

Folia habet Iridis, anguſtiora tamen: radices non diſſimiles complicatas, nõ in rectum, ſed obliquum actas, & ſummo ceſpite ſparſas, geniculis interceptas. guſtu acres; amaræq́; odore haud ingrato. DIOSC.

Numeroſis infima ſede capillamentis. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in Ponto, Colchide, & Galatia. DIOSC.

QVALITATES.

Radix excalfacit, & ſiccat ordine tertio, incidit, aperit, prouocat, & acris eſt, amara, atq; etiam odorata. Auicenn.

VIRES.

Pota radix vrinam, menſes, & ſecundas trahit: lateris dolores tollit: Iocinoroſos, & lienoſos iuuat: Pectori quoq; prodeſt: vrinæ ſtillicidijs, & à ſerpente demorſis mirificè auxiliatur, hocq́; præſertim nomine in Antidotis additur. DIOSC.

Halitum mirificè commendat: decoctæ radicis vapor hianti ore exceptus tuſſim ſanat. MATT.

CENSVRA.

Proculdubio aberrant, qui Acorum calamum odoratum eſſe exiſtimant, quemadmodum & qui Galangam Acorum faciunt. MATT.

ACORVM falsum, Græcis Ψευδοάκορον.] Italis, *Giglio giallo, & Acoro bastardo.*] Germanis, Geel Lilien.] Gallis, *Flambe de Riuieres.*] Boemis, *Kosatec Zluti falessni.*] Polonis, *Mieczi Konne Korzenie.*

ACORVM FALSVM.

FORMA.

MATT. Folijs est Iridis longioribus, quemadmodum & caulibus, & floribus, qui tamẽ haud versicolores, sed lutei spectantur, differunt tamen facie, quippe quod minores sint, & angustioribus folijs. Radice nititur Iridis maiore durioreq́;, subrubente, & inodora.

LOCVS.

MATT. Nascitur in palustribus, & aquosis.

QVALITATES.

Radix, cuius tantum est vsus, exiccat, sed non nisi parum excalfacit. Nulla enim est acredine prædita: attenuat, roborat, resoluit.

VIRES.

Constat multorum experimento, valere pseudoacorum, propria sua ipsius vi, ad omnes neruorum, & cerebri affectus.

MEVM,

bastardo.] Ger-
iti falessnt.] Po-

MEVM, Græcis Μῆον.] Arabicis, *Mu.*] Italis, *Imperatrice.*] Germanis, Beerwurtz.

MEVM.

FORMA.

Folijs & caule anetho similis est, binum ferme cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis tenuibus, odoratis linguamque excalfacientibus. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus, & collibus apricis. Optimum affertur ex Gargano Apuliæ mõte. In Hispania & Macedonia copiosum. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit ordine tertio, & siccat secundo, incidit, digerit, aperit. Gal. lib. 7. simp. me.

VIRES.

Radix ventriculi flatus discutit, ictis à serpentibus mirificè subuenit. Feruefacta radix ex aqua, vel trita citra coctionem præclusos renes, & farctam quoque pituitosis excrementis, vesicam, atque vrinæ difficultatem expedit: quin etiam ventriculi flatus discutit: Torminibus, vterinis affectibus, articulorumque cruciatibus medetur. Auxiliatur quoq; pectoris fluxionibus ex melle delincta: Menses pellit in desessionibus addita. Infantium pubi illita vrinam mouet: caput attamen dolore afficit, vbi copiosius sumatur. DIOSC.

ruorum, & ce-

MEVM,

*MVTTELINA, Meum alpinum, vel Caros alpinus, alijs Seſeli Creticum.] Heluetijs Muttry vel Mutteren.

MVTTELINA.

FORMA.

Folia profert non ita tenuia vt Meum, nec tam lata vt Caros, ſed medio quodam modo ſe habentia, nata ex radice quandoque minimi digiti craſſitiem æquante, vt plurimum tamen minore, ſuperiore parte barbata odoratá & cum acrimonia dulci, vt Mei vel Dauci cretici. vmbellam gerit florum ex albo purpuraſcentium.

LOCVS.

Naſcitur in alpib⁹, in monte Glarona & alibi in Heluetia.

QVALITATES ET VIRES.

Facile coniectu fuerit excalfacere huius plantæ radicem, aromatica cum ſit. Condiunt ea lactarij Coloſtra & recoctam ſuam Glaronenſes & Valeſij. Eius pabulo in montibus vaccæ plurimum & optimum lac reddunt.*

eli Creticum.]

A.

mum lac red-

CYPE-

CYPERVS, Radix oblonga, Plinio Cyperis, Græcis κύπειρος, ἐρισίσκηπτρον.] Afris Saherade.] Italis, *Cipero.*] Germanis, Wilder Galgan.] Hispanis, *Iuncia auellanada.*] Gallis, *Souchet.*] Boemis *Galgan plancy*.

CYPERVS.

*GENERA.

Duo genera Cyperi habentur, quorum differentia potior in radice, Dioscorides tertium addit, quod curcuma putatur.

FORMA

Cyperus planta est, quæ porraceis ferme prouenit folijs, longioribus tamen & exilioribus, caulem edit cubitalem, & nonnunquam maiorem, angulosum, alba intus medulla, vt in iunco, in cuius cacumine folia sunt minora, stellarum modo radiantia, inter quę semen prodit spicatum herbacei coloris. Radices illi sunt subnigræ, cohærentes, oblongis oleis similes, aliquando etiam longæ galangæ modo, quo fit vt hoc cyperi genus à nonnullis appelletur syluestris galanga.* MATT.

LOCVS.

Nascitur hoc cyperi genus prope Timaui fontes, in Iapidiæ finibus.

QVALITATES.

Radix absque morsu excalfacit, & exiccat, quin etiam roborat, & adstringit: ac simul incidit & aperit. Eupolitica est, & odorata. Galen. 7. simp. me.

VIRES.

Radices vlceribus quæ præ nimia humiditate cicatricem difficulter admittunt, mirifice prosunt, vlceribus item oris conueniunt, & calculo vexatis congruunt, & vrinam mensesq; prouocant.

*CYPERVS rotundus, Græcis κύπειρος στρόγγυλος,] Germanis Runder wilder Galgant.] Æthiopibus nostro tempore Arabico vocabulo *Soëd* dicitur.

CYPERVS ROTVNDVS.

FORMA.

DIOSC. Folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora, Caulem odorati iunci cubitalem aut maiorem, angulosum, in cuius cacumine minuta folia cum semine exoriuntur. Radices contiguis inter se oleis oblongis rotundisq; similes, nigro colore, suaui odore, amaro gustu.

LOCVS.

In lacunosis & palustribus enascitur.

QVALITATES.

Et huic calida vis inest.

VIRES.

Venarum spiracula laxat, vrinam ciet, Ad calculos aquamq; subter cutem vtilissime bibitur. Aduersus Scorpionum ictus remedio est. Perfrigerationibus vuluæ & præclusionibus fotu prodest, Pellit menses, Contra vlcera oris etiamsi depascant vorentq; farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus & vnguentorum spissamentis adijci solet.*

CARDA-

Kunder wilder
dicitur.

...vs.

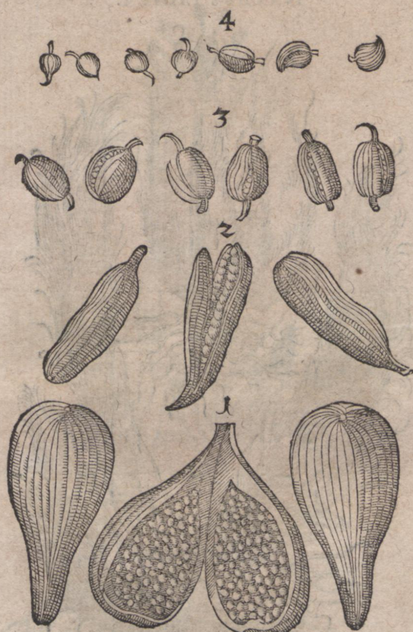
...enses, Contra
...agmatis calfa-

CARDA-

CARDAMOMVM, Græcis Καρδάμωμον.] Mauritanis, *Cordumeni.*] Italis, *Cardamomo.*] Germanis, Cardamomlein.] Hispanis, *Grana de paraiso.*] Officinis, *Melegetæ, & grana paradisi.*

CARDAMOMVM.

GENERA.

Tria ad nos afferuntur genera: Maius, Mediũ, & Minus. MATT.

FORMA MAIORIS.

Maioris capitulum fici, seu pyri faciem refert: semine intus subrufescente, angulosoque: Medium folliculo contegitur oblongo, triquetro, striatoque, in quo semen est oblongum, colore minus rufescente. Minus minore constat capitulo, ipsoq; triangulari: semine subrotundo, asperiusculoque: semen omnibus acre & odoratum: maioris tamen acrius, & odoratius. Minus, vt medium acredinis vehementia superat, ita, & odoris fragrantia. Idem.

LOCVS.

Affertur in Europam ex Alexandria Ægypti, ac etiam à Lusitanis ex India Orientali. Idem.

QVALITATES.

Semen facultatis est admodum calidæ, non tamen vsque adeo, vt nasturtiũ, sed quanto suauius, magisq; fragrans est, tanto imbecillior ei calida facultas est: quin etiam quiddã amaritudinis resipit. Cæterùm hęc Galenus de suo scribit Cardamomo. Gal. 7. simp. me. MATT.

VIRES.

Datur ex aqua comitialibus, Ischiadicis, vulsis, resolutis, torminosisq;, & cõtra latas ventris tineas: ex vino verò renum affectibus, vrinæ difficultatibus, scorpionum ictibus, ac cæterorum venenosorum animalium, auxiliatur: Idem cum radicis lauri drachma potum, calculos comminuit. DIOSC.

CENSVRA.

Cum in vulgari Cardamomo, quo passim vtimur, nihil sit amaroris, nec eius odor caput feriat, nec semen fractu contumax sit, affirmare quidem nõ ausim, hoc nostrum, esse illud, cuius antiquiores meminerunt.

NAR-

NARDVS Indica siue spica Nardi, Græcè Νάρδος, Νάρδου στάχυς.] Mauritanis, *Stumbel, siue Senbel.*] Germanis, Spikenarde.] Italis, *Spico, & Spigonardo.*] Hispanis,, *AZumbar, aut Espige sil.*] Gallis, *Aspic de vltremer.*] Boemis, *Nardus Indiansky.*

NARDVS INDICA.

FORMA.

DIOSC. Gal. MATT. Spica non est, quæ in culmorum summitate oritur: Sed radix quę spicę figuram habet. Complures enim ab vna basi oriuntur spicæ, perinde ac in lilij aut allij radice, verùm capillaceæ, & comosæ, colore ferrugineo, pluribus ima parte capillamentis, odore haud iniucundo.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in India in montibus, & circa Gangem fluuium.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Excalfacit ordine primo, & siccat secundo completo: Adstringit, extergit, & aperit.

VIRES.

DIOSC. Pota vrinas elicit, & aluum sistit, cohibet subposita vteri quascunque fluxiones. Præstat ad ventriculi erosiones, & flatus. Medetur spleneticis, & iocinorosis, atque etiam ictericos iuuat. Auxiliatur eius decoctum in desessionibus, vteri inflammationibus: præstat & ad glabras oculorum genas, siquidem densiore pilo eas cohonestat. Additur in antidotis: & vritur in fictili nouo ad ocularia medicamenta.

CELTICA NARDVS, ſiue Spica Celtica, Græcis, *Νάρδος κελτική*.] Italis, *Spica Celtica.*] Germanis, Celtiſcher *Nardus.*] Gallicè, *Nardus Gaulois.*] Boemis, *Celtika Nardus.*

NARDVS CELTICA.

FORMA.

Exigua planta eſt, folijs oblongis, colore flauo, ſed languido, floribus luteis. Caule tenui, & imbecilli, radice ſquamoſa, Spicæ faciem referente, è qua tenues, & numeroſæ prodeunt fibræ. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in Luguriæ montibus, in Iſtria, & in Carinthiæ, & Styriæ alpibus. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit magis quàm Indica, minus vero ſiccat. Gal. lib. 8. ſimp. me.

VIRES.

Eadem omnia præſtat quę Indica, & Syriaca: ſed vehementius vrinam cit, & ſtomacho vtilior eſt, auxiliatur Iocinoris inflammationibus, & felle ſuffuſis. Bibitur ex abſinthij decocto ad ventriculi inflammationes, & ex meraco aduerſus lienis, renum, & veſicæ vitia, & venenatos ictus. DIOSC. Gal.

*SPICA

*SPICA Celtica fastigiato flosculorum ordine à præcedente differens. Appictus etiam Hirculus est & alia quæpiam cognata planta.

FORMA.

Differt à superiore, quod cauliculi nō vt illi⁹ glabri sint, nec flosculi in vmbellam congesti, sed ramuli aliquot, & ad horum exortus foliola adnascuntur, ita vt cōtinua serie superiora longitudine superata ab inferioribus vna cum insidentibus flosculis frequentibus, tendant in fastigium. Radix non discrepat, sed squamosa quoq; est, transuersaq; vltima parte veluti abrupta aut præmorsa, ab eius infima parte tantum fibræ deorsum tendunt alias simplici ordine, alias duplici tripliciue, quod rarius est, & tunc ordine perturbato.

DIOSC. *Hirculus huic vere similis est sed odore graui, herba candidior sine cauliculo. minoribus folijs, radice neque amara neq; odorata.

† Cognata est Planta Spicæ Celticæ odore, sapore & foliorum figura. sed radix cōspicua in tantilla plantula ad minimi digiti crassitudinem accedit sine squamis, fibræ in ima tantum eius parte subsunt.

LOCVS.

Nascitur hæc Celticæ Nardi species in montibus prope Sedunum & alibi. Hirculus cum Celtica Nardo qui eo adulterari solet, apportatur. Plantula autem peculiaris illa à Calceolario quondam pro vero Folio missa est.*

NARDVS

ferens.Appi-

parte ſub-

m & alibi.
lantula au-
*

NARDVS

NARDVS montana, Græcis Νάρδος ὀρεινὴ.] Italis, *Nardo Montano.*

NARDVS MONTANA.

FORMA.

Folia habet maioris Phu, ſed minora: caulem ſpithamæ longitudine, vmbellam puniceo colore. Radices duas Antoræ, aut teſticuli modo, * & interdum plures * ſubnigricantes, ac fibratas, odore Phu, aut Aſari. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in Dalmatię montibus, & Cilicia. DIOSC. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit, & ſiccat, ſed cæteris longe minus. Gal. lib. 8. ſimp. me.

VIRES.

Iiſdem cum cæteris viribus pollet. Sed illis quoq; ad cætera eſt imbecillior. DIOSC. Gal.

*NARDVS

*NARDVS MONTANA longius radicata. Græcis Νάρδος ὀρεινὴ μακρόῤῥιζος.

Habetur differentia quædam huius montanæ Nardi in radicibus potiſſimum, quæ interdum oblongæ viſuntur, vt ex hac icone ex ipſa veritate deſumpta patet.*

PSEVDO-

PSEVDONARDVS, seu Nardus Italica.] Italis, *Spigo.*] Gallis, *Aspic.*] Boemis, *Spikanard domaci.*

PSEVDONARDVS SIVE NARDVS ITALICA.

GENERA.

Alterum mas, alterum fœmina, quæ propriè Lauendula vocatur. MATT.

FORMA.

Mas folio constat latiore, longiore, robustiore, albidioreq; quam fœmina. Tota planta fruticosa est, ac lignosa rosmarini modo, folijs numerosis, longiusculis, cauliculis tenuibus, angulosis, dodrante longioribus, spicatos flores gerentibus, purpureos, & odore fragrantes, verùm adeo acuto, vt nares feriat. MATT.

LOCVS.

Nascitur in collibus, & locis saxosis, à Sole illustratis. & seritur in hortis. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat ordine secundo completo: Aperit, attenuat, resoluit, concoquit. MATT.

VIRES.

Confert omnibus frigidis cerebri affectibus. vētriculum roborat, & Iecur ab infarctu liberat. Lienosos iuuat, vterum calefacit, & menses ciet. Flores ex vino decocti, & illiti vrinam pellunt, & flatus dissoluunt. Eorundem decoctum ictericis auxiliatur, à iocinoris infarctu affectis, additis Marrubio, & Fœniculi radicibus. Stillatitia florum aqua pota, amissam reddit loquelam: Præstat eadem ad animi deliquia cùm pota, tum naribus, & arterijs admota. Oleum quod è floribus distillat, illinitur vbi excalfacere sit opus. MATT.

CENSVRA.

Qui hanc plantam, aut lauendulam, Cneoron album esse contendunt, omnino hallucinantur.

PSEVDONARDVS Fœmina siue Lauendula.] Italis, *Lauanda.*] Germanis, *Lauendel.*] Gallis, *Lauande.*] Boemis, *Lauendula.*

PSEVDONARDVS FOEMINA SIVE LAVENDVLA.

FORMA.

MATT. Planta est fruticosa, pseudo nardo similis, sed folijs angustioribꝰ, breuioribus, tenuioribusq́; Floribus pariter purpureis, atque spicatis, sed patentioribus, & mitiore satis odore, ac magis grato.

LOCVS.

Idem. Oritur sponte in collibus saxosis, & apricis, sed plerumque in hortis, & viridarijs colitur.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & extenuat, mitius tamen quàm pseudonardus.

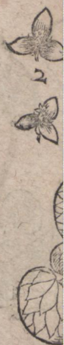
VIRES.

Idem. Ea omnia potest, quæ mas Pseudonardus. Atqui peculiariter vestibus interposita, eas à tinearum rosione vendicat, & odoratas reddit.

CENSVRA.

Ridendo tenentur errore, qui Lauendulam Cneoron album esse fatentur.

ASA-

ASARVM, Grecis, Ἄσαρον, ac etiam Νάρδος ἀγρία.] Arabibus, *Asaron.*] Italis, *Asaro, & Baccara.*] Germanis, Haselwurtz.] Hispanis, *Asara baccara.*] Gallis, *Cubaret.*] Boemis, ac pariter Polonis, *Kopytnik.*

ASARVM.

FORMA.

Folijs est hederaceis, rotundioribus tamen, ac minoribus, prælongis nitentibus pediculis, floribus purpureis, cytini effigie, semine vinaceorum nucleis simili, cauliculis angulosis, radicibus numerosis, geniculatis, tenuibus, & odoratis. MATT.

LOCVS.

Prouenit in vmbrosis montibus. DIOSC. In syluis, alijsq; opacis locis. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit ordine secundo, & siccat tertio, aperit, attenuat, resoluit, incidit. acris est, subamara, & odorata. Mes.

VIRES.

Vrinam cit, hydropicos, & ischiadicos iuuat. DIOSC. Pota aluũ, & vomitiones ciet: pituitam, & bilem deijcit. Facit quoq; ad iocinoris, & lienis infarctus & ad scyrrhosos tumores. Confert quoq; diuturnis febribus ab obstructionibus prouenientibus. Mes. Radices senis drachmis ex mulso potæ menses trahunt. Oleum in quo Asarum diu fuerit insolatum, vna cum Ladano spinæ dorsi illitum sudores prouocat.

CENSVRA.

Decipiuntur, qui Asarum, & Baccharem nihil inter se differre contendunt.

ASARINA, Græcis Ἀσαρῖνη.] Italis, *Asarina*.

ASARINA.

FORMA.

MATT. Folijs prouenit Asari, rotundioribus tamen; scabris, leuiter circumserratis, humi accubantibus; cauliculis hirsutis: Floribus melinis anthemidis modo, sed minoribus. Radices mittit tenues, longasq; summa tellure vagantes, acuto gustu, quadam cum leuiuscula amaritudine.

LOCVS.

Idem. Prouenit in montibus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat, quin etiam attenuat, incidit, aperit, & modicè abstergit.

VIRES.

Idem. Herba ipsa, cum radicibus pota drachmę pōdere ex mulsa, siue oxymelite, aluum exoluit, ducitq, crassam pituitam, & acres humores: quare præfertur rei herbariæ peritis ad Gallicæ luis dolores, & articularios morbos: Datur quoq; commode hydropicis, & ictericis: Sunt etiam qui ad comitiales eam commendent, & ad neruorum resolutiones. Cit vrinam, & menses, & intestinorum animalia necat.

PHV,

PHV, G
Terua
Polo

ſiccat ſecu

Phu ma
ris compu
& asthma,
quòd ven
num, in qu
internoru

PHV, Græcis φοῦ aut Ἀγρία Νάρδος.] Mauritanis, *Fu.*] Italis, *Valeriana.*] Hiſpanis, *Yerua benedetta.*] Germanis, Baldrian.] Boemis, *Koſlyk.*] Gallis, *Valerienne.*] Polonis, *Koslek.*

PHV.

GENERA.

Genera habentur tria, Maius, Minus, Minimum. MATT.

FORMA.

Maius folia fert olus atri ſeu Elaphoboſci: caulem cubitalem, aut proceriorem, læuem, cauum, & purpuraſcentem geniculatumq́; , vmbellã ex purpura albicantem, radicem minimi digiti craſſitudine, adnatis inferiori parte fibris, ſubflauo colore, odore graui, ſimul & iucundo, nardum æmulantibus. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in montibus, ac etiam campis, vliginoſo ſolo. MATT.

QVALITATES.

Excalfacit exceſſu primo, & ſiccat ſecundo completo. Aperit, attenuat, concoquit, & prouocat. Gal. lib. 8. ſimp. me. Auicenn.

VIRES.

Phu maioris radix vrinam, & menſes cit, hauſta flatus pellit, auxiliatur lateris compunctionibus. Præſtat quoque aduerſus ſtranguriam, veterem tuſſim, & aſthma, cum dulci radice, vuis paſſis, & Aniſo decocta. Miſcetur Antidotis, quòd venenatis beſtijs, & peſti reſiſtat: oculorum claritatem adiuuat, vbi vinum, in quo decocta fuerit, guttatim inſtilletur. Additur quoq; in potionibus internorum vulnerum. DIOSC. MATT.

PHV minus, Græcè φοῦ μικρόν.] Italis, *Valeriana minore.*] Germanis, Gemein Baldrian.] Hispanis, *Yerua benedetta.*] Gallis, *Valerienne des prez.*] Boemis, *Kopitnik.*

PHV MINVS.

FORMA.

MATT. Folijs prouenit Fraxino, aut Sorbo similibus, nigricantibus, humi stratis: caulibus maiori similibus, sed longioribus. Vmbella etiam simili, aut paulo minore: radicibus numerosis albicantibus, odore cum quadam grauitate iucundo.

LOCVS.

MATT. Nascitur humecto solo.

QVALITATES

Idem. Excalfacit, & siccat valentius, quàm maius.

VIRES.

Idem. Radix viribus omnibus prædita est, quibus & maior, gustu tamen acrior est: quo fit, vt maiori aperiendi, attenuandique sit facultate. Nam & venenis magis resistit. Peculiariter autem valent eius radices ad testium tumores à frigiditate, aut flatu genitos: si in vino decoquantur: & vapore fumi suffiantur testes.

PHV

PHV minimum, siue Valeriana montana aut palustris.]Italis, *Valeriana minima.*] Germanis, Klein Baldrian.

PHV MINIMVM.

FORMA.

Folio est maioris effigie, sed admodum minore, cauliculis angulosis, dodrantalibus, folijs vtrinq; per interualla emergentibus. Vmbella in cacumine exigua, colore subpurpureo. Radice tenui, prælonga tamen, & numerosis capillamentis fibrata, iucundi odoris. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus & planicie vliginoso solo. Idem.

QVALITATES.

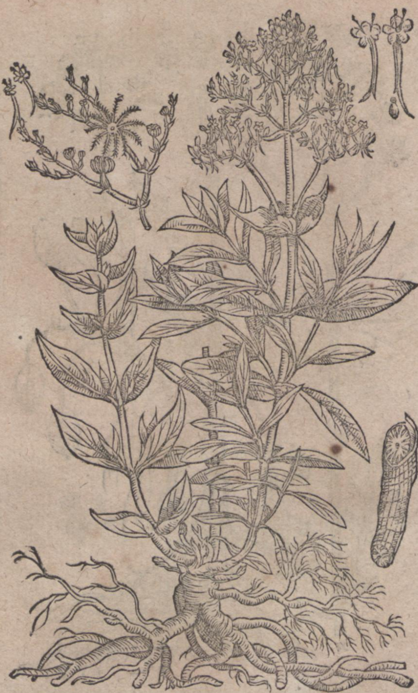
Excalfacit, & siccat, sed cæteris minus. Idem.

VIRES.

Vires sunt illi, quæ cæteris eædem, sed longè imbecilliores. Idem.

*PHV peregrinum. Valeriana rubra, alijs Polemonij ſpecies, nonnullis Been rubrum, vel Ocymaſtrum Valerianthon.] Pariſienſib. *Phu latifolium.*] Germ. frembder Baldrian/Geſpörelter Baldrian.

PHV PEREGRINVM.

FORMA.

Caulib. oritur ab eadem radice, quæ craſſiuſcula eſt, alba & odorata, pluribus, duorum dodrantum altitudine, aut maioribus, læuibus, geniculatis, ſubcandidis, folijs latis, oblongis, in acutum deſinentibus, pulcre virentibus. Floſculi oblongi, tenues, rubẽtes eleganti purpura, caudati in caulicum faſtigijs racematim diggeruntur ſtipanturque denſe admodũ, è quibus ſemina fiunt plumoſa vt in cæteris Valerianis.

LOCVS.

Circa Piſam Italiæ in ædificijs antiquis oritur, nec non in mœnijs. Apud nos non niſi in hortis viſenda.

QVALITATES.

Radix odorata dulcis cum grata acrimonia aliquã ac minima ferè amaritudine calida eſt in ſecundo gradu, ſicca in primi fine.

APPENDIX.

Non deſunt, qui putent eſſe Narciſſum Virgilij in Georg. & Columellæ in hortorum cultu, cui Dioſcorides Flores Phu comparauit.*

CASSIA

CASSIA solutiua, siue Ægyptia Siliqua.] Officinis, *simpliciter Caßia.*] Italis, *Caßia.*] Gallis, *Casse laxatiue.*] Boemis, *Caßia.*

CASSIA SOLVTIVA.

FORMA.

Arbor qui Cassiam profert, procera est, folio siliquæ acutiore, solida, ac compacta materie, pullo intus colore, cortice cinericio, radicibus magnis. Siliquas profert, sesquicubitales, teretes, ligneo putamine, sed tenui, ac fragili; colore in rubrum nigricante, nigra, pingui, dulciq; intus medulla, semine siliquæ omnino simili. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Ægypto, sed primas tenet, quæ circa Cayrum habetur. MATT.

QVALITATES.

Pulpa excalfacit, & humectat ordine primo, resoluit, & edat dolores. Mes.

VIRES.

Sanguinem mundat, bilisq; feruorem extinguit, aluum item commodissimè citat, vrinæ difficultatibus mirificè auxiliatur. Bilem & pituitam excernit, pectus, & fauces mulcet. Renes expedit, addita præsertim dulci radice. Frequenter deuorata, calculos in renibus renasci prohibet. Auxiliatur biliosa febre affectis, fœlicius tamen operatur addito Hieræ puluere. Exterius illita Erysipelas extinguit, & cæteras, quæ cute tenus habentur inflammationes. Sumenda parum ante cibum. Nam si secus sumatur, facilè in nutrimentum transit.

*CASIA poëtica Monspeliensium.] Hispanis *Guardalobo*.

CASSIA MONSPELIENSIVM.

FORMA.

Paruus est frutex Sparti caule striato, folijs Lini, ſucculentis, colore nigricante, qui tamen nonnunquam ad ſesqui cubiti altitudinem attollitur. Fert floſculos multiplices herbaceos flaueſcentes, olei floribus ſimiles, ad foliorum exortus prodeuntes, & fructum deinde aſparagi marini æmulum, initio oblongum, in tres floris appendices deſinẽtem, qui matureſcit autumno, & rotundior fit, Auguſto menſe rubeſcens, pulpa glutinoſa, ſapore & odore ingrato. Radix cortice craſſo, fuſco vel ſubruffo prædita eſt.

LOCVS.

In Romano, Narbonenſi agro vbere prouentu oritur, & alibi paſſim in Galloprouincia iuxta ſepes & oliuetorum margines, Nec non in Hiſpania vulgaris eſt.

QVALITATES.

Nihil fere aromatici habet, ſed radix valide aſtringit.

VIRES.

Quidam vtuntur radicis cortice in obſtructione iecoris.*

*COSTI

*COSTI RADICES.

Varia radicũ genera pro costo ad nos afferũtur, quorum quædam hic appingere libuit. A. Costus est amaruspharmacopolarum, leuis, albꝰ intus, medulla per medium magna, lineis in cortice trãsuersis, ingrato admodum & vitioso sapore, medicato tamen. B. Costi radix dodrãtalis ferè, dura, insipidia, subdulcis, inodora, grauis, solidissima, tortuosa, inæqualis, rugosa nonnihil, fuscaq; foris, serra si seces, intus læuis, plana politaq; est, similis ferè rhaponticæ vulgo dictæ, id est, centaurio maiori, cui cognatam plantam esse crediderim. In medio partem modice cauam & in ea materiam alienam & terreum aliquid inuenire est, nescio an secundum naturam, vel potius vitio quodam. Radix certe mihi inutilis & afferri indigna videtur. Ne vsta quidem olet, cum succum reddit, prę duritie cultro fragilis est, minime autem tenax. Macerata in aqua breui mollis euadit, & colore pallida. D. Costi pharmacopolarum species maior, solida, ponderosa & crassa radice, lineis à centro radicis ad superficiem ductis apparentibus multis, species videtur centaurei maioris, etsi odorem eius nõ habet, saporemvero subdulcem. E. Costus Lusitanicus qui iridem redolet, digiti crassitudine, aut paulo crassior, superficies è ruffo ad fuscum tendit, aliquando subalbicat, substantia intus alba, laxa raraq; est & friabilis. F. Costi caulis pars infima, canna striata foris, intus multa medulla alba infarcta. G. Costus Arabicus. Omnino Zinziberi cognata radix videtur substantia & figura, habet & filamenta intus, sed maior crassiorque est & minus acris ac subamara, & suum quendam peculiarem saporem inter mandendum ostendit, color foris fuscus ferè, intus albicat, & ad luteum inclinat. Teredines etiam vt Zinziber sentit. *

COSTVS

COSTVS vulgaris, Officinis, *Costus, sed perperam.*] Italis, *Costo bastardo, & Costo di Puglia.*

PSEVDOCOSTVS.

FORMA

MATT. Folijs exit pastinacæ domesticę maioribus, dēsioribusq́;, crispis, & asperiusculis, humi procūbentibus, caule cubitali, rotundo, geniculato, ramosoq́;. Vmbellas in summitate gerit, floribus melinis. Semine nudo, ac subrotundo. Radice nititur vegeta, cortice crasso, ac carnoso, colore subalbicante, nō sine splendore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Apulia, monte Gargano.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat ordine secundo completo. Aperit, abstergit, incidit, attenuat. Amara est, & acris.

VIRES.

Idem. Præstant (vt referunt, qui ad nos comportant) Pseudocosti radices ad omnes cerebri, & neruorum frigidos affectus, ad pectoris vitia, & ad ventriculi cruciatus, & viscerum omnium obstructiones, & ad renum, vesicæ, & vteri morbos. Ideoq; auxiliantur diutino capitis dolore affectis, vertiginosis, comitialibus, stupidis, veternosis, conuulsis, resolutis, asthmaticis, tussientibus, ictericis, & hydropicis. Eædem flatus pellunt, vermes necant, vrinam ducunt, calculos pellunt, menses, & partus cient. Infunduntur earundem decocta, ad coli cruciatus, & coxendicum affectus.

IVNCVS

IVNCVS odoratus, Græcis, Σχοῖνος ἀρωματικός.] Arabibus, *Adcher.*] Italis, *Squinanto.*] Germanis, Camelshew.] Hispanis, *Paya de mequa.*] Gallis, *Squinanthum, & paisture de Camely.*] Boemis, *Sitij Vuonne.*

IVNCVS ODORATVS

FORMA.

Folia profert caricis vel zeæ robustiora, tamen sursum spectantia, & sese stipantia. Culmos edit zeæ modo, geniculatos, & flores in summitate odoratos. Radicẽ habet ima parte villosam, odoratamq;. MATT.

LOCVS.

Nascitur cùm in Arabia, & Syria, tũ in campestribus, & pascuis, tum etiã vbi stagnantes aquæ siccantur. Theoph.

QVALITATES.

Modicè excalfacit, modiceq́; adstringit, nec plane à tenuitatis natura alienus est. Aperit, digerit, pellit, incidit, excoquit, modicè adstringit. Gal. 8. simp. me. MATT.

VIRES.

Cit vrinam, & menses, flatus resoluit, & venarum spiracula laxat. Epoti flores medentur cruenta expuentibꝰ, quin etiam ventriculi, pulmonis, iecinoris, renum, & vteri doloribus. Radix adstringentior est. Datur eadem vtiliter aliquot diebus potanda cum pipere, hydropicis, atque conuulsis. Decoquitur ex gallinaceo iure tota planta, fitque hinc potus admodum vtilis fœminis, quæ vteri doloribus in puerperijs laborant. Miscetur antidotis. DIOSC. MATT.

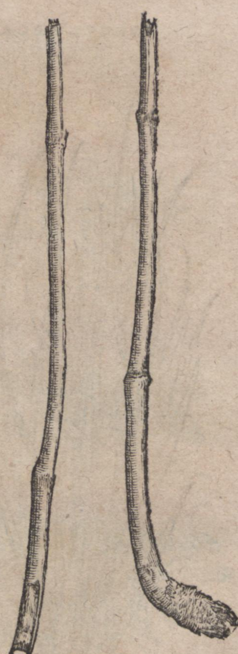
CENSVRA.

Manifesto tenentur errore, qui contendunt Schænianthum, quo vtimur, esse suppositititium.

CALA-

CALAMVS odoratus, Græcis κάλαμος ἀρωματικός. Italis, *Calamo aromatico.*

CALAMVS ODORATVS.

FORMA

DIOSC. *Melior est fuluus, dense geniculatus & qui assulosè frangitur, lentus in mandendo cum aliqua acrimonia.*

LOCVS.

Theoph. DIOSC. Nascitur in India, quin etiam in Iudæa, trans Libanum montem.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Modicè excalfacit, modiceq; adstringit, nec planè à tenuitatis natura alienus est. Aperit, incidit, ac pellit.

VIRES.

DIOSC. Vrinam potu ciet, quare decoquitur ad potiones cum apij semine ad hydropes: renum vitia, & vrinę stillicidium. Menses tum potus: tum in desessionibus additus pellit: suffitur vtiliter tussientibus, cum per se, tum cum resina Terebinthina, hausto per arundinem, aut infundibulum fumo. Expetitur ab vnguentarijs ad eorum odoramenta, nam & suffitionibus odoratis, & vnguentis adijcitur.

CENSVRA.

MATT. Acori radices sunt, quæ in Myropolijs calami odorati vicem præstant. Siquidem odoratus calamus iam diu perijt: verùm eædem Acori radices rectè admodum eius loco supponi possunt.

*APPENDIX.

Hæc frustula Calami odorati, quæ appinxi, cum pulcrè conuenirent Dioscoridis descriptioni, à doctissimo viro Bernardo Paludano Frisio, ex Syria & Ægypto reduce mihi & domino C. Clusio liberaliter communicata sunt.*

MVSCVS

MVSCVS, Græcis, Βρύον ἢ σπλάγχνον.] Aphris, *Axnech, aut Vſnee.*] Italis, *Moſco.*] Germanis, *Mooß.*] Boemis, & Polonis, *Mech.*

MVSCVS ARBOREVS

FORMA.

Capillacea eſt materia, ex annoſis plerumq; arboribus dependens, colore ſubalbicante, ac incano. MATT.

LOCVS.

Naſcitur in quercubus, populo, cedro, picea, pinu, abiete, larice, & alijs quandoq; arboribus. MATT.

QVALITATES.

Refrigerat, ſed parum, & propinquum eſt fere medijs. Adſtringit, digeritq;. Galen. 6. ſimp. me.

VIRES.

Huius dilutum ex vino pluribus dieb⁹ paratum, & hauſtum ſomnum inducit, ventriculum roborat, vomitiones, & aluum cohibet. Recens decerptus, & oleo roſaceo imbutus capitis dolores à calore exortos mirifice mulcet. Sanguinem è vulneribus, manantem compeſcit impoſitus arcteque adalligatus. Expetitur quernus, lariceus, ac etiam abiegnus vnguentarijs ad pulueres odoratos parandos, quos Cyprios vocant. Gal. Serap. MATT.

MVSCVS

MVSCVS terrestris.] Italis, *Mosco terrestre.*] Germanis Beerlap.

MVSCVS TERRESTRIS.

FORMA.

MATT. Longas viticulas, funiculi instar gignit, oblongis numerosissimisq; foliolis vndiq; stipatas, quæ sæpe ad septem, octoq; vlnarum longitudinem protenduntur, compluribus vtrinq; adnatis ramulis. Serpit humi, nititurq; radicibus capillaribus plurimis, ex ipsis viticulis prodeuntibus, hederæ modo. Gignit quoq; Iunio mense in ramusculorum cacumine Iulos, Corylaceis ferè similes, subflauo colore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in syluis, sabulosis, & inuijs locis, inter saxa.

FACVLTATES ET VIRES.

MATT. Præstat eius decoctum ex albo meraco paratum, ad frangendos, educendosq; renum calculos. Decoctus in aqua, & deinde contusus, mulcet admotus, & inflammationes, & earum dolores: proinde non desunt qui hoc auxilium vsurpent ad calidam podagram. Superioris ætatis Pharmacopæi diu hac planta vsi sunt, manifesto errore, Celticæ Nardi vice.

CRO-

CROCUM, siue Crocus, Græcis, Κρόκος.] Arabis, *Zahafaran, siue Zafaran.*] Italis, *Zaffarano.*] Germanis, Saffran.] Hispanis, *Azaffran.*] Gallis, *Zaffran.*] Boemis, *ßfran.*] Polonis, *SZafran.*

CROCUM.

FORMA.

Comosis prouenit folijs, longis, angustis, capillaceis, planis, non rotundis, Tragopogoni modo: Floribus purpureis, Colchico similibus, rubentibus intus staminibus, inter aureas quasdam ligulas exortis: Radice nititur bulbosa. MATT.

LOCUS.

Seritur in campis, & hortis, bulbis tantum transpositis. Idem.

QUALITATES.

Excalfacit excessu secundo, & exiccat primo, quin etiam frigidi, terreiq; nonnihil obtinet. Aperit, pellit, digerit, roborat, & emollit. Gal. 7. simp. me. DIOSC.

VIRES.

Elegantem colorem præstat: ex passo potum crapulam arcet. Ex humano lacte illitum oculorum fluxiones cohibet. Additur in potionibus, quæ interaneorum causa temperantur. ad vuluæ etiam, sedisq; cataplasmata vtiliter inditur. Venerem stimulat, vtile & aurium collectionibus. Lætitiam affert, ob id additur vtiliter medicamentis ad cor facientibus. Sunt qui scribant exitiosum esse crocum tribus drachmis in aqua potum. Vrinam mouet radix ex passo pota. DIOSC. MATT.

*CROCVS SINE FLORE.

Hæc eſt facies croci vbi defloruit. Folia enim ipſius confeſtim lõgiora fieri incipiunt, nec amplius erecta cõſiſtunt, ſed circumcirca in humũ funduntur, atq; ſic per totam hyemem deliteſcuntſub niuibus, donec ęſtate ingruente ſubinde contabeſcant.

Appinximus hic quoq; radicem hirſuto inuolucro exutam, vt gemini ſibi inuicem inſidentes bulbi appareant.*

HELENI-

HELENIVM, Græcis, ἑλένιον.] Arabibus, *Iasin, siue Rasen.*] Vulgò officinis, *Enula campana.*] Italis, *Iella Enoa, siue Enola.*] Germanis, Alant.] Hispanis, *Raiz de Alla.*] Gallis, *Aulned.*] Boemis, *Vuoman.*] Polonis, *Oman.*

HELENIVM.

FORMA. MATT.

Folia habet Verbasco maiora, latiora, longioraq́; hirsuta, & in acutum desinentia: caulē profert magnum, hirsutū: flores aureos Chrysanthemi modo, sed maiores: semen verbasci simile, tactu pruritum faciens. Radice nititur magna, vegeta, crassaq́; intus alba, & exterius nigricante, subacri, & amaro sapore.

LOCVS. Idem.

Loca amat Vliginosa.

QVALITATES. Gal. lib. 6. simp. me.

Excalfacit, non tamen primo gustatu: verum calida, & sicca est, cum recrementitia humiditate. Aperit, prouocat, concoquit, incidit. MATT.

VIRES. DIOSC.

Potum radicis decoctum menses, & vrinas ciet. Auxiliatur omnibus pectoris affectibus in eclegmate sumpta, ob idq́; datur asthmaticis, & suspiriosis: Eadem flatus pellit, & demorsos à serpente iuuat. Stomacho quoq; vtilis est in passo condita. MATT. Præcordijs medetur, & ventris tineas necat, illinuntur tum radix, tum folia, ad coxendicos affectus. Aqua à radicibus destillata, maculas in facie delet, & cutis nitorem conciliat.

GELSIMINVM, vel Iasminum, Arabibus, *Zambach, siue Sambach aut Iesemin.*] Italis, *Gelsimino.*] Germ. Veielreben.

GELSIMINVM.

FORMA.

MATT. Viticulosa, sarmentosaq; est planta, & topiario operi, vmbraculisque contexendis peridonea. A radice viticulæ oriuntur longæ, flexiles, lentæ, viridesq;, è quibus oblonga prodeunt folia, septena ex vno pediculo, mollia, & in acutum desinentia, flores mittit modo cãdidos, modo cæruleos, modo flauos, lilij parui effigie, odoris perquam iucundi acutiq;.

LOCVS.

Idem. Amat amænos, & calidos tractus, habeturq; in viridarijs, & hortis.

QVALITATES.

Idem. Flores excalfaciunt, & siccant ordine secundo.

VIRES.

Serap. Mes. MATT. Præstat oleum, quod insolatis in eo floribus paratur, ad omnes frigidos dolores, excalfacit enim & laxat. Illinitur quoq; vtiliter mulieribus, ad frigidos vteri cruciatus, frigidosq; quoscunq; neruorum, & articulorum affectus.

CENSVRA.

Aberrant, qui putant Iasminum vnguentum antiquis parari solitum, ex nostrate Gelsimino.

*GELSI-

*GELSIMINVM Catalonicum. Vel Chamægelſiminum grandiflorum peramœnum.] Germ. Frembd Veielreben/oder Jaſminen mit groſſen Blumen.

GELSIMINVM CATALONICVM.

FORMA.

Humilius eſt & nequaquam ſcandit, ſurculoſis ramulis vix cubito vel ſeſquicubito longioribus, folijs Iaſmini vulgaris minoribus, nigrioribus & rotundioribus, floresq́ue fert grandiores vulgaris quadruplo maiores & rariores, ſuperne candidos, inferne parum ſubrubentes, odore acriori & ſuauiori, floret autumno & ferè per totam hyemem. Inſeri ſolet in vulgare, & ſic commode propagatur.

LOCVS.

Alitur ſtudioſe in vrceis penſilibus.

STYRAX, Græcis, Στύραξ.] Arabibus, *Mehn siue Astarach.*] Officinis, *Storax calamita.*] Italis, *Storace.*] Hispanis, *Estoraque.*

STYRAX.

FORMA.

MATT. Styracis planta cotoneæ malo similis est, folijs tamen minoribus solidis, robustis, subrotundis, lentis ramorum surculis. Flores habet albicantes, Aurãtiæ mali haud longe dissimiles. Baccas longis pediculis nitentes, albicante lanugine obductas, prominente anteriore parte cacumine.

LOCVS.

DIOSC. MATT. Nascitur in Syria, Iudæaq;, circa Gabala, & Marathunta, quin etiam Pisidiam, Ciliciam, & Cassium Seleuciæ montem. Nascitur quoq; in Romano agro circa Tybur.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. DIOSC. Excalfacit Styracis lachryma ordine secundo, & desiccat primo. Emollit concoquit, resoluit.

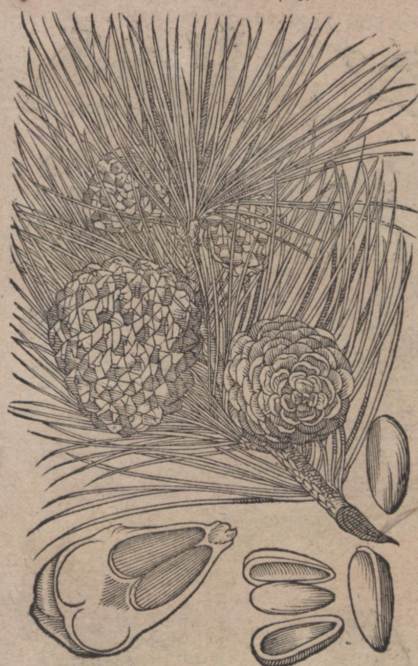
VIRES.

DIOSC. Styracis lachryma medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, & veteri præclusionibus, duritiebusq;. Menses cit, cùm illita, tum pota, aluum quoque emollit, si exiguum cum Resina Terebinthina, catapotij modo deuoretur. MATT. Cum autem sit odorata, suffitur odoris gratia, & vnguentarijs expetitur ad odoramenta. Oleum ex ea paratum, hæc omnia valentius præstat.

PINVS.

PINVS, Grecè Πίτυς.] Arabicè, *Sonabar.*] Italicè, *Pino.*] Germanicè, Fichtenbaum.] Hispanicè, *Pino.*] Gallis, *Pin.*] Boemis, *Barouuiee.*] Polonis, *Sosʒna.*

PINVS.

GENERA.

Domesticum, Montanum, Maritimum. MATT.

FORMA.

Domestica pinus, numerosos fundit ramos, superiori caudicis parte, circumuagantes, comosis, ac robustis folijs, longis, angustis, numerosis, & in cacumine aculeatis. Nuces edit magnas, ponderosas, compactas, solidasq́;, oblongis intus nucleis, duro crassoq; putamine obductis, gustu dulci, ac iucundo. Idem.

LOCVS.

Copiosa habetur, in agro Rauennate, non longe ab Hadriatici maris litore. Habetur etiam & in alijs Italiæ locis, & præsertim in Cœnobiorum hortis, & viridarijs. Idem.

QVALITATES.

Cortex exiccat: folia refrigerant, resina autem excalfacit, discutit. & purgat. emollit. DIOSC.

VIRES.

Tusa, & illita folia inflammationes prohibent. Suffitus cortex partus, & secundas eijcit, potus verò aluum sistit, & vrinā ciet: Foliorum ex aceto decoctum, vtiliter colluitur in dentium dolore; præstat idem, & nucis cortex, quin etiam ligni ipsius tædæ. Virides aciculæ contritæ, & ex meraco potæ, cordis dolorem sedant. Nuclei boni, crassiq́; succi sunt, & multum nutriunt, sed non facilè concoquuntur. Impinguant, Venerem sollicitant, tabidos, resolutos, & stupidos iuuant, & renum, & vesicæ vlcera sanant. DIOSC. Gal. 2. de facul. aliment.

PINVS sylueſtris, Gręcè, πίτυς ἀγρία.] Italicè, *Pino ſaluatico*.] Germanis, Wildſichtenbaum.] Gallicè, *Pin ſauuage*.

PINVS SYLVESTRIS MONTANA.

GENERA.

MATT. Alterum montanum, alterum maritimum: Huius duæ habentur ſpecies: illius autem tres.

FORMA PRIMÆ.

Idem. Primæ in montano genere eadem ferè, quæ domeſticæ facies eſt, coma tamē breuiori, folijs rudioribus, & acutioribus. Nuces edit Cupreſſinis paulò craſſiores, longiores, & in acutum deſinentes, reſinoſas, autumno dehiſcentes.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in montibus, & cliuoſis locis.

QVALITATES.

Idem. Cortex, ſicciore præſtat facultate, vt reſina, calidiore quam domeſticæ.

VIRES.

Idem. Folia, cortex, reſina, nuces eadem præſtare poſſunt, quæ in domeſtica diximus, ac etiam valentius. Nucum recentium ſuccus, vuluam anguſtiorem reddit infuſus, & mammas, nimis in virginibus extuberantes, cohibet. Idem præſtat ſtillatitia earum aqua, ſed non adeò valenter.

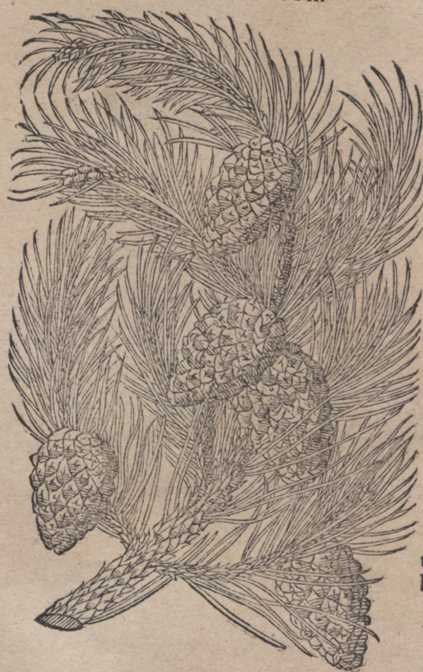
CENSVRA.

Non deſunt qui pinum montanam hanc, Dioſcoridis piceam eſſe contendunt, ſed proculdubio hallucinantur.

Hanc

Hanc Ananienses in Tridentino agro appellant Mugo. Latinis, Pinus Syluestris repens dicitur. at Græcis, quod stipite careat, rectè πίτυς ἀστέλεχος vocari poterit.

PINVS SYLVESTRIS ALTERA, MVGO DICTA.

FORMA.

Caudicem nullum edit, sed humo tenus ramos à radice fundit, qui lõgo tractu repunt. Fructum profert prædictæ similem, vegetiorẽ tamen paulò, resinosum, nec inodorum, nullo intus nucleo, qui mandi possit. MATT.

LOCVS.

Nascitur plurimum in summis montium cacuminibus. nos eam primùm vidimus in Rauena, Ananiensium monte. Idem.

QVALITATES.

Huic eædem sunt qualitates, quæ cæteris pini generibus. Idem.

VIRES.

Iisdem quoq; viribus pollet, quibus & cætera pinorum genera. Incolæ ramis vtuntur ad vasa vinaria cingenda, circulis inde paratis. Idem.

PLINIVS PINVM Tarentinam appellat, Ananienſium & Rheticorum ſyluani homines Cembro, & Cermolo.

PINVS SYLVESTRIS CEMBRO.

FORMA.

MATT. Speciosa adoleſcit proceritate, facie alijs haud abſimili, ſpiſſiori tamen, ac tenuiori coma: Strobilis piceis craſſitudine ſimilibus, breuioribus tamen: ſubpurpuraſcentibus, fragilibusque: Nuces concludit triquetras, domeſticis longè minores, fractu faciles, vtpotè quæ dentibus facilè rumpuntur. Ineſt his nucleus puſillus, dulcis, albicans, ſubrufa cõtectus membrana, non ingratus eſui. Reſinam caudex fundit albam, & odoratam.

LOCVS.

Idem. Naſcitur copioſa in Tyrolenſi Comitatu, ac alijs circumſtantibus montibus in Vulturenæ alpibus.

QVALITATES.

Idem. Qualitate à cæteris Pini generibus non variat.

VIRES.

Idem. Eædem profectò quæ cæteris: Tabulis ex ea paratis ad hypocauſta extruenda maximè vtuntur Germani, odoris gratia: ac etiam ad alia ædium ornamenta.

PINVS

PINVS Maritima, Græcis θαλάσσια πίτυς.] Italis, *Pino marino.*

PINVS MARITIMÆ PRIMVM GENVS.

FORMA.

Folia habet angusta, prælonga, raraq; in capillamenti modum protensa, squamosis vbiq; ramis, Iulis sursum spectantibus. Conos edit cæteris syluestribus longiores, crassioresq;, præduros, nucamentis in acutum extuberãtibus, in quibus inanes concluduntur nuces. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Maritimis Italiæ, Agro cùm Pisano, tum Senensi, & (vt audio) apud Calabros. Idem.

QVALITATES.

Cortex eius mitius exiccat minusque resina excalfacit quam cęterorum syluestrium. Idem.

VIRES.

Eædem quæ cæteris illi sunt facultates. Vtuntur incolæ pinguissima eius materie ad nocturnas faces. Idem.

Eadem

Eadem quæ alteri.

PINVS MARITIMÆ SECVNDVM GENVS.

FORMA.

MATT. Comoſior huic opaciorq; quàm alterius, ſed breuioribus capillamentis. Strobilos profert maiores, lõgiores, duriores, ac pulchriores, prominentibus vndiquaq; nucamentis, vacuis intus nucibus, ac ſuperuacuis.

LOCVS.

Idem. Naſcitur haud longè à mari, iiſdem ferè vt altera locis.

QVALITATES.

Idem. A cæteris qualitate haud differre videtur.

VIRES.

Idem. Viribus ab aliis minime diſcrepat.

LARIX,

LARIX, Græcis Λάριξ.] Italis, *Larice.*] Germanis, Lerchenbaum.] Gallis, *Melze, siue Meleze.*

LARIX.

FORMA.

Arbor est eximię proceritatis. materie æterna, cortice perquàm crasso, in rimas dehiscente, & intus rubente: Ramos emittit circa caudicem ferè totam: extremitatibus salicis modo lentis, subluteo colore: odore nō iniucundo: folijs gregatim circum ramulos prodeuntibus, densis, oblongis, mollibus, comosis: Conos edit Cupressinis ęmulos, molliores tamen, flores purpureos, & odoratos. Resinam fundit liquidā, ac copiosam, quin etiam Agaricum gignit. MATT.

LOCVS.

Prouenit in montibus, & cliuosis locis. Larice abūdant Tridentinæ alpes: & circumstantia loca. Idem.

QVALITATES.

Cortex siccat pini modo: Resina excalfacit, atqui minus quàm pinea, & abiegna. MATT.

VIRES.

Resina aluum ducit, abstergit, prouocat, aperit, glutinat, attrahit, Suppuratos, & tabidos iuuat; delincta purulenta extrahit. Renes, & vesicam expurgat, calculos expellit: deuorata articulorum dolores lenit. Gonorrhæam sistit addito succino, & corallio, aut caphuræ momento, oleum ex ea distillatum cùm ad plura vtile, tum maximè vulneribus glutinandis, & neruorum affectibus. Idem.

CENSVRA.

Qui Laricem nostratem non esse legitimam dicunt hallucinantur: & qui Vitruuio, & Cæsaris commentarijs addicti, Laricem igne haud quaque comburi posse negant. cùm tamen eius materies resinosior cęteris resiniferis plantis habeatur. antiquorum omnium testimonio qui de ea scripserunt. MATT.

LARI-

*LARICIS RAMVLVS.

Vt accuratius indicarentur ramorum tubercula è quibus confertim enaſcuntur folia, non inutile putauimus fore, ſeparatum ramulum hîc appingere, cum depicta præcedens arbor, vt proportio non violaretur, neceſſario illud in ſpacium anguſtius contractum exhibeat obſcurius.*

PICEA,

PICEA, Græcis πεύκη.] Italis, *Pezzo.*] Germanis, Rot Tannenbaum.] Hispanis, *pino negro.*] Gallis, *Pesse, Pignet, siue Garipoolt.*

PICEA.

FORMA

Facie est Abieti adeo æmula, vt Syluanos quandoq; fallat. Est tamen nigrioribus folijs, latioribus, læuioribus, mollioribusq́;, ac minus aculeatis. Hæc ramos circumquaq; vestit atq; operit. Conos edit Spithamæ longitudine: fragili nuçamentorum congerie, in quibus semen concluditur, omnino inutile. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus, & syluis. Idem.

QVALITATES.

Siccat cortex, adstringit, Pini modo, ita resina pari facultate excalfacit. DIOSC.

VIRES.

Ea omnia præstat, quæ pinus, etsi Resina ignobilior est, & minus efficax. Materies cum ad ædium, nauiumq́ue fabricas, tum ad vasa vinaria, & alia domestica vtensilia aptissima habetur. Cortex coriarijs expetitur ad densanda coria. DIOSC. MATT.

ABIES

ABIES Græcis, ἐλάτη.] Italis, *Abiet, Abete, & Abeto, Anezzo, Auedia, Crouat.*] Germanis, Dannenbaum/weiß Dannen.] Gallis, *Sapin, Sap, Vergno.* Hiſpanis, *Abeto.*

ABIES.

FORMA.

MATT. Piceam tota facie æmulatur, anguſtioribus tamen folijs, & aduerſa parte candicantibus. Reſinam fundit liquidam, larignæ ſimilem, quam lachrymam abiegnam vocant: ſplendidiorē tamen, & guſtatu amariorem, ac odoratiorem multò. Gignitur lachryma intra corticem excitato tumore, quo reſecto, collachrymat. Annoſæ arbores incanæ ſpectantur, ob dependentes vndiq; muſci comas.

LOCVS.

MATT. Naſcitur in altis montibus, inter larices, & Piceas.

QVALITATES.

MATT. Cortex exiccat Piceæ, & Pinus modo. Lachryma verò magis quàm Larigna excalfacit, & eadem præſtat valentius. glutinat mirificè recentia vulnera, & præſertim caluariæ, vbi tamen cerebri membrana haud detecta appareat. Iuuat ſumpta ſemunciæ pondere Iſchiadicos, podagricos, ac calculoſos: quin & Aſthmaticos, ſuſpirioſos, ac purulentos.

*ABIETIS

*ABIETIS PARTICVLÆ.

Particulas hasce separatim exhibere volui vt abundè satisfieret herbariç rei studiosis. A. Ramulus est cum folijs veteribus & nouis, & squammulis quoq; circa initia surculorum nouorum. B. Flores crocei, bicolores, qui paulò ante solstitium emergũt. C. Conus nouellus & imperfectus. D. Con⁹ perfectus, qui sursum versus crescit, minime pendulus, aperiturque vere, decidit verò rursus ex arbore quando folia incipiũt emergere. E. Coni scapus à laminis nudus. F. Laminæ coni, item lingulæ, nucleus, & semen.*

LENTISCVS, Græcis Σχῖνος.] Mauritanis, *Daru.*] Italis, *Lentisco.*] Hispanis, *Mata aut Arueira.*] Gallis, *Lentisq.*] Germanis, Mastixbaum.

FORMA.

MATT. Folijs est Myrto proximis, octonis ex vno processu prodeuntibus, saturatè virentibus, ac perpetuis: cortice subrufo. Fructum profert racemosum, rubentemque in vuę modum, è quo oleum elicitur: corniculos quoque gignit, in quibus liquor est limpidus, pusillis refertus culicibus. Resinam quoque fundit, quam Mastichen vocant, grumosam, duramque, sed omnium præstantissimam.

LOCVS.

Idem. Nascitur plurima in Chio, Creta, Cypro, & alijs Ægei maris insulis: quin etiam in Italia, & præsertim in Hetruria, & Campania.

QVALITATES.

Gale. li. 7. simp. me. DIOSC. Planta exiccat secundo ordine completo, aut tertio incipiente: in caliditatis autem & frigiditatis differentia, medium tenet, adstringit, roborat, resoluit. Resina hæc omnia potest, at præter hæc emollit, & excalfacit.

LENTISCVS.

VIRES.

DIOSC. Lentiscus auxiliatur sanguinem reijcientibus, dysentericis, mensium profluuijs sedisque & vteri procidentijs. Idem caua vlcera explet, ossa ferruminat, vrinam pellit, dentes commotos firmat. Oleum è baccis pressum adstringit, & præscripta omnia potest. Resina autem præter hęc peculiariter tussi veteri medetur,

MATT. stomachichos iuuat, & durities emollit. Eadem commansa pituitam elicit, & halitum commendat. Articulorum frigidos dolores tollit atque mulcet, si cum cumino, saluia, & Lauri baccis illinatur.

TEREBIN-

TEREBINTHVS, Græcis τέρμινθος.] Arabibus, *Baton, Botin, aut Albotin.*] Italis, *Terebinto.*] Gallis, *Terbentin.*

TEREBINTHVS.

FORMA.

Folijs est Fraxini, crassioribus, pinguioribus, & rotundioribus, Cotino proximis: materie Lentisco haud absimili, perinde ac cortice. Floret oleę modo, & fructus rubentes, racemososque gerit: cornicula quoque edit rubentia, caprinis haud minora, liquore quodam, & culicibus referta: vt in Lentisco. Resinam fundit liquidam & odoratam, Larignæ aut Abiegnæ similem, cæterisque præstantiorem, Lentiscina excepta. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Syria, Cypro, Iapidia, & multis Italiæ locis: habetur & Romæ, in antiquarum domorum ruinis. Nascitur & in Tridentinis montibus: saxosa enim & calida amat loca. DIOSC. MATT.

QVALITATES.

Folia, cortex, & fructus excalfaciunt, & siccant ordine secundo, adstringunt, roborant, repellunt, contrahunt. Resina verò excalfacit, extrahit, emollit, abstergit, deijcit. Galen. 8. sim. med. MATT.

VIRES.

Aridæ baccæ potæ vrinam cient, & lienosos iuuāt. Resina hausta vnciæ pondere renes expedit, & vesicam, & articulorum morbis auxiliatur. Medetur eadem delincta tussientibus, tabidis, suppuratisque, crassa, purulentaque expectorat: scabiem & lepram sanat, aluum emollit, vrinā cit, vulnera & vlcera purgat, & carne replet. Additur in antidotis. Gal. DIOSC.

CVPRESSVS, Græcis κυπάρισσος.] Arabibus, *Saro, siue Sero.*] Italis, *Cipresso.*] Gallis, *Cypres.*] Germanis, Cipressen.] Hispanis, *Cipres.*] Boëmis, *Cypriis.*

GENERA.

Duum est generum. Mas alterum, alterum Fœmina. Hæc fastigiato est culmine. Illa ramos in latum spargit.

FORMA.

MATT. Vtraq; procera rectaque, caudice glabro, & ramos in summitate tantum habens. Folijs viret perpetuis, Sabinæ bacciferæ proximis. Conos gerit Lariceis æmulos, solidiores tamẽ compactioresque, in quibus minutum concluditur semẽ. Resinam fundit liquidã sed modicam, odore haud ingrato. Ligni materies solida, spectabilis, & suauiter odorata.

LOCVS.

Idem. Plurima in Creta sponte nascitur, aquosos odit tract°, & colles, & mõtes amat.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Coni folia & germina exiccant, absq; insigni acrimonia, & per quã moderatè excalfaciũt. Adstringit Cupressus omnib. suis partibus, roborat, glutinat, & resoluit.

CVPRESSVS.

VIRES.

Diosc. Folia ex passo & mirrhæ exiguo pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliantur: pilulæ autem ex vino tusæ dantur commodissimè potandæ dissentericis, tussientibus & orthopnea affectis, sanguinemque reijcientibus. Enterocellas tam potu, quam illitu reprimunt. Pilulæ, cum arboris coma suffitę, culices abigunt: folia trita & imposita vulnera conglutinant. Sanguinẽ supprimunt: trita ex aceto capillum tingunt. Illinuntur per se, aut cum hordeacea farina, ignibus sacris, vlceribus, quæ serpunt, carbunculis, & oculorum inflam-
MATT. mationibus: admota cum cerato stomachum corroborant. Pilularũ decoctum ex aceto paratum dentium rheumatismos cohibet. Earundem & mulorum vnguium cinis oleo myrtino exceptus opitulatur illitus capillorum defluuijs.

IVNIPE-

IVNIPERVS, Græcis, ἄρκευθος.] Arabibus, *Arconas, siue Archenchas.*] Italis, *Ginepro.*] Germanis, Weckholter/ siue Krametbaum.] Hispanis, *Enebro.*] Gallis, *Geneure.*] Boëmis, *Ialauuec.*] Polonis, *Zolauuec.*

IVNIPERVS.

GENERA.

Duo eius genera: Alterum maius, alterum minus. DIOSC.

FORMA.

Folio vtraq; est aculeato, longiusculo, & angusto: ligni materies dura, compactaq; ac odorata: Baccas edit cęruleas, copiosas, erui magnitudine, odore haud ingrato: Resinam quoq; fundit mastiche haud absimilem, quam Arabes Sandaracem vocant. MATT.

LOCVS.

Nascitur in collibus, ac etiam montibus, arido præsertim tractu. Pli. lib. 16. cap. 18.

QVALITATES.

Excalfacit & siccat ordine tertio: Baccæ tamen siccant ordine tantum primo. Attenuat, aperit, digerit, resoluit, adstringit, roborat. Galen. 6. simp. me. MATT.

VIRES.

Bibuntur folia, aut eorum succus vtiliter contra Viperarum morsus. Earundem decoctum menses elicit, & vrinas: Baccæ stomacho vtiles: Præstant eædem contra pectoris vitia, tussim, inflationesque. Resina suffita, aut aspersa destillationes sistit: hausta verò mensium abundantiam cohibet, tineas ventris necat, resolutis neruis medetur. & sanguinis excreationes supprimit, quin etiam fluentes hæmorrhoidas; In solutionibus dentium addita dolorem mulcet, quod & baccarum decoctum ex vino efficit. Carbones è Iuniperi ligno paratos, & suo ipsius cinere sepultos, integro anno ignem fouere Chymistæ promittunt. MATT.

*IVNIPERVS maior, in Galloprouincia Cade vocata.

IVNIPERVS MAIOR.

FORMA.

Folio est alterius Iuniperi maiore, acuto, pungẽte, bacca triplo maiore, resinosa. Lignum suauis est odoris, & liquorem exudat, Oleum de Cade dictum.

LOCVS.

Vulgatissima est in Galloprouincia, necnon in pluribus Italiæ locis.

QVALITATES ET VIRES.

Pollet ijsdem quibus præcedens.

APPENDIX.

MATT. Pauci admodum sunt, qui non putent Oxycedrum esse Iuniperum maiorem, adeò vt plerique vulgarium illam ab hac nesciãt distinguere.*

Nomina.

Sabina, Græcis, *βράθυς*] Arabibus, *Abel, Abehel, siue Alhorar.*] Italis, *Sabina, & Sauina.*] Germanis, Sebenbaum.] Hispanis, *Sabina.*] Gallis, *Sauinier.*] Boëmis, *Klaßterka chuuogka.*] Polonis, *SZauuina.*

Sabina.

Genera.

Genera duo: Alterum fru- DIOSC.
giferum, alterum sterile. MATT.

Forma.

Fructifera folijs exit Myri- DIOSC.
cæ crassioribus, minimè acu- MATT.
leatis. Differētia in baccis. In altera enim cæruleæ, in altera rubentes spectantur.

Locus.

Seritur in apricis, & colli- MATT.
bus, in hortis, & viridarijs, ac etiam sponte per se prouenit.

Qualitates.

Tenuium maximè est par- Gale. li. 6.
tium: Excalfacit, & siccat or- sim. med.
dine tertio: gustu acri & amaro, & adstringente. Digerit, MATT.
resoluit, aperit, prouocat, abstergit, penetrat, sitim accendit.

Vires.

Vrinam sanguinolentam ducit, menses elicit: fœtum interficit, ac etiam ex-
pellit, cum pota, tum suffita. Vtriusque folia nomas cohibent, vlcera in capiti- DIOSC.
bus puerorum manantia sanāt, foliorum puluere, & butyro bubulo illito: Suf- Gal. ibid.
fita gallinarum pituitam, & grauedinem excutit. Ex butyro & melle delincta, MATT.
asthmaticis medetur. Nigra & sordida vlcera cum melle purgat. Additur quoque multis in antidotis.

Censura.

Qui Sabinam bacciferam non concedunt, apertè delirant.

SABINA Sterilis, Græcis, βράθυς στειρωτικός.] Italis, *Sauina sterile*.

SABINA STERILIS.

FORMA.

MATT. Vulgaris eſt notitiæ, folijs cupreſſi ferè ſimilibus, ſed acuto pungentique cacumine, grauiter olentibus, amariuſculis, feruentibuſque.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in apricis, & ſeritur quoque in hortis & viridarijs.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Non adeò multum differt à baccifera, verùm tum acrior eſt, tum quoque graueolentior: Excalfacit, & ſiccat tamen valentius. Digerit, reſoluit, aperit, abſtergit, prouocat, & parumper adſtringit.

CEDRVS, Græcis, Κέδρος.] Arabibus, *Serbin.*] Italis, *Cedro.*] Resina autem eius Latinis, Cedria, Græcis, Κεδρία.] Arabibus, *Kitran, Sut, Alkitran.*] Italis, *Cedria.*

CEDRVS.

GENERA.

Duum generum est: Maius videlicet & minus. Maioris genera duo, quemadmodum & minoris. MATT.

FORMA.

Procera arbor est, Abieti perquàm similis. Quæ in maioris genere floret, fructũ non fert. Altera verò contra, nunquam floret, sed conos tamen profert cupressi longè maiores. Resinam fundit laudatissimam. Ligni materies æterna. Idem.

LOCVS.

Maior in Syria, Iudæaque prouenit, & præsertim in Libano monte. MATT.

QVALITATES.

Vtraque est calidæ, siccæque temperaturæ, tertio quodammodo ordine secundum vtranque: At Cedria quartum ferè gradum attingere videtur, abundè calida simul, & tenuium partium. Eadem attenuat, digerit, resoluit, expellit, putrefacit. Galen. 7. simp. me. MATT.

VIRES.

Cedria infusa defuncta corpora conseruat, & viua putrefacit: additur ocularibus medicamentis, magno iuuamento. Vermes aurium necat: cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat. Conceptum impedit inuncto ex ea genitali ante coitum: pediculos illitu enecat: pulmonum vlcera purgat, & obesos extenuat. DIOSC.

CEDRVS PHOENICIA, Græcis, ὀξύκεδρος.] Italis, *Cedro minore.*

CEDRVS PHOENICIA.

FORMA.

Galē. li. 7. simp. me. Arbor eſt Iunipero per omnia ſimilis. Sed maioribus folijs aculeatisq́ʒ: baccis quadruplo maioribus, colore aureo rufeſcente, ſapore dulci, eſui haud ingrato.

LOCVS.

MATT. Naſcitur in Iapidiæ montibus, non longè à Peſino oppido.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. ſimp. me. Excalfacit, & ſiccat ordine ferè tertio. Aperit, prouocat, reſoluit, digerit.

VIRES.

DIOSC. Baccæ ſtomacho aduerſantur: auxiliantur tamen tuſſientibus, conuulſis, & vrinæ ſtillicidio laborantibus. Eædem cum pipere potæ menſes ducunt. Sumuntur quoque contra leporem marinum, ex vino. Inunctæ toti corpori ex ceruina medulla, aut adipe: à ſerpentibus hominem tutum reddunt. Ideoq́ue bellè adduntur in Antidota.

LYCIA Cedrus, Græcis, Κέδρος λυκία.] Italis, Cedro Lycio.

LYCIA CEDRVS.

FORMA.

Folijs cõstat Phœniciæ lon gè minoribus, frequentioribusque longè minus aculeatis, ita vt Iuniperum paruam quadantenus referat. Eadẽ, si digitis atterantur non insuauem spirant odorem, talis enim habetur, qualis ferè in pineorum strobilis percipitur. Cortice caudex obducitur subrufo: ramos emittit lentos, vitilium instar: baccas gerit alterius, minores, rubentesque, amaro sapore: odore non ingrato. MATT.

LOCVS.

Nascitur in quibusdã Morauiæ montibus. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit & siccat, minus tamen quàm Oxycedrus. Idem.

VIRES.

Eadem ferè omnia præstat quæ Oxycedrus, sed non adeo valenter. Idem.

LAVRVS,

LAVRVS, Græcis, *Δάφνη*.] Arabibus, *Gaur, ſiue Gar*.] Italis, *Lauro*.] Germanis, *Lorberbaum*.] Hiſpanis, *Lauret, ſiue Laurerio*.] Gallis, *Laurier*.] Boëmis, *Bobeck*.

LAVRVS.

GENERA.

DIOSC. Laurus quædam tenui folio conſtat, altera latiore.

FORMA.

MATT. Vtraq; folia habet oblonga, lata, in acutum deſinẽtia, ſolida & odorata: flores vtrique tenues, muſcoſique: Baccas oliuis haud diſſimiles: è quibus Laurinum fit oleum.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in apricis nõ longè à mari, & circa amœnos lacus, quòd frigoris & algoris ſit impatiens. In Italia copioſa in hortis, viridarijs, & collibus ſeritur, ac etiam per ſe naſcitur.

Gale. li. 6. ſimp. me.

QVALITATES.

Folia & baccæ excalfaciunt, & ſiccãt vehementer, atque hæ quoque magis quàm illa. Radicis autẽ cortex nonnihil adſtringit, & minus a-

MATT. cris eſt, & minus calida. Laurus attenuat, aperit, prouocat, incidit, emollit, digerit, flatus pellit.

VIRES.

DIOSC. Opitulantur fotu omnes lauri partes vuluæ, & veſicæ vitijs. Baccæ tritæ, & melle, aut paſſo exceptæ, delinctæque, auxiliantur omnibus thoracis rheumatiſmis. Dantur contra Scorpionum ictus: Illitæ vitiligines emaculãt. Earundem ſuccus vtiliſſimè aurium dolori, & grauitati inſtillatur, cum vino vetere, & ro-

MATT. ſaceo. Radicis cortex pota, calculos rumpit, & partus necat. Septem lauri baccæ à prægnantibus propediem parituris, cùm ſe dormitum recipiunt deuoratæ, facilem, fœlicemque partum præſtant.

* TINVS. Laurus Syluestris, Catoni Laurus Syluatica. Græcè Δάφνη ἀγρία.] Italis, *Lauro ſaluatico, Lauro regia, Lentagine.*] Brutijs, *Moleſſo.*] Hiſpanis, *Vua de perro, Follado, Durillo.*

TINVS.

FORMA.

Eſt cærulea bacca. Vuarũ granulis ſimili in Corymbacea vmbella copiosè diſpoſita, ſapore acerbo, tenui pericarpio, tenui quoq; cruſta ſeminis, quam præcedit flos ex albo purpuraſcẽs, ramulorum ſummitates obtinens. Ipſa ſtirps lauro humilior eſt, in alas diuiſis ramis longiuſculis articulatis, quibus adnaſcuntur folia ordine diſtincta eo, vt ſemper gemina ſibi inuicem opponantur, Laurina fere, nitẽtia, inodora tamen & lata, lanugine tenuiſſima pubeſcentia. Plin.

LOCVS.

Peregrina nobis hęc ſtirps eſt, in paucorum hortis conſpicua. Italiæ ac Hiſpaniæ agri & alię forte regiones huius feraces ſunt, inprimis verò ea ſyluæ Hetruriæ abundant.

VIRES.

Nemo veterum harum meminit, nec recentiorum quiſpiam.*

PLATA-

PLATANVS, Græcis, *πλάτανος*.] Arabibus, *Dulb*.] Italis, *Platano*.] Gallis, *Plan, siue Plane*.

PLATANVS.

FORMA.

MATT. Procera, ramoſaque arbor Platanus eſt, folio vitigineo, craſſiore, inferna parte albicante: Cortice veſtitur craſſo, ſubcandicante. Floſculos edit tenues, pallidosq́; baccis rotundis, ſcabris: longo à pediculo dependentibus.

LOCVS.

Plin. Amat flumina & fontes, etſi vini irrigatione plurimum gaudeat.

QVALITATES.

Gale. li. 8. ſimp. me. Platanus humidioris, frigidiorisq́ue eſſentiæ eſt, non ita multò quam ſymmetra: Atqui cortex, & pilulę magis exiccant.

VIRES.

Tenera folia prohibét, reſoluunt, reprimunt, & phlegmonas naſcentes adiuuant: in vino autem decocta & illita, oculorum fluxiones ſiſtunt: corticis decocto ex aceto parato vtiliter colluuntur in dolore dentes: Virides pilulæ in vino potæ ſerpentium morſibus auxiliantur. Exceptæ autem adipe igni ambuſta ſanant.

*ACER

*ACER maior, nonnullis Platanus Germanica, alijs Carpinus Plinij. Græcis, σφένδαμνος.] Germanis, Ahorn/Waldeschern.] Gallis, Plasne.

ACER MAIOR.

GENERA.

Tria ſunt Aceris genera: maior Sphendamnos dicitur, minor Glinos, & tertium genus eſt κλινότροχος. Theop.

FORMA.

Maior pulchra arbor eſt & procera, cortice mediocriter leui, materia interiore tenera & tractabili, ramos expandit plures, quibus folia lata, vitiginea, pediculo rubẽte annectuntur, flores confertim dependent ex viridi flaueſcẽtes, quibus ſuccedunt fructus alati gemelli vni pediculo ex aduerſo adhæreſcentes.

LOCVS.

Montib. gaudet, ſed & planis & campeſtribus aſſueſcit.

FACVLTATES & VIRES.

Aceris radix contuſa iocinoris doloribus efficaciſſime imponitur. Plin.

Si latus immeritum morbo tentatur acuto, Sere, Sam.
Aceris radicem tundis & vnà
*Cum vino capis, hoc præſens medicamen habetur.**

FRAXI-

FRAXINVS, Græcis, *μελία.*] Italis, *Fraßino.*] Germanis, Eschenbaum.] Hispanis, *Frasno.*] Gallis, *Fresne.*] Boëmis, *Gelin.*] Polonis, *Zesion.*

FRAXINVS.

GENERA.

Theophr. lib. 3. c. 11. de hist. plant. Genera eius duo: Excelsum alterum, ac procerum. Alterũ humilius, & minus auctile.

FORMA.

Idem. Excelsum lignũ habet candidum, crassiuenium, neruatum, mollius, enodius, ac crispius. Humile verò scabrius, durius, & flauius. Vtraque folijs est laurinis haud absimilis, angustioribus tamen, & sensim per ambitum serratis, sorbi modo prodeuntibus. MATT. Fructum fert in siliquis linguis auicularum similem, subrubrum, & gustu amariusculo, ac medicato.*Præter fructum alia quædam fert, vt muscos in globum coactos specie pillularum.*

LOCVS.

MATT. Nascitur in mõtibus & cliuosis syluis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit & siccat, adstringit, resoluit, abstergit, attenuat.

VIRES.

Diosco. Folia, aut earum succus ex vino pota, viperarum morsibus medentur. MATT. Spuma è viridi ligno manans dum incenditur, addito cyclamimi, & rutæ succo: omnibus simul parumper calefactis surditati auxiliantur, si in aurem sanam infundantur, dum se cubitum recipit æger. Corticis recentis decoctum potum lienem absumit. Fructus datur vtiliter potandus in lateris dolore, & ad vrinam ciendam. Idem venerem excitat, & in furno siccatus, potusq́ue calculosis auxiliatur.

POPVLVS

POPVLVS alba, Græcis, *Λεύκη.* Arabibus, *Haur.* Italis, *Populo bianco.* Germanis, Bellen Poppelbaum. Hiſpanis, *Alamo blanco.* Gallis, *Peuplier.*

POPVLVS ALBA.

GENERA.

Tria populi ſunt genera: Alba de qua nunc ſermo eſt, Nigra, & Lybica, ſiue Alpina. MATT.

FORMA.

Alba arbor eſt procera, craſſo cortice, ſed læui. Folia ſunt illi vitiginea, inferna parte maximè albicantia, ac lanuginoſa. Infrugifera arbor eſt. Idem.

LOCVS.

Naſcitur circa flumina, & vliginoſo tractu. Idem.

QVALITATES.

Miſtæ quodammodo temperaturę eſt, ex aqua tepida, & terrena extenuante eſſentia, quin etiam abſtergentis facultatis eſt particeps. Gale. li. 7. ſimp. me.

VIRES.

Cortex vnciæ pondere potus ſubuenit Iſchiadicis, & vrinæ ſtillicidio: cum mulino rene hauſtus, ſterilitatem inducit. Idem præſtant etiam folia à purgatione ex vino pota: Inſtillatur vtiliter foliorum ſuccus in aurium doloribus. Gemmæ quæ primo foliorum partu extuberant, ex melle illitæ hebetes oculos iuuant. Tam albæ quàm nigræ cortex particulatim inciſus, & ſulcis ſtercoratis obrutus, quocunque anni tempore edules fungos profert. DIOSC. Idem præſtat alba populus humotenus ſecta, & aqua calida, quæ fermentum exceperit, perfuſa: infra quatriduum enim fungos dabit, eſui quàm gratiſſimos. MATT.

POPVLVS Nigra, Græcis, *αἴγειρος.* Arabibus, *Haurromi.* Italis *Poplo negro.* Germanis, Aspen/siue Popel Weiden. Hispanis, *Alamo, Nigriglio.* Gallis, *Tremble.*

POPVLVS NIGRA.

FORMA.

MATT. Nigra albã proceritate superat: folio est hederaceo, nõ tamen vt in alba dissecto, sensim per ambitum serrato, apice in acutum desinente. Fructum fert racemosum, baccis Erui magnitudine, in quibus copiosa, albaque lanugo concluditur. Cortex est illi cinereus, crassusque: Materie alba ac contumaci, ad ædium & vtensilium fabricas idonea.

LOCVS.

MATT. Nascitur in fluuiorum ripis, & scrobium aggeribus.

QVALITATES.

Gale. li. 6. sim. med. Flores excalfaciunt ordine primo, in desiccando verò & humectando, parum temperatis, & medijs ad siccius deflexerunt. Verùm subtiliũ potiùs quàm crassarum sunt partium. Folia autem quodammodo floribus similia sunt, verùm imbecilliora. Flores & folia digerunt, resoluunt, & attenuant: quæ omnia efficacius præstat resina.

VIRES.

DIOSC. MATT. Folia recentia ex aceto illita podagricos iuuant. Baccæ ex aceto potæ comitialibus auxiliantur. Prima erumpentia germina odorata sunt, & glutinosa: conciliant eadem capillorum nitorem, ijs contusis cum recenti butyro, insolatis, & illitis.

POPVLVS

POPVLVS Lybica, siue Alpina, Græcis, κερκὶς. Italis, *Popolo montana*.

POPVLVS LYBICA.

FORMA.

Folio est cæteris tenuiore, rotundiore, angulosóq; punctim albis notis consperso, tenuiq; pediculo appenso, continuò ferè se mouente, etiam si nullus in aëre spiritus sentiatur. Caudice est cæteris breuiore, nigrioreq; cortice vestito, & materie imbecilliore, alba tamen & tenaci: Fructum nullum fert nec flores. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montium syluis, & syluestribus locis. Idem.

QVALITATES.

Qualitates illi sunt quales & cæteris generibus. MATT.

VIRES.

Folia eadem præstant, quæ Nigræ, non tamen adeò sunt efficacia. Idem.

ALNVS, Græcis, κλήθρα. Italis, *Alno, Onio Onizo, & Auno*. Germanis, Erlenbaum. Gallis, *Auno*. Boemis, *Vuolſa*. Polonis, *Olſa*.

ALNVS.

FORMA.

MATT. Folio eſt coryli, craſſiore cortice ſcabro, materie molli, rubente. Fructum fert viridem, oblongum, moris forma ſimilem, ſquamoſumq́;, matureſcit autumno, minuto intus ſemine, fuluo colore.

LOCVS.

Theophr. Naſcitur ſecus flumina, & vliginoſo tractu.

QVALITATES

MATT. Exiccat manifeſtè, ſed in frigiditate & caliditate, parum à medijs abeſt.

VIRES.

MATT. Folia reſoluunt, reſtringunt, delaſſatoſque recreāt. Cortex verò præter hæc corroborat. Folia recentia illita tumores abſumunt. Eadem pedum plantis ſuppoſita fatigatos viatores iuuant. Pulices necant rore matutino aſperſa, & in cubiculis ſparſa. Cortex, quòd magis aſtringat, vſurpatur gallæ vice ad coria inficienda. Sunt etiam qui eo vnà cum fructu vtantur pro galla ad ſcriptorium atramentum parandum. Expetuntur pali ex alno parati ad ædificiorum fundamenta, quæ in fluminibus & aquoſis locis ſtruuntur, quòd in aqua nunquam putreſcant.

BETVLA

BETVLA, Græcis, Σημύδα. Italis, *Bettola, Betula, & Bidollo.* Germanis, Bircken. Boëmis, *Brika.*

BETVLA.

FORMA.

Folijs exit, nigræ populi haud absimilibus, per ambitum serratis. Iulos edit, vt Corylus: sed fructũ nullum. cortex illi albus, membranosusque, bituminosus, & pinguis. Materies candida, flexilis, ac tenax, caudice terebro perforato, aqua clarissima, copiosaque distillat, & potu non ingrato. MATT.

LOCVS.

Nascitur in syluis Septentrionalibus, præsertim locis frigidis, ac niuosis. Idem.

QVALITATES.

Folia excalfaciunt, & siccant, resoluunt, attenuant, abstergunt, aperiunt, & amara sunt. Cortex verò, quod bituminosus sit, excalfacit, & emollit. Idem.

VIRES.

Aqua quæ è perforato caudice distillat, cùm renum, tum vesicæ calculos eijcit. Illita faciei nitorem conciliat, & maculas delet. Eadem oris vlcera sanat. Foliorum succus coagulo admistus, caseum à teredine & vermibus præseruat. Ligni materies ad cingenda vinaria vasa peridonea est. Alpini è corticibus conuolutis nocturnas faces parant: Bituminosi enim cùm sint, nõ minus quàm tæda flagrant, & incenduntur: optimi quoq; è Betula parantur carbones ad fundenda metalla peridonei. Idem.

VLMVS, Græcis, πτελέα. Arabibus, *Didar, siue LuZach.* Italis, *Olmo.* Germanis, Ulmen/Rüstenholtz. Hispanis, *Vlme.* Gallis, *Orme.*

VLMVS.

GENERA.

Theoph. Campestris, & Montana, quam Græci, ὀρειπτελέαν vocant.

FORMA.

Theoph. Montana rectior, auctior, ac procerior. Campestris fruticosior. Vtraque folium habet crispum, asperum, leuiter circum serratum oblongumq́;.

MATT. Folliculos profert magnos, numerosos, crispos, humani scroti ferè effigie, lento, claroq́; liquore refertos, culicibus quoq; numerosis conclusis. Ligni materies neruosa, tenax, robusta, non tamen speciosa. Montana siliquas & semen profert. Cortex exterior illis est asper crassusq́;, interior verò qui lignum ambit, lori modò lentus.

LOCVS.

Theoph. Plin. Montana in montibus; campestris, in campestribus locis habetur.

QVALITATES.

Gal. MATT. Folia, & cortex adstringunt, inspissant, abstergunt, resoluunt, emolliunt, glutinant.

VIRES.

DIOSC. Crassior cortex ex vino vnciatim potus pituitas, & aquas trahit. Fouentur vtiliter fracta ossa, foliorum, & radicum corticis decocto. Humor è medulla castratæ arboris, defluentem capillum reddit, & continet ne fluat illitus.

MATT. Liquor in folliculis contentus vitreo vase exceptus sepelitur in fimo equino calido, sale vasi substrato, vigintiquinq; diebus, quo postea vulnera celeriter sanantur, si cum splenijs illinantur. Quin etiam puerorum, adolescentiumq́ue enterocellas sanat.

CARPINVS, Græcis, ζυγία. Italis, *Carpino.*

CARPINVS.

FORMA.

Arbor est folijs vlmo proximis, tenuioribus tamen; caudice procero, cortice subalbicante, scabro: ramis copiosis, robustis, foliosis patulisq;. Ex his per Æstatē petioli quidam pendent, è quibus triquetra quædam folia subpallida circumquaq; racematim exeunt, quorum medius apex, cæteros longitudine superat, & inter hos parua quædam capitula spectantur, ciceris magnitudine, aut paulo maiora, in quibus semen. Radicibus nititur firmis, crassisque. Ligni materies alba, solida, tenaxq;, è quibus iuga boum villici parant. MATT.

LOCVS.

Crescit passim in omnibus fere syluis. Idem.

QVALITATES, ET VIRES.

Qualitates, atq; vires, nemo est (quod sciuerim viderimq;) qui describat. Idem.

ARVNDO, Græcis, Κάλαμος. Arabibus, *Caſab.* Italis, *Canna.* Germanis, Rhor. Hiſpanis, *Canas.* Gallis, *Cannes ſiue Roſeaux.*

ARVNDO.

GENERA.

MATT. Domeſtica, quæ ſeritur, & Aquatica ſpontè proueniés, quanquam Plinio Arundinũ 29. deſcribantur genera.

FORMA.

Idem. Satiua, quæ è radicum geniculis ſeritur, ad vitiũ palos, ad decem cubitorum altitudiné adoleſcit, robuſta, ac firma, intus tamen inanis, compactis per interualla geniculis: cortice ſquamoſo, aſpero, ſubalbicanté. Folia habet longa milij Indici ſimilia, aſpera vbiq; ſuperficie: & acuta circumferentia. Radix illi eſt albicans, dura, tuberoſa, contorta, informis, geniculataq;. Secantur quotannis humotenus: ſectæque illico regerminant.

LOCVS.

Idem. Domeſtica in imis vinearum locis ſeritur. Vliginoſo præſertim ſolo: Aquatica autem ſponte prouenit, cùm ſtagnantibus aquis, tum quoque in fluminibus, & mari.

QVALITATES.

Gale. li. 7. ſimp. me. Cortex aduſtus excalfacit ordine tertio, ac etiam plus ſiccat. Viridia folia refrigerant. Folia & cortex adſtringunt, abſtergunt, & corroborant: radix verò attrahit.

VIRES.

DIOSC. MATT. Folia tuſa & impoſita, ignibus ſacris medentur. Corticis cinere ſanãtur alopeciæ. Radix pota menſes & vrinas ciet. Eadé recens tuſa, & illita ſcorpionum ictibus auxiliatur, quin etiam aculeos, & alia corporibus infixa extrahit.

ARVNDO

ARVNDO palustris, Græcis, Κάλαμος ἐλεῖος. Italis, *Cannella, & cannuccia aquatica.* MATT.

ARVNDO PALVSTRIS.

FORMA.

Calamo est tenui, geniculato, læuibus internodijs, inani ac fragili, folijs longis, asperis, & per ambitum acutis: paniculis in summitate comosis tactu mollibus, læuibusque. Idem.

LOCVS.

Prouenit sponte in paludibus, lacubus, & cæteris stagnantibus aquis. Idem.

FACVLTATES, ET VIRES.

Vires sunt illi eædem, quæ & cæteris generibus. Idem.

MYRICA siue Tamarix, Græcis, *Μυρίκη*. Arabibus, *Tarfa, seu Carfa*. Italis, *Tamarigio*. Germanis, Tamaristen. Hispanis, *Tamargueira, siue Tamaris*. Gallis, *Tamarisc*.

MYRICA.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum. Vrbanum & syluestre.

FORMA.

DIOSC. MATT. Vrbana, folijs est cupressi viridioribus: Fructumq; gerit gallæ similem, & in altum arborescit. Syluestris folia habet Sabinæ bacciferæ similia, tenuiora tamen, ac magis virentia, fructum quasi florem ferens compage muscosum.

LOCVS.

DIOSC. Vrbana, in Ægypto & Syria prouenit: Syluestris in fluuiorum alueis fruticat.

QVALITATES.

Gal. lib. 6. simp. me. Abstergẽtis est, ac incidentis facultatis, absq, perspicua desiccatione: & adstrictionem nonnullam habet.

VIRES.

DIOSC. Domesticæ fructus datur vtiliter cruenta expuentibus, cæliacis, & contra fœminarum profluuia, regium morbum, & phalangiorum morsus. Illitus tumores inhibet, Vtriusq; cortex in eosdem vsus adhibetur. Foliorum decoctum potum ex vino lienem absumit, dentiumq; dolorem collutione sedat, & in dessionibus muliebria cohibet. Sarmẽtorum cinis aspersus ambusta sanat. Rami concisi, & ex aceto illiti lienem attenuant. Cortex potus alui fluxiones sistit: Radicum decoctum diutius cum passis vuis potum, lienosam elephantiasim curat.
Serap. Alcãzius.

ERICA, Græcis, ἐρείκη. Italis, *Erica*. Germanis, Heiden. Hispanis, *Queiro*. Gallis, *Bruyere*.

ERICA.

FORMA.

Frutex est non multũ à Myrica differens, colore rorismarini, & penè folio, floret bis in anno, Vere scilicet, & Autumno, floribus paruis, copiosis, subrubentibus. Pli. lib. 24. cap. 9.

LOCVS.

Nascitur in aridis, in campestribus, collibus, & syluis. MATT.

QVALITATES.

Digerendi per halitum facultatem habet. Gale. li. 6. simp. me.

VIRES.

Folia & flores serpentium ictibus illitu medentur. Foliorum & florum decoctum quinq; vnciarum põdere diebus triginta potum, vesicę calculos frangit, idque fœlicius succedit, si à trigesimo die in balneo eiusdem decocti sederint affecti aliquot diebus continuis, & super ipsa Erica decocta sederint: Florum decoctum potum lumbricorum, & ventris doloribus medetur: foliorum succus impositus oculorum imbecillitati succurrit. DIOSC. MATT.

ERICA altera, Italis, *Erica seconda.*

ERICA ALTERA.

FORMA.

MATT. Ramos edit tenues, folijs alterius longioribus, acutioribusque, angustis, ac numerosioribus, quibus circumquaq; ramuli stipantur. Flores edit paruos rubentesque.

LOCVS.

Idem. Nascitur arido solo, & in collibus apricis, & montibus non valde excelsis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Si hæc planta Erica est: Ericæ facultatibus proculdubio insignitur.

CENSVRA.

Idem. An hæc planta Erica legitima sit, aliorum indicio relinquo.

ERICA

ERICA BACCIFERA, Matthiolo.

ERICA BACCIFERA.

FORMA.

Procumbit hæc planta humi, & latas MATT. occupat areas, folijs penè vulgaris Ericę: Baccas edit in purpura nigricantes, iuniperinis non absimiles, sed molliore pulpa, lenta, vt in prunis, quæ mense Augusto maturescunt. Ramis est lignosis obsequiosisque.

LOCVS.

Prouenit in montibus, qui Boemiam Idem. à Silesia disterminant, & à quorum fontibus Albis fluuius originem ducit.

FACVLTATES, ET VIRES.

De qualitatibus & viribus, quid certi Idem. dicam, non habeo.

RHAMNVS

RHAMNVS, Græcis, *Ράμνος*. Arabibus, *Nausig, siue Nausegi*. Ital. *Ramno, siue Marruca*. Hispanis, *Scambrones*. Gallis, *Burguespin, siue Neprun*.

RHAMNVS.

GENERA.

DIOSC. Trium est generum: Candidum, Candidius, Nigrum.

FORMA PRIMI.

DIOSC. MATT. Candidum ramos fert rectos in acutæ spinæ modum, folijs paruis, oblongis, subpinguibus, tenuibus. Baccis rubentibus, pisi magnitudine, cortice albo, & tenui.

LOCVS.

DIOSC. Fruticat in sepibus, & frutetis.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Desiccat, & digerit excessu secundo, & refrigerat primo completo, aut secundo incipiente.

VIRES.

DIOSC. Folia ignibus sacris, & serpentibus vlceribus efficaciter illinuntur.

RHAMNVS secundus, Italis, *Marruca bianca*.

RHAMNVS SECVNDVS.

FORMA.

Primo candidior est, folijs salicis, auersa parte candidis, virgis aculeatis albicantibus: rubentibus inter folia baccis. MATT.

LOCVS.

Nascitur in fruticetis, & sepibus. Idem.

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus & qualitatibus nihil prorsus à priori genere abesse videtur. DIOSC.

RHAMNVS

RHAMNVS Tertius. Italis, *Marruca nera.*

FORMA.

DIOSC. Nigrioribus est folijs quadantenus ad ruborem vergen
MATT. tibus: Ramos mittit quinum fere cubitorum, cæteris spino siores, læui cortice obductos, fuluo colore. Fructum edit latum candidum folliculari specie, verticillo similem, in cuius medium ossiculum concluditur, in quo paruus inest nucleus. Aculei aliqui illi longi, rectique, nonnulli verò, vt rubi incurui.

LOCVS.

MATT. Nascitur in maritimis, in campestribus, & locis incultis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Folia ignibus sacris, ac serpentibus vlceribus vtiliter illinuntur. Fama est ramo huius, valuis fenestrisve imposito veneficia depelli. Eadem omnia potest, quæ Rhamnus primus.

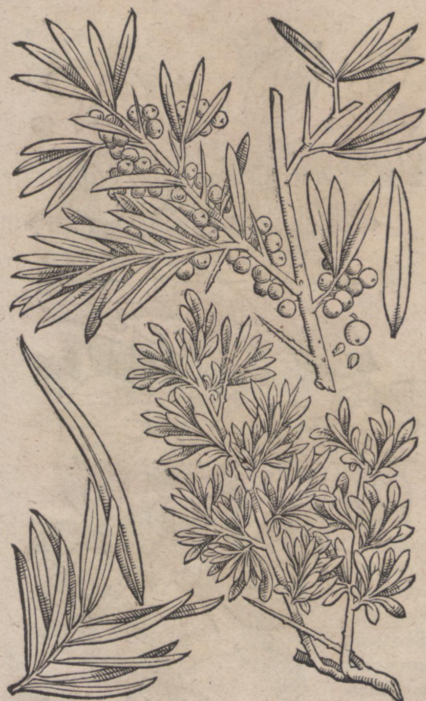
CENSVRA.

Falluntur qui putant Rhamnum tertium, esse Dioscoridis Paliurum, sed adhuc magis cæcutiunt, qui idem esse Dioscoridi adulterinum contendunt.

*RHAMNI

*RHAMNI SPECIES. Oleaster Germanicus. Germ. Weidendorn/Rheindorn/ oder Sanddorn. Batauis, Scyt besien.

RHAMNI SPECIES.

FORMA.

Multis cinericeis surculis assurgit hæc arbuscula, sex cubitorũ aut paulo procerior, frequentius humilior, in quibus folia oblonga angusta oleæ similia, minora tamen, candidioraq;, tenuissima lanugine subtus pubescentia, superius vero in viri cinericia. Flores herbacei totis ramulis adnascũtur, quibus singulis deinde succedunt baccæ rotundæ, Myrti aut Asparagi baccis similes, sed minores, pulpa molli lutea, tenui glabra & ruffescente obducta cute. intus parua semina insunt, oblonga, pallenti tunicæ inuoluta. Tota stirps aculeis albicantibus longisq; vndiq; vallatur, Et multifida diffusaq; radice nititur. Materia eius à spino sola mollitie differt.

LOCVS.

Nascitur in Hollandiæ ac potissimum Flandriæ maritimis littoribus, & alibi in cõuallibus ac iuxta profluentes amnes solo lapidoso arenosoq;. Nec deest Germaniæ copiosa ad Lycum Vindeliciæ amnem & ad Danubium ab eiusdem Lyci ostio vsq; ad Petræas fauces per quas Danubius fluit, tribus millibus passuum supra Keilheymium oppidum sitas.

FACVLTATES.

Acinos purgatricem habere facultatem affirmant, vnde BatAui quoq; ipsos agnominarunt. Paratur & Rob de baccis illis, quod vehementer acidum est & attenuans & incidens, vt berberis ferè, commendaturq; ad dysenteriam.*

SPINA infectoria. Italis *Spino merlo, Spino Ceruino, siue Spino guercio.* Germanis, Wegdorn.

SPINA INFECTORIA.

FORMA.

MATT. Arbuscula est non magna, folijs pyri breuioribus, & angustioribus: Ramos fundit numerosos, quorum fastigium in aculeum desinit. Baccas edit copiosas ligustrinis æquales, quæ primum virides, & per maturitatem nigræ spectantur. Ligni materies exterius albicat, medullitus verò rufescit.

LOCVS.

MATT. Prouenit in sepibus, & senticosis.

QVALITATES.

Idem. Exoluit aluum baccarum succus, aperit, & expellit, & caloris & siccitatis haud est expers.

VIRES.

Idem. Fit è baccarum succo medicamentum aluum exoluens, hoc modo. Sumuntur succi earundem libræ duæ, & saccari sesquilibra, & coquuntur ad Iulapij spissitudinem: demum linteolo percolantur additis Zingiberis, cinnamomi, & Caryophyllorum nonnihil, omnibus in puluerem contusis. Huius liquoris vncia epota crassam, lentamq; pituitam ducit: Ideoq; podagricis, Ischiadicis, paralyticisque bellè confert. Baccarum succo vtuntur pictores: viridem colorem inde parantes.

HALI-

HALIMVS, Græcis ἅλιμος. Arabibus, *Molochia*. Italis, *Halimo*, Venetis *Bidone*.

HALIMVS.

FORMA.

Ramos plures à radice fundit, lentos, & obsequiosos, folijs Oliuæ pinguioribus, albicantibusq́, salso sapore. Semen profert racemosum in caulium summitatibus. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Nascitur maritimis locis, & circa salinas. DIOSC.

QVALITATES.

Excalfacit temperatè, & exiccat, & vt cætera salsa corroborat, adstringit, & abstergit. Gal. 6. simp. me. MATT.

VIRES.

Cocta ex iure, aut aqua addito oleo, aut butyro aluum subducit: Radix cocta, deuorataq; lactis vbertatem facit, & cõuulsa, rupta, torminaq; mulcet. Idonea planta est Halimus ad sepiendos hortorum toros, quippe obsequiosa cum sit, facilè quocunque distrahitur. MATT. DIOSC.

CENSVRA.

An hæc planta legitima sit Dioscoridis Halimus non desunt rationes, quæ rem dubiam reddunt.

AQVIFOLIVM. Italis, *Agrifolio*. Germanis, Waldtdisteln oder Stechpalmen.

AQVIFOLIVM.

FORMA.

MATT. Planta est arborescens, ad acutæ spinæ magnitudinem, folijs Laurinis, perpetuis, & in toto ambitu per interualla sinuatis, aculeatisq́; , carnosis, ac læuibus. Virgas edit lentas, & obsequiosas, viridi libro vestitas: baccas rotundas, rubentesq́; rusci modo.

LOCVS.

Idem. Arborescit in syluis, & syluestribus locis.

QVALITATES.

Idem. Radices emolliunt, discutiunt, & resoluunt.

VIRES.

Idem. Fouentur radicum decocto vtiliter articuli, qui prius luxati duritiem contraxerunt. Idem ossa fracta ferruminat. Id quod valetius præstat radicum ipsarum cortex excoctus, & illitus. Folia suspenduntur circa funes: è quibus salsæ carnes sub tecto pendent, ad arcendos mures. Sunt qui è tuso radicum cortice arte quadam viscum parant ad aucupia.

CENSVRA.

Hallucinantur qui hanc arborem Theophrasto Agriam, siue Ariam faciunt: atq; in eodem errore versantur, qui eandem existimant eiusdem esse Cratæogonon.

ACVTA Spina, Græcis, ὀξυάκανθος & ὀξυάκανθα. Arabibus, *Ambiberberis, ſiue Berberis.* Italis, *Hetruſcis, Bagaia: Ananienſibus Amperlo.* Germanis, Hagdorn.

ACVTA SPINA.

FORMA.

Arbor eſt Sylueſtri pyro ſimilis, minor tamen, & valde ſpinoſa. Baccas profert myrti, plenas, rubentes, fragiles, & intus nucleos, radicem multifidam altè deſcendentem. Folia Apij hortenſis modo diuiſa, ſed longiora: floribus racemoſis, ac cādidis, cortice ſcabro, & materie pyracea. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Prouenit in Syluis, ſepibus, & fruticetis. MATT.

QVALITATES.

Fructus eſt tenuium partium, & paulum quiddam inciſiuum obtinet. Adſtringit, roborat, & prohibet. Gal. 8. ſimp. me.

VIRES.

Baccæ deuoratæ alui, & fœminarum profluuia ſiſtunt. Radix illita aculeos, & ſpicula extrahit: Nuclei in puluerem triri, ac poti calculos tum frangunt, tum eijciunt. DIOSC.

CENSVRA.

Deluduntur qui Berberum communis vſus oxyacantham faciunt.

BERBERVS Vulgaris, siue Crespinus. Italis *Crespino.* Germanis, Versich. Gallis, *Espine, siue Vinette.*

BERBERVS VVLGARIS SIVE CRESPINVS.

FORMA.

MATT. Complurib⁹ ab radice fruticat ramis, siue aculeatis stolonibus. Cortice vestitur candicanti, læui, tenuiq;. Ligni materies flaua sed fragilis. Tota planta acutissimis aculeis scatet, ternis simul prodeuntibus, albis, planis, fragilibus. Folia habet punicæ tenuissimis circundata spinis, flores aureos, odoratos, racematim dependentes. Fructus rubentes, baccis oblongis, racemosis, vinosisq;, adstringenti, & acido gustu. Radicibus haud altis, fuluo colore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in sepibus, frutetis, ac senticosis locis.

QVALITATES.

Idem. Baccæ refrigerant, & siccant, cohibent, roborant, & adstringunt.

VIRES.

Idem. Vinum quod è baccis exprimitur, datur vtiliter potandum cum sirupo violaceo, & oxalidis aqua, in ardentibus, ac perniciosis febribus: cum myrtino autem, & aqua plantaginis, cæliacis, & dysentericis, & in fœminarum profluuijs. Idem sitim sedat ex ptissana haustum. Columellam procidentem gargarizatu reprimit. Auxiliatur quoq; sanguinem reijcientibus. Vlcera serpentia cohibet, & humida exiccat, faucium, & gutturis inflationes reprimit. Intestinorum animalia necat, ac pellit.

CENSVRA.

Decipiuntur, qui vulgarē Berberim oxyacantham legitimā esse contendunt.

VVA SPINA, siue Crispa. Italis, *Vua spina, siue vua marina.* Germanis, Creutzbeer. Gallis, *Groiselier.*

VVA SPINA.

GENERA.

Altera Satiua, altera agrestis, ac sponte prouenieniens. MATT.

FORMA.

Vtraq; arbuscula est parua, fruticosa, folio Apij, siue Oxyacanthæ: ramulis, ac virgis albicantibus, vbiq; aculeatis. Baccas profert rotundas, succosas, & hirsutas: & præsertim syluestris, acido, ac austero sapore. At vbi maturitatem sensere, flauescunt, & subdulces euadunt. MATT.

LOCVS.

Satiua in hortis, pomarijs, & vineis seritur, Syluestris in sepibus, & senticosis locis sponte prouenit. Idem.

QVALITATES.

Baccę frigefaciunt: exiccant, roborant, & adstringunt. Idem.

VIRES.

Baccæ veniunt in ciborum vsum vuæ acerbæ modò: nam iusculis incoctæ appetitum excitant. Sitim sedant, & grauidarum malaciæ succurrunt. Dantur deuorandæ cæliacis, dysentericis, & cruenta expuentibus. Idem.

RIBES vulgaris, Italis, *Ribes.* Germanis, S. Johanns Treublein. Gallis, *Ribettes seu Raisins de oultremer.*

RIBES VVLGARIS.

GENERA.

MATT. Duum est generum, Domesticum, & Syluestre.

FORMA.

MATT. Paruula vtraq; est arbor, folio paruo, vitigineo: Ramulos habet lentos, è quibus fructus rubescentes, & vuæ modo racemosi dependent, baccis copiosis, rotundis, vinosis, piperis magnitudine, gustu acido, & adstringẽti, cum aliqua dulcedinis specie.

LOCVS.

Idem. Domestica seritur ad sepiendos hortorum puluinos. Syluestris, nascitur sponte in Boemia, in siluosis collibus, & in alijs Germaniæ locis.

QVALITATES.

Idem. Vuæ refrigerant, exiccant, adstringunt, & roborant.

VIRES.

Idem. Datur vtiliter in acutis febribus: Ventriculum æstuantem refrigerat, sitim restinguit, nauseam, & vomitiones sistit, cibi appetentiam incitat, cæliacos & dysentericos iuuat, & biliosis fluxionibus obnoxios, sanguinis feruorem demulcet, bilis acrimoniam retundit, & impetum domat.

CENSVRA.

Cæcutiunt, qui hanc plantam Mauritanorum Ribem faciunt, ac pariter qui Vrsi vuam esse contendunt apud Galenum.

LIGVSTRVM, Græcis, *Κύπρος*. Arabibus, *Kenne, & Henne*. Officinis, *Alcanna*. Italis, *Guiſtrico, Oliuella: Oliuetta, & Cambroſſene*. Germanis, Beinholtz/oder Mundholtz/oder Reinweiden. Hiſpanis, *Alſena, ſiue Hallena*. Gallis, *Troeſne, ſiue Trezillon*.

LIGVSTRVM.

FORMA.

Arbor eſt oleæ folijs latioribus tamen, mollioribus ac viridioribus: flore candido racemoſo, ſed qui decerptus ſtatim flacceſcat: Baccas profert in cacumine racematim cohærentes, hæderæ minores, læuiores, ac nigriores, ſapore amaro, ac iniucundo, purpureo intus ſucco: materie robuſta, ac dura. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Prouenit in ſepibus ac nemoribus. MATT.

QVALITATES.

Folia miſtæ ſunt temperaturæ, quin etiam & ſumma germina: Digerunt enim leuiter accedente aquea ſubſtãtia modicè calida, quin etiam aliquid aſtrictoriæ poſſident facultatis: ex terrena frigida, & ſiccitatis non ſunt expertes. Gal. lib. 7. ſimp. me.

VIRES.

Folia commanducata oris vlceribus medentur: & illita feruidis inflammationibus, & carbunculis. Decocto eorundem igni ambuſta fouentur. Eadem trita, & illita capillum rufant: flores ex aceto fronti illiti, capitis dolores mulcent. Oleum in quo liguſtri flores inſolati fuerint, præſtat illitum ad vulnerum inflammationes. Item ad capitis dolorem à bile prouenientem. Aqua à floribus diſtillata præſcripta omnia poteſt. DIOSC.

CENSVRA.

Non minus hallucinantur, qui Cyprum, & liguſtrum duas faciunt plantas, quàm qui liguſtrum noſtrum phillyream eſſe contendunt.

PHILLYREA, Græcis, φιλλυρέα. Italis, *Phillirea*. Arabibus, *Mahaleb*.

PHILLYREA.

FORMA.

DIOSC. Arbor est Ligustri magnitudine folijs oleæ nigrioribus, & latioribus: fructu lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in asperis.

QVALITATES.

DIOSC. Folia adstringunt.

VIRES.

DIOSC. Ad ea omnia præstãt Phillyreæ folia, ad quæ Oleaster, cùm adstrictione est opus, maximè ad oris vlcera commanducata, aut si eorum decocto os colluatur. Vrinam quoque ac menses cient, E-poto decocto.

CENSVRA.

Aberrant qui φιλλυρέαν Tiliam faciunt.

*APPENDIX.

Habetur foliorum differentia triplex, vt lata quædam, quædam angusta esse obseruentur, quædam etiam medio modo se habentia, vt nihil obstet Dioscoridis descriptioni, folia oleæ latiora Phillyreæ tribuentis.*

MAHALEB.

MAHALEB. Mauritanis sic dicta vnguentarijs. Italis, *Machalep.*

MAHALEB.

FORMA.

Arbor est non admodum procera, folijs Tiliæ haud longè absimilibus: Flores edit albos, è quib. baccæ subnascuntur nigræ, officulo intus cerasorum paulo minore, in quo nucleus reconditur, quo ad odoramenta, & smegmata vtuntur vnguentarij. MATT.

LOCVS.

Nascitur in montibus. Idem.

QVALITATES.

Excalfacit, emollit, abstergit, attenuat, resoluit, & dolores sedat. Serap. Auicenn.

VIRES.

Nuclei contusi iliorum, & dorsi doloribus vtiliter illinuntur. Id quod magis præstat oleum ex ijs expressum. Ex mellicrato hausti, animi deliquijs subueniunt: dantur quoque ad coli cruciatus, & renum calculos: ventris quoque tineas necant, & vrinam cient. MATT.

TILIA MAS, Græcis, φιλύρα ἐνόρχης. Italis, *Tilia maſchio, & Carpino nero*. Germanis, Steinlinden.

TILIA MAS.

FORMA.

MATT. Arbor eſt magna, patentibus ramis, materie robuſta ſpiſſaq́; ac etiam ſterilis: folia fert lata. oblonga tamen, in quibus ferè omnibus numeroſæ extuberant bullæ, in quibus muſcæ gignuntur, quæ tandem areſcentibus receptaculis, inde gregatim euolant.

LOCVS.

Idem. Prouenit in ſyluis, & montibus, ſaxoſis locis.

QVALITATES. ET VIRES.

Idem. Quid de huiuſce arboris facultatibus ſcribam, hactenus non habeo.

TILIA,

TILIA, Græcis, φιλύρα. Italis, *Tilia siue Teio*. Germanis, Linden. Gallis, *Til, siue Tilet*.

TILIA FOEMINA.

GENERA.

Quædam mas est, quædam fœmina. Theoph. lib. 3. c. de hist. plant.

FORMA.

Fœmina folia fert hederacea, nisi quòd in angulum acutiorem rotundantur. & quanquam iuxta pediculum curuatiora, de medio tamen in acutius coacta prętenduntur: Flos calycula intectus præter folij pediculum, amentumq́; futurum, pediculo alteri adnexus, viridis dum in calycula est, detectus autem leuiter flauus. Baccas fert orbiculatas, oblongas, magnitudine fabæ, quinis eminentibus angulis: Cortex fœminæ flexilis, & materies alba, tenaxq́; : cui exigua est medulla. Idem ibidem.

LOCVS.

Non solùm in montibus: sed in planitie quoq; prouenit, ac in cæmeterijs, & ædium areis. MATT.

QVALITATES.

Adstringit: glutinat, discutit: inspissat, abstergit.

VIRES.

Cortex commansus, ac deinde illitus, vulnera recentia glutinat. Folia trita, & aqua conspersa pedum tumores discutiunt. Humor è medulla castratæ arboris defluens, capite illitus non solum capillos replicat, sed fluentes continet. Aqua è floribus distillata sua peculiari dote datur vtiliter Epilepticis. Ligni carbones in puluerem tusi, auxiliantur his qui ab alto deuoluuntur fractis, ac cõtusis.

CISTVS,

CISTVS, Græcis Κίϛος ἢ κίθαρον, καὶ κίσθαρον. Arabibus, *Romiet, Altheis, siue Ibaie, Althus.* Italis, *Cisto.* Hispanis, *Cerguacos.*

CISTVS.

GENERA.

DIOSC. Mas vnum. Alterum verò fœmina.

FORMA.

DIOSC. Mas ramosus frutex est, sed improcerus, & folijs rotundis, acerbis, hirsutis. Flos illi mali punicæ haud absimilis.

LOCVS.

MATT. DIOSC. Nascitur in Apennino Italiæ saxosis locis, & asperis.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. simp. me. Folia, & parua germina adstringunt, & exiccant non instrenuè: Frutex adeò frigidus estvt tepidi calidi sit particeps: Flores præter prædicta non instrenuè desiccant.

VIRES.

DIOSC. Flores in vino austero bis in die poti, Dysentericis, ventris imbecillitatibus, defluxionibusq;, & humiditatibus opem ferunt, & nomas per se illiti cohibent. Meden-

MATT. tur quoq; vetustis vlceribus, & igni ambustis cum cerato. Folia, & flores in desessionibus cohibent fœminarum fluxiones. In summa non parum præstant, vbi adstringere, & roborare sit opus.

CISTVS

CISTVS fœmina: Græcis, Κίςος θῆλυς. Italis, *Cisto fœmina*. Patauinis, *Saluia Saluega*.

CISTVS FOEMINA.

FORMA.

Folia gerit oblonga Saluiæ æmula, albicantia, ac hirsuta. Floribus albis cisti maris longè minoribus. DIOSC. MATT.

LOCVS.

Prouenit in collibus aridis, & saxosis. copiosa in agro Patauino. DIOSC. MATT.

QVALITATES ET VIRES.

Eædem illi sunt quæ mari qualitates & vires. Adstringit enim: & desiccat.

HYPO-

HYPOCISTIS, Græcis, Υ'ποκίςις. Italis, *Hipocisto*. Offic. *Hipoquiſtidos*.

HYPOCISTIS.

FORMA.

DIOSC. MATT. Forma eſt mali punicæ cytino ſimilis, aut orobanches faſtigijs colore vario. Nã quædam rufa: quædam herbacea: & quædam candida viſitur. Liquatur Acaciæ modo. Cæterùm tunditur recens, & elicitur ſuccus, qui inſolatus aſſeruatur ad vſum.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur iuxta ciſti vtriuſq; radices.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. ſimp. me. DIOSC. Magis adſtringit quam ciſti folia. Vires habet Acaciæ pares: verum aliquanto magis ſiccat.

VIRES.

DIOSC. Efficax eſt auxilium ad omnium fluxionũ affectus, nempe ſanguinis reiectiones, profluuia muliebria, Cæliacos, dyſentericoſq; affectus. Galen. Quin ſi quam partem roborare conſilium ſit, quæ videlicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur, & firmitatem illi non imbecilliter addit. Sic ſanè Stomachicis, epithematis, hepaticiſque commiſcetur, & ex viperis confecto antidoto inditur.

LEDVM,

LEDVM, Græcis, Λῆδον. Arabibus, *Casus:* Pingue autem quod ex eo colligitur, Latinis, *Ladanum*. Græcis, Λάδανον. Arabibus, *Iaden, siue Laden*. Italis, *Laudano, siue Odano*. Hispanis, *Xara*.

LEDVM.

GENERA.

Inter Cisti genera, & Lada- DIOSC.
num est. Duum est generum. *Matt.*
Alterum folijs grandioribus,
alterum verò minoribus.

FORMA.

Frutex est Cisti modo na- DIOSC.
scens, longioribus tamen folijs, & nigrioribus, quæ Verno tempore quiddam cõtrahunt pingue. * Nascitur etiam sub hac hypocistis quædam. *

LOCVS.

Prouenit in saxosis, & apri- *Matt.*
cis collibus in calidioribus regionibus.

QVALITATES.

Ladanum excalfacit exces- *Gal. 7.*
su primo completè, vel in prin *simp. me.*
cipio secundi. habet etiam ad- *Matt.*
strictionis paululum. Emollit, digerit, concoquit, venarum ora patefacit, & spissat.

VIRES.

Capillum fluentem continet addito vino, myrrha, & myrteo oleo. Cicatri- DIOSC.
cibus decorem reddit ex vino illitum. Medetur aurium doloribus cum hydromelite, aut rosaceo infusum: suffitu secundas eijcit. Pessis immistum vuluæ duritiem sanat. Inseritur in medicamenta, quæ aurium dolorem, tussimq; finiunt: ex vino vetere potum aluum sistit, & vrinam ciet. Fiunt ex eo orbiculati globi: odorandi pestilentiæ tempore additis cinnamomo, Caryophyllis, Santalis, Agallocho, Mosco, & Ambaro.

ROSA, Græcis, Ῥόδον. Arabibus, *Nard*, *Vard*, *seu Naron*. Italis, *Rosa*. Germanis, Rosen. Hispanis, *Rosas*. Gallis, *Roses*.

ROSA.

GENERA.

Matt. Domestica & Syluestris. Domesticæ & si plura Plinio sint genera, nostro tamen æuo tria tantum in vsum venerunt, videlicet puniceum, album, & quod carnis colorem refert. In albo genere ea est admodũ odorata, quã Moschetam, & Damascenam Itali vocant.

FORMA.

Matt. Rosarum, & rosaceę plantæ forma cùm omnibus notissima, exploratáq; sit, superfluum est hic eam describere.

LOCVS.

Vrbana in hortis, Viridarijs, pomarijs, & vineis floret. Syluestris in sepibus, senticosis, memoribus, & campestribus prouenit.

QVALITATES.

Mesue. Constant Rosę diuersis sanè partibus, nempe terrestribus, & aqueis, quibus substãtiam, & adstrictoriam facultatem acceptam referunt. Aëreis à quibus cum subdulcem, tum odoratũ saporem accipiunt. Igneis à quibus amarorem sibi vendicant. In vniuersum autem refrigerant, & adstringunt.

VIRES.

DIOSC. Folia, cor, ventriculum, iecur, & retentricem insuper facultatem, corroborant, dolores calidos, & inflammationes auferunt. Aridis in vino decoctis expressus liquor facit ad dolores capitis, oculorum, gingiuarum, sedis, recti intestini, ac vuluæ penna illitus, & infusus. Eadem sine expressione tusa, præcordiorum inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest. Flosculi medij cum suis capillis gingiuarum defluxiones cohibent, & fœminarũ profluuia. capitula pota etiam aluum, & cruentas reiectiones sistunt. *Matt.* Succus & corroborat, & aluum exoluit. Verum id longè magis præstat dilutum pluribus repetitis macerationibus.

*ROSA ſyluestris, Canina Roſa, Græcis ῥόδον ἄγριον, κυνόῤῥοδον. Germanis, Wilde roſen/Heckroſen.

ROSÆ SYLVESTRES.

GENERA.

Syluestrium Roſarum plures obſeruantur varietates, vt ſequitur.

FORMA.

Alia vulgo prouenit, aculeatis virgis, prælongis rubo ſimilibus, roſa puſilla, vtplurimum quinis foliolis conſtat, alba ſubrubénsve, quarum hæc altior ſpinoſiorq́;, illa humilior eſt. harum ramis ſpongiolæ villoſæ vermiculis prægnantes adnaſcuntur. Alia odoratior ſed minor etiam flores pallide rubẽtes fert, cuius virgę rubente quoq; cortice veſtiuntur. Eſt & parua fruticoſa ſpinoſiſſima Roſis exiguis candidis odoratis. Minima omnium ſaxatilis colore floris ruberrimo. Maxima ſyluestrium eſt quæ tota olet, & frequenter albicantes, raro purpuraſcentes flores profert & ſpongiolis hirſutis non caret.

LOCVS.

Omnes ſponte exeunt, prima quidem & quinta in aggeribus, & pratorum marginibus, altera in calidioribus regionibus, nam apud nos colitur, tertia in maritimis & arenoſis locis, quarta in petroſis.

VIRES.

Radix ſyluestris roſæ valet ad morſum canis rabidi, Spongiolæ cinere cum melle Alopeciæ capitis explentur. Spongiolarum quoque in puluerem tritarum magna vis contra calculum & dyſuriam, & capillum nutriendum inunctione. Sed & fructus cum ſemine pulueratus idem præſtat quotidiana apud nos experientia.* *Plin.*

LYCIVM Italicum. Italis, *Licio nostrano.*

LYCIVM ITALICVM.

FORMA.

Matt. Planta est aculeata pruni syluestris faciem referens, minoribus tamen folijs. Flores mittit candidos, è quibus baccæ gignuntur, ligustri ferè similes, sapore acerbo, atq; adstringenti, è quibus succus exprimitur.

LOCVS.

Matt. Nascitur copiosum in agro Tridentino circa Arcem de Gresta, saxosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matt. Adstringit, cohibet, roborat, siccat, & reprimit: & vbi legitimum lycium non sit ad manus, nihil prohibet, quin hoc eius vice succedere valeat. Succus è baccis à me extractus, hæc omnia belle præstat.

BVXVS,

BVXVS, Græcis, πύξος. Italis, *Bosso*.

BVXVS.

FORMA.

Buxus prouenit folio myrti minore, densiore, carnosiore, viridioreque. Fronde est perpetua, ob idque topiario operi peridonea, flore herbaceo, fructu rutæ simili: Materie spississima, flaua, densissima, atque ponderosissima, adeò, vt nec cariem sentiat, nec in aquis fluitet. *Matth.*

LOCVS.

Locis gaudet cùm frigidis, tum apricis. In Corsica frequens, crassissima, prouenit. *Idem.*

QVALITATES.

Exiccat manifestè, sed in calore non longè à medijs abest, adstringit quoque & roborat.

VIRES.

Capillum rufant tum folia tum rami in lixiuio decocti. Non desunt quoque qui asserant sanari alui defluuia ligni scobe deuorata, aut pota: Sunt & qui asserant buxi decoctum idem præstare, quod Guaiaci ad Venereum morbum.

CENSVRA.

Delirant, qui Buxum & Guaiacum Indicum vnam, & eandem faciunt arborem.

EVONYMVS, Græcis, εὐώνυμος. *Hetruscis*, *Silio*. Italis *cæteris*, *Fusano*, *siue Fusaro*, *quod ex eo fusi à tornitoribus fiant*.

EVONYMVS.

FORMA.

Theoph. lib. 3. c. vltimo de plãt. hist. Arbor est mali punicæ magnitudine, atque etiam folio eiusdem, maiori quàm chamędaphne, molli, vt punica. Germinare incipit mense septembri, & floret deinde vere. Flos illi albæ violæ simili odore infestus, veluti cruorem inferens. Fructus cum putamine siliquę Sesamę proximus, præter quàm quòd in versus diuiditur quaternos. *Matth.* Materiæ est buxi modo pallida, ac solida, verum non adeò grauis.

LOCVS.

Matth. Nascitur frequens in Italia in sepibus, dumetis, & syluis.

QVALITATES, ET VIRES.

Theoph. ibidem. Fructus deuoratus pecus enecat, quin etiam folium idem facit, & potissimum *Matth.* capras nisi purgentur Anocho. Lixiuium in quo baccæ decoctæ fuerint (vt nostræ affirmant mulieres) capillos splendidos facit, furfures extergit, & pediculos necat. Ligni materies expetitur à tornitoribus ad fusos parandos.

ACA-

ACACIA, Græcè ἀκακία. Arabibus, *Achachie*. Italis, *Acacia*.

ACACIA.

GENERA.

Duum eſt generum: maius & minus.

FORMA.

Naſcitur Spinæ inſtar fru- DIOSC.
ticoſa, non ſe in rectum attollens. Florem habet cādidum, & ſemen Lupino ſimilem in folliculis, è quo exprimitur ſuccus & ſiccatur in vmbra.

LOCVS.

Primum in Ægypto naſci- DIOSC.
tur.

QVALITATES.

Succus maioris condenſa- *Gal.l.6.*
tus medicamentum eſt frigi- *ſimp.me.*
dum, & terroſum, immiſta etiam quadam eſſentia aquea; & ſanè coniectura eſt non eſſe ſimilare, verùm quaſdam habere in ſe diſperſas partes tenues, & calidas, quæ in ipſa ablutione ſegregantur. Eſtq; etiam hoc tertij ordinis exiccantium, & ſecundi refrigerantium, vbi quidem elotum fuerit, illotum verò primi.

VIRES.

Succus vtilis oculorum medicamentis, valet ad ignem ſacrum, & vlcera, quę DIOSC.
ſerpunt. Perniones, pterygia, & oris vlcera: menſium abundantiam ſiſtit: prociduam vuluā cohibet, citam aluum ſupprimit, aut potus, aut ſuppoſitus, capillos denigrat. Spinæ decoctum ſolutos artus fotu committit. Gummi cutis ſpiracula obſtruit, ambuſtis ex ouo illitum puſtulas erumpere non patitur.

APPENDIX.

Vbi Acacia defuerit, licet eius vice, tum Rhois arbuſculæ folia, tum lentiſci DIOSC.
foliorum ſuccum, tum etiam hypociſtidem medicamentis immiſcere.

ACACIA altera, Græcis, Ἀκακία ἑτέρα. Italis, *Acacia seconda.*

FORMA.

DIOSC. Prouenit ad Ægyptiæ ſpinę ſimilitudinem. longè tamen minor, tenerior, humiliorq́; munitur etiam aculeorũ vallo, folium habens rutæ. Fert Autumno ſemen, lenticula minus in ſiliquis cõnexis ternum, quaternúmve, guſtu etiam adſtringente. *Matth.* Color ſiliquis ineſt aureus, & fulgore quodam reſperſus, adeò vt in ſole auri modo ſplendeat.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Prouenit in Cappadocia, & Ponto, quinetiam & in Italia.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Adſtringit, cohibet, roborat, & replet, atqui viribus ãlteri inferior eſt, & ocularibus medicamentis inutilis.

VITEX, siue Salix Amerina, Græcis, *ἄγνος καὶ λύγος*. Arabibus, *Faminchest, Samanchest, siue Benge. best*. Italis, *Vitice, siue Agno casto*. Germanis, Schafsmulle/ *siue* Keuschlamb. Hispanis, *Gattiglio casto*. Gallis, *Casto*. Officinis, *Agnus castus*.

VITEX.

GENERA.

Duo habetur genera: maius, & minus. *Plin.lib. 24.ca.9.*

FORMA.

Maior in arborem salicis modo assurgit. Florem mittit album cum pupureo: quę & candida vocatur. Minor quam nigram appellant, ramosa assurgit, folijs cãdidioribꝰ, & lanuginosis, flore est tantum purpureo: Nõ multũ à salice vitilium vsu distat, & foliorum quoq; aspectu, nisi odore gratior esset. Ramos gerit lõgos, fractu peruicaces, & semen racemosum vt piper. *Plin.ibid.* DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in fluminum ripis, maritimisq́; locis, asperis, & torrentium ripis. DIOSC.

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat ordine tertio, tenuisq́; substantiæ habetur, tum gustu acris simul & adstringens, aperit, resoluit, saporem inducit, atque emollit. *Gal.l.6. simp.me.* DIOSC.

VIRES.

Semen potũ venenatis ictibus, hydropicis, lienosisq́; auxiliatur, lac euocat, menses ciet, drachmæ pondere in vino potum. Genituram exoluit, caput tentat, & soporem affert. Foliorum decoctum, & seminis, mulieribus vuluæ malo oportunis opitulatur. Semen cum Pulegio potum purgationes mouet. Instillatur capiti cum aceto, & oleo in lethargo, & phrenitide. Folia suffita, aut substrata venenata fugant: Illita quoq; serpentium morsibus auxiliantur, testium duritias cum butyro, & folijs vitium emolliunt: Semen cum aqua illitum facit ad sedis rimas, & cum folijs, medetur luxatis, vulneribusq́ue.

ELÆAGNOS, Græcis, ἐλαίαγνος.

ELÆAGNOS.

FORMA.

Theoph. lib.4.cap. 11. de pla. hist. Elæagnos natura fruticosa, cæteris amerinis non absimilis, figura quidem cæteris proxima. sed molli, lanuginosoque folio. flore populi albæ, sed minore, fructu nullo.

LOCVS.

Matth. Nascitur in insulis fluitantibus.

FACVLTATES, ET VIRES.

Matth. Cùm sit hæc planta vitici admodum similis, crediderim ego similes quoq; habere facultates.

APPENDIX.

Nascitur in Boemia planta, cuius hic imago spectatur, quæ quidem notis omnibus Elæagno astipulari videtur. verùm cùm baccas oliuæ similes proferat, non ausim ego affirmare stirpem hanc legitimam esse Theophrasti Elæagnum, cùm illi sterilis habeatur. nisi fortasse idem deceptus sit, vel eius codex deprauatus, vt multis alijs in locis obseruauimus.

* Doctissimis viris alijs & imprimis Carolo Clusio est Ziziphus alba, Bellonio Cappadocica.*

SALIX,

SALIX, Græcis, ἡ ἰτέα. Arabibus, *Bulef, Bhulles, Saffaf, siue Calif.* Italis, *Salice, siue Salcio.* Germanis, Weiden / *siue* Felbinger. Hispanis, *Salce, siue Salgueiro.* Gallis, *Saulx.*

SALIX.

GENERA.

Plura traduntur genera. *Theoph. lib.3.c.13. Plin.lib. 16.ca.27. Matth.*

FORMA.

Quædam in tantam proceritatē assurgunt, vt ex eis fiant perticæ, & pali ad vitium pedamenta, aliæ non tam procerè crescunt, colore rufescentes, sequacis admodum lentitiæ, quæ ligandis cadorum vinariorum circulis commodè finduntur. Has salices Grecas vocāt. Rursus aliæ firmiores corbibus, & rusticanæ suppellectili expetitæ, aliæ namq; sunt minusculæ spectabili tenuitate texendis canistris, cistellis, ac calathis aptissimæ. Omniū folia oleagina, oblongaque sunt. Supernè virentia, & infernè candicantia.

LOCVS.

Nascuntur humecto solo, in fluuiorum & in fossarum aggeribus. *Idem.*

QVALITATES.

Flores exiccant absque morsu: Folia vim spissandi habent. Item Salix quandam habet adstrictionem. *Gal.l.6. simp.me.*

VIRES.

Trita folia cum exiguo pipere, & vino pota ileosis subueniunt, sumpta per se, & cum aqua conceptum impediunt. Semen vtiliter cruenta expuentibus datur. Cortex eosdem præstat effectus. Eiusdem cinis aceto subactus, & illitus callos, & clauos tollit. Succus foliorum, & corticis in malicorio cum rosaceo calefactus aurium doloribus auxiliatur. Eorum decocto fouentur vtiliter podagrici. Recentia folia adduntur in soporiferis lotionibus. Sparguntur eadem vtiliter circa febricitantium lectulos. DIOSC. *Matth.*

* SALIX pusilla, humilis, Salicula repens. Græcis χαμαιΐτέα. Germanis, Erdweiden/ Steinweidlin/Kriechweidlin/Bergweidlin.

SALIX PVSILLA.

FORMA.

Humi repit tota nec in rectum attollitur, sed vndique adnatis caudici radiculis sese propagat. Folia non oblonga nec tam acuminata sunt vt vulgarium Salicum & modice splendent. Lignosis, tenacibus, nodosisque ramulis color subruffus est, nouellis tamen surculis subuiridis. Florem & fructum nullum in ea obseruare potui.

LOCVS.

Nascitur in alpibus circa lapides copiose repens. *

OLEA-

OLEASTER, aut Syluestris Olea, Græcis, ἀγριελαία. Italis, *Oliuo Saluatico.* Germanis, Wilder ölbaum. Hispanis, *Zebuche.* Gallis, *Chiuer Sauuage.*

OLEA SYLVESTRIS.

FORMA.

Domestica, longè minor prouenit: Folijs breuiorib. & aculeatis ramis. Baccæ & si numerosa fœcunditate vincant, magnitudine tamen satius cedunt, quin & gustatu adstringentiore sentiuntur. *Matt.*

LOCVS.

Nascuntur in Hetruria copiose. Quin etiam in Dalmatia, & ferè in omnibus Adriatici, & Ægei maris Insulis. *Matt.*

QVALITATES.

Adstringunt magis, magisq; refrigerant rami, ac folia, quàm domestica. Oleum vehementer adstringit. *Matt.* DIOSC.

VIRES.

Folia trita, & imposita ignē sacrum, vlceraq; serpentia, Epynictidas, carbunculos, & nomas cohibent: quin etiam sordida vlcera repurgāt, cutem à capite vulsam conglutinant, oris vlceribus commanducata medentur. Succus & decoctum eorundem, eundem præstat effectum: Succus peculiariter facit ad sanguinis eruptiones, muliebreq; profluuiū, prodest vuæ, & pustulis oculorum: Vlcera, & veteres defluxiones sistit, quapropter in collyria additur, & ad palpebrarum erosiones per quam vtilis est. auribus subuenit, cùm exulceratis, tum purulētis. folia illinuntur cœliacis vtiliter cum hordeacea farina. Sudor emanans ex cōflagrantibus lignis, scabiem, lichenas & furfures, sanat. Baccæ tritæ, & illitæ medentur furfuribus, & depascentibus vlceribus. Ossium verò nuclei, ex adipe, & farina scabros vngues eximūt. Oleum syluestris oliuæ inungitur, colluiturq; vtiliter gingiuis putrilagine laborantibus, dentes mobiles firmat, & gingiuarum fluxiones sistit. Idem in doloribus capitis, vtiliter pro rosaceo substituitur, defluentes capillos retinet, tardius canitiem sentiunt, qui eo quotidie perunguntur. DIOSC.

OLEA satiua, Græcis, Ἐλαία ἥμερος. Arabibus, *Zaiton, siue Caiton.* Italis, *Oliuo domestico.* Germanis, Oelbaum. Hispanis, *Oliuo, siue AZeytimo.* Gallis, *Oliuier.*

OLEA DOMESTICA.

GENERA.

Matt. Antiqui genera decem fecere, nostro autem æuo tria tantum habentur.

FORMA.

Idem. Folia habent oblonga in acutum desinentia, crassa, pinguiaq;, supernè virentia, & infernè albicantia, sapore amaro, & acriusculo; flores mittunt albos, racematim dependentes, è quibus baccæ prodeunt primùm virides, deinde pallescentes, & postremò purpureæ prius factæ, saturatè nigrescunt.

LOCVS.

Idem. Seritur in collibus & in campis.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Oliuæ rami quantum habẽt adstrictionis, tantum & frigiditatis participes sunt: fructus verò, vbi rectè maturuerit, moderatè calidus est: immaturus autẽ magis tum restringit, tum refrigerat.

VIRES.

DIOSC. Colymbades tritæ, & ambustis illitæ pustulas gigni prohibent, & sordida vlcera purgant. Oliua flaua, & recẽs stomacho vtilior est, & ventri difficilis: nigra autem & matura stomacho auersatur, & oculis, & dolorem capitis mouet. Arefactę autem illitu depascentia vlcera sistit, & carbũculos emarginat. Amurca in cupreo vase ad mellis crassitudinẽ decocta adstringit, & cæteros præbet Lycij affectus. Illinitur dentium dolorib⁹, & vulneribus cũ aceto, vino, aut mulso. Additur in medicamẽta ocularia: infunditur vtiliter, sedis, vuluæ, & genitalium exulcerationibus. Iumẽtorum scabiem sanat, cum lupinorum, & Chamæleontis herbæ decocto. Cruda, recensque podagricis, & articulorum doloribus auxiliatur, peruncta in villosa pelle, & imposita hydropicorum tumores reprimit.

QVER-

QVERCVS, Græcis, Δρῦς. Arabibus, *Chullot, Hullet, siue Belut.* Italis, *Quercia.* Germanis, Eychbaum. Hispanis, *Robre.* Gallis, *Chesne.*

QVERCVS.

FORMA.

Folijs est oblongis, firmis, robustis, per ambitum vtrinque sinuatis, caudice crasso, cortice rudi, scabroq́; : in ramis vero læuiori. Materie robusta, dura, graui, compacta, firmaq́;. Glãdifera est arbor, & præter glãdes gallas quoq; producit cùm maiores, tum etiam minores, quas omphacitides vocant. Alios quoque fert fructus, de quibus Theophrasto lib. 3. capit. 8. & 9. de plantarum historia abundè scriptum est. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vbiq; ferè in syluis. *Idem.*

QVALITATES.

Quæcunq; sunt in hac arbore partes adstringẽtis qualitatis sunt participes. Sed cęteris adstringentior est, quæ in trunci cortice membrana subest, tum quæ sub glandis ipsius calyce, ea videlicet, quæ fructus carnem conuestit: folia etiam non instrenuè desiccant. *Gal. 6. sim. me.*

VIRES.

Corticis decoctum, qui libro crassiori subest; quin etiam illius, qui glandium putamini succedit, datur vtiliter potandum dysentericis, cæliacis, & sanguinem reijcientibus. Eadem in pesso supposita vteri fluxiones cohibet. Aqua à tenerrimis folijs distillata, sistit pota Iecorarias fluxiones, renũ calculos comminuit: & alba mulierum profluuia cohibet. Datur quoq; dysentericis, & sanguinem reijcientibus. Datur & in pestilentialibus febribus, quòd aduersus venena non parum valeat. Recentia folia ventriculi ardorem tollunt, si super lingua teneantur. Aqua, quæ in marcescentium quercuum cauitatibus reperitur scabiem omnem vlcerosam sanat: Glandes vrinam cient, & resistunt deuoratæ venenatorum morsibus. Intritæ crudæ inflammationes leniunt. *DIOSC.* *Matth.*

FAGVS, Græcis, Φηγὸς. Arabibus, *Chinars, siue Chiacas.* Italis, *Faggio.* Germanis, Buchbaum. Hispanis, *Haia.* Gallis, *Fau.*

FAGVS.

FORMA.

Matt. Folijs est Carpini vulgaris non absimilibus, grandioribus tamen, læuioribus, minusque rugosis: Fructus calyculo includitur rotundo, quadantenus echinato, hispido, ac scabro, nucleo intus triangulari, tunica castaneæ simili circumtecto: Nucleus albicat, Sapore castanearum subdulci, & adstringente: Materies dura, sed non admodum firma: Arbor in magnam assurgit proceritatem, ramis grandioribus ac patulis.

LOCVS.

Matt. Prouenit in syluis, tam in planitie quàm in montibus, & collibus.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Valentius adstringit, quàm quercus, folia autem tenella non instrenuè desiccant.

VIRES.

DIOSC. *Matt.* Folia trita, & illita tumoribus prosunt & imbecillas membrorum partes corroborant. Folia esitata labiorum, gingiuarumque vitijs mirificè auxiliantur. Glandis fagineæ cinis renum calculis vtiliter illinitur. Harum pabulo maximè delectantur glires, & aues quæ rostro sunt validiore.

ILEX.

ILEX, Græcis, Πρῖνος. Arabibus, *Carmas, siue Barbes.* Hispanis, *Anzina, siue Azinbeira.* Italis, *Elice, siue Leccio.* Germanis, Steineichen. Gallis, *Yeuse.*

ILEX.

GENERA.

Duum est generum, Alterum folio spinoso: Alterum sine spinis. *Columella.*

* Differt etiam latitudine & angustia foliorum.*

FORMA.

Arbor est spectatæ proceritatis, cortice in rufum nigricante, materia admodum densa, graui, ac robusta, subrufescentiq;. Folijs est laurinis, perpetuò virescentibus, sensimq; in toto ambitu, serratis, aut spinosis, & auersa parte albicantibus, robustis, ac duris. Glandes fert quernis longè minores. *Matth.*

LOCVS.

Spinosa in Hispania frequentissima: Quæ verò spinis caret, in quàm plurimis Hetruriæ syluis habetur. *Matth.*

QVALITATES.

Non differt qualitatibus, à quercu, nisi quòd valentius adstringit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Glandes, quernas viribus antecellunt. Radicis cortex cum aqua coctus donec mollitus intabescat, & tota nocte illitus capillos denigrat, prius Cimolia terra purgatos. Cætera, cum quercu, & fago communia sunt. Rubentes pilulæ, quas præter glandes fert, tritæ, cum aceto vulneribus recentibus, & cruentis oculis vtiliter imponuntur. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, Columellæ testimonio, qui Plinij, & Theophrasti autoritate freti putant, haud legitimam esse Ilicem, quæ folijs spinosis non prouenit.

* ILEX latifolia, Græcis, πρῖνος πλατύφυλλος.

ILEX LATIFOLIA.

FORMA.

Conuenit cum priore magnitudine, altitudine, materia ligni firma ac ſolida. Folio differt latiore ambitu ſinuoſo & aculeato. Glans interdum maior, interdum minor quam ſit quercus, locorum ratione varians ſpinoſo innititur calyculo, per maturitatẽ alicubi nigricans, nucleum habẽs intus album, grati ſaporis; floſculi puſilli flaueſcentes racemulum cõficiunt oblongum, qui Maio menſe inuenitur.

LOCVS.

Copioſa eſt in quibuſdam nemoribus, collibus, campeſtribus aut conuallibus, & nõ infrequens in Hiſpania, In Narbonenſi Gallia ac Prouincia quoq; reperitur, nec non in Italia.

QVALITATES.

Folia ipſius refrigerant & reprimũt vt reliquarum glandiferarum.

VIRES.

Tam huius quam præcedentis folia tuſa oedematoſis tumoribus imponuntur, & imbecillis partibus roborandis vtiliter adhibentur.

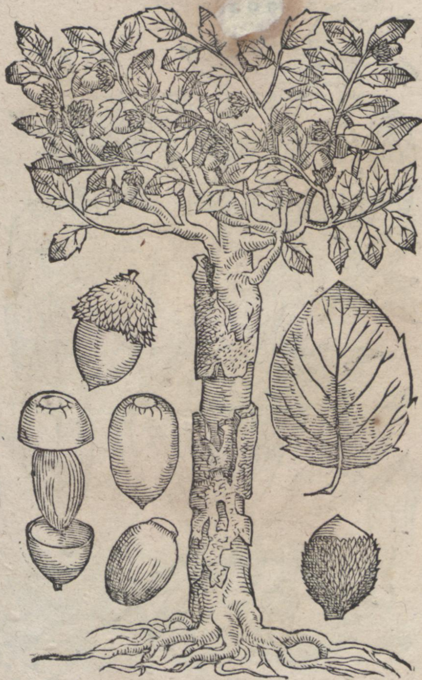
APPENDIX.

Obſeruantur nonnunquam in eadem Ilice diuerſa folia, vt humilis ac tenellæ per margines ſpinoſa horreant, adultæ verò aculeis careant.*

SVBER,

SVBER, Græcis φελλὸς. Italis, *Sugaro*. Germanis, Pantoffelholtz.

SVB[ER]

GENERA.

Alterũ folijs est prolixioribus, acuminatioribusque, alterum verò latioribus, breuioribus, & per ambitum serratis. *Matth.*

FORMA.

Arbor est perpetuæ viriditatis, fructu, & folio Ilicis, sed crassissimo cortice vestitur, atque Ilici magnitudine cedit. Glandes quoque profert iligneis pares, paulo tamen minores, deterioresq;. *Idem.*

LOCVS.

Latifolium in Romano agro frequentissima nascitur. Quod verò prolixioribus folijs est, in agro Pisano prouenit in Italia. *Idem.*

QVALITATES.

Idem præstat quod Ilex, & eodem ferè modo adstringit. *Idem.*

VIRES.

Suberis cortex tritus, ex aqua calida potus sanguinem ex vtralibet parte fluentem sistit. Eiusdem cinis ex vino calido haustus sanguinem excreantibus mirificè medetur. Eius glandes quemadmodum cæterarum glandiferarum arbores, in puluerem tritæ, potæq; drachmæ vnius pondere ex succo plantaginis auxiliantur omnibus alui, & vteri fluxionibus. Decoctum earundem haustum datur aduersus venena. Illinuntur eædem cum axungia maleficis vlceribus. Calyx quo glandes in arbore sustinentur, easdem possident facultates, sed magis adstringunt. *Idem.*

SVBER Angustifolium, Græcis, φελλὸς στενόφυλλος.

SVBER ALIVD.

FORMA.

Matth. Folijs est angustioribus, longioribus, acutioribusque. Cętera verò cum priori communia sunt.

LOCVS.

Idem. Nascitur plurimum in Romano agro.

QVALITATES.

Idem. Qualitatibus, ac temperamento nihil ab altero distat.

VIRES.

Idem. Iisdem quoque viribus pollet, quibus & alterum genus.

PHELLO-

PHELLODRYS, Græcis pariter φελλόδρυς. Arcadibus, θῆλυς πρῖνος, Theophrasto teste. Italis, *præsertimq́ Hetruscis, Cerrosugaro.*

PHELLODRYS.

FORMA.

Caudicem habet suberi nõ absimilem, & folia & glandes quercui siue cerro similia. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in agro Senensi in montanis syluis. *Idem.*

QVALITATES. ET VIRES.

Non differt suis in facultatibus ab alijs glandiferis. *Idem.*

CASTANEÆ, Græcis Κάστανα ἢ σαρδιᾶναι βάλανοι ἢ διὸς βάλανοι ἢ λόπιμα. Arabibus, *Sadianalach Castal, & Stebulot*. Italis, *Castagne*. Germanis, Kesten. Hisp. *Marones*. Gallis, *Caistaignes*. Boemis, *Kaistany*.

CASTANEAE.

GENERA.

Matth. Domesticæ, & syluestres. In domesticarũ genere habentur maiores, quæ marones vocantur, & minores, quæ peculiariter Castaneæ vocantur.

FORMA.

Matth. Arbor est procera, amplaq́; folijs oblongis, iuglãdis similibus, venosioribus tamen, & per ambitum fimbriatis, fructu echinato: nuce intus solida, altera parte plana, altera gibbosa, triplici tegminis ambitu septa, membrana primũ tenui, crispaq́; & amara, mox lento ac coriaceo cortice, demum echinato calyce, alba intus pulpa, ac dulci. Ligni materies solida, ac diuturna.

LOCVS.

Idem. Montibus, & opacis gaudet magis, quam apricis, & campestribus.

QVALITATES.

DIOSC. Adstringunt, cum ipsæ nuces, tum quoq; membrana subrufescens quæ carnem ambit.

VIRES.

DIOSC. Dantur contra venena, & præsertim coutra Ephemerum. Item ad tussim antiquam: prunis inassatæ, & cum saccharo deuoratæ. Flatus gignunt, & concoctu difficiles sunt, sed vbi rectè concoquuntur, memorabile alimentum præbent, crudæ tamen magis nocent. Sistunt tum alui, tum ventriculi fluxiones. Dantur cruenta expuentibus. Tritæ cum sale, melleq́; subactæ, imponunt vtiliter rabidorum canum morsibus, & cum polenta, & aceto illitæ mammarum duritias excutiunt. Venerem excitant, & caput grauant. Tenuis earum membrana ex vino austero pota duarum drach. pondere, sistit valenter immodicos alui fluores, & sanguinis reiectiones, quin etiam cum pari ramentorum eboris pondere, alba vteri profluuia, ex Nimpheæ aqua potæ.

Auicen. Gal. lib. de cib. 60. Et mali succi. Matth.

CASTANEÆ EQVINÆ.

FORMA.

Arbor eſt ſpectatæ proceritatis, folio pentaphylli, ſenis tamen diuiſuris: & ricini folio lõgè grandiore, longo, tenuiq; pediculo nitente. Echinos fert in cacumine magnitudine noſtratibus æquales, ſubrufo colore, verùm duriore ac craſſiore, aculeis raris ſed robuſtis, ac firmis. Singuli ſingulã includunt caſtaneam, noſtratibus haud diſſimilem, craſſiorem tamen, rotundioremq;: Cortice ſubnigricante, præterquàm anteriori parte, ea enim albicat, macula cordis figuram præſeferente. totus idem robuſtus eſt, nulla alia intus tunica, quæ carnem ambiat: Sapor pulpæ noſtratibus ferè ſimilis habetur, ſed dulcior paulò, nec adeo mandentibus gratus. *Matth.*

LOCVS.

Conſtantinopoli primum ad me allatæ ſunt. *Idem.*

QVALITATES.

Adſtringunt: & flatus deuoratæ pariunt. *Idem.*

VIRES.

Equinæ vocatæ ſunt, quod anhelosis, & tuſſientibus equis deuoratæ ſint ſalutares. Dantur quoque ſanguinem reijcientibus. *Idem.*

GALLA, Græcis κηκὶς. Arabibus, *Hases*, *siue Hasus*. Italis, *Galla*. Germanis, Gallöpffel / *siue* Eychöpffel. Hispanis, *Galla & Bughala*. Gallis, *Noix de galle*. Boemis, *Galles aneb bublinki*.

GALLA.

GENERA.

DIOSC. Altera omphacitis, altera plana.

FORMA.

DIOSC. Omphacitis, parua est, rugosa, solida, nullo foramine peruia, vuæq; acino magnitudine æqualis. Plana nucis iuglandis magnitudinem explet, cortice leui fungosa medulla, perforataque, & anteriore parte coronata.

LOCVS.

Plin. Nascuntur Gallæ, in omnibus glandiferis arboribus. Verùm in quercu copiosiores habentur, ac vtiliores.

QVALITATES.

Gal. 7. simp. me. Omphacitis exiccat ordine tertio, & refrigerat secundo, acerbum admodum est medicamentum, frigidũ, terrenumq;: repercutit fluxiones, & partes laxas contrahit, ac constringit. Altera, quæ maior est & flaua, desiccat & ipsa quidem, sed tãtò minus, quantò minus acerbæ qualitatis est particeps.

VIRES.

DIOSC. Gallæ omphacitides tritæ excrescentias in carne, fluxionesq; gingiuarum atque oris vlcerationem cohibent. Nucleus dentium cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ vino, aut aceto extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum eorum ad vuluæ procidentia, fluxionesq; in desessionibus vtile, capillos denigrant aceto, aut aqua maceratæ. Illinuntur vtiliter dysentericis, cæliacisque cum vino, aut aqua, ac etiam potui dantur. Integrarum decoctum, potum iisdem auxiliatur affectibus. In summa, vbi adstringere, siccare, ac sistere sit opus, præstantissima sunt auxilia, sedis inflammationes sanant, & procidentia cohibent.

RHVS.

RHVS, Græcis ῥοῦς. Arabibus, *Sumach, Rosbar Sardisticos, seu Rosaidicos.* Italis *Rhu siue Somacho.* Germanis, Gerberbaum. Hispanis, *Sumach, & Sumagre.* Gallis, & Officinis, *Sumac.*

RHVS.

FORMA.

Arbuscula est binum ferè cubitorum altitudine, folijs oblongis, subrubentibus in ambitu serratis ilicis modo. Botros profert acino quadã tenus lato vuarum gracilium, densos, magnitudine terebinthi. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus inter saxa. DIOSC.

QVALITATES.

Adstringit, & desiccat ordine tertio, & refrigerat secundo. *Gal.8. simp.me.*

VIRES.

Foliorum decoctum capillos denigrat, atq; etiam vtiliter dysentericis infunditur, & potandum propinatur. Instillatur auribus purulentis, folia ex aceto, aut melle illita gangrænas, & pterygia cohibent. Semen eosdem præbet effectus: cæliacorum dysentericorumq; cibis inspergitur. Fracta, desquamataq;, ac sugillata, illitum ex aqua ab inflammatione tuetur. Linguæ asperitates cum melle abstergit, candida fœminarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat addito querno carbone. Gummi quod è trunco prosilit, cauis dentium inditum dolores finit. Recentium vuarum succus, & seminis cortex, eadem omnia possunt. DIOSC.

VIBVRNVM, Italis, *quibusdam Viburno, quibusdam verò Lantanna.* Gallis, *Vierne & Maussane.*

VIBVRNVM.

FORMA.

Matth. Ramis exit digitali crassitudine, bicubitalibus, folijs ferè vlmeis, crassioribus & incanis, sensim per ambitum serratis. Flores edit albos, vmbellatim cohærentes, à quibus acini prodeunt, lentium modo pressi, qui primò rubescentes, vltimò nigricantes fiunt: Virgæ adeo lentæ flexiléſq; sunt, vt ad fasces colligandos, peridoneæ habeantur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in sepibus, frutetis, & incultis collibus.

QVALITATES.

Idem. Folia aspera sunt, & gustu adstringentia, fructus, vbi ad vltimam peruenit maturitatem, aluum exoluit.

VIRES.

Idem. Foliorum decoctum, ex vino austero paratum, vacillantes dentes confirmat, & gingiuarum rheumatismos cohibet, atqui longè magis valebit, si cum oliuæ folijs decoquantur in posca: Gargarissatur idem ad Columellæ procidentiam, & ad faucium fluxiones. Acini immaturi in puluerem triti dantur ad alui fluxiones. Paratur è radicum corticibus sub terra maceratis, & diu tusis viscum ad aucupia haud inutile.

CENSVRA.

Non desunt, qui plantam hanc Viburnum minimè esse contendant, sed decipiuntur.

COTINVS.

COTINVS, Italis, *Scotano*, & *Roso*. Germanis, Gelb Presilgholtz.

COTINVS.

FORMA.

Planta est fruticosa, folio sáq; ramis tenuibus, numerosisq;, cortice rufescente: folijs densis, Terebinthi rotundioribus, ac latioribus, graueolentibúsque, materie adeò flaua, vt ad lanificia coloranda maximè infectoribus expetatur. Gerit in ramusculorum cacumine papposam quandam congeriem, colore ex candido rufescente, in qua siliquę oblongæ hyperici ferè modo proueniunt. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit copiosa in Tridentino agro, Veronensi, & in alijs non paucis Italiæ locis. & præsertim in Apennino monte. *Matth.*

QVALITATES.

Vis illi adstrinctoria insignis, exiccans, cohibensque. *Matth.*

VIRES.

Foliorum decoctum in collutionibus adhibitum auxiliatur, oris, & linguæ vlceribus, quinetiam columnellæ, & faucium fluxionibus. Valet idem ad genitalium quoq; vlcera, si eo sæpe abluantur. Adduntur folia in desessionibus, quæ ad menses cohibendos parantur. Siccorum foliorum ac ramusculorum puluis, ventri prius aceto rosaceo illito admotus, alui fluxiones quascunque compescit. Expetitur tota planta coriarijs admodum ad suas spissandas pelles. *Matth.*

PALMA Græcis, *φοῖνιξ*. Arabibus, *Machla*, *siue Nachal*. Italis, *Palma*. Germanis, Dattelbaum. Hispanis, *Palmera*. Gallis, *Palmiers*, *siue Dattiers*.

PALMA.

GENERA.

Theoph. Mas est & Fœmina: Vtraq; fructifera: quin etiam, & humilis palma habetur.

FORMA.

Matth. Arbor Palma est procera, caudice squamoso ramos in cacumine tantum fundit in orbem actos cacuminibus ad terram pectantibus: folijs longissimis, duplicatis gladij figura: Flores profert numerosos, tenuibus quibusdam villis appensos, in magni racemi modum, Crocinis facie similes, sed multò minoribus. Ii anteaquam emergant magno quodam cõcluduntur inuolucro, quod palmam elatem vocant, quo tandem dehiscente emergunt, & panduntur. Hinc subinde Dactyli prodeunt, qui per Autumnum vnà cum ficubus maturescunt, rufo colore, nucleo intus durissimo, oblongo, canaliculatoq;.

LOCVS.

Matth. Nascuntur præstantiores in Iudæa, & Aegypto: Cypro, Lybiaq;, & in alijs quoq; Europæ regionibus. Sed ibi raro fructus ad maturitatem perducunt.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Est adstrictoriæ facultatis omnibus suis partibus, at fructus eius, & maximè dulcis, non paucam obtinet caliditatem.

VIRES.

DIOSC. Contra alui fœminarumq; profluuia in vino austero bibitur. Hæmorrhoidas sistit, vulnera illitu glutinat. Dactyli dolorem capitis inferunt, copiosiores in cibo inebriant. Sicciores sanguinem excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: Medentur esu faucium asperitati. Nuclei in crudo fictili ad albedinem vsq; cremati, Spodij vicem supplent. Vim adstringendi habent: Valentq; contra oculorum vuam, & pustulas: corporis excrescentias cum

Matth. vino reprimunt, & vlcera ad cicatrices perducunt. Auxiliantur deuorati fœminis albo vteri profluuio laborantibus, & præsertim si exempto osse infarciantur Eboris Scobe, Margaritis, carollio rubeo, & deinde sumantur à ieiunis quotidie tres aut quatuor.

PALMA

PALMA Humilis, Græcis, χαμαιῤῥιφές. Italis, *Palma minore*. Siculis, & Neapolitanis, *Cefaglioni*.

PALMA MINOR.

FORMA.

Creſcit ſeſquicubitali longitudine, folijs cæteris abſimilibus, ſed breuioribus longè, & anguſtioribus. Flores edit ex obliquo capillacea quadam coma emergentes, è quibus baccæ racematim prodeunt. Pars radici propinquior in globum extuberans internũ, germen quoddam quod cerebrum vocant numeroſis inuolucris circũſeptum habet, tenerrimum, ſapidum, & ori gratiſſimum. *Matt.*

LOCVS.

Naſcitur in Sicilia, & Creta, & alijs quoq; regionibus. *Matt.*

QVALITATES.

Adſtringendi pollent facultate. Itaque roborant, & cohibent. *Idem.*

VIRES.

Germen quod cerebrum vocant eſtur ſecundis menſis pro bellarijs cum pipere, & ſalis modico, perinde, ac carduus, & cinara: Eſt enim ſapidum, & ori gratiſſimum. Id (vt aliqui aiunt) ad venerem excitandam præſtare haud parum creditur: folia præſtant, ad ſportulas, tegetes, & capitis vmbracula: Rami verò vna cum folijs ad ſcopas parandas, pro verrendis domibus, ſunt enim non ſolum ad hoc peridoneæ, ſed etiam vtiles, quod non conterantur niſi tempore longo. Cætera cum maiori palma communia habet. Baccæ ſua adſtringenti vi, dantur contra omnes corporis fluxiones. *Idem.*

*THAMA-

*THAMARINDI, vulgo, Indis Puli & Ambili. Græcis ὀξυφοίνικες.

THAMARINDI.

FORMA.

Fructus est pulpa nigra cum ossibus durissimis in massas coacta, sapore acido non ingrato. Eius arbor à varijs autoribus varie describitur. Nempe folio salicis à Serapione, qui fructum rubrum copiosiore carne, quam siliquæ & firmiore, coloreq; ex luteo in nigrum languescente & pingui succo scatente ipsi tribuit. Garzias inquit arborem esse magnitudine Fraxini aut Nucis, aut Castaneæ, ligno denso non fungoso: ramosam & multis folijs ornatam tenuiter incisis magnitudine palmarum: fructum noctu folijs inuolutum, interdiu pansis ostendi arcuatum, digito inflexo similem, cute viridi, ante maturitatem, postea cinereo, vbi siccatur, qui facile auelli possit, pulpa viscida & lenta, cuius est vsus abiectis nucleis, qui intus continentur satiuorum lupinorum magnitudine, quodammodo rotundi, sed plani, colore furui, sed leues, Fructus viridis acidus est non sine suauitate. Mihi planta è semine nata est folio coluteæ fere, sed longiore, cuius imaginem hic exhibemus.

LOCVS.

Nascuntur multis Indiæ locis, sed qui locis montosis & ad septentrionem obuersis proueniunt, præferuntur & diutius incorrupti manent.

QVALITATES.

Refrigerant & exiccant tertio ordine, aut saltem ipsius initio.

VIRES.

Thamarindi infundi solent pondere ℥. 4. in aqua frigida aut stillatitio intybi liquore per tres horas, vt facta expressione exempti inspersiq; modico Saccharo propinentur ad purgandos biliosos humores & pituitosos incidendos & attenuandos. Indi sine molestia se purgant Thamarindis cum oleo nucis Indicæ sumptis. Folia vero Thamarindorum trita partibus corporis erysipelate infectis imponunt.*

Arabibus,

Arabibus, Italis, Siculis, Ciprijs, Musa.

MVSA.

FORMA.

Planta est vnicaulis quinũ senúmve cubitorum longitudine, folio arundineo, quod tamen per quam longo latóque ambitu se diffundit, adeo vt tricubitali longitudine: latitudine verò sesquicubitali ac etiam quandoq; grandiore, * per medium folium costa perpetua & crassa discurrit, aliquando aculeis quibusdam à tergo armata *, caulis squamoso vestitur cortice arundinum ferè modo. E vertice germen emergit molle cubitali longitudine à quo alia ab origine ad summum prodeunt germina, è quibus fructus quidam oriuntur, cucumeris mediocris magnitudine, cortice fici: Substantia pulpæ consistit Melopeponum modo, nullo intus nucleo, aut semine, sapore cum quadam insipiditate dulci. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Syria, Ægypto, Cypro, & Sicilia. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit in medio primi, & in fine eius humectat. *Serap.*

VIRES.

Fructus estur in cibis, sed parum alit. Priuatim prodest thoracis, pulmonis, & vesicæ ardoribus, aluum emollit, verùm liberior eius vsus stomacho aduersatur, quin etiam Iecur obstruit: Fœtum in vtero alit, affectis renibus opitulatur, vrinam ciet, & Venerem stimulat. *Serap.*

Musæ

MVSA CVM FRVCTV.

Musæ imaginem cum fru-ctu iam maturo, hic etiam ex-cudi curauimus, vt rei plan-tariæ studiosis cumulatissimè satisfiat.

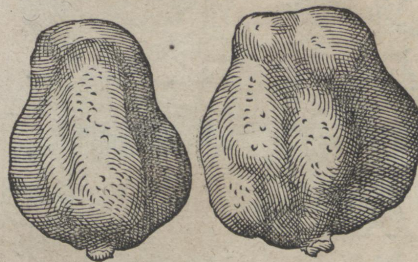

CVCIO-

Cvciophera, Græcis, Κουκιόφερον. Italis, *Cuciofera*.

Cvciophera.

Forma.

Palmam tum caudice, tum folijs, hæc planta refert: verùm à Palma differt, quod hæc ſimplex indiuiduaq́, aſſurgat, illa verò cùm aliquatenus adoleuit, ſcindatur, & bifida fiat: iterumq́ue horum vtrinq; pari modo diuidatur, & ſubinde virgas breues & multas proferat. Nos tantum fructum vidimus, quo fit vt plãtæ imaginem hic oſtendere nequeamus. Fructum itaq; profert, magnitudine, figura, & ſucco ſingularem. Quippe magnitudine, ferè qua manum impleat, figura rotundum, colore flauicantem, ſucco dulcem, & ori gratiſſimũ, non racematim congeſtum, vt in Palma, ſed per ſingula diſcretum: nucleo magno vehemẽter duro, ex quo anulos detornant, quibus in verſicoloribꝰ ſtragularijs vinculis vtuntur. Materies à Palma plurimum diſtat. Altera enim rara corpore, neruoſa, & viridis, altera ſpiſſa, grauis, carnoſaq;, & cæſa criſpa admodum atq; dura.

Theoph. lib. 4. cap. 4. de pla. hiſt. — *Matth.* — *Theoph.*

Locvs.

Prouenit copioſa apud Perſas, & Indos. *Plin.*

Qvalitates, et vires.

Fructus non differt admodum à dactylorum facultatibus. *Idem.*

MALVS Punica, Græcè ῥοιά. Arabicè, *Cuman, Ruman, siue Roman.* Italicè, *Melagrano: siue Pomo granato.* Germanicè, Granatöpffelbaum. Hispanis, *Granadas, siue Romanas.* Gallis, *Pomes de Grenades, aut Mygraines.*

GENERA.

Matth. Domesticũ alterum, alterũ Syluestre: Domesticorum tria genera, alia.n. dulcia sunt, alia acida: vinosa verò nonnulla.

FORMA.

Idem. Arbor quæ Punica poma profert minimè procera est, folijs ferè myrti, sed maioribus, rubro inhærente pediculo. Rami illi sunt flexiles, aculeatiq;. Flores punicei, calathi modo patuli, ore stellatim circumsepto, è quo folia prominent tenuia coccineo colore: agrestis papaueris æmula, granulis quibusdam capillamẽtis appensis, vt in Rosa: Poma cariaceo vestiuntur calyce, exterius rufo, interius flauo: innumeris granis refert a, succosis vinosisq;, ossiculo intus latente, quæ intercursantibus flauis, tenuibusque membranis, miro quodã naturæ ordine distinguuntur. Ligni materies flaua, cinereo libro vestita.

MALVS PVNICA.

LOCVS.

Idem. Seruntur in hortis, Vineis, & viridarijs. Syluestres sponte nascuntur in collibus, & maritimis locis & aridis.

QVALITATES.

DIOSC. Malum Granatum omne adstringentem facultatem obtinet. Acida tamen plus adstringunt, quam vinosa. Et hęc magis quam dulcia. Acini longè magis adstringunt, ac exiccant, quam vinum. Et his valentius quoq; putamen, & cytini. Vinum autẽ pręter adstrictionem refrigerat, & exiccat.

VIRES.

Gal. lib. 8. simp. me. Dulcia stomacho vtiliora, sed febrientibus obsunt. Acida æstuantem stomachum iuuant. & vrinam cient. Vinosa mediam sortiuntur naturã. Acinorum nuclei acidi punici, insolati, & obsonijs in puluerem sparsi fluentem aluum & stomachũ sistunt. Dantur vtiliter sanguinem expuentibus ex cælesti aqua. Acidorum succus coquitur cum melle, ad oris, & pudendorũ vlcera, Cytini & Balausti sanguinolenta glutinant: & humida gingiuarũ vitia curant, & eorum decocto dentes cõmoti firmantur. Enterocellis quoq; vtiliter illinuntur. Malicorium hęc omnia præstare potest. Radicis decoctum potu latas ventris tineas pellit. Exprimitur è syluestribus cytinis succus, qui insolatus, hypocistidis vicem explet, Malicorium ex vino decoctum, ac illitum perniones sanat.

*MALA

*MALA Punica, vulgo Mala Granata. Germanis Granatöpffel / vel Mariæ Magdalenen öpffel.

MALA PVNICA.

FORMA.

Exhibemus hic differentiam Malorum Punicorum triplicem, non tamen negamus inueniri plures posse. Dulces continebat acinos & corticis colorem magis fuscum quam cętera habebat, quod superiorem locũ hic obtinet, & quo grana possint aspici, dissectũ quoque pingitur. Postea malum Punicum minus adiecimus quod flauo & eleganti rubore distincto cortice grana intus acida tegit. Vltimum locum tenet, quod vulgo Muzum vocatur, & mediũ quasi consistit inter acida & dulcia, quanquam interdum vtraq; magnitudine superat. Corticis flauedo minus hilaris est, saturatius tamen rubet.*

MYRTVS Græcis, μυρσίνη. Arabibus, *Aes, Alas siue As*. Germ. Welschheidelbeerbaum. Italis, *Myrto Mortina & Mortella*. Hispanis, *Murta, siue Raiam*. Gallis, *Meurte*.

GENERA.

Matth. Duo Satiuum, & Syluestre: Satiui duplex est genus, candidum, & nigrum: Extant quoq; alia duo genera nempe Exoticum, & Tarentinum.

FORMA.

Idem. Satiua facile in arborẽ adolescit, at syluestris magis fruticat. Folijs vtræq; sunt oblõgis, crassiusculis, firmis, odoratis, in acutum desinentibus: ramis obsequiosis, floribus candidis, numerosis, intus capillamentis, eximio odore. Satiuarũ vtrunq; genus baccas fert oblongas, agrestes oleas quadantenus referentes: & multo syluestribus maiores, paruis numerosisque intus nucleis.

MYRTVS.

LOCVS.

Idem. Satiua in hortis, viridarijs, Vineis, & aucupijs seritur, sponte vero nascens Maritimis plurimum prouenit locis, & circa amænorum lacuum ripas: sed in Hetruria in syluosis quoque collibus virescit.

QVALITATES.

Gal. 7. simp. me. Constat ex contrarijs substantijs, vincit tamen in ea frigidum terreum, habet verò & tenue quiddam calidum, vnde valenter desiccat.

VIRES.

DIOSC. Semen datur sanguinem expuentibus: & in vesicę erosionibus. Baccarum vinum Stomacho vtile vrinam cit, & prodest potũ ad phalangiorum, & scorpionum ictus ex mero. Idem præsumptum crapulam arcet. Præstat idem etiam semen, quo illito fluentes capilli cõtinentur. Foliorum decoctum ad insessiones vbi adstrictione opus sit, plurimum præstat. Foliorum farina ex vino illita luxatos artus iuuat, inflammatos ictus, quin & testium inflammationes.

Matth. Myrteum condimentum languidos ventriculos roborat, idcirco & cæliacis, & dysentericis vtile. Frondes, itemq; baccarum semen tritum contra fungorum strangulationẽ mirificè præstant. Baccæ quoquo modo haustæ, aut deuoratæ cor corroborant, & eius tremori mirificę conferunt.

MYR-

NOMINA.

MYRTVS Tarentina. Italis, *Mortina Tarentina*.

MYRTVS TARENTINA.

FORMA.

Folio est nostrate longè minore robustioreq́; : fructu copiosiore, sed minusculo: & in summitate pluribus apicibus coronato. colore ex nigro purpurascente, minutis, crebris, albicantibusq́; intus ossiculis: floribus nostratis similibus. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit copiosa in Apulia circa Tarentum. vnde illi nomen. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Non differt viribus, qualitatibusq́; à nostrate. *Matth.*

MYRTVS EXOTICA.

FORMA.

Matth. Folio est nostrati haud absimili, dilutiore tamen, acuminatiore copiosioreque. & adeò denso, vt eo rami vbiq; stipentur. Fructum fert oblongum, è longoq; pediculo dependentem, seminibus refertum, flores albicant, vt in cæteris generibus.

LOCVS.

Matth. Seritur in Italia in hortis, & viridarijs, tanquam peregrina ad topiaria opera contexenda.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Nō differunt viribus, & qualitatibus à cæteris generibus. Folijs siccis vtuntur. Coriarij non solum huius sed omnium Myrti generum ad spissanda, crispandaq; coria.

MYR-

MYRTILLVS, Vitis Idæa, Græcis χαμαιμυρσίνη. Italis, *Myrtillo*. Ananiensibus, *Calauezza*. Germanis, Heidelbeer.

MYRTILLVS.

FORMA.

Frutex est cubitalis, caudice duro, ramis tenuibus, virescentibusq́; folijs myrti minoribus, robustis, sensimq́ue perambitū serratis: flores edit tintinnabuli effigie, inter folia è petiolis dependentes, colore sub puniceo, rufo intus stamine: è quibus baccæ subnascuntur, Myrti non absimiles, sed paulò minores, vinosæ & austeriusculæ: & summa parte vmbilicatæ, cæruleo colore ad nigrum inclinante. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, & syluis. *Matth.*

QVALITATES.

Fructus refrigerat, exsiccat, roborat, reprimit, & cohibet. *Idem.*

VIRES.

Dantur baccæ cùm recentes, tum quoq; siccæ deuorandæ dysentericis, & cæliacis. Eduntur quoq; æstate fragorum vice à pastoribus. Nam austeriusculæ cum sint, & vinosæ, sitim extinguunt, & non ingratus sunt cibus. Vsurpantur ab infectoribus ad coloranda stamina, cæruleo colore; ac etiam à pictoribus: Germani autem Pharmacopæi ijs passim vtuntur Myrti baccarum vice, cùm ijs destituantur. *Idem.*

*VITIS IDÆA rubra. nonnullis Rhus minimus Plinij. Germ. Rot Heidelbeer/ Steinbeerlin/Kronsbeer. Gallis *Aurelles rouges*.

VITIS IDÆA RVBRA.

FORMA.

Suffrutex est exiguus, folijs buxi, interdum leuissime ceu serratis marginibus, flosculis arbuti candidis, confertis, ex quibus baccę rubẽtes in summitate ceu corona quadam denticulatæ nascuntur, sapore acidæ & astringentes, radix tenuis serpit.

LOCVS.

Amat loca syluosa saxosaq; & copiose crescit circa abietes atq; piceas.

QVALITATES.

Frigidam & siccam habent facultatem & simul adstringendi vim maiorem quam nigri myrtilli.

VIRES.

Pulueres efficiuntur ex acinis aridis, & exhibentur calculosis. Horum quoque in dysenteria vsus est non contemnendus.*

CERA-

CERASA, siue Cerasia, Græcis, κεράσια. Arabibus, *Sarasie*. Italis, *Cirege*. Germanis, Kirschen. Hispanis, *Ceresas*. Gallis, *Cerises*.

CERASIA.

CENSVRA.

Diuersa cerasorũ sunt genera: nã alia dulcia, alia subamara, alia austera, alia acida, alia insipida habentur: quin etiam alia domestica, alia syluestria. *Matth.*

FORMA.

Arbor folia fert, mespilo latiora, per ambitum serrata: flores albos, racematim prodeuntes, è quibus rubentes oriuntur baccæ, è longis pediculis dependentes, & prona parte diuisæ, duro intus officulo, pisi magnitudine, in quo nucleus includitur. Ligni materies fibrosa, compactaque, cortice læui, & inuolucris pluribus referto. *Idem.*

LOCVS.

Domestica Cerasus in hortis, vineis, & viridarijs seritur. Syluestris in syluis prouenit, ac etiam in vallibus. *Matth.*

QVALITATES.

Quæ dulcia sunt, magis quæ in intestinis sunt, subducunt, sed stomacho minus vtilia habentur. Contra verò austera: Quæcunq; verò acida sunt, pituitosis excrementosisque stomachis conueniunt: siquidem austeris magis deficcant, & nonnihil etiam incidunt. Syluestria autem cæteris adstringentiora sunt. *Gal. lib. 7. simp. me.*

VIRES.

Viridia aluum leniunt, sicca verò cohibent. Gummi quod è trunco emanat, communem cum omnibus viscosis, & mordicitate carentibus medicamentis facultatem obtinet, quæ ad arterias exasperatas accõmoda est. Propriè autem calculis vexatos ex vino potum adiuuat. Idem cum vino potum veteri tussi medetur, colorem commendat, visum exacuit, & appetentiam incitat. DIOSC. *Gal. loco citato.* DIOSC.

CHAMÆCERASVS, Græcis, χαμαικέρασος. Italis, *Ciregio nano*.

CHAMÆCERASVS.

FORMA.

Matth. Arbuſcula eſt Spitama paulò maior. Baccæ, quę cum auſteris magnitudine certant, breui petiolo innituntur, ſapore auſtero, ac adſtringenti.

LOCVS.

Matth. Prouenit ſpontè cùm in valle Anania in agro Tridentino, tum in Boëmia, & Auſtria ſecus itinera, & prope ſepes.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Baccæ cùm cæteris auſteriora habeantur, etiam cæteris ſicciora iure fuerint, magiſque adſtringentia.

SILIQVÆ,

SILIQVÆ, Græcis, Κεράτια. Arabibus, *Charumb.* Italis, *Carobe, & Carobole.* Germanis, S. Johannis Brodt. Hispanis, *Alfarbas Carrouges.* Officinis, *Carobe.* Gallis, *Caronge.*

SILIQVÆ.

FORMA.

Arbor, quæ Siliquas profert, folio viret fraxino latiore, duriore, ac magis circinnato. Floret discedente hyeme, aut vere iam appetente, fructificat verò Æstate & Autumno, dependentibus siliquis, primum viridibus, & deinde cùm siccantur, ex rufo nigricantibus, mansu lignosis, sed dulci pulpa, succoque præditis: Semine Ægyptiæ Siliquæ haud dissimili. *Matth.*

LOCVS.

Nascuntur copiosæ in Apulia, Campania, Creta, Syria, Cypro, ac alijs calidioribus regionibus. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringunt, & exiccant. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Recentes stomacho aduersantur, & aluum soluunt. Eædem siccatæ sistunt, stomachoque vtiliores fiunt. Vrinam quoq; cient. Eædem etsi omnium consensu adstringunt: compertum est tamen earum decoctum potum mirificè iuuare tussientes, ob dulcem melleamque substantiam, quæ ijs inest. DIOSC. *Matth.*

*SILIQVÆ

*SILIQVÆ SYLVESTRES, vel Arbor Iudæ, alijs Cercis, nonnullis Fabago vel Siliquastrum, item, Cucuuaia. Germanis, Wild Johannes brodt / Judas Baum. Gallis, *Gaynera*. Italis, *Carobaria*. Hispanis, *algorouo loco, vel Arbol d'amor*.

SILIQVÆ SYLVESTRES.

FORMA.

Speciosa admodum est arbor, & interdum satis magna fit, nullo germinandi ordine: caudex plerunq; non recta attollitur, sed incuruatur & declinat. Folia repræsentant asari figuram, sed multo ampliora sunt, & singula longis petiolis dependent. Flores promit primo vere purpurascentes, ex quibus Siliquæ gignuntur latæ, rubrę, siue potius purpureę, in quibus semen, vt in Ceratijs, sed longè minus.

LOCVS.

Amat loca vmbrosa & aspera. Circa Bononiam copiosè nascitur. In Germania ex semine prouenit, & in hortis colitur.*

MALA.

MALA, Græcis, *Μῆλα*. Arabibus, *Tufa, ſeu Tufalta*. Italis, *Mele, ſeu Pomi*. Germanis, Depffel. Hiſpanis, *Manſanas*. Gallis, *Pomes*.

MALA.

GENERA.

Numeroſum ſanè eſt malorum genus, ac magis quàm explicari poſſit ſapore, forma ac mole diuerſum. Alia enim auſterū, alia acidū, alia dulcē ſimul, & auſterū, quædam dulcē, & manifeſtè acidum, & nonnulla cum acore acerbum ſaporem habent. *Matth. Gal.*

FORMA.

Malorum arbor vnico tantum exit caudice, ramos inde ſtatim in longū, latumq; mittens, craſſo ſatis libro, colore exterius cinereo, & intus flauo: folijs vireſcit oblongis & tenuiter per ambitum ſerratis. Flores mittit albos, foliatos, aut ex cādido ſenſim purpuraſcentes, è quibus poma oriuntur, forma, colore, magnitudine, & ſapore varia. *Matth.*

LOCVS.

Domeſtica in hortis, vineis, & pomarijs habētur. Syluestria verò locis campeſtribus, tum etiā in ſyluis, & collibus ſpontè naſcuntur. *Idem.*

QVALITATES.

Adſtringētia mala, ſuccum frigidum, terreumq; habent. Acida autem frigidum quidem, ſed tenuium partium. Mediæ autē temperaturæ ſunt dulcia, quæ ad calidius vergunt, quemadmodum omnis qualitatis expertia, inſipidáve, ad frigidius inclinant. Syluestria cæteris adſtringentiora habentur. *Gal. li. 2. de alim. facul.*

VIRES.

Cruda in cibis omnia ferè refrigerant ventriculum: quamuis dulcia quæ Apia vocantur minus lædant, & quæ in hyemem & ver aſſeruantur: vbi prius maturuerint. Præſtant dulcia ad Melancholicos affectus: quin etiam, ad pleuriticos. Ea enim ſi cineribus incocta, & Glycyrrhizæ ſucco, amylo, & Saccharo albiſſimo conſperſa propinentur, tam mane, quàm veſperi, illos quidem mirificè iuuant. *DIOSC. Gal. Matth.*

COTONEA

COTONEA Mala, Græcè, Κυδώνια μῆλα. Arabicè, *Saffargell.* Italicè, *Mele Cotogne.* Germanicè, Kütten/siue Quitten. Hispan. *Membrilhos.* Gall. *Pomes de Coing.*

GENERA.

DIOSC. *Gal.* TriaCotoneorum numerãtur genera. Palma illis quæ propriè MalaCotonea nominantur. Secundo loco Struthia vocata, & tertio q̃ media inter hæc habentur, Miluiana seu notha appellata.

FORMA.

Matth. Præstantiora, & quæ primas tenent, pressa sunt, & in toros ferè diuisa Melopeponum modo. colore ad aurum inclinato. Lanuginosa, & cęteris odore pręstãtiora, Struthia maiore admodũ corporis mole spectantur, & forma magis pyra, quàm mala referunt. Miluiana autem inter hæc media, cum facie, tum sapore, odoreq; esse videntur. Arbor cõmuni malo ferè similis est: atqui folia angustiora sunt, læuiora, carnosiora, robustioraq;, & à tergo albicãtia, florem fert album syluestris rosæ figura.

COTONEA.

LOCVS.

Matth. Prouenit sata in hortis, vineis, & viridarijs.

QVALITATES.

Idem. Valenter adstringunt, cohibent, roborantque: quin etiam refrigerant ordine primo, & siccant secundo.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Cocta, tostáve Stomachum iuuant, & vrinam cient. Pręsumpta aluum cohibent, contra verò citant. Prosunt cœliacis, dysentericis, & purulenta excreantibus, pręsertim cruda. Succus crudorum datur vtiliter orthopnoicis. Decocto fouentur vtiliter sedis, & vuluæ procidentia: Illinuntur cruda ad cohibendam aluum, & vomitiones. Vinum ex his expressum hæc omnia quoq; præstare potest, quin etiam oleum quod ex ipsis conficitur, inunctum. Seminum mucago illinitur vtiliter omnibus inflammationibus, & linguæ scabritiem læuigat.

*COTO-

*COTONEA Maiora, siue Struthia. Græce ςρυθιομῆλα, vel ςρύθια Galeno. Germanice, Grosse Quitten.

Huc refer quæ de alijs sunt dicta.*

PERSI-

PERSICA, Græcis, περσικὰ μῆλα, ϗ ῥοδάκινα. Arab. *Sauchseu, Chauch.* Ital. *Pesche, & Persiche.* Germ. Pfersich. Hispan. *Pexegos.* Gallis, *Pesches.* Polon. *Broskuini.*

PERSICA.

GENERA.

Matth. Persicorum perplura reperiuntur genera: Quædã enim rubent, alia aureo colore fulgent, alia virescũt, alia albicãt, alia sanguineo succo madent, alia duracina vocantur, ꝙ duriore sint pulpa: & ꝙ ab osse non diducantur. Et alia Cotonea, alia nucipersica, ꝙ nucũ Iuglandiũ faciẽ repręsentent, appellãtur. Sunt etiã q̃ pro nucleo amygdalã dulcẽ habeant Persica amygdala appellata.

FORMA.

Idem. Persica malus arbor est folijs Amygdalę per omnia similibus, quemadmodum & floribus, quamuis in persica magis purpurascentes spectẽtur. Ligni materies fragilis, radicesq́; imbecilles, nec altè descendẽtes, vnde fit, q̃d hæc arbor cito cõsenescat, & cadat.

LOCVS.

Idem. Habetur vbique copiosa in Italia, sed in Apulia copiosissima prouenit.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Germina, & folia vincẽtem habent amaram qualitatẽ. Alioqui sanè etiã digerens medicamentũ est. Fructus verò eius, nempe esculentũ hoc persicum, humidior est, & frigidior temperie.

VIRES.

DIOSC. Gal. li. de alim. fac. Matth. Acerba Persica aluũ cohibent, sed sicca vehemẽtius. Decoctũ è siccis alui stomachiq́; fluxiones sistit. Praui succi sunt, & quę facilè corrũpuntur. Flores recentes deuorati non solũ aluũ deijciunt, sed vomitiones quoq; faciunt. Hydropicorũ aquam pellunt: sed non absq; ęgrotantium incõmodo. Lachryma arboris datur ex plãtaginis aut portulacæ succo ad sanguinis reiectiones: tussientib. verò & anhelosis ex Tussilaginis aqua, & Croci momẽto: facit quoq; ad raucedinẽ & arteriæ impedimẽta. Datur calculosis cũ succo raphani, aut limonũ, duarũ drachmarũ põdere. Recẽtia folia illinũtur vtiliter ventri ad interaneorũ vermes, ex aceto. Eorundẽ succ⁹ vermiculosis, ac purulẽtis aurib. vtiliter infundit.

al. Pesche,
Broskuini.

est. Fructus
temperie.

ccis alui sto
Flores re-
nt. Hydro-
yma arbo-
tussientib.
; ad rauce-
monū, dua
aneorū ver
r infundit.
PERSICA

*PERSICA rubra siue sanguinea. Germ. Rote Pfirsich.

PERSICA RVBRA.

FORMA.

A reliquis parum discreparent nisi maiora essent & intus saturate rubente & quasi sanguineo succo turgerent. Caro etiam à nucleo non facile abscedit sed firmius adhęrescit.*

Nomina.

Mala Armeniaca, siue Præcocia. Græcis, *Μῆλα ἀρμενιακὰ ἢ πραικόκκια, καὶ βερικόκκια*. Arabibus, *Mermex mex, Mesmes, siue Mismis*. Italis, *Armeniache, Bacoche, Moniache, & Grisomele*. Germanis, S. Johanns Pfirsich. Hispanis, *Albincoques, Albarchigas, Aluariçoques*. Gallis, *Abricoz, Carmaignoles, & Chicandeliz*.

Armeniaca mala maiora.

Genera.

Matth. Plures eorum visuntur species, magnitudine, & sapore quoq; differentes.

Forma.

Idem. Arbor raro procera admodũ visitur. Folia fert Piri haud absimilia, subrotunda, & per ambitum serrata. Flores albos, cerasi modo, e quibus fructus prodeunt persicorum forma ac ferè magnitudine, aureo colore, sæpe cum purpura misto, os omnia infra se concludunt, vtraq; parte turgens, in quo nucleus concluditur, in quibusdam amarus, in quibusdam verò dulcis.

Locus.

Idem. Habentur in hortis, vineis, & Viridarijs.

Qualitates.

Gal. lib. 7. simp. me. Fructus humidior, frigidiórque est, vtrunque secundo quodammodo excessu.

Vires.

Matth. Oleum è nucleis expressum, mirificè valet ad inflammatas hæmorrhoidas inunctum. Valet quoq; ad vlcerum tumores, & ad linguæ impedimenta: & pariter ad aurium dolores. Idem potus vnciarum quinq; pondere, cum vini Cretici vncia, calculos pellit, & colicos iuuat.

Arme-

ARMENIACA minora, Græcis, Μῆλα ἀρμενιακὰ μικρά. Italis, præſertimq́; Hetruſcis *Armoniache, Bacoche, & Moniache minori:* Inſubribus autem, & Venetis *Armellini.*

ARMENIACA MINORA.

FORMA.

Arbor eſt, mali proceritate, folijs albæ populi, floribus ceraſi admodum ſimilibus, ac pariter racematim prodeuntibus. Fructus edit mali Perſici effigie, minores tamen, colore aureo ſubrutilante, & odore iucundo. *Matth.*

LOCVS.

Habentur paſſim in hortis, viridarijs, & vineis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Non differunt ſuis in facultatibus à maioribus. verùm tamen auſteriori ſunt ſapore. *Idem.*

CITRIA MALA, siue medica mala, Græcis, Μηδικὰ μῆλα, ἢ κεδρόμηλα. Italis, *Cedri, & Citroni*. Germ. Citron Oepffel / siue Jüden Oepffel. Hisp. *Cidras*. Gal. *Citron*.

CITRIA MALA, SIVE MALA MEDICA.

GENERA.

Matth. Maiora, & minora.

FORMA.

Idem. Proueniunt maiora melopeponũ magnitudine. Minora verò paulò limonibus grandiora: & gustu suauiora. Planta quæ perpetuo pomifera est, aurantiorum ac limonum arbores magnitudine æquat: Folijs virescit perpetuis, aurantiorum similibus, vbiq; veluti acu tenuissima perforatis, foraminibus, visum effugientibus. Flores edit ex albo purpurascentes: solidos, calathi figura è quibus poma proueniunt, oblonga, rugoso cortice, flauo, ac suauẽ odorem spirante. Acidam includunt medullam, succo plenam. in qua semen reconditur hordei figura, sed quadantenus crassius: duro obductum cortice, amaro sapore. Arbor nunquam sine fructu visitur.

LOCVS.

Idem. Natale solum ijs est calidis in Regionibus, maritimo pręsertim tractu, & circa amœnos lacus, & si etiam serantur in hortis, & viridarijs.

QVALITATES.

Gal. lib. 7. simp. me. Succus vincentem habet qualitatẽ acidam, & siccam, vt ipse, tertij sit ordinis exiccantium, refrigerantiumq;. Cortex autem exiccat, & non parum habet acrimonię, & proinde desiccat secundo excessu, non tamen frigidus est, sed aut temperatus, aut paulò infra. Porrò caro pariter crassi succi est, & pituitosa frigidaq;. Semen amarum est, & digerendi videlicet, siccandiq; facultatem obtinet secundo quodammodò ordine à temperatis recedens. Folia verò & digerunt & exiccant.

VIRES.

Matth. Semen in vino potum venenis resistit, peculiariter autem Scorpionum ictibus aduersatur, aluum mouet: oris suauitatem commendat Succus grauidarum malaciæ succurrit. Pomum vestiarijs impositum, tineas abigit Idem totum venenis aduersatur, & succurrit pestilentialibus febribus affectis. Cortex saccharo, aut melle conditus, ventriculum, & cor corroborat. Succus flauam reprimit bilem, & pestis contagia arcet, & sitim sedat.

MALA Limonia, Italis, *Limoni*. Gallis, *Limons*. Germ. Limonen.

LIMONIA MALA.

GENERA.

Maiora: & minora: quæ etiam ſucci bonitate differunt, & corticis craſſitudine. Nam quæ grandiora ſunt, & ſucco, & cortice, carneq; longè ſunt præſtantiora. *Matth.*

FORMA.

Planta perpetua frondevi- ret, quemadmodũ & Citrus, folijs etiam ſimilibus, ſed paulò anguſtioribus. Flores fert albos, & odoratos, à quibus poma oriuntur oblõga, citri faciem referentia, atq; etiam colore magis diluto. Eadẽ omnib⁹ ferè gẽtibus nota ſunt, magis quã deſcribi debeant. *Idem.*

LOCVS.

Seruntur tanquam peregrina in hortis, & viridarijs, & quanquam mangonio cultorum in frigidis regionibus viuant, quod hyeme in concameratis cellarijs recõdantur, earum tamẽ prouentus non eſt niſi in locis calidis, & præſertim maritimis, & circa lacus amæniſſimos. Ideoq; in Apulia, Calabria, & alijs Regni Neapolitani regionibus copioſa limonia proueniunt. *Idem.*

QVALITATES.

Iiſdem qualitatibus prædita ſunt, quibus & Citria mala. *Idem.*

VIRES.

Sirupus qui è limonũ ſucco paratur, extinguit non ſolùm bilis feruorem; ſed quoq; ad ſitim extinguendam, & ad peſtilentes febres conducit. Aqua diſtillata è limonum acida pulpa: expetitur mulieribus ad faciei nitorẽ conciliandum, quin etiam ad vitiligines, & corporis, cutiſq; infectiones delendas, nam & varos delet, & acaros quoq; interimit. Sirupis admiſta, datur vtiliter acutè, aut cõtagioſè febrientibus. Eadem lumbicos necat. Immaturi limonis ſuccus, ſeſcunciæ pondere cum vino potus calculos renum pellit. *Idem.*

AVRANTIA mala. Italis, *Aranci.* Germ. Pomerantz. Gallis, *Pomme d'Orenges.*

AVRANTIA MALA.

GENERA.

Matth. Sunt quę dulcia: quæ acida: & quæ inter hæc media habentur, vt de punicis quoque diximus.

FORMA.

Idem. Arbor est citro similis, & perinde ac illa perpetua comaviret, folijs lauro latifoliæ proximis ac suauiter odoratis, crassis, læuibusq́; , & in acutum desinentibus. Ramos habet flexiles, ac obsequiosos; topiarijs operibus haud inidoneos, aculeis firmis, acutisq; refertos. Cortice ex viridi subalbicante: flores albos odore per quam præstanti, è quibus suauis admodum distillatur aqua. Poma fert rotunda, aureo colore, odorataq́;. Cortice crassiore, pulpa, & succo referta, in qua semen citri simile.

LOCVS.

Idem. Seritur in viridarijs, & hortis: Maritimis præsertim tractibus: Abundant ijs Campania, Apulia, Calabria, & aliæ Regni Neapolitani regiones, quin etiam Liguria & Benaci Lacus viridaria.

QVALITATES.

Idem. Refrigerant & exiccant, quæ scilicet acida, & vinosa sunt: dulcia verò caloris non sunt expertia. Cortex omnium calidus est.

VIRES.

Idem. Aqua è floribus distillata, præter quam quod præstātissima habetur ad odoramenta: pręstat quoq; pota sexvnciarum pondere ad sudorem ciendum: quare datur vtiliter cōtra febres pestilentiales, in quibus exanthemata spectantur in cute. Cor corroborat, & spiritus viuificat. Cortex saccharo conditus ventriculum roborat, & flatus pellit. Omniū succus sitim extinguit & febrientes iuuat, præter dulcium aurantiorum. Nam is febrientibus non adeò salubris est, nec sitim sedat.

POMA Adami. Italis, *Lomie & Pomi d' Adamo.* Germ. Adams Oepffel.

POMA ADAMI.

FORMA.

Arbor quę hæc edit poma, folio est Limoniæ Arboris maiore, patentioreq́; : ramis etiam similibus : floribus Citrei mali æmulis, fructu Aurantijs duplo, triplove maiore rotũdo: Cortice haud crasso, pallido, crispo, & inæquali fixuris quibusdam apparentibus, perinde ac dẽtibus demorso, succosa, acidaq́; madet pulpa, sapore limonum haud lõgè absimili, insipidiore tamen, in qua semina latitant citrei mali, aut limonij æmula. Hæc poma, quidam putant limonia esse fœminini generis. *Matth.*

LOCVS.

Seruntur cum Citrijs, limonijs, aurantijsq́; malis, & ijsdem, vt illa proueniunt locis. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerant, exiccant, & adstringunt. *Idem.*

VIRES.

Præstat eorum succus ad ea omnia ad quæ limonia præstare diximus: minore tamen efficacia: Peculiariter autem valent poma ad scabiem, si per medium secta: & tenuissimo sulfuris puluere aspersa, & deinde feruentibus çineribus calefacta, scabiosis corporis partibus infricentur. *Idem.*

PYRA, Græcis, ἄπια, Arabibus, *Humechte Cirmette, siue Kemetry.* Italis, *Pere.* Germanis, Byren. Hispanis, *Peras.* Gallis, *Poyres.*

PYRA.

GENERA.

Matth. Multa ac varia pyrorũ numerantur genera, odore, sapore, colore, forma: ac prouentu differentia. Quin etiam & Syluestria quoq; copiosa visuntur.

FORMA.

Matth. Varia est quoq; pyrorum facies: quòd cũ omnibus notum sit quemadmodum & plãta: nec huius nec illorum formam describere libuit.

LOCVS.

Proueniunt vbiq; in collibus, agris, Vineis, hortis, & viridarijs. Syluestria verò locis incultis, & in syluis.

QVALITATES.

Gal. lib. 5. simp. me. & 2. de alim. fac. Vim habent exiccandi: ac etiam adstringendi: Atqui Syluestria longè magis adstringunt. Huc quoq; referri possunt quæ de malis & punicis dicta sunt: namq; sapor vires palam facit.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Pyra adduntur vtiliter in repellentibus cataplasmatis. Decoctum siccorum, & cruda ipsa aluum adstringunt, ieiunos esitata lædunt. Recentia cocta esu stomacho grata sunt: Syluestria præstant dysentericis, cæliacis, & sanguinem excreantibus. Ligni arboris cinis datur vtiliter potandus contra fungorum strangulationem: ad quod etiam valet pyrorum syluestrium succus potui datus: Quin etiam si ipsa cum fungis coquantur, eos innoxios reddunt.

MESPI-

MESPILVS prima, Græcis, *μέσπιλος*, *ἡ μεσπίλη*, *Ἀρωνία*. Arabibus, *Zarar*, *Zarur*, *& Alzarur*. Italis, *Azarolo*. Hiſpanis, *pariter Azarolo*.

MESPILVS PRIMA.

GENERA.

Duum Meſpilus eſt generũ folijs, & fructu diuerſum. DIOSC.

FORMA.

Primum genus arbor eſt ſpinoſa, mediocris proceritatis, & materia Pyro haud abſimili, folijs laciniatis Apij æmulis, aut Oxiacanthæ, floribus albicantibus, racematim cohærẽtibus. Fructus illi ſunt Sorborũ craſſitudine, rubentes, vulgaribus meſpilis ęquales, ſed arctiore vmbilico, tribus intus oſſiculis. *Matth.*

LOCVS.

Copioſa Neapoli, vbiq; in viridarijs, & vineis. *Idem.*

QVALITATES.

Fructus acerbus eſt antequam matureſcat, refrigerat, exiccat, & adſtringit, quæ etiam qualitas in germinibus & folijs viget. *Gal. li. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Ventris fluxiones cohibent fructus, & multò fortius quàm ſorba. Siſtũt faucium gutturiſque fluxiones, vbi eorum decocto os collatur. Dantur vtiliter in mulierum grauidarum malacia. Condiuntur cum zaccharo, & aſſeruantur ad omnia ſupradicta. *Gal.* DIOSC. *Matth.*

MESPILVS vulgaris, Græcis, μέσπιλος, ἡ μεμεκίλη. Arabibus, *Zaror zarur, & Alzarur*. Italis, *Nespolo*. Germanis, Nespel. Hispanis, *Nesper*. Gallis, *Nesplier*.

MESPILVS VVLGARIS.

FORMA.

Matth. Folijs est mali, sed minoribus: flores fert albicantes, Cotoneæ mali æmulos: fructũ rotundũ latiore vmbilico, quinque acutis processibus coronato.

LOCVS.

Habetur in vineis, hortis, & sepibus.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. & 2. de alim. fac. Fruct⁹ acerbi admodũ sunt, & strenuè coercentes, multò fortiùs quàm sorba.

VIRES.

DIOSC. Adstringunt vehementer, aluum fluentem cohibent.

Matth. Sicca folia in puluerem aspersa, recentia vulnera glutinant, & sanguinis profluuiũ sistunt. Dantur vtiliter sanguinem reijcientibus. Mespilorum officula in puluerem contrita, renum calculos valenter pellunt, vbi cochlearis mensura ex vino, in quo vulgaris Petrosilini radices decoctæ fuerint, ebibantur.

LOTVS,

LOTVS, Græcis, λωτός. Arabibus, *Sedar, siue Alsadar*. Italis, *Bagolaro, siue Perlaro*. Germanis, Zurgelbaum. Hispanis, *Almez*. Gallis, *Alysier*.

LOTVS, SIVE CELTIS.

FORMA.

Lotus arbor est vastæ magnitudinis, incisuras foliorum habet, perinde ac Ilicis. Baccas fert Cerasi minores, p maturitatem nigrescentes, & longo pediculo nitentes cerasorum modo: nulli cortex iucundior, aut oculos excipiẽs blandius: nulli rami longiores, validioresque, aut plures, vt dixisse totidem arbores liceat. DIOSC. *Theoph.* *Plin.*

LOCVS.

Montes & valles amat, & expetitur domibus, ramorum petulantia. *Plin.*

QVALITATES.

Non ita multo adstrictoriæ facultatis est particeps, sed & tenuium est partium, & exiccatoria. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Baccę aluum sistunt, ramentorum ligni decoctum, siue potum, siue Clysmate infusum dysentericis, ac fœminis vterinis fluxibus laborantibus auxiliatur. Rufat capillos, & defluentes cohibet, & citam aluum cohibet. DIOSC.

CENSVRA.

Sunt qui contendant Athenæo Zyzyphum nostratem lotum designare, sed decipiuntur, & hallucinantur.

PSEVDO-

PSEVDOLOTVS, Italis, *Loto bastardo.*

PSEVDOLOTVS.

FORMA.

Matth. Arbor est procera, folijs latis, oblongisque, firmis, ac neruosis, fructu Sebestenorum effigie, sed longè minore, colore per maturitatē cæruleo, pluribus intus ossiculis, sapore non ingrato.

LOCVS.

Idem. Italiæ peregrina hæc arbor est, & raris in viridarijs habetur.

QVALITATES.

Idem. Eædem ferè illi qualitates sunt, quæ legitimæ loto tribuuntur.

VIRES.

Idem. Vires quoque eædem illi sunt, si rerum experimentatoribus credimus.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, qui Pseudolotum hanc Guaiaci plantam esse putant.

LOTVS

LOTVS Africana altera, Italis, *Legno santo, sed falso.*

LOTVS AFRICANA ALTERA, SIVE LOTI AFRICANÆ SPECIES.

FORMA.

Arbor eſt procera, folijs alterius loti latioribus, baccis rotundis, acuminato tamen cacumine, colore cæruleo ſubnigricante. Hæ pediculis carent, calyculis tamen ima parte obductis, perinde ac glandes, & Mixa, arboris ramis, & ſurculis ſeriatim cohærent. *Matth.*

LOCVS.

Habentur arbores multis in locis in Italia, è longinquis tamen regionibus allatæ. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Sunt qui velint arborem hanc eiſdem cum loto pollere viribus. Id quod nos quoque putamus. *Idem.*

CENSVRA.

Aberrant, qui hanc loti ſpeciem, Guaiaci eſſe Plantam contendunt. *Idem.*

CORNVS,

CORNVS, Græcis, Κρανία. Italis, *Corniolo:* Fructus *Cornole, & Cornie.* Germanis Arbor, Cornelbaum/Kurberbaum/siue Dierlen/ Fructus, Welsch Kirschen. Hispanis, *fructus Cornizolos.* Gallis, *Cornier, Fructus verò Cornoille.*

GENERA.

Theoph. Duum est generum. Quædam enim mascula est, quædam verò fœmina.

FORMA.

Theoph. *Matth.* Mascula folia habet Amygdalæ (re autem vera virgæ sanguineæ vocatæ, haud dissimilia) Corticem neruosum, & tenuem, caudicem nõ nimis crassum. Cæterũ fœmina virgas paruas amerinæ salicis modo è latere profert, & fruticosior est. Nodos ambę perinde ac Amerina, tum geminatos, tum inuicem cõgruos habẽt. Mari materies excors, totaque solida. Fœmina verò medullam continet, & mollior est. Flos oleæ, baccæ oliuis similes, oblõgę, rufo colore, & singulari pediculo, plures, ossiculũ intus habẽt oblõgũ oliuę modo, in quo nucle⁹ sapore dulci, odoratuq; grat⁹. Ambę fructũ ferũt, sed fœminę vix gustabilẽ esse dicũt.

CORNVS.

LOCVS.

Matth. Nascitur in syluis, in collibus, & dumetis.

QVALITATES.

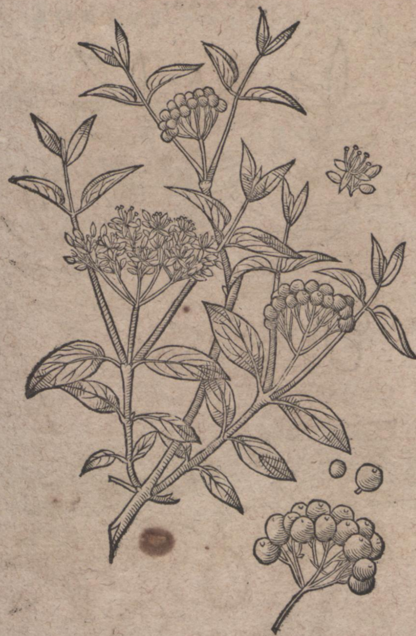
Gal. li. 6. simp. me. Fructus admodum acerbus est, ideo valenter adstringit, folia quoque & germina acerba sunt, valenterque desiccant.

VIRES.

DIOSC. Baccæ in cibo adstringunt, ideoq; albo profluuio fœminarum atque dysenteriæ salutares, sanies quæ virentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illiniuntur: folia maxima vulnera glutinant in duris hominum corporibus. *Matth.* Ligni materies, quòd durissima sit, & admodum robusta, expetitur, pistrinarijs fabris, ad parandum rotarum dentes: aduersatur lignum à cane rabido demorsis, nam huius tantum contactu in rabiem aguntur.

VIRGA sanguinea, Italis, *Sanguineo, & Sanguinello.* Germanis, Hartriegel.

VIRGA SANGVINEA.

FORMA.

Arbor est fruticosa, virgis corno tenuioribus, robustis, ac geniculatis, cortice sanguinis modo rufescente, folijs firmis, neruosis, cornoque proximis, breuioribus tamen, ac latioribus: Floret vere, vmbellis subalbicantibus, è quibus baccę oriuntur orobi magnitudine, primũ virides, & per maturitatem nigricantes, racemosæque, è quibus oleum exprimitur rusticis, ad lucernarum vsum. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in sepibus & frutetis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Baccæ, amaro, acerbo, adstringentique gustu sunt, itaque abstergunt, roborant, cohibent, ac repellunt. Idem quoque præstàt oleum, quod ex eis elicitur. *Idem.*

SORBA.

SORBA, Græcis ὄυα. Italis, *Sorba*. Germanis, Speyerling/Sporöpffel/ſiue Sperbiern. Hiſpanis, *Sorbas*. Gallis, *Sorbes, & Cormes*. Boëmis, *Kzerbiny*.

SORBA.

GENERA.

Matth. Duo Sorbi domeſticæ arboris genera, alterũ quidem mas, alterũ fœmina: quæ pomorum diuerſitate noſcuntur. Duo item quoque ſylueſtrium, quorum alterum Torminale vocatur.

FORMA DOMESTICÆ.

Matth. Vtraque caudice exit recto ac longo, ramis in altum aſſurgentibus: folijs fraxini, ſed anguſtioribus, auerſa parte albicantibus, & per ambitum ſerratis: flores profert albos racematim prodeuntes, è quibus fructus pariter racemoſi, in altera quidem orbiculari, & ſucco odoratiore, ac mitiore, in altera verò ouati pyri faciem referẽtes, & guſtui aſperiores, inſuauioresq;, & minus olentes, colore pallido, in latere rufeſcente. Hic maris, ille fœminæ eſſe creditur. Ligni materies duriſſima & compacta. Fructus ſtraminibus impoſiti aut ſuſpenſi, maturantur.

LOCVS.

Idem. Habentur ferè vbique locorum in Campis, Vineis, & Viridarijs.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Adſtringunt vt Meſpila, ſed imbecilliore effectu.

VIRES.

DIOSC. Sorba deuorata aluum ſiſtunt, & præſertim ſicca anteaquam matureſcant. Id quod præſtat earum farina, ſi polentæ loco ſumatur. Quod & decoctum eorum in potu præſtat.
Matth. Datur vtiliter farina delingenda dyſentericis, cœliacis, & ſanguinem reijcientibus, ac etiam fœminis vterinis fluxibus opportunis.

SORBVS

SORBVS Syluestris, vel Aucupalis, Italis, *Sorbo ſaluatico*. Ananienſibus, *Temelo*. Germanis Eberaſchen/Vogelbeer.

SORBVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia, & ferè vniuerſa plantæ huiuſce facies, à domeſtica parum differunt. Fructus verò aliter ſe habet. Ex muſcarijs enim, ſambuci modo dependet, ſed baccis quadruplo maioribus, colore aureo ſubrufeſcente, ſapore acerbo adſtringentiq́; *Matth.*

LOCVS.

Prouenit ſyluoſis, ac frigidis locis inter cæteras agreſtes plantas. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Baccæ adſtringunt, ſiccant, & repellunt. Aſſeruantur hyeme ad aucupia, quòd turdis gratiſſimæ ſint. Arboris virgæ quod ſolida, robuſtáque ſint materie, expetuntur à ruſticis pro ſtimulis boum parandis. *Idem.*

SORBVS Torminalis, Italis, *Sorbo Torminale, & Sorbo Saluatico.* Germanis, Wilder Sperwerbaum. Boemis, *Vuoßkerusse.* Fructus, Eltzbeer.

SORBVS TORMINALIS.

FORMA.

Plin. *Matth.* Folio exit vitigineo, Platani modo, læui, haud infirmo, baccis racematim cohærentibus, aſperiuſculis, & oblongis, coronato vmbilico, colore ferrugineo: Sapore ante maturitaté perfectam acido, & auſtero, poſtea non iniucundo.

LOCVS.

Matth. Naſcitur in ſyluis, cum cæteris ſylueſtribus.

QVALITATES.

Matth. Baccæ adſtringunt, non tamen adeo valenter, vt domeſticæ.

VIRES.

Matth. *Plin.* Poſſunt eadem omnia quæ domeſtica: ſed inefficaciora habentur: Adſtringunt enim aluum, & dyſentericorũ torminibus vtilia ſunt, vnde illi nomen.

CENSVRA.

Matth. Decipiuntur profectò, qui hanc Torminalis Sorbi plantam Crateogonum eſſe cenſent, ſeipſosq; accuſant, negligenter legiſſe Plinium.

PRVNVS.

PRVNVS, Græcè, Κοκκύμηλος, & Κοκκυμηλέα. Pruna verò Κοκκύμηλα. Arabibus *Anas*, *Auas*, *siue Agias*. Italis, *Pruno susino*, *Fructus Sucine*, *& Susine*. Germanis Pflaumen / & Kriechen. Hispanis, *Prunas*, *Andrinas*, *Ciruelas*, *Amexeas*. Gallis, *Arbor Prunier*, *fructus Prunes*.

PRVNVS.

GENERA.

Prunorum genera, varia, & multiplicia sunt facie, magnitudine, colore, & sapore differentia. *Matth.*

FORMA.

Arbor est procera, radicibus haud altè descendentibus, paucisq́; , caudice subrecto, cortice scabro, multis ramis brachiato, folijs latis oblongisq; per ambitum serratis: floribus candidis, foliatis, racematim prodeuntib⁹. Fructu carnoso, tenui vestitus cuticula, ossiculo intus oblongo, in quo nucleolus. *Idem.*

LOCVS.

In vineis, hortis, & viridarijs habetur. *Idem.*

QVALITATES.

Folia refrigerant, exiccant, adstringunt, prohibent. Fructus verò aluum subducunt, idq́; recentes magisq́ue sicci. DIOSC. *Gal.*

VIRES.

Folia Pruni in vino decocta, collutione, & gargarizatu, Columellam, gingiuas, tonsillásque fluxione laborantes reprimunt. Arboris gummi agglutinat, & ex vino potum, calculos rumpit. Idem ex aceto illitum infantium lichenas sanat. Recentia pruna deuorata stomacho inutilia sunt. DIOSC.

* Pruna cerea præcocia, Germanis, Spilling / & Serotina, Zipparten.

PRVNA CEREA.

FORMA.

Præcocia parum differunt à reliquis prunis ſed tamen toto habitu inelegantiora videntur, cortex ſtipitis ſcabrior, folijs acuminatioribus veſtiti rami, oblongioribúſque, Fructus verò cerei plerunq; copioſiore fœtu arbores onerãt, præcociores ſunt reliquis prunis & pulpa minus ſapida conſtant. Serotina minora ſunt, colore quoque cereola, ſub finem octobris colliguntur, ſubdulcia, modice aſtringunt, plura, quinq; ferè, ceu à botro dependent.

LOCVS.

Hortis vinetiſq; hæ quoq; arbores familiariſſimę ſunt.

FACVLTATES.

Præcocia aluum ſubducunt vt alia pruna dulcia, ſed cauendum à nimio ipſorum eſu, nam ventriculum grauant & putredini obnoxia ſibi ſimiles humores gignunt, ideoq, multis alui profluuium nec non dyſenteriam conciliant.

Serotina vero ſaluberrima vulgo putantur & viſceribus, imprimis pulmoni vtilia. Siccata & cocta addito ſaccharo placent.*

PRVNVS Syluestris, Græcis, Κοκκύμηλος ἀγρία. Fructus, Italis, *Prugnole Saluatiche*. Germanis, Schlehendorn / *arbor*, *Fructus*, Schleen. Boemis, Trnki.

PRVNVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Humilis est arbuſcula, fruticoſa, & vbiq; aculeata, folio ſatiuæ Pruni longè anguſtiore, duriore, aſperioréque, floribus albis, ac numeroſis. Baccis vuæ Acinis æqualibus colore in purpura nigricante. Viridi intus pulpa, auſtero, adſtringente admodum guſtu. In quibus os includitur ceraſorum ſimile. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in dumetis, ſepibus, & Syluis. *Idem.*

QVALITATES.

Tota planta exiccantis, adſtringentiſque eſt facultatis, quemadmodum & bacca. *Idem.*

VIRES.

Baccæ Cæliacis, & dyſentericis vtiliter deuorantur. Eædem cum arbuſculæ radicibus, ex aqua vel auſtero vino decoctæ, ſanant oris, linguæ, gingiuarum, Columellæ, & faucium vlcera, & fluxiones tum collutione, tum gargarizatu, quare non parum recreantur hoc medicamento, qui hydrargyro peruncti oris vlceribus, & fluxione laborant, & præſertim addito Lycio, alumine, & Rhodomelle. Idem decoctum in deſeſſionibus auxiliatur fœminis vteri profluuio obnoxijs. Aqua è floribus diſtillata, interficit hauſta inteſtinorum vermes, oculorumq; fluxiones cohibet. *Idem.*

SEBESTENA, Græcis, Μύξαι, μύξα, καὶ μυξάρια. Arabibus, *Sebeſten Motheica, Makeita, & Mokaita.* Italis, *Sebeſteni.* Gallis, *Sebeſte.*

SEBESTENA.

FORMA.

Matth. Arbor eſt Sebeſtenus Pruno non admodum diſſimilis, folijs comatur pruni rotundioribus, ac firmioribus. Floribus albicantibus, racematim prodeuntibus, è quibus Baccæ oriuntur, prunis paruis ſimiles, calyculo quodam vt glandes ima parte colligatæ, oſſe intus triquetro, in quo nucleus. Ii maturitatem adepti in atrum vireſcunt, guſtu prædulci, ac lenta, tenaciq́; pulpa, ex qua Syri, & Ægyptij viſcum ad aucupia parant.

LOCVS.

Idem. Proueniunt in Syria, & Ægypto, vnde ad nos conferuntur.

QVALITATES.

Idem. Emolliunt, ſitim ſedant, & aluum citant.

VIRES.

Idem. Baccæ à cortice purgatæ, linguæ aſperitatem mirificè leniunt, & dantur vtiliter ex flaua bile febricitantibus. Pectori opitulantur, quo fit vt tuſſientibus, & lateris dolore affectis opem ferant. Ventris tineas pellunt, vrinæ ardoribus ſuccurrunt. Baccæ triginta, aut quadraginta ex iure carnium maceratæ, deuorataæq́; aluum commodiſſimè citant, ſed pinguiores, craſſioréſque eligendæ ſunt.

ZIZYPHA,

ZIZYPHA, Græcis ζίζυφα. Arabibus, *Hunen Zufalzef, siue Hanab*. Officinis *Iuiubæ*. Italis, *Giuggiole*. Germanis, Rot Brustbeerle. Hispanis, *Azufecisa*. Gallis, *Iuiubes*. Boemis, *Iuiuba*.

ZIZYPHA.

FORMA.

Arbor est Zizyphus Pruno humilior, caudice contorto, cortice scabro, viti viniferæ haud absimili, materie Oxiacanthæ proxima, radicibus firmis, ramis vbique spinosis, è quibus quidã processus exeunt iunci modo lenti, tenuésq; sparti modo, spithama longiores, è quibus vtrinque per interualla folia exeunt, impari tamen exortu, oblonga, nõ magna, firma, vt in Clematide prima, & sensim per ambitum serrata. Flores edit pallidos, & baccas Oliuarũ instar primum virides, subinde pallescentes, & per maturitatem rubentes, in quibus os concluditur oliuæ simili pulpa dulci, & gustui non ingrata. *Matth.*

LOCVS.

Seruntur in hortis, & viridarijs. *Idem.*

QVALITATES.

In humiditate, & caliditate temperata sunt. *Matth.*

VIRES.

Exiguum præbent alimentum, difficilè concoquuntur, & stomacho inutilia sunt. Conferunt pectoris, pulmonis, & lateris morbis, à caliditate genitis. Medentur quoq; cùm maximè renum, tùm etiam vesicæ affectibus. *Gal. 2. de alim. facul.*

ARBVTVS, siue Vnedo, Græcis κόμαρος. Arabibus, *Hatiladib.* Italis, *Albatro.* Hispanis, *Madronho, & Madromethro.* Gallis, *Arbausier.*

FORMA.

ARBVTVS.

Matth. Folia profert laurinis similia, breuiora tamen paulò, crassioráq;, colore ex viridi pallescente, & in ambitu serrata, rubra per medium excurrente costa. Caudex cortice vestitur subrubro, haud crasso, aspero tamen, & squamoso, à quo rami prodeunt rubentiores. floret mensibus, Iulio, & Augusto, Floribus cãdidis, paruis, Lilij conuallij haud longè dissimilibus, racematim dependentibus, è quibus fructus gignuntur rotundi, Sorborum ferè magnitudine, qui primo exortu virent, deinde flauescunt, & per maturitatem rubent, aspero tactu, nullo intus ossiculo, fragorum modo, quorum etiam effigiem referunt. sapor his insipidus, simul & austerus, & vbi eduntur, linguam, & palatum stimulant, acetosa quadam substantia. quæ exterius conteguntur, integro anno maturescunt.

LOCVS.

Matth. Nascitur in collibus, & syluosis vallibus.

QVALITATES.

Gal.7. simp.me. Arbor acerba vnà cum fructu est, qualitate: at fructus stomacho infensus est, & capiti dolorem infert. Adstringit, roborat, & inspissat.

DIOSC. VIRES.

Matth. Arboris folia expetuntur Coriarijs ad spissanda coria: Non desunt, qui foliorum stillatitia aqua vtantur aduersus pestem, eam in principio dantes cum puluere ossis ceruini cordis, magno (vt ipsi dicunt) auxilio. In summa vbi adstringere, & roborare opus est, Arbutus eximiè præstat.

AMYGDA-

AMYGDALA, vel Amygdalus arbor, Fructus, Amygdala vel Amygdalum. Græcis, Αμυγδαλῆ & Αμύγδαλος τὸ δένδρον, ἀμυγδάλη, vel ἀμυγδαλῆ, vel ἀμύγδαλον, ὁ καρπὸς. Arabibus, *Iauz kauz, ſiue Lauzi.* Italis, *Mandorle.* Germanis, arbor, Mandelbaum/ Fructus, Mandelkern. Hiſpanis, *Almendras.* Gallis, *Amandes.*

AMYGDALAE.

GENERA.

Aliæ dulces, aliæ amaræ, aliæ maiores, aliæ minores. *Matth.*

FORMA.

Arbor eſt vtraque ſpectatæ proceritatis, caudice craſſo, cortice aſpero, radicem habet vt plurimum vnicam robuſtam, grandem, altè deſcendentem. Folia Perſico per omnia ſimilia, ac etiã flores, niſi dilutiori eſſet colore. Nuces edit cordis figura, quæ antea quam obdureſcant, integræ cum putamine comeduntur; duplici conteguntur putamine, quemadmodum iuglandes. *Matth.*

LOCVS.

Tractu gaudent calidiore, quo fit, vt in Apulia, & Sicilia copioſiſsimè prouèniant. *Idem.*

QVALITATES.

Dulces nihil prorſus adſtrictoriæ facultatis habent, ſola enim extenuandi, atq; abſtergẽdi facultate pollent, & moderatè calidæ ſunt. Amaræ omninò extenuandi, & calefaciendi, & abſtergendi facultatem poſſident. Gummi excalfacit, & adſtringit. *Gal. li. 6. ſimp. me. & 2. de ali. fac.*

VIRES.

Amaræ illitæ vitia cutis in facie corrigunt. Eædem fronti admotæ, aut temporibus cum aceto, aut roſaceo, capitis dolorem mulcent. Illinuntur ad vlcera putreſcentia, ſerpentiaque, & cum melle ad canum etiam morſus. Deuoratæ ventriculi dolores ſanant; aluum emolliunt, ſomnum faciunt, & vrinam cient: dantur ad renum morbos, & ad pulmonum affectus, cum reſina terebinthina. Præſtant ad coli inflationes, & præcipuè oleum ex ijs expreſſum. Quinis ſeptenisve præſumptis, ebrietatem non ſentiunt potatores. A vulpibus deuoratę eas interficiunt, quin etiam & gallinas. Gummi datur vtiliter ſanguinem reijcientibus. Impetigines ex aceto illitum tollit, tuſsi vetuſtæ cum diluto vino potum medetur, calculoſis verò cum paſſo. DIOSC.

Dulces impinguant, lateris dolores, ac tuſsim ſedant, & præſertim earum cremor. Oleum ab ijs expreſſum mulcet intrinſecos dolores omnes inteſtinorum præſertim, vteri, ac renum, ſi calidum ſex vnciarum pondere bibatur, eſt enim certum auxilium. *Matth.*

Pistacia, siue Pistacea. Græcis πιστάκια. Arabibus, *Pustech, siue Festuch*. Officinis, & Barbaris *Fistici*. Italis, *Pistacchi*. Germanis, Welsch Pimpernüßlein. Hispanis, *Allocigo*. Gallis, *Pistaches*.

Pistacea.

Forma.

Matth. Tota arbor Terebintho similis est, folijs colore ex viridi in luteum inclinante: nuces racematim prodeunt in ramorum extremitatibus, rubra exterius tunica, & odorata, nuce intus alba, vnguentariæ glandi facie simili. Internus nucleus cuticula contegitur rufa, atqui medulla virescit, sapore pineæ nuci proximo, sed odoratiore ac gratiore.

Locvs.

Idem. In Persia, Arabia, & Syria vnde in Italiam quoq; aduecta sunt, copiosa proueniunt.

Qvalitates.

Gal. & Auicen. Excalfaciunt, & humectãt, impinguant, roborant, aperiunt, non tamen valde nutriunt.

Vires.

Matth. Idem. Stomacho amica sunt deuorata, aut ex vino pota. Prosunt contra serpentium morsus. Venerem excitant, tabidos, & suppuratos iuuant. Iocinoris obstructiones aperiunt.

STAPHILODENDRON. Italis, *Pistaci Saluatici.* Gallis, *Pistaches sauuages.* Germanis, Wild Pimpernüßlein.

STAPHILODENDRON, SIVE PISTACIA AGRESTIA.

FORMA.

Humilis Staphilodendron est planta, folio Sambuci, materie admodũ imbecilli. Floribus albicantibus, racematim dependentibus, quemadmodum & fructus, qui quibusdam in folliculis prouenit, colore subrufo, Ciceris ferè effigie, sed maior, in quo subuirens nucleus concluditur, sapore dulci, sed nauseam commouens. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Syluis, & fruteris. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Neminem habeo, qui de horum viribus, & facultatibꝰ scripserit: verùm cum nauseam moueant, si copiosè edantur, vomitiones eadem mouere posse non dubitamus. *Idem.*

NVX

Nvx Iuglans, Græcis κάρυα βασιλικά. Arabibus, *Iebuz leuz*, *siue Giauezi*. Italis, *Noci*. Germ. Nuß / & Welschnuß. Hisp. *Noeses*. Gallis, *Noix*.

FORMA.

Matth. Caudice assurgit procero, ac crasso, ramis multis, ingentibus, & longè, lateq; diffusis, libro vestitur cinereo, crasso, ac rimoso. Radicibus nititur prælongis robustisq;, frondibus pluribus vtrinque ab vno pediculo exeũtibus, vt in fraxino oblõgis, & grauiter olentibus. Primo germinatu paniculas quasdã edit, quæ breui flauescentes decidũt, quas nuces sequuntur, duplici obductæ monumento, nempe calloso primum calyce, mox ligneo putamine, crispo intus nucleo, quadripartitoq;, callosa intercedente membrana. Leguntur nuces inchoante Autumno, perticis excussę, & siccantur in vmbra.

NVX IVGLANS

LOCVS.

Idem. Proueniunt vbiq, in campis, & collibus.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Item 2. de alim. fac. Folia, & germina adstrictionem quandam possident, cæterùm euidentem, multamq; in nucis putamine recenti pariter, ac sicco. Recentes nuces neq; adstringentis qualitatis, neque oleosæ conspicuè sunt participes. Nuclei inueterati verò oleosi sunt, & tenues.

VIRES.

DIOSC. Deuoratæ ægrè concoquuntur, ideoq; stomacho inutiles sunt, biliosæ, & capitis dolores inferẽtes, & tussientib. inimicæ. Cum ruta verò, & caricis præsumptæ à ieiunis, venenis resistunt, nec minus si à veneni haustu comedantur largius deuoratæ tineas latas pellunt. Illinuntur vtiliter mammarum inflammationibus, cum mellis exiguo, & ruta, cum calyce suo perustæ, tum deuoratæ, tum vmbilico admotæ, tormina sedant. *Matth.* Nuclei vsti alopecijs impositi pręsenti sunt remedio, recentes stomacho innocentiores sunt, & illitæ liuores auferunt. Panniculæ siccæ, & in puluerem contritæ ex vino albo potæ vteri pręfocationibus auxiliantur.

NVX

NVX Indica. Italis, *Noce d'India.* Mauritanis, *Neregin, Dabig, seu Giauz Ialend.* Italis, *Noce de India.* Germanis, Indianisch Nuß. Hispanis, *Noiez de las India.*

NVX INDICA.

FORMA.

Arbor Palmæ faciem explicat. Fructus tamē edit prægrandes, magnorum Melopeponum instar. Nanq; magna inuolucrorū mole obteguntur, colore subrufescēte, tenax, callosusque, ex villosa tamen materie constans: quæ manibus extrita, in capillamenta fatiscit. Hoc sub inuolucro nux occultatur. putamine plerunq; triquetro, villoso atq; barbato. Cornu instar præduro, anteriori parte humanam fere faciem referente, nucleo intus oui anserini magnitudine, inani, substantia pingui, duriuscula tamen, alba, callosaque, sapore butyroso, tenui subasperaq; cuticula obtecto. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit hæc arbor copiosa in India Orientali, vnde ad nos affertur. *Idem.*

QVALITATES.

Nuces excalfaciunt, & humectant ordine primo: emolliunt, læuigant, & dolores sedant. *Idem.*

VIRES.

Additur nucleus à tenui cuticula repurgatus, in medicamentis, quibus extenuata corpora refocillantur. Idem genituram auget, & venerem allicit. Oleum, quod ex ijs exprimitur, vtiliter inungitur ad hæmorrhoidarum dolores, quin etiam lumborum, genuumq; cruciatus mulcet. Præstat idem, ad neruorum dolores, & ad pectoris asperitates, non modo illitum, sed etiam delinctū. Raucedini opitulatur, macie affectos impinguat, & induratos articulos emollit. Quòd autem lætiore sagina corpora reficiat: Idcirco maximè expetitur à strigosis mulieribus. *Idem.*

Nvx Myriſtica, Græcis, Μοσχοκάριον, μοσχοκαρίδιον, κάριον μυριστικὸν, ἢ κάριον ἀρωματικόν. Arabibus, *Ieuzbaue Iusbague, ſiue Giauziban.* Italis, *Noci Moſcade.* Germanis, Muſcatennuß. Hiſpanis, *Nuez de eſpecie.* Gallis, *Nois Muſcades.*

Forma.

Matth. Arbor, quæ Myriſticas profert nuces, noſtratib⁹ Perſicis haud abſimilis eſt, anguſtioribus tñ folijs, ac breuioribus. Fructu noſtratibus nucib⁹ in arbore exiſtentib. perſimiles ſunt. Primò .n. craſſo ac viridi cortice cõteguntur: cui deinde ſubeſt nux ipſa duro ſatis putamine occluſa, noſtrate tamen tenuiore, quam macis (quem vocant) reticuli inſtar ambit: putamine autẽ fracto, nux myriſtica inuenitur, quã vulgus medicorũ Muſcatam vocant. Id quod palam faciũt nuces integræ, quæ ex India melle aſſeruatæ ad nos cõuehũtur. Cæterũ arbores abſq; omni cultu fructus edũt ſuppeditante tantum natura.

MYRISTICÆ NVCES.

Locvs.

Matth. Afferuntur ex India, ex inſula præſertim nomine Badam.

Qualitates.

Auicen. *Serapio.* Excalfaciunt, & ſiccant ordine ſecundo completo, quin etiam adſtringunt.

Vires.

Matth. Commanſæ oris ſuauitatem commendant, & fœtentis animæ viru abolent. Lentigines in facie emendant. Viſum acuunt, ventriculum corroborant. Lienem abſumunt, vrinam cient, fluẽtem aluum ſiſtunt, flatus diſcutiunt, & frigidis quibuſcunq; vteri affectibus mirificè proſunt. E recentibus prius cõtuſis, & in cacabo calefactis, prelo exprimitur liquor, qui refrigeratus, ceræ inſtar cõcreſcit, fragrantiſſimum ſpirans odorem, & neruorum, & articulorum diuturnis doloribus, à frigore excitatis vtiliſſimus. Idem expetitur Venereis vnctionibus. Mulcet mirificè nux ventriculi dolores, à flatu genitos, & contra venenoſorum animalium ictum ex vino pota maximè præſtat.

Latinis.

Latinis, Nux Metella; Recentioribus Stramonia. Græcis nostris, *παρακόκκαλος*, aut *βαρυοκόκκαλος*. Arabibus, *Leuzalrachaha*. Italis, *Noce Metella*, *Paracoculi*. Germ. Stechöpffel/Dorrenöpffel. Gallis, *Pomme de Peru*.

NVX METELLA.

FORMA.

Solanis eius planta adeò similis est, vt aliud nihil quàm ipsum repræsentet: verum eius folia opiũ redolent. Flores gerit albos, conuoluuli maioris, siue leuis smilacis æmulos. Fructus Mespilorum magnitudine, circumquaq; aculeatus vmbilicatusq;, viridi colore, in quo semen, Mandragoræ simile. *Serap. Auicen. Matth.*

LOCVS.

Seritur nũc passim in hortis, vt alia peregrina. *Matth.*

QVALITATES.

Frigida est excessu quarto, obstruit, mulcet, vomitiones ciet. *Serap.*

VIRES.

Pota quatuor granorum põdere cum vino fortem facit ebrietatem, duorum verò drachmarum pondere hausta, statim interimit, nisi succurratur epoto butyro calido, vomitu, & aquæ calidæ balneis cùm brachijs, tum cruribus adhibitis. *Serap. Auicen.*

*NVCI Metellæ congener planta, Tatulæ, vel Datura, Germanis, Igelkolben/ Stachelnuß. Hispanis, *Burladora*. In Malabar, *Vnmata Caya*. In Canara, *Datiro*. Arab. *Marana*. Persis & Turcis, *Datula*.

FORMA.

Caule assurgit crasso ramoso vltra humanã altitudinem, quam tamẽ excedit ramorum ambitꝰ, folijs amplis Stramoniæ similibus maioribus tamen, & in longiores acutioresq; angulos desinente ambitu, odore opio aliquantum similia, admodum abominando. Flos in extremis ramis prouenit vt in Stramonia, cui subnascitur fructus oblongus aculeis horridus, in quo semina ante maturitatem cãdidissima, postea penitus atra efficiuntur.

TATVLA.

LOCVS.

Nascitur in Malauar, sed apud nos in hortis colitur.

QVALITATES.

Frigida est excessu tertio & sicca secundi fine, & pernicio sa qualitate non caret.

VIRES.

Semen dimidiæ drachmæ pondere qui hauserit, diu mente alienatus remanet. Si quantitas fuerit nimia, interimit. Gentiles ad prouocandas vrinas cum pipere & folijs Betele id exhibent & perutile esse dicunt. Sed nolim experiri cum alia medicamenta ad eam rem vtilia non desint. Semine per noctem in aceto macerato, deinde exacte trito, vtiliter illinuntur herpetes miliares & erysipelata serpentia, nam breui sanantur. Radix verò drachmæ vnius pondere ex vino pota somnum profundum inducit, in quo varia insomnia & miræ rerum facies obuersantur.*

NVCES Auellanæ, ſeu Ponticæ, ſeu Præneſtinæ. Græcis, Κάρυα ποντικὰ, ἢ λεπτοκάρια. Italis, *Nocciuole, auellane, & nocelle.* Germanis, Haſelnüß. Hiſpanis, *Auellanas.* Gallis, *Noiſilles, Noilettes, Auellaines.*

NVCES AVELLANÆ.

GENERA.

Domeſtica, & Syluestria. Cæterum ex domeſticis, aliæ oblongæ, aliæ rotundæ ſunt, veruntamen oblongas præſtã tiores, & guſtui gratiores eſſe cõſtat, & illas præſertim, quæ rufo ſunt putamine, & fractu minime contumaces. *Matth.*

FORMA.

Arbor eſt, quæ rarò procera ſpectatur, ſed quæ ab ipſis ſtatim radicibus fruticoſa ſit. Arboreſcit tamen ramis in ſummitate frõdoſis, folijs alni latioribus, criſpiorib. tenuioribuſque, & ambitu ſerratis. Cortice veſtit tenui, & enodi materie: floret hęc arbor nũquam, ſed iulos emittit autumno longi piperis figura, quo tẽpore folia decidunt. Nuces eduntur æſtate, quorum putamen viridi calloſaq; veſtitur membrana, molli, & quæ in barbæ modũ fimbriata ꝓtrahitur. Quanquam id nõ in omnib. fiat. Nuci nucleus, quãdoq; albus, quandoq; purpurea veſtitus membrana, dulcis, ferè Amygdalarum modo, ſed duriore pulpa. *Idem.*

LOCVS.

Domeſticæ habentur in hortis, vineis, & viridarijs. Syluestres verò vbiq; ꝓueniunt in ſyluis, & ſecus itinera. *Idem.*

QVALITATES.

Plus habent eſſentiæ terreſtris, ac frigidæ quã iuglandes, quin & plus alunt, ſiquidem denſiores ſunt, & minus pingues. *Gal. 2. alim. fac. & 7. ſi. m.*

VIRES.

Stomacho infeſtæ ſunt, medentur tuſsi veteri, ſi tritæ in aqua mulſa ſumantur. Toſtæ & cum exiguo piperis potæ, deſtillationes concoquunt. Crematarum cinis cum axungia, aut vrſi adipe illitus alopecijs capillum reddit. Deuoratæ minus Amygdalis alunt, cibis in ventriculo ſupernatant, & caput tentant, ſed virides innocentiores ſunt. *Galen.* DIOSC.

AVELLANÆ Indicæ, Italis, *Nociuole d'India*. Arab. *Faufel*.

GENERA.

Tria nobis allata ſunt genera.

FORMA.

Matth. Prima, quod Serapioni Faufel appellatur, Myriſticæ nuci ſimillima ſpectatur, niſi quod pars altera plana, altera eminentior eſt. Sed nullo penitus odore referta, & ſapore adſtringenti. Naſcitur hæc nux lanuginoſo, ſeu potius capillaceo inuolucro incluſa, In- *Serap.* dicæ nucis modo barbato. Arbor quę eam profert nuci Indicæ ſimilis habetur, proceritate tamen minor. Secundum & tertium genus, ex eorum imaginibus hic expreſſis, facile quiſpiam intelligere poterit.

AVELLANÆ INDICÆ.

LOCVS.

Matth. Afferuntur ex India vna cũ Myriſticis Nucibus.

QVALITATES.

Serap. Refrigerat, quæ Faufel appellatur, corroborat, & valenter adſtringit.

VIRES.

Matth. Confert calidis morbis quibuſcunque tam hauſta, quàm exterius illita: decoquitur in vino ad dentium dolores, & fluxiones. Si enim eo calido foueantur, non modò eorum dolores mulcet, ſed vacillantes firmat: illinitur quoque ad palpebrarum ſcabiem, & additur in collyrijs, quæ parantur ad oculorum inflammationes. Eſt quoque ad dyſenteriam mirificum auxilium, ex rubro vino auſtero drachmæ pondere quotidie pota, aut cotoneorum malorum ſucco. De cæteris autem generibus quid dicam non habeo.

MORVS.

MORVS, Arbor, Græcis, Μορέα, ἢ συκάμινος. Arabibus, *Tut, siue Thut*. Italis, *Moro*. Germ. Maulbeerbaum. Hisp. *Moras, del Moral*. Gallis, *Maurier*.

MORVS.

GENERA.

Duum est generum, album videlicet, & nigrum, à fructu appellationem sortitum. *Matth.*

FORMA.

Nigra Morus caudice plurimũ est cõtorto, gibberoq;, ac nodoso. Ramos edit crassos, in latum spatiantes, libro vestitur crasso, lento ac flexili, cui materies subest robusta, & medullitus flaua. Radicibus nititur numerosis, magnis, ac robustis, non tamẽ altè descendentibus. Nigræ folia latiora, crassioraq; sunt, & ambabus in acutum desinentia, & circunquaq; serrata. Nigra fructum fert Rubi, grandiorẽ tamẽ, oblongioremq;. Sanguineo succo per maturitatem madentem. In alba autem, baccæ minores habẽtur, quæ vbi vltimã sensere maturitatis coctionẽ, melleã prorsus dulcedinem recipiunt. *Idem.*

LOCVS.

Alba vbiq; scatet Italia, ac ẽt Hispania ad alẽdos sericeos Bombyces, tantum sata, Nigra verò etiam vbique habetur, aut in hortis aut in viridarijs. *Idem.*

QVALITATES.

Immatura Mora vbi aruerint admodum ventrem restringunt. Maturorum succus adstringit mediocriter: immatura verò, & tota arbor admistam qualitatem habent, ex restringente, & purgante compositam, in radicis autem cortice purgatoria cum quadam amaritudine exuperat qualitas. *Gal. li. 8. simp. me. & 2. de ali. fac.*

VIRES.

Mori succus decoctus in æreo vase atque insolatus adstringentior redditur. Idem facit ad fluxiones, & tonsillarum, vuæq; inflammationes, addito mellis exiguo, immatura, siccaque cœliacos iuuant, & dysentericos. Radicis cortex decoctus in aqua, & potus aluum resoluit, latas ventris tineas excutit, & his quoq; auxiliatur, qui aconitum biberunt. Succus foliorum potus valet contra Phalangiorum ictus, feruefacti corticis, & foliorum iure dentes aptissimè in dolore colluntur. Succus ex incisa radice emanans, vbi concreuerit, in dolore dentium efficax est, tubercula discutit, & aluum purgat. *DIOSC.*

SYCOMORVS, Celſo Moroſycos. Ægyptijs, Ficus Pharaonis. Græcis, Συκόμορος, & Συκόμωρος, vel Μωρόσυκος. Arabibus, *Mumeiz*, *& Iumeiz*, *Aliumeiz*, *& Giumeizi*. Italis, *Sicomoro*, *& Fico d'Egitto*.

SYCOMORVS.

FORMA.

DIOSC. *Theoph.* Arbor eſt magna Fico ſimilis, frondoſa, multo lacte abũdans, folijs mori. Fructũ ter, aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, ſed caudice ipſo caprifico nõ diſſimili, dulciorem groſſis, ſine granis interioribus, qui non matureſcit, niſi prius vngue, aut ferro ſcalpatur. Decerptis fructibus, alij ac alij ex eodem loco ſubnaſcuntur, terno ita, & quaterno partu copioſæ.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur plurimùm in Caria, Rhodo, Syria, & Ægypto.

QVALITATES.

Galen. Succus è vulnerato cortice manans, conglutinat, diſcutit, emollit.

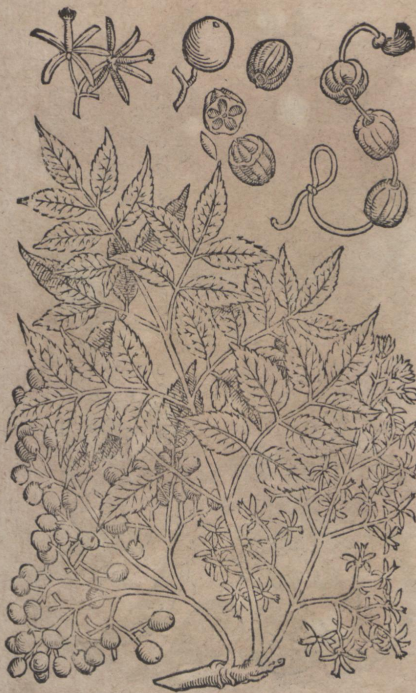
VIRES.

DIOSC. Fructus aluo vtilis, ſed perexiguum præbet alimentum, & ſtomacho aduerſatur.

PSEVDO-

PSEVDOSYCOMORVS. Italis, *Sicomoro falso.* Mauritanis, *Azadaracht.*

PSEVDOSYCOMORVS.

FORMA.

Arbor est procera. Folijs vulgaris loti longioribus, & in acutum desinétibus. Baccas edit virides, è quorum ossibus Monachi verticillos parant, quibus funiculo traiectis, suas numerant preces. *Matth.*

LOCVS.

Nusquam in Italia (quod sciuerim nouerimque) hæc planta sponte nascitur. Habetur tamen aliunde allata, in Cœnobiorum claustris, templorum areis, & alijs in locis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Deleteriæ facultatis particeps est, sed quid præter id præstare valeat ignoratur. *Auicen.*

CENSVRA.

Ridiculum est credere vnà cum vulgo, hanc plantam esse sycomorum.

FICVS, Græcis, σῦκα. Arabibus, *Sin Fin, seu Tin*. Italis, *Fichi*. Germanis, Feygen. Hispanis, *Igos*. Gallis, *Figues*.

GENERA.

Matth. Varia ficuum genera sunt, cùm facie tùm colore diuersa.

FORMA.

Idem. Arbor caudice plurimum est breui, contortoque, subalbicãte libro, lacteoque succo madente, gustu adstringenti, ac amaro, adeò vt exulcerare possit, materies illi alba, & fungosa, tenaxq; Radicibus nititur multis, sed summa tellure vagantibus. Folia illi sunt aspera, ampla, firma, vitiginea, rotundis ac robustis pediculis nitentia. Fructus edit nullis apparentibus floribus, à foliorum exortu, extremis tantum ramis, turbinatos, & varios, siquidem alij pyri faciẽ repræsentãt, alij sessiles sunt inter hos medij. Differunt ẽt colore, quippe quòd aliæ albe, aliæ nigræ, aliæ purpureæ, aliæ virides, aliæ subrussæ, aliæ pallidę, & aliæ variegato colore spectentur. Molli præterea sunt pulpa, granis minutis referta, & esui gratissima.

LOCVS.

Idem. Habentur in hortis, vineis & viridarijs, in Italia, & Hispania copiosæ.

FICVS.

QVALITATES.

Gal. 2. de alim. fac. Commeabiles sunt, & facilè in totum corpus penetrant, nam abstergendi vi pollent haud obscura, flatuosæ tamen sunt aliquatenus. Aridæ verò vim habent excalfaciendi ordine primo completo, aut secundo incipiente. Habent & partium tenuitatem quandam. Pinguiores magis concoquuntur, gustu verò acriores, magis extergunt ac discutiunt. Arbor tenuium est partium. Lac & foliorum succus valenter calidus est, coagulat, exulcerat, aperit, soluit. DIOSC.

VIRES.

DIOSC. Maturi Fici aluum soluunt, sed facilè sistitur fluxio, cæterisq; autumnalibus fructib. sunt innocentiores, sitim sedant, caloremq; restringunt. Sicci vires alunt. Gutturi, renibus, vesicæ, Suspiriosis, Hydropicis, & comitialibus aptissimi sunt. Thoracem purgant. Earundẽ decoctũ cũ Hyssopo tussi veteri, diuturnisq; pulmonũ vitijs cõuenit. Cum Cnici pulpa tusa, & deuorata aluũ emollit. Idem arteriæ, & tonsillarũ inflammationib. vtiliter gargarizatur. Coctæ, i llitæq; duritias discutiunt. Crematæ, & cerato addito perniones sanant. Lacteus fici succus, lac in ventriculo concretũ dissoluit, exulceratq;. Potus menstrua ciet, & infusus vermiculosas aures sanat. Percussis à Scorpione, venenatorum ictibus, & rabiosi canis morsibus auxiliatur. Cauis dentium inditus dolorem tollit. Verrucas aufert circumlitus. Lac dum coquitur, si ficulneo ramo assiduè moueatur, aluum soluit.

Ficvs Indica, Opuntia. Italicè, *Fico d' India*. Germ. Indianische Feygen.

INDICA FICVS.

FORMA.

Arboris faciem repræsentat, quanquam sine caudice, sine ramis, germinibusq; cōstet, vt ex appicta hic imagine quispiam cernere potest. Si quidem hæc abscisso vno tantum folio, humiq; ad mediū vsque sepulto, prognatis ex se radicibus, paulò post folia supernè ex ipso prodeunt, adeò vt hac seriè folijs è folijs prodeuntibus in arboris speciem assurgat. Folia ei crassissima sunt, ita vt quandoque pollicis crassitudinem æquent, è quibus tenues, longæ, acutæque prominent spinæ, etsi sine spinis etiam habeātur. Parit hæc in foliorum summitatibus, fructus pulpa, & sapore ficubus nostratibus similes, sed crassiores, & qui superiore parte in coronæ speciem desinant. Colore ex viridi purpurascente. *Matth.*

LOCVS.

Peregrina in Europa est arbor, & in Italia à multis, in hortis colitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

De viribus, & qualitatibus, quid veri, certiq; afferam, sanè non habeo: referunt tamen, qui Orientales Indias sunt peruagati, eorum esu cruentam reddi vrinam, non sine sumentium terrore, qui horum vires ignorant.

IBERIS, Græcis, Ἰβέρις καρδαμαντικὴ, καὶ ἀγριοκάρδαμον. Arabibus, *Seitaragi, Aseitaragi, Scitharegi, siue Hausab.* Italis, *Iberide, seu Lepidio.* Germanis, Wilder Kreß. Hispanis, *Nasturtio montesino.* Gallis, *Chasserage, & Passerage sauuage, siue Nasitort sauuage.*

IBERIS.

FORMA.

DIOSC. *Damocr.* Folia habet Nasturtij, Caulem cubitalem, ramosum, florem lacteum, semen Thlaspi simile, sapore acri, grauique odore.

LOCVS.

Damocr. Nascitur secus itinera, in ruderibus, templorum areis, & in agrorum incultis extremitatibus.

QVALITATES.

Excalfacit ordine quarto, nasturtij modo, minus tamen eo desiccat.

VIRES.

Galen. *Damocr.* DIOSC. Radix contusa, cum salsa axungia, horis quaternis adalligata, Ischiadicis mirum in modum medetur.

CENSVRA.

Hallucinantur qui Iberidem & Lepidium duas contendunt esse plantas.

Libri primi Finis.

TRITI-

TRITICVM, Græcis πυρός. Aphris, *Henta, Henea, siue Hantha.* Italis, *Grano, siue Formento.* Germanis, Weissen. Hispanis, *Trigo.* Gallis, *Fourment.*

TRITICVM.

GENERA.

Plura notantur genera, cùm à locis, tum à colore, viribus, maturitate, prouentu, & spicarum numero, forma ac magnitudine denominata. *Matth.*

FORMA.

Triticum omne radicibus numerosis, ac pręteunibus nititur: folio singulari, germinibus omnino multis, sed quę in ramos brachiari non possint. Tota hyeme herbaceū est: remollito autem cęlo, cauliculis de medio assurgit, cui⁹ tertio, aut quarto geniculo spica geritur, nō prius euidens, quàm folliculo inclusa. consumato eo, flos erumpit quarto, aut quinto post die, ac totidē ferè diebus perdurat, & post florē granū crassescit, quod vbi maturuerit, demetitur. *Theoph. li. 8. ca. 4. de hist. pl.*

LOCVS.

Seritur vbiq; locorū. Locis autē maritimis, & tractu amęniore, calidioréque frugalius, ac copiosius prouenit. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit foris impositum, non tamen refrigerat, nec desiccat, manifestè. habet etiam quiddam glutinosum, & obstruens. Fermentum autem excalfacit, & trahit. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Tritici farina illinitur ex hyoscyami succo ad neruorum fluxiones, & contra interaneorum inflationes. Furfures ex aceto decocti turgentes mammas resoluunt: viperarū morsibus, & torminosis auxiliantur. Tritici pollen, si ex hydrelæo decoquatur, omnem discutit inflammationem. Glutinum ex similagine, & polline, quo chartæ glutinantur, sanguinē excreantibus prodest, si frequenter delingatur. Panis è similagine confectus plus alit, quàm cibarius. Cōmendatur tritici oleum ad vlcerū sinus, ad manuum, pedúmq; rimas, atq; ad cutim læuigandam: Paratur compressis granis inter calefactas igni ferri laminas. *DIOSC.* *Matth.*

FRVMENTVM Indicum. Indis *Maitz*. Italis, *Grano, siue formento Indiano*. Germanis, *Türckisch Korn*. Boemis, *Turecken Zyto*.

FRVMENTVM INDICVM.

GENERA.

Matth. Quatuor est generum, quę tantum granorũ colore differunt. Est enim quod nigrũ, quod rufum, quod album, quodq; fuluum semen proferat.

FORMA.

Matth. Caule exit arundinaceo, quemadmodũ & folio, crasso, rotundo, procero, geniculato, alba intus medulla, in cuius cacumine paniculæ funduntur diuulsæ, superuacuæ, nullis intus granis. Fructum edit folliculo membranaceo inclusum è medio calamo ex latere prodeuntẽ, cuius spica piceæ arboris conum cum crassitudine, tum lõgitudine æquat, circa quam omnino nuda coaceruantur grana penitissime sese stipantia, læuia, & subrotunda, pisi magnitudine, alba intus substantia. Radicibus nititur numerosis, durisque.

LOCVS.

Idem. Seritur in campis, & agris, stercorato solo.

QVALITATES.

Idem. Nostrate tritico paulò calidius est, ac glutinosius.

VIRES.

Matth. Farina vtiliter miscetur cataplasmatis, quæ pus mouent. Id quod etiam valentius præstat fermentuum ex eadem farina paratum. Ex ea quoq; rura alpinis tractibus pultem, quam suo idiomate vocant Polenta, conficiunt, & addito butyro, & caseo auidissime vorant. Est enim cibus non insuauis, sed crassum præbet alimentum.

FRVMEN-

FRVMENTVM Saracenicum. Italis, *Formentone, & Saracino*. Germanis Heydenkorn. Boemis, *Pohanka*.

FRVMENTVM SARACENICVM.

FORMA.

Folijs prouenit primo statim exortu subrotundis, quæ paulò post hederaceã formam concipiunt: acutiora tamen sunt, & molliora. caulem edit rubentẽ, inanem, fragilem, bicubitalẽ, & sæpe maiorem, foliosúmq;: flores candidos, paruos, racemosos, è quibus semẽ oritur triquetrum, pullo colore, sed alba intus medulla. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in aruis, perinde ac alia frumentacea, bísq; in anno seri potest: nempe vere, & post messem. Itaq; biferum est. *Matth.*

QVALITATES.

Calfacit, & humectat, verùm non multum à temperatis distat. *Matth.*

VIRES.

Farina ex lacte decocta pręstat illita ad biliosas inflammationes. Rura, non solùm ex ea panes pinsunt, sed pultem quoq; conficiunt, quam polentam vocant, quæ non ingratus est cibus, vbi rectè fiat, & caseo & butyro aspergatur. Ptissanam quoq; exutis granorum putaminibus, è granis parant, & ex carnium iure decoquunt ad esum. *Matth.*

CENSVRA.

Proculdubio falluntur, qui Saracenicum frumentum, ocymum, quod pabuli genus est, esse statuunt. *Matth.*

HORDEVM,

HORDEVM, Græcis κριθὴ, & κρῖ. Arabibus, *Xahaen, siue shaix*. Italis, *Orzo*. Germanis, Gerſten. Hiſpanis, *Ceuada*. Gallis, *Orge*.

HORDEVM.

GENERA.

Theoph. lib. 8. cap. 4. de hiſ. plant. Varia ſunt hordei genera: aliud enim binis verſibus, aliud ternis, quaterníſve, cumq; plurimum ſenis: eſt enim vel eiuſmodi quoddam genus.

FORMA.

Matth. Folio exit tritici latiore, aſperioréq;, quin etiam culmo fragiliore, ſed octonis articulis geniculato, ſimplici ſtipula, folióque, & eo quidem ſcabro, ac tritici latiore. Grana ſimplici amiciuntur tunica, quæ tamen ſolidè inhæreat. è cuius cacumine ariſtæ prodeunt firmiores, longiores, mordacioréſq;, quàm in tritico. Nititur fibrata radice.

LOCVS.

Idem. Seritur in agris, perinde ac triticum.

QVALITATES.

Gal. 7. ſimp. me. Exiccat, & refrigerat ordine primo, pauxillúmq; abſtergit, & paulò plus deſiccat, quã farina fabacea, cui non inſint cortices, cætera verò ſimilia ſunt, foris vrentibus.

VIRES.

DIOSC. Minus quàm triticum alit. Ptiſana verò præſtat contra acrimonias, & gutturis ſcabritias, & exulcerationes. Eadem cum fœniculi ſemine cocta lactis vbertatem facit: & tumores concoquit. Farina cum ficu, ex mulſa decocta collectiones, & duritias diſcutit: cum meliloto autem, & papaueris calyce, lateris dolores finit. Hordeaceus panis ventriculum grauat, & frigidos, lentóſq; ſuccos gignit. *Matth.* Ptiſana febrientibus, & pleureticis commodiſſimè datur: quin etiam tabidis, & hectica, aut maraſmo laborantibus, & præſertim addito ſeminis melopeponis, cucurbitæ, cucumeris & papaueris cremore, Hordeũ, quod non diu fuerit elixum, inflat, & ventriculo nocet.

ZEA, Græcis Ζέα, ἡ Ζειά. Arabibus, *Hais*. Italis, *Spelta, Biada, & Pirra*. Germanis, Speltz / S. Peterskorn / Kinkorn / *siue* Dinckelkorn. Hispa. *Spelta*. Gallis, *Espeautre*.

ZEA.

GENERA.

Duum est generum, vna simplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit. & ob id dicoccos appellata. DIOSC.

FORMA.

Folio prouenit tritico haud absimile, tenuiore tamẽ culmo firmioréq;. verum spica à tritico differt, quod plana sit, granis tantum vtrinq; è lateribus simplicibus versibus, prodeuntibus: aristis longis, ac tenuibus. Dicoccos grandiore firmioréque culmo, & spica maiore prouenit. *Matth.*

LOCVS.

Seritur vbique locorum in agris, cæterorum frumentaceorum modo. *Idem.*

QVALITATES.

Vniuersa sua facultate quodammodo in medio est tritici, & hordei, itaq; ex illis cognoscatur. *Gal. l. 6. simp. me.*

VIRES.

Valentius alit quàm hordeum. Digeritur in panificia, sed minus quam triticum nutrit. Leues efficit panes, concoctu faciles, haud ingrati gustus. Ex Dicocco paratur Halica, quæ plus alit, quàm Oryza: aluumq; magis cohibet: stomacho longè vtilior. Decocta in aceto, ac illita lepras tollit, vnguium scabrities extricat: incipientibus ægilopijs medetur. Infunditur vtiliter decoctum dysentericis, quos excruciat dolor. DIOSC. *Matth.* DIOSC.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt qui Halicam, & Far adoreum vnam, & candem esse rem existimant.

SECALE,

SECALE, siue Farrago. Italis, *Segala*. Germanis, Korn. Hispanis, *Centeno blanquo*. Gallis, *Seigle blanche*. Boemis, *Zito*.

SECALE.

FORMA.

Matth. Folio prouenit tritici angustiore: stipula tenuiore, sed firmiore, ac proceriore, spica pendente, aristis infirmioribus, sed fœcundis granis. diu floret, adeo, vt quadragesimo tantum die à flore maturescat.

LOCVS.

Seritur alpinis tractibus.

QVALITATES.

Matth. Refrigerat & humectat ordine primo: emollit, abstersione non vacans, & pus mouet.

VIRES.

Plin. li. 18. cap. 16. Sordidos efficit panes, agrestibus hominibus idoneos, amarulentos, ac lentos, atq; facilè permeabiles: minus alit quàm triticũ, & hordeum. Matth. Decocta integra ab equis deuorata, tineas eorum pellit. Farina additur in cataplasmatis, quæ puri mouendo parantur. Idonea eadem est ad glutinum librarium parandum. est enim cæteris tenacius: culmorum cinis aqua subactus, & illitus, pedum, manuúmq; rimas sanat.

CENSVRA.

Cæcutiunt qui Secalem olyram esse putant, & pariter hallucinantur, qui Secalem cum Siligine confundunt.

AVENA, Græcis, Βρῶμος. Arabibus, *Cartamum, siue Churtal.* Italis, *Vena, siue Gena.* Germanis, Habern. Hispanis, *Auena, siue Auea.* Gallis. *Auoine.*

AVENA.

FORMA.

Folio, & stipula non admodum à tritico distat: Spica illi deuulsa, folliculis veluti paruis locustis bipedibus dependentibus, in quibus granum includitur oblongum atque subalbicans. DIOSC.

LOCVS.

Seritur in campis. gaudétque frigido tractui. *Matth.*

QVALITATES.

Similem hordeo vim habet. Illita enim desiccat, & digerit mediocriter, & sine morsu. temperiem autem habet paulò frigidiorem. & non nihil quoq; adstringit. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Auena in cibis aluum sistit, & eius pulte tussientes iuuantur. DIOSC. Eadem cum putamine calefacta, & in sacculis adhibita flatuosos dolores tollit. vtilis quoq; ad alendos equos, ac etiam homines. Nam putamine exuta, vescitur à Germanis, ex iure carnium decocta. Sic enim parata cibus fit haud ingratus, & præsertim vbi estur antequam dissiliat. *Matth.*

ORYZA.

ORYZA, Græcis, ὄρυζα, & Theop. ὄρυζον. Arabibus, *Arz*, *ſeu Arzi*. Italis, *Riſo*. Germanis, Reiß. Hiſpanis, *Arroz*. Gallis, *Ris*.

FORMA.

Matth. Folio prouenit arundinaceo, carnoſo, porraceo haud abſimili: culmo cubito maiori, geniculato, triticeo craſſiore, ac robuſtiore, in cuius cacumine ſpica geritur in ramulos diuiſa, in qua ſemen vtrinq; impari exortu conſpicitur: putamine ſubflauo, aſpero, ſtriatoque. quo exuto candidum remanet granum.

ORYZA.

LOCVS.

Idem. Gaudet locis vliginoſis, ac paluſtribus. verùm copioſiſſima prouenit in Aſia, Syria, & Ægypto. Seritur & in Italia.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Habet adſtrictorium quippiam, ac etiam ſiccandi, reſoluendiq; poteſtatem.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Oriza in cibis mediocriter alit, ſed aluum cohibet. Ex lacte decocta, aut amygdalarum dulcium cremore, aut ex pinguium carnium iure, cibus fit haud ingratus. Quin etiam concoctu facilior, & ori gratior. Datur in cibis vtiliter dyſentericis, cœliacis, & diarrhæa laborantibus: præſertim vbi prius torrefacta, in lacte, in quo igniti calculi extincti fuerint, decoquatur. farina bellè quidem admiſcetur cataplaſmatis repellentibus. Eadem mammarum incipientes inflammationes arcet: cum roſis & anthemide decocta & illita.

MILIVM,

MILIVM, Græcis, Κέγχρος. Arabibus, *Ieuers, Geguers, siue Giaures*. Italis, *Miglio, siue Meglio*. Germanis, Hirß. Hispanis, *Millo, & Miyo*. Gallis, *Mil, siue Millet*.

MILIVM.

FORMA.

Milium folia profert arundinacea, panico haud longè dissimilia, calamum bicubitalem, crassum, geniculatum, lanuginosumq́ue. radicem multiplicem, ac duram, paniculis diuulsis, è cacumine dependentibus, in quibus numerosa habentur grana, parua, subrotunda, solida, læuia, subflaua, ac tenui putamine obducta. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in agris, pingui, & stercorato solo. *Matth.*

QVALITATES.

Refrigerat ordine primo, & siccat tertio exoluto, aut certe secundo intenso: paulum etiam habet tenuitatis. comestum minimum confert nutrimenti, & ventrem desiccat. *Gal. 7. simp. me.*

VIRES.

Milium & eius panis minus cæteris frugibus alit. Eius pulte sistitur aluus si deuoretur, & promouetur vrina. fit ex eo fomentum optimum ad siccandum citra morsum, vbi prius calefactum cum sacculis adhibeatur. *DIOSC.* Fitq; magis efficax auxilium admistis sale, & anthemidis floribus: Siquidem recte ad tormina adhibetur, quæ à flatu excitantur, & ad lateris dolores. Quæ in milij aceruo conduntur, diutius à carie, & putredine tuentur. imò & ipsæ carnes recentes in milio æstate reconditæ, à putredine vindicantur. *Matth.*

MILIVM Indicum. Hetruſcis, *Sagina*. Longobardis, *Melega*. Venetis, *Sorgo*. Germanis, Welſcher Hirß / Sorgſame.

MILIVM INDICVM.

FORMA.

Matth. Frugis eſt genus tam forma, quàm proceritate arundinem referens. eius tamen calamus inanis non eſt, ſed alba farctum medulla, ſambuci modo: Paniculas in cacumine gerit magnas, craſſasq́; numeroſo ſemine refertas, colore plurimùm rubro: etſi nigro quoq;, & ſubalbicante.

LOCVS.

Idem. Seritur in campis aratro cultis, ac ſtercoratis.

QVALITATES.

Idem. Refrigerat, ſiccat, cohibet, & reſoluit.

VIRES.

Matth. Facultas ei haud milio diſſimilis. Rura ex eius farina panes conficiunt, ſed concoctu contumaces, & qui parum alant. Aluum adſtringit. Seritur in Hetruria ſolum ad alendas columbas, & gallinas. calamorum medullæ cinis cum pipere, & ſpongiæ vſtæ puluere, vitello oui aſſati excepta, propinatur vtiliter à cœna ſeptem diebus decreſcente Luna, ad gutturis ſtrumas. Florum puluiſculus à paniculis excuſſus, ex vino rubro drachmæ pondere potus, rubra fœminarum profluuia ſiſtit, ſi è rubris paniculis deligatur. namq́ue quod ex albis excutitur, alba profluuia cohibet. Datur pari iuuamento etiam dyſentericis.

PANI-

PANICVM, Græcis, ἔλυμος. Arabibus, *Dochon*. Italis, *Panico*. Germanis, *Fenich/ siue Heydelfenich*. Hispanis, *Panico, siue Paniso*. Gallis, *Paniz*.

PANICVM.

FORMA.

Folio, radice, culmoque *Matth.*
milio est per omnia simile:
Paniculis autẽ differt: Nam
in panico panicula prouenit
pedali longitudine, non vt in
milio diuulsa, sed prædensis
compacta racemis, granis
numerosis, & hirsutis.

LOCVS.

Seritur in campis mense *Idem.*
maio, & quandoque statim
post messem.

QVALITATES.

Exiguum dat alimentum, *Gal. l. 6.*
exiccat, & adstringit, vt mili- *simp. me.*
um, ac etiam refrigerat.

VIRES.

Datur edendum dysente- *Matth.*
ricis & alijs alui fluxionibus DIOSC.
laborantibus. illinitur co-
ctum vbi siccare, & refrigerare sit opus. sed minus alit, & stringit, quàm milium.

PANICVM Syluestre, Græcis, ἔλυμος ἄγριος. Italis, *Panico saluatico, siue Panicastrella.*

PANICVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Sponte per se prouenit, gracili admodum culmo, geniculato tamen, cubitali longitudine. folijs longis, angustis, asperisque: paniculis paruis, longis, subrubentibus, ac adeo hirsutis, & asperis, vt vestibus pertinaciter inhæreant.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, & viridarijs: quin etiam in campis, & vineis.

QVALITATES.

Idem. Exiccat, refrigerat, adstringit, magis quàm satiuum.

VIRES.

Idem. In ciborum vsum non venit, eo tamen delectantur auiculæ, quibus paniculæ offeruntur. cætera cum panico satiuo communia habet.

SESA-

SESAMVM, Græcis, σήσαμον. Arabibus, *Semsem, siue sensera*. Italis, *Sesamo*. In officinis vulgo, *Gingolena*.

SESAMVM.

FORMA.

Caule prouenit milio simile, crassiore tamen, ac proceriore, folijs rubentibus, flore viridi, aut herbaceo, semine vasculis incluso papaueris modo. *Theoph. lib. 8. cap. quod pla. hist.*

LOCVS.

Seritur in campis, quos steriles reddit.

QVALITATES.

Non parum glutinosum est, & pingue, quare emplasticum est, & emolliens, modicè calidum. Eiusdem facultatis est, quod ex eo conficitur oleum. *Gal. lib. 8. sim. me.*

VIRES.

Cibis inutile sesamum est, & halitus grauitatem facit, neruorum crassitiem illitu discutit. medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ morsibus. facit & ad capitis dolores æstu concitatos, ex rosaceo illitum. Eadem facit herba ex vino decocta, quæ peculiariter oculorum inflammationibus, ac doloribus auxiliatur. DIOSC.

LOLIVM, Græcis, αἶρα. Arabibus, *Sceilen, siue Zeued*. Italis, *Gioglio, siue Loglio*. Germanis, Twalch/Kůweissen/*siue* Lulch. Hispanis, *Yoio*. Gallis, *Yuraye*.

LOLIVM.

FORMA.

Matth. Cum hyeme nascitur, folio est longo, pingui, hirsuto, adultum deinde culmum edit tritici graciliorem, in cuius cacumine spica exit longa, aculeatis siliquis, impari exortu vtrinque referta, è quibus grana terna quaternáve cumulatim apertè prodeunt, contumaci obducta putamine. maturescit vna cum tritico.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis è tritico, hordeoq;, corruptis vligine seminibus, aut per hyemem imbre nimio madidis. Corrumpitur contra & ipsum, & in triticum conuertitur.

QVALITATES.

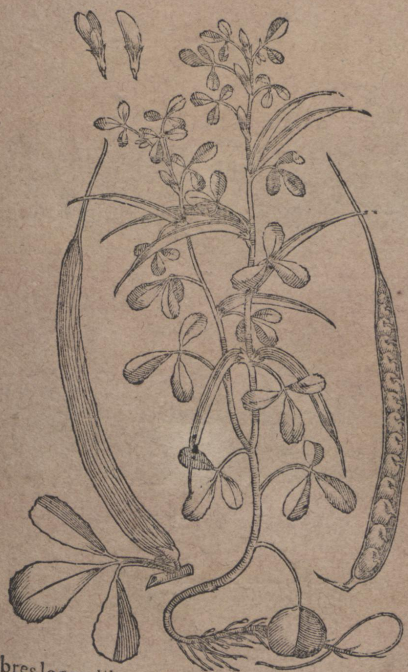
Gal. li. 6. simp. me. Matth. Excalfacit in principio tertij ordinis, & exiccat in fine secundi. Item attenuat, resoluit, abstergit, inebriat, somnum mouet, & mentem tentat.

VIRES.

DIOSC. Farina nomas, putrescentia vlcera, gangrenas compescit, cum raphanis, & sale illita. Ex aceto verò & sulphure viuo feros lichenes, & lepras sanat. Strumas quoq; discutit, cum fimo columbino, & Lini semine decoctũ in vino. rumpit, quæ ægre ad coctionem perducuntur. Illinitur vtiliter Ischiadicis ex aqua mulsa decoctum. Si cum polenta, myrrha, & thure sufficitur, conceptionem adiuuat.

FOENVM GRÆCVM, Græcis, Τῆλις, καὶ Βούκερως. Arabib. *Olba, Helbe, seu Hebbe.* Italis, *Fieno Greco.* Germanis, Fenigrec/sine Bockshorn. Hispanis, *Alfornas, vel Alloluas.* Gallis, *Fenigrec, seu Senegre.*

FOENVM GRÆCVM.

FORMA.

Planta est trifolio similis, folijs per ambitũ serratis, caulibus exilibus, compluribusq́;. Flores edit albicantes, è quib⁹ cornicula prodeunt incurua, longa, acuminataq́;, in quib⁹ semen gignitur subfuluum, pingue, & graueolescens. Radice nititur tenui, sed fibrosa. *Matth.*

LOCVS.

Seritur pingui solo Februario, & Martio calidiori tractu. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit ordine secũdo, & siccat primo. Digerit, resoluit, emollit, pellit, & abstergit. *Gal. l. 8. simp. me. Matth.*

VIRES.

Farina ex mulsa aqua decocta duros tumores digerit imposita, sed feruentibus inflammationibus obest. Lienes extenuat cum aceto, & nitro illita. Mucoso seminis decocto iuuantur vteri præclusiones, ac tumores, si in eo insideant fœminæ. Seminis mucago capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat, & muliebres locos dilatat, & emollit, cum anserino adipe supposita. Decoctũ eius prodest ad tenasmos, & fœtidam dysentericorum proluuiem. Oleum, quod ex eo exprimitur, & Myrto, capillos, & genitalium cicatrices absterget. Medetur vlcerosæ scabiei, si cum quarta parte seminis nasturcij excipiatur aceto, & subinde illinatur. Farina ex mulsa vsurpatur vtiliter ad genitalium tumores. Eadem cum sulphure, & nitro lentigines delet, quin etiam parotidas sanat. Podagram, chiragram, & articulorũ luxationes. Ex vino subacta, carcinomata purgat. Datur vtiliter potandum fœnogræci decoctum ad diutinam tussim, & vbi pectus fuerit exulceratum. Seminis mucago fronti ex linteolis adhibitum, oculorum fluxiones auertit. Decoctum verò eius ex aqua oculorum inflammationes arcet instillatum. *DIOSC. Matth. Matth.*

LINVM, Græcis, *λίνον*. Arabibus, *Bazarichichen, seu Bezerchetan*. Italis, *Lino*. German. Lein/siue Flachs. Hispanis, *Lino*. Gallis, *Lin*.

FORMA.

Matth. Caulē edit sesquicubitalem, teretē, rectū, obsequiosum: folia oblōga, angusta, molliaq; ramulos promit in summitate ternos, quaternósve, in quib⁹ cærulei emicant flores. semen edit in orbiculatis folliculis in acutū desinentibus, planum, lęue, cordis figura. Radice nititur vnica, nō tamē sine fibris.

LINVM.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in campis, attrito, ac stercorato solo.

QVALITATES.

Gal.6. sim. me. Matth. Excalfacit semē ordine primo, mediumq; est inter siccitatem & humiditatem. Quin etiam emollit, resoluit, concoquit, & abstergit.

VIRES.

DIOSC. Seminis farina cū melle, oleo, & exigua aqua decocta, discutit, atq; emollit tam internas, quàm externas inflammationes. Eadem cruda vitia cutis in facie, & varos tollit. Illita cum nitro, & ficulneo cinere, parotidas, & duritias discutit. Ex vino decocta fauos, & vlcera, quę serpunt expurgat. Scabros quoq; vngues eximit. cum pari nasturtio, & melle illita. Delincta cum melle pectoris vitia extrahit, & tussim lenit. Estur decoctum semen, melle, & pipere additis, ad excitandam venerem. Eiusdem decoctum infunditur ad interaneorum, & vteri erosiones: alui excremēta euocat, & est vtile admodum in desessionibus quæ ad vuluæ inflāmationes parantur.

Matth. Oleum quod è semine exprimitur valet ad neruorū conuulsiones: perutile quoq; est omnibus sedis affectibus, & ad emolliendos induratos fœminarum locos. infunditur vtiliter coli dolore vexatis, daturq;, magno auxilio, potandū pleuriticis, & nephriticis. Medetur ambustis, ex aqua rosarum potum, & illitum. Præstat quoq; ad Lucernarum vsum, quòd diutius igni resistat: Expetitur pictoribus, lapicidis, lignarijs, cæmentarijs, & ferrarijs fabris.

LINVM Syluestre, Græcis, *Λίνον ἄγριον.* Italis, *Lino ſaluatico.*

LINVM SYLVESTRE.

FORMA.

Complures ab vna radice emittit caules, graciles, teretes, rectos, ac flexiles, folijs in caule vniuerſo lini æmulis, ſed breuioribus, ac firmioribus. Flores in cacumine exeunt puſillis è ramulis, aurei, lini floribus facie haud abſimiles. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur ſponte in conuallibus inculto ſolo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba ipſa vna cũm floribus decocta, & cum recenti butyro illita tumores reſoluit, & inflammationes lenit. quin etiam induratos articulos emollit, addita altheæ radice, & gallinaceo adipe. *Matth.*

CENSVRA.

Linum ſylueſtre hanc plantam à nobis inuentam vocare libuit, non ſolum, quòd linum facie referat, ſed quod lini modo in ſtamina trahi poſſit. *Matth.*

*LINVM Syluestre cæruleo flore.

FORMA.

Linorum ſyluestrium varietas ex alijs autoribus peti poteſt, eſt enim infinita fere. Nobis elegantiuſculam hanc ſpeciem addere libuit, cæruleo floſculo Satiui æmulam, vti etiam folijs in tenuiſſimis virgulis ſine ordine digeſtis, ſemen minus eſt, radix perennat.

LOCVS.

Oritur ſponte circa Viennam, præſertim gramineis decliuibus & iuxta vias.*

Gos-

GOSSIPIVM, Græcis, ξύλον, βάμβαξ, ſiue παμπάξ, ſiue ἐριοφόρον. Officinis, & Barbaris, *Cotum, Bambax, ſeu Bambaſum*. Italis, *Bambagia, ſiue Cotone*. Germanis, Baumwoll. Gallis, *Coton*.

GOSSIPIVM.

FORMA.

Planta eſt quæ Goſſipium profert folijs vitigineis, floribus luteis, vmbilicotenus purpuraſcentibus: fructu exigui mali magnitudine, barbato, nucis ponticę fere modo. is lanugine per quam alba refertus eſt, ſeminibus pipere maioribus, in quibus medulla eſt alba, ac pinguis. Planta ſeritur, adoleſcitque tribus, aut quatuor menſibus, ad arbuſculæ proceritatem. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in Creta, Cypro, & Sicilia inſulis, quin etiam in Apulia, & alijs in Regionibus calidioribus. *Idem.*

QVALITATES.

Lanugo excalfacit, & exiccat, ſeminis verò medulla excalfacit, & humectat. *Idem.*

VIRES.

Lanugo combuſta mirum in modum ſanguinem è vulneribus manantem ſiſtit. eadem accenſa, & naribus ſuffita, vteri ſtrangulatus auertit. Seminis medulla tuſſientibus, & ægrè ſpirantibus auxiliatur: genitale ſemen auget, & venerem ſtimulat. Oleum è ſemine expreſſum lentigines, alphos, & cæteras cutis infectiones in facie perunctum delet, & palpebrarum aſperitates lenit. *Idem.*

CICER,

CICER, Græcis, ἐρέβινθος. Arab. *Chemps, Hamos, seu Halhamos.* Italis, *Ceci.* Germ. Kichern/Kichererbs/sive Zisererbs. Hispanis, *Grauancos.* Gallis, *Cices, siue Chiches.*

GENERA.

Matth. DIOSC. Satiuũ est & Syluestre. Satiuum trium est generum, candidum columbinum vocatum. Rubeum venereum dictum, & nigrum arietinum appellatum.

CICER.

FORMA.

Idem. Adolescit cubitali altitudine, folijs oblongis, dẽticulatis, subalbicantibus, pilosis: caule lignoso, ramis multis brachiato, florib⁹ subpurpureis è quibus siliquę prodeunt breues, turgentes, hirsutæ, in acutum tenuemq́; mucronẽ desinentes, in quibus ad summum grana duo concluduntur.

LOCVS.

Idem. Seritur pingui solo vere appetente, & maturescit æstate.

TEMPVS.

Idem. Demetitur arescentibus siliquis. nam si citius extirpetur, semen rugosum euadit.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Matth. Cicera calida sunt, & modicè humida, atq; amaritudinis nõ omnino expertia. Prouocant, abstergunt, aperiunt, attrahunt, discutiunt, incidunt & flatus excitant.

VIRES.

DIOSC. Satiuum Cicer vrinam ciet, colorem commendat, menses, & partus pellit. Lac auget cum eruo decoctum. illinitur vtiliter ad testium tumores, verrucosas formicas, scabiem, vlcera capitis manantia, & impetigines. Item cum melle ad carcinomata, & contumacia vlcera, addita hordeacea farina. Arietinum autem præter hæc præstat peculiariter cũ rore marino ad hydropem, & regium morbum, epoto eius decocto. Lędunt Cicera exulceratã vesicam, & renes, attamen *Matth.* calculũ frãgunt. Venerẽ stimulant & geniturã augẽt. Farina ex Intubi stillatitia aqua decocta, & illita Iocinoris tumores resoluit, & serpẽtiũ morsib⁹ medetur.

CENSVRA.

Errant maximè Germani, qui pisorum ius potandum exhibẽt ad abstergendum ventriculum, sibi persuadentes pisum columbinum esse cicer.

CICER Syluestre, Græcis, ἐρέβινθος ἄγριος. Italis, *Ceci saluatichi*.

CICER SYLVESTRE.

FORMA.

Satiuo ciceri simillimum habetur, sed folia denticulata non sunt, & siliquæ minores rotundioresque spectantur. Est planta in vniuersum hirsutior, atque asperior. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in agris, & locis incultis. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit & siccat, & cum plus amaritudinis habeat, magis quàm satiuum abstergit, & aperit. *Matth.*

VIRES.

Ventrem subducit, sed flatus, & intestinorum dolores gignit. *Plin.*

FABA.

FABA, Græcis, Κύαμος. Arabibus, *Hachille, Haballe, siue Bachale.* Italis, *Faua.* Germanis, Bonen. Hispanis, *Hauas.* Gallis, *Faue.*

GENERA.

Matth. Plura fabarum extant genera, forma, colore, & magnitudine differẽtia. Aliȩ enim magnæ sunt, aliȩ paruæ, aliȩ subrotundȩ, aliȩ compressæ, & aliæ quidẽ colore albicante, aliȩ subrutilo, & aliȩ subnigro.

FABA.

FORMA.

Idem. Fabarum planta caule exit quadrangulo, obliquo, inani fragiliq; geniculis intersecto. alis etiam multis, è quibus flores complures ex vno pediculo racematim prodeunt. non vtrinq; quidem, sed vno tantum latere seriatim appensi, versicolores, hirti, ac cristati. Exeunt è cauli rami, in quibus folia habẽtur pinguia, vtrinq; quaterna. E ramusculorum cacuminibus clauiculæ prodeunt prætenues, ac singulares, quȩ facilè perduntur. Siliquas edit cæteris leguminibus maiores, carnosioresq;, in quib⁹ fabæ cõcluduntur. Vnica nititᷣ radice paucis adnatis fibris.

LOCVS.

Matth. Seruntur in agris cæterorum leguminum modo.

QVALITATES.

Gal. l. 7. simp. me. In exiccando, & refrigerando secundum vtrunq; ad medium temperamentum propinquissimè accedunt adstringunt, discutiunt, desiccant, abstergunt, impinguant, sed flatus gignunt.

VIRES.

DIOSC. Ex posca decocta datur vtiliter deuoranda dysentericis, & cæliacis. Lomentũ eius tum per se, tum cum farina hordeacea illitum, vulnerum inflammationes mitigat, cicatrices concolores facit, turgentes lacte mammas iuuat, & ab inflammatione vindicat: Lac extinguit, furunculos, sugillata, parotidasq; cum fœnogræci farina, & melle discutit: cum rosis autem, thure, & oui candido, procidentes oculos, tumores, vuasq; reprimit. Subactum verò cum vino oculorum suffusiones, & ictus recreat Manducata faba, & fronti illita fluxiones auertit, Fabarum putamine illiti, capillis, qui post euulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus nutrimenti capessunt.

Matth. Fabalium caulium & siliquarum cinis cum vetere axungia illitus, præstat ad coxendices, & veterem neruorum dolorem.

FABA Syluestris. Græcis, κύαμος ἄγριος. Italis, *faua saluatica.*

FABA SYLVESTRIS.

FORMA.

Caules edit quadrangulos humi repentes, ac sese inuicem implicantes: folijs domesticæ fabæ similibus: floribusque in purpura albicantibus, è quibus siliquæ prodeunt, lupinorum modo pressæ, sed fabarum longè minores. In quibus semen continetur rotundum, fabaceo sapore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit sponte in Apulia, campestribus locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Sunt qui dicant hanc easdem cum domestica habere vires. *Idem.*

CENSVRA.

Etsi non desint qui hanc plantam Aracum domesticum faciant, nos tamen syluestrem fabam eandem esse censemus.

ARA-

ARACVS, Græcis, ἄρακος. Italis, *Araco*.

ARACVS.

FORMA.

Matth. Aracus humi repit, caule angulofo, flexili, fubafpero, cicerculæ haud abfimile. folia illi funt oblonga, caulem inferne ambientia, quæ fummo cacumine clauiculas tenues fundunt: flores edit non magnos erui fere modo, è quibus filiquæ oriuntur pifi minores, in quibus femen eft afperum, rotundum, pullo colore.

LOCVS.

Idem. Nafcitur inter fegetes, campeftribus locis.

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Abftergit, refoluit, deficcat, & expurgat.

FABA

NOMINA.

FABA Ægyptia, siue Colocasia, Græcis, Κύαμος αἰγύπτιος. Italis, *Faua d' Egitto.* Hispanis, *Haua de Egipto.* Gallis, *Faue d' Egipte.*

FABA ÆGYPTIA.

FORMA.

Folia edit ampla instar galeri: caulem cubito longiorem digiti crassitudine: florem roseum, dupla papaueris amplitudine, è quo folliculus prodit oblongus, vesparum fauis similis, in quo fabæ supra operculum bullantis ampullæ modo prominent. Radice nititur arundinacea, grandi, Colocasia peculiariter appellata. Diosc.

LOCVS.

Prouenit in Ægypto, Asia, & Cilicia, in Lacubus, & paludibus, seritur humenti glebæ mandata, & ita in aquam demissa. Diosc.

QVALITATES.

Sicuti nostratem fabam magnitudine præcellit, ita & naturam humidiorem, magisq; excrementitiam sortita est. *Gal. lib. 1. de alim. facul.*

VIRES.

Manditur virens cruda, pariter & cocta: adstringendi facultatem obtinet, itaq; dysentericis, & cæliacis prodest, insparso polentæ vice Lomento. Cortices in mulso vino decocti, si terni inde mulsi cyathi bibantur, magis proficient. Quod in fabarum medio viride spectatur gustu amarum, facit ad aurium dolores, si tritum cum rosaceo instilletur. Diosc.

* Pinximus, hodierno die Ægyptijs dictam Colocasiam, quam peritissimi quiq; negant ferre eiusmodi flores, quales Autor suæ tribuit, & nos parua imagine repræsentatos adiecimus.*

LENS, Græcis, Φακὸς. Arabibus, Hades. Italis, *Lente, & Lenticchia.* Germanis, Linsen. Hispanis, *Lenteyas.* Gallis, *Lentille.*

LENS.

GENERA.

Matth. Duum est generũ. Album, quod altero minus est, & in cibis gratius. Cinereo colore alterum, orbe paulo maiore.

FORMA.

Idem. Maior folio exit viciæ, minore, flore haud longè absimili, in purpura candicante. Siliqua parua compressa, molliterq; in latitudinem fusa in qua semina terna, aut quaterna concluduntur, rotunda pressa, tenui putamine contecta.

LOCVS.

Idem. Seritur vbique in campis, cum cæteris leguminibus.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. In caliditate, & humiditate medium tenet, desiccat tamen ordine secundo. valenter quoque adstringit. Ipsum itaq; eius corpus desiccat, & sistit ventrem, decoctum verò prouocat. DIOSC. Inflat, lenit, glutinat, extinguit, purgat, discutit.

VIRES.

DIOSC. Cum cortice cocta, & deuorata aluum sistit: contra verò ius primum prouocat. Dantur vtiliter triginta grana delibrata ad ventriculi subuersiones: cum farina hordeacea decocta, & illita, podagras lenit. Sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat. Decocta in aceto duritias, & strumas discutit: Cum cotoneo malo, aut meliloto medetur oculorum inflammationibus. & addita maris aqua, valet ad nomas, quæ in gangrenas euaserunt. Cocta in aqua maris, & illita, lac in mammis concretum dissoluit. Frequenter in cibo sumpta oculorum aciem obtundit, ægrè concoquitur. Stomachum lædit. eumq; & intestina inflat. Somnia tumultuosa excitat. estq; capiti, neruis, & pulmoni inutilis.

*LENS

Nomina.

*Lens Minor. Græcis φακὸς ἢ φακὴ ἐλάττων. Germ. Klein Linsen.

Lens minor.

Forma.

Strigosior est in totum quam maior, & tenuioribus exit cauliculis, durioribus & obliquis foliolis, angustioribusq́ue & minoribus. flores exigui simpliciter albi, siliquæ minores minora semina habentes.

Locus.

Seritur & hæc in campis, vtraq; solum amat tenue, cęliq; temperiem siccam.

Qualitates.

Huc refer quæ de priore scribunt autores.

Vires.

Æquipollent & hæ præcedentis facultatibus. *

PHASIOLI, Græcis, Φασίολοι. Italis, *Fagiuoli*. Hiſpanis, *Faſiolos*. Gallis, *Faſiolu*.

PHASIOLI.

GENERA.

Matth. Diuerſa, variaq; ſunt Phaſiolorum genera, varijs colorib⁹ diſtincta. Nam candidi, rubeſcentes, melini, nigri, ac diuerſis reſperſi maculis reperiuntur.

FORMA ALBORVM.

Matth. Albi, & magis vulgares, qui in campis ſeruntur, ſine pedamento per ſe reguntur, in latum ſeſe pandentes, folijs hederaceis, latioribus tamen, & mollioribus, ternis ex vno pediculo prodeuntib⁹, flore cãdido, piſi minore. è quibus cornicula prodeunt incurua, ſpithamę longitudine, in acutum deſinentia, quæ per maturitatem albeſcunt. In his ſemina plura cõcluduntur quadrupedum renibus ſimilia, alba, vmbilico excepto, qui tantum in ijs nigricat.

LOCVS.

Matth. Seruntur in agris, mẽſe Maio, & quandoq; poſt meſſem.

QVALITATES.

Simeon Sethi. Excalfaciunt, & humectant ordine primo. Atqui fului, flaui & rubri, albis calidiores ſunt.

VIRES.

Gal. 4. ſimp. me. cap. 23. Matth. In cibis ſumpti inflant, & ventriculo laborem faciunt, ſemen tamen generant, & venerem ſollicitant, & præſertim ſi cum longo pipere, galanga, & ſaccharo aſpergantur. Id autem valentius præſtant, ſi ex lacte bubulo coquantur, quouſq; rumpantur. Reddũtur in cibo innocentiores, ſi cum ſinapi, aut cari ſemine edantur. Tumultuoſa præterea, ac terrifica ſomnia repræſentant, cornicula dum viridia ſunt & tenera, elixantur, & cum pipere in acetarijs, eduntur. Phaſioli maſticati, & illiti ſanant equorum morſus. Adduntur etiam in fucis, quibus mulieres faciem concinnant.

PISVM, Græcis, Πισὸν. Italis, *Pisello, & Biso*. Germanis. Erbis.

PISVM.

GENERA.

Duum est generum, Alterum maius, alterũ minus; Maius pedamento gaudet, minus humi accumbit. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Maius caulibus exit fistulosis, ramosisq́;, clauiculis multis è ramorum summitatibus prodeuntibus, folijs numerosis, longiusculis, subpinguibusque. Siliquis cilindraceis, rotundo, & candido semine se se intus stipante albi ciceris maiore. Flores edit papilionis animalis figura, vmbilicotenus purpureos, & quãdoq; in vniuersum candidos. Radice est imbecilli. *Idem.*

LOCVS.

Facilem & solutam terram desiderat, & in apricis seri. *Columel. lib. 2.*

QVALITATES.

Exiccant, & refrigerant fabarum modo, attamen non æquè vt fabæ sunt flatulenta; tum etiam, quòd detergendi facultatem non habent. *Gal. 1. de fac. alim.*

VIRES.

Vbi faba nõ sit ad manus, pisum eius poterit esse succedaneum, præterquam ijs in morbis, qui abstersione opus habent.

CENSVRA.

Qui scribunt Pisorum iure hausto purgari puerperas, auriginosos sanari, & aqua intercute laborantes iuuari, proculdubio decipiuntur, quòd hæc haudquaquam præstare possit medicamentũ, quod refrigeret & siccet. cicera enim, quæ pisa ij esse credunt, non ipsa pisa, id præstare possunt.

PISVM minus, Græcis, Πισὸν μικρὸν. Italis, *Pisello minore*. Gallis, *Poix*.

PISVM MINVS.

GENERA.

Matth. Duum est generũ, album, & subnigrum, quod Eruiliam vocant.

FORMA.

Idem. Maiori per omnia simile, sed minora & graciliora illi sunt omnia, humiq; accumbit.

LOCVS.

Idem. Seritur, vt maius, aprico loco, solo probe culto, ac soluto.

QVALITATES.

Idem. In qualitatibus omnibus nihil prorsus à maiori differt.

VIRES.

Idem. Vires eædem minori insunt, quæ maiori inesse diximus.

ERVVM.

ERVVM, Græcis, Ὄροβος. Arabibus, *Herbum, Keisene, siue Kersene*. Officinis, *Orobus*. Italis, *Eruo, siue Mocho*.

ERVVM.

GENERA.

Duum est generũ, Candidũ, &Rufum: Gal. quoq; tertium addidit nempe pallidum, inter prædicta medium. DIOSC.

FORMA.

Planta est sarmẽtosa, foliosaq;, humi procũbens, ramis sese implicantibus, folijs paruis, longiusculis, lente minoribus. flores edit paruos, subpurpureos, & quandoq; candidos, siliquam pisi breuiorem, gracilioremq;, in qua rotundum concluditur semen, conclusa inter granum & granũm siliqua. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in aruis, & seritur quoq;.

QVALITATES.

Calfacit ordine primo, & siccat secundo intenso: quatenus autem amaritudinis est particeps, eatenus incidit, extergit, atq; obstructiones aperit. Itẽ impinguat, vrinam ciet, adeò vt quandoq; sanguinem cum vrina trahat, quin etiam emolliendi vim habet. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

Farina vlcera cum melle purgat, Lentigines, & vitia cutis in facie, & maculas in toto corpore affricta delet. Nomas, & gangrenas diutius serpere nõ patitur. Mammarũ durities emollit, carbunculos rumpit, atra vlcera emarginat, cum vino subacta, & illita, viperarum, & canum morsibus medetur. vrinæ difficultates, atq; etiã tenasmos ex aceto mitigat. Melle excepta, ac delincta, crassa pulmonum excrementa eijcit. Eruum à ieiunis deuoratum lienem minuit, inguinum bubones resoluit ex melle illitum. Virentes siliquę cum suo caule, folijsq; contritæ, illitæq;, capillos denigrant. Farina vipereis pastillis additur. Damnatur autem Eruum in cibis sumptum. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Astipulandum haud ijs est, qui Eruiliam Pisi genus, Eruum esse contendunt.

LVPINVS, Græcis, θέρμος. Arabibus, *Tarinus, Arinus, seu Tormus.* Italis, *Lupino.* Germanis, Wickbonen/Feigbonen. Hispanis, *Entramuces, siue Entramucos.* Gallis, *Lupins.*

LVPINI.

FORMA.

Matth. Vnico exit caule, haud infirmo, folio septifariam disse-cto, piloso, molli, subalbicante, flore candido, siliquis fabaceis, compressis; albicãtibus, per ambitum crenatis, in quibus quina, senave continentur grana membranis distincta, orbiculata, alba, pressa, vmbilicata, & insigniter amara. Radice nititur subflauescente, ac diuaricata.

LOCVS.

Idem. Seritur in agris, sterili solo: nã ipse solum sibi impinguat.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat manifestè, abstergit, aperit, digerit, resoluit, & attenuat.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Farina ex melle sumpta, ventris animalia pellit. Idem pręstat ventri illita. Præstat hoc idem eorundem decoctum cum ruta, & melle potum. Idem Lienosos iuuat, quin etiam vlcera tetra, gangrenas, pustularũ eruptiones, vlcera in capite manantia, vitiligines, maculasque fotu sanat: menses, & partus extrahit in vellere subditum cum myrrha, & melle. Eorum farina cutem, & liuores abstergit: inflammationes quoq; cum hordeacea farina, & aqua mitigat: coxendicum cruciatus ex aceto lenit. Cocta in aceto, & illita strumas dissipat, & carbunculos rumpit. Lupini in cælesti aqua decocti, quousq, lentescant in pultem, faciem abstergunt. Radicis decoctum ex aqua, vrinam ciet. Ij vbi macerati dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt.

*LVPI-

*Lvpinvs syluestris, Gręcis, θέρμος ἄγριος. Germanis, Wildt Feygbonen/Türckischer Veiel. Posteriore tamen vocabulo eum dignantur qui florem luteum profert.

Lvpinvs sylvestris.

Genera.

Lupini syluestres aliquot à se inuicem differentias habere obseruãtur, inter quæ præcipuæ duæ.

Forma.

Prior luteo flore copioso, pulchro, suaueolente spicato insignis est, violam luteam odore & colore prope æmulãs. folia & caulis domestico similia sunt, siliquæ minores, duriores, hirsutiores, semina includentes minora, sapore amaris. multis maculis variegata. Alter altius excrescit, & ramosior fit, folijs tamen angustioribus, & minorib. flosculis è cæruleo purpurascentibus aut subrubentib. præditus est: fructus minuti, colore sordido, vario, & nonnihil liuente aspersi sunt.

Locvs.

Oriuntur plerisque locis sponte, sed nobis non nisi sati proueniunt.

Facvltates.

Amaritudine superant satiuos, vt Galenus inquit, ideoque præpollent in eiusdem cum ipsis generis facultatibus.*

RAPVM, Græcis, γογγύλη. Arabibus, *Selien, Selgem, Selgrem, siue Alsegrem.* Italis, *Rapo, & Rauo,* Germanis, Rüben. Hispanis, *Nabo.* Gallis, *Raue.*

RAPVM.

GENERA.

Matth. Trium est generum, sessile, longum, rotundum.

FORMA.

Idem. Rapum adeò omnibus vulgare habetur, vt superuacaneũ sit eius formam describere.

LOCVS.

Idem. Seritur in campis, citoque prouenit, nam post messem satum, vbi seges prius fuerat, alpinis tractibus tribus mẽsibus perficitur.

QVALITATES.

Gal. *Matth.* Radix excalfacit & humectat. Semen verò calidum est, & siccum: cùm autem sit etiam amarum, abstergit, aperit, digerit, prouocat, flatus gignit, & venerem excitat.

VIRES.

DIOSC. Radix elixa ex iure carnium alit, sed flatus gignit, humentem ac mollem carnem creat. Venerem stimulat, & præsertim cum longo pipere deuorata: fotum rapi decoctum podagricos, & perniones iuuat. Si excauatę radici cera vna cum rosaceo adigatur, & feruenti sub cinere coquatur, auxilium non infimum erit ad exulceratos perniones. Cymæ prius elixæ, deuoratæ, vrinã cient. Semen potum venenis aduersatur: quare in antidotis additur. *Matth.* Constat experimento, valere ad variolas & morbillos, nam potum semidrachmę pondere morbillos latentes ad cutim expellit.

RAPVM

RAPVM LONGVM.

Forma tantum ab altero differt. Cætera verò nihil dissident.

RAPVM

RAPVM syluestre, Græcis, γογγύλη ἀγρία. Italis, *Rapo saluatico*.

RAPVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Prouenit syluestre rapum folijs, caule, floribus, siliculis, & semine domestico non absimilibus, sed omnia agrestiora, asperiora, hirsutioraque spectantur. Radicem habet raphani modo longam, crassamq́; : sed sapore domestici rapi, præditam, acriore tamen & amariore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in agrorum marginibus, & iuxta semitas.

QVALITATES.

Idem. Radix, quòd acrior, amariorque sit, excalfacit ordine secundo, & siccat in principio primi. Atqui semẽ id longẽ valentius præstat: præterea abstergit, incidit, aperit, attenuat, & prouocat, magis quàm domestici.

VIRES.

Idem. Semen in farinam tritum, lentigines, & alphos exterit: potum ventris animalia pellit, & vrinam ciet.

APPENDIX.

Tametsi scimus hanc plantam non esse Dioscoridis syluestre rapum, cùm tamẽ notis omnib. rapum referat, nobis syluestre rapum ipsam appellare libuit.

RAPVNCV-

RAPVNCVLVS, Italis, *Raponzolo.* Germanis, Rapuntzel.

RAPVNCVLVS.

FORMA.

Planta est cubitalis, caulibus pluribus ab vna radice prodeuntibus, in cacumine ramosis. Folia profert anteaquam caulem edat, oblonga, humi accubantia, sed quæ in caule sunt, angustiora & longiora habentur. Flores fert in ramusculorum cacuminibus ceruleos. Semen concluditur simplici calyculo nigrum, ac minutum. Radice nititur longiuscula, crassiuscula, & media sui parte extuberãte, alba, fragili, terrena, & subdulci sapore prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in aruis non cultis, in collibus amœnis, & in pratis. *Idem.*

QVALITATES.

In caliditate & frigiditate radix nõ longè abest à tẽperatis, imo nec in illijs qualitatibus. *Matth.*

VIRES.

Estur cruda radix, ac pariter cocta in acetarijs, quòd maximè gustui placeat, & appetentiam excitet. Creditur quòd radix elixa, & cum longo pipere deuorata, lactis vbertatem in nutricibus faciat.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, qui putant Rapunculum, Rapum esse syluestre Dioscoridis: Horum enim sententiæ repugnat Theophrastus lib. 7. c. 6. de plantarum hist. quippe qui syluestre rapum radice constare longa raphani modo, breuiq; caule consistere scribit.

NAPVS,

NAPVS, Græcis, Βουνιάς. Italis, *Nauone*, & *Nagone*. Germanis, Steckruben. Hispanis, *Nabicas*. Gallis, *Nauet*.

NAPVS.

GENERA.

Matth. Plura Theophrasto & Plinio habentur genera. Verùm nobis duo tantum seruntur, nempe album, & subflauum.

FORMA.

Idem. Folijs atq; radice, raphano similis est, caule verò, florib^o, & semine rapum æmulatur.

LOCVS.

Idem. Seruntur napi in campis, raporum modo, & in hortis.

QVALITATES.

Idem. Radix excalfacit ordine secũdo, & humectat primo incipiente: atqui semẽ excalfacit & siccat, abstergit, aperit, digerit, prouocat, & incidit.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Cocta radix inflat, modicum alit. Semen potum venenorum vires hebetat, quare antidotis miscetur. Necat idem interaneorum vermes ex limonum, aut Citriorum succo potum: ex adianti autem decocto sumptum morbillos, & exanthemata ad cutim propellit, & morbi malignitatem superat. Datur vtiliter cochlearis mensura; addita Lini seminis drachma ad ciendam vrinam. Ventriculi cruditates vomitione extrahit ex oxymelite, & tepẽti aqua sumptum. Datur quoque diebus pluribus quotidie drachmæ pondere ex marrubij stillatitia aqua, aut decocto, vtiliter potandum regio morbo laborãtibus. Semen, tusum pressumq; copiosum remittit oleum, ad omnia vtile, ad quæ semen.

RAPHA-

RAPHANVS, Græcis, Ραφανὶς, & Ράφανος. Lat. *Raphanus, & Radix*. Arab. *Fugel, ſiue Fegiel*. Italis, *Rafano, & radice*. Germanis, Rettich. Hiſpanis, *Rauano, & Rauanillo*. Gallis, *Reſſort*.

RAPHANVS.

GENERA.

Duum eſt generum. Satiuum & ſyluestre, quod Armoraciam Latini vocauere. DIOSC.

FORMA.

Folia fert napo ſimilia, aſpera, atq; hirſuta: caulis illi teres, flos alb⁹, ſiliquę tumētes, ac mucronatæ, ſemine int⁹ rotūdo, rufo, acuto ſapore. Radice nititur varia: nonnullis. n. ineſt longa, alba, teres, tenera, fragilis, nec admodū acris. Aliquibus craſſa napi figura, altera longè durior & acrior. Differt quoq; colore: namq, alba & nigra vbiq; fere habetur, non ſolū ſatiua, ſed agreſtris quoque. *Matth.*

LOCVS.

Satiuus ſeritur in hortis, & agris. Agreſtis ſponte prouenit in campeſtribus in agro Romano. *Matth.*

QVALITATES.

Radix excalfacit exceſſu tertio, & exiccat ſecundo, ſed in vtroque agreſtis efficacior. Semen autem longè efficacius eſt. Quin etiam digerit, aperit, prouocat, incidit, extenuat, rarefacit. *Gal. li. 8. ſimp. me. Matth.*

VIRES.

Radix vrinam ciet. Decocta contra veterem tuſsim, & pituitę craſsitiem in pectore efficax eſt, lieno ſis vtilis, ſuggillata cum melle delet: auxiliatur cōtra viperarū ictus. Alopecias ad pilum reducit. Lentigines cum loliacea farina emendat: valet aduerſus fungorum venenū quoquo modo ſumpta: menſes ciet. Recens minutim inciſa. & ex albo meraco, & butyro in ſartagine calefacta, pubique admota, remoratam vrinam pellit. Idem præſtat eius ſuccus duarum vnciarum pondere ex vino Cretico hauſtus. Corticis vncia cum mercurialis tantundem croci granis quatuor. Caſiæ odoratæ drachma. Et duabus ſucci ſabinæ: omnibus rariſsimo linteolo exceptis, & ſubpoſitis, ſubuenit pręſentaneo auxilio ęgrè parturientibus. Radicis ſuccus cum oleo amarum amygdalarum & vini albi nonnihil feruefactus, addito colocynthidis momento, aurium ſonitus curat. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Errant profectò qui raphanum ruſticanum, de quo ſtatim dicetur, Armoraciam faciunt.

RAPHA-

RAPHANVS longus. Italis, *Radice longa*.

RAPHANVS LONGVS.

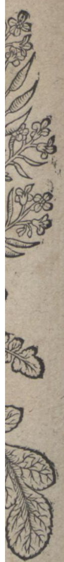
FORMA.

Radicis forma tantum ab altero raphano differt, quæ in hac longa, tenera spectatur, in altera dura solidaque habetur, ac magis quoque acris.

QVALITATES, ET VIRES.

Cùm sit altera mitior: mitiores quoque vires possidet.

RAPHA-

RAPHANVS Rusticanus montanus, Græcis, ἀγρία ῥάφανος. Italis, *Rafano, & Rauano.* Germanis, Kren. Gallis, *Rafan, siue Ressort sauuage.*

RAPHANVS RVSTICANVS.

FORMA.

Folijs prouenit Hippolapathi proximis, radice lõga, pollicis crassitudine, ac etiam crassiore, acerrimo gustu, sinapi haud absimili: floribus in caulium summitatibus albis, & pusillis. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in pratis, viridarijs, & secus itinera. *Idem.*

QVALITATES.

Radix excalfacit, & siccat ordine tertio completo. Aperit, pellit, incidit, prouocat, attenuat, & abstergit.

VIRES.

Ea omnia potest, quæ domestica, & agrestis radix, sed valentius operatur. Quinetiam sinapi vires obtinet, vrinam, & arenam valentius pellit. Illinitur contrita radix ex vino albo, & recenti butyro calefacta, vtiliter pubi ad ciendam vrinam, siue sit dolor ex renum calculis, siue ex crassa, lentaq; pituita vesicæ ceruicem obstruente. In quo casu datur quoq;, non paruo auxilio, potandum vinum, in quo incisa radix fuerit macerata. Germani, Vngari, atq, Poloni hac radice suos condiunt cibos, in quibus quanquam appetentiam facit, reuera tamen, & caput lædit, & nidorosas eructationes mouet. *Idem.*

CENSVRA.

Rectius fortasse saperent, qui hanc plantam perperam Armoraciam faciunt, si Crateuæ Thlaspin, de quo in Thlaspi meminit Dios eandem esse scriberent.

SISER, Græcis, Σίσαρον. Arabibus, *Culcas, Eisarum, siue Seisaron.* Italis, *Sisaro.* Germ. Gritzelmören.

SISER.

FORMA.

Matth. Folia promit hortensi pastinacæ similia, breuiora tamen, atq; minora, caules etiam similes habet, striatos. Semen in vmbella prouenit, petroselini modo: Radicibus nititur numerosis, asphodeli modo, teneris, fragilibus, dulci sapore, & amariusculo, ori gratis, tenui intus matrice.

LOCVS.

In Germania vbi passim habetur, seritur in hortis.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Radix excalfacit ordine secundo, aperit, digerit, vrinam ciet, adiunctamq; habet amaritudinem, cum leuicula adstrictione.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Stomacho haud inutilis est, appetentiam iuuat. Venerem stimulat.

SISER.

SISER alterum, Italis, *Carota bianca*. Germanis, Gierlin/sive Girgellin. Hispanis, *Chiriuias*. Gallis, *Cheriy, siue Giroles, aut carottes blanches*.

SISER ALTERVM.

FORMA.

Folia caules, vmbellas, flores, & semen habet syluestris pastinacæ. Radix, napi effigiem repræsentat, colore albicante, aut subflauescente, sapore subdulci, ac simul amariusculo. *Idem.*

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam in agris, in vniuersa Germania, & Boemia. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, & humectat, inflat, aperit, vrinas mouet. *Idem.*

VIRES.

Valet radix ad ea omnia, ad quæ Siser primum valere diximus. *Idem.*

APPENDIX.

Tametsi sub Siseris alterius nomine hæc planta posita sit, nihil tamen cum legitimo sisere habet cognationis.

LAPATHVM, ſiue Rumex, Græcis, Λάπαθον ἢ ὀξυλάπαθον. Officinis, *Lapatium acutum.* Arabibus, *Hu?ad, ſiue Humad.* Ital. *Lapatio, ſiue Rombice.* Ger. Ampffer/ Mengelwurtz/ Streiffwurtz/ Zitterwurtz. Hiſp. *Labara.* Gallis, *Lapais, Pareile.*

GENERA.

Matth. Quina habentur genera: Oxylapathum, Satiuum, q & Rumex, Sylueſtre. Quartũ quod quidã Oxalida, alij anaxirida vocant. Et Hippolapathum.

FORMA RVMICIS, ET OXYLAPATHI.

Idem. Exit Rumex folijs betæ nigrę proximis, ſed minoribus, plantagini ferè ęqualib⁹, humi accubantibus. Caulis illi ineſt cubitalis, ſtriatus, flore rubeſcente, ſemine minuto, pellucido, nigricãte. Radicibus nititur longis, flauo colore. Oxylapathum autem folijs prouenit longioribus, in cacumine acutis. cætera Rumici ſimilia ſunt.

LAPATHVM.

LOCVS.

Prouenit Rumex ſponte in hortis, ſecus itinera, & incultis locis: Oxylapathum verò, in aquoſis, & paluſtribus.

QVALITATES.

Gal.lib.7. ſimp. me. Lapathum moderate digerentẽ ſortitus eſt facultatem, at oxylapathum miſtam: nam cum eo, quod digerit, non nihil quoq; repercutit. Semen autem eorum, manifeſtam quandam adſtrictionem obtinet.

VIRES.

Gal.ibi. Aetius. Matth. Vtriuſq; ſemẽ, & præſertim oxylapathi dyſenterias, diarrhæas, ac cætera alui profluuia cohibet potum. Præſtat ad canum rabidorũ morſus, fotu vulneri applicatũ, & herba ipſa illita, atq; vna cũ radicibus potui data. Vinum in quo oxylapathum decoctum ſit, diebus aliquot potum, auriginẽ pellit. Aqua tota planta diſtillata, vna cum caphuræ momento, puſtulas in facie delet. Herba pubi illita, vrinam ciet. Quin etiã radicum ex vino decoctum potum, calculos renum frangit. Idem præſtat radicum ſiccarum puluis. Earundem decoctum fomentis adhibitum ſcabiem ſanat: Idemq; præſtat ſuccus cum ſulphure illitus.

*LAPATHVM rubrum, Cretenſe, vulgo ſanguis Draconis. Græcis Ἐρυθρολάπαθον. Germ. Rot Ampffer/Drachenblut.

LAPATHVM RVBRVM.

FORMA.

Folia & caulis cruento ſucco turgent, vt manus inficiant ſi premantur, radix lutea eſt vt vulgaris lapathi, cui ferè per omnia reſpondet, excepta magnitudine.

LOCVS.

Frequẽtius in hortis quam alibi naſcitur & ſeipſum ſerit.

FACVLTATES.

Guſtu nitroſiore quã oxylapathum eſſe deprænenditur. Reliqua huic ſunt cũ eodem communia. Aluum ciet iuſculum aut expreſſus ſuccus ſanguineus totius plantæ. Semen eius pulueriſatum & in aliquo decocto adſtringente potum ſingularem habet efficacitatem in ſiſtendis nimijs menſibus & ſimilibus fluxibus.*

OXALIS, Græcis ὀξαλίς. Officinis, & Italis, *Acetosa*. Germanis, Sawr Ampffer. Hispanis, *Azederilla, Agrelles & Azedas*. Gallis, *Ozeille, Vinette, siue Saliette*.

OXALIS MAIOR.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius & minus.

FORMA MAIORIS.

Maior folia promit Lapatho adeo æmula, vt quandoq; oculos fallat: attamen minora sunt, læuiora atq; paulò angustiora. Et ab ipsorum exortu sagittali ferè figura, acido omnino gustu. Radice nititur, vbiq; fibrata, sed non rumicis modo fulua, sapore perinde ac folia, & caules. Semen profert subrubrum, paruum, & acuminatum. caulem cubitalem, & striatum, & succosum.

LOCVS.

Idem. Nascitur spontè in pratis, & seritur etiam à nonnullis in hortis.

QVALITATES.

Idem. Refrigerat, & siccat excessu secundo, digerit, aperit, & nonnihil incidit.

VIRES.

Matth. Herba ipsa biliosis, ac pestilentibus febribus aduersatur. Præstat & ad cordis affectus. Sitim sedat, putredini resistit: vermes necat, appetentiam excitat.
DIOSC. Semen fluentem aluum cohibet, dysentericos, & cæliacos iuuat; stomachi fastidia tollit: Sanat scorpionum ictus; quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti patietur ex ictu. Hæc omnia præstat non solum semen, sed vniuersa quoq; planta.

OXALIS

OXALIS minor, Acetoſa ouillax. Græcis, ὀξαλὶς μικρά. Italis, *Acetoſella, Saecciola, & ſannicciola.* Germ. Klein Sawrampffer/Schöpßampffer. Gallis, *petite oZeille.*

OXALIS MINOR.

FORMA.

Folia promit alteri longè minora, pinguiuſcula, lanceæ cuſpidis figura; læuia, minutiſque, ac rubentibus venulis exarata acidioraque quàm in maiori. cauliculos edit pedales, tenues, in quibus floſculi numeroſi ſpectantur rubentes, ac foliacei, & ſemen vt in altera ſubrubens, ſed longè minus. *Matth.*

LOCVS.

Creſcit exoluto ſolo, & in culto. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat, ac ſiccat perinde ac altera: digerit, & incidit. *Idem.*

VIRES.

Omnia belle poteſt, quæ maior; nec infirmioribus pollet viribus. *Idem.*

HIPPOLAPATHVM. Græcis, ἱππολάπαθον. Officinis, *Rhabarbarũ Monachorum.* Italis, *Rombice maggiore.* Germ. Münch Rhabarbaren. Gallis, *Reubarbe de Marais.*

HIPPOLAPATHVM.

GENERA.

Matth. Duũ est generum, alterum Hortense, alterum syluestre.

FORMA.

Idem. Planta est grandis, ac formosa, folijs, semine, radicibꝰ, ac cæteris inuniuersum notis, minori lapatho similibus; sed omnia longè maiora, nam folia grandia sunt, helenij ferè modo, radix pariter grandis, vegeta, fuluo colore.

LOCVS.

Idem. Alterum seritur à pluribus spectaculi causa in hortis, & viridarijs, alterum sponte nascitur in palustribus.

QVALITATES.

Idem. Digerit, abstergit, mundat, aperit, prouocat.

VIRES.

Idem. Radicis succus cum sulphure illitus scabiem sanat, cum lupinorum verò farina lentigines, alphos, & alias cutis infectiones exterit. Radicis dilutum, ex vino paratum præstat, ad pellendos renum calculos. Idem facit siccæ radicis puluis: drachmæ pondere ex meraco potus: quin etiam ex marrubij decocto haustus, auriginem curat.

LAM-

NOMINA.

LAMPSANA, ſiue Braſſica ſylueſtris. Germanis, Reinköl/Senffhoef. Græcis, Λαμψάνη. Italis, *Cauolo ſaluatico, & rapo falſo, & rapaſtrella.*

LAMPSANA.

FORMA.

Planta eſt pedalis altitudinis, hirſutis folijs, ſinapi non abſimilibus; flore melino ſubalbicante, ſemine in corniculis erucæ modo ſurſum ſpectantibus. *Plin.*

LOCVS.

Naſcitur ſponte in campis cultis, & incultis. *Matth.*

QVALITATES.

Semen excalfacit, & ſiccat, abſtergēdi, digerendiq; nonnullam facultatem poſſidet. *Gal. li. 6. ſimp. me.*

VIRES.

In cibum ſumpta; ſuccos prauos procreat, & plus alit, quàm rumex. DIOSC.

BLITVM, Græcis, βλῆτον Arabib. *Bachala, Iamenia, ſiue Bachale Aliamanie.* Italis, *Blito, Biedone, & Bietolone.* Germa. Mayer. Hiſp. *Bredos.* Gal. *Blette.*

BLITVM.

GENERA.

Matth. Duum eſt generum, Rubrũ & Album, & in rubri genere maius & minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Rubrum maius, creſcit ad arbuſculæ magnitudinem, folijs & caule alterius longè maioribus: flore grandi, numeroſas veluti panniculas fundente, cacuminibus deorſum ſpectantibus, atque rubentibus amaranthi ferè modo, caule brachiali craſſitudine, firmo, lignoſo ac ſtriato.

LOCVS.

Seritur in hortis & viridarijs, & habetur etiam fictilibus ad feneſtras opacandas.

QVALITATES.

Gal. li. 6. ſimp. me. Refrigerat & humectat Blitum ordine ſecundo.

VIRES.

Gal. 2. de alim. fac. Plin. lib. 20. c. 22. Sumitur in cibum, ſed ſtomacho infeſtum eſt. Datur edendum aduerſus Scorpionum ictus, quinetiam ſuccus idem facit, cum vino potus. Illinitur ex oleo, ad lienis, & temporum dolores.

BLITVM

NOMINA.

BLITVM rubrum minus, Græcis, βλῆτον μικρὸν. Italis, *Blito, Biedone, aut Bietolone minore, & Gelosia.*

BLITVM RVBRVM MINVS.

FORMA.

Folia promit purpurea, amaranthi proxima, minus tamen rubeſcentia. Caulem quoque habet purpuraſcentem, ſtriatum, cubitalemque. flores edit ſpicatos, ſiue in racemi modum, pariter purpureos: Radicem multifidam, purpureo ſucco prægnantem. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam in ijs ſpontè prouenit. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat, humectat, & emollit. *Idem.*

VIRES.

Auxiliantur peculiariter ad menſes remorantes prouocandos, molas, & ſecundas educendas, ſi fœminæ vapore decocti calidi ſuffiantur, adeò, vt vapor ad vterum aſcendat. *Idem.*

NOMINA.

BLITVM album, Græcis, Βλῆτον λευκὸν. Italis, *Blito, Biedone, & Bietolone bianco.*

BLITVM ALBVM.

FORMA.

Matth. Folia profert Blito rubro minori similia, subalbido colore. Flores & semen racematim tenuibus insident ramusculis, ex alarum cauis prodeuntibus, panicularum effigie.

LOCVS.

Matth. Sponte nascitur in agris nō cultis, secus itinera, ac etiam in hortis, & areis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Iisdem qualitatibus & viribus pollet, quibus & cætera genera.

*BLITVM ſylueſtre. Polyſpermon Aloyſij Anguillarę. Græcis, βλίτον ἄγριον, aut πολύσπορον. Germanis, Wildt Meier/Wildt Traubenkraut. Italis, *Biedoni, ſeu Blito ſaluatico.* Hiſpanis, *Bredos ſaluages.* Gallis, *Blete ſauuage.*

BLITVM SYLVESTRE.

FORMA.

Minus eſt reliquis generibus Bliti, folijsq́; ocymi anguſtioribus, floſculis racemoſis, & ſemine copioſiſſimo Botryos inſtar, nigro ſplendente, radix alba gracilis.

FACVLTATES.

Hac mirè capiuntur piſces, vt experientia confirmati tradunt.*

MALVA,

MALVA, Græcis, Μαλάχη. Arabibus, *Chubeze, seu Chabazi*. Ital. *Malba, & Malua.* Germ. Pappel. Hispanis, *Maluas*. Gallis, *Malue*.

MALVA.

GENERA.

Matth. Vna hortenſis, altera agreſtis, & vtraq; maior, & minor.

FORMA.

Idem. Vulgaris adeò notitię malua eſt, vt eã calamo delineare opus non ſit.

LOCVS.

Idem. Prouenit ſponte, & ſata quoq; in hortis & viridarijs, & vbique.

QVALITATES.

Gal. li. 7. ſimp. me. Domeſtica quanto plus habet aqueę humiditatis, quàm agreſtis, tanto minus digerentis eſt facultatis.

VIRES.

DIOSC. Illinitur vtiliter contra aculeatos apium, & veſparum ictus, nec ab his feriũtur, qui ea trita cum oleo fuerint peruncti. Sanat capitis vlcera, & furfures: medẽtur ſacris ignibus, & ambuſtis decocta folia, & ex oleo illita. Eius decoctum in ſeſſione vuluas emollit, quinetiam clyſmate infuſum, veſicæ, & inteſtinorum eroſiones ſanat. Ius decoctæ vnà cum radice, bibitur vtiliter contra omnia venena, ſi cõtinuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum ictus remedio eſt. Semen ex vino potum,

Matth. lac euocat, vrinæ cruciatus tollit. Feruefacta folia in cibum appoſita raucedines expediunt, ex ſale autem, oleo, aut recenti butyro aluum citant. Folia cum porris, & cæpis illita, præſtant ad ſerpentium venenoſorum morſus. Succus auribus inſtillatus dolorem ſedat. Foliorum, & radicum decoctum ad lentorem vſque feruefactum datur potandum ægrè parturientibus magno iuuamento. Idem præſtat ſuccus ſelibræ pondere potus. Semen ex vino rubro potum, nauſeam tollit. Cauliculi molles elixi, delibratíque comeduntur aſparagorum modo, ad citandam aluum. In ſumma, Malua ad multa vtilis eſt, ideoque non immeritò antiqui Maluam Omnimorbiam vocauerunt.

NOMINA.

MALVA Arborea, siue Malua maior, Mosceutos Plinio. Græcis, Δενδρομαλάχη. Italis, *Malba, siue Malua maggiore.* Germanis, Grosse Pappel/ vel Pappel Rosen. Gallis, *Malues de Iardin.*

MALVA ARBOREA.

FORMA.

Folia gerit hortensis Maluæ grandiora subhirsuta, per ambitũ hortensis Maluæ modo diuisa, longisque pediculis appẽsa. Stolonibus interdum singulis, interdum pluribus ab vna radice prodeuntibus, tricubitalibus, & quandoque maioribus, subhirsutis, baculi effigiem referẽtibus: floribus in superiore parte cauliũ sese pandentibus, rosarum modo amplis, & quandoq; foliorum multitudine similibus: colore in quibusdã purpureo, in nonnullis candido. Et in quibusdam subpurpurascente. Semẽ edit cæteris maluis simile, sed maius: Radicibus nititur validis, & multifidis. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, & viridarijs, ac etiã in fictilibus, ad opacandas in æstate fenestras. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Ea omnia facilè præstare potest, quæ & cætera maluarum genera. *Idem.*

ATRIPLEX,

ATRIPLEX, Græcis, ἀτράφαξις, ἢ χρυσολάχανον. Arabibus, *Cataf, siue Caraf.* Italis, *Atriplice, Reppice, & Treppice.* Germanis, Molten/seu Milten. Hisp. *Armoles.* Gallis, *Choux, Arroches, Bonnes, Dames, Folles, seu Femes.*

ATRIPLEX.

GENERA.

Matth. Trium est generum, Hortense, Syluestre, Marinum.

FORMA.

Matth. Hortēsis Atriplex folia mittit humotenus lata, in mucronem tamen desinentia, sagittarũ instar, pinguia, succosa, colore ex viridi in luteum languescente: caulem rubrum, multis vndiq; adnatis ramis, qui ad quatuor cubitorũ mensuram adolescit, semine spicato, pressis, tenuibusq; folliculis occluso.

LOCVS.

Matth. Seritur à ruricolis in hortis, & in campis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Humida & frigida temperie est. Humida quidem secundi ordinis à medijs, frigida verò primi, quam vtiq; tepidam esse caliditatem dicimus, cuiusmodi in rosis inest, non tamē adstrictionis est particeps, sed aquea est, & minimè terrena: Hortensis itaq; tum humidior est, tum frigidior syluestri, & paululum omnino est, quod digerendi vim obtinet. Semen autem abstergendi vim habet.

VIRES.

DIOSC. Matth. Panos discutit si cruda, siue cocta illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanat. Idem potum vomitiones ciet, & aluum exoluit: Estur herba cæterorum olerum modo.

ATRIPLEX

ATRIPLEX syluestris, Græcis, ἀτράφαξις ἀγρία. Italis, *Reppice saluatico*. Germanis, Wild Milten. Gallis, *Arroches sauuages*.

ATRIPLEX SYLVESTRIS I.

GENERA.

Trium est generum foliorum diuersitate dissimilium. *Matth.*

FORMA.

Primum genus folia edit hortensi haud dissimilia, minora tamen, & quæ ad terram sunt per ambitum laciniata, subalbicantiáq; : caulem sesquicubitalem, ramosum, ac etiam striatum: semen racemosum, & exile: Radicibus nititur numerosis, ac tenuibus.

LOCVS.

Nascitur sponte cùm in hortis, & vineis, tum secus itinera, & locis incultis, & campestribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Humida est, & frigida, sed minus quàm hortensis. Itaque aliquantulo plus digerit. *Gal.6. simp.me.*

ATRIPLEX SYLVESTRIS II.

FORMA.

Folijs exit latioribus, quercus modo per ambitum incisis, subalbicantibus. cætera cum altera paria sunt.

LOCVS.

Nascitur prope vrbium mœnia, & locis quoque alijs incultis.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi sunt qualitates & vires, quæ priori.

ATRIPLEX

ATRIPLEX SYLVESTRIS III.

FORMA.

Folia habet oblonga, viridia, carnoſa, non, vt reliqua laciniata, in acutum deſinentia: ſemen racemoſum, cæteris minutius, caule ramoſo, ſupino atq; ſtriato.

LOCVS.

Naſcitur intra, & extra vrbium, & oppidorum mœnia, & in areis.

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus præſtat, quibus, & præcedentes.

ATRIPLEX Marina, Græcis, *ἀτράφαξις θαλασσία*. Italis, *Atriplice, siue Reppice marino.*

ATRIPLEX MARINA.

FORMA.

Matth. Caules humi repunt, in quibus folia exeunt albicantia, ſpanachij oleris figura, minora tamen, ſalſo ſapore: Semen profert in caulium ſummitatibus racemoſum, radicem diuaricatam, multifidámque.

LOCVS.

Idem. Naſcitur ſponte maritimis locis, non procul à litore.

QVALITATES.

Matth. Abſtergit magis quàm cętera genera, magiſq; aluum citat, & digerit. Incidit, attenuat, liquat, à putredine vindicat, aperit, & abradendo expurgat.

VIRES.

Idem. Humentem ventriculum ſiccat, hydropicos iuuat, pingues extenuat.

SPANACHI-

SPANACHIVM, Græcis, Σπανάχιον. Italis, *Spinace*. Germanis, Spinat. Arabibus, *Spanach*. Gallis, *Espinoches, siue Espinars.*

SPANACHIVM.

FORMA.

Nascitur septem diebus, à satione, folijs primũ triquetris, quę deinde in sagittę formam exeunt, mox à pediculo intybi syluestris modo laciniata euadunt. Exigua nititur radice, tenuibus capillamentis fibrata, caule cubitali, & quandoq; maiori, inani tamen. flores gerit in vertice rotundos, paruos, herbaceósque, racematim cohærentes, semen aculeatum, angulosumque. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis cæterorum olerum modo. *Idem.*

QVALITATES.

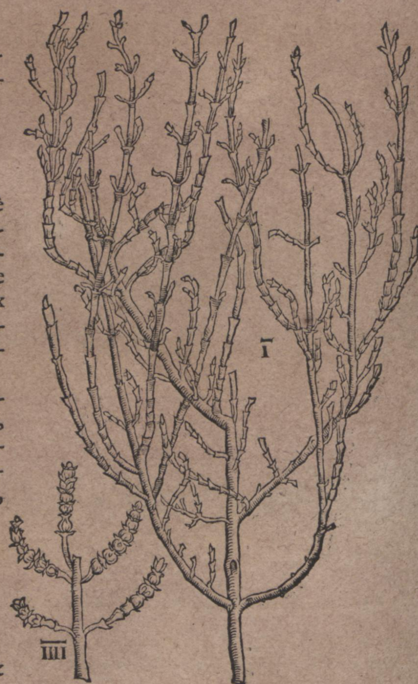
Humidum est, & frigidum ordine primo, nec omnino vacat nitrosa qualitate. *Matth.*

VIRES.

Aluum emollit, sed flatus gignit. Succus foliorum potus, præstat ad scorpionum, & phalangiorum ictus. In cibum deuoratum, lenit exasperatas arterias. *Serap.*

KALI vel Vſnen ita Mauritanis vocata. Italis, *Soda, Salſola.* Gallis, *Soede.*

KALI.

*GENERA.

Plurima eius habentur genera, è quibus quatuor exhibebimus.

FORMA I. ET IIII.

I. Multis ramulis fruticat, è ſtipite lignoſo, grandi perpetuo, & interdum ad duos cubitos attollitur, ſubrubente cortice obducto. Surculi ex folijs ceu granulis, hordei magnitudine, componuntur ſapore ſalſuginoſo.

IIII. Vel idem genus habebitur, vel parũ differt à priori, granulis tantum in ſummitate rotundis ceu ſeminibus annatis, lenticulas referentibus, aut exiles ſquamas.

LOCVS.

In maritimis naſcitur.

QVALITATES.

Calida & ſicca eſt herba, & calidior ex eo confectus cinis, qui ad quartum qualitatis vtriuſq; gradum accedit, vrendiq; & cauſticam vim habet.

VIRES.

Comburuntur in cinerem hæ plantæ, quo liquefiunt contriti lapides ad parandum vitrum. Lixiuium inde percolatum acerrimum & mordaciſſimum, addito oleo in ſaponem decoquitur ad abluendas veſtes vtiliſſimum. Herbæ exigua quantitas intro aſſumpta, vrinas & menſes potenter euocat, fœtum eijcit, aquoſos per aluum humores ducit, hydropicos purgat. Eius nidore fugantur ſerpentes. Miſcetur etiam cinis, quæ ſcabiei & cutis fœditatibus illinuntur, medicamentis. ſuperfluam & excreſcentem in malignis vlceribus carnem exeſt.*

Cali

* Cali II. & III. Salsicornia. Germanis, Saltzkraut.

CALI.

FORMA.

II. Frequentioribus ramulis prodit è stipite cinereo componiturque tota planta quasi granis in se inuicem confertis, superioribus semper inferiorum osculis ceu acetabulis insidentibus. III. Tenerior est herbula, folijs crassis, pinguibus, carnosis, teretibus constans, vt reliquæ id genus plantæ præcedentes, quæ omnes, vt ex iconibus patet, differentias parui momenti sortitæ sunt, & autumni tempore rubent.

LOCVS.

Ad maritimas oras crescit & minor illa species in Germania quibusdam in locis circa Salinas & salsos lacus prodire visitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Huc refer quæ paulo ante de reliquis dicta sunt.*

NOMINA.

BRASSICA læuis, Plinio Cumana, Græcis, Κράμβη λεία, Theop. λειόφυλλος. Arabibus, *Corumb, ſeu Karumb.* Italis, *Cauolo liſcio, ſiue Verza liſcia.* Germanis, Kôl. Gallis, *Choux Vers, aut Choils.* Hiſpanis, *Colhes, ſeu Couues.*

BRASSICA LÆVIS.

FORMA.

Matth. Folio exit grandi, ima parte vtrinq; diſſecto, per ambitũ fimbriato, lęui, pinguíq;. caule breui, firmo, ſubalbicante, alba intꝰ medulla. Flores edit melinos, & ſemẽ rapi ſimile, ac ſimilibus quoque ſiliquis incluſum ſubrufo colore, & ſubamarum.

LOCVS.

Idem. Seritur paſſim in hortis.

FACVLTATES.

Gal. 7. ſimp. me. Deſiccandi vim habet, non tamẽ admodum acrem, quin etiam emolliendi, glutinandi, & abſtergendi.

VIRES.

DIOSC. Cæcutientibus, & tremulis deuorata prodeſt, Summo cibo ſumpta crapulã diſcutit, & vini noxã reſtinguit. Crudus ſuccus cum nitro, & Iride deuoratus, aluũ emollit, ex vino verò potus, viperarum morſibꝰ auxiliatur. Cum fœnogræci farina, podagris, & articulorũ vitijs cõmodè illinitur. Prodeſt ſordidis, & vetuſtis vlceribus. Caput purgat naribus infuſus, Menſes trahit cũ loliacea farina inditus. Illita folia per ſe, aut cum polenta, conferunt inflãmationibus, & tumoribus, & ignẽ ſacrum, lepráſq; ſanant, carbunculos ex ſale rũpunt, fluentes capillos retinent. Ex melle cocta valent ad depaſcentia vlcera, gangrenáſq;. Cruda ex aceto lienoſis proſunt. Manſa, & exucto ſucco retuſam vocẽ inſtaurant. Decoctũ eorum potum aluũ, & menſes ciet. Semen potũ tineas ventris pellit: lentigines, alphóſq; illitũ in facie purgat, cauliũ cinis adipe ſuillo exceptus, illinitur vtiliter ad diuturnos laterum dolores: Braſſica leuiter ferueſacta aluum citat deuorata, percocta verò ſiſtit.

BRASSI-

BRASSICA criſpa, ſeu Sabellica Plinio. Græc. κράμβη οὐλόφυλλος. Italis, *Cauolo creſpo, ſeu Verza creſpa*. German. Kraußköl.

BRASSICA CRISPA.

FORMA.

Caule exit firmo, nodoſo, è quo folia numeroſa exeũt, lata criſpaq́; , & quæ in medio ſunt, criſpiora, albicantia, & in orbem conglomerata, tenera, & in cibis grata. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, perinde ac altera. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præſtat ad ea omnia, quorum in læui Braſſica meminimus. *Idem.*

BRASSICA capitata, ſiue Imperialis, Græcis, Κράμβη κεφαλώδης. Italis, *Cauolo Cappuccio, Cappuzzino.* Germanis, Kapſtraut. Gallis, *Choux, Cabuz.* Hiſpanis, *Repolho, Colhes morcianos.*

BRASSICA CAPITATA.

FORMA.

Matth. Folia fert primùm ampla ſubrotunda, à pedamento in girum ſeſe fundentia, quæ deinde in orbem capitatum, ac ſolidum cõglomerantur, qui in aliquibus rufeſcit, in quibuſdam albicat, in nonnullis vireſcit.

LOCVS.

Idem. Seritur in Germania in campis. In Italia verò in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Viribus ab alijs braſſicis non differt, niſi quod in cibis nocentior habeatur.

*CAVLO-

*CAVLORAPVM, Rapæcaulis. Græcis, κράμβη γογγυλώδης. Germ. Rübenköl.

CAVLORAPVM.

FORMA.

Læui brassicæ congruit foliorum figura, quę tamẽ nonnunquam crispantur profundis lacinijs, sed magnitudine capitatam ferè adæquat, eius caulis crassescit infra folia iuxta radices, extuberatq́; in rapi mediocris magnitudinem, flores & semina veluti aliæ profert.

LOCVS.

Hortensis est, & amat solum mediocre, pingue, & bene stercoratum, probeq́; subactum. Semen aliunde infertur.*

*BRASSI-

* BRASSICA cauliflora, siue Cypria, Plineo Pompeiana. Germanis, Käßlin-köl/ Blumenköl. Italis, *Caulo fiore*. Gallis, *Chous floriz*.

BRASSICA CAVLIFLORA.

FORMA.

Caule folijsq; imitatur læuem brassicam sed albidior est, crassiorq; ac in totum maior, in medio foliorum in caput conglomerantur ramuli pingues albidi molles, quasi asparagi, denso ordine compacti, Floret vt vulgaris brassica, cui semen etiam simile profert.

LOCVS.

Peregrina est, & instructioribus tantum hortis mancipata. *

BRASSI-

BRASSICA marina, Græcis, Κράμβη θαλασσία. Italis, & Officinis, *Soldanella.* Gallis, *Chou de mer.*

BRASSICA MARINA.

FORMA.

Facie à satiua prorsus abhorret: nanque folia fert Aristolochiæ rotundę similia, sed parua, singula à ramis rubentib⁹ exeuntia singulari, vt hædera, pediculo, lacteo succo prægnantia, salso iustu, & aliquantum amaro. Flores fert læuis smilacis vulgaris haud absimiles, calathi effigiem referentes. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit sponte locis maritimis, & præsertim in litoribus Venetis, & Aquileiensibus. *Matth.*

QVALITATES.

Cùm subsalsa, & subamara sit, sanè etiã ad externos corporis vsus idonea fuerit, & ad omnia, ad quæ tales qualitates accommodantur. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Herba in totum stomacho inimica, acris, ciet aluum vehementissimè in cibo cocta, & coquitur propter acrimoniam cum pingui carne. Præstat eius decoctũ potum, cum Rhabarbaro, ad pellendas hydropicorum aquas. Idem facit foliorum siccorum puluis, addito Rhabarbaro, & cubebis, pluries ex vino potus. DIOSC. *Matth.*

*SOLDA-

*SOLDANELLA alpina. Italis quibusdam *Lunaria di dinari.*

SOLDANELLA ALPINA.

FORMA.

Herba elegans est ob flosculum cæruleo colore pulcerrimo insignem, multipliciter dissectũ campanulæ formam repræsentantem. Folium est ipsi crassiusculum vnum atq; alterum & sæpius plura, Soldanellæ marinæ subastringente & amaro nonnihil sapore, vnde illi nomen.

LOCVS.

In Alpibus colligitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Vi pollet glutinandi vulnera, atque ad cicatricem perducenda.*

BETA,

BETA, Græcis, τεῦτλον. Arabibus, *Decka*, *siue celb*. Italis, *Bietola*. Germanis, Mangolt/*siue* Piessen. Hisp. *Aselgas*. Gal. *Porree*.

BETA ALBA.

GENERA.

Trium est generum, alba, nigra, & rubra. *Matth.*

FORMA ALBÆ.

Alba folijs prouenit cæteris grandioribus atriplicis aut hortensis rumicis ferè similibus, per ambitum leuiter fimbriatis, caulem gerit bicubitalem, striatumq;: flores exiguos, sublutei coloris: semẽ copiosum, inæqualiter rotundum, ac subasperum: radice alba, raphani modo longa, ac etiam tenera.

* Nigra paulo minor est, & colore differt.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Nitrosæ facultatis particeps est, qua tum digerit, tum extergit, & per nares purgat. Cocta nitrositatem omnem exuit, fitque facultatis leuiter digerentis. Porrò ad detergẽdum, digerendumq; validior est alba, quam nigra. Succus abstersorius est. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Succus naribus inditus caput purgat: aurium doloribus auxiliatur radicis decoctum, & foliorum: furfures, lendesque detergit: perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines nitro antea perfrictas, alopeciarum inanitates, scalpello prius exasperatas, atque depascentia vlcera illini prodest. Eruptionibus papularum, igni sacro, ambustisque cocta medetur. Huius ceu aliorum olerum exigua est alimonia, iecoris obstructionibus aptius, quàm malua accommodatur: magis autem, vbi cum sinapi, aut aceto estur, lienosos item similiter manducata mirificè iuuat. Iure enim quis ipsam medicamẽtum potius, quàm alimentum dixerit. DIOSC. *Gal. 2. de ali. fac.*

BETA

BETA rubra, Græcis, τεῦτλον ἐρυθρόν. Italis, *Bietola rossa*. Germanis, Rot Mangolt/Rot Rüben.

BETA RVBRA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit cæteris angustioribus, duriorib. rubentibusq;: radice rapi longi modo crassa, sanguinolenta, adnatis circumquaq; prodeuntibus: caule verò, pariter rubente, semine cæteris simile.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in Germania in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Non adeò multum differt suis in qualitatibus, ac viribus à cæteris generibus. Hác Germani hyeme, aut elixant in aqua, aut cineribus calentibus coquunt, & exutis subinde corticibus, incidunt, & in acetarijs, asperso pipere, concinnant ad esum. Quin etiam semicoctas in aceto, & sale diu asseruant, & cum assis carnibus vorant.

PORTV-

PORTVLACA, Græcis, ἀνδράχνη. Arabibus, *Bakleancha, seu Bachele Albanicha.* Italis, *Portulaca, Procacchia, siue Porcellana.* Germanis, Burtzelkraut. Hispanis, *Verdolagas, & Baldroegas.* Gallis, *Porcelaine, Pourpier, siue Pourchaille.*

PORTVLACA DOMESTICA.

GENERA.

Duum est generum, satiua, & syluestris.

FORMA.

Satiuæ folia insunt latiora, pinguia, crassa, splendẽtia, & à tergo candicãtia, gustu acido, & austero: caulẽ edit crassum, glabrum, erectum, subpurpureũ atq; pinguem: semine nigro, exiguo, in herbaceis calyculis incluso. Radice multifida. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis passim ab olitoribus.

QVALITATES.

Frigida, & aquea temperamento est; refrigerat quidem ordine tertio, humectat verò secundo, viscosum etiã quiddam obtinet. Succus magis adstringit, quàm herba, quæ succum gignit modicũ, eumque frigidum, humidum, & glutinosum. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Portulaca cum hordei farina capitis doloribus, & oculorum inflammationibus vtiliter imponitur: Quin etiã ventriculi ardoribus, igni sacro, vesicæ doloribus auxilio est, commanducata dentium stuporem sedat: stomachi, & intestinorum æstuationẽ, fluxionesq; mulcet. Veneris impetus coercet. Succus epotus simili effectu prodest. Contra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est: ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur. Interaneis fluxione laborantibus, atq; vuluarum erosionibus, infunditur: contra dolores æstu excitatos, caput ex rosaceo, & oleo fouetur. eruptiones papularum in capite, cum vino emendat: vulnerib. ad syderationẽ spectantibus vtiliter illinitur. Fluxiones calidas omnes repellit, & in febribus hecticis totis hypocondrijs illinitur, confert muliebri profluuio tum herba ipsa deuorata, tum eius succus potus. Præciduo vmbilico etiam imponitur. sanat quoq;, & mammarum, & podagræ inflammationes. DIOSC. *Galen. 6. simp. me. Plin. libr. & capite 20.*

PORTVLACA *sylueſtris*. Græce, ἀνδράχνη ἀγρία. Italicè, *Prochachia, & Porcelana ſaluatica, & parimente graſſola.*

PORTVLACA SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Portulaca, quæ ſponte naſcitur, caulibus exit rotundis, lentis, pinguibus, rufeſcentibus, humi ſeſe diffundẽtibus, folia gerit alteri ſimilia, ſed minora, oblõgiora, numeroſioraq́; cætera cõſimilia ſunt.

LOCVS.

Idem. Prouenit in hortis, vineis, campis, & agris incultis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Non differt à domeſtica, niſi quod adſtringenti vi, paulò ſit potentior, atq; etiã non nihil minus humectat. Ruricolæ integras plantas elixant: & deinde in ſole ſiccant. & ad hyemales cibos aſſeruant.

ASPARA-

ASPARAGVS, Græcis, ἀσπάραγος. Mauritanis, *Halion, siue Helium.* Italis, *Asparago.* Germanis, Spargen. Hispanis, *Esparagos.* Gallis, *Esparge.*

ASPARAGVS.

GENERA.

Duplex habetur, altilis, & sponte nascens. Huius tria visuntur genera, nempe Palustre, Græcis, ἑλεῖος vocatum, Montanum, & Petreum, corruda, propriè dictum.

FORMA.

Thyrsum is primum, siue germen à radicibus mittit tenerum, cacumine crassiore in acutum desinente, perinde ac Orobanche, qui tandem, auctus, in ramos sese explicat, in quibus folia sunt capillacea, fœniculo breuiora, tenuioraque. Florem edit exiguũ, quo flaccescente, baccę subsequũtur, primum virides, & deinde rufescentes. Radice nititur circa caulem spongiosa, à qua numerosæ oriũtur fibræ ellebori modo, albicantes, crassioresq;, vt in rusco. *Matth.*

LOCVS.

Altilis passim in hortis colitur. *Matth.*

QVALITATES.

Abstergendi vim habet, idque citra manifestam, aut caliditatem, aut frigiditatem. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores sedant. Assus autem, siue coctus vrinæ stillicidiũ, difficultatemq;, ac dysenterias mitigat. Radix cum vino, aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis, aut ciceribus, sumpta, regium morbum sanat, coxendicis cruciatus, stranguriamque leuat. DIOSC.

Seruntur ad esum, nam non ingratus sunt cibus, siue in acetarijs, siue dum calescunt, asperso modico sale, recentiq; butyro, cum pipere deuorentur. *Matth.*

ASPARAGVS ſylueſtris, Græcis, ἀσπάραγος ἄγριος. Italis, *Aſparago ſaluatico.*

ASPARAGVS SYLVESTRIS.

GENERA.

Tria (vt in altili diximus) huius habentur genera, Paluſtre, Montanum, & Petręum, Corruda vocatum.

FORMA.

Matth. Montanus, & Paluſtris, facie vix ab altili differunt. Corruda verò caule exit lignoſo poſtquam adoleuit, flexiliq́;, folijs exiguis, præduris, & aculeatis. huius cauliculi prima germinatione etiam in cibis veniunt. ſed cęteris tenuiores ſunt, & amariuſculi: quo fit, vt etiam ingratiores habeantur in cibis.

LOCVS.

Idem. Montanus, in montib. Paluſtris, in paludibus, & Petræus, ſiue Corruda, ſaxoſis locis, & in ſepibus, prouenit.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Paluſtris, & Montanus eadem omnia poſſunt, quæ altilis, nec imbecilliores, nec valentiores vires habent. Cæterùm Corruda ob manifeſtam, quam poſſidet amaritudinem, longè magis aperit, prouocat, & abſtergit, id quod manifeſtè patet ex fœtida quam ciet vrinam.

APPENDIX.

Idem. Naſcentur tibi Aſparagi altiles totius anni decurſu, ſi, vbi fructum legeris, radices, quæ ſummo ceſpite vagantur, circumfoderis, ac aperueris.

PLANTA-

PLANTAGO, Græcis, *ἀρνόγλωσσον*. Arabibus, *Lisen, aut Lesan alhamel*. Italis, *Piantagine, seu Centinerbia*. Germanis, Wegrich. Hispanis, *Lhantem, siue Tamehagem*. Gallis, *Plantain*.

PLANTAGO MAIOR.

GENERA.

Plantaginis tria obseruauimus genera, nempe maius, medium, & minus, quod quidam longam Plantaginem vocant. sunt etiam, qui aquaticam addant, de quibus omnibus speciatim dicemus.

FORMA.

Maior, latior, virentiorq; cæteris DIOSC.
habetur, latis constans folijs, olera- *Matth.*
cei generis, neruis septem, & quandoque pluribus secundum longitudinem excurrentibus, quo fit, vt à nonnullis septineruia vocitetur, Huius caulis cubiti altitudinem petit, & à medio ad verticem, tenui semine circundatur, & in quadã specie foliolis quibusdã vestitur, quæ primo exortu, antequam penitus adolescunt, rosæ effigiem præ se ferunt. Radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digiti crassitudine.

LOCVS.

Nascitur plurimùm in lacunosis, & humectis locis, in Plateis, in areis, & secus itinera, & sepes.

FACVLTATES.

Mistæ est temperaturæ: habet e- *Galen. 8.*
nim quiddam aqueum frigidum, *simp. me.*
quiddam verò, & austerum, id quod terreum est siccum, frigidum. Itaq; refrigerat simul, & desiccat ordine secundo. Semen eius, & radix similis sunt facultatis, nisi quòd sicciorис, & minus frigidæ. Sed semen subtilium etiam est partium: radices verò crassiorum. folia autem exiccata tenuioris, & minus frigidæ facultatis sunt.

VIRES.

Folia malignis omnibus vlceribus, & fluxioni opportunis, atq; elephanticis, sordidisq; illi- BIOSC.
ta prosunt: profluuia sanguinis, serpentia vlcera, carbunculos, nomasq; cohibent: vetera vlcera, & inæqualia cicatrice obducunt: chironia sanant: sinus conglutinant: canum morsibus, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægilopijs illita cũ sale prosunt. Folia cocta cum aceto, & sale dysentericos, cœliacosq; iuuant: Estur in Betæ locũ olus ipsum, cum lenticula coctum, ad aquam intercutem, quam leucophlegmatiam vocant: foliorũ succo vtiliter os colluitur ad sananda eius vlcera: gingiuis cruentis, & sanguinis reiectionibus in potu confert. Clystere dysentericis infunditur: valet ad vuluæ strangulationes, cum vellere suppositus: semen ex vino potum alui fluxiones, & sanguinis excreationes sistit. mansa radix dentium dolores sedat: eadem cum folijs vtiliter in passo datur ad vlcera, tum renum, tum etiam vesicæ.

PLANTAGO media, siue minor, Græcis, *ἀρνόγλωσσον μικρὸν*, *siue μέσον*. Italis, *Piantagine minore.*

PLANTAGO MEDIA.

FORMA.

Matth. Folia habet angustiora, minora, molliora, læuiora, & tenuiora, cauliculo est anguloso, in terram inclinato, floribus spicatis, pallidis, pilosisq;: semine summis caulibus emicãte: radicibus multifidis, tenuibus, albicantibusque.

LOCVS.

Idem. Nascitur, & hæc perinde, ac altera plurimũ humectis, & vliginosis locis, in hortis, & secus vias.

FACVLTATES, ET VIRES.

Iisdem pollet facultatibus, & viribus, quibus & maior.

PLANTA-

PLANTAGO longa, Græcis, ἀρνόγλωσσον μακρὸν. Italis, *Piantagine longa, siue lanciola.*

PLANTAGO LONGA.

FORMA.

Folia gerit longa, cuspidis lanceæ modo, vnde illi nomẽ, striata, neruosaq́, humi accubantia: caules, flores, semina, ac etiam radices mediæ plantaginis, omnino similia. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur locis incultis, ac ferè vbique.

QVALITATES, ET VIRES.

Non differt facultatibus, & viribus ab alijs generibus, nisi quòd minus humidas qualitates habet. *Idem.*

PLANTAGO aquatica ita recentioribus appellata, Græcis, incognita. Officinis, *Barbasyluana.* Italis, *Piantagine aquatica.*

PLANTAGO AQVATICA.

FORMA.

Matth. Folijs est hæc Planta, cæteris crassioribus, carnosioribus, robustioribus, ac læuioribus ex lata origine in acutũ desinentibus, lanceæ cuspidis modo, caulem gerit cubito longiorem, ramosum, vbique flosculis candidis refertum, radicibus nititur numerosis, albicantibus, ellebori modo.

LOCVS.

Idem. Nascitur tantum in aquosis, & palustribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Cum neminem antiquorum habeam, neq; apud Greços, neque apud Mauritanos, aut Latinos, qui huius Plantæ meminerit, nec de eius viribus aliquid scriptum reliquerit, nihil sanè habeo, quod de eius viribus tuto in medium afferre possim.

CENSVRA.

Idem. Non desunt, qui hanc Plantam Damosonium, siue Alysmam esse autument. Atqui proculdubio falluntur.

SIVM,

SIVM Græcis, Σίον. Mauritanis, *Rocathalmi*, & *Inhamehanella*, *seu Hamehanella*. Italis, *Sio*, & *Gorgolestro*. Germanis, Wassermerck. Hispanis, *Rabacas*. Gallis, *Berle*.

SIVM VERVM.

FORMA.

Sium, caule exit recto, expansis folijs, per ambitum serratis, smyrnio similibus, sed minoribus, & odoratis: vmbellas profert in summis caulibus, floribus albis, semine odorato, aniso non dissimili. *Matth.*

LOCVS.

In scaturientium fontium riuis, quorum aquæ hyeme calent, æstate verò frigent, plurimum nascitur, ferè semper vna cum Sisymbrio aquatico. *Gal. li. 6. simp. me.*

QVALITATES.

Quantum gustu Sium odoratum est, tantum etiam excalfacientis facultatis est particeps. Cruda folia coctáve esu, calculos rumpunt, atque excernunt, vrinas cient, menses, & partus extrahunt, dysentericis in cibo auxiliantur. Hepatis obstructiones quoq; expedit, vniuersæ plantæ decoctum potum, auriginem tollit, hydropicos iuuat. idem, aut ipsa herba deuorata, visum acuit. *Gal. li. 1. simp. me.* DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Errant, qui Plinium secuti, aquaticum Sisymbrium Sium esse censent.

SIVM vulgare. Italis, *Sio falso*.

SIVM VVLGARE.

FORMA.

Matth. Caulem edit ſtriatum, ramoſum, inanem, tenerum, fragilemq́ue: folia gerit apij, non inſuauia, floſculos in ſummitate albos, ſemine corniculis incluſo, paruo, minutoq́ue: radice ſuperuacua.

LOCVS.

Idem. Prouenit tantum in aquis decurrentibus, perinde ac Sium verum.

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacientis eſt facultatis, quæ tamen imbecillior illi eſt, quàm legitimo Sio.

SISYMBRIVM

SISYMBRIVM satiuum, siue hortense, Græcis, Σισύμβριον ἥμερον. Italis, *Sisembro domestico, Balsamita, seu mentha crespa*. Germanis, Katzenbalsam.

SISYMBRIVM HORTENSE.

GENERA.

Trium est generum. Hortense, Syluestre, Aquaticum. *Matth.*

FORMA HORTENSIS.

Folia profert circinnata, vulgaris menthæ latiora, rotundioraq́; crispa tamē: caulem edit quadrangulū, & flores spicatos: folia menthæ acriora, odoratioraq́;. *Idem.*

LOCVS.

Seritur in hortis ferè omnibus. *Idem.*

QVALITATES.

Tenuium est partium, excalfaciens, & exiccans in fine secundi ordinis, aut in principio tertij: attenuat, digerit, resoluit, aperit, incidit, & prouocat. *Idem.*

VIRES.

Flatus, & lumbricos pellit, tum herba ipsa in puluerem trita, tum eius decoctum potum: valet ad vteri inflationes, si vnà cum parthenio in calenti tegula calefactum, & odorato meraco aspersum, imo ventri applicetur: valentius quoq; vterinis doloribus puerperarum subuenit, si cum parthenio, artemisia, & anthemidis floribus, tenuiter concisum: tribus aut quatuor ouis excipiatur, & deinde in patella cum oleo lilino ad ignem fiat placenta, & calida ventri medio applicetur. Illinitur tam recens, quàm siccum calefactum, & Cretico vino aspersum, cœliacis, & ventriculi doloribus à flatu prouenientibus. Succus testibus illitus, nocturnas pollutiones cohibet. *Idem.*

SISYMBRIVM syluestre, Græcis, Σισύμβριον ἄγριον. Italis, *Sisembro saluatico.* Arabibus, *Sisnabarion, seu Sisnabar.*

SISYMBRIVM SYLVESTRE.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Prouenit menthæ hortensis similitudine, odoratius tamen, & folio latiore: caule quadrāgulari, radicibus longè vagantibus, tenuibus, villosis.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur inculto solo.

QVALITATES.

Gal.li.8. simp. me. Tenuium est partium, digerentis, excalfacientis, exiccantis facultatis, & temperaturæ in tertio ordine. sed & semen eius tenuium partium est, & calidum.

VIRES.

DIOSC. Bibitur semen eius contra stillicidia vrinæ, calculósque: idem tormina, & singultus sedat: folia in capitis dolore à pituita genito, fronti aut temporibus illinuntur. Item contra vesparum, apiumq; ictus. vomitiones potu quoq; cohibet.

SISYMBRIVM aquaticum, Græcis, Σισύμβριον ἕτερον. Officinis, & Barbaris, *Senetion.* Italis, *Crescione.* Germanis, Brunnkressen/ *seu* Wasserkressen. Hispanis, *Berros, aut Agriris.* Gallis, *Cresson.*

SISYMBRIVM AQVATICVM.

FORMA.

Folia promit primùm rotunda, adulta erucæ modo finduntur. DIOSC.

LOCVS.

Riguis gaudet, & ijsdem locis, quibus Sium. *Idem.*

QVALITATES.

Nasturtio simile quiddam gustu prefert: cùm siccum est, tertij enim est ordinis excalfacientium, & desiccantium: cùm verò humidum est, & viride, secundi. *Gal.li.8. simp.me.*

VIRES.

Vrinas mouet: estur crudum. purgat lentigines, cutísque vitia in facie, noctibus impositum, matutinísq; detractum. Cum raphano omni, & petroselini radicibus sectum, & ex albo meraco, & butyro calefactum, calidumq; pubi admodum vrinas educit, ac trahit. Sincipiti illitus veternosos iuuat, & præsertim foliorum succus. DIOSC. *Matth.*

SISYMBRIVM

SISYMBRIVM aquaticum minus, Italis, *Crescione minore.*

SISYMBRIVM AQVATICVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folia, & caules edit longè minores, ramulis numerosis: floribus pusillis, tenuibus albicantibus, in cacumine tantum comantibus.

LOCVS.

Idem. Non solum in riguis, & aquosis prouenit, sed etiam in hortis, & secus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Imbecillius est altero: nanque minus excalfacit, & siccat: vbi verò alterum non sit ad manus, hoc vti præstabit.

*COCHLE-

*COCHLEARIA. Germanis, Löffelkraut.

COCHLEARIA.

FORMA.

Herbula est non alta, folijs prædita multis, splendentibus, latiusculis pinguibus, concauis, cochlearia parua referentibus, interdum nonnihil angulosis, in petiolis è radice simul enatis, ex horum medio surgunt caules dodrantales, quibus flosculi albidi secundum longitudinem adnascuntur: semina subruffa Nasturtij valuulis clauduntur, radices pusillæ fibrosæ, gustu acri.

LOCVS.

Prouenit sponte in Frisia, Hollandia & in maritimis inferioris Germaniæ, Item circa Hamburgum & alibi locis palustribus & riguis. Ex semineHor tis quoque familiaris redditur.

QVALITATES.

Calida est & sicca vt virens Nasturtium.

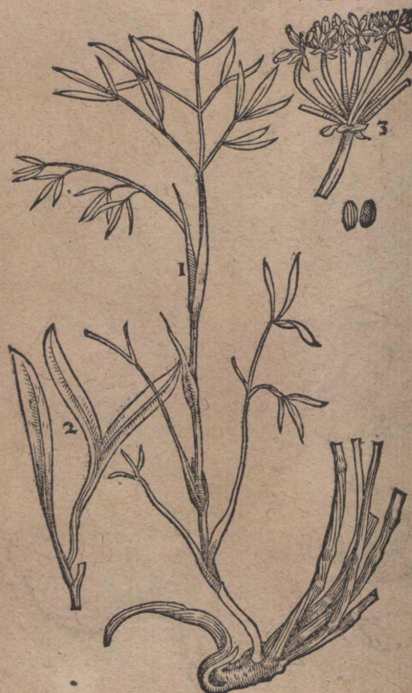
VIRES.

Scorbuto medetur in acetarijs vsurpata, aut cum lacte vinoue cocta & sæpius continuéq; bibita.*

CRITHMVM.

CRITHMVM, Græcis, Κρίθμον. Italis, *Crithmo, Finocchio marino, & herba di San Piero*. Germanis, Bacillen / & Meer Fenchel. Hispanis, *Perexil de la mar, & Vnhas de agnula yerua*. Gallis, *Baßille, & Fenoil marin*.

CRITHMVM I.

GENERA.

Matth. Quatuor habẽtur genera, quorum tria Marina sunt, & quartum terrestre.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Planta est fruticosa, & vndique foliosa, cubiti altitudinem ferè petens, folijs pinguibus, Portulacæ ferè modo, sed longioribus, latioribus, numerosis, albicantibus, ternis ex vno petiolo dependentibus, salso gustu, flores in vmbellis quandoque candidi quandoq; lutei spectantur, è quibus semẽ oritur, çeu Rosmarini, odoratum, molle, rotundũ, in quo nucleus tritici effigie, radices fundit tres, aut quatuor, digiti crassitudine, odoris grati, & iucundi.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in maritimis, petrosis locis. *Matth.* Scopulis, & rupibus, in ipsis maris littoribus.

FACVLTATES.

Gal.6. simp.me. Gustantibus salsum quodammodo est, cum paucula amaritate, quamobrem facultas illi est, tum exiccandi, tum abstergendi: vtraque tamen in eo est imbecillior, quàm in amaris.

VIRES.

DIOSC. Radix, semen, & folia incocta vino, potu vrinæ difficultati, & regio morbo auxiliantur, menses cient, & aluum citant. semen ex vino potum, flatus pellit.

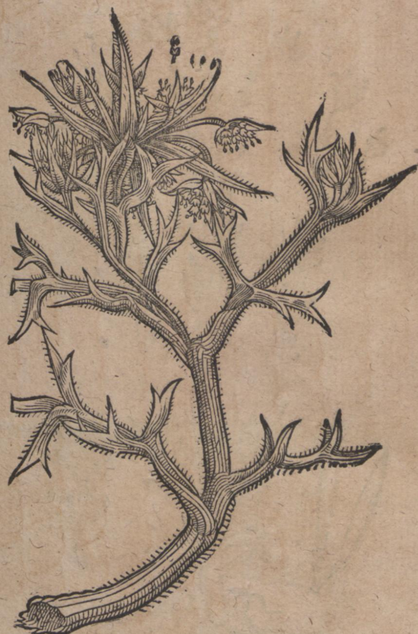
CENSVRA.

Qui çredunt Crithamum marinum, esse Empetron, manifesto errore cęcutiunt.

NOMINA.

CRITHMVM secundum. Italis, *Crithamo secondo.*

CRITHMVM II.

FORMA.

Non valde differt à primo, nisi quod folijs est angustioribus, mucronatis, atque pungentibus, salso, amariusculo, & acuto sapore: caulibus verò prægnãtiorib⁹, succosioribus, vegetioribusque, in quorum cacumine ramuli exeunt bini, terni, quaternive, suas singuli vmbellas ferentes, albis flosculis refertas, è quibus semen oritur fœniculo quadantenus simile, cui radicem quoque non absimilem habet. *Matth.*

LOCVS.

Ijsdem prouenit locis in maris littoribus. *Idem.*

FACVLTATES ET VIRES.

Ea omnia præstare potest, quæ primum Crithmi genus, nisi quòd vim aliquam incisiuam habere videtur. *Idem.*

CRITHMVM tertium, vitriaria, Italis, *Crithamo terzo.*

CRITHMVM III.

FORMA.

Matth. Planta est fruticosa, plures ab vna radice emittens caules, rectos, circa quos totos folia habentur, per interualla, plura ex vna origine gregatim prodeuntia, longiuscula, crassa, & salso etiam gustu: sub horum exortu peculiare quoddam erumpit foliũ cæteris duplo longius, è quo propè caulis cauitatem petiolus exit, ex quo sex septémve folia breuiora produntur. flores fert in cacumine orbiculatos, villosq́;, pallido colore, radice nititur longa, tereti, non sine adnatis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in littore Maris, locis planis, non cliuosis.

FACVLTATES ET VIRES.

Idem. Ea omnia potest, quibus pollere cætera genera diximus.

CENSVRA.

Matth. Subscribam ego illis nunquam, qui hanc quoque plantam Empetron nominant.

CRITH-

CRITHMVM quartum. Italis, *Crithamo terrestre*. Germanis, Sichelkraut/Sichelmören.

CRITHMVM IIII.

FORMA.

Folijs prouenit longis, angustis, firmis, ternis ex vno petiolo, ipsóq; lõgo prodeuntibus, vtrinque denticulatis falcis frumentariæ modò. Cæterùm quæ in caulium summis partibus habentur, minora, breuioraque sunt. caulem gerit ramosum, alis concauum, geniculatumq; : in cuius summitate ramuli exeunt diuulsi, in quibus floridæ, albicantesque sunt vmbellæ, quæ postremò semen oblongum, acre, & odoratum mittunt: tota planta gustu salsuginoso percipitur, atque amariusculo, vt cætera Crithami genera, quanquam non adeo vehementi. Radice cohæret pastinacæ maiore gustanti dulce, atque subacri, odorata.

FORMA.

Nascitur copiosa in Boemia in agro Pragensi, non solùm inter segetes, sed in agrorum marginibus, ac etiam alijs in regionibus.

QVALITATES ET VIRES.

Aperit, digerit, excalfacit, siccat, & mediocriter incidit.

CORONOPVS, Græcis, Κορωνόπους. Italis, *Herba stella*. Germanis, Kraenfuß. Hispanis, *Guiabelha*. Gallis, *Corn de Cerf, siue Sanguinaire*.

CORONOPVS.

GENERA.

Matth. Duo eius habentur genera domesticum & syluestre.

FORMA.

Matth. Domesticum folia fert longa, angusta, per interualla corniculata, crassiuscula, humi accubantia: & in stellæ modum radiantia, caulem, spicam, florem, & semen gerit per omnia Plantagini similia, nulla intercedente differentia. Nititur vnica tantum radice, numerosis tamen adnatis capillamentis: foliorum sapor Plantaginis omnino est, quo fit, vt crediderim Coronopum eiusdem esse generis.

LOCVS.

DIOSC. Seritur passim in hortis, nasciturque sponte in aggeribus, locis incultis, & secus vias.

FACVLTATES, ET VIRES.

DIOSC. Iisdem pollet viribus, quibus Plantaginem pollere diximus, peculiariter tamen radix cœliacis auxiliatur.

CENSVRA.

Qui Capriolam seu sanguinellam vulgo vocatam Coronopum esse censent, manifesto errore ducuntur, quemadmodum & ij qui ranunculum Coronopum faciunt.

CORO-

CORONOPVS ſylueſtris, Italis, *Herba ſtella ſaluatica, at peculiariter* Goritienſibus, *Serpentina vocatur.*

CORONOPVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia fert tenuioria, capillaceaque, rariuſculè corniculata, humi accubantia: caulibus, ſpicis, floribus, ſemine, hortenſi ſimilibus, ſed longè tenuioribus. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Goritienſi agro diluto, extenuatoque ſolo, non longè à Sontij fluminis ripis, & alijs etiam in agris. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Radix ex vino pota viperarum, aliorumque venenoſorum animalium morſibus, mirificè auxiliatur, ita vt ipſa ſola liberet demorſos. præferunt eam quoque ad hydropem, quam Anaſarcam vocant, epoto apozemate pluribus diebus, in quo radix conferbuerit. *Idem.*

SONCHVS, Græcis, Σόγχος. Italis, *Soncho, Cicerbita, seu Crespine*. Germanis, Wilder Hasenköl/*siue* Gänsdistel. Hispanis, *Serraya, & Serralha*. Gallis, *Latteron, & Palais au lieure*.

SONCHVS.

GENERA.

Matth. Duo sonchi habentur genera: syluestris, siue aspera, & leuis, cuius duæ etiam sunt species.

FORMA PRIMI.

Idem. Folia profert Cichorij modo per ambitum laciniata, crispa, aspera, aculeata, & subrubentia. Caulem gerit cubitalem, inanem, fragilem, lacte prægnantem, ac etiam quandoq; subrufescentem: flores in summis caulibus melinos, Senecioni haud absimiles, qui deinde in pappos euanescunt.

LOCVS.

Idem. Prouenit in agris incultis, in vineis, in hortis, & secus itinera.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. sim. me. Temperamentũ eius quodammodo mistum est: constat enim ex aquea, terreaq; essentia, vtraq; leuiter frigida, & est etiam adstrictionis cuiusdam particeps.

VIRES.

DIOSC. Illinitur vtiliter æstuanti ventriculo, ac eius inflammationibus. Sorbetur quoque eius succus ad stomachi rosiones: lac elicit: in vellere suppositus, sedis, ac vuluæ collectionibus opitulatur. Tam herba, quàm radix illita vibratis à *Matth.* scorpione ictibus subuenit. Soncho vtuntur Itali in acetarijs, & præsertim e-*Gale. 8.* ius radicibus, quæ cum teneræ sint, & dulces, frequenter hyeme mensis expe-*simp. me.* tuntur. In vino decoctus stomachi fluxionibus medetur, lacteus eius succus potus suspiriosos, & asthmaticos iuuat. idem auribus instillatus, earum dolores mulcet, & præsertim in malicorio cum oleo decoctus: stranguriam quoque sanat vnciæ pondere potus. commanducata folia, oris grauęolentiam tollunt.

SON-

SONCHVS læũis, Italis, *Cicerbita gentile.*

SONCHVS LÆVIS.

GENERA.

Duo habentur genera, quę tantum folijs aliquatenus differunt. *Matth.*

FORMA.

Alterum læuioribus habetur folijs, minus quoque laciniatis, & magis extensis, cætera verò (demptis aculeis) syluestri similia spectantur. *Idem.*

LOCVS.

Nascitur in hortis, in vineis, & locis incultis. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Non differt à primo genere, siccis in facultatibus.

SONCHVS læuis altera. Italis, *Cicerbita gentile seconda.*

SONCHVS LÆVIS ALTERA.

FACVLTATES ET VIRES.

Huc referas quæ de alijs generibus dicta sunt.

*SON-

*SONCHVS Flore Cæruleo. Sonchocichorium.

SONCHVS CÆRVLEVS.

FORMA.

Amara eſt herba, bicubitali caule valde hirſuto pilis rigidis, non tamen pungentibus, rubicundis. Folia ſonchi habet lacteſcentia, ſed flores Cichorij à cæruleo ad purpureum inclinantes, interdum etiam magis cæruleos plures in caulis ſummitate confertos, Radix craſſa & valde intricata eſt, ac multas veterum caulium reliquias oſtendit, telluri tenaciſſime inhærens.

LOCVS.

Amat loca opaca in Auſtria frequens & alibi circa alpes.*

ON-

INTVBVS. Græcis, Σέρις. Mauritanis, *Dumbebe, Aundebe, seu Endeba*. Italis, *Endiuia*. Germanis, Endiuien. Hispanis, *Endiuia*. Gallis, *Endiuie*.

GENERA.

DIOSC. Duo eius habentur genera, altera quidem hortẽsis, altera syluestris. Hortensis itẽ duę habentur species, altera maior altera minor, quam seriolam maiorem, siue (vt officinę) scariolam vocant. *Matth.* Quin etiam syluestris duę species, quarum alterã scariolã minorem, siue Cichoriũ satiuum, alterã quidẽ syluestre Cichorium, & picrin, ab amaritudine vocant.

INTVBVS MAIOR.

FORMA.

Matth. Hortensis maior, folijs prouenit latioribus, lactucę similib⁹, caule bicubitali brachiato: floribus cæruleis, Cichorij similib⁹, semine paruo, oblongoq;. Vnica nititur radice, ipsaq; villosa. *Minor folia gerit longiora & angustiora, caules quoque tenuiores, cætera maiori similis est. *

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Domestica magis quàm agrestis refrigerat. Sed & humiditatis multæ admistio siccitatem extinguit, verùm adstringentis qualitatis est particeps, subfrigida est, & subamara, ac moderatè adstringens, corroborat, abstergitque.

VIRES.

DIOSC. Stomacho vtilissima est: cocta aluum sistit, si cum aceto edatur. Cardiacis ex hordei farina vtiliter illinitur. Quin etiam podagris, & oculorum inflammationibus. Herba cum radice illita, ictis à scorpione subuenit: igni sacro cum farina hordeacea medetur. Succus cum cerusa, & aceto additur vtiliter frigidis illitionibus. Verùm enimuero vis eius magna quidem est ad calidos iocinoris morbos, oscula venarum eius extergit, & præsertim eius cum radice decoctum. *Matth.* Estur passim cruda, coctáve in acetarijs.

INTVBVS crispa, Italis, *Endiuia crespa*.

INTVBVS CRISPA.

FORMA.

Recensetur, & hæc inter maiora intubi genera, siquidem amplo, foliosoque cespite prouenit, folijs magnis, sed in ambitu vbique crispis, ac fimbriatis, caule cæteris maiore: reliqua cum alijs paria sunt. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis ab olitoribus, quòd admodum in acetarijs in cœnis placeat. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Eadem omnia potest, quæ de hortensibus intubis superius dicta sunt. *Idem.*

INTV-

INTVBVS ſylueſtris, Græcis, Σέρις ἀγρία ἥμερος. Hetruſcis, *Tornaſole*. Italis cæteris, *Cichoria domeſtica*. Germanis, Wegweiſe/Wegwurtz. Hiſpanis, *Almerones*, & *Cichoria*. Gallis, *Cichorea*. Officinis, *Scariola minor*.

CICHORIVM.

GENERA.

Duum eſt generum, Picris ſylueſtrior, & Satiua, latioribus folijs, & ori gratior, minuſque amara.

FORMA.

Satiua folijs exit minori ſatiuoque Intubo ſimilibus, anguſtioribus tamen atque breuioribus: minuſque per ambitum lacinitatis, ſed caule, & flore ſimilibus. Radicem habet pedali longitudine, alba intus pulpa, teneram, & ſubamaram.

LOCVS.

Seritur paſſim in hortis.

QVALITATES ET VIRES.

Eadem omnia poteſt, quæ domeſtica Intubus: Ea tamen ſiccior eſt, & magis extergens.

SYL-

SYLVESTRIS Intubus, Græcis, Κιχώριον ἄγριον. Italis, *Cichoria saluatica*. Germanis, Wildt Wegwurtz.

INTVBVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia fert longa, sonchi asperæ modo incisa & in summitate sagittæ instar acuminata: rubea per mediũ excurrẽte costa, amaro sapore: caulis est illi durus, atq; lignosus, flores à cęteris generib. haud absimiles, quemadmodum & semen: Radice nititur domesticę duriore, amarioreq́;. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in agris incultis, in pratis, & secus itinera. *Idem.*

QVALITATES.

Olus est subamarũ, ob idq́ue picrida ipsum quidã nuncupant: est autem ea frigidæ, siccæq́; temperaturæ, vtraq; secundo excessu, & adstringẽtis qualitatis est particeps. *Gal. lib. 8. sim. me.*

VIRES.

Iisdem pollet viribus, quib. cætera genera pollere diximus: verùm cùm plus amaritudinis habeat, magis quoque abstergit. *Matth.*

CENSVRA.

Tiresia cæciores sunt, qui Hieracium, & syluestrem lactucam Intubum syluestrem faciunt.

DENS

DENS leonis, Græcis, præsertimq; Theophrasto, ἀφάκα. Italis, *Dente di cane, & Piscia alletto*. Germanis, Pfaffenblatt/& Münnichskopff. Officinis, *Taraxecon, & caput monachi, ac nonnullis Rostrum porcinum, & Ambubeia.*

DENS LEONIS.

FORMA.

Matth. E terra prodit ipso statim Veris initio, folijs cichoraceis, frequenter laciniatis in sagittæ modum desinentibus, humi accubantibus, caule spitamæ magnitudine, rotundo, glabro, subrubente, intus concauo, lacteo succo prægnante, flores gerit luteos, foliosósque, quibus decidentibus, subcrescit papposum caput. Radicem habet Cichorio proximam, lacteo succo plenam, sed longè amariorem.

LOCVS.

Idem. Prouenit in hortis, in campis, prope sepes, & in ruinosis ædificiorum muris, quin etiam in vineis, pratis, & viridarijs.

FACVLTATES.

Idem. Adstringit, roborat, atque abstergit, magis quàm vtrunque Cichorium.

VIRES.

Idem. Cocta, stomachum dissolutum adstringit, cruda verò aluum sistit. eadem dysentericis auxiliatur, sed magis cum lente decocta. Succus potus prodest, quibus genitura effluit. in aceto decocta, vrinæ tormina discutit. Vniuersæ plantæ decoctum potum Icteritiam tollit.

ZACIN-

ZACINTHA, Italis, *Cichoria verrucaria.*

CICHORIVM VERRVCARIVM, SIVE ZAZINTHA.

FORMA.

Folia profert Cichorij, asperiora tamen, ac minus laciniata. Caules edit cubitales, & quandoq; maiores, tenues, asperiusculosque, in quorum cacumine flores spectantur aurei cichoracea specie, quibus flaccescentibus semen remanet subnigrũ, capituli instar, circumquaque secundum longitudinem secti, striatíve, radice nititur rapunculi æmula, tenuibus adnatis circumquaq; fibris. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in campestribus, & à nonnullis quoque seritur in hortis, & fictilibus in medicum vsum. *Matth.*

QVALITATES ET VIRES.

Mira huius plantæ facultas est ad tollendas verrucas, siquidem scimus nonnullos, quorum manus verrucis admodum numerosis scatebant, sanatos esse, deuoratis in acetario semel tantum huiusce plantæ folijs. Idem præstat eius semen tribus diebus drachmæ pondere à cœna potum, dum se cubitum recipiunt verrucosi. *Idem.*

CYANVS

CYANVS maior, Græcis, Κύανος. Italis, *Fior Campeſe, fior Aliſo, & Battiſuocera.* Germanis, Kornblum. Officinis, *Batiſecula.*

CYANVS MAIOR.

GENERA.

Matth. Duum eſt generum, maius, & minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Maius latioribus prouenit folijs, albicantibus, tomentoſis, & nulla in parte diuiſis. vegetiores quoq; habet caules, albicantiores, breuiores tamen, & flores longè maiores, & patentiores quàm minor. Flos cyaneus, cęruleúſve ſpectatur, folioſus, & in criſtæ modum extremis oris laciniatus, calyculis, è quibus prodit, ſquamoſis, ac ſubaſperis.

LOCVS.

Idem. Prouenit in montibus frequentius, quàm in campeſtribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Huiuſce plantæ vires nullus antiquorum, quod ſciuerim, ſcriptis mandauit, non deſunt tamen recentiores, qui putent Cyanum propria dote peſtilentibus morbis aduerſari: maioris puluis datur vtiliter ab alto deuolutis, & ſanguinem reijcientibus, ex aqua Plantaginis, aut portulacæ, aut maioris Symphyti, aut equiſeti. ſuccus illitus recentia vulnera glutinat, & oris vlcera ſanat.

CYANVS minor, perinde ac maior, tam Græcis, quàm Italis, & Germanis vocantur.

CYANVS MINOR.

FORMA.

Folijs exit longis, piloſis, albicantibus, barbulis quibuſdam diſſectis, caules edit plures, bicubitales, lanuginoſosq; minoribus refertos folijs: flores in cacumine profert cæruleos, in ambitu crenatos, ſquaroſo è calyce prodeuntes. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in campis inter ſegetes, & floret Maio, & Iunio menſibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtare poteſt, etiam valentius, quæ de maiori dicta ſunt, peculiariter tamen huiuſce folia, ac pariter ſemen ex vino decocta, & hauſta, auxiliantur à ſcorpione, phalangioque ictis, quin etiam venenis omnibus reſiſtunt: præſtat quoq; tota planta ad peſtilentiales, & pernecabiles febres. *Idem.*

CONDRILLA, Græcis, χονδρίλλη. Arabicis, *Candarel*, *Cadaron*, & *Amiron*. Italis, *Condrilla*, & *Terracrepolo*, Hispanis, *Leitugas*, & *Leichugas dentre los planos*. Gallis, *Leitteron*.

CONDRILLA.

GENERA.

Matth. Duo eius habentur genera, foliorum diuersitate differentia.

FORMA PRIMÆ.

DIOSC. *Matth.* Prima, quæ quidem Cichorij species est, caulem, florem, & folia habet Cichorio similia: verùm planta tenuior tota est, in cuius ramulis gummi aliquando inueniri solet mastiches similimum: radice nititur Cichorio breuiore, & lacteo succo prægnante.

LOCVS.

Matth. Nascitur in agris non cultis, & secus itinera, atq; etiam in pratis.

FACVLTATES.

Gal.8. simp. me. Non differt ab alijs Cichoraceis suis in facultatibus.

VIRES.

DIOSC. Tusa cum radicibus herba, melleq; excepta, & admisto quoq; nitro, vitiligines illitu emaculant, gummi quod ab ea resudat subpositum fœminarum menses trahit, pilos inordinatos replicat. Quod item tenera radix efficit, vbi acus succo intincta pilis admoueatur: ex vino pota, viperatum morsibus auxiliatur: succus decoctæ in vino, aut per sese potus aluum sistit.

CHON-

CHONDRILLA altera, Græcis χονδρίλλη ἑτέρα. Italis, *Chondrilla seconda.*

CHONDRILLA ALTERA.

FORMA.

Folia fert oblonga, circum rosa, humi sparsa: caulem lacteo succo madentem: radice tenui, rotunda, læui, vegeta, flauescente, succosa. Diosc.

LOCVS.

Nascitur in lætis, & cultis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Caules, & folia cõcoquendivim habent, succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. *Gal.* Diosc.

CVCVRBITA, Græcis, Κολόκυνθα ἐδώδιμος. appellatur Arabibus, *Hraba, Ham, seu Carba*. Ital. *Zucca*. Ger. Kürbß. Hisp. *Calabassa*. Gall. *Courge, Courle, siue causse*.

CVCVRBITA.

GENERA.

Matth. Cucurbitę tria recensentur genera, nempe longa, rotunda, & sessilis.

FORMA.

Idem. Hederaceis virescit folijs, sed amplis & subcandicantibus: flagellis sarmētosis, angulosisq́;, humi repentibus, verū vbi adminiculū nacta fuerit, illud facilè clauiculis comprehendit, quibus arbores, & pergulas scandit, & ijs sese implicat. flores profert albos, grādioresq́;, & in stellæ ferè modū diuisos, verū nō omnes frugiferi sunt. Frugiferi.n. facilè noscuntur ex conceptu sub ipsis extuberante, fructus edit magnos, q quidem in vno genere longi, in altero rotūdi, & in altero sessiles visuntur, verùm omnes in magnam extuberant molem.

LOCVS.

Idem. Seruntur passim in hortis, & circa sepimenta.

QVALITATES.

Gal.8. simp.me. Cucurbita humidæ, frigidæq́; temperaturæ est, vtraq; qualitate secundi ordinis.

VIRES.

DIOSC. Illita cruda, tumores, & abscessus mitigat. Ramenta eius illinuntur vtiliter sincipiti infantibus, contra capitis ardorem, quem syriasim vocant, oculorum inflammationes, podagrasq́; refrigerant. succus è ramentis per se, aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur. adustiones cutis in ardenti febre illitu adiuuat. Totius feruefactæ, & expressæ cremor, cum melle exiguo, & nitro potus, aluum leniter soluit. Vinum in cucurbitam recentem excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potum aluum læuigat. *Matth.* Folia recentia iumentis illita, affrictaq; muscas abigunt. eadem mammis puerperarum admota lac siccant. oleum, quod è cucurbitarum floribus paratur, ijs in eo diutius insolatis, renum calores inunctum extinguit, & capitis dolores, præsertim in febribus mulcet: aridæ cinis ambusta, & pudendorum vlcera sanat. Estur passim ęstate in cibis cum iusculis elixa, tum quoq; in oleo, aut butyro frixa, farina prius circumlita, & acerbę vuæ succo aspersa.

CVCVRBITA Indica, Italis, *Zucche Indiane, oltra marine.*

CVCVRBITA INDICA.

GENERA ET FORMA.

Varia huiusce cucurbitæ habentur genera, magnitudine, facie, & colore differentia. Referunt tamen omnes melopeponum effigiem, sed aliæ magnæ, imo maximæ, ventricosæq;, aliæ paruæ, aliç mediocres, & aliæ oblongæ, aliæ rotundæ, aliæ vario colore spectantur: folijs nostratibus longè maioribus, firmioribusq;, asperis vitigineis, & rigenti petiolo adnexis, sarmenta illi crassa, angulosa, aspera, hirsutaq;. Ea humi serpunt, longo admodum tractu, atque etiam scandunt, & pergulas, & attegias opacant, flores edit magnos, lilij ferè effigie, aureo colore. Semen in ventre gerunt magnum, album, in quo nucleus concluditur dulcis, & suauis, sapor fructibus subdulcis, non vt nostratibus vsq; adeo insipidus. *Matth.*

LOCVS.

Planta est peregrina ex Indijs, & alijs fortasse longinquis regionibus ad nos allata, sed iam diu Italico solo proueniunt. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Cum subdulci sint sapore, crediderim has primo excessu refrigerare, & humectare secundo. *Idem.*

CVCVMIS satiuus, Græcis, Σίκυς ἥμερος. Arabicis, *Chathe, seu Chethete*. Ital. *Cocomero*. Hetruscis, *Cedruolo*. Ger. Cucumern. Hisp. *Cogombro*. Gall. *Cocombre*.

CVCVMIS SATIVVS.

GENERA.

Matth. Duo habentur genera vnũ Citrei mali figura, alterum lõgum anguium formam referens.

FORMA.

Idem. Planta est sarmentosa, humi repẽs, folijs vitigineis, asperis, scabrisq́;, flagellis pariter scabris, atq; rigentibꝰ, flores edit melinos, fructu sub ipsis extuberãte, qui tandẽ in longũ protensus citrei mali modo viridi primũ fit colore, & dum maturescit flauo cortice verrucis scatente.

LOCVS.

Idem. Seritur passim ab olitoribus in hortis.

QVALITATES.

Gal. lib. 8. simp. me. Cucumis esculentus, maturus quidẽ tenuioris est essentię, qui verò immaturus est, crassioris: ambo tamen, abstergendi facultate participant, superat in eis humida, frigidaq; tẽperies, non tamen magnopere, sed quasi in secundo censetur ordine. Attamen si quis, aut semen, aut radicem arefaciat, haud etiã humidæ fuerint naturæ, sed iam desiccantis, idq́; in primo quodammodo ordine, aut in secundo incipiente. est & in istis maior abstergendi facultas, quàm in fructus ipsius carne.

VIRES.

DIOSC. Prodest vesicæ morbis: olfactu deliquio animi affectos reuocat. semen vrinam mouet, & cum lacte, aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. illita cum vino folia morsus canum sanant, epinyctidas cum melle. *Gal. 2. de alim. fac.* Veniunt frequenter, in cibis crudi, sed prauos generant succos, nam etsi nonnulli cucumeres rectè concoquant in ventriculo, dum tamen in hoc fisi affatim ijs se replent, temporis tractu gelidum, & vtcunque crassum humorem in venis aceruant, qui non facilè in probum sanguinem conuerti potest: proinde abstinere ab illis consuluerim: clam enim, sensimq; post longum tempus prauus in venis succus ex ipsis accumulatur, qui vel leuicula putredinis arrepta occasione, febres sæuissimas, & mire contumaces excitabit.

CENSVRA.

Non est eorum admittenda opinio, qui vulgarem cucumin peponem esse contendunt.

CVCV-

CVCVMIS longus, Italis, *Cocomero serpentino*. Hetruscis, *Cedruolo longo*.

CVCVMIS LONGVS.

FORMA.

Non differt tota sua facie ab altero, nisi in fructu, qui longus est, & serpentis modo curuus, strijs per longitudinem protensis. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, & præsertim in Apulia. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi sunt facultates, quæ alteri. *Idem.*

Nomina.

Pepon, Græcis Πέπων. Mauritanis, *Batecha, seu Bathiecha*. Italis, *Mellone*. Hetruscis, *Popone*. Germanis, Melon. Hispanis, *Molon*. Gallis, *Melons*.

Forma.

Pepon.

Matth. Serpit Peponum, & Melopeponum planta lõgis, ac viticulosis sarmẽtis, cucumeris modo, folijs vitigineis, minoribus tamẽ incisuris, scabris, hirsutisq;: floribus luteis, fructu grãdi, humani capitis instar, & sæpe maiori, cortice cartilagineo. Sed non omnibus idem est color. Namq; alij herbaceo sunt colore, alij pallido, nonnulli flauo, quidã albo, pleriq; cinereo. Sunt etiam qui tota cute textura quadam reticulari magno naturæ artificio pueniant. striati ferè sunt omnes, Toris secundum longitudinẽ circum quaq; prominentib. Interna pulpa gustatu suauis est, versi color tamen, in altero. n. genere rubet, in altero albicat, aut in albo rufescit. Qui præstant (plurimi sunt, qui nulla cõmendantur gratia) præter odoris incunditatẽ, dulces, & suaues sunt: Semẽ intus ingerunt copiosum, oblõgum, nucleo intus dulci, albo contectum putamine.

Locus.

Idem. Gaudent læto, & aprico solo, ac etiam libertate, qua posſint vltrò vagari: seruntur in hortis, & agris.

Qualitates.

Gal.8. simp.me. Vniuersa Peponum natura frigidior, cum larga humiditate existit, sed habent quoq; quandam abstergendi vim: atqui melopepones minus humidi, quàm pepones sunt.

Vires.

Diosc. Peponis pulpa in cibis sumpta, vrinam ciet, & inflammationes oculorũ illita sedat: ramenta eius sincipiti admota syriasin infantium tollit, & oculorũ fluxiones auertit. succus cum semine, farina exceptus, & in sole siccatus, cogitur in smegmata, quæ faciem repurgant: radix sicca *Gal.* ex hydromelite pota drachmæ pondere vomitiones mouet. Gignit pepo in corpore vitiosum humorem, potiſsimè, quando non probe coctum fuerit, tum verò morbum etiam, qui cholera dicitur, inducere consueuit.

Censura.

Errant toto cælo, qui pepones vulgares Cucumeres faciunt.

ANGVRIA, Arabibus, *Dullaha*. Italis, *Anguria*. Hetruſcis, *Cocomero*. Germanis, Erdöpffel. Hiſpanis, *Cogombro*. Gallis, *Cocombres*.

ANGVRIA.

FORMA.

Folia promit Colocynthidis medicamentoſæ maiora, aſpera, & per ambitum diuiſa. Caules ſarmentoſos humi repentes, melopeponis modo. Flores edit aureos: & fructus mirum in modum extuberantes, pôderoſos, ſubrotundosque: Cortice læui, herbaceo colore, maculoſo tamen: carne intus humida, aquoſaq;, in quibuſdam prædulci, in nonnullis verò ſubacida, inſipidáve, ſitiq; extinguendæ perquam idonea. Semen concludit latũ, cucurbitæ paulò minus, ruſo, nigróve putamine. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis & viridarijs, ac etiam in agris. *Idem.*

QVALITATES.

Frigida eſt, & humida ordine ſecundo, ſitique arcendæ idonea. *Idem.*

VIRES.

Succoſa eius pulpa confert ardentibus febribus, & linguæ ariditati quam maximè: acutos humores vincit, & ijs præſertim auxiliatur febrientibus: qui humorum prauitate, magis, quàm abundantia ſcatent, illisque præſertim conuenit, qui tenuis, & imbecillis, ſunt temperamenti, macri, & exangues, cùm ijs alterantibus magis opus ſit, quàm ducentibus humores. *Matth.* *Serap.*

LACTVCA, Græcis, Θρίδαξ. Arabibus, *Cherbas, seu Chas*. Italis, *Lattuca*. Germanis, *Lactuck/Lattich*. Hispanis, *Lechuga, seu Alfalfa*. Gallis, *Laictue*.

LACTVCA.

GENERA.

Matth. Plura ac diuersa sunt lactucę genera. Est etiam & syluestris. Inter satiuarum genera habetur, quæ à crispis folijs, Crispa appellatur: quẽadmodũ & altera à lato caule, Laticaulis dicitur: Est & quæ sessilis vocatur. Nos verò in capitatam, rotundam & crispam, genera diuisimus: Differũt etiam foliorum colore, alia enim saturatè viridis est, alia subuiridis, & quæ cruentis maculis sit respersa.

FORMA.

Idem. Crispa folijs exit crispis, maiori Intybo similibus: Rotũda in orbẽ spargitur, rotundioribus folijs, tenerioribus, & vnà sese stipantibus, capitata autem parum folijs à rotunda differt, sed in globum folia conglomerãtur, brassicę capitatę modo, in quo genere & ea quoq; recensetur, quæ vulgo Romana nũcupatur; cęteris in cibis gratior, ꝙ cãdidior, teneriorq; habeatur: caulẽ edunt oẽs albicantẽ, brachiatum, flosculis melinis, & semine tum albo, tum etiam nigro.

LOCVS.

Idem. Seritur passim ab olitoribus, & ab alijs quibuscunque in hortis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Humidum, ac frigidum olus lactuca est, nõ tamen extremè, perinde ac aqua fontana.

VIRES.

DIOSC. Stomacho in cibis gratę omnes habentur: somnũ conciliant, aluũ emolliũt, lac euocant, verùm decoctæ magis alunt, stomachicis prosunt, si illotæ edãtur. Semẽ assiduas in somno imaginationes libidinosas cõpescit, & venerẽ repellit. Ipsæ verò frequentius in cibo sumptę oculorũ claritati officiunt: inflammationibus & ignib. sacris opitulantur. *Matth.* Earundẽ succus fronti, & temporib. illitus, febrientibus tum somnum cõciliat, tũ capitis dolores mulcet: testiculis illitus nocturnas pollutiones cõpescit, & seminis profluuiũ, addito caphuræ momento, sed venerẽ restinguit: Seminis cremor vrinæ ardorib. opitulatur; cauendus aũt lactucarum vsus suspiriosis, sanguinẽ excreãtibus, pituitosisq;: sed ijs maximè, qui procreandis liberis dant operam.

LACTV-

LACTVCA florescens. Italis, *Lactuca fiorita.* Germanis, Lattich mit der Blůt.

LACTVCA FLORESCENS.

FORMA.

Folia, quæ ad terram sunt exoleta paucioraque spectantur, caulis illi brachiatus paruis foliolis, ipsisque acuminatis refertus, floribus melinis nõ magnis, qui in pappos euanescunt. *Matth.*

LOCVS.

Scatent ea horti ferè vniuersi in fine Æstatis. *Matth.*

QVALITATES.

Amaro percipitur gustu: quam ob causam abstergendi facultate nõ vacat, & præsertim lacteus eius succus. *Matth.*

VIRES.

Lacteus caulium liquor oculorum argemas, & maculas delet, & vitia cutis emendat. *Matth.*

LACTV-

LACTVCA ſylueſtris, Græcis, Θρίδαξ ἀγρία. Italis, *Lattuca ſaluatica.*

LACTVCA SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Syluestris Lactuca folio exit oblongo, hyeracij maioris modo per ambitum laciniato, candidiore, graciliore, aſperioreque quàm domeſticæ, quinetiam aculeato, poſt quam caulẽ ediderit, amaro guſtu. Caulem mittit floreſcentis domeſticæ quadantenus ſimilem, & flores pariter ſimiles.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in aruis & incultis locis.

QVALITATES.

Matth. Abſtergit eius lacteus ſuccus, & ſomnum conciliat, ſoporiferus etiam eſt, prouocat, & deijcit.

VIRES.

DIOSC. Lacteus eius liquor aquam per aluum eijcit, ſi ex mulſo bibatur duorum obolorum pondere: argemas, caligineſque repurgat, oculis inſtillatus: illinitur efficacius cum lacte muliebri aduſtionibus: ſomnum allicit, doloris leuamentum præſtat, menſes trahit, & contra ſcorpionum, & phalangiorum ictus bibitur: ſemen ſatiuæ modo libidinum imaginationes in ſomno amolitur, ac Venerem arcet.

CENSVRA.

Non deſunt Pharmacopæi, qui è ſylueſtri lactuca aquas per alembicum parant, quam deinde pro Intybi aqua vendunt, decepti ſuperiorum myropolarum inſcitia.

GINGI-

GINGIDIVM, Græcis, Γιγγίδιον. Italis, *Gingidio*.

GINGIDIVM.

FORMA.

Est gingidium pastinacæ syluestri haud absimile, amarius tamen, caule ramoso, rotundo, sesquipedali, striato, subnigricante, geniculatoque, vmbella in cacumine alba, minoribus circumquaq; comantibus folijs: ipsisque laciniatis. E florib. semen prodit, quo maturescēte, vmbella in sese contrahitur, vt in pastinacam, & tactu glutinosa percipitur, radicem habet candicātem, spithamæ longitudine, subamaro sapore. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Copiosum in Syria nascitur, vnde in Italiam aduectum semen, iam seritur in hortis. *Matth.*

QVALITATES.

Sicuti gustu amaritudinem & adstrictionem præfert, sic temperamento quoque ipso caliditatem, & frigiditatem: secundum verò vtranque qualitatē desiccatorium est, sed stomacho amicum, vt pote non paruam obtinens adstrictionem, quamobrem non admodum conspicuam caliditatem possidet: secundo autem recessu desiccat. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Olus hoc crudum, coctum, conditumque estur magna stomachi vtilitate, vrinam cit. Decoctum ex vino haustum vesicæ vtilis est. Perspicuum verò est, quod hæc herba medicamentum potius, quàm alimentum est, quippe quę adstrictionis & amaritudinis non obscurè, nec exiguè particeps est. DIOSC. *Gal. 2. de alim. fac.*

CENSVRA.

Eorum sententiæ minimè subscribendum est, qui volūt vulgare cerofolium legitimum esse gingidium.

CEROFO-

CEROFOLIVM, Græcis, *χαιρέφυλλον*. Italis, *Cerofoglio*. Germanis, Körffel/sive Kerbelkraut. Gallis, *Cerfueil*.

CEROFOLIVM.

FORMA.

Matth. Fragilis ac tenera est planta, senis ab vno pediculo emergentib. folijs, vulgaris petrosilini modo per ambitum incisis. Caulibus sesquipedalibus, pinguibus, subrufescentibus, geniculatis: Vmbellam in summis caulib. gignit, flosculis albis stipatam, è quibus tenuia, rectaq; exeunt cornicula in racemi ferè modum, ex vno petiolo emergentia, in quibus semen longiusculum concluditur, pullo colore. Radix illi breuis in plures diuaricata fibras.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Tota planta dulcis est, & odorata acriusculo quodã accedente sapore, vix ferè sensibili: quo fit vt alijs oleribus addita, ea gustui gratiora reddat. Estur cruda in Acetarijs, vnà cum alijs plantis ad hoc idoneis, ac etiam cocta cum beta alijsque oleribus.

CENSVRA.

Qui hanc Myrrhim esse autumant, non diligenter eius notas expenderunt.

VISNA-

VISNAGA, Italis. *Visnaga*.

VISNAGA.

FORMA.

Facie pastinacam agrestem *Matth.*
eo vsque refert, vt rectè dici possit, Pastinaca syluestris maior. Nam caulium crassitudine, longitudineque: quin etiã vmbellæ magnitudine, vulgarem syluestrem Pastinacam superat.

LOCVS.

Nascitur copiosa in Syria: *Idem.*
etiam nunc seritur in hortis in Italia.

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem omnia potest, quæ *Idem.*
syluestris pastinaca.

CENSVRA.

Non desunt, qui hanc plantam Gingidium esse credunt: Sed proculdubio falluntur.

PECTEN

PECTEN veneris, Italis, *Pettine di Venere.* Germanis, Wildt Moren.

PECTEN VENERIS.

FORMA.

Matth. Radice nititur candida: cauliculis pedalibus: folijs Anthemidis proximis, exilibus: floribus albis, emergentibus, turmatim ab eodē capitello compluribus acuminatis rostellis, inter se disiunctis, quæ pectines ferè referunt, quibus linum mulieres concinnant, siue pectunt.

QVALITATES, ET VIRES.

Matth. Huius radix cum malua tusa, corpori infixa extrahit: Eadem cum herba, & floribus calefacta, cum albo meraco, & butyro, additis petrosilini folijs pubiq; adhibita, remorantem vrinam elicit.

CAVCA-

CAVCALIS, Græcis, Καυκαλὶς. Italis, *Petrosello saluatico.* Gallis, *Persil sauuage.*

CAVCALIS.

FORMA.

Caule exit dodrantali, & *Diosc.*
sæpe maiori, dauci, aut pasti- *Matth.*
nacæ simili, subhirsuto, folijs
apio similib⁹. sed quæ in cau-
le, ac ramis sunt, fœniculi mo
do per extrema multifidis,
hispidisq; , candida in cacu-
mine vmbella. Semine odo-
rato, Radice pastinacæ.

LOCVS.

Prouenit in campestribus, *Idem.*
inculto præsertim solo.

QVALITATES.

Gustu ac viribus Dauco si- *Gal.7.*
milis est: nam excalfacit, vt il *simp. me.*
le, & pariter desiccat. Ape- *Matth.*
rit, prouocat, abstergit, atte-
nuatq;.

VIRES.

Cruda, coctave oleris mo- *Diosc.*
do estur. Vrinam cit. Cor- *Matth.*
dis affectibus auxiliatur. Epotus succus calculos, & arenas pellit, & iocinoris, lienis, renumque pituitas attenuat: Semen haustum oculorum aciem acuit, & menses fœminarum trahit. Datur viris contra seminis profluuia vna cum asple-no, & viticis semine. Steriles prolificas facit, assidue ex vino potum: præstat aduersus Trigonis, Draconis, & Scorpionis marini ictus, vulneri illitus. Herba tota ex aceto mansa, & vomitione reddita aluum purgat, appetitum languentem excitat, nauseæ fastidia discutit. Melancholicos iuuat, tum herba ipsa in cibis sumpta, tum eius succus epotus, tum semen, tum totius plantæ decoctum: proinde datur vtiliter quartanarijs, scabiosis, & gallica lue affectis.

ERVCA Græcis, ἔυζωμον. Mauritanis, *Lergir, seu Giargir*. Hetruscis, *Ruchetta*. Cæteris Italis, *Rucola*. Germanis, Weiß Senff. Hispanis, *Oruga, & Arugua*. Gallis, *Roquette*.

ERVCA.

GENERA.

Matth. Duum est generum, Satiua, & sponte nascens.

FORMA SATIVÆ.

Satiua folijs exit oblongis, profunde laciniatis, Sisymbrij aquatici modo: sapore acri, & amariusculo: caule sesquipedali, floribus in cacumine albicantibus: semine in tenuibus corniculis concluso. Radix illi alba, tenuis, & acri, vt herba gustu.

LOCVS.

Idem. Seritur passim copiosa in hortis.

QVALITATES.

Gal. 2. de alim. fac. Excalfacit per quàm manifestè, adeò, vt nō facilè, atque adiunctis lactucæ folijs edatur, siccat, attenuat, aperit, incidit, flatus pellit, & extergit.

VIRES.

DIOSC. Eruca in cibis sumpta, genitale semen auget, & venerem excitat: concoctioni prodest, aluo per quàm accommodata. *Gal. ibid.* Semen potum muris aranei morsibus medetur, ventris tineas necat, lienemq; extenuat. Tritum, & ex melle illitum nigras vulnerum cicatrices ad candorem reducit. *Matth.* Cum melle verò vitia cutis in facie emendat, & lentigines emaculat.

ERVCA ſyluestris, Græcis, εὔζωμον ἄγριον. Italis, *Ruchetta gentile, & Rucola ſaluatica.* Germanis, Wild Weiß Senff. Gallis, *petite Roquette, & Roquette ſauuage.*

ERVCA SYLVESTRIS.

FORMA.

Folijs prouenit ſatiuæ anguſtioribus, ac magis laciniatis, guſtu acriori ſapidiorique: caulibus numeroſis: floribus luteis: corniculis in vniuerſa ferè planta copioſis, ſurſum ſpectantibus: ſemine ſinapi ſimili, acri, & amariuſculo. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit ſpontè locis aridis, adeo, vt in muris quoque naſcatur. *Idem.*

QVALITATES.

Magis excalfacit, ſiccat, attenuat, aperit, incidit, extrahit, extergit, prouocat, quàm ſatiua. *Idem.*

VIRES.

Ea omnia præſtare poteſt quæ ſatiua, valentius tamen. DIOSC. *Matth.* Cocta, & deuorata infantium tuſſi medetur, addito ſaccharo. Tradidere quidam, tria ſylueſtris erucę folia, ſiniſtra manu decerpta, illicoq; deuorata, aurigi- noſos ſanare.

OCIMVM, Græcis ὤκιμον. Italis, *Basilico*. Mauritanis, *Berendaros, & Bedarog*. Germanis, Basilien/& Basilgram. Hispanis, *Albahaca*. Gallis, *Basilic*.

OCIMVM.

GENERA.

Matth. Tria ocimi habentur genera omnibus cognita.

FORMA.

Matth. Primũ quod maius vocant, folia mittit Amarantho longè maiora, lata, oblonga, crassaq;, Citreæ mali quadantenus æmula; flores spicatos, albo colore, è quibus semen gignitur subnigricans. Tota planta suauiter spirat.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & fictilibus.

QVALITATES.

Gal.lib.8. simp. me. Excalfacit secundo ordine, habet quoq; recrementitiam humiditatem, quare esui minime idoneum iudicatur: pellit, aperit, prouocat.

VIRES.

DIOSC. Copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum emollit, flatus mouet, vrinam pellit, lac euocat, ægre tamen conficitur. Illitum cum hordeaceæ farinæ polline, ex aceto, & rosaceo, pulmonum inflammationibus auxilio est. Draconis marini, & scorpionum ictibus per sese prodest, & cum vino albo odorato oculorum doloribus. Succus instillatus, caliginem oculorum abstergit. Semen potum datur vtiliter insanientibus, ægrè mingentibus, inflatisq;. Naribus haustum sternutamenta mouet, sed oculos comprimere oportet cum sternutamentum vrget.

Matth. Additur in Antidotis, quæ ad cordis affectus parantur.

OCIMVM

OCIMVM alterum siue medium, Græcis, ὤκιμον ἕτερον. Italis, *Basilico mezzano*.

OCIMVM SECVNDVM.

GENERA.

Duum est generum, odore *Matth.*
tantum differentium.

FORMA.

Folijs exeunt maioris simi- *Idem.*
libus, sed duplo minoribus. odore in altero quidé plebei ocimi, in altero verò citrei mali, adeo simili, vt nulla sit odoris differentia. Proinde hoc citratum Arabes vocauere.

LOCVS.

Seritur, & hoc in hortis, & *Idem.*
fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præstare potest, *Idem.*
quæ maior.

OCIMVM minus, siue tertium, Græcis, ὤκιμον μικρότατον. Italis, *Basilico gentile.*

OCIMVM MINVS.

FORMA.

Serap. Folijs constat paruis, odore cæteris fragrantiore, quare Mauritanis ocimum Caryophyllatum nuncupatur.

LOCVS.

Matth. Seritur, & hoc in hortis, & fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Quanto cæteris est odoratius, tantò quoq; ad omnia efficacius.

OROBANCHE, Græcis, ὀροβάγχη. Italis, *Orobanche.* Officinis, *Cauda leonis.*

OROBANCHE.

FORMA.

Cauliculum edit asparagi instar, sine folijs, in cacumine hypocistis faciem referẽtem, subrubeum, hirsutum, mollem, pinguem, fistulosum, sesquipedalem. Flos illi subalbicans, hirsutus, è calyculis prodiens: Radix fungosa, digitali crassitudine, breuiq;. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in segetibus, inter legumina, in campestribus, in pratis: secus itinera, & prope sepes. *Idem.*

QVALITATES.

Est frigidæ, siccæq; naturæ in primo ordine. *Gal. lib. 8. simp. me.*

VIRES.

Estur vt olus asparagi modo, legumentis addita concoctionem accelerare creditur. DIOSC.

Hæc planta à nonnullis herba tora vocatur, quod vaccæ ea deuorata illico taurum admittere soleant. *Matth.*

BARBVLA hirci, Græcis, Τραγοπώγον. Italis, *Barba di becco*. Hetruſcis, *Saſſefrica*. Germanis, Bocksbart/Josephsblumen. Hiſpanis, *Barba de Cabron*. Gallis, *Barbe de bouc*.

BARBVLA HIRCI.

GENERA.

Matth. Duum eſt generum, alterum flore aureo, alterum purpuraſcente.

FORMA.

Primum genus folijs exit Croci latioribus, ac longioribus, floribus aureis, magnis, è calycibus prodeuntibus. Hi ſereno cœlo fatiſcunt, nubiloſo autem contrahuntur, occluduntur q; concluſo calycis vertice. barba dependet incana, prolixaq;, inde illi nomé. E floribus pappoſum oritur caput, in quo ſemen continetur oblongum. Radice nititur longa, alba, dulci, iucundaq;, qua vtimur nos in acetarijs.

LOCVS.

Idem. Prouenit copioſa in pratis ac etiam ſaxoſis locis.

QVALITATES.

Idem. Radix excalfacit, ac etiam primo ordine humectat.

VIRES.

Idem. Glutinat hæc recentia vulnera ſi foliorum ſuccus vel etiam ſtillatitia aqua in ſplenijs admoueatur. Eſtur quoq; in cibis.

BARBV-

BARBVLA hirci altera, Græcis, Τραγοπώγον ἕτερον. Italis, *Barba di Beccho porporea.*

BARBVLA HIRCI ALTERA.

FORMA.

Prodit hæc folijs alteri similibus, aut paulò latiorib⁹, & numerosiorib. robustioribusque: caule quoq; simili, geniculato, cõspicuis propè genicula alis, è quibus rami prodeunt. Flores mittit in cacumine purpurascẽtes, minores tamen quàm in altera, radiantib. circumquaq; calycis apicibus in stellæ ferè modum. Radice quoque firmatur grandiore, robustioreque, lacteo succo referta, non quidem vt in altera dulci, sed adstringenti, & amariusculo. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radicis lacteus succus adstringit, cohibet, firmat, & modicè abstergit, esui tamẽ inidonea est. *Idem.*

SCORZONERA, siue Scurzonera, seu Viperina. Italis, *Scorzonera*.

SCORZONERA HISPANIÇA.

FORMA.

Matth. Folia fundit hęc plãta Tragopogono (cuius procul dubio species est) longè latiora, & quæ solo ꝓpinquiora sunt per ambitum sinuata, longo, pressoque pediculo, à radice prodeuntia, humique accubantia. Caulem edit sesquidodrantalem, & sæpe maiorem, teretem, geniculatum, in quo folia angustiora, minoraque spectantur. Flores profert aureos, Tragopogono adeò æmulos, vt alterũ ab altero vix cognosci possit. Hi flaccescentes in papposum mutãtur orbem, in quo semen continetur Tragopogono simile. Radice nititur sesquidodrantali pollicari crassitudine, raris adnatis fibris, vegeta, tenera, fractu facili, alba intus pulpa, lacteo succo prægnante, dulci, & gustatu iucunda. Floret æstate.

LOCVS.

Idem. Nascitur in syluis, vliginoso solo, ac etiam alibi.

QVALITATES ET VIRES.

Matth. Foliorum, radicũmve succus datur præsentaneo remedio potandus aduersus viperarum, cæterorumque venenosorum animalium ictus, quinetiam ad quoscunque pestiferos morbos. Radix recens, sicca, aut saccharo cõdita, quotidie deuorata, pestilentiæ contagia arcet, & venenis quibuscunq; resistit. Datur eadem, aut eius succus vtiliter quoque comitialibus, cardiacis, vertiginosis, animi deliquio, cordisq; tremore, aut pulsu laborantibus: commanducata per se radix, tristitiam discutit. Lacteus radicis succus, oculorum nubeculas delet. In summa tota planta, magni est ad omnia vsus.

ORNITHO-

ORNITHOGALVM, Græcis, ὀρνιθόγαλον. Italis, *Ornithogalo.* Gallis, *Chourles.*

ORNITHOGALVM.

*GENERA.

Habentur plures varietates Ornithogali, ex quibus duas hìc depictas exhibem⁹.

FORMA.

Primũ folia habet aliquot tenuia, angusta, longa, mollia, per medium eorũ lactea discurrente linea, in terram strata, complectentia imum cauliculi sesquipedalis, & plerunq; breuioris, teneri, cui adnascuntur aliquot ramuli vel pedunculi sustinentes niueos intus flores, foris herbaceos, è quibus vascula fiunt sexangula, continentia semina compressa nigri coloris. Radix bulbosa, cãdida, bulbulos paruos adhærẽtes habet. Alterum maius est, & folia longitudine cubiti, latitudine digiti infima parte cingunt caulem vnicum robustum, rotundum, cubitalem aut maiorem, pluribus ornatũ florib⁹, qui mediam ferè partem caulis occupant, & formam spicæ efficiunt, singulis similimis iam dicto Ornithogalo, intus albis, foris herbaceis cum apicibus intus luteis. Radix bulbosa similis est Cæpæ, magna, candida, vt prioris Ornithogali.

LOCVS.

Abundat his Italia, & prope Monspelium quoq; inter segetes proueniunt.

QVALITATES ET VIRES.

Coquitur cum pane vt Melanthium. Radix cruda coctáve mãditur, est enim dulcis & suauis.* DIOSC.

TRASI,

TRASI, ita Veronensibus appellati. Venetis, *Dolzolini, & Trasi dicuntur.*

TRASI.

FORMA.

Matth. Folijs exeunt longis, in cacumine mucronatis, Cyperi modo, quem quidem planta tota plurimū ęmulatur. Caules enim edit cubitales & angulosos, in quorum cacumine folia exiliora, in stellę modum radiantur. Inter quę flores spectantur spicati, subfuluescentesque. Radices habet numerosas, è quibus globuli dependent bulbosi, oblongi, subrufescentes, fabarum magnitudine, ac etiam grandiores, alba, dulciq; intus medulla castanearum sapore, scabro putamine.

LOCVS.

Idem. Nusquam proueniūt sponte in Italia, nisi in agro Veronensi.

QVALITATES.

Idem. Excalfaciunt, & humectant ordine primo, leniunt, læuigant, emolliunt.

VIRES.

Idem. Radicum bulbosarum cremor lacteus, pectus, & pulmones expurgat haustus, quo fit, vt tussientibus opem non modicam præstet. Tunduntur ergo radices, maceranturque carnium iure, & deinde per linteolum exprimitur cremor, quem etiam recentiorum nonnulli venereis potionibus admiscent. Præstat idem haustus ad vrinæ ardores, & præsertim si melopeponum, cucurbitarum, & cucumerum semen addatur. Veronenses, pro bellarijs ijs radicibus vescuntur, sed flatus excitant.

TVBERA,

TVBERA, Græcis, ὕδνα. Mauritanis, *Ramech, Alchamech, Tamer, & Kema.* Italis, *Tartufi, & Tartufole.* Germanis, Hirschbrunst. Hispanis, *Turmas de tierra.* Gallis, *Truffes, siue Truffles.*

TVBERA.

GENERA.

Duo in agro Romano reperiuntur genera: quorũ alteri cãdida pulpa, alteri pulla subest. Habent & alia genera, sed ignobilia & esui ingrata. *Matth.*

FORMA.

Rotũdæ radices (si rectè radices appellari debent) tubera sunt, sed omnino inæquales, nigro, ac scabro, putamine, sine folijs, ac sine caule, nullis quoque adnatis fibris, insipida intus pulpa: cũ alba (vt prædiximus) tum etiã nigra. * Ad Tubera etiam sunt picti isti fungi qui vocãtur fauaginosi, q in Germania Verno tempore sunt in delitijs, vulgo Morchel nominantur.* *Idem.*

LOCVS.

Abũdat Tuberibꝰ optimis Hetruria. Atqui alijs in Italiæ locis copiosa ꝓueniũt sitientibus locis, ac sabulosis, fruticosisque. *Idem.*

QVALITATES.

Nullam euidentem habent qualitatem, qui ergo ijs vtuntur ad excipienda condimenta tanquam materiam habent, ceu alia qualitatis expertia. *Gal. 2. de alim. fac.*

VIRES.

Terrena magis, quam aquea sunt, omniq; prorsus sapore expertia: Atrabiliarios, & crassos gignunt humores, magis quàm cætera ciborum genera, quo fit, vt frequenter deuorata apoplexiam, aut paralisim excitent. Sunt & concoctu contumacia, & ventriculum agrauant. Expetuntur magnatibus in cœnis, bellariorum vice: quin etiam ijs, qui putant venerem ijs deuoratis cum pipere excitari. *Auicen.* *Matth.*

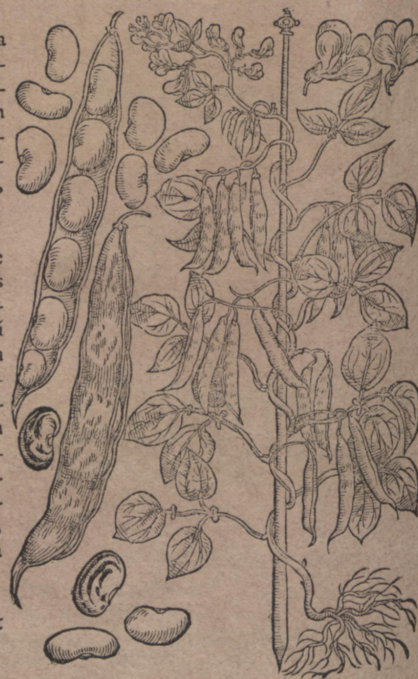
APPENDIX.

Tubera re vera, radices non sunt. Nullas enim fibras adnatas habent, nec sata vnquam proueniunt, nec etiam terræ cohærent, itaque terræ callum potius sunt appellanda, & in fungorum potius, quàm radicum genere recensenda.

SMILAX

SMILAX hortensis, Græcis, Σμίλαξ κηπαία, ὁ καρπὸς, λόβια. Mauritan. *Lubia.* Italis, *Smilace delli horti, & fagiuolo Turchesco.* Germanis, Welsch Bonen/ Windtbonen/ Sprenckel Bonen. Hispanis, *Feyones.* Gallis, *Fasolz de Turquie, & Faiues peintes.*

SMILAX HORTENSIS.

GENERA.

Matth. Varia Smilacis hortēsis habentur genera (Phaseoli hortenses sunt seminum diuersitate differētes) quidam enim candidi, alij rubescētes, nonnulli melini, plerique diuersis, varijsque maculis infecti, reperiuntur.

FORMA.

Matth. Horū planta tota ferè facie vulgaribus fasiolis persimilis visitur, peculiariter autē differt in siliquarum & seminū magnitudine, quæ omnia in hortensibus maiora, latioraque spectantur, differunt etiam caule. Hortensium enim planta arbores scandit, smilacis asperæ modo, itaq; sequaci sarmentorum, clauicularumq; reptatu, testudines, attegias, pergulas, & tabernacula conuestit.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & viridarijs.

QVALITATES.

Auicen. Excalfaciunt semina, & humectant ordine primo.

VIRES.

Matth. Semina in cibum sumpta magis inflāt, & ventriculo laborem faciunt, quàm vulgares fasioli, copiosiusque semen generant, & venerem stimulant, præsertimque cum longo pipere, galanga, & saccharo asperguntur, quod quidem longè valentius præstant, si ex lacte bubulo pingui elixentur: cornicula dum tenerrima sunt, elixa perbelle in acetarijs veniunt, aluum emolliunt, & pectus dilatant.

APHACA, Græcis, ἀφάκα. Arabibus, *Aphaki, Apaki, siue Albikia.* Italis, *Aphaca.* Germanis, Wilde Wicken/& Vogels Wicken. Gallis, *Vesse sauuage.*

APHACA.

FORMA.

Folijs est tenuibus, siliquis lenticulæ maioribus, in quib⁹ terna, quaternáve semina nigra continentur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur non solùm sponte inter segetes, sed etiã à quibusdam seritur ad columbarũ saginam. *Matth.*

QVALITATES.

Semen viciæ modo amarũ est, & terrenæ essentiæ, ideoque abstersoriæ est facultatis, adstringendi quoque vim habet. *Idem.*

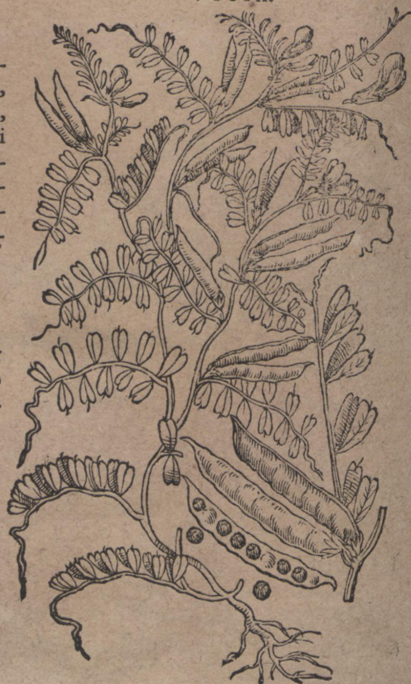
VIRES.

Seminis farina vino subacta, illinitur vtiliter ad serpentium, & quadrupedum quorumcunq; morsum: melle excepta, & illita, lentigines, varos, & cætera cutis vitia delet: torrefactum semen, stomachi, aluique fluxiones sistit, si fresum lentis more decoquatur, sed melancholicos humores gignit. DIOSC.

VICIA,

VICIA, Græcis, *Βίκιον*. Italis, *Veccia*. Germanis, Wicken. Gallis, *Vesse*.

VICIA.

FORMA.

Match. Folia mittit aphacæ angustiora, in acutum desinentia, corniculis oblõgis, teretibus, nigro semine stipatis, Orobi magnitudine: caulem edit bicubitalem, qui clauiculis è ramusculorũ summitatibus prodeuntibus, segetibus sese implicat.

LOCVS.

Idem. Oritur sponte in aruis inter segetes, & seritur quoq; ad columbarum, aliorumq́ue volucrum saginam.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat, mundat, abstergit, & adstringit.

VIRES.

Non differt ab Aphaca, peculiariter autem vrinam ciet, & tabidos iuuat, si ex ptisana frequenter sumatur.

PORRVM,

PORRVM, Græcis, Πράσον. Mauritanis, *Curat, seu Kurat*. Italis, *Porro*. Germanis, Lauch. Hispanis, *Puerro*. Gallis, *Porreau*.

PORRVM.

GENERA.

Duum est generum: capitatum, Græcis, κεφαλωτὸν dicitur, & Sectile. *Matth.*

FORMA CAPITATI.

Capitatum folijs prouenit allio latioribus, longioribusque, carinatis, & in acumen desinentibus. Ceruix illi longa, bulbosaq;, candicans, crassiori capite, numerosis radicibus, ipsisq; tenuibus, & capillatis: tunicis quoque numerosis conglomerato. Bimum in caulem prosilit cæpæ modo, longum, cauumque, floribus in cacumine in orbem congestis, semine nigro, cæpaceo simili. *Matth.*

LOCVS. *Idem*

Seritur in hortis.

QVALITATES.

Corpus excalfacit, crassos humores extenuat, glutinososq; incidit. Inflat, noxium succum creat, tumultuosum somnium parit. *Gal. 6. de alim. facul.*

VIRES. DIOSC.

Vrinam ciet, aluum mouet, oculorum aciem hebetat, menses pellit, sed lædit exulceratam vesicam, renésque, cum ptisana verò coctum, esu, pectoris vitia extrahit. Coma in aqua maris, & aceto cocta, in desessionibus ad præclusiones, & duritias vuluæ vtilis est. Semen acrius est, & quandam adstrictoriam vim habet, quare cum aceto, & thure, sanguinis profluuia sistit. Venerem stimulat. valet contra omnia thoracis vitia: arteriam esu purgat, sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit, stomacho aduersatur, succus cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo vtiliter aurium doloribus, & sonitui instillatur. Semen veteres sanguinis reiectiones cohibet, duarum drachmarum pondere cum æquali baccarum myrti quãtitate potum. Illinuntur decocta folia ad tumentes, dolorificásq; hæmorrhoidas. Eadem melle subacta illinuntur ad venenosorum omnium ictus. caput cum ceruice ex melle delinctum præstat ad omnia pectoris, & arteriæ vitia. sumitur sub cineribus tostum, ad fungorum venena. Idem crapulam, & ebrietatem discutit. DIOSC. *Matth.*

Matth. PORRVM sectile, Græcis, Πράσον τμητὸν. Italis, *Porro minore.* Germanis, Schnittlauch/*siue* Fleischlauch.

PORRVM SECTILE.

FORMA.

Idem. Non differt à Capitato, nisi quod capite sit tenuiore, ac etiam ceruice.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia præstare valet, quibus capitatum pollere diximus.

AMPELO-

AMPELOPRASVM, Græcis, ἀμπελόπρασον. Mauritanis, *Nabati*. Italis, *Porro ſaluatico,& Porandello*. Germanis, Wilder Lauch. Hiſpanis, *Ayos,& Puerros de las vinhas*. Gallis, *Porree de Chians, ſiue Porreau ſauuage*.

AMPELOPRASVM.

FORMA.

Ampeloprasſum porri faciem repræſentat, ſed folijs, ceruice, capiteq; longè minoribus, & ad mandendum durius, acriúſque. *Matth.*

LOCVS.

Oritur ſponte in Vinetis, vnde illi nomen, ſecus ſepes, & in agrorum marginibus. *Idem.*

QVALITATES.

Acrius, & ſiccius ſatiuo habetur, attenuat, & craſſa incidit, & obſtructiones aperit, & prouocat vrinam. *Gal. li.6. ſimp.me.*

VIRES.

Stomacho magis quàm domeſticum aduerſatur, plus autem excalfacit, & vrinas, & menſes vehementius ciet. Eſtur vtiliter, atque etiam illinitur ad ſerpentium morſus. DIOSC.

Lentos, craſſóſque humores potentius incidit, valentiúſque infarcta organa obſtructione liberat. *Gal.ibid.*

CÆPA, Græcis Κρόμμυον. Arabibus, *Basil, seu Bassal.* Italis, *Cipolla.* Germanis, Zwibel. Hispanis, *Cebolha.* Gallis, *Fiboule, & Oignons.*

CAEPA

GENERA.

Theoph. *Matth.* Cęparum genera plura, diuersaq́; habentur (vt Theophrastus est autor.) Atqui nos de quatuor tantum generibus scribemus, nempè vulgari, communique, Sectili, Fissili, & Ascalonico.

FORMA VVLGARIS.

Matth. Cæpæ folijs proueniunt longis, fistulatis, teretib⁹, & acuminatis: caule verò cubitali, maioriq́;, tubæ faciē præseferēte, inani ac fragili, in cuius summitate, flores exeūt in globum sese stipantes, è quibus semē oritur nigrum, porraceo simile. Radice nititur bulbosa, sessili, rapi rotūdi instar, & inferiori parte fibrata, sed etiam in his notantur differentiæ. Forma enim alię maiores, alię minores, quædam longæ, quædam rotundæ, quędā verò sessiles proueniunt. Sicut colore rubentes, & subrubētes aliæ, quædam virides, & albæ nonnullę. Quin etiam sapore, vel acerrimę, vel mediocriter acres, aut nihil ferè acredinis habentes.

LOCVS.

Idem. Serūtur, trāsplantāturq́; in hortis.

QVALITATES.

Gal. 7. simp. me. Cępa excalfacit ordine quarto: Essentia autem eius potius est crassarū partium Porrò si succum eius exprimas, quod reliquū est, terreę admodum est substantiæ, eiusq́; calidæ, at succus aqueæ, aëreæque caliditatis.

DIOSC. Longa longè acrior est quàm rotunda, item flaua quàm candida, & sicca quàm viridis, & cruda quàm cocta, omnes tamen mordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, sitim mouent, extenuant & expurgant.

VIRES.

DIOSC. Cæpa repurgata à putaminibus, & in oleo coniecta, & pro balano subdita, hæmorrhoidas, reliquosq́; excretionum exitus reserat. Succus ex melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur, menses suppressos pellit. Naribus infusus caput purgat, vitiligines sanat, in sole illitus. In auribus sonitum & grauitatem emendat. In alopecijs illitus, capillos reuocat. Largiore cibo deuorata cæpa, capitis dolores excitat, cocta vehementius vrinam pellit. Elixa cum vuis passis, & fico tubercula admota concoquit, & celerrimè rumpit: sub cineribus tosta, belleq́; macerata, datur vtiliter ex melle aut saccharo *Matth.* deuorāda anhelosis, asthmaticis, & tussientibus. Eiusdē squama sub feruenti cinere tosta diuturnum capitis dolorem sedat, vbi frustulum eius calidum in dolentis lateris aurém introducatur superasperso rosaceo & laurino oleo, succidaq́; addita lana, quæ totam operiat aurem: Succus cum acerrimo aceto mistus, sanguinem è naribus manantem sistit, ijs immissus.

CAEPA

CÆPA sectilis, Græcis, Κρόμμυον τμητὸν. Italis, *Cipolle settiuole*. Germanis, *Matth.* Schnittzwibel.

CÆPA SECTILIS.

FORMA.

Folijs exit, caule, floribus, & semine, vulgaris cæpæ similibus, sed longè minoribus, tenuioribúsque. Bulbis verò, ac ceruice, oblongis, tenuibus, & minimè capitatis, ob idque germinatio tota in folijs, sæpiúsq; retondetur, vt porrum. *Idem.*

LOCVS.

Seritur in hortis ad obsonia, & condimenta paranda. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iisdem pollet facultatibus, quibus vulgaris cæpa dotatur. *Idem.*

CÆPA fiſſilis, Græcis, Κρόμμυον χιστόν. Hetruſcis, *Cipolle malige.* Germanis, Schleißzwibel.

FORMA.

Matth. Facie tota Aſcaloniam refert, niſi quod omnibus ſuis partibus maior ſpectatur. Bulbi plures ab vna tantum radicum coma oriuntur, longa, tenuique ceruice nitentes, Aſcaloniæ modo, ſed acredine differentes.

LOCVS.

Idem. Habentur paſſim in hortis, in Hetruria.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia poſſunt, quæ & cætera genera.

CÆPA FISSILIS.

CÆPA

CÆPA Aſcalonia, Græcis, Κρόμμυον ἀσκαλώνιον. Italis, *Scalogna*. Germanis, Aſchlauch.

CÆPA ASCALONIA.

FORMA.

Folijs prouenit tenuibus, longis, teretibus, fiſtuloſis, in acutum deſinentibus, ceruice pariter tenui, bulbis numeroſis, ab imo radicum ceſpite prodeuntibus, paulò nucis auellanæ maioribus, parui fici faciem repreſentantibus, ſapore admodum acri, haud tamen ingrato. *Matth.*

LOCVS.

Seruntur Aſcaloniæ Cæpæ in hortis ad ciborum condimenta. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfaciunt, & ſiccant: incidunt, aperiunt, prouocant, deijciunt. *Idem.*

VIRES.

Non ſolum ea omnia præſtare poſſunt, quæ cætera cæparum genera, ſed cibi appetentiam faciunt, vermes inteſtinorum necant, & caput non adeo lædunt. *Idem.*

ALLIVM, Græcis, Σκόροδον, Pœnis, *Chaum, & Cairin.* Italis, *Aglio, & Aio.* Germanis, Knoblauch. Hiſpanis, *Ayos.* Gallis, *Ail, & Aux.*

ALLIVM.

GENERA.

Matth. Duum eſt generum, Satiuum, & Syluestre. Huius plura ſunt genera, nẽpe Ophioſcorodon, Elaphoſcorodon: Vrſinum, & Anguinum alterum.

FORMA.

DIOSC. Satiuum folijs prouenit porro ſimilibus, minoribus tamen, ceruice lõga, capite bulboſo, quod pluribus coagmentatur nucleis, ſiue ſpicis, ſapore acri, ſed ori non ingrato, quod autẽ in Aegypto prouenit ſingulari, vt porrum capite cõſtat, candido, ac minus acre. Syluestre ὀφιοσκόροδον, Græcis vocatum, ſingulari capite cõſtat nullis diuiſum nucleis, ſatiuoq; longè minus, ſed odore, ſaporeq; non abſimili. folijs anguſtoribus, gracili caule, in cuius cacumine flos emicat purpureus, & ſemen ſubſequitur nigrum. *Matth.* Huic ſimile ferè eſt, quod ἐλαφοσκόροδον, Greci vocant, id eſt ceruinum Allium. De cæteris inferius dicetur.

LOCVS.

Matth. Satiuum in hortis, & campis ſeritur. Syluestre verò in collibus, & montibus ſponte prouenit.

QVALITATES.

DIOSC. *Gal. 7. ſimp. me. facul.* Vis illi acris eſt, mordet, excernit, digerit, pellit, aperit, incidit, prouocat, excalfacitq;, & ſiccat ordine quarto.

VIRES.

Gal. li. 12. Meth. DIOSC. Aluum turbat, flatus diſcutit, coli dolores minuit, vbi à flatu prouenerint. Sitim gignit, oculorum aciem hebetat. Latas ventris tineas eſu abigit, vrinam ciet. Prodeſt, contra viperæ, & peculiariter hæmorrhois ictum, ita vt non aliud magis, ſi cum vino aſſumatur: præſtat quoq; contra rabioſorum morſus, tam illitũ, quam potum, vocem clarificat, veterem tuſſim coctum, crudúmve lenit: Ex origani decocto potum, pediculos, & lendes necat, vitiligines, lichenas, lentigines, manantia capitis vlcera, lepras, & furfures, cum melle, & thure eximit. cum thure, tædaq; decoctum dentium dolorem mulcet in ore detentum. Coma ferue facta, & in deſeſsionibus addita, menſes, & ſecundas extrahit. Hydropicis quoque eſt vtile, & præſertim Timpanite laborantibus.

ALLIVM anguinum, alpinumue. Græcè, ὀφιοσκόροδον, vel ὀρεοσκόροδον. Italis, *Aglio serpentino, aliquib. Victorialis longa.* Germ. Neunhelm/ Natterknoblauch/ Siegwurtz Weible.

ALLIVM ANGVINVM.

FORMA.

Folia profert lilio conuallio ferè similia, angustiora tamen, & nigris maculis resper sa; quin etiam caulis ijsdem inficitur notis, Dracũculi maioris modo, quo factum est, vt à nobis allium Anguinum fuerit appellatum: Ceruice nititur longa: radice bulbosa, inuolucris, vt in croco circũtecta, numerosis inferna parte fibris, vulgaris allij odore, saporeq; prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Montibus excelsis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit, & siccat perinde ac allium agreste, & suis in facultatibus illi per omnia simile existit. *Idem.*

* Superstitiosi appendent radicem pecoribus quocunque casu excæcatis, & visum hinc ipsis reddi sibi persuasum habent. *

Plin. libr. 19. cap. 6. in fine. ALLIVM vrsinum, Italis, *Aglio de gli Orsi*. Germanis, Bär/ & Hundts Knoblauch/ Rampen/ Rempsen/ & Ramseren.

ALLIVM VRSINVM.

FORMA.

Matth. Folijs exit latis, minoris plantaginis ferè æqualibus, frequenter striatis, caulibus angulosis, in quorum summitate flores sunt in vmbellę ferè modū se diffundentes: Radice nititur bulbosa, spicataque, lilij albi modo, dependentibus ima sede capillamentis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus, in syluis, & aliquando inter segetes.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia præstare posse creditur, quæ cæteris agrestium alliorum generibus assignantur.

SCORODO-

SCORODOPRASVM, Græcis, Σκοροδόπρασον. Italis, *Agliporro*. Germanis, Aberknoblauch. Gallis, *Ail porreau*.

SCORODOPRASVM.

FORMA.

Magnitudine porrum æquat, folijs, ceruice, & capite quoque ſimilibus. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur ſponte in pratorum, agrorumq́; marginibus, & propter ſepes. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Scorodopraſum, ſicut guſtu, & odore mediam allij, & porri qualitatem poſſidet, ita & vires. *Galen. 7. ſimp. me.* Coctum porri modo, dulceſcit, & in olerum vicem tranſit. DIOSC.

SINAPI, Græcis, Σίνηπι. Hetruſcis, *Senape*. Italis quibuſdam, *Senauro*. Mauritanis, *Cardel, & Chardel*. Germanis, Senff. Hiſpanis, *Moſtaza*. Gallis, *Seneue*.

SINAPI.

GENERA.

Matth. Trium eſt generum, quorum vnum rapaceam frōdem exprimit: alterum gracili eſt folio: tertium verò Erucæ folio laciniatur.

FORMA PRIMI.

Plin.19. cap.8. Quod rapi folijs prouenit cæteris maius, domeſticū eſt: caulem mittit vegetum, ſubhirſutum, à quo ramuſculi ſuperiore parte creſcunt, in quibus ſemē ſubrufum in corniculis prouenit, acerrimo ſapore, ac etiam olfactu infeſtū.

LOCVS.

Matth. Seritur in hortis paſſim ab olitoribus.

QVALITATES.

Gal.lib.8. ſimp.me. Calefacit, & ſiccat ordine quarto.

VIRES.

DIOSC. Ad extenuandum, incidēdum, detergēdum, extrahendumq́; efficax eſt. Manditur ad eliciendam capitis pituitā, contra veterem, calloſamque arteriæ ſcabritiem. Succus ex aqua, & melle vtiliter gargarizatur: tritum, & naribus admotum ſternutamenta ciet: fœminas vuluæ ſtrangulatu oppreſſas excitat; illinitur auxilio magno lethargicis, deraſo capite, cum ficis admiſtum, donec rubeſcat locus: quin etiam eodem modo ad iſchiadicos dolores. Additur in emplaſtris extrahentibus, ſcabiemq́ue extenuantibus, magno ſanè vſu.

Matth. Seminis farina aceto ſubacta, illinitur ad ſerpentium, & ſcorpionum ictus, pota verò fungorum venenis auxiliatur, illinitur & hydropicis ex impubis pueri vrina, ſordities omnes corporis abſtergit, cuti natiuum conciliat nitorem. Datur quoque vtiliter ſuſpirioſis, & aſthmaticis.

SINAPI

SINAPI alterum, Græcis, Σίνηπι ἕτερον. Italis, *Senape, siue Senauro saluatico.* German. Gelber Senff.

SINAPI ALTERVM.

FORMA.

Folia habet tenuiora, plura ex vno ramusculo prodeuntia, caulem rectum, firmum, asperum, scabrum, hirsutumque, à medio ramosum: corniculis numerosis, atque hirsutis. *Matth.*

LOCVS.

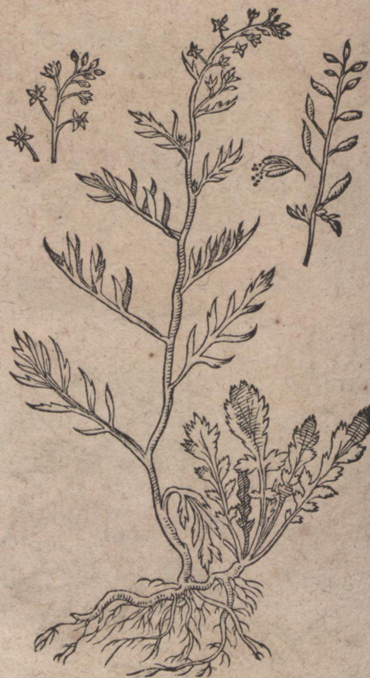
Nascitur locis incultis, in campestribus, & inter rudera. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præstare potest semen, quæ satiuo sinapi assignantur. *Idem.*

SINAPI tertium. Italis, *Senape bianca, siue Rocchetta.* Gallis, *Moustarde blanche, & douce.*

SINAPI TERTIVM.

FORMA.

Matth. Folijs exit syluestri erucæ similibus, frequenter laciniatis, ramis tenuibus, in caulis summitate exeũtibus, in quibus vtrinq; siliquulæ spectantur, albo intus semine, non adeo, vt in alijs generibus acri.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cum non sit, vt in cæteris generibus, eius semen acre, non adeo, vt illa excalfacit, & siccat. Itaque & si ad omnia vtile habeatur, ad quæ cætera genera, imbecillius tamẽ est. Atqui semen peculiariter in vinum mustum coniectum, diutius eius dulcedinem tuetur, atque eam deficere prohibet.

NASTVR-

NASTVRTIVM, Græcis, Κάρδαμον. Mauritanis, Norf, Alchef, seu Narf. Italis, Nasturtio, & Agretto. Germanis, Gartenkreß. Hispanis, Nasturtio, & Malpica. Gallis, Cresson de iardini, & Nasitort.

NASTVRTIVM.

FORMA.

Herba est tenuis, folijs paruis, laciniatis, caule tenui, sesquipedali, flore albo, semine in rubeum nigricante, folliculis orbiculatis, squamosisq; incluso Thlaspi modo, acri sapore. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis, & vsurpatur ad ciborum condimenta, & intinctus, & venit quoque alijs cum herbis in acetarijs. *Idem.*

QVALITATES.

Semen adurentis facultatis particeps est, excalfacit, & siccat ordine quarto, folia viridia multò inferiora semine sunt, adeo vt mordacitas eorũ moderata sit. *Galen. 7. simp. me.* Attenuat, mũdat, aperit, prouocat, incidit, vrit, & resoluit. *Matth.*

VIRES.

Stomacho aduersatur, aluum turbat, ventris tineas excutit, lienem minuit, partus exanimat. Illitum cum melle lienem extenuat, fauos expurgat: sorbitionibus incoctum pulmonum vitia extrahit: serpentium venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat, capillorum defluuia cohibet, coxendicibus commodè ex aceto illinitur. Animum exacuit. *DIOSC.* Succus dentium dolores mulcet, si calidus in aure dolentis lateris fuerit instillatus, semen denariorũ decem pondo ex aqua potum, bilem subducit, capitis vitia purgat, & visum acuit. *Matth.*

THLASPI,

THLASPI, Græcis, Θλάσπι. Barbaris, *Nasturtium tectorum*. Italis, *Thlaspi*. Germ. Besenkraut. Hisp. *Paniqueso de flor blanco*. Gallis, *Seneue sauuage*.

THLASPI.

GENERA.

Matth Quatuor Thlaspi obseruauimus genera, vt ex eorum imaginibus hic seriatim appictis patebit.

FORMA.

DIOSC. Primum folijs est angustis, digitali lõgitudine, in terram versis, subpinguibus, in cacumine diuisis, cauliculo tenui binum dodrantum, non sine adnascentibus ramis, fructu circa ipsum totum, ab extremo in latius se pandente: semine Nasturtij vasis incluso, lenticulę effigie, nisi quod infringitur, vnde nomen accepit. flos illi albicat.

LOCVS.

Matth. Nascitur in semitis, sepibus, & fossis, quin etiam inter rudera, & in vetustis ædificiorum muris, & tectis.

QVALITATES.

Galen. Semen habet & ipsum facultatem acrem. Excalfacit, exiccat, attenuat, vrit, *Matth.* extrahit, prouocat, expurgat, & incidit perinde ac Nasturtij semen.

VIRES.

DIOSC. Semen bilem vtrinque extrahit acetabuli mensura potum: prodest ischiadicis infusum: potum sanguinem educit: internas suppurationes rumpit, *Matth* menses ciet, sed fœtum enecat. Additur in antidotis, ideóque in theriacam ingreditur.

THLASPI

THLASPI secundum, Scorodothlaſpi, Græcis, θλάσπι ἕτερον. Italis, *Tlaſpi maggiore.*

THLASPI II. SIVE ALTERVM.

FORMA.

Folijs exit alteri maioribus, latioribuſque, prope caulem diuiſis, & per ambitum ſerratis, caule firmo, ramoſoque, ſiliquis latioribus in cacumine diuiſis, preſſiſq;, in quibus ſemen minutum continetur, aureo colore. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in agrorum marginibus, & inter ſegetes. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Semen minus mordet, minuſque longè calefacit, & ſiccat, atque etiam cętera minus præſtat, quàm alterius. *Idem.*

THLASPI tertium, Saxatile. Italis, *Tlaspi della tertia specie*.

THLASPI III.

FORMA.

Folijs prouenit à radice numerosis, oblongis, subalbicantibusq; minime gustatu acutis, caulibus, & ramis tenuibus, tenuibusque folliculis circumquaq; stipatis, in quibus semen Thlaspi simile acerrimi gustus.

LOCVS.

Nascitur locis saxosis, & asperis.

QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit, & siccat perinde ac alia genera, & cætera quoque prestat, sed non adeo vehementer.

THLASPI

THLASPI quartum, siue Creticum, Cappadociumue. Italis, *Tlaspi della quarta specie.*

THLASPI IIII.

FORMA.

Folia profert longa, angusta, raraque in caule ramoso, * nã inferiora latiora sunt & nonnihil crenata. Flosculi in fastigijs ramulorum dilute purpurascentes vmbellas cõstituunt, quibus succedunt folliculi parui vt primi thlaspios, in quibus semen.*

LOCVS.

In Pannonia superiore nascitur in incultis locis, & in collibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Semen cum acerrimo habeatur sapore pariter calefacit, & siccat, & ea omnia præstare potest, quæ primi generis Thlaspi adscribuntur.

BVRSA pastoris, Italis, & Officinis eodem nomine appellatur, quin etiam sanguinaria aliquibus, non nullis herba cancri, & alijs crispula quoque vocatur. Germanis, Seckelkraut/ & Teschelkraut. Gallis, *Bourse à Pasteur*.

BVRSA PASTORIS.

FORMA.

Matth. Caules edit teretes, sesquidodrantales, ramis tenuibus in summitate emergentibus, folia eius prima verbenacæ proxima spectantur, sed quæ in caule sunt Thlaspi æmula sunt. radicem habet tenuem, candidamque: flores edit in summis ramulis albos, è quibus pressæ oriuntur siliquæ, cordis ferè imaginem referentes, semine intus paruo, ac minuto.

LOCVS.

Idem. Nascitur ferè vbique, præsertimq; secus vias, in antiquis ædificiorum parietibus, in hortis, & vineis, & inter rudera.

QVALITATES.

Idem. Est hæc planta ex refrigerantium, & adstringentium genere.

VIRES.

Idem. Prodest attrita, & illita cùm inflammationibus, tũ etiam sacris ignibus, decoquitur pluuiali aqua cum plantagine, & Armenio luto, bibiturq; eius decoctum ad dysenteriam, & cruentas excreationes, herbæ succus recentia vulnera glutinat, & auribus purulentis infusus medetur. sistit mensium abundantiam. si in eius, & persicariæ decocto insideant mulieres. Esturq; ad idem, & contra denique omnes sanguinis fluxiones efficax est, tam deuorata, quàm admota. additur in emplastris, quæ ad capitis vulnera parantur. in calceos coniecta, & nudis pedibus pressa auriginem tollit.

ARABIS,

NOMINA.

ARABIS, ſiue Draba, Græcis, Ἀραβὶς, & Δραβὴ. Italis, *Draba*. Barbaris, *Naſturtium Orientale*. Germanis, Türckiſch Kreß.

ARABIS, SIVE DRABA.

FORMA.

Ad cubiti altitudinem aſſurgit, tenues ſpargēs ramos, & ex vtroque latere folia, lepidij æmula, ſed molliora, & candidiora, in cacumine verò ſambuci vmbellam gerit, candidos flores habentem. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in campeſtribus, & agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Inſignis eſt acrimoniæ, & Naſturtio per omnia ſimilis, itaque valenter excalfacit, & ſiccat. *Serap.*

VIRES.

Herba cum ptiſana coquitur ad pituitoſa pectoris vitia: ſemen aridum pro pipere obſonijs admiſcetur.

*ARABIS à quibuſdam dicta Planta.

FORMA.

E radice valida, & longiſſima, colore ſubalbida & ſapore non minus acri quam Naſturtiũ, caules promit complures vltra humanam longitudinem, graciles tamen & circa ſummitates in aliquot ramulos diuaricatos, qui non vmbellam efformant, ſed ſine ordine naſcũtur ſuſtinentes floſculos copioſos luteolos, ex quaternis folijs compoſitos, ex quibus ſemen relinquitur oblongis ſtrictiſque ſiliquis incluſum, tenue, fuluum, acre. Folia veſtiunt totam ſtirpem oblonga, acuminata, crenata per oras, & circa faſtigia caulium quæ prodeunt longe inæqualiore ambitu laciniata ſpectantur.

LOCVS.

Habetur in hortis, & forte alicubi ſponte naſcitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Acredo ipſius manifeſta qualitate & viribus cum Arabi conuenire illam cuiuis prodit.*

IRIO

IRIO Latinis, Græcis verò Ερύσιμον. Italis, *Erisimo*, & *Irione*. Germanis, Hederich / & Wilder Senff / Schnödsenff / Schlutsenff / & Steinsenff. Hispanis, *Rinchaon*. Gallis, *Velar*, *siue Tortelle*.

illam

IRIO

IRIO, SIVE ERISIMVM.

GENERA.

Duo eius habentur genera, foliorũ magnitudine differentia. *Matth.*

FORMA.

Folijs exit Erucæ syluestris, cauliculis in lori modum lentis, & obsequiosis: floribus luteis: siliquis in cacumine gracilibus, acuminatisq́; in quibus semen reconditur exigum vrentis gustus. DIOSC.

LOCVS.

Oritur iuxta vrbes, rudera, atque hortos, quin etiam in plateis, & ædificiorum areis. *Matth.*

QVALITATES.

Acrimonia pollet, vt Nasturtium, & Sinapi. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Contra thoracis effluxiones efficax est, & purulenta extussientibus auxiliatur, regio morbo, & coxendicibus prodest, bibitur etiam vtiliter contra deleteria pharmaca: illinitur ex aqua, aut melle cæcis carcinomatis, parotidibus, mammarum duritijs, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit.

VVLGARIS Irio, Italis, *Irio, o vero Erisimo commune.*

IRIO ALTER VVLGARIS.

FORMA.

Matth. Folia mittit hortensis Erucæ, caules lentos, flexilesque, ramis in summitate tenuibus: rotundis, acutis, tenuibusque corniculis vndique stipatis, sursum spectantibus, in quibus semen cõcluditur minutum, flauo colore.

LOCVS.

Idem. Prouenit, vt alter, iuxta vrbes, rudera, hortosque.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem præstat eius semen, quod alteri quoque adscribitur, peculiariter autẽ sesquidrachmæ pondere, ex ouo sorbili, deuoratum tribus continuis diebus, seminis profluuium cohibet, & ex vino renum calculos pellit.

PIPER, Græcis, Πέπερι. Mauritanis, *Fulfel, & Fulful*. Italis, *Pepe, & Peuero*. Germanis, Pfeffer. Hiſpanis, *Pimienta*. Gallis, *Poyure*.

PIPER.

GENERA.

Plura Piperis ſunt genera, nem- *Matth.*
pe nigrum, albũ, longum, Aethio-
picum, & quod vocant Itali Indi-
cum.

FORMA.

Seritur Piperis planta, quod re- *Idem.*
pat clematidis alterius modo, pro-
pe proceras plantas, ſuper quas re-
pit ad faſtigium vſque, folijs raris, citrei mali effigie, ſed minoribus, guſtu aliquantulum acribus. Fructum profert racemoſum, vuarum modo, ſed minorem, perpetuo virentem donec ſiccetur, & plenam maturitatem conſequatur, quæ conficitur Ianuario menſe, radice nititur puſilla. Huic nigri piperis plantæ, perſimilis omnino eſt, quæ Piper album gignit.

LOCVS.

Piperis prouentum maximum *Idem.*
habetur in Malauar locis maritimis, quæ à Comorin ad Cananor vſq; pertingunt: quin etiam in Malache maritimis, & in inſulis, quæ circa Iauam ſunt: vnde per mare Erythronæum ad nos comportatur.

QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit, & ſiccat valenter, in- DIOSC.
cidit, attenuat, concoquit, prouo- *Matth.*
cat, diſtrahit, diſcutit, & abſtergit, febrium horroribus tam potum, quàm illitum ſubuenit: ſerpentium morſibus auxiliatur, partus extrahit: tuſsi, omnibúſque pectoris vitijs à pituita exortis, tum in potu, tum in eclegmate ſuccurrit: cum melle vtiliter anginis illinitur: tormina diſcutit, cum recentibus lauri folijs hauſtum: cum vua paſſa manducatum pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet, concoctionem adiuuat: ſtrumas cum pice diſcutit, & vitiligines cum nitro emaculat. Integra grana quinq; numero quotidie deuorata, ijs auxili- *Matth.*
antur, qui ventriculi dolore, tum ex flatu, tum cruditatibus exorto, laborant.

CENSVRA.

Deluſi ſunt antiqui omnes, quòd crediderint ex eadem planta prouenire nigrum Piper, *Matth.*
& longum, ſiquidem alia valde diuerſa planta piper longum mittit, quod in Begala naſcitur.

PIPER Æthiopicum. Italis, *Pepe d'Ethiopia.*

PIPER ÆTHIOPICVM.

FORMA.

Matth. Prouenit hoc Piperis genus in siliquis nigris racematim exeuntibus, pisorum, aut phaseolorum similibus, semine intus, nigri piperis baccis paulo minore, ac pertinaciter siliquis inhærente.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Æthiopia, vnde nomen inuenit apud Arabes.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & siccat vehementer, attenuat, incidit, prouocat, aperit, digerit, resoluit.

VIRES.

Vtuntur eo Æthiopes ad dentium dolores.

CENSVRA.

Manifestè cæcutiunt, qui Æthiopum Piper Carpesium esse contendunt.

INDICVM

INDICVM PIPER siue Siliquastrum. Italis, *Pepe cornuto, aut Pepe d' India.* Germanis, Indianisch Pfeffer / & Schottenpfeffer. Gallis, *Poyure de Inde.*

PIPER INDICVM.

FORMA.

Folijs exit hortensis solani *Matth.*
maioribus, oblongioribúsque, caule sesquicubitali, viridi, ramis compluribus brachiato, geniculatóque. Floribus candicantibus, è quibus vaginæ oriuntur corniculorum speciem referentes, viridi primum colore, & deinde coralliorum modo rubescente, pellucido, gustu acerrimo, adeò vt piper omne sua ingenti acredine superet. In his semen concluditur minutum, colore subalbicante, eiusdem protinus gustus.

LOCVS.

Seritur in hortis, & fictilibus. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat excessu quarto. Ideoque valenter vrit, & exulcerat corpus admotum recens. *Idem.*

VIRES.

Recentia cornicula tusa, & illita Ischiadicos iuuant, siquidem locum exurunt.

CENSVRA.

Non desunt doctissimi viri, qui hoc piperis genus Cardamomum faciunt, manifesto tamen errore.

*SILIQVASTRI varietas triplex. * Siliquastrum rotundum. † Cordatum. ° longum.

SILIQVASTRI TRIPLEX VARIETAS.

FORMA.

Non admodum discrepat à præcedente nisi fructu. Est enim caule quadrangulo, sesquipedali, folijs Solani aut Persicariæ, nigrioribus, floribus candidis, pusillis Solani, exiguis foliolis, quorum centrum tenet asteriscus herbidus exiguus, deinde siliqua succrescit nitido virore & læuore, per maturitatem rubra & miniata, aut purpurea, quę in alia planta longior & minus crassa, acuminatiorq; spectatur, in alia rursum multo breuior, turbinata, cordis effigie, interdum etiam exácte rotunda. Omnes eodem semine prægnantes depræhenduntur.

LOCVS.

Affertur cum priori ex Goa & Calecutijs oris in Europá, vbi in hortis fictilibúsq; vasis colitur, sic enim commodius transferri & hyeme, quæ huic inimica est, sub tectum deferri potest.

QVALITATES.

Excalfacit vehementer ac pariter resiccat, ad quartum vtriusque qualitatis ordinem accedens.

VIRES.

Vtilitas & vsus vnus & idem sola figura discrepantium huiusmodi generũ ad duros & frigidos tumores. Cutis fædationes delere ex melle illita produntur. Iuscula & condimenta colore croceo & gustu piperis cõmendat, sed abstinendum à nimio vsu, nam malignũ & venenosum quid obtinet, quo iocineri alijsque visceribus incommodat. *

CARYO-

CARYOPHILLVS, Græcis, Καρυόφυλλον. Mauritanis, Persis, Turcis, Indis, *Calafur*. Hetruscis, *Garofani*. Italis verò cæteris, *Garofoli*. Germanis, Negelin. Hispanis, *Clauos de espetia, siue Clauellos*. Gallis, *Girophles*.

CARYOPHILLI.

FORMA.

Arbor, quæ Caryophillos profert, lauri faciem refert, folijs tamẽ angustoribus salicis, aut persicæ mali similibus, sensim per ambitũ sinuatis, multis prædita ramis, floribus numerosis in primis cãdidis, deinde virescẽtibus, postremo verò rufescentibus, vsq; adeo odoratis, vt reliquos flores odoris suauitate superent, è quibus caryophilli proueniunt, qui nil aliud sunt, quã rudimentum fructus. Flores enim qui quaternis foliolis cõstant, huic fructus rudimento insidet, fibris numerosis refertus, perinde ferè ac Myrti flores. Proueniunt caryophilli in extremis ramulis Myrti modo. Ad hęc pediculi, quibus caryophilli nitũtur ij sunt, qui officinis vulgari idiomate appellantur Fusti. Nascitur autẽ arbor ipsa spõte ex decidentibus caryophillis. Adolescit intra octennium, perduratq; in centesimum annum vsq;. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur magno prouentu tantum in Moluccis Insulis. Nam quãuis in Zeilan, & nonnullis alijs Indiæ locis proueniat arbor, nusquã tamen fructum edit, præterquã in Moluccis. Excutiuntur ibi flagellis, emundato prius circa arborem solo. *Idem.*

QVALITATES.

Caryophilli calidi, & sicci sunt ordine propemodum tertio, odorati, acres, subamari, non sine leuicula adstrictione. Itaq; roborant, aperiunt, incidunt, attenuant, digeruntq;. *Idem.*

VIRES.

In cibis deuorati ventriculi, iocinoris, cordis, & capitis affectibus auxiliantur. In puluerem hausti ex vino austero & cydoniorum malorũ succo, vomitiones cohibent, cœliacos iuuant, nauseam remouent, & cibi appetentiã reuocant, roborantq; cum ventriculum, tum etiam caput. Frigefactum iecur belle excalfaciunt, olfacti auxiliantur animi deliquijs, mansiq; anhelitum cõmendant, conferunt comitialibus, resolutis, cõuulsis, stupidis, & veternosis, cõcoctionem adiuuant, alui fluores torrefacti cohibent. Illinuntur quoq; per quã vtiliter cum mastice, rhoe, corallijs, & punicæ arboris floribus, ad ventriculi imbecillitatem. Exacuunt præterea oculorum aciem, & caligines tollunt, quinetiã nubeculas, & argemas in tenuissimũ puluerem triti, & oculis inditi. Adduntur in Antidotis, & in saccis, qui ventriculo, & capiti roborando parantur. *Idem.*

CARYO-

CARYOPHILLI flores domestici, nonnullis Vetonicum. Italis, *Garofoni, & Garofoli*. Germanis, Graßblum/ *siue* Neglinblum. Gallis, *Oeilletz, siue Giros-floes*.

CARYOPHILLI FLORES DOMESTICI.

GENERA.

Matth. Varia sunt horum florum genera, colore, & foliorum stipatu differentia. Alij enim maiores sunt, alij minores, alij coccineo colore rutilant, alij saturata purpura nitent, alij candido, alij carneo colore gaudent. Sunt, & versicolores nonnulli albo, rubroque colore mistim respersi, quin etiam sponte nascentes habentur cum rufescentes, tum albicantes.

FORMA.

Idem. Planta folijs est Tragopogoni modo longis, breuioribus tamen, carnosioribus, pinguioribúsque, incuruis, & in acutum desinentibus: Caules edit numerosos, geniculatos, læues, cubitales, tribus, quatuórve in summitate adnatis, in quorum cacumine teres, longiusculúsque calyx spectatur superiore parte serræ modo denticulatus, è quo flos speciosissimus oritur caryophillorum odore præditus. Atqui flores in omni genere omnes ferè stipantur numerosa foliorum serie, perinde ac rosa.

LOCVS.

Idem. Seruntur à mulieribus, coluntúrque in fictilibus, aut capsulis ligneis transpositi, sæpiúsque irrigati, super fenestras, ac etiam in hortos.

QVALITATES.

Calida, siccaque pollere facultate hosce flores iudicio esse potest odoris fragantia, & saporis amarulentia quædam.

VIRES.

Idem. Qui purpureo colore nitent præstant ad omnes cordis affectus, ad vertiginem, apoplexiam, paralysim, & conuulsionem, ex Betonicæ, aut amaraci decocto poti. Asseruantur sacchato, perinde ac rosæ, non solum ad prædicta omnia vtiles, sed etiam aduersus venena, venenosorumque animalium ictus. Dantur contra pestilentiæ contagia. Id quod valentius operatur succus, ex vniuersa planta expressus. Haustus enim quatuor vnciarum pondere, vbi morbus inuaserit, liberat.

CARYO-

CARYOPHILLI syluestres. Italis, *Garofani, & Garofoli saluatichi.* Germanis, Donnerneglin. Gallis, *Armoiries, & Oeilletz sauuage.*

CARYOPHILLI FLORES SYLVESTRES.

FORMA.

Folijs, caulibus, floribusque *Matth.*
exeunt altilibus similibus, sed longè minoribus, tenuioribúsque, floribus cum rufescentibus, tum etiam albis, nullo tamen odore præditis.

LOCVS.

Proueniunt spontè locis in- *Idem.*
cultis, & aridis, atque saxosis.

QVALITATES, ET VIRES.

Præstantij quoque ad ea om- *Idem.*
nia, ad quæ altiles præstare diximus, verum longè remissius operantur.

HYDRO-

HYDROPIPER Græcis, Ὑδροπέπερι. Italis, *Pepe aquatico*, & *Persicaria*. Germanis, Wasserpfeffer/ & Muckenkraut / & Schmertzen. Hispanis, *Hierua pexeguiera, seu manchas*. Gallis, *Curage*.

HYDROPIPER SEV PERSICARIA.

GENERA.

Duum est generum, alterum minus, alterum maius. *Matth.* Item alterum acri admodum sapore. Alterum verò omnis acredinis expers, & aspero tantum stringentique gustu præditum.

FORMA MINORIS.

DIOSC. Caulem edit geniculatum, solidũ alis multis concauum. Folia menthæ maiora, molliora, candidioraq́; gustu piperis acri, citra tamen vllam odoris gratiam. Fructum acrem, in surculis paruis, propè folia racematim cohærentem.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Matth. Calidum est, sed non tantum, vt Piper. Incidit, extenuat, aperit, resoluit, exulcerat, discutit, & digerit.

VIRES.

DIOSC. Folia cum semine illita, tumores, veteresq́; duritias discutiunt, suggillata delent, quæ postquam inaruerunt, tusa pro pipere in obsonijs admiscentur. *Matth.* Herba recens commode thalamis sternitur, pulicibus necandis. Suillæ carnes salsæ, circunducta herba præseruantur à tineis, & vermibus. Quare succus instillatus vermiculosis auribus, opem mirificam præstat.

PERSICARIA altera. Italis, *Persicaria magiore*. Germanis, Flöhkraut.

PERSICARIA ALTERA.

FORMA.

Eadem illi facies est, quæ alteri, nisi quod folia maiora sunt, & nigris maculis infecta, caules vegetiores humi accubantes, & racemi grandiores. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur hæc non solum humecto solo, sed etiam in sicco, in agrorum marginibus, & secus itinera. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Cum gustantibus manifestam relinquat adstrictionem: nec vlla sit acredine prędita, excalfacere perinde ac altera haud quaquam potest, sed potius refrigerare, ac siccare. *Idem.*

PTARMICA, ſiue Sternutamentaria. Græcis, πταρμική. Italis, *Ptarmica*. Germanis, Dorant/*vel* Weiſſer ſpitzer Reinfaren.

PTARMICA.

FORMA.

Matth. Surculos habet tenues, ſeſquidodrantales, rotundos, & circa eos folia oblonga, oleæ modo atq; multa: & per ambitum ſerrata. Flores mittit in cacumine anthemidis figura, minores tamen & vmbilico dilutiore. ſapore adeò acri, vt non deſint qui pyrethrum eam faciant.

LOCVS.

Idem. Naſcitur ſponte in montibus, ſaxoſis locis.

QVALITATES

Ptarmicæ flores ciendæ ſternutationis vim obtinent, eſt enim temperies eius calida, & ſicca, viridis etiamnum ordine ſecundo, ſiccatæ tertio.

VIRES.

Folia cum floribus illita, ſuggillationes rapiunt. Flores ſternutamenta efficaciſſimè mouent.

PTAR-

PTARMICA ALTERA.

Sunt qui plantam, cuius hic imago ſpectatur, Dioſcoridis Ptarmicam faciunt: ſed re vera falluntur.

PSEVDOSTRVTHIVM, quidam Theriacariam vocant. Gemanis, Sterckkraut.

PSEVDOSTRVTHIVM.

FORMA.

Matth. Folia profert longa, subpinguia, caules multiplices, foliosósque, in quorum summitate spicati prodeunt flores. Radice nititur candida, longa, digitali crassitudine, & raphani modo acri,

LOCVS.

Idem. Nascitur incultis locis, secus itinera, & in agrorũ marginibus.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Radix excalfacit, & siccat ordine tertio. Incidit, attenuat, resoluit, aperit, digerit. Sunt etiam, qui eam præferant contra venenosorum animalium ictus, non modo vulneri admotam, sed etiam in potu sumptam. Quinetiam aduersus pestilentię contagia.

CYCLA-

CYCLAMINVS, Græcis, Κυκλάμινος. Mauritanis, *Buchomarien*. Officinis, *Cyclamen, Panis porcinus, & Arthanita*. Italis, *Pan porcino*. Germanis, Schweinbrot/& Erdöpffel. Hispanis, *Pan de Puerco*. Gallis, *Cyclamen, seu Pain Porcin*.

CYCLAMINVS.

FORMA.

Folia habet hederę aduersa parte purpurea, in quibus supra, infraq; albicant maculæ, caules nudos palmari longitudine, floribus in eorũ summitate purpureis, coronatis prominẽte quodam è medio apice, odoris iucundi, radice nigra sessili aliquantum lata, rapi ferè effigie. *DIOSC.* *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vmbrosis locis, & maximè sub arboribus, & in fructetis, secus itinera. *DIOSC.* *Matth.*

QVALITATES.

Varias vires obtinet, nam abstergit, incidit, venarum ora aperit, attrahit, digerit, detergit, & prouocat. *Gal. li. 8. simp. me.* *Matth.*

VIRES.

Radix tã hausta, quàm clistere infusa lentã pituitam mirificè detrahit. Coli cruciatus tollit à pituita progenitos, aut ab induratis excremẽtis. Succus in errhinis additur ad expurgandũ cerebrum. Finit enim diuturnos capitis dolores, ac etiã Hemicranios: resolutis opitulatur, ac omnib⁹ cerebri, & neruorũ affectibus, à frigiditate obortis. Aqua è cyclamini radicib⁹ distillata si naribus sursum trahatur, fluentem inde sanguinem mirũ in modum sistit. eadẽ pota sex vnciarũ pondere, admista sacchari vncia, manantẽ è pectore, aut ventriculo, aut iocinore sanguinẽ mirificè cohibet. contusæ radices recentes illinuntur vtiliter scyrrhosis, durisq; tumorib. & strumis: additur quoq; succus cõmodè in vnguentis, quę ad splenis tumorẽ duritiemq; parant. affricta recẽs radix hęmorrhoidas eijcit, earundẽ succus aurib. instillat⁹ vnà cũ rosaceo, aut vini modico, auriũ sonos, & surditatẽ tollit. Abdomini illit⁹ vẽtrẽ subducit, illita radix serpentiũ ictib⁹ auxiliatur. Eadẽ excauata, oleo replet, & addito cerę momẽto, cineri feruenti imponitur. Coquiturq; vnguentũ ad perniones vtile. *Mesues.* *DIOSC.* *Matth.*

* CYCLAMINVS longius radicatus, Græcis, κυκλάμινος μακρόρριζος.

CYCLAMINVS MACRORRHIZOS.

FORMA.

Folijs prouenit alterius, hederaceis maculosis, & flores quoque similes promit colossinos, radice verò differt, quæ infima parte rotunda quidem est, sed superius gracilescit & in longitudinem mire sursum versus protenditur.

LOCVS.

In monte Saleua Galliæ, & alibi etiam inuenitur. *

DRA-

DRACVNCVLVS maior. Græcis, *Δρακόντιον ἢ δρακοντία μεγάλη.* Arabibus, *Luf, siue Alluf.* Officinis, *Serpentaria maior.* Italis, *Dragontea, & Serpentaria maggiore.* Hispanis, *Taragontia.* Gallis, *Serpentine.*

DRACVNCVLVS MAIOR.

GENERA.

Tria Dracunculi reperiuntur genera: Maior, Minor, Aquaticus. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Maior, caulē habet rectum, bicubitalem, læuem, baculi crassitudine, versicoloribus, serpentium maculis, purpureis tamen pluribus, folia rumicis sibi inuicem implicita. Fructum summo caule facit racemosum coloris primum cineracei per maturitatem verò crocei, in purpurā vergentis, radicem habet prægrandem, rotundam, candidam, tenui cortice obductam. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in vmbrosis, præsertim circum septa. DIOSC.

QVALITATES.

Quiddam Aro persimile obtinet, tum radice, tum folijs, verùm acrius est, & amarius, ac proinde magis calfactoriæ, & subtilium partium, quin etiam leuiter adstringit. *Gal. li. 6. sim. me.*

VIRES.

Radix cruda, coactáve delingitur ex melle vtiliter anhelosis, astmathicisq́; quin etiam conuulsis, tussientibus & destillationibus obnoxijs: ex vino pota venerem stimulat: vlcera, quæ cacoëthe vocantur, & phagædœnica expurgat, præsertim cum bryonia. fiunt collyria ex ea, & melle ad fistulas, & partus euocandos: illinitur cum melle efficaciter ad vitiligines: polypos, & carcinomata absumit. succus præstat ad oculorum nubeculas, albugines, atq; caligines. idem ex oleo infusus aurium doloribus medetur. á vipera feriri non posse affirmant, qui folia, aut radicem manibus affricuerit. DIOSC.

* CENSVRA.

Peritiores omnes putant hanc Iconem esse fictitiam; & forsitan ex serpentaria aliqua conflatam. *

DRACVNCVLVS minor, Græcis, Δρακοντία μικρά. Italis, *Dragontea, & Serpentaria minore.* Germanis, Klein Natterwurtz. Gallis, *Petite Serpentaire.*

DRACVNCVLVS MINOR.

FORMA.

DIOSC. Folio constat hederaceo magno, candidis maculis insignito, caule recto, bicubitali, versicolore, purpureis maculis resperso, ita vt anguem planè referat, baculi *Matth.* crassitudine. Fructus summo caule è vagina quadam externa parte herbacea, interna verò nigricanti purpura infecta, corniculi speciem præ se ferens exoritur, qui tandem fracto corniculo in racemi, vuæve modum emergit, feruenti, ac mordaci gustu, radice nititur rotunda, bulbosa, acri, tenui libro obducta.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in sepibus vmbrosis.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Iisdem pollet viribus, quibus maiorem pollere diximus. Peculiariter autem folia caseum à putredine defendunt, qui ijs inuoluitur. Estur radix cruda, coctáve placentarum loco in conuiuijs cum multo melle in Balearibus insulis.

* DRA-

* DRACVNCVLI folia nouella cum radice.

FORMA.

Cognoſci poteſt ex hac Icone varietas & mutatio foliorum radicumq́ue Dracunculi. Dum enim plantæ adhuc nouellæ ſunt, radiculæ ipſarum oblongæ aliquantum ſunt vt Ari, folia primo exortu conuoluta prodeunt, ſimplicia, ſine adnatis, mox appendices annectuntur geminæ, vbi ipſa pediculo coniunguntur, nec mutantur porro ſed æſtate ſubinde flaccidiora redduntur, donec eo ipſo anno autumni initio penitus cōcidant. Sed temporis proceſſu auctæ radices protrudunt vere caules maculatos pluribus folijs donatos, initio quidem complicatis & non in plura diuiſis, ſed vt plurimum quaſi tribus, quorum inferiora bina parua, medium grandius ſit, compoſita, ſed paulatim augetur horum numerus, inq́; plures partes diuiduntur ipſa folia vbi fructus efformari incipit, vt ex præcedenti imagine apparet. Radicum adultiorum quoq;, quibus puſilli fœtus copioſe annaſcuntur, diuerſitas multiplex obſeruari poteſt, interdum enim rotundæ, interdum oblongiores, interdum quadrangulæ propemodum inueniuntur. vel aliter etiam effigiatæ. *

DRACVNCVLVS aquaticus. Italis, *Serpentaria aquatica*. Germanis, Wasser Natterwurtz.

DRACVNCVLVS AQVATICVS.

FORMA.

Folijs exit corni arboris similibus, radice arundinacea, geniculata, longa, & Ari modo feruens. insuper ex geniculis ipsis numerosæ exeunt fibræ, quibus pertinaciter humi inhæret: à radice folia prodeunt oblonga, è quorum exortu alia exurgunt longis pediculis nitentia, sed ijs grandiora, tenuioraque habentur, è quorum nonnullis, quę conclusa sunt, fructus racematim enascitur. baccis per maturitatem rufescentibus, in quibus semen est nigrum, paruum, & oblongum, crasso quodam succo obductum.

LOCVS.

Nascitur in montanis locis, sed humectis, & palustribus.

FACVLTATES, ET VIRES.

Non differt viribus ab Aro, & alijs Dracunculi generibus, sed facultate imbecilliore habetur.

DRA-

DRACVNCVLVS hortenſis, Italis, *Dragoncello, & Dragone.* Gallis, *Targon.* Germanis, Dragun/oder Dragoncell.

DRACVNCVLVS HORTENSIS.

FORMA.

Caules fundit numeroſos, tenues, in quibus folia exeunt longa lini modo, acri admodum guſtu: radicibus cohæret humi repentibus. floribus puſillis, albicantibus, racemoſis ſemine ſuperuacuo. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis ferè omnibus. *Idem.*

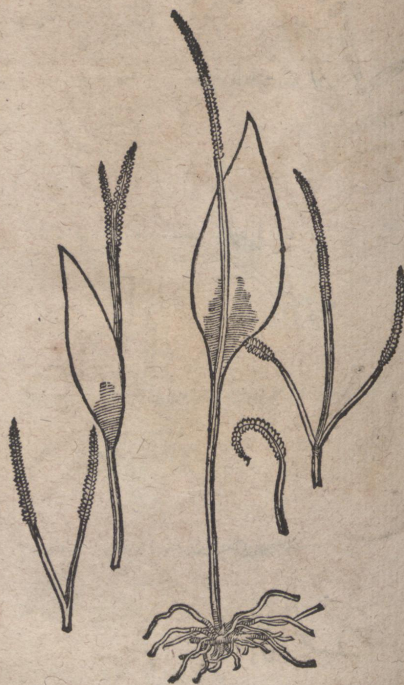
QVALITATES ET VIRES.

Cum inſigni acrimonia planta tota ſit prædita, haud verendum eſt quin valenter excalfaciat, atque ſiccet, incidat, digerat, aperiat, & prouocet: manſa pituitam ciet: détium dolores mulcet: concoctionem adiuuat, & vrinas mouet, Eſtur paſſim in acetarijs vnà cum lactuçis, alijsq; oleribus. *Idem.*

OPHIO-

OPHIOGLOSSVM, Græcis, ὀφιόγλωσσον. Italis, *Lingua ſerpentina, Argentina, ſiue herba Lucciola.* Germanis, Natter Zünglin. Gallis, *Herbe ſans chouſture, ſiue Langue de ſerpent.*

OPHIOGLOSSVM.

FORMA.

Matth. Vno tantùm prouenit folio pingui, plantaginis aquaticæ quadantenus ſimili, nulla per medium excurrente coſta: è cuius inferiore ſinu, cauliculus exit, pallidam, ſerpentis modo, in ſummitate ligulam gerens, vnde illi nomen.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in pratis. ſed ocyſſimè deperit, cùm tantum menſe Maio perduret & appareat.

QVALITATES

Idem. Exiccat, citra inſignem caliditatem.

VIRES.

Idem. Recentia folia vulnera mirifice glutinant, & enterocellas ſanant. Maceratur in oleo, quo diutius inſolato, vtuntur chirurgici commodiſſimè ad prædicta. Datur potanda ex aqua equiſeti ad intrinſeca vulnera: auxiliatur ſanguinem reijcientibus, pota ex aqua foliorum quercus alba vteri excrementa ſiſtit: decoquitur in vino auſtero ad collachrymantes oculos. Illinitur recens cum adipe gallinaceo ad vulnerum inflammationes.

ARVM,

ARVM, Græcis, ἄρον. Mauritanis, *Iaurus, siue Sara.* Siris, *Lupha.* Officinis, *Aron siue serpentaria minor.* Hetruscis, *Gigaro.* Germanis, Klein Natterwurtz/Aron, Deutscher Imber. Hispanis, *Taro.* Gallis, *Vit de chien.*

ARVM.

CENSVRA.

Duum est generũ: maius, & minus. *Matth.*

FORMA.

Hederaceis prouenit folijs, sed magnis, dracunculi maiorib⁹, minimè dissectis, maculosis: caulem edit dodrantalem, è cuius fastigio erumpit folliculus in acutum desinens, in quo fructus reconditur solidus, pistilli faciem referens, aureo colore: in cuius infima parte crocea quędam veluti semina spectantur: quę deinde acinosa fiunt & per maturitatem rubescunt, botrũq; circa caulem efficiunt: frumenti Indici modo. Radix subest alba, bulbosa, oblõga, acerrimi gustus. *Idem.*

QVALITATES.

Terrena essentia cõstat, sed calida, proinde extergẽdi vim possidet, verùm nõ valentem, veluti dracontium: est itaq; in exiccando, calefaciendoq; primi ordinis. Abstergit, incidit, attenuat, digerit, & aperit. *Gale. 8. simp. me.* *Matth.*

VIRES.

Radix, semẽ, & folia dracunculi vires habent. Priuatim autem radix ex fimo bubulo podagris vtiliter illinitur. Decocta radix, melleque excepta; medetur pituitosis pectoris morbis. quare asthmaticos maximè iuuat. Datur elixa, vel feruentibus cineribus tosta ex amygdalino oleo vtiliter tussientibus. Id quod commodius præstat lac, in quo ipsa fuerit incocta. Elixa subijcitur oleo, & tumentibus hæmorrhoidibus vtiliter illinitur. Radicis succus exedentia, & contumacia vlcera sanat: semen drachmæ pondere potum, menses, & secundas pellit. *DIOSC.* *Matth.*

CENSVRA.

Nescio sanè qua ratione scripserit Galenus, Arum, quo degustato os totum exuritur, & acerrimum sentitur, calidũ, siccumq; ordine tantum primo haberi.

PISTIL-

PISTILLVM referens Ari flos, & eius radix vegetior.

ARVM

ARVM minus, Græcis, ἄρον μικρὸν. Italis, *Gigaro minore.*

ARVM MINVS.

FORMA.

Folijs exit ſagittę imaginem præſeferentibus, caule recto, glabro, dodrantali, botrum in cacumine habenti, rubentibus baccis ſtipatum, in acutum deſinentem: Radices ſundit tenues, numeroſaſque, è quibus bulboſi quidam globuli fabarũ magnitudine dependent, guſtu per quam acerrimo. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Excalfacit, & ſiccat ordine quarto: Ideoq; vrit, attenuat, incidit, & abſtergit. Sunt qui radicum farina vtantur ad arcendos à ſuis menſis paraſitos, & voraces lurcones; eandem delicatis cibis admiſcentes: nam vbi fauces occupauerit, tam vehementi, ac contumaci ardore afficit, ne poſt hac quicquam vorare queant, niſi lacte bubulo diutius gargarizato, aut recenti butyro ſenſim delincto.

BONVS

BONVS Henricus, Italis, *Herba infarinata*. Germ. Schmerbel/*siue* Gut Heinrich.

BONVS HENRICVS.

FORMA.

Matth. Planta candicat tota perinde ac si tenuissimo farinæ polline conspersa esset: quin etiam tactu, adeò leuis percipitur, vt vnguine aliquo peruncta videatur: Folia habet Ari quadantenus similia, caules plures, foliosos, in quorum fastigijs racemosi emergunt flores; Radicem habet vegetam, crassam, multifidamque: croceo colore, acuti lapathi modo: cuius speciem esse censemus.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte ferè vbique in pagorum plateis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, siccat, aperit, abstergit, resoluit, & digerit.

VIRES.

Idem. Præfertur ad venenosorum animalium ictus: Radicis succus illitus, scabiem sanat, & cutis maculas extergit, præsertim, si cum aceto misceatur.

ARI-

ARISARVM, Græcis, Ἀρίσαρον. Italis, *Arisaro*. Germ. Klein Aron.

ARISARVM.

FORMA.

Folijs prouenit Ari, longè tamen minoribus: cauliculum edit tenuem, in cuius summitate vaginula quædam oritur, altera parte diuisa, è qua ligula tenuis, exigui germinis modo se se exerit, pallido colore. Radix illi oliuæ instar magna, oblonga, candicans, adnatis pluribus vbiq; emergentibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in collibus, & campestribus. *Idem.*

QVALITATES.

Acrius multò Arisarum, quàm Arum est. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Radix illita, nomas sistit: fiunt collyria ex ea ad fistulas efficacia: illitu radicis, genitale animalis cuicunq; in perniciem agitur. *Diosc.*

ARISARVM alterum: siue Pseudo arisarum. Italis, *Arisaro falso*.

ARISARVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folia mittit longa, angusta, longis pediculis nitentia: radicem bulbosam, iuglandis magnitudine, numerosis vbique adnatis fibris, gustu etiam acri.

LOCVS.

Idem. Nascitur frequens in agro Romano.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit radix, siccat, incidit, abstergit, digerit, & aperit.

*APPENDIX.

Non omnino segregari potest à specieb⁹ Arisari cum gustata radix satis prodat acredinē suam, id quod ipsemet autor fatetur paulo supra, in descriptione huius plantæ, licet idē pro falso Arisaro habeat.*

HASTV-

HASTVLA regia, Albucum, Asphodelus mas. Græcis, Ἀσφόδελος. Mauritanis, *Cheunce, Biruach, seu Axeras.* Italis, *Anfodillo.* Germanis, Affodillwurtz. Hispanis, *Gamones, seu Gamonites.* Gallis, *Aprodiles.*

HASTVLA REGIA, SEV ASPHODELVS.

FORMA.

Planta est à radicibus foliosa: folijs porraceis, carinatis, caulé edit cubitalem, & sæpe maiorẽ, insigniter leuem, flores in cacumine albicantes, & quandoq; melinos, numerosos, in stellę modum; è quibus baccæ proueniunt subrotundæ, herbacei coloris, semine intus nigro triquetroq́; : Radicibus nititur numerosis, nigricantibus, bulbosis, oblongis, virescẽte intus pulpa, ima parte vẽtricosis, & in tenuem caudam desinentibus, succosis: gustu acri, atq; amaro. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus pingui solo. *Idem.*

QVALITATES.

Radix extergentis, & discutientis est facultatis; vstæ autem cinis calidior, & desiccantior, subtiliorq́; est, & ad digerendum potentior. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Radices epotæ vrinas, & menses ducunt: auxiliantur à serpente demorsis trium drachmarum pondere haustę, sed tota planta ex vino morsus illinire oportet. valent quoq; ad sordida, & depascentia vlcera; mammarum quoq;, & testium inflammationes, tubercula, forunculosq́;. Radicis succus per se, prodest ad purulentas aures: in contrariam aurem infusus, dentium dolorem mitigat: cinis è radice illitus, pilos, capillosq́; in alopecijs replicat. oleum in excauatis radicibus feruefactum, pernionibus, & ambustis medetur: in auribus distillatum, surditati auxiliatur. Semen in vino potum scolopendrę & scorpionum venenis mirum in modũ resistit. Illinuntur vtiliter radices in aceto decoctę lichenosis, scabiosisq́;: crispãtur quoq; capilli abraso capiti affricta sæpe radice, decoctæ & illitæ parotidas sanant. *Diosc.* *Matth.*

*ASPHODELVS fœmina siue luteus, *Iphyum* Theophrasti quorundam sententia, aut aliorum, *EriZambach* Arabum. Germ. Gelb Affodillwurtz.

ASPHODELVS FOEMINA.

FORMA.

Folia multo angustiora quam albus, & Cypero ferè similia, striata saturatè virentia promit è radicibus multiplicib. longis, minus tuberosis, per laterales fibras sese vndiq; propagantibus, colore luteolis, Caulis hinc emergit cubiti altitudine, rectus, rotundus, in quo flores crebri lutei, fastigiati, stelliformes, gignunt semen nigrum triquetrum, subrotundis capitulis inclusum.

LOCVS.

Hortis est familiaris. spontè natus quod sciam non reperitur.*

Nomina.

Bvlbvs vomitorius, Græcis, βόλβος ἐμετικὸς. Mauritanis, *Zir*. Italis, *Cipolla canina*.

Bvlbvs vomitorivs.

Forma.

Folia habet esculento bul- Diosc.
bo multò latiora, & longiora,
radicem similem, nigro obdu
ctam inuolucro.

Locvs.

Nascitur cliuosis locis. *Matth.*

Qvalitates.

Calidioris est temperatu- *Gal. 8.*
ræ, quàm bulbus esculentus. *simp. me.*

Vires.

Radix mansa, aut decoctum Diosc.
eius potum, vesicæ malis medetur. vomitiones mouet.

*Appendix.

Videtur depinxisse autor Bulbi Vomitorij loco ob odoris, quem spirant flores, præstantiam familiare Turcis dictum Muscari, ideoq; hoc ipsum hic expressimus.*

SCILLA Græcis, Σκίλλα. Arabibus, *Haſpel, Hanſel, Aſchil, ſiue Alaſchis.* Italis, *Squilla.* Germanis, Meerzwibel. Hiſpanis, *Cebolla albatrana.* Gallis, *Squille, carpentaire, ſiue Oignon marin.*

SCILLA.

FORMA.

Matth. Bulbo nititur ingenti, ſubrubro, radicibus inferna ſede numeroſis: ſquamis craſſis, lento ſucco prægnantibus, acri, & amaro, folia mittit aloes ſimilia, caulem ſeſquicubitalem, læuem, & flores in ſummitate ſubpurpureos.

LOCVS.

Idem. Naſcitur maritimo tractu.

QVALITATES.

Qualitatem admodum incidentem obtinet, non tamen admodum calidam, itaq; ſecundi ordinis excalfacientium fuerit: prꝗſtat autem, aut aſſam, aut elixam ſumere, ſic enim vitium illius vehementia exoluitur.

VIRES.

DIOSC. Interna ſcillæ pars in oleo feruefacta, rimis pedum vtiliter admouetur. decocta in aceto illinitur ad viperarum morſus: toſta, & odoratis medicamentis admiſta, hauſtaq; vrinam ciet, hydropicos, ſtomachicos, auriginoſos, torminibus, & tuſſi vetere laborantes, ſuſpirioſos, & reuomentes iuuat, tribus obolis ex melle ſumpta, quin etiam comitialibus & reſolutis auxiliatur. ſed cauẽdus ſcillæ vſus his, quorum inteſtina vlceribus afficiuntur.

Pithagoras. Scillinum quoq; acetum admirabilis eſt ad multa facultatis, ſi quis enim quotidie parum ebiberit, illi quidem faucium, orisq; partes nunquam male valebunt: os ventriculi beneualebit: facilè ſpiritum ducet: oculi acutiſſimè cernent: flatus nullus in ventre excitabitur, & bene ſpirans, beneq; coloratus deget. hoc aceto qui vtitur cibum bellè conficiet, etiam ſi licentioſius edat: nihil ſuperuacui in corpore reſidebit, non flatus, non bilis, non cruditas, non ſtercus, non vrina, aluus lubrica omnino erit. Morbo comitiali diuturno efficaciter profuit, incipiens verò ac nouum perfectè diſcutit: ad podagras præterea, & cæteros articularios morbos, & ad iecoris, lienisq; duritias efficaciter facit.

CAPPARIS, Græcis, Κάππαρις. Arabibus, *Cappar*. Italis, *Capparo*. Germanis, Capren. Hispanis, *Alchapparras*. Gallis, *Cappres*.

CAPPARIS.

FORMA.

Aculeatus est frutex, qui in terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus habet in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, non nihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertũ grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicunda. Radices spargit lignosas, grãdes, numerosasq́;. **Diosc.**

LOCVS.

Tenui solo, asperisq́; locis, in insulis, & iuxta rudera nascitur. ***Idem.***

QVALITATES.

Radicis cortex vincentem habet qualitatem amaram, proximã acrem, deinde acerbam: quibus palam est, quod diuersis, & pugnantibus constet facultatibus. quippe abstergere, purgare, & incidere potest sua amaritudine, excalfacere verò, incidere, digerere, acrimonia: porrò densare, constringere acerbitate: radicis cortici fructus virium proportione respondet, quin & folia, & caules, verum imbecillius operantur. ***Gal. 7. simp. me.***

VIRES.

Fructus drachmis duab⁹ in vino potus quadraginta diebus, lienem absumit, & vrinã pellit: bibitur vtilissimè Ischiadicis, resolutis, conuulsisq́;, menses ciet, & caput purgat: seminis, aut aridæ radicis ex aceto decoctũ, colluto ex eo ore, dentium dolores mulcet. radicum cortex, vlcera vetera omnia, & sordida, callosaq; expurgat: lienosis, cũ hordei farina vtiliter illinitur: cũ aceto trita, albas vitiligines abstergit: Radix foliaq́; intrita, strumas, ac duritias discutiunt, foliorum succus infusus aurium vermiculos enecat. **Diosc.** Fructus in ciborũ vsum venit, sed parum alit: valet tamẽ ad excitandam cibi appetentiam, & deradendam, deijciendamq́; pituitam, quæ ventriculo inhæserit, & ad lienis, & iecoris morbos. ***Matth.***

*CAPPARIS Syluestris seu Fabaginea vel Leguminosa, Pepleos quibusdam dicta, Auicennæ *Ardifugi vel Ardifrigi*. Rhasi *Andirian*. Alepi in Syria *Morgsani*.

CAPPARIS SYLVESTRIS.

FORMA.

Egregie virent huius plantę folia, Cappari similia sed minora & oblongiora, crassiuscula, bina vnico pediculo cauliculis teretibus, leuibusq; annexa & sibi inuicem opposita. Flores Capparibus conditis forma congruunt antequam aperiantur, foris herbidi, expansi vero albicant & intus rubent, è medio stamina lutea emergunt, his succedũt siliquæ oblõgæ in quibus semina. Radix subest longa lignosaq;.

LOCVS.

Nobis peregrina est planta, nec nisi in hortis inuenienda. Sed Romæ inter rudera sponte nasci perhibent.

VIRES.

Vsurpatur ad vermes, tota enim planta grauis est odoris & saporis amari.*

LEPI-

LEPIDIVM, Græcis, λεπίδιον. Mauritanis, *Saitaregi, Hansab, Asceitaregi, siue Scitharegi.* Italis, *Lepidio, seu Iberide.* Germanis, Wilder Kreß. Hispanis, *Nasturtio montesino.* Gallis, *Passerage sauuage, siue Nasitort sauuage.*

LEPIDIVM.

FORMA.

Folia gerit nasturtij: vere virétiora, caulem cubitalem, aut minorem, florem album, tennemque. Semen circum summos tenuesque cauliculos in siliquis, nasturtij æmulis, sed minoribus, minuto intus semine. Radicem albam, acri sapore. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur locis incultis, saxosis: in templorum areis, atque sepulchris, secus itinera, in ruderibus, & agrorum extremitatibus. *Democr.*

QVALITATES.

Excalfacit & siccat, magis quàm nasturtiũ extrahit, attrahit, incidit, attenuat, aperit, digerit, & vrit. *Matth.*

VIRES.

Præstat mirum in modũ Ischiadicis, si cum Helenij radice, quarta parte horæ illinatur. Idem prestat contusa radix & cum salsa axungia illita, quaternis horis. sed deinde in balneum descendere ægrum oportet, & locum cum oleo inungere; addita lana: herba lienosis admota prodest: eadem lepras eximit. DIOSC. *Democr.*

CENSVRA.

Qui Lepidium, & Iberidem duas faciunt plantas, manifestè falluntur.

LEPIDIVM, Paulo Æginetæ, & Plinio: posterioribus Græcis, Λεπίδιον. Italis, *Piperite, & Peperella*. Gallis, *Passerage, siue Poyuree*. Germanis, Pfeffer Kraut.

LEPIDIVM.

FORMA.

Matth. Caulibus cubitalibus fruticat, subalbicantibus: folijs lauri, maioribus tamẽ, robustis, floribus in cacumine spicatis, tenuibus, ac albicantibus. Radice alba, acerrimi gustus, perinde, ac folia, quę dentibus attrita os vniuersum accendunt.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, ac etiam quibusdam in locis spõte nascitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit & siccat vehementer, ac ea omnia potest, quæ lepidium primum, cæterum longè valẽtius operatur.

RAMVLVS

RAMVLVS Lepidij cum flore & semine.

RANVNCVLVS, Græcis, Βατράχιον. Italis, *Ranoncolo, siue Pie corbino.* Germanis, Hanen Fuß. Hispanis, *Yerua belida.* Gallis, *Grenoilette, siue Baßintz.*

RANVNCVLVS.

GENERA.

Matth. Sex nobis Ranũculi recensentur genera: de quibus inferius dicetur.

FORMA.

DIOSC. Folijs exit coriandri latioribus, pinguibus, subalbidisq;: floribus luteis, & interdũ purpureis, caule gracili, cubitali: radice alba, exigua, amara, & ellebori modo fibrata.

LOCVS.

Idem. Nascitur in limitib. humidis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Omnia facultaté vehementer acrem possident, adeò, vt cum dolore exulcerẽt. Radix arefacta, sternutatorium est medicamẽtum, similiter alijs omnibus, quę vehemẽter desiccant, & vt semel dicam, calida & sicca valde est, tum radix, tum vniuersa herba, adeò vt sua exiccatione, sicca radix dentes quoque frangat.

VIRES.

DIOSC. Folia, flores, & cauliculi recentes cuiuscunque generis, exulcerant illita, & crustas non sine dolore exciatant: quare scabros vngues eximunt: scabiẽ detrahunt, & stigmata delent: pensiles, & formicantes verrucas, alopeciasque paulisper illita, tollunt, tepente decocto fouentur vtiliter perniones: sicca radix, tritaque sternutamenta ciet, naribus indita.

CENSVRA.

Qui Ranunculum coronopum esse contendunt: ij sanè delirio agitantur.

RANVN-

RANVNCVLVS SECVNDVS.

FORMA.

Ranunculus ſecundus, la- DIOSC.
nuginoſior, hirſutior, quàm
primus eſt, longioribus cauli-
bus, & pluribus foliorum in-
ciſuris.

LOCVS.

Plurimus in Sardinia naſci- *Idem.*
tur, quàm acerrimus, quem
ſylueſtre apium appellant.

QVALITATES,
ET VIRES.

Apium riſus quidã hoc ra- *Matth.*
nunculi genus appellauere,
quòd ſi herbã hanc, quiſpiam
in edulijs vorauerit, eius ner-
ui contrahantur, rictuque os
diducatur: vt grauiſſimi teſtan
tur autores, ita vt qui mortem
oppetunt, veluti ridentium fa
cie intereant.

RANVNCV-

RANVNCVLVS TERTIVS.

FORMA.

Minoribus prouenit folijs, floribus melinis: sed tota planta grauem ſpirat odorem.

RANVN-

RANVNCVLVS QVARTVS.

FORMA.

Non est absimilis tertio: so lia tamen magis diuisa sunt: florem edit lactei candoris. Radices numerosas, fibrosasque. DIOSC. *Matth.*

*LOCVS.

Nascitur in montibus, & in hortis, flores numerosiore folio luxuriant.*

RANVNCV-

RANVNCVLVS quintus. Italis, *Pie di Gallo.* Germanis, Drüßwurtz. Gallis, *Piepou.*

RANVNCVLVS QVINTVS.

FORMA.

Matth. Folia mittit secundi ferè similia, atque etiam hirtiora, radices albas, numerosas, ellebori modo, inter quas medium occupat locum, tuberosa radix dependens, veluti ex funiculo, nucis iuglandis magnitudine, albicans rapi odo, sed acris, & exulcerans.

LOCVS.

Idem. Nascitur locis incultis, & secus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit & siccat ordine quarto: vlcerat, extrahit, incidit, digerit. Radix recens tusa & admota, vesicas excitat, quare ischiadicis vtiliter illinitur.

RANVN-

RANVNCVLVS SEXTVS.

FORMA.

Folia mittit anemonis primi similia: caules cubitales, striatos, flores in summitate magnos, aureo colore: radices numerosas, fibrosasq;. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in riguis, & humectis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Cæteris minus est acris, qua re minus excalfacit, & siccat.

ANEMONE, Græcis, Ἀνεμώνη. Italis, *Anemone.* Gallis, *Passe fleur.* Arabibus, *Iackaik, Alnahamen, Sakaik, seu Mamira.*

ANEMONE.

GENERA.

Matth. Plura habet genera, quorum quinque nos obseruauimus.

FORMA PRIMI.

DIOSC. *Matth.* Folio prouenit coriandro simili, sed frequentioribus incisuris, caulibus lanuginosis, tenuibus, striatisq́; : in quibus tenuiora folia per interualla spectantur: floribus syluestris papaueris magnitudine, purpurascentibus, prominente vmbilicotenus capitulo, nigro colore, nigrisque capillamentis stipato, perinde ac in papauere. Radix illi inest oleæ magnitudine, subrotunda, fibrataq́; ac sapore acri.

LOCVS.

Idem. Oritur in aruis, & alijs cultis locis.

QVALITATES.

Gal.6. simp. me. Anemone omnes, acrem, extergendi, attrahendi, & ora vasorum referandi facultatem obtinent.

VIRES.

DIOSC. Succus cùm foliorum, tum radicis naribus infusus, caput purgat. commanducata radix pituitam trahit: decocta in passo, & illita, sanat oculorum inflammationes, cicatrices eorundem, & hebetudines emendat: sordida vlcera abstergit. Folia, & caules, si cum ptissana cocti edantur, lactis copiam præbent: & in vellere folia supposita, menstrua cient, & lepras illita eximunt.

ANEMO-

ANEMONE secunda, Italis, *Anemone secondo.*

ANEMONE SECVNDA.

FORMA.

Folijs prouenit maioribus, frequentius laciniatis, cynoctoni aconiti modo; caulibus alterius similibus, sed aliquanto crassioribus, inanibus, & in rectum spectantibus, quibus flores insunt in summitate dilutiore purpura nitescentes: capitulo circumquaq; comato: perinde, ac altera. Radicem habet breuem, rapunculi ferè figura, fibris adnatis multis: acri gustu. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur locis cultis, & præsertim in aruis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Nihil suis in facultatibus à priore differt. *Idem.*

FORMA.

Matth. Folijs est ranunculi primi similibus, caulibus tenuibus, sesquipalmaribus, rotundis, in quorum cacumine flores exeunt albi, ac diluta quadam purpura nitescentes, inferiori præsertim sede rosarum magnitudine, radicem habet fibratam, ac tenuem.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Tota planta cæteris mitior est, quare minus excalfacit, & siccat.

ANEMONE TERTIA.

ANEMO-

ANEMONE QVARTA.

FORMA.

Folia profert frequenter laciniata, flores in summitate caulis purpureos, radicem globosam, & paruam, fibris numerosis stipatam. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit cultis locis. *Idem.*

ANEMONE QVINTA.

*FORMA.

Folijs prouenit ranunculi ferè, sed tenerioribus, floribus aureis, radice paruæ fabæ magnitudine.*

LOCVS.

Oritur cultis locis, & in aruis.

*ANEMO-

*ANEMONES diuersi flores.

Plurimæ species Anemones habentur adeò vt ferè quiuis peculiares depingat ab alio nō obseruatas. Ideo non putaui superuacaneum fore, si reliquis, quas coactus fui subdere depictis ab autore nec dum à me cōspectis, adiungerem corollarij vice rariores hosce flores, quorum A. litera insignitus candidus est, & medio luteus, B. Cęruleus, C. aureus, D. Purpureus variegatus venis subrubris, E. Coccineus. Eorum vero stirpes cum radice nondum videri mihi cōtigit.*

PVLSATILLA, Italis, *Pulsatilla*. Germanis, Küchen Schell/ seu Hacket Kraut. Gallis, *des coquerelles*.

PVLSATILLA.

FORMA.

Matth. Cùm primùm erumpit folia mittit incana, & admodum hirsuta, minutim laciniata, sapore per quam acri: flores prodeunt anteaquàm folia emergant purpurei, nigricantes, atque hirsuti, caulẽ rotundum, tenuem atq; incanum. Radix illi subest pedali longitudine, exesa chamæleonis albi modo, sapore potius subdulci, quàm acri.

LOCVS.

Idem. Prouenit locis incultis, aridis, & saxosis.

QVALITATES.

Idem. Folia, caules, & flores cum acerrimo sint gustu, excalfaciunt, & siccant ordine quarto: incidunt, attenuant, attrahunt, digerunt, expurgant, & exulcerant. Radix verò cùm subdulcis sit, non longè aberit à temperatis.

VIRES.

Idem. Sunt qui radicem maximè præferant contra pestilentiæ contagia, & pota venena, & virulentorum animalium ictus, si cum vino bibatur, drachmarum duarum pondere, quare in antidotis additur. Aqua è folijs distillata, vulnera sanat, & pota sudorem prouocat.

*PVLSA-

*PVLSATILLA lutea. Gäle Bitzwurtz.

PVLSATILLA LVTEA.

FORMA.

Folijs prouenit minus laciniatis quidem, sed cætera pręcedēti similibus, flos Maij medio luteus subrubens summo cauliculo insidet, quem subsequitur semen papposum, barbatumq́ue.

LOCVS.

Gaudet mōtanis, & in Heluetia frequens est in monte Gothardi.*

ANAGALLIS, Græcis, Ἀναγαλλίς. Ital. *Anagallo.* Officinis, *Morsus Gallinæ.* Germanis, Gauch Heil. Hispanis, *Muruges.* Gallis, *Murgelline, seu Mouron.*

ANAGALLIS MAS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, Mas alterum, alterum fœmina.

FORMA MARIS.

Idem. Planta est parua, humi iacẽs, folijs in quadrangulo caule pusillis, subrotundis; floribus phæniceis, & paruo, ac rotundo semine.

LOCVS.

Matth. Nascitur in hortis, culto, ac læto solo.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Admodum extergentis est facultatis, habet etiam quendam calorem attractorium: vis etiam mitigandi illi inest.

VIRES.

Inflãmationes arcet: adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet: succus gargarizatus, capitis pituitam purgat: & naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in aduersam narem inijciatur: argemas cum melle emendat: prodest contra viperarum morsus, iocinoris, & renum vitia si ex vino bibatur.

ANAGAL-

ANAGALLIS fœmina, Græcis, ἀναγαλλὶς θῆλυς. Italis, *Anagallo fœmi.*

ANAGALLIS FOEMINA.

FORMA.

Nihil ab altera differt, nisi floris colore, qui in hac cæruleus, in illa phæniceus spectatur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur cultis, & incultis locis. Et sæpe in hortis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vt forma similes sunt, ita facultatibus, & viribus: peculiariter autem hæc, procidétem sedem admota reprimit: altera verò euocat, vt quidam volunt. DIOSC.

*ANAGALLIS Aquatica, Germanis, Wasserbungen/Bachbungen. Gallis, Berle.

GENERA.

Distingui possunt potissim. duo eius genera, quamuis plura sint strictissimis folijs ab hisce differentia.

FORMA.

Primum genus recto caule attollitur, folijs oblongis, carnosis, & leuiter in ambitu serratis vestito, ex quorum sinubus enascuntur ramuli copiosis flosculis purpurascentibus ornati, quibus succedit semẽ minutũ exiguis folliculis inclusum, radix est fibrosa, vt aliarum herbarum palustrium. Alterum supinũ est, & repit, folia habet rotundiora & flosculos eleganter cæruleos.

ANAGALLIS AQVATICA.

LOCVS.

Inuenitur in palustribus, & riuulis gaudet.

FACVLTATES.

Apud veterinarios magno est in vsu discutiendis tumoribus & scabiei equorum sanandæ: in acetarijs sumpta stomacacen emẽdat, calculos rumpit, vrinam cit, fœtus mortuos pellit, & menses euocat. Cum aceto & butyro tosta & imposita, ac subinde renouata, tumoribus quibusuis & ignibus sacris prodest.*

SVCCI-

SVCCISA, Officinis, *Morsus diaboli.* Italis, *Morso di diauolo.* Germanis, Teuffels Abbiß.

SVCCISA, SEV MORSVS DIABOLI.

FORMA.

Folijs constat plantagini angustifolię similibus, lęuiorib. tamen, caulibus sesquicubitalibus, in quibus minora sunt folia per ambitum denticulata, flores edit scabiosæ similes. Radicem habet pollicarem, sed succisam, & veluti demorsam, à qua complures oriuntur fibræ, ellebori modo. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit locis incultis, saltibus, ac dumetis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba trita & admota, præsentaneo auxilio, carbunculis pestiferis medetur, aut si vinum bibatur, in quo incocta fuerit. Radix per se, aut vinum in quo efferbuerit potum, non modo vteri dolores mulcet, sed pestilentiæ contagia superat. Gustu admodum amara est: quare excalfacit & siccat. *Idem.*

HEDE-

HEDERA, Græcis, Κισσὸς. Maurita. *Cussus*. Ital. *Hedera, seu Lella*. Germ. Mawer siue Baum Ephew/siue Ebich. Hispan. *Hedera, seu Eda*. Gallis, *Lierre*.

GENERA.

DIOSC. Hedera differẽtias multas in genere sortit: summas aũt genere tres, nã altera cãdida, altera nigra, & tertia, q̃ Helix appellat. *Matth.* Nos aũt alterã maiorẽ, alterã minorem appellamus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Maior, quã arboreã vocant, nõ solũ in syluis excelsas arbores scãdit, sed etiã antiqua ędificia, vrbiũ męnia, sepulchraq; adeò occupat, vt tandẽ suo arctiori cõplexu, ea oĩa diruat, & vnà cũ ijs collabat: folijs suo exortu ꝓuenit oblõgis, q̃ dein de tẽporis tractu triquetra euadũt, lęuia, crassa, robustaq;: Florere incipit ad finẽ Autumni, floribus muscosis, pallescentibus, è quibus racemosi hyeme nascũtur corymbi, baccis ligustrinis maioribus.

HEDERA.

LOCVS.

Idem. Nascit in syluis, in cãpis, in hortis, & ædificiorum muris.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Ex cõtrarijs cõposita est facultatib⁹, habet. n. quiddã adstringẽtis substãtię, quã terrenã & frigidã esse cõstat: habet & nõnihil acris, quã calidã esse, vel gustus cõprobat: nec deest tertia: aqueã namq; substantiã quandã tepidã detinet, si viridis sit, in sicca enim exhalauit.

VIRES.

DIOSC. Recẽtia folia ex aceto decocta, aut cruda, cũ pane detrita, lienes sanãt. Foliorũ, & corymborũ succus narib. infusus, cũ melle, pituitã deponit: valet idẽ contra veteres capitis dolores, si cũ aceto, & rosaceo perfundat: purulentis, aut dolentib. aurib⁹, cũ oleo medet: baccę quinq; tritę, & in malicorio, cũ rosaceo feruefactæ, si instillet oleũ in contraria aure, dolorẽ dentiũ mitigãt: corymbi triti, ac subditi, mẽses mouẽt. Instillatus succus, putrida tædia nariũ, graueolẽtiamq; *Matth.* emẽdat: Lachryma psilothrũ est. Illita pediculos necat. Foliorũ succus ex vino austero potus, lienosos sanat: consuta recẽtia folia, in pilei formã, papulosis exulceratisq; infantiũ capitibus, vtiliter imponuntur.

HEDE-

Hedera minor, Græcis, Κισσὸς ἕλιξ. Italis, *Hedera minore*.

Hedera helix, sive minor.

Forma.

Folio exit triquetro, ac maculoso: sarmentis albicantibus, ac lignosis. Hæc humi repit, & saxis hæret: fructu nullo neque flore. *Matth.*

Locus.

Prouenit aridis & saxosis locis, circa sepes, & saxa grandiora. *Idem.*

Qualitates, et vires.

Potest ea omnia, quæ maior: sed inefficacior tamen est. *Idem.*

Hede-

HEDERA terrestris, Græcis Κισσὸς χερσαῖος. Italis, *Hedera terrestris.* Germanis, Grundreben/siue Gundelreben.

HEDERA TERRESTRIS.

FORMA.

Longo hæc reptatu humi serpit, quadrangularibus funiculis, è quibus folia prodeunt rotunda, crispa, subaspera, & per ambitum serrata, flores edit in purpura albicãtes, pusillos: Radicibus tenuibus, è funiculorũ geniculis prodeuntibus. Plãta tota amara est.

LOCVS.

Nascitur in opacis, circa semitas, vrbium muros, & in hortis.

QVALITATES.

Amaro gustu tota plãta est, quare abstergere, extenuare, aperireq; facilè poterit.

VIRES.

Additur in potionibus quę ad viscerum internorum vulnera parantur: succus cum ærugine mistus, instillatur vtiliter cuniculosis vlceribus: Fit è folijs recentibus oleum, ijs in eo maceratis, diuque æstate insolatis, admirabilis sanè facultatis ad tormina, & cæteros intestinorum cruciatus, cùm potum, tum infusum.

*HEDE-

* HEDERÆ TERRESTRIS ſpecies montana.

FORMA.

Viticulos profert vulgari breuiores : hirſutioreſque, folia circinatæ rotunditatis, maiora, floſculi quoq; paululum rubeſcunt, & grandiores aliquantum ſunt quam in ea quæ paſſim naſcitur.

LOCVS.

Naſcitur in Thuringia locis montoſis & opacis.

QVALITATES ET VIRES.

E ſapore odoreq; validioribus, conijci poteſt omnia valentius præſtare poſſe hanc, quam quæ in planitie prouenit. *

CHELIDONIVM maius, Græcis, χελιδόνιον μέγα. Kauroch, ſeu Memiram. Italis, *Celidonia maggiore*. Germanis, Schelkraut. Hiſpanis, *Celiduena, ſiue Yerua dellas golundrinas*. Gallis, *Chelidoine ſeu eſchlere*.

CHELIDONIVM MAIVS.

FORMA.

DIOSC. Caule eſt gracili, cubitali, aut altiore, agnatis folioſis; folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore ceſijs: flore violæ albæ, ſecundum ſingula folia prodeunte, ſucco tota planta madet croceo: qui mordax, & acris eſt, ſubamarus, & grauiter olens. Radix ſupernè ſingularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: ſiliqua ceu corniculari papaueris, tenuis, in metæ figuram longa, in qua ſemen recluditur.

LOCVS.

Matth. Prouenit propter ſepes, in ſcrobium ripis, ſecus vias, inter rudera, & in muris, & parietibus.

QVALITATES.

Gale. 8. ſimp. me. Extergentis admodum, & calidæ facultatis eſt, ſuccus eius, & ad acuendum viſum, commodus eſt: vtque in quibus craſſum quiddam, quiddam in pupilla colligitur digeſtione indigens.

VIRES.

DIOSC. Radix cum aniſo, & vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus, quę ſerpunt impoſita cum vino. ſuccus oculorum claritatem affert.

CHELIDONIVM minus, Græcis, χελιδόνιον μικρόν. Arabibus, *Memiten.* Hetruscis, *Fauoſcello, ſeu Celidonia minore.* German. Feigwurtz/Blatter Kraut/ *ſeu* Pfaffenhödlin. Hiſp. *Scrofolaria menor.* Gal. *Couilos de Preſtres, ſeu petite eſchlere.*

CHELIDONIVM MINVS.

FORMA.

Folijs prouenit hederę minoribus, rotundiorib⁹, teneris ac ſubpinguib⁹, humi accubantibus, ſine caule: Radices habet ex eodē callo complures, puſillas, in granorum tritici modū aceruatim congeſtas, quarum tres, aut quatuor in longitudinē exeunt. DIOSC. Flores fundit luteos, tenuib⁹ pediculis nitentes: Breui deperditur tempore: vere enim & naſcitur, & areſcit. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur vliginoſo ſolo, iuxta aquas, ſtagna, & lacus. DIOSC.

QVALITATES.

Cùm acrius ſit maiore, illitum celeriter cutem exulcerat, itaque hæc herba quarti ordinis iam abſoluti, tum in calfaciendo, tum in ſiccando fuerit. *Gal. 8. ſim. me.*

VIRES.

Succus eius per nares purgat, vtpote admodum acer. Pſoras, & ſcabros vngues eijcit: Decoctum eius ex melle gargarizatum, caput purgat. Idem facit ſuccus è radicibus expreſſus; omnia pectoris vitia decoctum extrahit. *Gale.* DIOSC.

CENSVRA.

Amentium cuculla digni ſunt, qui Chelidonium minus, Vergilij Amellum eſſe contendunt.

APPENDIX.

Chelidonium minus tametſi Dioſcoridi, & Galeno adeò ſit acre, vt admotum corpori celeriter exulceret, quod facilè de eo credendū eſt, quod in Græcia prouenit: cùm tamen Italicum nulla ſit acredine præditum, calidis, ac ſiccis qualitatibus penitus deſtituitur.

AQVILINA, siue aquilegia, Italis, *Aquileia, Celidonia maggiore, seu Celidonia saluatica.* Germanis, Ackeley. Gallis, *Ancholies*.

AQVILINA, SEV AQVILEIA.

FORMA.

Matth. Planta est fruticosa, folijs maioris Chelidonij quadantenus similibus, subalbicantibus, per ambitum diuisis: caules edit numerosos, tenues, sesquicubitales. Flores in cacumine emicant purpurei, aut candidi, aut lutei, in stellæ modum radiantes, quatuor inferiori sede corniculis, concauis, & sursum reflexis, è quibus capitula suboriuntur melanthij modo, quæ nigrum, pellucidumq; concludunt semen.

LOCVS.

Oritur in montibus, syluosis locis, & seritur in hortis.

QVALITATES ET VIRES.

Semen drachmæ pondere potum ex Cretico vino, & croci momento icteritiam sanat: sed ægros subinde in lecto sudare oportet.

*AQVILEGIÆ flores varij.

Non tantum color diuersitatem parit multifariam in floribus hisce, sed & figura discrepare ijdem quotidie depræhenduntur. Nam fœtura non solum multiplici flores densiores & nitidiores stipantur, aut colorum distinctiones nonnunquam in diuersis nonnunquam in vnico flore variæ commendantur, sed & diuersas sortiuntur facies interdum, siue naturæ lusu siue artificio quodam, vt inuersi * flores propemodum videantur, aut degenerant † sæpiuscule & strigosiores apparent, & tum quidem aut colore languidiore & quasi dilutiore spectantur, aut prorsus virorem induunt. *

CARYOPHILLVS Indicus, Italis, *Garofano Indiano*. Germanis, Goldfarb Dosten/ *vel* Indianisch Neglin.

CARYOPHILLVS INDICVS.

GENERA.

Duo habet genera: Maius, & Minus.

FORMA MAIORIS.

Matth. Planta est fruticosa, caulibus bicubitalibus, & quandoq; maioribus striatis, rectis, subrufescentibus, è quibus numerosa prodeunt folia, tanaceti æmula, sed maiora, & magis diuisa: flores è calice oblongo torosoque ac longo pediculo nitentes exeunt aurei, magni, numerosis admodum stipatis folijs, odore minus quam in altero graueolenti, semine tenui, oblongo, nigro: Radix illi est breuis, multifidaq;.

LOCVS.

Seritur in hortis, colitur in fictilibus, & arculis, spectaculi gratia.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Excalfacit, & siccat, quo fit, vt in medicum vsum venire possit. vbi abstergere, extenuare, digerere, ac reserare sit opus.

CARYO-

CARYOPHILLVS Indicus minor: Italis, *Garofano Indiano minore.*

CARYOPHILLVS INDICVS MINOR.

FORMA.

Flore tantum á maiore distat, quippe qui in hoc genere minorum ſpectatur bino, ternoq́ue foliorum ſtipamento: color illi ineſt aureus, ſubnigricansq́ue, & leui quadam purpura adumbratus, aſpectu admodum iucundo, adeo quòd ex oloſerico, quod velutum vocamus, à natura facti videantur: ſed odore ſunt graui, & qui caput feriat. *Matth.*

LOCVS.

Viſitur paſſim ſuper feneſtras in fictilibus, atque etiam in hortis.

QVALITATES ET VIRES.

Excalfacit, ſiccat, attenuat, incidit, & abſtergit, ac aperit valentius, quàm maior.

AVRICVLA muris, Græcis, Μυὸς ὠτίον. Italis, *Orecchia di topo*. German. Wildt Mangoldt mit blawen Blumen. Hispanis, *Oreya de ratton*. Gallis, *Orelge de ratte*.

AVRICVLA MVRIS.

FORMA.

DIOSC. Planta est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus ab imò rubentibus, & concauis, folijs angustis, oblongis, dorso acuto, ac eleuato, nigricantibus, per intervalla assiduè germinatis, atq; in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarum sinu prodeuntibus, flosculo, vt anagallidis, cæruleo. Radix digitali crassitudine, multis capillamentis fibrata.

LOCVS.

Matth. Oritur in pratis, in campis, & hortis.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Desiccat ordine secundo: cæterùm nullam euidentem caliditatem possidet.

VIRES.

DIOSC. Radix illita ægilopas sanat.

ISATIS domestica, siue Glastum, Græcis, ἰσάτις ἥμερος. Italis, *Guado domestico.* Germanis, Weid. Hispanis, *Pastel.* Gallis, *Gueda, seu Pastel.*

ISATIS DOMESTICA.

FORMA.

Folia profert plantagini similia, verum pinguiora, nigrioraque: caulis illi est bicubitalis, floribus in summitate numerosis, paruis, tenuibusque, aureo colore. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in campis ad lanificia cæruleo colore inficienda. *Idem.*

QVALITATES.

Facultatis est valenter exiccantis, nondum tamen mordentis: est etiam simul amara, atq; adstringens. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Illita folia tumores omnes discutiunt: cruenta vulnera glutinant: sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, exedentia, putrescentia, ac serpentia vlcera sanant. DIOSC.

ISATIS syluestris, Græcis, ἰσάτις ἀγρία. Italis, *Guado saluatico*. Germanis, Wildt Weidt. Gallis, *Pastel sauuage*.

ISATIS SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. Folia fert maiora, lactucæ proxima: caules tenuiores, multifidos, quadantenus rubentes, in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum faciem referentes, in quibus semen: flore luteo, tenui.

LOCVS.

Matth. Nascitur in campestribus, incultis locis, & in pascuis.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Manifestè iam acre quiddam tum gustu tum actione præfert, proinde valentius quàm satiua desiccat. atq; valentius humidis putredinibus resistit.

VIRES.

DIOSC. Eadem quæ & supradicta præstat, potu, & illitu lienosis auxiliatur.

TELE-

TELEPHIVM, Græcis, τηλέφιον. Italis, *Faua grassa.* Gallis, *Reprise: Ioubarbe des vignes.* Germanis, Knabenkraut/Wundtkraut/Fetthenne/Schmerwurtzel.

TELEPHIVM SIVE FABARIA.

FORMA.

Folia promit portulacæ similia, quin etiam caules non absimiles; alas binas in singulis foliorum geniculis, annectit. Ramuli à radice seni, septémve prodeunt, folijs referti cæruleis, crassis, lentis, carnosis, flore luteo, aut candido. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in cultis, & maximè inter vites. Quin etiam saxosis locis, in tectis, & antiquis parietibus. *Idem. Matth.*

QVALITATES.

Telephium exiccantis, extergentisq; est facultatis, non tamẽ insigniter calidæ: verum in hoc fortsitã quispiam ipsum primi esse ordinis censeat: desiccat tamen secundo ordine intenso, aut certe principio tertij. *Gal. 8. sim. me.*

VIRES.

Telephij folia senis horis illita, viriliginem sanant, sed postea locus hordeacea farina illini debet: peruncta ex aceto in sole, idem quoq; præstant. sed vbi inarueruut, absterguntur. DIOSC.

APPENDIX.

Fabaria Telephij notas omnes habet. verùm de viribus dubitandum est.

*TELE-

* TELEPHIVM vel Craſſula purpureo flore. Germanis, Knabenkraut Weible.

TELEPHIVM.

FORMA.

Parum diſcrepat ab altero; teneriores tamen ſunt & magis rubent cauliculi. Folia quoq; non ita cærulea ſunt, & floſculi ſuaui purpura rubent. Radice nitur paulo minore quam præcedens.

LOCVS.

Naſcitur multis locis in Germania, præſertim montanis & opacis ad Rhenum. *

AGA-

AGARICVM, Græcis, Ἀγαρικὸν. Maurit. *Garicum*. Italis, *Agarico, & fongo di larice*. Germ. Dannen Schwam̃. Hisp. *Agarico*. Gall. *Agaric*.

AGARICVM.

GENERA.

Duo eius habentur genera, Mas alterum, alterum Fœmina.

FORMA.

Fungus est in Larice nascens, non tamen vna & eadem semper mole proueniens. Qui autem fœmina vocatur rotundior, cãdidior, friabilior, leuiorq́; habetur, quin etiam primo gustu dulcis, mox amarus percipitur, & facie summa rimosus spectatur. Mas verò, qui rotundior habetur, cùm compactior, durior, villosior, lignosiorq́; sit, inutilis putatur. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur plurimum in Tridentinorum montium syluis, vbi larices arbores crescunt. *Matth.*

QVALITATES.

Is primo quidem gustu (vt prediximus) dulcis, sed paulò post subamarus percipitur, acrimoniæ ac leuiculæ adstrictionis particeps, quin etiam laxa cõsistentia præditus, quibus omnibus palam est, quòd compositum sit ex aërea ac terrea substãtia à caliditate extenuata Hac itaque ratione & digerendi & calfaciendi vim habet, & crassitudinem incidendi, tum viscerum infarctus expurgandi. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Efficax est contra tormina & cruditates: prodest contusis & ab alto deuolutis: ictericis, hydropicis, suspiriosis, iecinorosis, nephriticis mirificè auxiliatur: si vrina ægrè excernatur, si vuluæ strangulatus vrgeat, si pallor in corpore adsit, drachmę pondere dari solet. Tabidis ex passo, lienosis ex oxymelite vtiliter propinatur. Manditur ac postea deuoratur siccus vbi ventriculus cibi tenax non sit, & acidos mittat ructus: sanguinis reiectiones sistit tribus obolis ex aqua haustus: menses ciet, & vteri inflationibus medetur. Aluum purgat, & vtramque bilem, & pituitam pellit: venenorum antidotum est. Serpentium venenosorum morsibus mirificè auxiliatur, tribus obolis ex vino sumptum. Verùm agarici proprium est, cerebrum, neruos, & omnium sensuum organa expurgare, pulmones & pectus, à lentis, crassisq́ue & putrescentibus excrementis detergere, atq; contumacem materiam omnem in articulis existentem exoluere. Resolutis, stupidis, comitialibus, vertiginosis, diuturno capitis dolore affectis, omnibusq́ue quibuscunque morbis ab infarctu prouenientibus, mirum in modum auxiliatur. Recensetur quoque inter medicamenta, quę ad cordis affectus pręstare dicuntur. DIOSC.

RHA-

RHABARBARVM, Italis, *Reobarbaro*.

RHABARBARVM.

FORMA.

Caule prouenit à radice breui, ſed craſſo, è quo circumquaque folia numeroſa exeunt, ex anguſta origine, in amplum deſinētia, deorſumq; ſpectantia, lanugine quadam per ambitum obducta. Hæc dum adoleſcunt viridia, adulta verò lutea ſpectantur. E medio foliorum ſtipatu cauliculus aſſurgit, qui ſummo faſtigio flores mittit cæruleos: odore acuto ſimul, & graui. Radix pedalē longitudinem ſuperat, colore ex rufo nigricante. Craſſitudo radicis non omnibus plantis eadem ineſt: verum quę ad ſummam craſſitudinem excreuerunt, humani cruris molem ęquare ſolent: numeroſis adnatis vndiq; fibris. Interna pulpa aureo colore nitet, rubris quam plurimis intercurſantibus venis: ſucco madet copioſo tum croceo, tū purpureo, qui ſuo lentore manus implicat, & colore inficit.

LOCVS.

Oritur in Traglodytica regione, quæ propriè Barbaria appellatur, vnde illi nomen: quinetiam, in Catai regno, eminentibus quibuſdam montibus & ſaxoſis. ſunt qui ſcribant Rhabarbarum in India oriri.

QVALITATES.

Conſtat tum aqueis, tum terrenis qualitatibus, quæ adſtringentem illi facultatem tribuant, quin etiam aëreis & igneis.

VIRES.

Omnis penitus noxa vacat: adeò, vt quouis tempore dari poſsit non ſolùm pueris ætate tenellis, ſed & vtero gerentibus. Sinceri macerati dilutum, vbi abſterſione, deiectione, & infarctus liberatione ſit opus, mirificè confert. Atqui vbi adſtringere ac roborare oporteat, ipſum quidem in puluerem contritū exhiberi debet. Id quod vehemētius operatur, quod igni prius fuerit toſtum: Deijcit Rhabarbarum cum bilem, tum pituitam: eique propria facultas eſt abſtergendi, roborandiq; cum ventriculum, tum etiam iecur: atq; eorum punctiones amouendi. Sangu inem pellucidum reddit, obſtructiones aperit, & qui ab his proueniunt morbos, ſanat. Idcirco ictericos, hydropicos, lienoſos, ac diuturna febre laborantes iuuat. Datur vtiliter ab alto deuolutis drachmæ pondere addito Mumiæ, & rubiæ radicis momento ex vino auſtero. Opitulatur ſingultientibus, ac dyſentericis, præſertim illud, quod igni fuerit toſtum.

* APPENDIX.

De pictura Rhabarbari ab autore expreſſa tanquam adhuc incerta, nihil habeo quod affirmare queam. *

GEN-

GENTIANA, Græcis, Γεντιανὴ. Arabibus, *Gentiana, seu Genthiana.* Italis, *Gentiana.* Germanis, Entianwurtz. Hispanis, *Gentiana.* Gallis, *Gentianne.*

GENTIANA.

GENERA.

Trium est generum. Maior. Minor. Minima. DIOSC.

FORMA.

Maior folijs prouenit partim proximè radicem plantagini similibus, subrubris, partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumen paulum dissectis: caule cauo, ac læui, digiti crassitudine, geniculato, bicubitali: semine in calicibus lato, læui, glumoso, satis ad sphondilij semen accedente. Radice longa, crassa, amara, subluteo colore.

LOCVS.

Nascitur in sublimium montium iugis, vmbrosis, & vliginosis locis. Ac etiam in eorundem montiũ pratis, ac pascuis. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Radix efficax est, vbi extenuatione, purgatione, abstersione, obstructionis liberatione opus sit. Nec mirum si hæc possit, cùm impense sit amara. *Gal. li. 6. sim. me.* Excalfacit ordine tertio, & siccat secundo. *Auicen.*

VIRES.

Radix datur vtiliter drachmarum duarum pondere cum vino, pipere, &
Ruta à serpente demorsis. Eiusdem succi drachma, laterum dolore affectis,
e sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis prodest: Epaticis, & stomachicis ex a-
qua pota subuenit. Radix collyrij modo subdita partus eijcit. Imposita, vt Ly-
cium, vulneraria est; & ad cuniculosa vlcera vtilis. Id quod etiam facit succus.
Radix vitiliginem abstergit. Aqua è radicibus distillata febres ab infarctu pro-
uenientes, mirificè pellit. ventris tineas necat, maculas qualescunque in facie
delet.

* GENTIANA maior alia.

FORMA.

Puniceos gerit flores, folijs à priore parum differens nisi acuminatiora essent. radix inuenitur nonnunquam brachiali crassitudine, duos pedes longa in summo diuisa in caules prodeuntes, quorum aliquando tres, quatuor, quinque vel sex etiam enascuntur.

LOCVS.

Prodit in alpium iugis.

FACVLTATES.

Aiunt soluere & purgare vehementius priore. *

Nomina.

Gentiana minor, Græcis, γεντιανὴ μικρὰ, siue σταυρότιπος. Italis, *Gentiana minore.* Officinis, *Cruciata.* Germ. Creutzwurtz/Sperenstich/seu Madelgeer.

Gentiana minor.

Forma.

Caule exit rotundo, geniculato, dodrantali, ac etiam maiore, in cacumine rufescente. folia in caule prodeunt è geniculorum alis bina, paribus interuallis distincta, oblonga, subpinguia, vulgaris saponariæ æmula, superioribusq; gentianæ folijs similia. Flores, qui purpureo sunt colore, summo caule in orbem exeunt. Radix illi alba, longa, locis pluribus in crucis modum secta, amaro admodum gustu. *Matth.*

Locus.

Nascitur secus itinera in mõtibus & locis non cultis.

Qualitates, et Vires.

Radix præstat contra pestilentiæ contagia in antidotis addita. Eaq; e omnia potest, quæ Gentiana maior.

GENTIANA minima, Italis, *Gentianella, & Pettimborsa*. Germ. Lungenblum.

GENTIANA MINIMA.

FORMA.

Radicibus, prouenit numerosis, tenuibus, albicantibus, per quàm amaris. cauliculis lętis, humi accubantibus. floribus ex cęruleo purpurascentibus: minoris Gentianæ similibus, per inde ac folijs.

LOCVS.

Nascitur in collibus, locis incultis, & in campestribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Parum viribus à Gentiana differt. Contusa radix, & ventri adhibita, teretes tineas necat. Exulceratas strumas sanat radicum siccatum puluis inspersus: Cum melle autem illitus, cutis vitia quæcunque, & maculas abstergit.

ARISTO-

ARISTOLOCHIA, malum terræ & venenum terræ, Plinio referente, Græcis, Ἀριστολοχία. Arabibus, *Zaraund, Masmocra, seu Zaraned.* Hispanis, *Astronomia.* Gallis, *Sarrasine, siue Aristologie.*

ARISTOLOCHIA.

GENERA.

Trium est generum, Rotunda quæ στρογγύλη, longa, quæ μακρά, & tertia, quę κληματῖτις dicitur.

FORMA ROTVNDAE.

Rotunda, quæ fœmina vocatur, folijs crescit hederaceis, præstanti odore, cum acrimonia quadā, mollibus subrotundis: multis ab vna radice germinibus, prelongisque palmitibus. Floribus subalbicantibus, oblongis, ex paruo capitulo in auriculæ modum desinentibus, graueolentibusque, colore intus ex atro purpurascente, fructu viridi, rotundo, iuglandis magnitudine: Radice rotunda, tuberosa, mali quantitate, vegeta, ponderosa, buxeo intus colore, graui autem & amaro sapore. **Diosc.** **Matth.**

LOCVS.

Nascitur in campestribus, in pratis, & in Apulia Monte Gargano.

QVALITATES.

Omnium generum subtilissima est rotunda, & ad omnia efficacior. Itaque in quibus crassum humorem validius extenuare oportet, illic vsus est rotundæ. Excalfacit ordine tertio inchoante, & siccat secundo. *Gal. 6. simp. me.* *Mesue.*

VIRES.

Rotunda omnibus venenis resistit, & venenosorum animalium morsibus: eadem cum vino, pipere, & myrrha pota drachmæ pondere menses, secundas, partus & cætera vuluarum onera eijcit: idem quoque subdita facit: singultibus, suspirijs, horroribus, laterum doloribus, lienosis ac conuulsis ex aqua pota singulariter auxiliatur. Aculeos & spicula extrahit, ossium squamas illitu adimit, vlcera putrida exest, sordida expurgat, cauaque cum iride & melle replet: gingiuas & dentes extergit. Dolores ab infarctu, aut crassitie crudorum humorum, flatuumque exortos curat: præstat & ad asthmaticos, comitiales, podagricosq́;. Radix drachmæ pondere pota, pituitam deijcit, quare humidæ tussi, & asthmati etiam antiquo nō solùm hausta, sed suffitu prodest: Ad hoc enim parántur ex ea pastilli hoc modo. Sumuntur aristolochiæ rotundæ, auripigmenti eiusque partes æquales, & excipiuntur oui vitello, & formantur inde pastilli. E quibus vnus incenditur. Et fumus per infundibulum per os sumitur. **Diosc.** *Gal. 6. simp. me.* *Mesue.*

CENSVRA.

Errant, qui maiorem Fumariam Aristolochiæ rotundę vice in vsum trahunt.

ARISTOLOCHIA longa, Græcis, ἀϱιστολοχία μακϱά. Italis, *Aristologia longa.*

ARISTOLOCHIA LONGA.

FORMA.

DIOSC. Longa, quæ mascula & dactylitis appellatur, folia mittit rotundæ latiora, longioraque caulibus tenuibus, sesquido drantalibus: Floribus, vt in rotunda auricularem formam referentibꝰ. aliquanto tamen maioribus. è quibus fructus enascuntur virides piri similitudinem referentes: in quibus semen: Radice nititur digiti crassitudine, dodrantis longitudine: buxeo intus colore, & amaro gustu.

LOCVS.

Matth. Vera prouenit in Italia: sed tantum in Apulia & Calabria.

QVALITATES.

Gal.6. simp. me. Minus tenuitatis obtinet, quam rotunda, sed nec ipsa inefficax est, verùm abstergendi, vtq; excalfaciendi vim possidet, minus quidem, quàm rotunda abstergit, & digerit, sed non minus calefacit, imo forsan plus quoq;. Itaque in quibus vsus est modicæ abstersionis commodior est longa, nempe in carnium exulcerationibus, & fomentationibus vteri. At in quibus crassum humorem validius extenuare oportet, illic rotundæ vsus esse debet.

VIRES.

Ad ea omnia præstat, ad quæ rotunda, peculiariter autem aduersus anguium venenosorum morsus, & venena, tum ex vino drachmæ pondere pota, tum quoq; exterius illita. Menses, partus, & secundas eijcit, pota cum pipere, & myrrha. Id quod etiam præstat subdita.

*ARISTO-

*ARISTOLOCHIA longa vulgaris vel maior, quibuſdam Saracenica vel Clematis. Ariſtolochia tertia apud Plinium. Gallis, *Saraſine*. Germ. Oſterlucey.

ARISTOLOCHIA LONGA VVLGARIS.

FORMA.

Caules huius omnes rectè aſſurgunt ad cubiti altitudinem & altius nonnunquam in quibus lutei flores, & fructus turbinati, parui oui magnitudine, ſemine intus lato, ad exortus foliorũ accreſcunt, quæ pediculo annectuntur longiore, quam in reliquis ſpeciebus fieri ſolet, hederæ aut aſari folijs non abſimilia, ampla, venoſa. radix quam cæterorum exilior, flaua odorata, amara, aromatica, acris, multipliciter ſeſe ſub terra ſerpendo propagans.

LOCVS.

Paſſim naſcitur in Italia & Germania, copioſe vero in vineis Alſatiæ.

FACVLTATES.

Eoſdem vſus creditur præſtare, quę rotunda quanquam ignauius. Nec deſunt qui tradant ea grauem febrim finire, ſed nidore ſuditis carbonibus febricitantem ſuffire præcipiunt & ita febri promittunt liberari. Addunt vulneribus illitu mederi: cum cypero aut dracunculi ſemine, adiecto melle narium carcinomatis reſiſtere, in oleo decoctam & ſuillo adipe algentium horrores diſcutere.*

*PISTOLOCHIA, Aristolochiæ quartum genus apud Plinium, vel Polyrrhyzos.

PISTOLOCHIA.

FORMA.

Plin. Tenuior est quam proxime dicta, densis radicis capillamentis, iunci plenioris crassitudine. Quæ tam in rectum quam obliquum sparguntur. ipsa herba penè humi sternitur, foliaq; habet partim nullis partim breuissimis petiolis annexa. flos similis est prioribus, minor tamen est, & nigrior, vel potius magis rubens, interdum etiam ex herbaceo flauescens, Semen fuscum in vasculis ceu lagenulis continetur.

LOCVS.

Prouenit locis siccioribus, saxosis & apricis.

FACVLTATES.

Plin. Conuulsis, ex alto præcipitatis, radice pota ex aqua vtilissima esse traditur. Semine pleuriticis auxiliari, neruos confirmare & excalfacere putatur.*

DVLCIS

DVLCIS radix, Glycyrrhiza. Græcis, γλυκύῤῥιζα. Mauritanis, *Sus*. Italis, *Regolitia*. Officinis, *Liquiritia*. Germanis, Lecfritz, siue Süßholtz. Hispanis, *Regaliza*. Gallis, *Reclisse, siue Regalisse, seu Heculisse*.

DVLCIS RADIX.

FORMA.

Surculis fruticat bicubitalibus: folijs lentisci, densis, pinguibus, ac gummosis: floribus hyacinthinis: fructu platani fere simili, asperiore tamen, qui siliquas lentium modo habet, easq; fuluas & paruas. Radicibus est longis, sarmentosisq;, buxeo colore, gustu dulci ac subacerbo. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur sponte in monte Gargano Apuliæ, & seritur in hortis, & viridarijs. *Matth.*

QVALITATES.

Familiaris est radicis natura nostræ temperaturæ, sed cum adstrictioquedam adiuncta sit, vniuersum eius temperamentum quantum ex caliditate, & adstrictione est, tepidæ potissimum caliditatis fuerit, quàm proximè accedens ad temperamentum. *Gal. 6. simp. me.* Abstergit, mundat, læuigat, mulcetq; humorum acrimoniam. *Matth.*

VIRES.

Radicis succus in arteriæ scabritia efficax est, si linguæ subditus eliquescat: æstuanti stomacho, iocinori, thoraciq; conuenit. Sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus. Idem sitim sedat, vulnera conglutinat illitus. Eiusdem farina pterygijs vtiliter adhibetur. Ardoribus vrinæ mirificè auxiliatur. Mansa radix, præsertimq; recenter effossa, non solùm sitim sedat, sed etiam famem, seruatq; vires diebus pluribus. Idem præstat concretus succus in ore contentus. Pectus, & pulmones iuuat, qua re datur vtiliter suspiriosis, phthisicis, pleuriticis, & tussientibus. DIOSC.

* GLYCYRRHIZA vulgaris. forte Radix Scytica apud Theophrastum. Germ. Gemein Süßholtz.

GLYCYRRHIZA VVLGARIS.

FORMA.

Suffrutex est præcedenti Dioscorideo similis, virgas emittens bicubitales & altiores, lignosas, semestres, folia quoq; in pediculo seriatim sibi inuicem opponuntur subrotunda, glutinosaq;. Flosculi in summitate purpurascentes post se relinquunt semina siliquis maiusculis inclusa, quæ non tam dense stipantur vt platani pillulam efformēt, sed singulæ singulis pediculis adhærentia aliquanto spacio à se inuicem distant, radicibus propagatur sarmentosis, prælongis, dulci succo præditis, intus flauescentibus, & mire viuacibus.

LOCVS.

Seritur in hortis & alicubi sponte nascitur. Imprimis vero hac radice nobilis est ager Bampergensis.

QVALITATES.

Calore temperato humentiq;, recens potissimum & succo abundans & moderata quadam abstersione naturæ conueniens & amica est, viscerumq; obstructiones expedit.

FACVLTATES.

Præstat omnia & potiora insuper, quam suæ Glycyrrhizæ tribuunt Dioscorides & Galenus. Acres & salsos humores retundendo thoracis & trachææ vitia sanat, asperitates lenit & concoctionem iuuat.*

CENTAVRIVM magnum, Græcis, Κενταύριον μέγα. Aphris, *Chantaurion kibir, seu Sacurion habre*. Italis, *Centaurea maggiore*. Germanis, Reupontick. Hispanis, *Ruipontic*. Gallis, *Rheopontico*.

CENTAVRIVM MAGNVM.

FORMA.

Folia ꝓmit iuglãdis, oblonga, viridi brassicarũ colore, in ambitu serrata. Caulẽ ceu rumicis bicubitalẽ tricubitalémve, multis ab radice adnatis: in quib. capita sunt oblõga, papaueris magnitudine, Cnici figura: è quib. flos exit cęruleus, & semẽ Cnico simile, papposa lanugine circũstante. Radix est illi crassa, põderosa, solida, tripedalis, rubeo succo pręgnãs, cũ adstrictione aliqua, & dulcedine acris, & rufescens. DIOSC.

LOCVS.

Plurimũ prouenit, idq́; pręstãs in Gargano Apulię mõte, quin etiã in Monte Baldo in Veronensi agro, ac etiã in alijs nonnullis Italiæ mõtibus, sed Apulo longè infirmius. *Matth.*

QVALITATES.

Radix sicut gustu cõtrarias qualitates, ita in vsu cõtrarios effect⁹ demõstrat. Gustu itaq; acris, simulq́; adstringẽs apparet, cũ leuicula quadam dulcedine. Lenit, trahit, aperit, roborat, adstringit, ꝓuocat, vulnera glutinat. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Radix medetur ruptis, cõuulsis, pleuriticis, ægrè spirantibus, diuturnæ tussi, sanguinemq́; expuentib. duarum drachmarũ pondere in aqua pota, si febris sit: sin aũt in vino. Præstat & ad tormina, & vteri dolores: subdita, menses & partus extrahit. Tusa recens, aut arida ante madefacta vulnera glutinat & coniungit. Carnes in ollis coalescũt, si tusa simul decoquatur. Datur vtiliter hydropicis, Ictericis, & Iecinorosis, tũ vino macerata, tũ in puluerẽ pota: Eiusdẽ succus vnciæ pondere haustus, ac etiam vulneri illitus, auxiliatur à serpente demorsis. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Qui putãt Centaurij magni radicem legitimum esse Rhaponticũ, magno in errore versantur.

CENTAVRIVM minus, Græcis, *Κενταύριον μικρὸν*. Arabibus, *Chantaurion ſege, & ſegir, ſeu katarion ſages*. Italis, *Centaurea minore*. Hetruſcis. *Biondella*. Germanis, Tauſent gülden Kraut/ Fieberkraut/ Erdtgall/ ſiue Biberkraut. Hiſpanis, *Fel de tierra*. Gallis, *Repeyeret, ſiue Centaure poulet*.

CENTAVRIVM MINVS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Herba eſt hyperico, aut Origano ſimilis, caule anguloſo, palmum excedẽte: floribus in vmbellæ ferè modum comantibus, è puniceo in purpuram vergẽtibus, folijs oblongis ac paruis: ſemine tritico ſimili: radice puſilla, læui, & ſuperuacua.

LOCVS.

Naſcitur in pratis, paſcuis, & campeſtribus.

QVALITATES.

Gal. li. 7. ſimp. me. Radix prorſus inefficax eſt, ſed ramuli eius, & potiſſimum folia, & flores, vtiliſſima ſunt. Vincit in eis qualitas amara, paulùlum habẽs adſtrictionis, atque ob huiuſmodi temperamentum, admodum exiccatorium eſt medicamen, expers mordacitatis.

VIRES.

DIOSC. Herba recens tuſa, vulnera glutinat, vetera vlcera purgat, & cicatrice obducit: bilẽ, craſſosq; humores per aluũ ducit, ſi decocta deuoretur. Ius decocti conuenientiſſimè iſchiadicis infunditur. Succus cum melle miſtus caliginem oculorum purgat. In vellere ſubditus, menſes,
Matth. & partus extrahit, hauſtus verò neruorum vitijs medetur. Datur foliorum, & florum decoctum vtiliter potandum tertianarijs, quòd bilem per inferna deijciat. Idem, pariterque ſuccus iocinoris, ac lienis, obſtructiones, & duritias tollit: alui tineas pellit, cùm potus ex melle drachmæ pondere, tum vmbilico illitus. Herbæ, comæq; decoctum, varos, alphos, lentigines, ac cæteras cutis infectiones exterit. Inſtillatur ſuccus vermiculoſis auribus, quin etiã illinitur contra papulas. & manantia capitis vlcera.

*CENTAV-

*CENTAVRIVM luteum, perfoliatum, vel diaphyllon. Germanis, Gelb Tausent gülden.

CENTAVRIVM LVTEVM.

GENERA.

Duo ſunt Centaurei lutei genera, hoc potiſs. differentia, quòd alterũ anguſtiora & non perfoliata folia habeat, alterũ latiora & caulem vndique ambientia.

FORMA.

Herbula eſt puſilla, alterius Centaurij minoris magnitudine, folijs rotundis elegãter veſtito cauliculo, qui per mediũ ipſorum traijcitur. Flores lutei ſunt interdum pallidiores, interdum crocei magis, ſemina profert puſilla, in rotundis capſulis.

LOCVS.

Naſcitur in aruis, & nonnunquã in vetuſtis muris, præſertim in agro Bononienſi.

QVALITATES, ET VIRES.

Quamuis eam amaritudinem non habeat quam Centaurium minus, amara tamen eſt euidenter, & ad vulnera valet.*

CHAMÆ-

CHAMÆLEON albus, Græcis, Καμαιλέων λευκὸς. Mauritanis, *Chameleon lente, seu Chamalium*. Italis, *Carlina, & Chameleone bianco*. Hispan. *Cardo pinto*. Gallis, *Carline, siue Chameleon blanc*.

CHAMÆLEON ALBVS.

FORMA.

DIOSC. ...lia habet sylibo, aut sco-...nilia, asperiora tamẽ, ...ra, ac nigro Chamæleo n...lidiora. Caulẽ non promit, verùm ex medio spinas Echini marini, aut Cinaræ modo erigit. Flores emittit purpureos veluti papparum lanugines: semen cnico simile: radicem in lætis collibus, crassam, in montosis verò graciliorem, in profundo albã, aliquatenus odoratam, dulcem, & odore graui.

LOCVS.

Matth. Nascitur in collibus, cum in lætis, tum in montosis locis, quin etiam in incultis, arido solo.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Excalfacit ordine secundo absoluto, siccat verò tertio.

VIRES.

DIOSC. Pota radix acetabuli mensura latas interaneorum tineas pellit. Hydropicis datur commodissimè drachmæ pondere ex vino albo. Eiusdem decoctum potum vrinæ difficultatibus subuenit. Hausta in vino serpentium venenis resistit.

Matth. Enecat tamen canes, sues, & mures. Vulgus radicem magnificat contra pestilentiæ contagia, si quotidie drachma deuoretur.

CHAMÆLEON niger, Græcis, Καμαιλέων μέλας. Arabibus, *Chamæleon melamos.* Italis, *Chameleone nero.* Germanis, Eberwurtz. Hispanis, *Cardo pinto.* Gallis, *Chiardonette.*

CHAMÆLEON NIGER.

FORMA.

Folijs exit scolymo minoribus, tenuioribus, & rubro colore distinctis, caule dodrantali, digitali crassitudine, subrubro, & in vmbella flores spinosos, tenues, hyacintino colore, versicolorésve. Radice crassa, nigra, désa, interdum exesa: quæ dissecta flauescit, & cõmanducata mordet. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in campestribus, & in maritimis, siccis, & cliuosis locis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix lethale quiddã obtinet, detergit, digerit, & emollit, siccat ordine tertio, & excalfacit secũdo absoluto. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Trita radix cum chalcanti exiguo, & axungia scabiem abigit: cocta in aceto, addito sulphure, & bitumine impetigines, vitiliginesque sanat. Decoctum in ore detentum, dentium dolorem mitigat, phagedænas tetraq; vlcera illitu sanat.

CHAMÆLEON NIGER ALTER.

Matth. Non desunt qui hanc plantam legitimum nigrum Chamæleonem esse contendunt, verùm cùm plures in ea (quantum video) desiderentur notæ, ego quidem, eorũ sententię haud ita facilè subscribam.

*APPENDIX.

Non differt à Chamæleonte albo, nisi quod in caulem creuerit.*

LABRVM Venèris, Græcis, Διψακος. Aphris, *Dibsacos*. Italis, *Cardo da panni, & Dissaco*. Germanis, Kartendistil. Hispanis, *Cardencha, seu Cardo penteador*. Gallis, *Cardon, & Carder*.

LABRVM VENERIS.

GENERA.

Duum est generum. Satiuum, & syluestre. *Matth.*

FORMA.

Satiuum caulem habet altum, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis, genicula singula complectentib. prælongis, bullisq; quibusdã refertis, ipsisque pariter aculeatis, concauo alarum sinu è foliorum cõnexu, in quo imber aut ros asseruetur. In cacumine caulium singula surculis capitula insunt oblõga, echinata spinis, quæ arefacta candida spectantur, dissectaque medullatenus vermiculos ostendunt. DIOSC.

LOCVS.

Seruntur in campis ab Italis multis in locis ad lanificia, quin etiã & spontè nascũtur, nonnullis in regionibus. *Matth.*

QVALITATES.

Radix exiccat ordine secundo, atque nonnihil abstergit. *Gal.6. simp. me.*

VIRES.

Tusa radix & vino decocta, vsque dum sit ceræ crassitudo, sedis rimas & sinus curat: sed ænea pyxide recondenda, pensilibus verrucis, & formicantibus vtiliter adhibetur. Capitulorũ vermiculi in folliculo collo suspensi, produntur quartanis febribus remedio esse. Expetuntur piscatoribus, quòd ijs hamis impositis, pisces hac esca mirum in modum alliciantur.

LABRVM Veneris alterum, iisdem appellatur nominibus, quibus primum appellari diximus.

LABRVM VENERIS ALTERVM.

FORMA.

Matth. Facie à priori parum admodum differt, syluestrius tamẽ est, & spinis longè horridius. Echinata capitula setis quoq; compluribus scatent, aculeis non adeò firmis, atque aduncis, vt in altero genere.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte in campestribus, in agrorum, & scrobium aggeribus, secus itinera, & prope sepes.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Non differt suis omnibus in facultatibus ab altero.

VIRGA

Virga pastoris, Italis, *Virga di pastore, & dissaco minore.* *Matth.*

VIRGA PASTORIS.

FORMA.

Folijs caule echinatis capitulis, ac cæteris suis partibus Veneris labrũ æmulatur, sed omnibus gracilioribus, minoribus, & infirmioribus capitulis adeo paruis vt oliuæ magnitudinem vix æquent, tenuibus capillamentis refertis. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit vmbrosis, & vliginosis locis. *In hortis semel sata vix potest iterum extirpari, ita è semine hinc inde sparso repullulat.* *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Non crediderim ego hanc plantam à Veneris labro admodum distare, imbecillioris tamẽ esse facultatis haud negauerim. *Idem.*

SPINA alba Græcis, ἄκανθα λευκή. Arabibus, *Bedeguar*. Italis, *Spina bianca*.

SPINA ALBA.

FORMA.

DIOSC. Folia fert albi Chamæleonis, angustiora tamen, candidiora, aliquantum hispida, & aculeata, caulé bicubitalem, & maiorem, pollicari, aut ampliore crassitudine, albicantem, intus cauum. In cacumine capitulum inest spinosum, echini marini æmulum, sed minus & oblongũ: flores purpurei, ex quibus semen gignitur Cnici modo, sed rotundius.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & syluosis.

QVALITATES.

Gal.6. simp.me. Radix desiccatoria est, & modicè adstringens: semen verò tenuis essentię, & calidæ facultatis habetur.

VIRES

DIOSC. Pota radix cæliacis, stomachicis, & ijs, qui cruenta extussiunt, efficax est: vrinam cit: tumoribus illinitur: Decoctum eius in ore detentum, & in collutionibus adhibitum, dentium dolores mulcet. Epotum semen conuulsis infantibus, & à serpente demorsis auxiliatur.

*Spi-

*SPINA alba putata, alijs Echinopus, nonnullis Acanthium, vulgo Sphærocephalus, quibusdam Chamæleon niger, alijs Crocodilium, Ger. Bisemknöpff.

GENERA.

Plurium eſt generum, è quibus duo vulgatiora.

FORMA.

Prior Sphærocephalus echinatum gerit capitulum floſculis candidis ceu ſtellulis è quorum ſingulis apices extant cærulei pulcre exornatum. Caulis altus folijs veſtitur latis, aculeato ambitu horrentibus prona ſuperficie ex albidis, ſupina ex atro virentibus. Radice nititur oblonga alba, quæ altero à ſatu anno ligneſcit. Semina in capitulis villoſa denſe ſtipantur, & ventorum flatu decuſſa paſſim ſe propagant.

LOCVS.

Habetur in hortis, & ſponte naſcitur ſaxoſis & fluuijs imminentibus collibus.

VIRES.

Decoctum echinati capitis vna cum caule & ſeminibus, quæ admodum ſunt amara, mirifice prodeſt in doloribus dentium.*

*SPINA alba putata flore cæruleo.

FORMA.

Differt à priore, quod humilior sit, & candidiora proferat folia, quę angustiora magisq; laciniata esse obseruantur. Flores in globulis cærulei elegantissimi disponuntur, summo cauli insidentibus, è quibus semen relinquitur vt in præcedente hirsutum, sed grandius.

LOCVS.

Peregrina cum sit planta non nisi in hortis quærenda erit.*

CAR-

CARDVVS, Scolimus. Græcè, Σκόλιμος. Arabibus, *Raxos, Harxos, siue Sacolomas.* Italis, *Cardo, Carciofo, & Archichiocco.* Germ. Strobildorn. Hispanis, *Cardo de comer, seu Cardos.* Gallis, *Artechault, siue Carciophe.*

CARDVVS NON ACVLEATVS.

GENERA.

Plura habentur genera. sed duum tantum hic meminisse sat fuerit, nẽpe satiui & sponte nascentis. satiui duo sunt genera: alterum aculeatum, & alterum sine aculeis. *Matth.*

FORMA.

Qui aculeis caret, folia promit grandia per ambitum laciniata, auersa parte subalbicantia numerosaq; : caulem edit longum, foliosum, capite echinato, sine aculeis tamen. Et quadantenus pini cono simile. *Idem.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis, & viridarijs. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit ordine secundo completo, aut tertio incipiente, & exiccat secundo. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

Radix contusa, & illita, cum alarum graueolentiam, tum corporis totius emendat. Eadem decocta in vino bibita copiosam, fœtidamq; vrinam ducit. *Diosc.* Herba cum recens tenerescit, in olera asparagi modo transit. Melancholicum succum gignit carduus pro obsonio sumptus. Non solum foliorum carinas mangonio elaboratas, albicantes tenerasq;, sed etiam caules vorant Itali cum sale, & pipere secundis mensis, sed fructus quoque tum crudos tum iusculis incoctos. *Gal. lib. 2. de ali. fac.*

CARDVVS aculeatus, Græcis Σκόλιμος ἀκανθώδης. Italis, *Cardo, & Carciofo spinoso.*

CARDVVS ACVLEATVS.

FORMA.

Matth. Folia gerit alterius magis diuisa, magisq; laciniata, tenuibus circundata spinis: caulem quoque alteri similem, striatum subalbicantem, in cuius summitate echinatum, aculeatumque extuberat caput, flore hyacinthino: semine Cnici minore. Radice nititur crassa, firma, non insuaui.

LOCVS.

Idem. Colitur in hortis ad mensarum bellaria.

VIRES.

Idem. Idem prȩstare potest, quod alter.

*SCOLY-

*SCOLYMVS syluestris. Germanis Schönhärle.

CARDVVS SYLVESTRIS.

FORMA.

Syluestris Scolymus non alte assurgit, folijs aculeatis, caulibus duorum dodrantum altitudine, colore atro rubente, odore vinoso, in summitate crescunt capitula, in quibus semen & pappi albidi.

LOCVS.

In Bohemia & alibi sponte nascitur.

VIRES.

A fœminis vsurpatur in lixiuio ad abluendos capillos qui flauescunt inde & pulcriores efficiuntur, & à pediculis & lendibus immunes redduntur.*

POTERIVM, Græcis, Ποτήριον. Italis, *Poterio*.

FORMA.

DIOSC. Largè fruticat, cortice obductũ tenui, ſpinis horridum, lanugine ſpiſſa, ramulis longis, tenuib⁹, tragacanthæ proximis, folijs paruis, rotundis, flore exiguo, candidi coloris, ſemine ſuperuacuo, ſed guſtu acuto, & odorato. Radices mittit binum, ternumve cubitorum, neruoſas, & firmas, quæ proximè terram inciſæ, ſuccum fundunt gummi ſimilem.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in aquoſis, & collibus.

QVALITATES.

Gal. 8. ſimp. me. Deſiccandi abſq; morſu facultatem poſſidet, adeo, vt & neruos inciſos glutinare credatur. Radices eius potiſſimum ſunt eiuſmodi.

VIRES.

Radices tuſæ præciſis neruis, & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoq; earum, neruorum affectibus prodeſt.

ACAN-

ACANTHIVM, Græcis, ἀκάνθιον. Italis, *Acanthio.*

ACANTHIVM.

FORMA.

Planta est albæ spinæ similis, folijs extremo ambitu aculeatis, & araneosa lanugine obductis, ex qua collecta, & neta telas bombicinis similes texunt. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus, & locis incultis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia& radices ad remedia opistotoni vsurpantur in potu. DIOSC.

ACANTHVS, Græcis, ἄκανθος. Italis, *Acantho, siue Branca Orsina.* Germanis, Beren Klaw. Hispanis, *Terua giguante, & Branqua Vrsina.* Gallis, *Branze Orsint.*

ACANTHVS.

FORMA.

DIOSC. Folia habet multò lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia, caulem bicubitalem, digitali crassitudine, læuem, prope verticē ex interuallis circundatū foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus; semen oblongum, luteum. Caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis.

LOCVS.

Idem: Nascitur in hortis, petrosis, & riguis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Folia quidem mediocriter digerentem facultatem obtinēt. At radix exiccatoria est, & leuiter incisoria, & tenuiū partium.

VIRES.

Radices vstis igni, & luxatis artubus illitæ subueniūt: potæ vrinam cient, sed aluum cohibent: ruptis, cōuulsis, tabidis mirè prosunt.

APPENDIX.

Tametsi Acanthus, qui nostris in hortis seritur, folia spinosa non habeat, non tamen ob id spurium id esse fuerit credendum. Siquidem (vt Plinius est autor lib. & cap. 22.) duo Acanthi habentur genera, alterum crispum aculeatumque, alterum læue.

NOMINA.

ANONIS siue Ononis, Græcis, ὀνωνὶς, siue ἀνωνὶς. Officinis, & Herbarijs, *Resta boui*. Italis, *Ononide, & Bonaga*. Germa. Stallkraut/seu Hawhechel. Hispanis, *Gattilhos, & Gatthinos*. Gallis, *Bugranes, siue Burgrundes*.

ANONIS, SIVE ONONIS.

FORMA.

Ramos habet fruticosos, dodrantales, aut maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarū multis: folijs lenticulæ tenuibus, pusillis: ad pratēsis loti folia accedentibus, subhirsutis, non iniucundè olentibus. Rami acutioribus spinis, & veluti spiculis firmioribus, horrent. Radicem mittit candidam. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur plurima in pratis, quin etiam in incultis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Radix excalfacit tertio quadantenus ordine: cortex eius maximè est vtilis, habēs quippiam & abstersorium, & incisorium, proinde non tantum vrinas prouocat, sed & lapides confringit. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Radicis cortex ex vino potus, vrinas ciet, calculos comminuit, & vlcerum margines erodit. Radicis ex posca decoctum collutione dentium dolores mulcet. Decoctum eius potum hæmorrhoidas sanare creditur. DIOSC.

*ONONIS lutea, montana, Natrix alijs.

ONONIS LVTEA.

FORMA.

E radice ſingulari, ſimplici, parua, lignoſa, cauliculi ſurcu loſi oriuntur, dodrantales, albicantes, ab imo vſq; ad ſummum folijs paruis, craſſiuſculis, ternis plerunque, oblongis, ſalſuginoſis veſtiti. Flores in ſummis coliculis lutei palleſcentes leguminum ſpecie, è quibus ſiliquæ fiunt ſemine plenis, colore pullo. Herba tota eſt hirſuta & pinguis, odorata, ſed hircinum quiddam olet.

LOCVS.

Frequens Monſpelij inter ſegetes & prope mare.*

CARDVVS

CARDVVS lacteus. Italis, *Scardacio bianco, ſeu Cardo del latte.* Germanorum Officinis, *Carduus diuæ Mariæ, & Carduus lactarius.* Germanis verò ipſis, Vnſer Frawen Diſtel. Gallis, *Chiardon de noſtre Dame.*

CARDVVS LACTEVS.

FORMA.

Folia fundit magna, pinguia, per ambitum laciniata, ac tenuibus, acutisq; aculeis circumquaq; ſtipata: albicantibus vbiq; maculis: caulem profert bicubitalẽ, & ſæpe maiorem, ſpinis horrentem, brachiatum. Echinatis, aculeatisq; in ſummitate capitibus, qui æſtate media florent cinaræ modo, floribus purpureis capillaceis. Semine Cnici minore, papposa lanugine obducta. Radice nititur, valida alte deſcendente, amaro ſapore. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur ſpõte in campeſtribus, incultis locis, ſecus itinera, & agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Radix excalfacit, abſtergit, aperit, prouocat, & attenuat. *Idem.*

VIRES.

Radicis decoctum datur vtiliter potandũ ad iocinoris, & vaſorum infarctus, & remorantes vrinas, quare confert hydropicis, ictericis, ac nephriticis. Idem menſes elicit, tum potum, tum in deſeſſionibus additum: Radicum ſiccarũ puluis: propinatur ex ptiſſana cum fœniculi ſemine, & longo pipere ad lac augendum. Stillatitia foliorum aqua vtuntur quidam ad lateris dolorem, valentiusq; id præſtare aiunt, ſi cum ſeminis drachma propinetur.

TRAGA-

TRAGACANTHA, Græcis, Τραγάκανθα. Italis, *Tragacantha*. Arabibus, *Chitira, Chatech, seu Alchatad*. Germ. Dragant. Hispan. *Alquetira*.

TRAGACANTHA.

FORMA.

DIOSC. Radice nititur lata, & summo cespite lignosa, vnde surculos humiles, frequẽtes, robustos latissimè fundit, in quibus minuta folia, multa, & tenuia exoriũtur, quæ sub se spinas albas, rectas, & firmas occulunt. Est etiam Tragacantha lachryma, quę vulnerata radice manat.

LOCVS.

Matth. Nascitur in Apulia in monte Gargano, ac etiam in alijs longinquis meridianisq; regionibus, vnde ad nos comportatur lachryma.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Tragacanthæ lachryma similem gummi vim obtinet emplasticam quandam, quæ humorum acrimoniam obtundit, & sanè similiter illi desiccat.

VIRES.

Lachryma cutis spiracula obstruit: additur in oculorum medicamentis: præstat & contra tussim, exasperatas fauces, retusas voces, & cæteras destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoque linguæ liquescit: in passo madefacta drachmæ pondere bibitur contra renum dolores, & vesicæ rosiones, misto cornu cerui vsto, & eloto, aut scissi aluminis momento: quæ tosta fuerit dysentericis auxiliatur ex cydoniorum vino hausta. In summa vbi læuigare, obtundere, & reprimere opus est, præstantissimum semper fuerit medicamentum.

ERYN-

, Chitira,

:præ-
latio-
defa-
misto
ysen-
inde-

RYN-

ERYNGIVM, Græcis, ἠρύγγιον. Italis, *Iringo*. Germ. Brachen Distel / siue Mannstrew. Hispanis, *Cardo corredor*. Gallis, *Paracault*.

ERYNGIVM.

GENERA.

Tria eius habentur genera. Montanũ, siue campestre. Marinum & planum. *Matth.*

FORMA.

Montanum folia fert Cardui, lata, per ambitum laciniata, aspera, gustu aromatica, sed vbi adoleuit circa complures caulium eminentias in spinas aculeatur, in quorum summitatibus globosa capitula durarum, acutissimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur; quorum color alias virides, alias albus interdũ cæruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè cãdida, pollicis crassitudine, & odorata. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in asperis, campestribus & in sabulosis pratis. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Caliditate quidem aut parũ aut nihil, quæ temperata sunt superat, siccitatem verò in tenui essentia consistentem, nõ paruam obtinet. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Pota radix, menses & vrinas pellit, tormina inflationesque discutit, contra iocinoris vitia, serpentium morsus, & hausta venena, vino pota prodest. Bibitur aduersus plurima cum seminis pastinacæ drachma. Appensa illitáve tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite opisthotonicis, & comitialibus medetur. Eiusdem decoctum expedit iocinoris & lienis infarctus: valet aduersus rubetas, toxica, & aconita ex ranarum comestibilium iure pota, vel ex anserino, vbi ranæ non sint ad manus, valet & contra cordis affectus. Præstat quoque contra stranguriam, obstrusos renes, & vuluarum præclusiones. Illita ex melle infixa corpori extrahit. Præsumpta crapulam arcet, & aluum sistit: Fit è tenellis Iryngij folijs stillatitia aqua, ijs quàm maximè vtilis, qui morbi Gallici vlceribus laborant, si diutius quotidie ea vtantur in potu.

CENSVRA.

Magno admodum tenentur errore, qui Eryngium Mauritanorum secacul esse contendunt.

ERYNGIVM marinum. Italis, *Iringio marino*.

ERYNGIVM MARINVM.

FORMA.

Matth. Folia edit alterius longè latiora, circinata, & in ambitu aculeata, & cęsio resper sa colore. Caulem carnosiorem, crassiorem, atque striatum, capitulis cæruleis, maioribusque. Radices habet prælongas, teneras, ac molles digitali crassitudine.

LOCVS.

Idem. Nascitur in maritimis, nō longè à littoribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix minus siccat, quàm altera, sed easdem possidet vires.

ERYNGIVM planum, siue læue. Italis, *Iringo liscio, & Iringo senza spine.*

ERYNGIVM PLANVM.

FORMA.

Folijs exit latis, oblongis, minimè laciniatis, in ambitu tamen serratis caulibus compluribus, ramosis: oblongis in summitate capitulis, ipsisque subasperis. Radice vegeta cæteris crassiore.

LOCVS.

Prouenit in Austria in Viennensi agro, campestribus locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix minus quàm cætera præscripta siccat, minúsque ad omnia præstat.

ALOE, Græcis, Ἀλόη. Aphris, *Saber, Paber, siue Subar*. Italis, *Aloe*. Germanis, Aleparick / & Bitter Aloes. Hispanis, *Hierua babosa*. Gallis, *Aloes*.

FORMA.

DIOSC. Folijs prouenit scillæ similibus, pingibus, modicè latis, rotundis retrorsum pandis, quæ vtrinq; ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in mutilas spinas desinunt, caule antherico non dissimili, flore albo, ac purpureo, fructu hastulæ regiæ cognato: Tota planta grauiter olet, & gustu est amarissima. Radice vnica ceu palo, in terram depacta.

LOCVS.

DIOSC. Plurima præpinguísq; in India gignitur, ex qua coactus succus affertur. Nascitur, & in Asia, & Arabia in locis quibusdam maritimis & Insulis, vt in Andro.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Est Aloe non simplicis naturæ, sed vt indicio est gustus, adstringit simul, & amara est: adstringit quidem mediocriter, sed vehementer est amara: subducit & aluum: Exiccat quoq; ordine tertio, excalfacit verò aut primo intenso, aut secundo exoluto. Repellit, digerit, extergit.

VIRES.

DIOSC. Sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat drachmæ pondere ex aqua frigida. Deuorata cum resina, vel melle cocto, aluum soluit. cæteris medicamentis admista præstat vt minus stomachum lædant: sicca & inspersa vulnera glutinat, & vlcera ad cicatricem perducit cohibetq;. Eadem peculiariter pudendorum vlceribus medetur. Condylomata, & sedis rimas ex passo sanat: hæmorrhoidum abundantiam & sanguinis fluxiones sistit. Priuatim scabras lippitudines, pruriginésq; in oculorum angulis permulcet: temporibus, & fronti ex aceto, & rosaceo illita, capitis dolorem sedat: cum vino autem capillum fluentem continet. Vtile stomacho est medicamentum, vt si quid aliud. Infestissima est his, qui citra vitiatos humores, ex calida, siccáq; intemperie affliguntur: proximam ab his læsionem percipiunt, qui siccam intemperiem habent, etiam cum frigiditate coniunctam. Deijcit aloe non modo bilem, sed pituitam ipsam: Quotidianus eius vsus à mortiferis morbis tuetur: sensus omnes, intellectúmq; acuit: Iecur ab infarctu purgat: hæmorrhoidibus, ac cæteris sedis inflammationibus nocet (scilicet pota, non tamen exterius admota) ex aceto & felle bubulo vmbilico, ventriq; illita, intestinorum animalia necat.

Gal. li. 6. simp. me. & 8. de com. me. sec. locos. Matth.

ALOE.

*ALOE AMERICA. Italis, *Aloe americana*. Hiſpanis, *Cardon, & Maguey dellas Indias*. Valentinis. *Fily agulla*. Indis, *Magne y & Metl.*

ALOE AMERICA.

FORMA.

Folia promit alterius, multo maiora, quorum ambitum duri muniunt aculei, nigricantes, & fibris intus albis firmiſque tota ſubſtantia plantæ contexitur, vt ſi euellatur aculeus qui in ſummo eſt, flamenta quædam robuſta veluti acui appenſa ſimul extrahantur: radices ſparguntur in obliquam ſumma tellure in multam longitudinem, vnde ſoboles enaſcitur viuaciſsima, quæ paucis annis creſcit in arboream amplitudinem, vt palmæ caudex, non tamen apud nos attollitur, neque floret. Scribunt tamen aliqui in hortis Piſanis vere, ex medio foliorum ſcapum elatum fuiſſe breuibus folijs & raris qui paucis diebus ad altitudinem vndecim cubitorum adoleuerit, & ſparſerit in cacumine circumquaque ramos veluti latam vmbellam conſtituentes, in qua flores in æſtate ſurſum ſpectantes, digiti longitudine, exterius herbacei intus pallidi, explicati in ſex foliola, ſine fructu deciderint, (hunc autem in India ferre Cytinis Mali Punici ſimilem indicarunt quidam) caulis vero aduentante hyeme exaruerit inſtar Ferulæ.

LOCVS.

Naſcitur copioſe in Mexico, & noſtri quoq; horti ea participes facti ſunt.

QVALITATES ET VIRES.

Folia abundant ſucco amaro & acri non tamen in Italia & apud nos tanta illi amaritudo, quanta in America regione, qui vlcera ſanat, & contra viperarum morſus vtilis eſt. Eorundem fumus per os ac nares hauſtus morbo Gallico medetur, ſed adeò vehemēter ſudores mouet vt vires admodum debilitet. Præterea tradunt in India arboreſcere hanc plantam, vt ex ea trabes fiant, ſuccum radici melleum ineſſe, ex folijs contuſis & maceratis extrahi linum, quo lintea texunt molliſsima candidiſsimaq;, & huiuſmodi plura alia, quæ ex varijs autoribus paſsim cognoſci poſſunt. *

ABSINTHIVM Græcis, ἀψίνθιον. Mauritanis, *Abſynthium*. Italis, *Aſſenzo*, & *Aſſentio*. Germanis, Wermut. Hiſpanis, *Aſſentios ſiue Aloſna*. Gallis, *Aluyne, ſiue Abſince*.

ABSINTHIVM.

GENERA.

Matth. Quatuor Abſynthij nominantur genera: vulgare, Ponticũ, Marinum, ſiue Seriphium, & Santonicum: Ponticum tamen à vulgari non diuidit Dioſcorides. * Plura etiam habẽtur quę apud alios Autores picta & deſcripta inueniuntur. *

FORMA VVLGARIS.

Matth. Caule exit ramoſo, folijs incanis, amaris, multipliciter ſectis artemiſiæ modo, floribus melinis paruis, ſemine rotundo racematim dependente: radice diuulſa, duraq;.

LOCVS.

Idem. Prouenit ferè vbiq;: & ſeritur, & per ſe quoq; in hortis naſcitur.

QVALITATES.

Gal. 6. ſimp. me. Adſtrictoriam, amaram, & acrem ſimul qualitatem poſsidet, excalfaciens pariter & extergens, & roborans, & deſiccans, ex acrimonia quoque conſtat, quod maiori portione calidum ſit magis, quàm frigidum. Itaq; calidum fuerit exceſſu primo, & ſiccum tertio. Atqui ſuccus longè quam herba calidior eſt.

VIRES.

DIOSC. Bilem expurgat, vrinam cit, crapulam præſumptum arcet: cum ſeſeli, & Celtica nardo potũ, inflationibus ventris, & ſtomachi doloribus auxiliatur: faſtidia diſcutit & arquatos ſanat, epoto quotidie eius diluto, aut decocto: Menſes elicit tum hauſtum, tum ex melle ſuppoſitum. Bibitur vtiliter contra fungorum ſtrangulationes ex aceto: ex vino ſumptum aduerſatur Ixiæ, cicutæ, muris aranei, & marini draconis venenis. illinitur ex melle ad ſugillata, & oculorum caligines, quin etiam & ad purulentas aures. Admouetur iocinori præcordijsq; cum cerato ciprino, ſtomacho quoque diuturna valetudine laboranti, cum roſaceo: aquæ intercutem cum ficis, loliacea farina, & aceto, ſubuenit & lienoſis. Præſtat ad ea omnia vinum, quod ex eo paratur.

Galen. Contentam in ventre pituitam oblatum nihil adiuuat, nec eam, quæ in thorace, & pulmone continetur.

* ABSIN-

*ABSINTHIVM Montanum. Germanis, Bergwermut. Italis, *Assenzo montano*. Hispanis, *Alosena montesina*. Gallis, *Aluyne montaigne*.

ABSINTHIVM MONTANVM.

FORMA.

Vulgari absinthio tam radice, quam caulibus, nec non folijs floribúsque prorsus simile est, sed exilius, ad summum duorum dodrantum altitudinem attingens, amaritudo illi, quæ priori, sed gratior, & minus tetro abominabilique odore saporeq; commendatur.

LOCVS.

Nascitur in montibus, pluribus in locis.*

ABSINTHIVM Ponticum, Græcis, Αψίνθιον ποντικόν. Italis, *Assenzo Pontico.*

ABSINTHIVM PONTICVM.

FORMA.

Matth. Folijs, caulibus, floribus, semine, ac cæteris suis partibus, prouenit vulgari absinthio longè minoribus, vt ex appicta hic imagine constat.

LOCVS.

Idem. Nascitur plurimum in Ponto, vnde illi nomen: quinetiam in Vngaria, & Bohemia.

QVALITATES.

Gal.li. 11. cap. 16. Meth. med. Quum duplex in omni absinthio facultas, & qualitas sit: vtique in Pontico adstringendi qualitas non parua est, in reliquis omnibus amara quidem qualitas est vehementissima, adstrictio verò, aut planè obscura, aut prorsus nulla sentitur. Proinde Ponticum ad iocinoris, & ventriculi inflammationes eligi præstat. Id autem est tum folio tum flore longè quam cætera absinthia minore. Odor quoque illi non modo non insuauis, verum etiam aromatum quid præferens, ac reliquis omnibus est fœdus, quare hæc fugere conueniet, & Pontico semper vti.

VIRES.

Fit è recentibus floribus, & saccharo simul contusis Antidotum ad hydropem præstantissimum, cuius longo vsu perplures sanatos vidimus. Parandi ratio hæc est. Sumito florum vncias tres. Sacchari albi libram vnam, contundantur in mortario diligenter. Et deinde pyxide vitrea recondita insolentur per mensem.

ABSINTHI-

ABSINTHIVM marinum, siue Seriphium. Græcis, Ἀψίνθιον Θαλάσσιον. Italis, *Assenzo marino*. Aquileiensibus, *Santonio*.

ABSINTHIVM MARINVM.

FORMA.

Folijs exit, quæ ad terram sunt, vulgari absinthio similibus, sed quæ in caulibus habentur, longè minoribus, caulibus gracilibus, minuto semine refertis, gustu amaro & odore graui. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in maritimis. *Idem.*

QVALITATES.

Specie, & gustu absinthio simile est. *Gal. 6. sim. med.*

VIRES.

Folia per se, aut cum oriza DIOSC. cocta interaneorum animalia, & teretes tineas adiecto melle enecant: aluum leuiter læuigant. Id quod cum lenticula decocta pariter præstant. Eius pabulo pecora maximè pinguescunt.

A. Absinthij marini Autoris, flosculi, quos in summo gerit, sublutei tenues, è quibus minutum semen. B. C. Folia eiusdem. D. E. Alia species folijs magis albis, simplicibus, indiuisis. F. Aliud, cum Autoris absinthio marino conueniens, sed magis dissectis folijs. G. aliud à perito rei herbariæ pharmacopæo Veronensi, Francisco Calceolario missum minutioribus folijs, ferè quanta hic pinguntur. H. aliud, Bononiæ marinum dictum, folijs minus candidis, salsuginosis cum amaritudine, abundat seminibus paruis, cubitalis est planta, multos ramulos habens. Folia primum nascentia succulenta sunt & viridia vt solet marinis stirpibus euenire. *

* ABSINTHII marini genera

† A. ABSIN-

†A. ABSINTHIVM Seriphium Ægyptium & Semen ſanctum, Scheha Arabum. *Santonici ſpecies maiuſcula, & longiuſculis foliolis.

FORMA ET LOCVS.

† Ægyptium pumila eſt planta in Ægypto proueniēs, folijs minutis Abrotani fœminæ ferè ſimilibus: ſurculis cōpluribus gracilibus, breuibus ac folioſis, A. minuto ſemine guſtu amaro non tamen vehementer. *Matth.*

Semen ſanctum planta eſt admodum fruticoſa, caulibus & ramis numeroſis refertis minuto ſemine, oblongoq́;, racematim prodeunte amariuſculo guſtu, odoreq́; non ingrato. *Folia puſilla ſunt, colore cinereo noſtri Abſinthij æmula. Naſcitur in terra ſancta.* Affertur ex Alexandria Ægypti, ac alijs meridionalibus locis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ægyptiū ijs omnibus præditum eſt facultatibus quibus & Italicum. Semen ſanctum oblinitur paſſim Saccharo à pharmacopæis, daturque vtiliter infantibus & pueris ad inteſtinorum vermes.

*ABSINTHIVM Seriphium vulgo dictum.

FORMA.

Herba est fruticosa Absinthio pontico similis, maioribus tamen folijs candida lanugine pubescentibus, flosculos promit croceo rubore variegatos, è quibus semen paruum amarum acre oritur. tota planta amara est, & cum aromatica qualitate aliqua odorata.

LOCVS.

Nascitur Massiliæ in maritimis, petrosis, apud nos verò culturæ assuetum in hortis habetur.*

ABROTO-

ABROTONVM, Græcis, ἀβρότονον. Mauritanis, *Catſum, Keſum, ſeu Gaiſſum.* Italis, *Abrotano.* Germanis, Stabwurtz/*ſiue* Schoßwurtz/*ſiue* Gertwurtz. Hiſp. *Abrotono, & Hierua Lombriguera.* Gallis, *Auron, & Garderobe.*

ABROTONVM MAS.

GENERA.

Duum eſt generum, alterū mas, alterum fœmina. *Matth.*

FORMA MARIS.

Sarmentoſa eſt planta, caulibus gracilibus veluti abſinthium. DIOSC. Folia habet tenuia numeroſa, longiuſculaq́; , odore graui ſed medicato: Flores mittit exiguos. ſemen minutum, rotūdum, copioſumq́ue, ramulos ferè totos comprehendens. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur ſponte in collibus arido ſolo, ac etiam paſſim in hortis colitur. *Idem.*

QVALITATES.

Calidum & ſiccum eſt ordine tertio. Digerendi etiam, ac incidēdi vim quandam habet, rarefaciendi, & mordendi: tenuium enim eſt partium. *Galen. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Semen crudum tritum, & ex aqua feruefactum in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulſis, ruptis, iſchiadicis, vrinæ anguſtijs, ac ſuppreſſis menſibus. Ex vino autem potum exitialibus venenis, antidotum eſt. Horroribus ex oleo illinitur. Serpentes cum ſubſtratu tum nidore fugat: quin etiam cōtra eorum ictus potum ex vino prodeſt: priuatim efficax eſt contra ſcorpionum & phalangiorum ictus: oculorum inflammationibus cum pane aut cotoneo cocto commodè illinitur. Tritum & cum hordeacea farina coctum, tubercula diſcutit.

*ABROTA-

*ABROTANVM fœmina, Chamæcyparisus. Germ. Garten Cypreß. Italis, *Abrotano femina, herba Camphorata, Santolina, Cipreßina, Crespolina.*

ABROTANVM FOEMINA.

FORMA.

Herba est fruticosa, lignosis ramis, folijs albis tenuibus minutissime diuisis, & quadruplici ordine, veluti paruis apicibus compositis, odore medicato, sapore amaro, flore aureo corymbaceo, in fastigijs surculorum longis pediculis insidente.

LOCVS.

Nascitur in campis & vinetis, apud nos verò hortensis est.

QVALITATES, ET VIRES.

Easdem qualitates ac vires habet, quas Abrotanum mas, Ipsius semen in vsu est ad necandos vermes, si intra corpus sumatur.*

VERO-

VERONICA ita Germanorum Officinis vocata, Italis, *Veronica.* Germanis, Ehrenpreiß/ *aut* Grundheyl.

VERONICA.

GENERA.

Duum est generum: Mas, & fœmina. *Matth.*

FORMA MARIS.

Mas caule exit dodrantali, aut minore, rubescente, lanuginosoq;, folijs oblongis, humi accubantibus, nigricantibus, hirsutis, & in ambitu serratis: flores edit summis caulibus dilute purpurascentes, & semen in siliquis loculi faciem referentibus. Radice nititur tenui, quæ in plures diuaricatur fibras.

LOCVS.

Nascitur locis incultis.

QVALITATES.

Cum gustu amara adstringensque manifestè appareat, calidæ & siccæ facultatis omnino fuerit. *Idem.*

VIRES.

Medetur cruentis vulneribus, quin etiam diuturnis vlceribus. tumores præterea in vniuersum discutit, præcipueque quæ in ceruice oriuntur. Datur vtiliter potandus foliorum puluis drachmæ pondere cùm ad pestilentes febres, tum ipsa pestilentia affectos cum theriacæ tribus obolis ex vino meraco; sed illico affectos sudare oportet. Datur eadem potanda ex sua ipsius stillatitia aqua contra tussim, & omnia pectoris, & pulmonum vitia; quin etiam tabidis, & suppuratis: aperit quoque iocinoris, & lienis obstructiones: vterum, renes, & vesicam expurgat. *Idem.*

VERONICA fœmina, Italis, *Veronica femina*. Germanis, Ehrenpreiß Weible.

VERONICA FOEMINA.

FORMA.

Caulem edit lanuginoſum, folia rotūdiora minime denticulata, ſubpinguia, flores ex luteo purpuraſcentes, ſemen orbiculatis vaſculis concluſum: radicem maris ſimilem.

LOCVS.

Naſcitur in inculto ſolo & aſperis tractibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Non differt à mari, ſed ad omnia imbecillior habetur.

HYSSO-

HYSSOPVM, Græcis, ὕσσωπος. Arabibus, *Cyfe, seu Iabes.* Italis, *Hissopo.* Germ. Ysop/ sive Hyssop. Hispanis, *Hissopo hierua.* Gallis, *Hissope.*

HYSSOPVM.

GENERA.

Duum est generum: Hortense, & Montanum. DIOSC.

FORMA.

Hortense frutex est surculis numerosis ex vna radice prodeuntibus, lignosis, sesquipedalibus, folijs in vniuerso caule oblõgis duriusculis odoratis feruido, & amaro gustu: Flores edit spicatos in summis caulium partibus cęruleo colore: Radicem multifidam ac lignosam. Montanum surculis folijs floribus, & cæteris in vniuersum partib⁹ nihil ab hortensi differt, nisi quod hirsutius syluestriusque apparet, rudioribus folijs & asperioribus, & gustu amarioribus, nec vsq; adeo acrib. mitescit tamẽ in hortos translatũ, fitq; hortensi per quàm similimum. *Matth.*

LOCVS.

Hortense seritur passim in hortis, & viridarijs. Montanũ sponte in montib. prouenit. *Matth.*

QVALITATES.

Desiccat, & excalfacit ordine tertio, sed & tenuium est partium. Aperit, digerit, abstergit, incidit, subducit. *Galen. 8. simp. me. Matth.*

VIRES.

Decoctum eius cum ficis, melle, & ruta potum peripneumonicis, diuturna tussi laborantibus, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis: ventris tineas enecat, cum ficis detritis viridibus deuoratum aluũ subducit, sed vehementius addita iridis radice, cardamomo, aut irione: Crassum enim humorem deijcit: & præsertim decoctũ ex oxymelite, colorem in corpore fouet. Illinitur lienosis, & hydropicis cum ficu & nitro: cum feruenti aqua impositum sugillata discutit. Decoctum cum aceto dentium dolorem in collutione mulcet. Aduersatur serpentium morsibus, cum sale & cumino admotum: Ex oleo illitum pediculos necat, & capitis pruriginem tollit: comitiales iuuat quouis modo sumptum. Discutit eius vsus contumaces inflationes, cibi appetentiam inuitat, menses, & vrinas ciet, & febrium horrores excutit, visum acuit. Præstat hæc omnia quoque montanum etiam efficacius. *Matth. Mesue.*

GRATIOLA, quibusdam Gratia dei. Italis, *Gratiola*. Foroiulienſibus, *Stancacauallo*.

GRATIOLA.

FORMA.

Matth. Planta eſt dodrantalis, caulibus quadrangularibus, folijs hyſſopi paulò latioribus, ac longioribus: floribus in purpura albicantibus, amaro admodum guſtu: quadam cũ obſcura adſtrictione.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in pratis vliginoſis, & paluſtribus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, ſiccat, incidit, attenuat, aperit, deijcit, abſtergit, vulnera glutinat.

VIRES.

Aluum vehementer purgat, bilem pituitamq́; deijcit: vulnera celeriter ſanat, ſi trita ſuperponatur.

CENSVRA.

Qui hanc plantam Meſuis Eupatorium eſſe contendunt, omnino cæcutiunt.

STOECHAS,

STOECHAS, Diosc. στίχας. Galeno Στοιχὰς. Mauritanis, *Astochodos*, *Astuhorados*, *siue Astuchudes*. Italis, *Stechade*, *seu Steca*. Officinis, *Stichados*. Germanis, Stichaskraut. Hisp. *Tomani*, *Cantuello*, *Cantueſſo*. Gallis, *Stechados*.

STOECHAS.

FORMA.

Planta est Lauendulæ haud abſimilis, folijs oblōgis, craſſis incanis, aceruatim in vniuerſo caule exeuntibus, ſurculis pluribus, ab vno caule fruticātibus: lignoſis, flores edit in ſpicatis, oblongiſq; capitulis thymi modo, ſubcæruleis, in quib. ſemen oritur meliſſophylli non abſimile. Radix eſt illi lignoſa ac multifida. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Stœcadibus inſulis, & Maſſiliæ regione. DIOSC.

QVALITATES.

Stœchadis quidem qualitas amara eſt. Et mediocriter ſubadſtringens. Cæterū temperies cōpoſita, nempe ex terrena eſſentia frigida exigua, vnde ſanè adſtringit: & ex attenuata altera terrena copioſiore. à qua vtrique amara eſt: Ob vtrorumque verò conuenientiam, & coitum, reſerat, extenuat, extergit, roboratq; tum viſcera omnia, tum totius corporis habitum. *Gal. lib. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Foliorum & capitulorum decoctum hyſſopi modo ad pectoris vitia efficax eſt. Antidotis vtiliter miſcetur. Deijcit tum pituitam, tum atram bilem. Cerebrum, neruos, & ſenſuū meatus mundat, ac roborat. Datur vtiliter cōtra quaſcunq; frigidos morbos. Itaq; comitialib. cōueniens fuerit auxilium, addita ſcilla, aut eius aceto. Balnea, fomenta, ac Laconica, quæ ex ipſius decocto, aut vapore fiunt, occluſos narium meatus aperiunt, neruorū, & articulorū cruciatus leniunt, ac interna viſcera frigido humore affecta roborant. Abſtinendum tamen ab ea bilioſis eſt, præſertim, ſi eorum ventriculus ſit bile refertus. DIOSC. *Matth.*

ORIGANVM, Græcis, ὀρίγανος. Mauritanis, *Fandenigi, siue Fundenigi, siue Foudenegi.* Italis, *Origano.* Germanis, Frembdt Wolgemut. Hispanis, *Oreganos.* Gallis, *Origan, seu Mariolaine bastarde.*

ORIGANVM.

GENERA.

DIOSC. Duo eius habentur genera, Heracleoticum, & Onitis.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Folium habet hyssopo non dissimile, vmbellam autem non in rotæ speciem orbiculatam, sed veluti multifidam: semine in summis virgis haud quaquam denso, amaraci modo spicato.

LOCVS.

Matth. Prouenit in Creta, & Cypro: & alijs Ægei maris insulis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Heracleoticum efficacius est onitide, omnes verò incidendi, extenuandi, calefaciendi facultatem possidét, hacq; tertio excessu, obtinent.

VIRES.

Decoctum cum vino potum demorsos à serpente sanat: Qui autem cicutam aut mæconium hauserunt, ijs ex passo: si verò gypsum, aut ephemerum, ex aceto mulso propinatur: ruptis, conuulsis, hydropicis cum ficu esui datur. Aridum acetabuli mensura potum, in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit, menses ciet & tussi cum melle delinctum medetur. ad pruriginem, psoram, regiumque morbum, decocti ius in balneis prodest: herba autem substratu serpentes fugat.

ORIGANVM onitis, Græcis, ὀρίγανος ὀνίτης. Italis, *Origano onite*.

ORIGANVM ONITIS.

FORMA.

Cádidiore est folio, & hyssopo similius: semen veluti coniunctos corymbos habet. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in Creta, & alijs nonnullis Ægei maris insulis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vis ei origani Heracleotici, sed ad omnia minus efficax. DIOSC.

*ORIGANVM Monſpelienſe pulcrum.

FORMA.

Similimum eſt Oniti ab Autore depicto, ſed nõ idem. ab Origano vulgari, cui9 icon ſequitur, nõ multum differt, niſi quod habeat multas, pulcras & oblongas quaſi ſpicas, purpureas. caulis etiam totus purpuraſcit, ſemẽ gignit ruffum, puſillum, vt reliqua Origani genera.

LOCVS.

Creſcit in Gallia, prope Monſpellium. *

ORIGANVM vulgare, Italis, *Origano nostrano*. Germanis, Wolgemut.

ORIGANVM VVLGARE.

FORMA.

Folia mittit amaraci maiora, subhirsutaq́; , caules complures pilosos, flores in summitate purpureos in vmbellæ multifidæ modũ, radice summa tellure vagante. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur inculto solo secus itinera, in collibus, & apricis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Excalfacit quidẽ, quòd gustu subacris sentiatur, & siccat quoque similiter, sed haud strenuè. Aperit, digerit, incidit, & resoluit, sed longè mitius quàm præscripta origani genera. *Idem.*

CENSVRA.

Hanc plantam Pseudooriganum magis appellandum censeo quàm syluestre Origanum, vt quidam credidere. Huic enim flores candidi sunt, non purpurei.

TRAGORIGANVM, Græcis, τραγορίγανος. Italis, *Tragorigano*.

TRAGORIGANVM.

FORMA.

DIOSC. Tenuis est frutex folio & ramulis syluestri serpyllo similis, quanquam in lætiori solo latioribus folijs inueniatur. atque glutinosis: floribus in summis caulibus subpurpureis.

LOCVS.

Idem. Prouenit copiosum in Cilicia, in Creta, in Chio, Cooque, & apud Smyrnas.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, aperit, attenuat, vrinam ciet.

VIRES.

Idem. Decoctum potum bilem eijcit. Bibitur ex aceto vtiliter lienosis, & ex vino contra ixiæ venena. Mēses trahit, peripneumonicis, tussientibus, ex melle in eclegmate datur. Grata, ac mitis eius potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti imbecilloque præbetur: item si maritima iactatione nausea, & æstus præcordiorum excitetur. Tumores verò cum hordeacea farina illita discutit.

PVLE-

PVLEGIVM, Græcis, γλήχων. Mauritanis, *Alnam, Alnegem, seu Alnegen.* Italis, *Puleggio.* Germanis, Poley. Hispanis, *Poleo.* Gallis, *Pulege, & Poulier.*

PVLEGIVM.

FORMA.

Herba est humi repēs, serpylli modo: caulibus dodrantalibus gracilibus, folijs amaraci æmulis, paulò tamē maioribus oblōgioribusq;: flores in toto caule ad summum vsq;, per interualla propè foliorū exortū, verticillatim enascuntur, colore purpureo languescente. Radix illi gracilis, & capillosa summo cespite vagāte. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur humectis, & vliginosis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Cùm acre, & subamarum sit, valde tum excalfacit, tum extenuat. Porrò quod abūdè excalfaciat, magnū est signū, quòd illitum rubificat, & exulcerat quoq;, si diutius toleretur. Quòd verò extenuet satis indicat, cū humida, crassa, & lenta ex thorace & pulmone excreatu facilia reddat, mensesq; moueat. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Potum menstrua, secundas, ac partus eijcit, pulmonis vitia ex melle, & aloe potum extrahit, & conuulsis auxiliatur: Nauseas, stomachi erosiones ex posca permulcet: atram bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilissimè contra serpentium morsus, defectos animo recreat cum aceto naribus admotum. Arefacti cinis gingiuas corroborat. cum cerato varos extinguit. Lienosis cum sale vtiliter illinitur. Decoctum eius ablutas prurigines mitigat: conuersas vuluas corrigit, ac eiusdem inflationes, duritiasque in desessionibus mirificè iuuat. Decoctum potum vrinas ciet: ictericos, & hydropicos curat: capitis, & neruorum affectibus ex frigiditate prognatis succurrit: visum acuit.

DICTAMNVM, Græcis, Δίκταμνος. Arabib. *Mescatremsir*, *Anegen araba*, *siue Bari*. Italis, *Dittamo di Candia*. Germanis, Wilder Poley. Hispanis, *Dittamo*. Gallis, *Ditamo Real*.

DICTAMNVM CRETENSE.

FORMA.

DIOSC. *Theoph. libr. 9. de histo. 1. Vir. l. 12. Aeneid.* Cretensis herba est pulegio similis, maioribus tamen folijs, quæ tomento quodam spissa lanugine pubescũt. Ramulis tenuioribus, in quorũ summis partibus flores exeũt purpurei. Et deinde semen. Rara hæc herba est.

LOCVS.

Theoph. ibidem. Nascitur in Creta Insula in vno tantum loco, ipsoque admodum exiguo.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. DIOSC. Tenuiore essentia constat, quàm pulegiũ. cætera illi simile. Sed efficacius multo.

VIRES.

DIOSC. Defunctos partus extrahit, non modò potum, sed appositum quoque aut suffitum: succus per se illitus, aut cum hordeacea farina, purgandi vim habet. Herba impactos pedibus, reliquove corpore aculeos illitu extrahit: valet ad lienis dolorem. Radix eius gustu calefacit, partus accelerat. Succus ex vino potus, auxiliatur à serpente demorsis. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat feras, quæ venenato ictu seuiant, appensaq; conceptum exanimet: vulneribus ferro illatis, & venenatis ictibus infusus succus, præsentaneum est auxilium.

DICTA-

DICTAMNVM album, Italis, *Dittamo bianco*. Germanis, Gemeiner Diptam. Gallis, *Diptam bastarde*.

DICTAMNVM ALBVM.

FORMA.

Planta est insignis, spectatęque pulchritudinis, folijs fraxini adeo similibus, vt à quibusdam chamæmelia: hoc est infima fraxinus appellari soleat. Caulem gerit sesquicubitalem, rotundum, in cuius cacumine flores exeunt purpurei, citrei mali æmulos. Odore quadã cum graueolentia, acuto, nõ tamen iniucundo. Radice nititur diuaricata & sæpè singulari, albicante tenui intus matrice, dum recens est hircum olente, flores in triquetras siliquas abeunt, scabro exterius cortice, in quibus semen. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in collibus, cliuosis, & saxosis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix cuius est vsus amara est: excalfacit: attenuat, aperit & abstergit.

VIRES.

Valet radix aduersus venena, & venenosorum animalium ictus. Necat interaneorum vermes drachmæ pondere hausta: datur contra frigidos vteri morbos, nam & menses, & secundas, & emortuum fœtũ educit, tum supposita, tum cum pulegio suffita, tum ex vino meraco duarũ drachmarum pondere pota. valet quoq; ad alui torsiones, & ad eijciendos renũ calculos. Additur quoq; vtiliter in potionibus internorũ vulnerum. Datur comitialibus, & in alijs cerebri affectibus. Pręstat contra pestilentiæ contagia, quoquo modo sumatur. In summa ad multa radix vtilis est: Siliquæ & flores contactu pruritum faciunt, & in calidioribus regionibus cutem exulcerant. *Idem.*

CENSVRA.

Qui album Dictamnum Dioscoridis Tragium esse contendunt, delirio proculdubio afficiuntur.

PSEUDODICTAMNUM, Græcis, ψευδοδίκταμνον. Italis, *Dittamo falso*.

PSEUDODICTAMNUM.

FORMA.

Matth. Caulibus exit dodrantalibus, lanuginosis albicantibúsque, è quibus folia erumpunt ex interuallis bina, subrotunda, dictamni tomento pubescentia, è quorum omnium exortu flores exeunt purpurei verticillatique vt in apiastro, & marrubio: sapore pulegij, sed minus acri.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Creta exoluto solo.

QVALITATES.

Gal. 6. ſimp. me. Pseudodictamnum ad omnia imbecillius dictamno habetur.

VIRES.

Minus dictamno acre gustu sentitur: eosdem tamen effectus præbet, sed inefficacius multo.

SALVIA

SALVIA Græcis, Ελελίσφακος. Mauritanis, *Aelisfacos, seu Elifacos.* Italis, *Saluia.* Germanis, Salbey. Hispanis, *Saluia, & salua.* Gallis, *Saulges.*

SALVIA.

GENERA.

Duum est generum, Alterum quidē vrbanum, alterum syluestre, quod sphacelus appellatur. *Theoph. li. 6. ca. 2. de histo. plant.*

FORMA VRBANÆ.

Frutex est ramosus, longus, virgas habens quadrangulas & canas, folia menthæ, maiora, longioraq́;, asperiora, crassiora, & quæ sensim attritorum quasi indumētorum scabritiem referant, hirsuta, subalbida, odore per quā iucundo sed graui. DIOSC. *Matth.* Flores gignit in summis caulibus purpureos, syluestris hormini æmulos, & semen quoq; simile. Radice nititur lignosa, fibrosaq́;. DIOSC.

LOCVS.

Colitur passim in hortis, & sponte quoq; per se nascitur, arido, & aspero solo. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Euidenter calefacit, & leuiter adstringit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Menses cit, & vrinas, decoctum foliorum, ramorumq́; potum, & partus extrahit. Auxiliatur quoq; pastinacæ marinæ ictibus: capillos denigrat: vulnerum sanguinem cohibet, tetra vlcera purgat. Foliorum ramorumq́; ex vino decoctum fotu testium pruritum tollit. Folia ab vtero gerentibus deuorata, conceptum roborant ac retinent, si eædem fluidæ, laxæq́; fuerint, succi hemina cum sale pota, prolificas reddit mulieres, si quarto à secubito die bibatur, & viris deinde se misceant. Datur succus cyathorum duorum mensura vtiliter potandus sanguinem expuentibus. Præstat saluia ad omnes capitis pituitosos affectus, omnésq; articulorum dolores, tam in potionibus, quàm in fomentis. DIOSC. *Matth.* *Aetius.*

SALVIA

SALVIA minor, Græcis, Σφάκελος. Italis, *Saluia minore.*

SALVIA MINOR.

FORMA.

Folia habet alterius angustiora, & postrema parte auriculata, caules quoq; tenuiores, cætera verò similia sunt.

LOCVS.

Naſcitur ſpontè in Hiſpania, & Gallia Narbonenſi, exolutis locis. Et ſeritur quoque in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtare valet, quæ Saluia maior.

*SALVIA CRETICA BACCIFERA.

In Creta naſcitur Saluia quædam longe tenerior noſtrate, lanuginoſiorque & candidior, odore quoque præſtat & facultatibus, denique hoc peculiare habet vt globuli quidam rotundi gallarum inſtar illi adnaſcantur, quibus veſci ſolent incolæ cum pane.*

MENTHA,

MENTHA, Græcis, ἡδύοσμον. Arabibus, *Nahanaha*. Germanis, Müntz. Hispanis, *Hierua buena, & Ortelana*. Gallis, *Mente*.

MENTHA.

GENERA.

Duum est generum satiua, & syluestris. Atqui satiua duum quoq; generum est, alterum maius, alterum minum. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Planta est odorata, folijs saluiæ minoribus, per ambitum denticulatis, caulibus numerosis, floribus in summitate spicatis, subpurpureis, pilosisque, viuax admodum est, nanque in hortis semel tantum sata, tam restibuli fertilitate durat, vt vix in posterum extirpari possit. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Gustu est acris, calidaq; facultate prædita, ex tertio quadantenus excalfacientium ordine, sed minus excalfacit quam calamintha. Habet & in se quiddã amarum, & acerbum: substantia est tenuium partium. Adstringit quoque ac siccat. *Gal.6. simp.me.* DIOSC.

VIRES.

Succus ex aceto potus sanguinem sistit: teretes ventris tineas necat: venerem stimulat. Terni rami cum acidi mali punici succo poti, singultus, vomitiones, choleràsq; sedant: Folia cum farina hordeacea illita, suppurationes discutiunt. Mammas item tensas, aut lacte turgentes compescit. Cum sale canum morsibus illinitur: vuluæ ante coitum admota, conceptionem impedit. Lac coire non patitur in ventriculo, si folia lacti immergantur. In summa stomacho vtilis est, & in condimentis peculiaré gratiam habet. Aqua stillatitia è tota menthæ planta puerperarum mammis cum linteolis admota lactis concretionem inhibet, animum olfactu excitat, vlcera manantia in infantium capitibus mirè sanat.

MENTHA altera, Italis, *Menta minore*, *siue Menta gentile*.

MENTHA ALTERA.

FORMA.

Matth. Folijs exit breuioribus angustioribúsque: caulibus rubentibus, floribus quoque rubentioribus: eximio odore.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & viridarijs.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia potest, quibus alteram præstare diximus.

MENTHA-

MENTHASTRVM, siue Mentha syluestris, Græcis, ἡδύοσμος ἄγριος. Italis, *Mentastro*. Germanis, Wildt Müntz. Gallis, *Mente cheuahne*.

MENTHASTRVM, SIVE MENTHA SYLVESTRIS.

FORMA.

Folia profert menthę longè maiora, hirsutiora, ac candidiora: caules cubitales, & flores spicatos, colore subpurpureo, tenuibus vndequaque pilis: bene quoque olet. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur plerunque vliginoso solo: & propè riuos aquarum. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, attenuat, adstringit, incidit, & aperit. *Matth.*

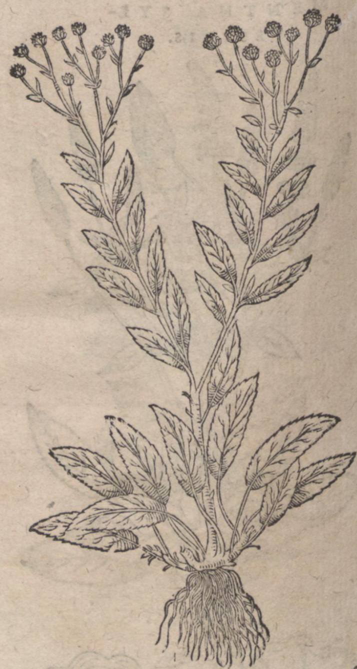
VIRES.

Suffiti vapor fœminas à partu purgat. Datur eius decoctum vtiliter anhelosis, & ægrè spirantibus, quin etiam mulcendis torminibus qui à flatu oriuntur. Substratũ, vel accensum serpentes fugat. Instillatur succus vermiculosis auribus. Item tum potus, tum testibus illitus nocturnas pollutiones prohibet. Auxiliatur potus, regio morbo affectis: strumosos illitus iuuat: ex aceto potus ventris animalia pellit: Folia tam pota quàm illita, præstant aduersus venenosorum ictus. *Idem.*

MENTHA

MENTHA Græca, Italis, *Menta Greca, siue Saluia Romana, siue Herba di Santa Maria: Nonnullis Lassulata.* Gallis, *Coch.* Germanis, Vnser Frawen Müntz.

MENTHA GRÆCA.

FORMA.

Matth. Folijs exit saluiæ longioribus latioribúsque betonicæ faciem quadãtenus referentibus, circumquaq; serratis: caulibus cubitalibus: nonnunquam maioribus: in quorum cacumine flores exeunt corymbacei, melino colore. Planta est in vniuersum amara, non tamen vehementer, subadstringens, & grauiter odorata.

LOCVS.

Idem. Habetur sata copiosa in hortis.

QVALITATES.

Excalfacit, siccat, aperit, roborat, abstergit, & prouocat.

VIRES.

Idem. Auxiliatur vterinis affectibus: frigefactum iecur excalfacit, & vasorum obstructiones aperit: illinitur ex irino, aut nardino oleo lienosis, & ex vino feruefacta vrinæ suppressionibus: Lentigines, alphos, & alias cutis fæditates emaculat, illitus noctibus succus: idem Lumbricos enecat: ventriculum roborat tam haustus, quàm illitus, & vomitiones compescit. Tota planta tam substratu, quàm suffitu serpentes abigit, & eorum venenis resistit, quin etiam infarctus expedit, & caput roborat.

CALAMIN-

CALAMINTHA, Græcis, Καλαμίνθα. Arabibus, & Officinis, *Calamentum*. Italis, *Calamento*. Ethruſcis, *Nipotella*. Germanis, Wilder Poley. Hiſpanis, *Neueda*. Gallis, *Poullio ſauuage*.

CALAMINTHA.

GENERA.

Trium eſt generum: Prima quam nepetã Latini vocant, Montana altera, & altera menthaſtro cognata. DIOSC.

FORMA PRIMÆ.

Folijs oritur pulegio maioribus, ſubrotundis, hirſutis, per ambitum leuiter ſerratis, caulibus cubitalibus, anguloſis, folioſiſq́; atq; piloſis. Flores edit exiguos, purpuraſcentes, qui à medio caule vſq; ad ſummum, vt in pulegio erumpunt, at in cacumine copioſiores habentur. Radices tenues, multifidaſq́;. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in inculto ſolo, in apricis, collibus, ſecus itinera & ſepes. *Idem.*

QVALITATES.

Eſſentia eſt tenui, & calida, ſiccaq́; tẽperie, ex tertio quodãmodo ordine. Horum manifeſta ſunt inditia partim guſtu apparentia, partimexperientia cognita: Guſtu ſiquidẽ acris, & palam calida eſt, ac paululum omnino ſubamari habet. corpori autem exterius admota, primum quidẽ valde excalfacit, & mordicat, cutemq́; laniat, poſtremo etiam exulcerat. *Gal. li. 7. ſim. me.*

VIRES.

Foliorum, florumq́; decoctũ potum: menſes, & vrinas pellit, ruptis, conuulſis, egrè ſpirãtibus, torminibus, horroribuſq́; auxiliatur. Regium morbũ expurgat: ex vino præſumpta venenis reſiſtit. Tineas, cæteraq́; interiorũ animalia, cũ ſale, & melle pota enecat. Elephãticos eſitata adiuuat, ſi poſtea ſerum lactis ebibatur. folia detrita, & ex vellere ſuppoſita, menſes eliciunt: partus enecant: Accenſa aut ſubſtrata, ſerpentes fugant: Ex vino cocta, & illita, nigris cicatricibus candorem reddunt: ſuccus vtiliter inſtillatur vermiculoſis auribus. DIOSC.

CALAMINTHA montana, Græcis, Καλαμίνθα ὀρεινή. Italis, *Calamento, siue Nipotella montana.* Officinis, *Calamentum montanum.* Germanis, Bergmüntz.

CALAMINTHA MONTANA.

FORMA.

DIOSC. Folia habet ocimi, incana, ſurculos, & caules anguloſos, & purpureum florem.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur in Montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Paribus cum nepeta tum qualitatibus, tum viribus pręſtat.

CALA-

CALAMINTHA aquatica. Italis, *Calamento aquatico*. Græcis, Καλαμίνθα ἔνυδρος. Germanis, Wassermüntz/Wasserpoley/Froschmüntz.

CALAMINTHA AQVATICA.

FORMA.

Menthastro cognata est, folijs oblongioribus hirsutisq́;, caule, & ramis maioribus, quam superior. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, asperis, & aquosis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Suis in viribus, & facultatibus, cæteris inefficacior est.

CENSVRA.

Decipiuntur, qui Gattariam herbam tertiam calaminthę speciem esse contendunt.

HERBA gattaria, Italis, *Herba gatta*. Germanis, Nept/Zam Katzenkraut.

HERBA GATTARIA.

FORMA.

Matth. Planta est vulgaris notitiæ, folia mittens apiastri, aut vrticæ æmula, sed incana, & minora, caules edit quadrangulos, bicubitales, ramos numerosos, & pariter in canos, flores albos circa caules, at qui in summitatibus exeunt, spicati spectantur: Radices habet multifidas: odor vniuersæ plantæ acutus, caput feriens.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus & in agrorum marginibus.

QVALITATES.

Feruido quidem gustu herba est, cum amaritudine haud obscura, excalfacit, & siccat calaminthæ modo.

VIRES.

Valet ad omnes capitis, pectoris, ventriculi, ac vteri morbos, à pituita genitos, menses elicit tam pota, quàm in dessessionibus addita. herbæ vsus steriles prolificas facit, vbi causa fuerit ab humida frigidaq; intemperie: succus naribus inditus, pituitam valenter trahit, & visum acuit: In summa vbi excalfacere opus sit, Gattaria plurimum præstat.

THY-

THYMVM, Græcis, Θύμος. Mauritanis, *Hasct*. Italis, *Timo*. Germanis, Römischer Quendel. Hispanis, *Tomilho salsero*. Gallis, *Tim, seu Mariolaine de Angleterre*.

THYMVM.

GENERA.

Duum est generum: Candidum & nigrum. *Theoph. lib. 6. c. 2. de plant. hist.*

FORMA.

Surculosus est frutex, exilibus folijs, multis, & angustis circumdatus: capitulis in cacumine flore purpurascente refertis. DIOSC.

LOCVS.

Gracili solo & petroso prouenit. *Idem.*

QVALITATES.

Thymum incidit, & excalfacit manifestè. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Cum sale, & aceto, pituitam per aluum detrahit. Decocti ius prodest Orthopnoicis, & anhelatoribus: tineas ventris exigit: mẽses, partus, & secundas pellit. vrinas ciet. Ex melle delinctum faciles reddit excreationes. Recẽtes tumores discutit cum aceto illitum: concretum sanguinem dissoluit: pensiles verrucas tollit. Ischiadicis illitum cum vino, & polenta subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. DIOSC.

SATVREIA, Græcis, Θύμβρα. Italis, *Coniella, Sauoreggia, seu Satureia.*

GENERA.

Matth. Duo eius sunt genera, Alterum quidem thymo cognatum, Alterum vero fruticosius, & maioribus folijs.

FORMA PRIORIS.

DIOSC. Thymo tota ferè facie similis est, minoribus tamen folijs, & caulibus, & tota planta tenerior, spicam defert florum plenam coloris herbacei. Aut *Matth.* in purpuram languescentis.

LOCVS.

Idem. Gignitur in apricis, aspero, & arido solo, & seritur in hortis.

QVALITATES.

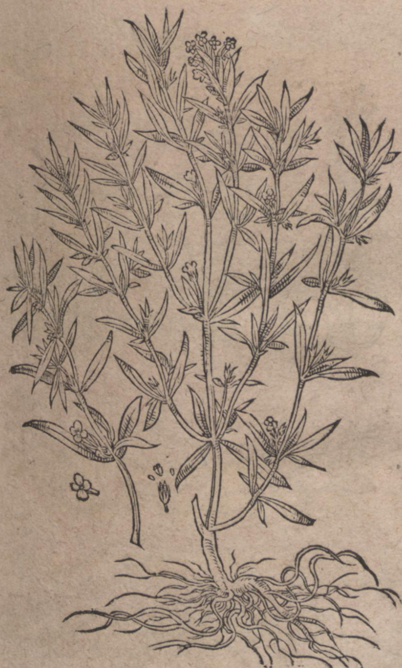
Paulus. Tymbra syluestris eadem, quæ thymum præstat: Hortensis autem altera quidem imbecillior est, sed ad ciborum vsum gratior, & accommodatior habetur.

VIRES.

DIOSC. Eadem potest, quæ thymum, si modo consimili sumptitetur.

SATVREIA altera. Italis, *Coniella, seu Sauoreggia maggiore, seu Peuerella.* Germanis, Pfefferkraut/Kloster Isop/Saturon.

SATVREIA ALTERA.

FORMA.

Ramis multis fruticat, rotundis, atque lignosis, folijs thymo maioribus, subasperis, quæ circum surculos plura simul per interualla erumpunt: è quorum exortu spicati quidam processus, foliolis quibusdam cæteris longè minoribus stipati prodeunt, è quibus flores exeunt parui, ac subpurpurei. Radice nititur multifida. *Matth.*

LOCVS.

Non solum seritur in hortis, sed sponte per se nascitur in apricis collibus, & in torrentium alueis. *Idem.*

QVALITATES.

Thymo suis in qualitatibus similis est, proinde excalfacit, attenuat, aperit, incidit, digerit, & aperit. *Idem.*

VIRES.

Viribus ab altera non differt, Thymi enim facultatibus omnibus referta est. *Idem.*

SERPILLVM, Græcis, Ἑρπυλλος. Maurit. *Hemen.* Italis, *Serpillo, seu serpollo.* Germanis, Quendel. Hispanis, *Serpollio seu serpam.* Gallis, *Serpulet.*

SERPILLVM.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, Hortense alterum: Alterum syluestre, & huius quoque duo sunt genera.

FORMA HORTENSIS.

DIOSC. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores, odore sampsuchi, floribus subpurpureis in spicatis capitulis: gustu admodum acri. Non serpit *Plinius.* humi, sed ad palmi altitudinem increscit.

LOCVS.

Matth. Seritur in hortis non solum ad coronas, sed ad ciborum quoq; vsum.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Matth. Vsque adeò excalfacit, vt & menses, & vrinas moueat: est autem & gustu admodum acre. Excalfacit, exiccat, digerit, incidit, & aperit.

VIRES.

Menses potu, & vrinam ciet: Torminibus, ruptis, vulsisque auxiliatur: aduersus serpentes, potu illitúve prodest. Diuturnos capitis dolores mulcet: cum rosaceo, & aceto sincipiti illitum, veternosos iuuat: succus cruentos vomitus sedat, drachmarum quatuor pondere ex aceto potus. Additur bellè in ciborum condimentis.

SER-

SERPYLLVM syluestre, Græcis, Ερπυλλος ἄγριος. Italis, *Serpollo, seu Serpillo saluatico.*

SERPILLVM ALTERVM.

GENERA.

Aliud satureiatum, hoc est satureiæ odore: aliud citreatum, quod citrei mali odorem resipiat. *Theoph. lib. 6. c. 7. de plant. hist.*

FORMA.

Ramulos, quod zigis appellatur, edit tenues, surculosos, folijs refertos longioribus, durioribus, angustis. Flores iucundè olent. Quod verò citreum malum resipit, latius prouenit, humi repens, leuioribus folijs in girum sese vnà cum ramusculis diffundentibus. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in collibus, & montibus apricis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Omnia genera paribus pollent facultatibus, verum tamen syluestre ad omnia valentius habetur. *Idem.*

AMARACVS, Græcis, Σάμψυχον, καὶ, ἀμάρακος. Italis, & Officinis, *Maiorana.* Ethruſcis, *Perſa.* Arabibus, *Merzenius, ſeu Morſanguis.* Germanis, *Meyeran.* Hiſpanis, *Maiorana.* Gallis, *Maroue, ſiue Mariolaine.*

AMARACVS.

GENERA.

Matth. Duum eſt generũ maius, ꝙ vulgò cognitũ eſt: & minus, quod tenuifolium vocatur.

FORMA MAIORIS.

Idem. Herba eſt ramoſa: caulibus tenuibus obſequioſis, folijs oblõgis incanis, piloſiſq;, cauliculos circũquaq; veſtientibus, flores edit in ſummis caulibus ſpicatos, herbacei coloris, compactili ſquamarum congerie, vt in origano: è quibus minutum oritur ſemen. Radicem habet lignoſam, ac multifidam, ſeritur ſemine, ſurculo ac viuiracide.

LOCVS.

Idem. Colitur in hortis, & fictilibus: In Ægypto auté, Cipro, & Cizico ſpontè prouenit.

QVALITATES.

Gale. 6. ſimp. me. Tenuium eſt partium, ac digerentis facultatis. Deſiccat enim & excalfacit ordine tertio.
Matth. Planta eſt odorata tota, & in medicamẽtis ad plura admodum vtilis. Digerit, attenuit, aperit, & roborat.

VIRES.

DIOSC. Succus decocti potus conuenit hydropicis iam incipientibus, & ijs, quos vrinæ difficultas, & tormina excruciant: folia ex melle illita ſuggillata delẽt. Menſes trahunt ex peſſo ſubdita: illinuntur ſcorpionum ictibus, additis ſale, & aceto. luxatis, tumoribuſq; cerato excepta imponuntur: proſunt ad oculorum inflammationes cum hordeaceæ farinæ polline illita.
Matth. Præſtat amaracus ad omnes frigidos capitis, & neruorum affectus, tam illita, quàm pota: foliorum ſuccus naribus infuſus pituitam à capite trahit, & cerebrum roborat: valet ad pectoris vitia. ſtomacho vtilis eſt, tum pota tum illita herba: iocinoroſos, & lienoſos iuuat: confert ad vteri flatus ac cæteros eiuſdem frigidos morbos.

AMA-

AMARACVS tenuifolia, Græcis, Σάμψυχον, καὶ ἀμάρακος λεπτόφυλλος. Italis, *Maiorana gentile*. Etruſcis, *Perſa gentile*.

AMARACVS TENVIFOLIA.

FORMA.

Amaracus tenuifolia, folijs, *Matth.*
cauliculis, floribusq; exit tenuioribus, & odore lõgè præſtantiori.

LOCVS.

Colitur à mulieribus Italis *Idem.*
in fictilibus, & in hortis.

FACVLTATES, ET VIRES.

Ea omnia præſtare poteſt, *Idem.*
de quibus in altero diximus genere.

SER-

SERTVLA Campana, Græcis, Μελίλωτος. Arabibus, *Alchimelmelueh*. Italis, *Meliloto*. Hispanis, *Corona de Rei*. Germanis, Ziger Kraut.

MELILOTVS SIVE SERTVLA CAMPANA.

FORMA.

DIOSC. Planta est cubitalis, statim à radice fruticosa, ramis exilibus, folio trifolio proximis, floribus melinis, paruis, siliquis repandis, numerosis, pluribus, è ramusculorum cacuminibus dependentibus, in quibus semen concluditur minutum, subrufum, odoris non ingrati, cuius est vsus.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in Campania circa Nolam, quin etiam in Cizico, & Calcedone.

QVALITATES.

Galen.6. sim.me. Mistæ facultatis est: habet enim quiddā adstringens, sed & digerit, & concoquit. Copiosior enim in ea est substantia calida quam frigida.

VIRES.

DIOSC. Inflammationem omnem emollit, præsertim, quæ in oculis, vtero, sede, & testibus erumpunt, si ex passo cocta illinatur, addito oui luteo assato. Recentes meliceridas per se cum aqua & vlcera in capite manantia, illita cum cretachia, vino aut galla sanat: Stomachi dolores, & cruda & cocta cum aliquo ex antedictis leuat: Doloribus aurium mitigandis, cruda ex passo instillatur: In aceto aut rosaceo calefacta capitis dolorem lenit.

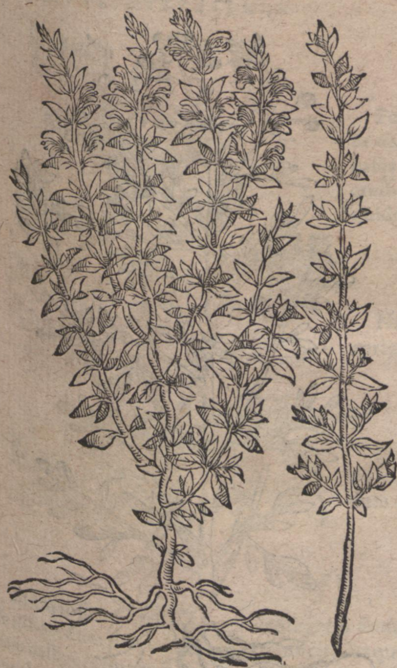
CENSVRA.

Cum veræ legitimæq; meliloti semen, cuius debet esse vsus, ad nos non deferatur: nonnullis syluestris loti flores, quidam cuiusdam aurei Trifolij ipsius vice vsurpant, sed neuter tamen meliloti vim possidet.

MARVM.

MARVM, Græcis, Μάρον. Italis, *Maro*.

MARVM.

FORMÆ.

Surculoſa eſt planta: flore origani, odoratiore, folijs multo candidioribus. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in Cizico; & iuxta Magneſiam copioſiſſima. DIOSC. *Gale.*

QVALITATES.

Herba eſt parùm acris, amara verò plurimum. *Galen.* 1. *de Anti.*

VIRES.

Vim habet ſiſymbrio conſimilem: ſubſtringit enim & modicè calefacit: qua de cauſa illita ſerpentia vlcera ſiſtit, & in calidas illitiones additur. DIOSC.

RVTA,

RVTA, Græcis, Πήγανον. Mauritanis, *Sedeb, ſeu Sedab*. Italis, *Ruta*. Germanis, Rauten/ſeu Weinraut. Hiſpanis, *Aruda*. Gallis, *Rut*.

RVTA.

GENERA.

Matth. Satiua altera, altera verò ſylueſtris, quæ duplex habetur. Montana, & quę peculiariter Harmola dicitur.

FORMA SATIVÆ.

Idem. Planta eſt perpetuò virens, folijs craſſiuſculis, ſubpinguibus, ex anguſta origine in latitudinem ſeſe pandentibus; colore ſaturate viridi. Ramos mittit copioſos, ſurculoſoſque, flores in ſummitate luteos, hyperici æmulos, è quibus capitula oriuntur quadruplici apice coronata, in quibus puſillum continetur ſemen nigro colore.

LOCVS.

Matth. *Plin.* Seritur in hortis, apricis gaudet, & ſiccis, terraq; maximè lateritia.

QVALITATES.

Gale. 8. ſimp. me. Excalfacit ordine tertio. eſt autem non ſolum guſtu acri ſed amaro. itaq; digerit atque incidit craſſos lentoſque humores. Eſt & tenuium partium.

VIRES.

DIOSC. Vrinam ciet: menſtrua pellit. Lethalium medicamentorum antidotum eſt, & præſertim ſemen potum: folia cum iuglande, & ficu præſumpta, inefficaces venenorum vires reddunt, & peſtilentię contagia ſuperant. Contra ſerpentes, eodem modo ſumere conuenit. Sumpta genituram extinguit, cum anetho ſicco decocta tormina ſedat: Pota ex oleo feruefacta, ventris tineas excutit: Hydropicis vtiliter cum ficu illinitur: Deuorata viſum acuit. Succus in malicorio calefactus aurium doloribus efficaciter infunditur. Trita, & indita ſanguinem è naribus fluentem ſiſtit: Manſa ceparum & alliorum acrimoniam domat.

RVTA

RVTA syluestris, Græcis, Πήγανον ἄγριον. Italis, *Ruta saluatica*. Germanis, Wildrauten.

RVTA SYLVESTRIS.

FORMA.

Folijs, caulibus, ramis, floribus & capitulis hortensi similis est, sed folijs gracilioribus, caudice verò crassiori, lignoso, ac firmo, acriori quidem, & amariori gustu. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus saxosis, & apricis. *Idem.*

QVALITATES.

Ex quarto est ordine excalfacientium. Itaq; hortensi valentius admodum operatur. *Gal. 8. sim. me.*

VIRES.

Si copiosius estur interficit: si colligatur dum florem promit, cutem inflat, & rubore cum pruritu vehementi inficit. Itaque perunctis manibus, & facie, eam colligere oportet. Semen eius potum contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur. Prodest comitialibus & coxendicum doloribus: menstrua mouet, partus enecat, & vtpote noxia herba cibis abdicatur. DIOSC.

RVTA

RVTA syluestris altera, Græcis, Πήγανον ἄγριον, ἢ ἄρμολα. Arabibus, *Harmel.* Italis, *Ruta saluatica seconda.*

RVTA SYLVESTRIS HARMOLA.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Frutex est, qui ab radice plures emittit caules folijs multo, quàm alterius rutę longioribus, tenerioribusque, odore graui, floribus candidis, è quibus capitula summis ramis oriuntur, satiuæ rutæ maiora, tenuibus quibusdam foliolis, ipsisque acutis circumquaq; stipata. in quibus triangulum occluditur semen; subrufo colore & amaro gustu.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit in Cappadocia, & Galatia Asiæ finitima, in collibus, & læto solo.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Vis eius tenuium est partium, & calida tertio abscessu: Ideo crassos humores secat, & digerit, & vrinam ciet.

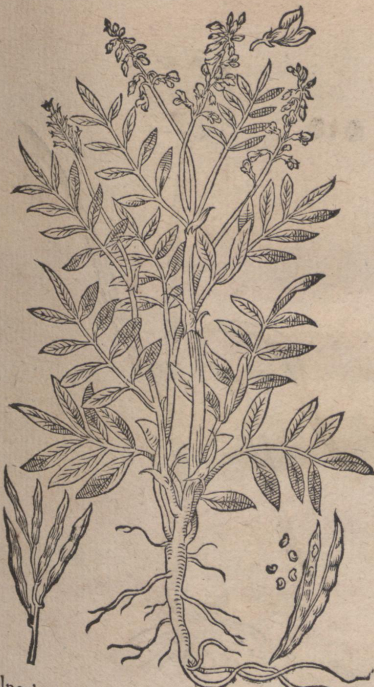
VIRES.

DIOSC. *Matth.* Semen cum melle, vino, croco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem: cætera cum syluestri ruta paria habet.

GALE-

GALEGA, siue Ruta capraria. Ethruscis, *Lauanese*. Germ. Geißrauten.

GALEGA SIVE RVTA CAPRARIA.

FORMA.

Caulem mittit sesquicubitalem, ramosum, folia è ramis vtrinq; prodeunt dena vndenave ab vno pediculo emergétia, oblonga, subpinguiaq;: flores in summitate purpurascentes, è quibus siliquæ oriuntur semen continentes. *Matth.*

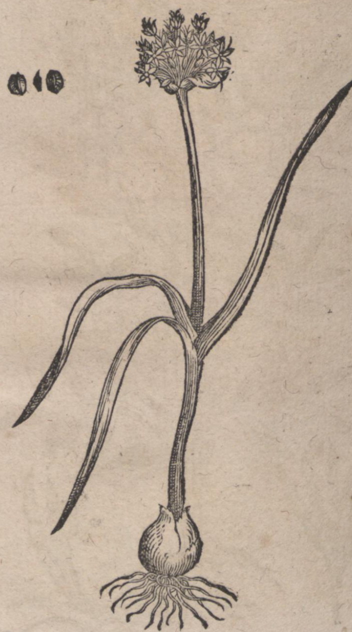
LOCVS.

Prouenit passim secus itinera, in scrobium aggeribus, & læto solo. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vis illi maxima contra pestilétiam: plurimos enim huiusce plantæ vsu præseruatos scimus: mirificè quoq; valet aduersus lethalia venena omnia, & contra ferarum omnium venenosos ictus, in quem vsum succum bibendum iubent. & herbam ipsam vulneri admouent. Datur succus ad cochlearis mensuram necandis intestinorum vermibus. Datur idem vtiliter in principio pestilentia affectis, aut eius decoctum, ex aceto paratum, addita theriaca, & Armenio bolo. verùm à potu sudare ægrum oportet. idem præstat ad pestilentes febres in quibus exanthemata, siue maculæ cutaneæ quas pestechias vocant, emerserint. Quæ quidem omnia, sua ipsius speciali dote planta hæc præstat. *Idem.*

MOLY, Græcis, Μῶλυ. Italis, *Moli.*

FORMA.

DIOSC. Folia habet graminis latiora, humi ſparſa: florem albæ violæ ſimilem, ſed minorem, magnitudine violæ purpureæ æmulum lactei coloris: caulem cãdidum quaternum cubitorum, in cuius cacumine ineſt aliquid, quod allij ſpeciem referat: Radix parua bulboſa.

LOCVS.

Plin. Naſcitur circa Pheneum, & in Cillene Archadiæ.

QVALITATES, ET VIRES.

Contrahentis eſt facultatis. Mirum in modum valet ad vuluæ apertiones, ſi trita cum Irino vnguento in paſſo ſubijciatur.

PANA-

PANACES Heracleum, Græcis, πάνακες ἡράκλειον. Arabibus, *Steusir. siue Ieusir.* Italis, *Panace Heraclio.* Huius lachryma, Græcis, ὀποπάναξ. Latinis, *Opopanax.* Officinis, *Opopanacum.* Italis, *Opopanaco.* Hispanis, *Opoponaque.*

PANACES HERACLEVM.

FORMA.

Folijs est asperis ad terram iacẽtibus, herbacei coloris, multum ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinq; partito diuisis. caule vt ferulæ altissimo, lanugine quadam canescente. folijs etiam minutioribus refertus: muscarijs ceu anethi in cacumine: luteis floribus, & semine subamari gustus. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in Cyrene Lybiæ, & Macedonia. *Idem.*

QVALITATES.

Opopanax ipse ad plurimos est vsus aptissimus, vtpotè excalfaciens, emolliens, digerẽs: excalfacit ordine tertio, & siccat secundo. Cortex radicis, exiccatorium simul & excalfactorium est medicamentum, sed minus quàm succus; quin & nonnullam habet extergendi facultatem: fructus calidus & ipse est, ac mensibus mouendis accommodum. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Opopanax conuenit febrium horroribus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, torminibus, & vrinæ stillicidijs: bibitur ex vino aut aqua mulsa contra vesicæ scabiem: Menses trahit, vteri inflationes, duritiasq; ex melle dilutus discutit. Ischiadicis vtiliter illinitur. carbunculos rumpit: cauis dentium inditus dolorem mulcet. Illinitur commodissimè vnà cum pice mistum rabidarum bestiarum morsibus: concisa radix, suppositaq; partus extrahit: Ad vetera vlcera efficax est. Ex melle illita nudata ossa carne circumuestit. Semen cum Absinthio potum menses pellit, cum aristolochia præstat ad venenosorum animalium ictus: & bibitur in vino contra vuluæ strangulatus. DIOSC.

PANACES Asclepium, Græcis, πάνακες ἀσκλήπειον. Italis, *Panace Asclepio*.

PANACES ASCLEPIVM.

FORMA.

DIOSC. Caulem emittit tenuem, geniculatum, circa quem folia funduntur fœniculo similia, maiora tamen, & hirsutiora, odorata: in cacumine vmbella habetur, vbi flores emicant aurei, acris gustus, & odorati. Radix parua est, tenuis, & amara.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus apricis.

QVALITATES.

Gal. 8. simp. me. Minus est calidum, quàm heracleum.

VIRES.

DIOSC. Flores & semina ex melle illita, contra vlcera, phagedenas, & tubercula auxiliarem vim habent: bibuntur aduersus serpentium morsus ex vino, & illinuntur ex oleo.

PANAX

PANAX chironium, Græcis πάναξ, siue πάνακες χειρώνιον. Italis, *Panace chironio.* *Herbarijs quibusdam flos solis.* Germ. Heyden Isop.

PANAX CHIRONIVM SIVE FLOS SOLIS.

FORMA.

Folium habet amaraco simile. flos aureus, radix parua, siue tenuis, quæ non altè demittitur: gustu acri. DIOSC. Flos autem solis, quem panacem chironium nonnulli faciunt, surculos mittit ab radice numerosos, tenues lignososque, in quibus folia sunt oblonga hyssopi ferè æmula, concomitantibus minoribus foliolis cumulatim prodeuntibus: florem pentaphylli, aureum, sed maiorem. Radicem item lignosam adstringenti gustu, minimè acri. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur flos solis in montibus, & collibus apricis. *Matth.* Chironium verò panax in Pelio monte. DIOSC.

FACVLTATES.

Panaces chironium, facultatem Asclepio similem habet. *Gal.8. simp. me.*

VIRES.

Pota panacis chironij radix serpentium venenis resistit: illita coma eadem præstat. DIOSC. Solaris verò floris vis conglutinandis vulneribus ac sanguinis fluxioni cohibendæ admodum efficax est. *Matth.* sanat quoq; tum oris, tum pudendorum vlcera. Datur quoq; vtiliter ad cruenta sputa, & ad dysenteriam, cum radicibus contritus. In summa, vbi agglutinare, cohibere, roborare sit opus, ea omnia perinde præstat, ac omnia symphitorum genera.

CENSVRA.

Falluntur qui solis florem chironium esse panacem putant, cum autem panaces chironium, Asclepij vires habeat, & excalfaciat, & radicem habeat acrem non video cur ijs subscribere queam.

*PANAX chironium minus, Flos ſolis minor, Græcis ἡλιάνθεμον λεπτόφυλλον.

PANAX CHIRONIVM MINVS.

FORMA.

Non diſcrepat forma à præcedente, ſed magnitudine ſola, & foliorum anguſtia.

LOCVS.

Naſcitur in locis incultis apricis, omnemq́ue cultum reſpuit vt prior.*

*HELIANTHEMON Peruuianum. Flos Solis. Sol Indicus. Germanis, Sonnenblum.

HELIANTHEMON PERVVIANVM.

FORMA.

Semestrium herbarum omnium facile maxima est, si excipias, quæ pedamento egent. Caulis fere brachium æquat crassitudine, pedes vero vicenos longitudine superat. Huic folia lata, crenata, in mucronem collecta vegeti adiungunt pediculi. Fastigio insidet capitulum strobilo simile. Sed rotundius latiusque quod in florem tandem explicatur amplissimum, stellato vmbone, folijs oblongis aurei coloris ceu radijs cincto, quæ vbi decidêre post se relinquunt semen ordine dispositum in alueolis ceu apum fauis.

LOCVS.

Nascitur in Peru & nunc in multis hortis etiam apud nos inuenitur.

QVALITATES.

In secundi gradus fine calida putatur & sicca in eiusdem principio.

VIRES.

Multæ æstimationis est ad glutinanda vulnera eius gummi & vniuersa planta vim diureticam sortita est, atq; ad expellendos calculos efficacem.*

*HELIANTHEMON PERVVIANVM Proliferum.

Differt à priore multitudine florum. Maximus enim in fastigio summo flos expansus, numerosa sobole inferius annata circundatur, id quod interdum naturæ luxu, interdum industria fieri solet.*

LIGVSTICVM, Græcis, Λιγυστικὸν. Italis, *Ligustico.* Germanorum vulgo, Wilder Diptam/& Roßkümmich/alijs wilder Galgan.

LIGVSTICVM.

FORMA.

Cauliculum fert anethi geniculatum, tenuem, & in circuitu folia ſertulæ campanæ molliora, odorata prope verticem graciliora, & longè magis diuiſa: in cacumine muſcarium, in quo ſemen dependet nigrum, ſolidum, & oblongum, fœniculo proximum, acre, & aroma olẽs. Radix candida, & odorata, Heracleotici panacis ſimilis. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in altiſſimis, aſperisq; montibus, ac vmbroſis, maximè circa fluenta. *Idem.*

QVALITATES.

Radix & ſemen ex genere excalfacientium ſunt, adeò vt vrinas cieant, menſes prouocent, & flatus diſcutiant. *Gal. li. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Radicis, ſeminisq́ue vis, excalfactoria eſt, & concoquens: prodeſt ad inteſtinos dolores, & ventriculi inflationes, præſtat contra ſerpentium ictus, vrinas & menſes potu trahit, Idem præſtat appoſita radix. DIOSC.

LIGVSTICVM alterum, Italis, *Ligustico falso*.

LIGVSTICVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Caule exit ferulaceo, alis frequentibus, è quibus rami disparibus exeunt interuallis: folijs quinque ex vno petiolo prodeuntibus, per ambitum serratis, Muscarijs fœniculi similibus: semine quoq; simili, sed longiore, crassioreque: Radice nititur vegetiore, exterius subnigra, acuto simul, & subamaro gustu, odoris nō iniucundi.

LOCVS.

Idem. Gignitur in altis mōtibus: apricis tractibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radicis & seminis vis excalfactoria est: flatus pellit, frigefacta viscera iuuat, & vrinam mirificè ciet.

PASTINACA domestica, Græcis, Σταφυλῖνος. Arabib. *Iezar, Gezar, seu Giezar.* Italis, *Pastinaca domestica.* Germanis, Pastenen/seu Pastinachen. Hispanis, *Canaoria blanqua.* Gallis, *Pastenades.*

PASTINACA DOMESTICA.

GENERA.

Duum est generum, alterum domesticum, alterum agreste.

FORMA.

Domestica caule exit crasso, striato, folijs Elaphobosci maioribus, pluribus vtrinque ex vno pediculo prodeuntib. terebinthi modo, subasperis, & per ambitum denticulatis, vmbellas magnas in summitate gerit, floribus melinis, semine fœniculi maiore, acuto, & amariusculo gustu, odoratoq́; Radicem habet crassam, teneram, albam, odoratamq́; non sine adnatis. *Matth.*

LOCVS.

Seritur passim ab olitoribus in hortis, sumiturque frequenter in cibis. *Matth.*

QVALITATES.

Pastinaca satiua imbecillior, syluestris ad omnia potentior est; vrinas mouet, & menses prouocat, tum herba quidem tota, tum maximè semen ac radix. Habet porrò etiam abstersorium quippiam. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Semen potum vel admotum, menstrua mouet, atque eos iuuat, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateris dolor excruciat, aut si aqua curem subijt. Prodest & serpentium morsibus, nam id præsumentes serpentium ictu non affici traduntur. Conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit, venerē stimulat, partus admota eijcit, folia trita, & cum melle imposita, phagedænas vlcerum purgant. Atqui ad hæc omnia syluestri inefficacior, & in cibo aptior.

PASTINACA ſylueſtris, Græcis, Σταφυλῖνος ἄγειος. Italis, *Paſtinaca ſaluatica.* Germanis, Wild Möhren.

PASTINACA SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. Folia habet gingidij latiora ſubamara, caulem rectum, ſcabrum, vmbellam ſimilem anethi, in qua flores inſunt candidi, & in medio purpureum quiddam. Radix illi eſt dodrantalis digiti craſſitudine odorata, quæ cocta manditur. *Matth.* Semẽ habet piloſum, acre, & odoratum.

LOCVS.

Matth. Prouenit campeſtri, ac lęto ſolo, locis præſertim incultis, & in collibus amœnis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Ad omnia potentior eſt, quàm ſatiua, magis enim aperit, & magis abſtergit.

VIRES.

DIOSC. Præſtat omnia quæ domeſtica, ſed longè quidem valentius operatur.

CAROTA, Italis, *Carota, & Carotola.* Germanis, Rot vnd weisse Möhren.

CAROTA.

GENERA.

Duum est generum, alterũ radice rubra, alterum alba. *Matth.*

FORMA.

Folia, caules, rami, vmbellæ, flores, ac semen, syluestris Pastinacæ per omnia similia sunt. Radix in vno genere purpurea, ac cruenta habetur, in altero alba, napi ferè similis, sapore subdulci, odore nõ insuaui. DIOSC.

LOCVS.

Seruntur ab olitoribus passim in hortis in ciborum vsu. *Matth.*

QVALITATES.

Semen & radices, pares cũ domestica pastinaca facultates habent. *Idem.*

VIRES.

Non valde distant suis in viribus à domestica Pastinaca. In cibis sumpta radix inflat, & concoctu non adeò facilis est. Rubra coquitur in aqua, & deinde tessellatim inciditur, & in acetarijs cum pipere estur. Alba verò rapi, aut napi modo in carnium iure coquitur.

SESELI

SESELI Massiliense, Græcis, Σέσελι. Arabibus, *Sesalios.* Barbaris, *Sisileos.* Officinis, *Siler montanum.* Germanis, Steinbrech. Gallis, *Sermontain.*

SESELI MASSILIENSE.

GENERA.

DIOSC. Quatuor Seseli genera numerantur, Massiliense, Creticum, Æthiopicum, Peloponnense.

FORMA MASSILIENSIS.

DIOSC. Folia habet fœniculi similia, crassiora tamẽ, caulem vegetiorem, vmbellam anethi, in qua semen prouenit oblongum, angulosum, degustanti statim acre. Radicẽ gerit longam, iucundi odoris.

LOCVS.

Matth. Nascitur in altis montibus.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Radix, atque etiam semen vsq; adeò excalfacit, vt admodum vrinã mouere queat, sed & medicamẽtum est tenuium partium.

VIRES.

DIOSC. Semen & Radix potu stranguriæ & orthopneæ medetur, suffocationib. mulierum, & comitialibus prosunt, menses, & partus trahunt; tussim veterem sanant. Semen cum vino pótum concoquit, & tormina discutit. Epialis febribus vtile, contra perfrictiones in itineribus cum pipere, & vino bibitur. Datur in potu capris, ac cæteris peçudibus, quo facilius suos fœtus enitantur.

*SESELI

*SESELI Maſſilienſe nonnullorum. Gallis herbarijs Fœniculum tortuoſum vocatum.

SESELI MASSILIENSE NONNVLLORVM.

FORMA.

Tota ferè candida eſt herba, folia cinerea ſunt, exigua & valde diuiſa, flores ſinguli folijs quinis conſtant, & coniúcti vmbellam purpuraſcentẽ efficiunt, radice nititur longa admodum, ſapore tamen ignauo præditam. Semen gignit ſubamarum, calidum maniſeſtè.

LOCVS.

Creſcit in agro Monſpeſſulano.

QVALITATES, ET VIRES.

Nõ inepte pro Seſeli Maſſilienſe vſurpatur.*

SESELI Æthiopicum, Græcis, Σέσελι αἰθιοπικόν. Italis, *Seseli Ethiopico.*

SESELI ÆTHIOPICVM.

FORMA.

DIOSC. Folia habet hederæ maiora, & ad periclymeni modum oblonga. Frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus (seu spitamæ longitudine) capitulo anethi, semine tritici modo denso, nigro, amaro, Massiliensi odoratiore, & acriore, multum suaui.

LOCVS.

Matth. Nascitur in apricis montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Nulla qualitatum & virium cum altero intercedit differentia, nisi quòd cùm Æthiopicum acrius sit, valentius sua expedit munia.

*SESELI Æthiopicum vulgare, Ceruicellum, Ceruaria, Elaphoboſcus, Germanis, Weiß Hirſchwurtz.

SESELI ÆTHIOPICVM VVLGARE.

FORMA.

Folia habet oblonga magis quam rotunda, crenata ſubtus cęſia, annexa pediculis ſuis vni coſtæ neruoſæ infima parte circundante caulem è radice craſſa piloſaque, intus candida, amari ſaporis, prodeuntem diuiſumq; in ramos plurimos vmbellas albis floribus ſuſtinentes, è quibus oritur ſemen cartilagineum, album, amarum.

LOCVS.

Naſcitur in frutetis montium.

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem illi aſſcribunt quidam, quæ Dioſc. Æthiopico ſuo. Imprimis vero ad colicos dolores ipſius radix commendatur.*

SESELI Peloponnense, Græcis, Σέσελη πελοποννήσῳ. Italis, *Seseli Peloponese.*

SESELI PELOPONNENSE.

FORMA.

DIOSC. Folia mittit cicutæ latiora, & crassiora, caulẽ supra Massiliensis magnitudinem feru-laceum, & latam in cacumine vmbellam, in qua semen latius odoratũ & carnosius pendet.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in asperis, riguis, & collibus, & in Ida monte, & etiamnum in Insulis.

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem præstare potest, quæ & cætera genera.

ANI-

ANISVM, Græcis, ἄνισον. Mauritanis, *Aneisum, siue Anexissum*. Italis, *Aneso, & Aniso*. Germanis, Aniß/& Eniß. Hispanis, *Matahalua, & Yerua dulce*. Gallis, *Anis*.

ANISVM.

FORMA.

Caulem edit rotundum, cubitalem, ramosum, vmbellam candidam mellis odore, semen oblongum, iucunde odoratum, sapore sanè misto ex dulci, acriq;, ac etiam amariusculo, ad multa vtile. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in campis, hortis, & viridarijs. Sed optimum est quod in Creta, & Ægypto nascitur. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Semen maximè vtile est, acre, subamarum, vt propè adurentium accedat caliditatem. Est autem in siccando tertij ordinis, sicut in calefaciendo. Aperit, concoquit, digerit, incidit; prouocat, & flatus pellit. *Gal.6. simp.me.* *Matth.*

VIRES.

Oris halitum iucundiorem facit, doloris leuamentum præstat, vrinam ciet, discutiendi vim habet. Hydropicis potum, sitim extinguit. Animalium venenis aduersatur. Valet, & ad inflationes. Aluum, & alba fœminarum profluuia sistit. Lac ad mammas elicit. Venerem stimulat, capitis dolores leuat, naribus suffitum, cum rosaceo tritum instillatumq; fractis auribus medetur. Inspergitur panibus odoris, saporisq; gratia; Datur tostum cum mentha ad cœliacos affectus. Singultum sedat, tam haustum, quàm olfactum; somnum conciliat, & calculos pellit. DIOSC. *Matth.*

NOMINA.

CARVM, Græcis, *Καρὸς.* Arabibus, *Coreuia, Karauia, ſeu Carui.* Italis, *Caro, & Caruo.* Germanis, Matt Kümich/Wieſenkümmel. Hiſpanis, *Alcarauea.* Gallis, *Carui.*

CARVM.

FORMA.

Matth. Planta eſt Paſtinacæ ſylueſtris non abſimilis, caulibus ab vna radice pluribus, quadrangulis, cubitalibus, vmbella floribus candidis referta, ſemine aniſi longiore, anguloſo, ſubnigricante, radice longa, ſapore amariuſculo ſimul & acri.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in pratis, & præſertim in montibus, & conuallibus.

QVALITATES.

Gal. 7. ſimp. me. Cari ſemē excalfacit, & ſiccat tertio quodammodo ordine, moderatè acrem qualitatem poſſidens. *Matth.* Aperit, incidit, digerit, concoquit, prouocat, & flatus pellit.

VIRES.

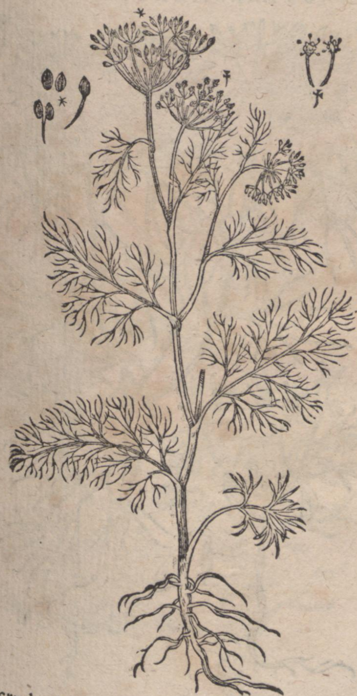
DIOSC. Vrinam concitat, ſtomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat, vtiliter miſcetur antidotis: Radix cocta paſtinacæ modo manditur. Herba pro olere eſtur. Seminis farina admiſcetur vtiliter cataplaſmatis, quæ ad ſugillata parantur.

CENSVRA.

Ridendus ſanè error eorum eſt, qui rubram carotam, carum legitimum eſſe contendunt.

ANETHVM, Græcis, ἄνηθον. Mauritanis, *Xebet, Iebet, seu Sebet*. Italis, *Aneto*. Germanis, Dillen/seu Hochkraut. Hispanis, *Heneldo*. Gallis, *Anet*.

ANETHVM.

FORMA.

Adeo ex omni parte fœniculum æmulatur; vt sæpius legentes fallat, nisi gustum consulant. consurgit itaque caulibus sesquicubitalibus, ramosis, folijs capillorum speciem referentibus, floribus luteis, flore, & vmbella fœniculi, Radice neq; adeo longa: neque multis subnixa fibris. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis ad ciborum obsonia, & in medicum quoq; vsum. *Idem.*

QVALITATES.

Adeo excalfacit, vt habendum sit, aut secundi ordinis intensi, aut tertij remissi; exiccantium verò ordinis est secundi incipientis, aut primi finientis. ideoq; meritò in oleo decoctum digerit; dolorem sedat, somnum conciliat, & crudos humores concoquit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Aridi comæ, seminisq; decoctum potu lac euocat, inflationes, & tormina sedat, aluum, vomitionesque sistit, vrinas ciet, singultum leuat, oculorum aciem hebetat, genituram restinguit assiduè sumptum; vteri affectibus in desessionibus vtile est. cremati seminis cinis illitus condylomata tollit. DIOSC.

CVMINVM ſatiuum, Græcis, *Κύμινον*. Arabibus, *Camium, ſeu Kemum*. Italis, *Comino, & Cimino*. Germanis, Kümmel. Hiſpanis, *Comino*. Gallis, *Comin*.

CVMINVM SATIVVM.

GENERA.

DIOSC. Duum eſt generum, ſatiuum alterum, alterum ſylueſtre.

FORMA SATIVI.

Matth. Exit caule fœniculaceo, folijs quoq; ferè ſimilibus, ſed rarioribus, ſemine in vmbella ſubflauo, cum grauedine quadã odorato, fœniculi maiore.

LOCVS.

DIOSC. Seritur paſſim in Italia in campis, ſed ſponte quoq; per ſe prouenit in Æthiopia, Ægypto, Galatia, Cilicia, & Terentia. Tractu gaudet calido, & putreſcibili. Quare frequentiſſimum in maritimis naſcitur.

QVALITATES.

Galen. 7. ſimp. me. Semen qualitatis eſt excalfacientis, perinde ac aniſi, liguſtici, & cari, ex tertio ordine excalfacientium.

VIRES.

DIOSC. Excalfacit, adſtringit, exiccat. Ad tormina, inflationesq́; conuenit coctum, & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in poſca: Demorſis à ſerpente in vino. Auxiliatur impoſitum teſtium collectionibus, impoſitum cum vua paſſa, aut loliacea farina, ceratóve menſium abundantiam inhibet. Contritum in aceto, & naribus obiectum ſanguinis profluuia ſiſtit. colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

CVMI-

CVMINVM syluestre, Græcis, Κύμινον ἄγριον. Italis, *Comino, seu Cinino saluatico.*

CVMINVM SYLVESTRE.

GENERA.

Duo syluestris cumini assi- DIOSC. gnantur genera, primum, & secundum.

FORMA PRIMI.

Frutice assurgit paruo, cau- DIOSC. le dodrantali, ac tenui, quaternis, aut quinis folijs, tenuibus veluti serratis, & gingidij diuisura. in cacumine capitula quina, aut sena habet, mollia, rotunda, in quibus semen est acerosum gustu satiuo acriore.

LOCVS.

Nascitur in collibus, in Ly- DIOSC. cia, & Galatia Asiæ, atq; Carthagine Hispaniæ.

QVALITATES.

Calefacit, exiccat, aperit, *Matth.* digerit, incidit, resoluit, & prouocat.

VIRES.

Bibitur semen ex aqua aduersus tormina, inflationesq;. Item ex vino contra DIOSC. venenatas bestias. Singultus ex aceto sedat, stomacho vtile quem humor vexat. Sugillata tollit, si manducatum cum melle, & vua passa illinatur. Idem præstat iisdem adiectis ad testium inflammationes.

CVMINVM syluestre alterum, Græcis, κύμινον ἄγριον ἕτερον. Italis, *Cimino saluatico secondo.*

CVMINVM SYLVESTRE ALTERVM.

FORMA.

DIOSC. Planta est satiui non dissimilis, quod à singulis floribus elata promit cornicula, in quibus semen est melanthio simile.

LOCVS.

Matth. Nascitur in collibus apricis.

QVALITATES.

Matth. Semen excalfacit, siccat, aperit, prouocat.

VIRES.

DIOSC. Epotum semen omnium serpentium morsibus presidio est, calculosis, & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt auxiliatur. Sed apij semen feruefactum postea bibendum est.

CONSO-

CONSOLIDA Regalis. Italis, *Consolida Reale, seu sperone da caualiere.* Germanis, Ritterſporen. Gallis, *Pie d' Allouette, seu consolida royalle.*

CONSOLIDA REGALIS.

FORMA.

Caulem gerit vnicum, ramulis multis, tenuibus, longis, diuisis, syluestris melanthij modo. Flores edit purpureos corniculatosque, corniculis ipsis sursum spectantibus, semẽ fert melanthio simile in paruis corniculis, siliquisve conclusum. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur plurimum in campis inter segetes. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Auxiliatur oculorũ Epiphoris, inflammationibusq; per se recens admotum, & eorũdem tumorib. ex melle. Datur quoque ictericis vtiliter illico à balneo, & ex dulci vino ad vrinæ ardores, calculos eijcit, vulnera recentia glutinat, & vlcera sanat. *Idem.*

AMMI, Græcis, ἄμμι. Arabibus, *Hanochach, Anazaue, Nacachau, ſeu Nacachaue.* Officinis, *Ameos*. Italis, *Ammi*. Hiſpanis, *Ammi*. Germanis, Amei.

FORMA.

Matth. Caulem emittit fœniculaceum, folijs agreſtis paſtinacæ, ſemine in vmbellis exili, & cumino minutiore, Origanum reſipiente, odoratum, & acutum.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in monte Gargano, quod Italum eſt, quod verò peregrinum ex Alexandria apportatur, Arabicum eſt.

QVALITATES.

Gal. li. 6. ſimp. me. Maximè eſt vtile, facultatis eſt excalfactoriȩ & deſiccatoriæ, tenuium partium, guſtu ſubamaro, & acri: & clarũ eſt, quòd & digerat, & vrinã moueat, fuerit autem in calefaciendo, deſiccandoque ex ordine tertio intenſo.

VIRES.

DIOSC. Semen facit ad tormina, vrinæ difficultatem, ſerpẽtium ictus, ſi cum vino bibatur. Mẽſes prouocat. Miſcetur derodentibus cantharidũ medicamentis, vt inde exortis vrinæ difficultatibus reſiſtat: ſuggillata cum melle tollit. colorem potu aut illitu mutat in pallorem: ſuffitu cum vua paſſa aut reſina vuluas purgat.

Matth. Quod ex Alexandria Ægypti ad nos confertur, ſteriles prolificas reddit, ſi à purgato prius corpore, ſumatur tritum in puluere drachmæ pondere diebus aliquot continuis mane ex vino meraco, aut carnium iure.

CENSVRA.

Rarò admodum legitimum Ammi in myropolijs habetur.

CORIAN-

NOMINA.

CORIANDRVM, Græcis, κόριον ἢ κορίαννον. Mauritanis, *Rusbor, Rusbera, Kuzbara seu Kuzibara*. Italis, *Coriandro seu Coriandolo*. Germanis, Coriander. Hispanis, *Culantro, seu Ciliandro*. Gallis, *Coriandre*.

CORIANDRVM.

FORMA.

Tenui prouenit caule, sesquicubitali lõgitudine, ramis numerosis, folijs inferne parthenio proximis, quæ verò in caulib. habentur, & tenuiora sunt, & magis diuisa, flores in caulium summitatibus candicant, è quibus racematim oritur semen rotundum, ac striatum. Plãta virescens grauiter spirat fœtido cimicum odore. At semen siccũ exuta graueolentia odoratum euadit, & ad multa vtile. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte in campis, & inter segetes, seriturque in campis, & hortis. *Matth.*

QVALITATES.

Ex contrarijs componitur facultatibus, plurimum habẽs essentiæ amaræ, q̃ tenuiũ partiũ est, & terrena, nec parũ ẽt humiditatis aqueę obtinet, q̃ tepentis est facultatis. Habet autẽ & adstrictionis pauxillũ. *Galen. 8. simp. me.* Dioscor. tñ frigidæ facultatis Coriãdrũ existimat, cui suffragatur Auicenna, Archigenes, & Rufus. DIOSC.

VIRES.

Illitum cum pane, & polenta, ignib. sacris, & vlceribus, quæ serpunt, medet. Epynictidas cũ melle, & vua passa testiũ inflammationes, carbunculosq; sanat cũ faba fresa, strumas, & tubercula discutit, sumptũ mentem non sine periculo mouet, quare continuo, & copiosiore vsu abstinendũ: succus cũ cerusa, argentiq; spuma ex rosaceo, & aceto illitus ardentes summę cutis inflammationes emendat. Semen datur cochlearij mensura vtiliter ad acidos ructus, stomachũ corroborat, & caput, defluxionibus ventris accommodè administratur; concoctionem cibi adiuuat. Tritũ recentibusq; carnib. aspersum prohibet, ne tam cito æstatis tẽpore putrescant. Ex aqua aũt potũ, cęliacos & dysentericos iuuat. DIOSC.

HIERA-

HIERACIVM, Græcis, Ἱεράκιον. Italis, *Hieracio*. Germanis, Habichkraut.

HIERACIVM.

GENERA.

DIOSC. Duo Hieracij recensentur genera, maius, & minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Magnum caulem emittit, asperum, subrubrum, spinosum, cauum, folia ex interuallis rariusculè diuisa per ambitum soncho similia, luteos flores in oblongis capitulis.

Matth. Vnica nititur radice, recta, lacteo succo prægnante, in summa herba est lactucæ syluestri similis.

LOCVS.

Matth. Nascitur in campestribus, & collibus incultis locis, & aliquando inter segetes.

QVALITATES.

DIOSC. Vim refrigerandi habet, & modicè substringendi.

VIRES.

Idem. Stomacho æstuanti, inflammationibusque illitum prodest. Succus epotus ventriculi erosiones mitigat. Herba cum radice illita vibratis à scorpione ictibus auxiliatur.

Plin. Succus cum lacte mulierum sanat omnia oculorum vitia, ad id edoctis ab accipitre medicis, aiunt enim eos herbam pede scalpere, & emanantem lachrymam in oculos transferre ad nubeculas abstergendas. Idem in posca potus, aluum citat. In vino verò medetur serpentium ictibus: vrinæ difficultatibus succurrit haustus.

HIERACIVM minus, Græcis, Ἱεράκιον. Italis, *Hieracio minore*. Germanis, Hasenstrauch.

HIERACIVM MINVS.

FORMA.

Herba Cichorio ferè similis est, sed asperiora ei folia sunt, cauliculi tenues, virentes, subasperi, in quorum cacumine flores exeunt lutei cichoreæ figura, qui maturescentes in pappos euadũt. Radix illi multifida tenuisque. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis in campestribus secus itinera, locisque incultis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vim suam ad eadem ad quę superior impendit.

APIVM,

APIVM, Græcis, Σέλινον κηπαῖον. Arabibus, *Charfs, Charsi, seu Cheres.* Italis, *Petrosemolo, sed Thuscis Pitrosello.* Germanis Peterſilien/ſeu Peterlin. Hiſpanis, *Perexil.* Gallis, *Perſil de Iardin.*

APIVM HORTENSE.

FORMA HORTENSIS.

Matth. Notiſſima planta vulgare noſtrum Petroſilinum eſt: exit enim folijs Coriandri æmulis compluribus ex vno ramulo prodeuntibus, per ambitum frequenter laciniatis, ſed quæ in caule ſunt mutata forma, longa anguſtaque ſpectantur. Flores habet exiguos candicantes, & ſemen Aniſo ſimile. Radice nititur digitali, dodrantali longitudine, albicante, dura intus matrice, raro diuaricata, quę carnium iuribus paſſim incoquitur.

LOCVS.

Idem. Seritur vbiq; ab olitoribus paſſim in hortis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Vſque adeò calidum eſt, vt vrinam & menſes cieat. Flatus quoque diſcutit, & magis ſemen quàm herba ipſa.

VIRES.

DIOSC. Illinitur cum pane, aut hordeacea farina vtiliter oculorũ inflammationibus, æſtuantem ſtomachũ mulcet. Mammarum duritiam ex lacte concreto contractam reprimit: vrinam ciet, ſiue crudum, ſiue coctum edatur. Foliorum & radicum decoctum venenorum noxæ reſiſtit, cum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit. Auxiliatur contra ſerpentium venena, aut epotam argenti ſpumam. Inflationes diſcutit. Admiſcetur medicamentis, quæ dolorum leuamenta præſtant. Thoracis quoque & tuſſis remedijs. *Matth.* Folia conciſa, & cum vino, & oleo de ſcorpionibus in patella feruefacta, pubique calida admota remorantem vrinam cient.

APIVM paluſtre, Græcis, Ελεοσέλινον. Mauritanis, *Aſaris.* Italis, *Apio, & Apio aquatico.* Germanis, Epffich/ ſeu Eppich. Hiſpanis, *Perexil dagea, & Apio.* Gallis, *Perſil de leau.*

APIVM PALVSTRE.

FORMA.

Folia gerit hortenſis maiora, ſolidioraque; caulem quoque vegetiorem, odore etiam acutiore, grauioréve, & qui caput feriat. Radice tamen, floribus, & ſemine ferè ſimilibus. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit paluſtribus, & vliginoſis locis, & ſeritur quoque in hortis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi ſunt vires, quæ hortenſi ineſſe diximus. DIOSC.

PETRO-

PETROSELINVM Macedonicum, Græcis, Πετροσέλινον. Italis, *Petroselino Macedonico.* Hetruscis, *Pitrosello Macedonico.*

PETROSELINVM MACEDONICVM.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Planta est ramosa, vulgari petroselino folijs pxima, caule crasso, frequētibus alarum cauitatibus, floribus albis, semine ammi simile, odoratiore, sapore acri, & amaro, aroma olente.

LOCVS.

Gal. li. 8. simp. me. & lib. 1. de Anti. Matth. Prouenit optimum in Macedonia in præruptis locis. Nascitur & in Epiro, & Cicladibus insulis, seritur etiã nũc in hortis in Italia.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Semẽ maximè vsui est, cum tota etiam herba, vnà cum radice similem, sed imbecilliorem facultatem sortiãtur. Est autem vt gustu acre cum amaritudine, sic & in operibus calidum, vnà cum incidendi effectu. Fuerit itaq; ipsum tertij ordinis, tũ calefacientium, tum exiccantium.

VIRES.

DIOSC. Semen vrinam cit, & menstrua. Prodest contra stomachi, & coli inflationes. Laterum, renum, & vesicæ doloribus in potu subuenit: admiscetur antidotis vrinam cientibus & in theriacis.

LEVISTI-

LEVISTICVM vulgare, Græcis, ἱπποσέλινον. Italis, *Leuistico*. Germanis, Liebstöckel. Gallis, *Ache*, & *Achelarge*.

LEVISTICVM VVLGARE, SEV HIPPOSELINVM.

FORMA.

Caulibus exit crassis bicubitalibus, fruticosisque, ramis multis, multisque alarum cauitatibus, folijs palustris apij, sed longè maioribus, muscarijs in cacumine grandioribus, albis refertis floribus, semine oblongo fœniculi maiore, tota planta grauiter olet. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, & siccat ordine tertio. quo fit, vt aperire, incidere, digerere, & prouocare valenter possit: perinde ac cætera selinorum genera. *Idem.*

VIRES.

Ea omnia præstare valet, quæ de palustri apio dicta sunt: sed eo imbecillius est. *Idem.*

APPENDIX.

Tametsi vulgare Leuisticum Hipposelinum legitimum non sit, quod coma, & semine illi non respondeat, cum tamen cæteris selinis grandius sit, & tota facie simile, nemo nobis facessere debet, si hanc plantam Hipposelinum appellauimus. *Idem.*

SMYRNIVM, Græcis, Σμύρνιον. Latinis, *Olus atrum*. Arabibus, *Smirnion*. Italis, *Smirnio, seu Macerone*. Hispanis, *Apio Macedonico*. Gallis, *Maceron*.

SMYRNIVM.

FORMA.

DIOSC. Caulem habet, & stolones multos, folia latiora, subpinguia, robusta, ad terram infracta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucundo. colore in luteum languescente. capitibus caulium orbiculatis vt anethi. semine brassicæ rotundo, nigro, acri, myrrhæ sapore, ita vt alterum alterius loco cedat. Radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis. cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus.

LOCVS.

Idem. *Matth.* Nascitur in saxosis, & collibus, atque squallidis, & limitibus, terrenis. Ac etiam in hortis seritur.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Ex eodem genere & ipsum cum apio est, & petroselinum: fueritque apio calidius, petroselino vero imbecillius, calidum siccumque tertio ordine.

VIRES.

DIOSC. Folijs in muria maceratis ad obsonia vtuntur, aluum sistunt. Radix potata præstat aduersus serpentium ictus, tusses, & Orthopneas mitigat, vrinæ difficultati medetur: illita recens tumores, collectiones duritiásq; discutit. vulnera ad cicatricem perducit. partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur, semen lienis, renum, & vesicæ vitijs prodest. Menses, & secundas pellit. Commodè datur Ischiadicis in vino. Inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

SMYRNIVM Creticum, Italis, *Smirnio di Candia.*

SMYRNIVM CRETICVM.

FORMA.

Folia fert nostrate Smyrnio crassiora, quina ab vno pediculo exeuntia, & per ambitum serrata, præter quàm in altera parte propè pediculum, quo in loco succisa spectantur. Longè autem diuersa habentur, quę in caule sunt. Ea enim rotunda visuntur, caulibus per medium transeuntibus perfoliatæ vocatæ modo. nullis in ambitu denticulis. Caulem edit firmum, striatum, & subter folia geniculatum. Vmbellas in summis caulibus gerit, floribus albicantibus, semine rotundo, anguloso, & in acutum desinente, sapore acuto, & amariusculo. *Radix est prioris Smyrnij sed minor.* *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Creta Insula, & seritur nunc in Italia. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Non differt suis in qualitatibus, & viribus ab Italico Smyrnio. *Idem.*

IMPERATORIA, Italis, *Imperatoria*. Germanis, Meisterwurtz. Officinis Germanorum, *Magistrantia*. Gallis, *Otruche, seu Imperatorie*.

IMPERATORIA.

FORMA.

Matth. Folijs exit Sphondylij, minoribus tamen, solo accubantibus, robustis, hirsutis, asperísque: caule bicubitali, purpurascente, rotundo, hirsutoque, in cuius cacumine vmbella floribus candidis ornatur, è quibus postea semen prodit acutum, ac odoratum. Radix inest ei non longa, mediocriter crassa, rugosa, dura, quæ foris nigricat, intus verò virescit, gustu admodum acri, mordax, subamara, & odorata.

LOCVS.

Idem. Nascitur in altis montibus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit ordine tertio completo, aut quarto inchoante. Incidit, trahit, aperit, digerit, attenuat, prouocat, resoluit, venena dissipat. Zedoariæque facultatibus pollet.

VIRES.

Idem. Discutit mirificè tum intestinorum, tum ventriculi flatus. Cit menses, atq; vrinam. Fouentur eius decocto vtiliter in dolore dentes, præsertim si in vino austero radix decoquatur. Eadem ex vino pota vteri strãgulationibus prodest, conceptus adiuuat, quos frigiditas intercipit, concoctionem roborat. Commanducata cerebri pituitam trahit. Puluis radicis ex saluiæ decocto haustus, auxiliatur resolutis, comitialibus, veternosis, conuulsisq;. Oris halitum commendat, & omnes roborat sensus. Præstat ferè ad venena omnia, omniumque venenosarũ ferarum morsus, ac ictus. Asthmaticos, anhelosósq; iuuat, obstructiones aperit. Hydropicos, ac lienosos curat. In summa excalfacit vniuersas corporis partes, quas frigus occuparit.

*IMPERATORIA Alpina, vel Astrantia Alpina. Germanis, Bergstrentz.

IMPERATORIA ALPINA.

FORMA.

Minor est quam præcedens, omnibus suis partibus, nam & angustiora folia & pedicillos teneriores profert ex radice non absimili nostræ Imperatoriæ, & æquali etiam, gustu acriori & magis vrente.

LOCVS.

Prouenit in alpibus apud Heluetios.

QVALITATES.

Calida est & sicca, vt vulgaris Imperatoria, qua superior esse facultatibus omnibus videtur, & ad agendum promptior.

VIRES.

Vtuntur hac planta ad quartanas, partus eruendos & cerebrum expurgandum, flatus discutiendos, colicósque dolores sedandos, id quod vulgaris nostra quoq; præstare potest.*

FOENICVLVM, Græcis, Μάραθρον. Arabibus, *Raienigi*. Italis, *Finocchio*. Germanis, Fenchel. Hiſpanis, *Hinoio, ſiue Funco*. Gallis, *Fenoil*.

FOENICVLVM.

FORMA.

Matth. Caulem edit anethi, ſed craſſioré, nec proceriorem, ſtriatum, geniculatumq́ue, folijs numeroſis, capillaceis, cauis alarum multis. Vmbellis cacumina occupantibus, anethi æmulis, melinis floribus, & ſemine oblongo, guſtu acuto, quadam cum leuiuſcula amaritudine, odorato. In quodam verò genere hortis Italicis familiare, ſemen dulce percipitur, & craſſiori quoq; mole ſpectatur. Radice nititur longa, digitali craſſitudine, acuto, ac amariuſculo ſapore, cum dulcedine quadam.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, vineis, & apricis locis.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Tam valenter excalfacit, vt ex tertio excalfacientium ordine cenſeri poſſit, deſiccat verò non æquè. Sed ipſum quiſpiam in hoc primi eſſe ordinis poſuerit: ſylueſtris verò cum ſemen, tum radix, valentius calefacit, & ſiccat.

VIRES.

DIOSC. Herba deuorata, aut ſemen cum Ptiſana potum mammas lacte replet. comæ decoctum in renum doloribus infuſum prodeſt. Bibitur ex vino contra ſerpentium ictus. Menſes ciet, contritæ radices, & cum melle illitæ canum morſibus medentur: Succus caulium, & foliorum præſtat inſtillatum ad excitandam oculorum aciem. Erratici autem potæ ſtranguriæ medentur. Menſes ſuppoſitæ cient, aluum ſiſtunt. Radice, aut ſemine poto calculos comminuit, regium morbum expurgat, lactis abundantiam facit. Decoctum foliorum hauſtum puerperas purgat.

DAVCVM

DAVCVM, Græcis, Δαῦκον. Mauritanis, *Ducu Glezar, siue Gezar*. Italis, *Dauco*. Germanis, Vertwurtz. Hispanis, *Dauco*. Gallis, *Carote sauuages*.

DAVCVM.

GENERA.

Trium est generum, Creticum, Aliud Apio simile, & Tertium Coriandro. DIOSC.

FORMA CRETICI.

Creticum folijs est fœniculo simile, minoribus tamen, & tenuioribus, caule dodrantali, vmbella coriandri, flore albo, candido, hirsuto, suauissimi manducando odoris. DIOSC. Radix digitali crassitudine, & dodrantali longitudine adolescit. *Matth.*

LOCVS.

In saxosis nascitur, & locis sole illustratis. DIOSC.

QVALITATES.

Agrestis quidem domestico minus est esui idoneus. *Gal. 6. sim. med.* Cæterum in omnibus vehementior. At domesticus comestibilis quidem sed imbecillior. Acrem & calefaciendi facultatem obtinet, ac proinde etiam extenuandi. Certè radix præter iam compræhensa flatuosum quiddam obtinet, ac venereum. Id quod Domestici quoq; semen præstare potest.

VIRES.

Creticum omnium probatissimum, Semen omnium potum vrinas, & menses, atq; partus extrahit. Torminibus liberat, veterem tussim mitigat. Ex vino potum auxiliatur Phalangiorum ictibus, tumores illitu discutit, cretici peculiariter radix maximè præstat contra venenatorum ictus ex vino pota. DIOSC.

*DAVCVS CRETICVS.

FORMA.

Quę apud nos habetur pro Dauco Cretico, planta est folijs ferè fœniculi, nigrioribus & minoribus, ſemine oblongo acuminato ſubalbido hirſuto aromatici ſaporis cum manditur & odorato. Flores in ſummitate cauliculorum palmi altitudinem raro excedentium, niſi ſoli luxuria adiuuentur, vmbellam candidam conſtituunt. Radice nititur craſſa, & longa.

LOCVS.

In montibus Vicentinis hic Daucus plurimus prouenit.

FACVLTATES.

Huc refer quæ ſuo aſcribit Autor, nam figura non differt à vero Cretico qui ad nos afferri ſolet, viribus tantum eo paulo inferior. *

DAVCVM

DAVCVM alterum, Græcis, Δαῦκον ἕτερον. Italis, *Dauco d'altra ſpecie*. Germanis, Schwartz Hirſchwurtz.

DAVCVM ALTERVM.

FORMA.

Folijs eſt coriandri, floribus in vmbella albis, capite, & ſemine anethi, muſcario paſtinacæ, ſemine oblongo ceu cumini, acri. Radice paſtinacæ ſylueſtris, ſuperiore parte villoſa. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in maritimis, promontorijs, & montibus, & collibus. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus ijſdem refertus eſt, quibus & Creticum, ſed non adeo efficacibus. *Galen.* DIOSC.

SENA, posterioribus Græcis, Σένα. Arabibus, *Sene*. Italis, *Sena*. Germanis, Senet. Gallis, *Sene*.

FORMA.

Matth. Folijs est Glycyrrhizæ proximis, crassis, subpinguibus, fabarum recentiũ sapore, caule cubitali, à quo ramuli exeunt flexiles. Flores ei emicant aurei, veluti brassicæ, purpureis intercursantibus venulis, quibus succedũt foliculi falcati, adeoq; sui natura cõpressi, vt superior membrana inferiori cohæreat, in quib. semẽ continetur subuirescens, vinaceorum nucleis simile. Foliculi è ramusculis prominẽt tenui pediculo nitentes. Planta est frigoris impatiens.

SENA.

LOCVS.

Idem. Seritur in Hetruria, in agro presertim Florentino in campis.

QVALITATES.

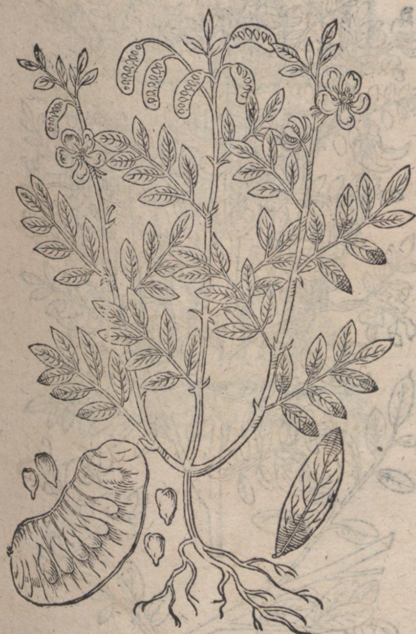
Idem. Aperit, aluum citat, digerit, concoquit, excalfacit, attenuat.

VIRES.

Idem. Educit bilem tum atram, *Mesue.* tum flauam, ac etiã pituitam, quod sanè experientia comprobatur. Mundat cerebrum, iecur, lienem, pulmonem, atque omnes corporis sensus, viscerum obstructiones aperit. Auget iuuentutem, seniumq; retardat, & animum hilarem facit. folia in capitis perfusionibus vtiliter decoquuntur, addita præsertim Anthemide. Roborat enim hoc modo cerebrum, neruos, oculorum aciem, & auditoriam facultatem. Optima demum in vniuersum est Medicina morbis omnibus diuturnis, & melancholicis. Ideoq; delyrijs, amentiæ, rosolutioni neruorum, phthiriasi, cephalalgiæ, scabiei, pustulis, pruritui, & Epilepsiæ. Cor etiam roborat præsertim vbi eis commisceatur me- *Matth.* dicamentis, quæ ad cordis affectus sunt idonea. Est præterea Sena clemens, & nullius incommodi medicamentum, adeo vt tuto dari possit cum pueris ætate tenellis, tum etiam vtero gerentibus. Fit ex folijs vinum vindemiæ tempore, quod ea omnia præstat potum.

*SENA Alexandrina, Gallis, *Sene de Leuant*. Hiſpanis, *Sen de Alexandria*.

SENA ALEXANDRINA.

FORMA.

Oblongiora & in acumen vergentia habet folia, omnibus ſuis partibus tenerior eſt vulgari.

LOCVS.

Ex Alexandria Ægypti ad nos conuehitur.

FACVLTATES.

Valentius præſtat ea vniuerſa quæ vulgo vſitata. *

COLLV-

COLLVTEA, Græcis, Κολλουτέα. Italis, *Collutea*. Germanis, Schafflinsen.

COLLVTEA.

FORMA.

Theoph. lib.3.c.11. Arbor est magnitudine præstans, fructum in Siliqua ferens magnitudine lentis, quo oues mirum in modum pinguescunt; Folium habet non absimile fœnogræco.

LOCVS.

Matth. Nascitur plurima sponte in Ananiensium, & Tridentinorum agro.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Semen potum vomitiones ciet, perinde ac genistæ, & aluum quoque citat, non sine incommodo tamen, quanquam pecudibus nihil tale efficiat.

*COLVTEA Scorpioides. Græcis, Κολλουτέα σκορπιοειδής.

FORMA.

Sic vocata est hæc planta, quoniam folio coluteæ & penè flore proueniat. Caule quoque lignoso simili eidem sed graciliore, siliquis verò Scorpioidi perquam respondentes. Radix buxea subdulcis amaritudinem habet admixtam, ingrato sapore.

LOCVS.

Nascitur in syluis, & prope fluminum carpidines. Inuenitur etiam in montibus.

QVALITATES.

Gustata astringit, & linguã vrit.*

PYRE-

PYRETHRVM, Græcis, Πύρεθρον. Arabibus, *Macharcaraha*, *seu Hacharcharha.* Italis, *Piretro.* Germanis, Bertram. Hispanis, *Pelitre.* Gallis, *Pyrethre.*

PYRETHRVM VERVM.

FORMA.

DIOSC. Folia caulemq; mittit perinde ac syluestre daucum & fæniculum, vmbellam anethi circinnatæ rotunditatis. Radicem longam pollicis crassitudine, feruidissimo gustu.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus.

QVALITATES.

Gal.lib.8. simp.me. Pyrethri radice potissimè vtimur, causticam, vrentemve facultatem obtinente, qua vtique dentium refrigeratorum dolores lenit, & ad rigores ante periodos ex oleo cõfricatur.

VIRES.

DIOSC. Mansa pituitam elicit, ideò in dentium dolore cocta in aceto, & colluto inde ore auxiliatur. sudores ciet peruncta ex oleo corpori, diuturnis horroribus efficax est, stupidis quoque ac resolutis mirifice confert.

PYRE-

PYRETHRVM alterum, seu PseudoPyrethrum. Italis, *Piretro secondo, siue Piretro falso.* Germ. Gemein Bertram.

PYRETHRVM ALTERVM.

FORMA.

Folia fert Libanotidis, seu Anthemidis crassiora, caulem ramosum, foliosumque, florem maioris Bellis grãdiorem, colore intus aureo, & per ambitum candido, Radicem pollice crassiorem, multifidamque. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Boemiæ montibus, ac etiam inibi in hortis seritur. *Idem.*

QVALITATES.

Radix vrentis est facultatis, quadam cum leuicula amaritudine. Ideoque fuerit ex quarto excalfacientium ordine. *Idem.*

VIRES.

Etsi viribus videatur altero infirmioribus, potest tamen eius vicem commodè explere. *Idem.*

ROSMARINVM, Libanotis. Græcis, Λιβανωτὶς. Mauritanis, *Xaier almeriem, Alpinalfach, seu Cachola.* Italis, *Rosmarino.*

GENERA.

DIOSC. Duo eius habentur genera, vnum fœcundum, quod duplex est, alterum sterile.

FORMA.

DIOSC. Folia habet fœniculi, crassiora, & latiora in rotæ speciẽ humi sparsa, iucundè olentia, caulẽ cubitalem aut maiorẽ, multis concauum alis. In cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, candidum, Sphondylio simile, acre, resinaceum, & quod in mandendo linguam exurat. Radix Thus redolet, candida, prægrandis. Alterũ omnino cõsimile. Semen ferens latum nigrũ, vti Sphondylion, odoratũ minimè exurẽs. Radice foris nigra, intus si frangatur alba. Quod autem sterile dicitur, illorum planè similitudinẽ refert, sed neq; caulẽ, neq; florem neq; semen profert.

ROSMARINVM.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in saxosis & asperis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Omnes eiusdem sunt facultatis, emollientis, & digerentis, abstergentis, & incidentis.

VIRES.

DIOSC. Trita omnium herba communiter hęmorrhoidum profluuia sistit. sedis inflammationes, & condylomata mitigat. Cõcoquit strumas, & abscessus, qui ad maturationem ægrè perducuntur. Siccæ radices cũ melle vlcera purgant: cum vino potæ torminib. medẽtur, & serpentiũ morsibus opẽ ferunt. Vrinas cient, & mẽses. Veteres tumores illitu discutiunt. Succus cum herbæ, tum etiam radicis, ex melle illitus oculos exacuit. Idẽ præstat epotũ semẽ. Valet ad comitiales, diuturnaq; pectoris vitia. Datur cõmodè Ictericis cũ vino, & pipere. Sudores mouet ex oleo perunctũ. Illinitur podagris cũ aceto, & Loliacea farina, Vitiligines purgat, addito quã acerrimo aceto. Semine secundi generis vtendo, nam primi quod cachrym appellant, sua acrimonia arteriam exasperat.

ROSMARINVM coronarium, Græcis, Λιβανωτὶς στεφανωματική. Arabibus, *Elkialgeber*. Italis, *Rosmarino coronario*. Hetruscis, *Ramerino*. Germanis, Roßmarin. Hispanis, *Romero*. Gallis, *Rosmarin*.

ROSMARINVM CORONARIVM.

FORMA.

Rosmarinũ, quo coronarij vtũtur, ramos mittit tenues, & circa eos folia oblonga, angusta, densa, subter incana, superne virẽtia, & odorata. Floret bis in anno, vere videlicet & Autumno, floribus odoratis, in purpura albicantibus. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur sponte nõnullis in regionibus, vtpote in prouincia Narbonẽsi, & seritur passim in hortis, & viridarijs. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit, attenuat, digerit, resoluit, aperit, roborat, incidit, abstergit. *Idem.*

VIRES.

Ictericos sanat, si decoctum eius ante exercitationes bibatur. Prodest ad frigidos ventriculi affectus, ad cœliacas passiones, & vomitum cibi, si cum pane deuoretur, aut sicci puluis ex vino meraco bibatur. Prodest tum lienosis, tum iocinerosis, non solum enim vasorum infarctus expedit, sed sua adstringenti vi etiam robotat. Valet ad capitis defluxiones, ac etiam ad eius frigidos morbos, nempe ad comitiales, stupidos, veternosos, resolutosq;. Additur vtiliter in capitis lotionibus, & articulorum fomentis. Cohibet alba vteri profluuia diutius sumptum, visum acuit, si eius folia, & flores cum pane, & sale dum floret quotidie edantur. Mansum oris halitum commendat. Sistit gingiuarum, & dentium fluxiones, in aceto, & vino austero feruefactum, vbi hoc decocto calido os colluatur. Sicci farina inspersa, vulnera glutinat, quæ prius vino, in quo decoctum fuerit, fuerint elota. Parantur è virgis dentiscalpia, & carbones ad picturas delineandas. Flores saccharo asseruati valent ad omnia prædicta. Præstat etiam admodum in obsoniorum vsu. DIOSC. *Matth.*

ROSMARINVM ſyluestre, Italis, *Roſmarino ſaluatico*. Germ. Wild Roßmarin.

ROSMARINVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Creſcit hæc planta cubitali altitudine, fruticoſa, virgis tenuibus, lignoſis, rufeſcentibus, fragili tamẽ materie. Folia in his erumpunt numeroſa, coronarij roriſmarini æmula. prona parte viridia, ſupina verò rufeſcentia, rubroque nitentia pediculo. In ſurculorũ ſummitatibus corymbacea coma viſitur rubro colore, è qua flores prodeunt ſublutei. Radice eſt infirma, & ſuperuacua, planta eſt odorata.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in Boemia, & Polonia vliginoſis locis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, roborat, concoquit, reſoluit, incidit, & digerit.

VIRES.

Idem. Præfertur Boemis contra tineas, & blattas, quæ veſtes lacerant, quare ijs interponunt. Sed ad ea omnia efficax eſt, ad quæ coronarium Roſmarinum præſtare diximus, præterquam ad ciborum condimenta.

*ROSMARINVM syluestre minus.

FORMA.

Multo minor & tenerior est priore, lignosis atque tenuibus virgis vltra palmi altitudinem paululum assurgẽs, vel ad plurimum dodrantem æquans. Folia acuminatiora sunt, & inferiore parte cæsia. In surculorum summitatibus flosculi prodeunt rubelli, è quibus semen, prioris plantæ semini simile. Odor ipsius vix percipi potest.

LOCVS.

Nascitur in Borussia in syluis vmbrosis vliginoso solo prope priorem, quæ ibi humanam staturam pene superat.*

SPHONDYLIVM, Græcis, Σφονδύλιον. Italis, *Sfondilio*. Germ. Berenklaw.

SPHONDYLIVM.

FORMA.

DIOSC. Folia quadam tenus platani, & panacis habet, caules fœniculaceos, cubitales, aut maiores, in quorum cacumine ſemen duplex, ſeſeli ſimile, ſed latius, candidius, & magis paleaceum, grauis odoris, flores eius albi, aut pallẽtes. Radice Raphani candida.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in paluſtribus, & aquoſis.

QVALITATES.

Galen. 8. ſimp. me. Sẽmen acre eſt, & ſiccantis facultatis, & radix nimirum ſimilis eſt.

VIRES.

DIOSC. Epotum ſemen pituitam per aluum extrahit. Medetur iocinoris vitijs, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vteri ſtrangulationibus, & veternoſos ſuffitu reuocat. Infunditur commodè cum oleo capitibus lethargicorum. Item capitis doloribus, cum ruta illitum ſerpentia vlcera cohibet. Radix eadem præſtat: peculiariter autem circumraſa & iniecta callos fiſtularum derodit. Recentium florum ſuccus infunditur purulentis auribus.

FERVLA,

FERVLA, Græcis, Νάρθηξ. Italis, *Ferola*. Hispanis, *Cananheia*. Gallis, *Ferule*.

FERVLA.

FORMA.

Ferula grandis admodum surgit, vnico tantum caule ac geniculato, folia, & cauliculi quidam erumpunt, ac alternatim exeunt folia, quæ grandia, mollia, multifida sunt, adeo vt capillamenti modò ferè spectetur, præsertim quæ terræ proxima sunt. Flos melinus, semen obscurum, anetho simile sed maius. Finditur cacumine, & in stipites haud magnos disperditur, quibus flos, semenq; insidet. Annuo caule constat. Radice altè descendit, eademq; singulari innititur. *Theoph. li. 6. ca. 2. de histo. plant.*

LOCVS.

Æstuosis nascitur locis, quare Apuliæ solum maximè ferularum est ferax. *Matth.*

QVALITATES.

Ferulæ semen excalfacit, & attenuat. At interna eius pars recens adhuc, quam medullam vocant, adstringenti pollet facultate. *Galen. 8. simp. n.e.*

VIRES.

E viridi caule medulla pota valet ad cruentas excretiones. Datur ex vino contra viperarum morsus. Erumpentem è naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur, sudores ciet vncto ex oleo corpore. Caules si edantur capitis dolores faciunt. Asinis gratissimæ sunt in pabulo ferulæ, cæteris verò iumentis presentaneo veneno. Murenis infestissima ferula est, tactæ siquidem ea moriuntur. DIOSC. *Plin.*

PEVCEDANVM, Græcis, Πευκέδανος. Arabib. *Herbatum.* Italis, *Peucedano.* Germanis, Harſtrang.

PEVCEDANVM.

FORMA.

DIOSC. Caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo ſimilem, comam habet ſtatim à terra copioſam, ſpiſſamq́; flore luteo. Radice nigra, craſſa, ſuccoſa, graui odore.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus.

QVALITATES.

Galen. 8. ſimp. me. Peucedani radice quidem maximè, ſed & ſucco, & liquore vtimur. Sunt enim hæc omnia eiuſdem ſpecie facultatis, ſed valétior ſuccus admodum excalfaciens, & digerés; incidit quoque, & extenuat.

VIRES.

DIOSC. Ex aceto, & roſaceo illitum veternoſis, phreneticis, comitialibus, & diuturnis capitis doloribus, reſolutis, iſchiadicis, conuulſis, & omnibus in vniuerſum neruorum vitijs ex oleo, & aceto illitum prodeſt, eius olfactu reſpirant vuluæ ſtrangulatus, & veternoſi reuocantur. Incenſum ſerpentes abigit. Aurium doloribus conueniéter ex roſaceo inſtillatur. Dentium dolorem mulcet eorum cauis inditum. contra tuſſim efficaciſſimè ex ouo aſſumitur, ſuſpirijs, torminibus, & inflationibus ſubuenit. Ventrem leuiter emollit. Lienem abſumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad veſicæ cruciatus, & renum diſtentiones potum, vuluam aperit. Radix ad eadé vtilis eſt, ſed inefficacior. Farina eius ſordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit, ſquamas oſſium detrahit.

MELAN-

NOMINA.

MELANTHIVM, siue Git, Græcis, Μελάνθιον. Mauritanis, *Xamin*, *Sunis*, *seu Sunici*. Italis, *Melanthio*, *seu Niella*. Germ. Schwartz Kümmel / *siue* Schwartz Coriander. Hispanis, *Neguilla*, *& Alipiure*. Gallis, *Barbue poyurette*, *siue Nielle*. Officinis, *Nigella*.

MELANTHIVM SATIVVM.

GENERA.

Duum est generum, satiuũ, & syluestre, quod duorum pariter generum est. *Matth.*

FORMA SATIVI.

Surculis exit exilibus, cubitalibus, folijs Senecionis, sed magis diuisis. Floribus in cacumine ceruleis, & in stellæ modum radiantibus, è quibus capitula oriuntur parua, oblonga, pluribus coronata apicibus in internam partem reflexis, intercursantibus intus mẽbranis, vt in papaueris capitibus. Semen intus cõtinetur paruũ, nigrũ, & quandoq; subflauũ, odore eximio, sapore amariusculo, simul & acuto. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit atq; desiccat ordine tertio, videtur ẽt tenuiũ esse partium, in summa vbi incisione, extersione, desiccatione, & excalfactione est opus, prętantissimũ id remediũ est. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Illitum fronti capitis doloribus subuenit, discutit recentes oculorum suffusiones, tritum, & naribus infusum, cum aceto illitũ lepras, lentigines, duritias, tumoresq; vetustos tollit, circũscarificatos clauos excutit, cũ vetere vrina impositum, teretes vẽtris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Destillatione laborantes adiuuat tritũ in linteo, & olfactum, vrinã, & menstrua ciet, multis diebus sumptum, & lac extrahit. Ex vino potum aufert spirandi difficultatem. Incensum serpentes fugat, & phalangiorum ictibus auxiliatur. DIOSC.

MELANTHIVM ſylueſtre, Græcis, Μελάνθιον ἄγριον. Italis, *Melanthio ſaluatico, & Niella ſaluatica.*

MELANTHIVM SYLVESTRE.

FORMA.

Matth. Folijs exit ſatiuo tenuioribus, multifidis, & capillaceis, caulibus ferè ſimilib⁹, quemadmodum & floribus, capitula gerit ſatiuo maiora, ſed facie haud longè diſſimilia, ſemine intus nigro, acuto, amariuſculo, & odorato.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campeſtribus, in incultis præſertim agris.

QVALITATES.

Idem. Semen excalfacit, incidit, aperit, attenuat, extergit.

VIRES.

Idem. Ad omnia efficax habetur, perinde ac ſatiuum.

MELAN-

MELANTHIVM syluestre alterum, Italis, *Melanthio saluatico secondo*. Germanis, Wilder Schwartz Kümmel/Hornkümmel.

MELANTHIVM SYLVESTRE ALTERVM.

FORMA.

Nullis prorsus foliorum, caulium, ac florum notis ab altero differt. Solùm itaque capitula disparia sunt. In hoc enim genere longiora sunt, & in quinque séxve diuaricata cornibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in inculto solo, & in agris. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Præstat eadem, quæ alterum. *Idem.*

PSEVDO Melanthium, Italis, *Melanthio falso, Ruosola, seu Gittone.* Germanis, Kornneglin/Raden.

PSEVDO MELANTHIVM.

FORMA.

Matth. Caulem edit bicubitalem, pilosum, in quo vtrinque per interualla bina exeunt folia oblonga, hirsutaque. In cacumine flores exeunt purpurei, roseique. semen in calycibus oblongis concluditur, nigrum, melanthio simile, sed amarum, nulloque odore præditum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis inter segetes.

FACVLTATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, abstergit, & resoluit.

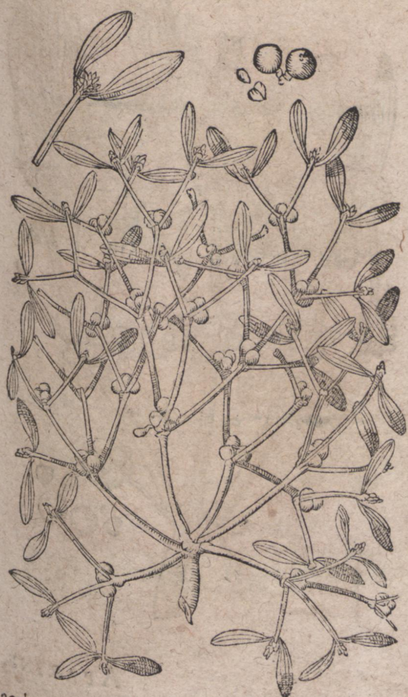
VIRES.

Idem. Farina eius melle excepta, & illita, lentigines, alphos, & cæteras cutis fæditates extergit, lumbricos pota interimit, vrinam ciet, & menses.

VISCVM,

VISCVM, Græcis, Ἰξὸς. Arabibus, *Dabach*. Italis, *Vischio, seu Pania*. Germanis, Vogelleim / *seu* Mistel. Hispanis, *Visco*. Gallis, *Guy*.

VISCVM.

FORMA.

Viscum planta est breuis, ramusculis in crucis modum prodeuntibus, folijs binis in ramusculorumsummitatibus vtrinq; emergentibus, oblongis linguarum instar, crassis, solidísq;, colore submelino. Baccas fert copiosas pisorum magnitudine, albicantes, tenui tunica obductas, substantia intus tenaci, glutinosáq;, ac molli, in qua semen est paruum. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur tantum in arboribus, nempe quercu, castanea, Ilice, Pino, pyro, maloq;, syluestri pruno, terebintho, ac fortasse alijs in arborib⁹, ijsq; præsertim in quibus maiores turdi stabulantur. Ex eorum enim fimo Viscum gignitur, quòd baccas eius edant, & semen vna cum stercore ibi relinquant. *Idem.*

QVALITATES.

Viscum ex plurima aërea, & aquea calida, paucissima terrena substantia constat, nã acrimonia in eo amaritudinem excellit. Itaque etiam effectus substantiæ respondent, si quidem valenter ex alto humores extrahit, nec tenues tantum, sed crassiores, eósq; diffundit, ac digerit. *Gal.6. simp.me.*

VIRES.

Emollit, discutit, extrahit, parotidas, tubercula, cæteráfq; collectiones ad maturitatẽ perducit, cum resina, & pari cera mistum, vetera vlcera, abscessúsq; quos cacoethes vocant, ex thure mollit. Lienem cum calce, gagate, aut Asio lapide absumit. Cum Sandaraca, aut Auripigmento illitum vngues extrahit. Lignum verò caudicis eius, quod in quercu nascitur (vt quidã scribunt) si in puluerem contritũ potandum exhibeatur maximum est Epilepticis auxilium. Sed in quadragesimũ diem vsq; potandũ est. Idem collo suspensum, aut brachio adalligatũ cum suo cortice grauidarum conceptũ adiuuat. DIOSC. *Matth.*

*VISCVM

*VISCVM POLYCOCCON.

FORMA.

Differt à vulgari visco baccarum racematim cohærentium copia, cæteris partibus cum eodem prorsus conuenit.

LOCVS.

Rarum est, & in Heluetia repertum.*

APARINE,

APARINE, Græcis, Ἀπαρίνη. Italis, *Aparine, seu Speronella.* Germanis, *Klebkraut.*

FORMA.

Ramis multis, & paruis fruticat, asperis, quadrangulis, per interualla orbiculato foliorum ambitu, vt in rubia. flos albus, semen durum, rotundum, concauum, album, vmbilici figura, asperitate, vestium tenaci. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur plurimum in agris inter lentes, secus itinera, & propè sepes. *Matth. Theoph.*

QVALITATES.

Modicè tum abstergit, tum desiccat, habetque nonnihil subtilium partium. *Gal.6. simp.me.*

VIRES.

Seminis, caulium, & foliorum succus ex vino potus, auxiliatur contra viperarum, & phalangiorum morsus. infusus aurium doloribus medetur. Herba cum axungia trita strumas discutit, ea pro colo pastores vtuntur ad eximendos ex lacte pilos, DIOSC.

ALYSSVM,

ALYSSUM, Græcis, Ἄλυσσον. Italis, *Alisso*.

ALYSSVM.

VIRES.

DIOSC. Exiguus est frutex, vnicaulis, subasper, rotundis folijs, fructu duplicium scutorum effigie, in quo est semen quadantenus latum.

LOCVS.

Idem. In montibus, & asperis locis emicat.

QVALITATES.

Gal. 6. simp. me. Non solum mirificè iuuat demorsos à cane rabido, sed & rabienti quoq; data sæpè in totum sanauit, atque hoc ex totius similitudine substantiæ effecit. Dictumque prius est talem facultatem ex sola excipi experientia, & planè nulla constare methodo. Quod si quis ad multa experiatur, cognoscet facultatem habere mediocriter siccificam, & digerentem, cum abstersorij non nihil.

VIRES.

DIOSC. Eius decoctum singultum sine febre potu discutit. Idem efficit si quis eam teneat, aut odoretur. Cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat, contusa in edulio rabiei canis mederi putatur. Domibus appensa salutaris esse creditur. & hominibus. atq; brutis fascini amuletum.

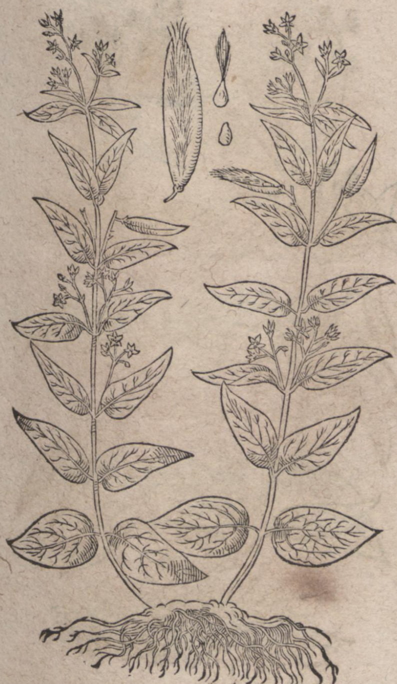
*APPENDIX.

An Veterum Autorum hoc sit Alysson, cum alijs adhuc subdubito.*

VINCE-

VINCETOXICVM, Aſclepias, Hirundinaria, Italis, *Vincetoſſico*. Germanis, Schwalbenwurtz.

VINCETOXICVM.

FORMA.

Folijs prouenit Laurinis in cacumine acutioribus, virgis compluribus fruticat, exilibus, obſequioſiſque, circa quas folia per interualla vtrinq; bina ſpectantur. Flores edit tenues, ſubalbidóſque, è quibus acutæ, tenuéſq; proueniunt ſiliquæ, candida intus lanugine, & ſemine, vt in nerio. Radicibus nititur numeroſis, exilibus, longis, albicantibus, & in girum ſe diffundentibus manſu ſubdulcibus, ſed inodoris. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in incultis locis, ſecus itinera, in montibus, & collibus, & ſaxoſis tractibus. *Idem.*

QVALITATES.

Radices excalfaciunt, & ſiccant ordine primo, digerunt, aperiunt, & reſoluunt, atque ex totius ſimilitudine ſubſtantiæ venenis reſiſtunt. *Idem.*

VIRES.

Dantur radices ex vino potandæ magno auxilio ad venenoſorum animalium ictus, demorſis quoque à ſerpentibus, & cane rabido vtiliter præbentur. Bibuntur quoq; quotidie aduerſus peſtilentiæ contagia. Dantur vtiliter vnà cum citrei mali ſemine ad omnes cordis affectus. Ex vino meraco potæ tormina mulcent. Earundem ex vino albo decoctum, ſelibræ pondere hauſtum diebus pluribus hydropicos iuuat. verùm ſtatim à potu ſudor prouocandus eſt, ictericos ad bonum colorem reſtituunt, vrinam cient, & tuſſi, & cæteris pectoris vitijs opitulantur. Non deſunt qui has radices laudibus efferant ad fractos, & ab alto deuolutos, vbi dentur potandæ ex vino aut maioris ſymphiti decocto. *Idem.*

*VINCETOXICVM FLORE NIGRO.

FORMA.

Folijs conſpicitur alterius nigrioribus, virgiſque longioribus non conſiſtentibus ſine pedamento, quo nixæ interdum ſex cubitorum altitudinem attingunt. Flores edit quoque ſimiles figura, ſed colore purpureo nigricante. Siliquis & radicibus non longè abeſt à vulgari.*

ATRA-

ATRACTYLIS, Græcis, Ατϱάκτυλις. Italis, *Attratile, & Cartamo ſaluatico.*

ATRACTYLIS.

FORMA.

Atractylis, vel Cnicus ſylueſtris, ſpina eſt Cnico ſimilis, folia longiora ferens in ſummis virgis, magna parte nuda aſperaque, qua fœminæ pro fuſis vtuntur, capitula in cacumine ſpinis horrent. Flos luteus, quibuſdam in locis purpureus inuenitur. Radix tenuis, ſuperuacua. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit inculto ſolo in collibus, & aſperis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Coma, ſemen, & folia teruntur cum pipere, & vino vtiliſſimè contra ſcorpionum ictus. Percuſſos tradũt quàm diu ea teneantur herba, nullum experiri dolorẽ, ipſumq; depoſita ſtatim recrudeſcere. DIOSC.

CARDVVS benedictus, Italis, *Cardo benedetto, Cardo santo, siue herba Turca.* Germanis, Kardobenedickt.

CARDVVS BENEDICTVS.

FORMA.

Matth. Caulibus est rotundis, flexilibus, lentis, spinosis, humi accubantibus, folijs longis, vtrinque lacinitatis, hirsutis, & cum adoleuerint per ambitũ aculeatis, capitula summis caulibus gerit longis, ac pungentibus aculeis rigentibus folijs circumquaque stipatis, è quibus melinus flos emicat, papposo intus semine cinarę simili, & albicante. Radice nititur alba multifidaque.

LOCVS.

Idem. Colitur diligenter in hortis.

QVALITATES.

Idem. Herba est vehementer amara. Ideoque excalfacit, siccat, aperit, abstergit, & digerit. magni nominis, magnæq; existimationis planta est apud omnes nationes.

VIRES.

Idem. Præstat maximè contra pestilentiam, item aduersus venena lethalia, tam interius sumpta, quàm venenosorum animalium morsibus illita. Sanantur hac herba quartana, aut alijs febribus laborantes, quarum circuitus cum frigore, & horrore adueniunt. Id enim præstat aut epoto herbæ decocto, aut stillatitia aqua, aut foliorum pulueris drachma. Præstat eadem ad Epilepticos infantes. Alui tineas necat, & vteri vitijs auxiliatur. Herba ipsa tam recens, quàm sicca pota, & exterius admota, contumacia vlcera sanat, quamobrem decoctis miscetur, quæ è ligno Guaiaco parantur aduersus Gallicam luem.

CLINO-

CLINOPODIVM, Græcis, Κλινοπόδιον. Italis, *Clinopodio*. Germ. Wirbel Doſt.

CLINOPODIVM.

FORMA.

Frutex eſt folijs ſerpyllo ſimilis, ſurculoſus duum dodrantum altitudine. Flores marrubij modo ex interuallis diſtincti, ſpeciem lecti pedum præbent. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in petroſis. DIOSC.

QVALITATES.

Calefaciendi vim obtinet, nondum adurendi, eſt verò eſſentia tenuium partium, itaque exiccare, ac excalfacere poterit ordine tertio. *Gale. 7. ſimp. me.*

VIRES.

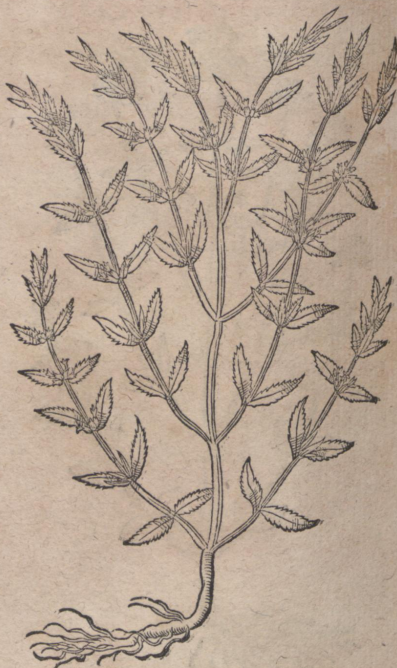
Bibitur herba, & ſucci eius decoctum ad conuulſa, rupta, ſtrangurias, ſerpentium ictus. Menſes, & partus pellit, & penſiles verrucas, quas acrochordonas vocant eijcit, aliquot diebus potum. Aluum ſiſtit decoctum ad tertias potumque, ſi febrim ſentiunt ex aqua, alioquin ex vino. DIOSC.

APPENDIX.

Cum Clinopodium adeo tenuium eſſe partium (vt ſcribit Galenus) vt ex tertio excalfacientium, ſiccantiumque ordine habeatur, atque operæpretium eſſe, vt quæ in huius cenſu ſunt plantæ, aut guſtu acres, aut admodum amaræ percipiantur. Cumque neutra qualitas in clinopodio, cuius hic imaginem dedimus, reperiatur, non auſim ego ipſum legitimum facere Clinopodium. Sed potius alterum ſtatim ſequens, cui præter acredinem & odoris fragrantiam, cæteræ aſtipulantur notæ.

CLINOPODIVM alterum, Italis, *Clinopodio*.

CLINOPODIVM ALTERVM.

FORMA.

Matth. Folijs est serpylli modo oblongis in cacumine mucronatis, floribus inter folia subpurpureis balausti effigie, caulibus exilibus, angulosis, è quibus folia per interualla exeunt vtrinque bina: sapor illi acutus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus, inculto solo, & saxosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cum non dubitem, quin hæc planta legitimi Clinopodij faciem referat, fateri ac affirmare cogor id ijs viribus esse præditum, de quibus in præcedenti capite diximus, de Clinopodij viribus.

LEON-

LEONTOPETALVM, Græcis, λεοντοπέταλον. Italis, *Leontopetalon*. Germanis, Lówentap.

LEONTOPETALVM.

FORMA.

Caulem emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine ſemina parua duo, aut tria in ſiliquis ciceris modo. Flores anemonæ ſimiles, * Lutei inſtar centaurei lutei. * folia braſſicæ, ſed papaueris diuiſura, radicibus nigris, rapæ ſimilibus, ſtrumoſis. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in aruis, & ſegetibus. *Idem.*

QVALITATES.

Digerendi facultatem, & exiccandi, calefaciendíque in tertio ordine poſſidet. *Gale. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Radix auxiliatur ſerpentium ictibus, ex vino pota, nec alia res celerius dolorem finit, miſcetur & iſchiadicorum clyſteribus. DIOSC.

TEVCRIVM, Græcis, Τεύκριον. Italis, *Teucrio*. Germanis, Batengel/oder Kummertroſt.

TEVCRIVM.

FORMA.

DIOSC. Herba eſt virgæ referens effigiem, triſſaginis ſimilitudine, tenui folio, non multum à cicere alieno.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur vbertim in Cilicia iuxta Gentiadem, aut Ciſſadem.

QVALITATES.

Gal. 8. ſim. me. Incidentis & tenuium partium facultatis eſt, quare lienes ſanat. Ponatq́ue ipſum quiſpiam in tertio exiccantium, ſecundo verò calefacientium ordine.

VIRES.

DIOSC. Recens cum poſca, aut aridorum foliorum decoctum, potu lienem potenter abſumit. Lienoſis cum aceto, & ficis illinitur. Itē ſerpentium morſibus ex aceto ſolo.

TRIS-

TRISSAGO, Græcis, χαμαίδρυς. Arabibus, *Damederios, Camadrius, siue Kemadrius*. Hetruscis, *Querciola, & Chamedrio*. Italis cæteris, *Calamandrina*. Germ. Gamanderle/*siue* Klein Bathengel. Hispa. *Chamedreos*. Gallis, *Germandree*.

TRISSAGO, SEV CHAMEDRYS.

FORMA.

Herba est dodrantalis, folia habēs exigua, & amara, querc⁹ effigie, & diuisura. Flore paruo, penè purpureo. Odoris non ingrati. Carpitur semine prægnans. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascit in petrosis, & asperis. DIOSC.

QVALITATES.

Vincentem habet qualitatem amaram, & est quodammodo acris. Ponatq́; eam quispiam in tertio ordine excalfacientium, & desiccātium, plus tamē desiccat, quàm calefacit. *Gale. 8. simp. me.*

VIRES.

Recentis decoctum bibitur in tussi, in durato lieni, vrinæ difficultate, & incipiente hydrope. Cit menses, partus extrahit. Lienem ex aceto pota consumit. Aduersus serpentium venena ex vino pota, illitaq́ue efficacissima. Vetera vlcera purgat ex melle illita, cum oleo illita caliginē oculorum discutit. DIOSC.

Præstat quoq; ad omnes frigidos capitis morbos, nempe ad comitiales, veternosos, melancholicos, stupidos, resolutos, conuulsosque, & ad diuturnos capitis dolores. semen drachmæ pondere potum bilem per vrinas ducit. Ideoque conuenienter datur potandum ictericis. Instillatur foliorum succus ad vermiculosas aures. Datur idem aduersus intestinorum vermes. Id quod etiam præstat vinum bibitum, in quo florescens herba die ac nocte fuerit macerata. Decoctum aliquot diebus potum mirificè tertianis febribus medetur. *Matth.*

CHAMEDRYS altera, Italis, *Calamandrina seconda*, & *Querciola seconda*. Germanis, Feldt Cipressen.

CHAMEDRYS ALTERA.

FORMA.

Matth. Folijs exit quercus effigie, ſed magis quàm in altera laciniatis, tenuibus, ſubnigricantibus, copioſioribuſque, caules edit quadrangulos, tenues, lignoſos, ſeſquidodrantales, ſurculoſis ramis refertos, in quibus floſculi purpurei inter folia rutilant, & caules ipſos ambiunt, alterius chamedrys modo. Radicem habet multifidam albicantem. eſt autem planta aſpectu iucundo, & eleganti, amara tamen, odore non iniucundo reſinam olente.

QVALITATES, ET VIRES.

Cum adeò amara non ſit vt altera, ea quidem minus calida, ſiccaque fuerit, itaque ad omnia munia imbecillior, non tamen multò.

CENSVRA.

Quòd hæc planta (vt credo) reſinam reſipiat, non deſunt ſcriptores, qui putent eam legitimam eſſe Dioſcoridis Chamæpitim: ſed hallucinantur.

LYCHNIS, Græcis, Λυχνὶς. Italis, *Lichnide coronaria*. Germanis, Margenröslin.

LYCHNIS.

FORMA.

Coronaria Lychnis flore est albæ violæ ſimili, ſed purpureo, quo corollæ factitantur. Folijs longis, tomentoſis, albicantibusque, caule lanuginoſo, incano, cubito maiore, flore inodoro, ſed pulchro. Syluestris per omnia vrbanæ ſimilis. DIOSC. *Matth.* DIOSC.

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam ſpōte per ſe prouenit, quam ſyluestrem appellant. *Matth.*

QVALITATES.

Semen calidum eſt ſecundo quodam modo ordine, aut iam etiam tertio, ſiccum ſanè eodem quoque modo. *Galen. 7. ſim. me.*

VIRES.

Semen duarum drachmarum pondere potum, bilem per aluum detrahit. Ictis à Scorpione ſubuenit. Aiunt huius herbæ appoſitu Scorpiones torpeſcere, & inertes prorſus reddi. DIOSC.

CENSVRA.

Sunt qui Pſeudomelanthium in ſegetibus naſcens ſyluestrem Lychnidem faciant. Atqui cum Dioſcorides agreſtem Lychnidem vrbanę per omnia ſimilem eſſe ſcribat, eamque ſæpius viderim in inculto ſolo, non poſſum horum placitis ſubſcribere.

LILIVM, Græcis, Κρίνον. Italis, *Giglio bianco*. Arabibus, *Susen*. Germa. *Gilgen* / *seu Gilgen*. Hispanis, *A Zucena, seu Lirio blanco*. Gallis, *Lis*.

FORMA.

Matth. Folia fert longa, nunquā non virentia, læuia, pinguia, Pancratio similia, caulem profert bicubitalem, rotundum, rectum, læuem, pinguem, firmum, minoribus folijs ab imo ad summum circumuestitum, è cuius cacumine terni, quaternive ramuli excunt, è quibus oblonga prodeunt capitula herbaceo colore, quæ tractu tēporis lilia fiunt eximij cādoris calathi figura, extrinsecus striata, resupinis per ambitū labris, luteis aliquot ligulis ex calathi fundo (vt in croco) sursum spectantib. è quorum medio longum producitur germen, rotundo in cacumine capitulo, herbacei coloris. Radice nititur bulbosa albicante, compactili squamarum serie.

LILIVM.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & viridarijs.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Lilij flos temperaturam mistam obtinet, partim ex tenui, partim ex terrena essentia, ex qua vtiq; amaritudinem habet, partim ex aquea, eaque temperata. Quod autem ex eo conficitur oleum, citra morsum digerendi, simulq; emolliendi facultatem obtinet. Porrò Radix foliaque desiccant, abstergunt, & digerunt moderatè. in radice plus abstergētis facultatis est, quàm in folijs.

VIRES.

DIOSC. Folia herbę illita auxiliantur contra serpentium ictus, feruefacta ambustis proficiunt. Aceto condita vulneribus opitulantur. Inassata radix, & ex rosaceo trita igni ambusta sanat. Vuluam emollit, menses ciet. vlcera cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præcisis luxatisque medetur. Vitiligines, furfures, leprasque emendat, & vlcera in capite manantia expurgat. Faciem abstergit, & erugat. teritur in aceto cum hyoscyami folijs, & farina tritici mulcendis testium inflammationibus. Semen potum aduersatur serpentium morsibus, ignibus sacris. *Matth.* Semen, & folia, cum vino illinuntur. Oleum quod è floribus paratur vteri duritias commodissime emollit: valet quoque ad omnes frigidos neruorum affectus, ad emollienda articulorum impedimenta, & scyrrhosos tumores. Illinitur vtiliter puerperis in vteri doloribus. Additur in clysmatibus emollientibus. Elixa radix ex vetere axungia illita pedum clauos eijcit. Eadem ex adipe, & oleo imposita defluxos pilos replicat.

MARTAGVM chymistis, Italis, *Martagon, & Giglio saluatico.* Germanis, Goldtwurtz.

MARTAGVM.

FORMA.

Folia promit vulgaris saponariæ æmula, quę ex interuallis orbiculariter caulem ambiunt, in cuius cacumine flores emicant tenui pediculo nitentes liliorum effige, sed minores, quorum folia quoque retroflexa cernuntur, purpureo colore, punctis quibusdam rufescentibus respersa. Ipsique flores odorati sunt, & aspectu iucundi. Radicem habet lilio similem, sed luteo colore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, & cliuosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radix ad ea omnia commoda est, ad quæ Lilij.

BALLO-

BALLOTE, Græcis, Βαλλωτή. Italis, *Marrobio bastardo*. Germanis, Schwartz Andorn. Hispanis, *Marroio negro*. Gallis, *Marrubin noir*.

BALLOTE.

FORMA.

DIOSC. Caules edit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice, folijs maioribus, quàm marrubij, hispidis, & per interualla in caule dispositis, subrotundis, graueolentibus. Candidi flores, verticillato ambitu caulem coronant.

LOCVS.

Matth. Nascitur in agrorum marginibus, & secus vias.

QVALITATES.

Paulus. Planta est acris, & abstersoriæ facultatis.

VIRES.

DIOSC. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis, eadem feruenti cinere calefacta quousque flaccescant, illita condylomata reprimunt, purgant cum melle etiam sordida vlcera.

MAR-

MARRVBIVM, Græcis, Πράσιον. Mauritanis, *Farusio, siue Frasium.* Italis, *Marrobio.* German. Andorn/ *siue* Lungenkraut. Hispan. *Maroio.* Gallis, *Marrubin.*

MARRVBIVM.

FORMA.

Frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularib⁹ ramis, folium pollicem ęquat, subrotundum, hispidum, rugosum, amaro gustu, semen in caulibus, & ex interuallis, flores verticillato ambitu, asperi. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur propter ędificia, ruinas, & rudera. Et in areis viatum. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Marrubium vt gustu amarũ est ita vt si quis vtatur, consentientem huic sapori actioné reperiet. Iecur, ac lienem obstructione liberans, & thoracem, pulmonemq́; expurgans, ac mẽses prouocans: sed & illitum detergit, ac digerit. excalfacit quidem secundo ordine iam completo, & tertio siccat. *Gale. 8. simp. me.*

VIRES.

Folia sicca cum semine in aqua decocta, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudiné redactis, crassam è pectore pituitam, cum sicca Iride eijcit. Mulieribus à partu non purgatis datur, vt menstrua, & secundas extrahat. Item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpentibus demorsi sunt. Vesicam, renesq́; lædit. Folia ex melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis. Pterygia, nomasq́; sistunt. Laterum dolores mitigat. Succus folijs contusis expressus, soleq́; coactus, ad eadem pollet. Cum vino, & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat. Naribus regium morbum expurgat, & dolentibus auribus instillatur per se, & cum rosaceo. Decoquuntur marrubij binæ vnciæ vnà cum buglossi, helenij, & eupatorij radicum sesquidrachma, Rhabarbari drachma, & agalloci pari pondere ex vini albi generosi libris 3. ad Icteritiam. Nam vbi diebus decem continuis huiusce decocti binas vncias affecti potauerint, præstantissimum reperient medicamentum, vbi tamen morbus ab obstructione prouenerit. DIOSC. *Matth.*

MELIS-

MELISSOPHYLLVM, Melissa siue melitena, aut Apiastrum, Græcis, Μελισσόφυλλον. Arabibus, *Bederangie, siue Bederangi, siue Marmacor.* Italis, *Melissa, Cedronella, & Aranciata.* Germanis, Melissen/ Mutterkraut. Hispanis, *Torongil, seu Hierua Cidrera.* Gallis, *Melisse, & Pom cirade.*

APIASTRVM, SIVE MELISSOPHYLLVM.

FORMA.

DIOSC. Cauliculi, & folia essent Ballote similia, nisi maiora tenuioraque, nec ita hirsuta spectarentur. Citreum malum olent.

LOCVS.

Matth. Seritur passim in hortis, ac etiam sponte per se nascitur in collibus, & montibus.

QVALITATES.

Auic. lib. de viribus cordis. Excalfacit, siccatque ordine secundo.

VIRES.

DIOSC. Folia cum vino pota, aut illita prosunt contra phalangiorum, & scorpionum ictus, & canis quoque morsum. Folia auxiliantur fungorum strangulationibus in potu addito nitro. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Serapio. Melissophylli proprium est animum hilarem reddere, humenti ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adiuuare, cerebri obstructiones reserare, deficientem animum reuocare, cordis imbecillitatem roborare, quinetiam eius pulsum reprimere, animi solicitudines fugare, ac sollicitas imaginationes tollere, quæ & ab atra bile, & ab exusta pituita gignuntur. Vires deiectorias possidet, nec adeo imbecilles, quin atrabiliarios vapores à spiritibus, & à sanguine, qui cordi, & arterijs inest educere queat. quod in cæteris corporis partibus efficere nequit.

Auic. ibidem.

MOLVCA, Italis, *Melissa Constantinopolitana.*

MELISSA MOLVCA, SIVE CONSTANTINOPOLITANA.

GENERA.

Duum est generum, altera leuis, altera aculeata. *Matth.*

FORMA.

Vtraque folio est melysso-phylli quadantenus simili, breuiore tamen, & minus denticulato, sed in altero genere circumquaque aculeato, amaro sapore, nec vllo citrei mali odore. profert calyces quosdam tintinnabuli effigie herbaceo colore, in quibus semen oritur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Aperit, attenuat, excalfacit, abstergit, venenis resistit, & animalium venenosorum ictibus mirificè auxiliatur, tum pota, tum quoque illita. Ictericos iuuat, interaneorum animalia necat. Datur vtiliter succus pestilentibus febribus affectis. *Idem.*

MELIS-

MELISSA Moldauica, Italis, *Cedronella di Moldauica*. Germanis, Türckisch Melissen.

MELISSA MOLDAVICA.

FORMA.

Matth. Caules edit bicubitales, quadrangulos, subrufescentes, ramososq;. folia in ramis ipsis vrticæ figura, sed longe minora. flores in summitate purpureos, saluiæ æmulos, verticillatimque inter folia emergentes. Tota planta citrei mali odore quàm belle spirat. Radice nititur vnica, sed fibrata.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, sed ex Muldauia primum ad nos delata est, vbi spontè per se prouenit.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, siccatque ordine secundo, aperit, attenuat, & incidit.

VIRES.

Idem. Vires habet Apiastro per omnia similes.

STA-

STACHYS, Græcis, Σταχύς. Italis, *Stachi.*

STACHYS.

FORMA.

Frutex eſt Marrubio ſimilis, ſed lõgior, folia ferens numeroſa, hirſuta, rara, prędura, cana, odoris iucundi, & complures virgas, ex vna radice exeuntes Marrubio candidiores. Flores ſpicatos, ſubpurpureoſq;, * & plerumq; ſubluteos.* DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus aſperis. DIOSC.

QVALITATES.

Frutex eſt ſtachys guſtu acri, & amaro, tertij ordinis excalfacientium. *Galen.8. ſimp. me.*

VIRES.

Foliorum decoctum potu pellit menſtrua, & ſecundas. DIOSC.

PSEVDOSTACHYS, Germanis. Riechender Andorn/Feld Andorn.

PSEVDOSTACHYS.

Pſeudoſtachys hanc plantam appellare libuit, quòd & ipſa ſtachym in multis notis referat.

Planta eſt caule quadrato, folijs hirſutis, albis, maioris ſaluiæ figura, verbaſci folia colore referentibus. flores gerit Marrubij purpureos, ſemen rotundũ vaſculis incluſum.

PHYLLITIS, Græcis, φυλλῖτις. Italis, *Lengua ceruina, ac pariter Fillite*. Officinis, *Falso, Scolopendria*. Germanis, Hirschzungen. Hispanis, *Lengua ceruina*. Gallis, *Lang de Cerf*.

PHYLLITIS.

FORMA.

Folia promit Rumici simi- lia, longiora, & viridiora, sena, aut septena, quæ parte interiore læuia cernuntur, à tergo autem pensiles quasi vermiculos tenues ostẽdunt, gustu acerbo. Neq; caulem, neq; semen profert. DIOSC.

LOCVS.

In vmbrosis, & opacis hortorum locis emicat. DIOSC.

QVALITATES, ET VIRES.

Cum qualitatis sit acerbæ, non absurdè diarrheas, siue profluuia, & dysenterias pota iuuat. *Galen. 8. simp. me.*

Folia in vino pota serpentium morsib⁹ aduersantur, quadrupedibus per os infusa auxilio sunt, & si dysenteria aut resoluta aluus exercet potui datur. DIOSC.

Expertum quoque est à compluribus valere phyllitim ad splenis affectus. Vtuntur quoq; quidam stillatitia eius aqua contra singultum, & cordis pulsum, atq; in animi deliquijs, eandem gargarissandam quoque præbent ad prolapsam columellam. Siccorum foliorum farina ex earundem aqua excepta, & admota refrigerat ventriculi, & iocinoris ardores. *Matth.*

CENSVRA.

Aberrant qui phyllitim Asplenum, siue scolopendrium esse censent.

PHALANGIVM, Græcis, Φαλάγγιον. Italis, *Falangio*. Germanis, Weisser Widerthon/Graßgilgen.

FORMA.

DIOSC. Ramuli sunt illi duo, aut tres, plurésve, in diuersa tendentes. flos candidus, lilio similis multas incisuras habẽs, semine nigro (postea enim contrahitur) lato ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multo tenuiore. Radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à

Matth. terra eruitur. Folliculi in quibus semen concluditur phalangij formam referunt, vnde illi nomen.

PHALANGIVM.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit in collibus. Et in

Matth. montibus.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Est autem facultatis tenuium partium, desiccantis.

VIRES.

DIOSC. *Galen.* Huius folia, semẽ, flos cum vino pota auxiliantur contra scorpionum, phalãgiorumq; ictus, tormina quoq; discutiunt.

TRIFOLIVM, Græcis, Τρίφυλλον. Italis, *Trifoglio bituminoso.* Germ. Hartzklee.

TRIFOLIVM ASPHALTITE.

GENERA.

Plura sanè habentur genera, nempe Asphaltite, Pratense, Acetosumq́;. *Matth.*

FORMÆ ASPHALTITIS.

Frutex est qui supra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas, & nigras, vnde ramulares enascuntur appendiculæ, in quibus terna singulis germinationibus exeunt folia, loto arbori similia. ijs recenter enatis erucæ odor inest, vbi autem adoleuerunt bitumen olent. Florem edit purpureum, semen quadantenus latum, subhirsutum, ex altera extremitate exertum antennæ modo corniculũ gerens. Radix tenuis, longa, valida. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in Sicilia, & in Italia circa Lunæ portum. *Scribonius Largus.*

QVALITATES.

Vis plantæ est calida, & sicca, vt bitumen cui odore est similis, vtrinque tertio ordine. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ intercutem principia sentiunt, fœminis quoq; vuluæ vitijs opportunis, auxiliantur. Menses ciunt. Ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ, contra serpentium ictus trita folia ex oximelite pota præsidio sunt. Quidam terna folia, aut semina in tertianis cum vino potui dedere, & in quartanis quaterna. Radix antidotis inseritur. DIOSC.

TRIFOLIVM Pratense, Italis, *Trifoglio*. Germanis. Wiesenklee.

TRIFOLIVM PRATENSE.

GENERA.

Matth. Trium est generum, foliorum, & florum diuersitate differentium.

FORMA PRIMI.

Matth. Primum folijs est subrotundis, maculosis, longo pediculo nitẽtibus, obsequioso, flexilique; floribus in capitulis subpurpureis, aut albicantibus, in cauliculorum summitatibus emicantibus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in pratis, & herboso solo.

FACVLTATES, ET VIRES

Idem. Sunt qui Trifolij pratensis succum miris laudibus efferant ad oculorum nubeculas, vulnera, & cicatrices. Idem tempestates pronunciat, inhorrescit enim & folia contra tempestates subrigit. Vniuersæ florentis plantæ decoctum potum, alba vteri profluuia cohibet. Semen, & flores ex aqua decocti, & ex oleo admoti, duros emolliunt abscessus.

TRIFO-

TRIFOLIVM pratense alterum, Italis, *Trifoglio indifferenter dicitur*. Germanis, Spitzklee.

TRIFOLIVM PRATENSE ALTERVM.

FORMA.

Cauliculis assurgit lentis, obsequiosisque, folijs in vnoquoq; pediculo ternis, varia tamen facie perinde ac bituminosum. Namque quædam quæ ad radicem sunt Acetosi trifolij modo quod oxym vocatur trina ex vnico pediculo emergunt, cordis faciem quadamtenus imitantur, cætera verò longa sunt, & in cacumine acuminata, vt in Asphaltite. flores in capitulis sunt illi purpurei in flocci modum. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit sponte in pratis, & viridarijs, & herbosis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem præstare potest, quod alterum. *Idem.*

TRIFOLIVM acetosum, Græcis, ὄξυς. Barbaris, *Alleluia, siue Luiola, siue Panis cuculi.* Italis, *Trifoglio acetoso.* Germ Gauchbrodt/Sawrklee.

TRIFOLIVM ACETOSVM.

*GENVS.

Differt primo sexu, Fœmina enim flore albo conspicitur, venis purpurascẽtibus distincto. Mas totus purpureus, rarus inuentu. Deinde habetur quoddam genus totum supinũ & repens luteis flosculis.*

FORMA.

Matth. Vulgaris Oxys cauliculis exit ab vna radice plurib⁹, exiguis, rotundis, ac tenuibus, quorum singulis terna in summitate sunt folia, cordis figura, mollia, acido gustu. flores edit albos, stellæ figura. Radicem habet subrufam, compactili squamarum serie obductam. *Alterum genus quod serpit & flosculos habet flauos, eosdem paruulos itidem stellatos, foliolis non differt à vulgari nisi quod hirsutiora sint & breuiori pediculo annexa, semen gerit in corniculis oblõgis, quæ attacta semen expuunt. Sed adeo concidunt rimulæ vt non appareat dissilijsse siliquas.*

LOCVS.

Idem. Nascitur opacis locis, propter sepes, & itinera.

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Tota planta refrigerat Oxalidis modo, proinde deuorata sitim extinguit, iecur refrigerat, & cor corroborat. Stillatitia eius aqua datur vtiliter potanda acuta pestilentiq; febre laborantibus. atqui longè præstat herbæ succus ex saccharo potus. Illinitur idem per se Erysipelatis, & inflammatis locis, colluiturq; ex eo os vbi lingua, palatum, faucésve calida fluxione laborent. In summa ad ea *Plin.* omnia censetur vtilis Oxys, quibus Oxalis auxiliari valeat. Datur ad stomachum dissolutum. edunt & qui enterocellem habent.

TRINITAS, Italis, *Herba Trinita*. Germanis, Gülden Leberkraut.

TRINITAS.

FORMA.

Folia fert triquetra, æderæ minoris magnitudine, quæ aduersa parte cyclamini modo subpurpurea sunt, superiore verò parte maculis quibusdam albicantibus resperguntur. Caules habet tenues, in quorũ cacumine primo statim vere flos emicat cæruleus in stellæ modum, è quo capitulum oritur echinata quadantenus specie, in quo semen oblongum subcæruleumque. Radicibus est numerosis, tenuibus, subrubentibusque. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit locis opacis, & in frutetis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Vulneraria est herba, tam admota, quàm in potionibus sumpta, quin etiam ad eterocelas mirificè præstat, epota foliorũ farina ex vino austero diebus pluribus continuis cochlearij mensura. Decoquitur tota herba ex eodem vino ad columellæ, fauciumque inflammationes.

POLIVM, Græcis, Πόλιον. Mauritanis, *Cahade, siue Iahade.* Italis, *Polio.* Gallis, *Iue muscate.*

POLIVM.

GENERA.

Matth. Duo Polij extant genera, montanum, & alterum fruticosius, non vsque adeò valens odore.

FORMA MONTANI.

Matth. Planta est candicans, folijs oblõgis, & per interualla caules ab imo ad summũ vestientibus, pluribus etiam minoribus inter maiora subnascentibus; caules habet copiosos, rectos, rotundos, lignososq́;, albicantes, & qui in cacumine capitula edant florida, candicantia, thymi figura: tota plãta odorata est, sed non sine odoris grauitate, acuitateque.

LOCVS.

Matth. Prouenit in mõtibus, exoluto solo.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Matth. Amarum est gustantibus, & modicè acre. Vis quoque Polio inest reserandi, incidendi, attenuandi, & abstergendi.

VIRES.

DIOSC. Foliorum decoctum potu auxiliatur serpẽtium morsibus, hydropicis, morbo regio, & lienosis cum aceto: stomachum verò malè habet, caput doloribus afficit. Aluum & menses ciet: substratum, suffitúmve serpẽtes abigit. Illitũ vul-
Gal. ibid. nera conglutinat. Omnia viscera obstructione liberat, aridum cum fuerit, ma-
Matth. ligna vlcera sanat, viride verò magna vulnera. Adalligatur fronti contra oculorum suffusiones, protinus vbi inuentum sit, nec alia herba magis conuenit.

POLIVM

POLIVM alterum, Græcis, Πόλιον ἕτερον. Italis, *Polio secondo*. Herbarijs nonnullis, *Ina muscata*. Germanis, Marienkraut/wild Lauendel.

POLIVM ALTERVM.

FORMA.

Folijs, caulibus, capitulis, ac floribus altero similius est. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campestribus, saxosis, & excultis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Ab altero facultatibus non differt. *Idem.*

APPENDIX.

Tametsi hãc plantam sciam non esse secũdum Polij genus à Dioscoride conscriptũ, cum tamen omnibus suis partibus, sapore, odoreque montanum polium referat, non quidem temerè factum putaui, eam inter Polij genera fore recensendam, & præsertim, cùm omnibus Polij facultatibus sit prædita. *Idem.*

SCORDIVM,

SCORDIVM, siue Trissago palustris, Græcis, Σκόρδιον. Arabibus *Scordeon, siue Scordeum*. Italis, *Scordio*. Germanis, Wasserbatenig/ seu Knoblochskraut. Hispanis, *Scordio*. Gallis, *Chamaraz*.

SCORDIVM.

FORMA.

DIOSC. Folijs erũpit trissaginis maioribus, nec sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris, & adstringẽtibus, caulibus quadrangulis, subrubro flore.

LOCVS.

Idem. Nascitur in mõtibus, & palustribus.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Ex multiformibus id tum facultatibus, tum saporibus constat, nam & amarum quid obtinet, & acerbum, & acre, & maxime allio assimilis eius est acrimonia, vnde mea sentẽtia, nomenclaturam obtinuit: expurgat igitur, simulque excalfacit viscera.

VIRES.

Matth. Herba vim excalfactoriam habet, vrinam ciet, cocta recens, aridáve cum vino bibitur ad venenatos serpentium morsus, ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriam, & vrinæ difficultatem binis drachmis ex aqua mulsa. Crassamen purulentum è pectore expellit. Aridæ farina facit ad veterem tussim, rupta, conuulsaq; si cũ nasturtio, melle, & resina misceatur in eclegmate. Inflammata mondicè præcordia cerato excepta recreat. Menses imposita mouet, vulnera conglutinat, vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excre-
Gal. li. 8. simp. me. scentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Laterum dolores ab obstructione, & frigore natos sanat epotum.

ALLIA-

ALLIARIA, Italis, *Alliaria.* Germanis, Knoblauchskraut/Leuchel/Saßkraut. Gallis, *Alliaire.*

ALLIARIA.

FORMA.

Huius folia cùm primùm erumpunt, ferè rotunda ſpectantur, violariæ ſimilitudine, poſtquam verò adoleuerint, per ambitum ſerrata euadunt, vt quadantenus apiaſtri faciem repræſentent, leuiora tamen ſunt, & prope caulem latiora, quæ digitis attrita, guſtataque allij odorem, ſaporemq; reddunt. Caulem profert bicubitalem, rotundumque, flores albos, & ſemen nigrum tenuibus ſiliquis incluſum. Radix, quæ longiuſcula eſt, eundem cum folijs odorem retinet. *Matth.*

LOCVS.

Iuxta ſepes, & in agrorum marginibus naſcitur. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, attenuat, aperit, incidit, digerit, prouocat. *Idem.*

VIRES.

Semen emplaſtri modo vuluę admotum, mulieres vteri ſtrangulatu oppreſſas liberat, & excitat. *Idem.*

TVSSI-

TVSSILAGO, Græcis, Βήχιον. Officinis, *Farfara, ſeu Vngula caballina.* Italis, *Farfara, ſeu Farfarella, & Vnghia di Cauallo.* Germ. Roßhub / Eſelshuff / ſiue Brandtlattich. Hiſpanis, *Vnha de Aſno.* Gallis, *Pas de Aſne, ſiue Tacconnet.*

TVSSILAGO.

GENERA.

Matth. Tria Bechij numerãtur genera, quamuis Dioſcoridi vnum tantum ſit genus.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Folia promit maiuſcula, quàm hederę, ſex aut ſeptem, à radice à terra ſubalbida, ſupernè virentia, in plures angulos exeũtia. Caulis dodrantalis, flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confeſtim exuitur. Inde nonnulli his vacare exiſtimarunt. Radix tenuis eſt.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur in amœnis & riguis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. ſimp. me. Modicè eſt acris.

VIRES.

DIOSC. Folia ex melle trita, igni ſacro, & omnibus inflammationibus, illitu medentur. Arida ſuffitu ita vt fumus per infundibulum hianti ore rapiatur, hos ſanat, qui ſicca tuſſi, atque orthopnea infeſtantur. Pectoris vomicas rumpunt. Eundem effectum præbẽt ſuffita radix. Eadem decocta in hydromelite, & pota emortuos partus eijcit.

*TVSSI-

*TVSSILAGINIS FLORES.

Malè pinguntur flores inter folia iam grandia prodeuntes. Primo vere namq; oriuntur nudi, & in pappos abeuntes nudi pereunt.*

TVSSILA-

TVSSILAGO maior, Petaſites, Græcis, Βήχιον μέγα. Italis, *Farfara maggiore.* Germanis, Peſtilentzwurtz.

TVSSILAGO MAIOR.

FORMA.

Matth. Caulem edit, anteaquam folia emergant in ipſo Veris principio, concauum, dodrantalem, pinguem, purpuraſcentem, paruis & oblõgis circum veſtitum folijs. In cuius cacumine flores exeũt ſpicati, ſubpurpurei, qui vnà cum caule paulò poſt contabeſcunt, & in pappos diſſoluuntur. Eodem ferè tẽpore folia è terra emergunt, altera parte incana, quæ antequam adoleſcant Tuſſilagini ante ſcriptæ ſimilia ſpectãtur. Verùm poſthac in tam magnam creſcunt amplitudinem, vt Perſonatæ folijs longè maiora habeantur. Horum ſingula pediculo nitũtur purpureo, alba lanugine obducto. Radicem edit longam, brachij quandoque humani craſſitudine, intus cãdidam, amaram, atque odoratam.

LOCVS.

Matth. Creſcit humectis & vliginoſis locis, & prẹſertim prope riuos aquarũ, perinde ac altera.

QVALITATES.

Idem. Radix excalfacit, attenuat, incidit, & abſtergit, vt eius euidens indicat amaritudo.

VIRES.

Conſtat radicem multis experimentis præſtare cõtra peſtilentiam, & peſtilentes febres, vbi eadem in puluerem contrita duarum drachmarum pondere ex vino propinetur, & deinde ſudare cogantur ægri. Quamobrem Germanis peſtilẽtiæ radix appellatur. Præſtat eadem ad vteri præfocationes, & cruciatus, eodem modo ſumpta. Propinatur item veterinarijs, & paſtoribus contra quadrupedum vermes, & equis qui anhelandi difficultate laborant. Reliqua cum Tuſſilagine communia habet.

*PETASI-

*PETASITES FLORE ALBO.

FORMA.

Menſe Februario ſuos promit flores nondum emorſis folijs, denſos, puſillos, multos, racemoſos, minores quã in vulgari, ſimiles tamen, ſed albos totos, qui in pappos ſimiliter abeunt. Folia oblongis pediculis inſident, Tuſſilaginis folijs æqualia. Radix intra terram quoquo verſum reptat, & ſingulis annis, annatis nouellis ſe propagat.*

TVSSILAGO altera, siue Farfugium, aut Farrauum, aut Chameleuce. Caltha palustris. Italis, *Farfugio*. Germanis, Dotter Blumen.

TVSSILAGO ALTERA, SIVE FARFVGIVM.

FORMA.

Matth. Folijs exit nigrę populi amplioribus ad tussilaginis faciem inclinantibus, atqui non tot exertis in ambitu angulis, nec à terra tam albicantibus. Caulem edit sesquidodrantalem, à quo plures egrediuntur rami, in quorum summitate flores exeunt aurei, magni, rosarum figura. Radicem habet albam, & subamaram, floretvere, Aprili præsertim mēse, & Maio quoq;.

LOCVS.

Idem. Nascitur circa riuos aquarum in conuallibus, & pratis.

QVALITATES, ET VIRES.

Vbi vulgaris, ac vera Tussilago non fuerit ad manus, Farfugium eius loco bellè substitui potest. nam ijs ferè viribus præstat.

ARTE-

ARTEMISIA, Græcis, *Ἀρτεμισία*. Italis, *Artemiſia*. Germanis, Beyfuß / & S. Johannes Gürtel. Hiſpanis, *Artemiſia*. Gallis, *Armaſe*.

ARTEMISIA.

FORMA.

Artemiſia exit caulib⁹ pluribus, rectis, ſeſquicubitalib⁹, interdum rubentibus, rotundis, ſtriatiſq;. Folia gerit abſinthio leuiora, pinguiora, ſupina parte albicantia, ſed quę in caule ſunt longè minora ſpectantur. Flores copioſſimi in caulium ramuſculis racematim exeunt, parui, piloſi, odorati, albicantes, è quibus minutum oritur ſemen. Radicem habet lignoſam, multifidam minimi digiti craſſitudine. Tota planta odore ſpirat haud ingrato. *Matth.*

LOCVS.

Magna ex parte in montibus naſcitur. Imo ferè vbiq; locorum. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit, & modicè deſiccat. quòd autem ad calefactoriam attinet, exceſſus eſt ſecundi. quod verò ad reſiccationem, aut primi intenſi, aut ſecundi incipientis. eſt quoq; & modicè tenuium partium. *Gal.6. ſimp.me.*

VIRES.

Conuenienter adijcitur feruefacta in muliebres deſeſſus ad detrahendos menſes, partus, ſecundaſq;. Item ad præcluſiones vuluæ, & eiuſdem inflammationes. calculos comminuit, remoratam vrinam cier. Et menſes pubi illita pellit. ſuccus vuluæ inditus ex myrrha, eadem quæ inſeſſio trahit. Coma tribus drachmis eorundem eijciendorum gratia ſumitur. DIOSC.

AMBROSIA, Græcis, Ἀμβροσία. Italis, *Ambrosia*.

PSEVDAMBROSIA.

FORMA.

DIOSC. Pusillus est frutex, ramosus trium palmorum altitudine, folijs rutæ circa imum caulem exiguis, cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui nunquam florem pariunt, odore vinoso, suaui. Radice tenui, sesquipedali.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus, & collibus, amœnis locis.

QVALITATES.

Cataplasmate imposita vim habet adstringentem, & repellentem.

VIRES

Gal.6. simp. me. Vis eius reprimere, ac repellere, & illitæ adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

*APPENDIX.

Missa est Autori hæc planta, quam quidam Nasturtium verrucarium appellant, pro Ambrosia, pro qua etiam alij, vnde idem accepit, sibi hanc missam fatentur, id quod monendum censui lectorem, ne turbaretur si in hanc iconem incideret. Nec desunt qui pro Coronopo habeant, sed non astringit ipsius radix odore & sapore Nasturtium referens, & Psylij nihil habet, nec graminis. Sed folia Nasturtio pene similia sunt, maioribus tamen diuisuris, pluribusque: depressa rotunda asperaq; promit semina racematim cohærentia, luteis intus granulis referta. Prouenit passim secus itinera, odore destituitur, sola acredine nares feriens.*

AMBRO-

AMBROSIA altera. Germ. Klein Draubenkraut.

AMBROSIA ALTERA.

Hanc plantam Ambrosiam quoq; nobis vocari libuit, quòd omnibus ferè notis Ambrosiam referat. *Matth.*

BOTRYS, Græcis, Βότρυς. Italis, *Botri*. Germ. Traubenkraut / Mattenkraut / Türckischer Beyfuß. Gallis, *Piment, Migraine, Millegraine, seu Patience*.

BOTRYS.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit Cichorij, aut quercus modo laciniatis, sinuosisq́; ramis numerosis, tenuibus, semine copiosissimo, racemosoq́; refertis. Plãta tota rufescit, & resinoso quodam succo madet, adeò vt compræhẽsa manibus hæreat, odorem quidem acrem spirat, & qui graueolẽtia quadam nares afficiat. non tamen sine aliqua suauitate.

LOCVS.

DIOSC. Inuenitur in conuallibus, & in torrentium alueis.

QVALITATES.

Matth. Excalfacit, & siccat, aperit, incidit, abstergit, & crassa excrementa expectorat.

VIRES.

DIOSC. Pota orthopneas mulcet.

Matth. Præstat eadem ad omnes pectoris, & thoracis affectus pituitosos, quinimo etiam suppuratos adiuuat, quin etiam asthmaticos, & suspiriosos tũ herba ipsa ex decocto dulcis radicis pota, tum ipsius herbæ decoctum pluribus diebus haustum, addito violaceo melle, aut saccharo. Purulenta expuentibus mirificè auxiliatur. Herba ipsa facit quoque ad vteri cruciatus si in calenti tegula vino irrorata calefiat, & ventri imponatur. Puerperarum à partu dolores mulcet. Concisa, & in patella ex oleo liliño, & ouorum vitellis calefacta, vnà cum parthenij, & anthemidis floribus, adeo vt placentæ formam recipiat, & deinde calida ventri illinatur. Suffiuntur eiusdem herbę vapore vtiliter fœminæ ad menses ciendos, & emortuos fætus eijciendos. Herba ipsa arida vestib⁹ interposita à tineis, & blattis eas tuetur, & odoratas reddit.

GERA-

GERANIVM, Græcis, Γεράνιον. Italis, *Geranio*. Officinis, *Rostrum Ciconiæ, vel Rostrum gruis, vel Acus muscata*. Germanis, Welscher Storchschnabel. Hispanis, *Pico de cinguenha*. Gallis, *Bec de Cicongne*.

GERANIVM.

GENERA.

Sex Geranij genera nobis reperta sunt, vt inferius patebit. Dioscoridi duo tantum habentur, Plinio tria. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Geranium folijs est anemones, diuisuris longioribus in vnoquoq; folio senis. Caulem mittit ab ipsa radice rectum, tenuem, geniculatumq;. Flores è geniculis in caule prodeunt punicei rosarum syluestrium ferè figura, sed longè minores, & quinq; tantum folijs referti, è quibus rostrelli oriuntur inferna parte lunati. Radice nititur rotunda, nuce pontica maiore, subnigricante, & dulci sapore prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur copiosum in Dalmatia incultis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radix drachmæ pondere in vino pota vuluæ inflationes discutit. Reficientibus se ab imbecillitate vtilissima est. Bibitur contra phthisim drachma in vini cyathis tribus bis in die. Succus radicis auribus medetur, Epystotonicis semen drachmis quatuor cum pipere & myrrha potum, auxiliatur. *Idem.*

GERANIVM secundum. Italis, *Geranio secondo*. Germanis, Tauben Fuß.

GERANIVM II.

FORMA.

Matth. Folijs est maluæ minoribus, pediculis tenuibus, longis, & subrubentibus: caulibus gracilibus, flexilibus, floribus puniceis, è quibus acuminati apices oriuntur, gruinis capitulis similes. Radicem habet tenuem, dodrantalem, & fibrosam.

LOCVS.

Matth. Nascitur secus itinera, locis incultis, & in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Additur à Chirurgicis in potionibus intrinsecorum vulnerum, & fistularum, quinetiam radicibus, & folijs ad recentia vulnera, & vlcera sananda, vtuntur. Fotu quoq; vsurpantur ad articulorum dolores.

GERA-

GERANIVM tertium. Italis, *Geranio terzo*. Germanis, Storchschnabel.

GERANIVM III.

FORMA.

Folijs viret cicutæ minoribus, seu Myrrhidis proximis, minus tamen laciniatis, humi accubantibus, quæ senescẽtia rubescunt: caules habet breues, rotundos, pilosos, rubentesque: in quorum summitatibus spectantur flores punicei, parui, stellæ figura, è quibus acuti oriũtur apices gruinis rostris similes, sursum spectantes, capitulis balaustij effigie: radice nititur candida tereti, ac dulci. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in ruderibus, circa sepes, secus itinera, & saxoso, & extenuato solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iisdem cum secundo genere viribus pollet.

GERANIVM quartum. Italis, *Geranio quarto.* Germanis, Gottes gnad/ Blaw Hanenfuß.

GERANIVM IIII.

FORMA.

Matth. Folijs assurgit cæteris grandioribus, ranunculi æmulis, octonis, circumquaq; diuisuris, numerosis, humi accubantibus, prælongis, ac firmioribus pediculis, nitentibus: caules edit pinguiusculos, & articulatos, ramis copiosis, in quorum cacuminibus, flores emicant in cęruleo purpurei, cæterorum maiores. Quibus flaccescentibus gruina (vt in cæteris) prodeũt capita, prono in summitate rostro, triplici apice in coronę modum rescisso. Radicẽ quoq; cæteris lõgiorem habet, crassiorẽ, robustioremq́;, colore rufescẽte, & lignosa intᵘˢ matrice.

LOCVS.

Idem. Prouenit in pratis in Germania & Boëmia.

FACVLTATES, ET VIRES.

Vulneraria est herba, & præsertim radix tam in potionibus addita, quàm exterius admota.

GERA-

GERANIVM quintum. Italis, *Geranio quinto*. Germanis, Rupprechtskraut.

GERANIVM V.

FORMA.

Folia promit pentaphylli modo diuiſa, magis tamẽ per ambitum ſerrata: ſubhirſuta, & prælongis pediculis, ipſiſq; piloſis nitentia: caules habet dodrantales, tenues, & lanuginoſos. Flores ex purpura rufeſcentes, è quibus paruæ, acutæq́ue oriuntur ſiliquulæ, hirſutæ, ac ſubaſperæ, in quibus ſemen concluditur. Radicem habet dodrantalem, ſed tenuem. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur arido ſolo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Germanorum medici hanc tritam recentemq; peculiariter commendant ad Eryſipelas, ad inflammationes mammillarum, & oris, & pudendorum vlcera. *Idem.*

GERA-

GERANIVM sextum, Italis, *Geranio sesto*.

GERANIVM VI.

GNAPHA-

FORMA.

Matth. Folia profert Altheæ proxima, caules plures, lentos, geniculatos, hirsutos, flores paruos, rubẽtes, balaustij effigie, è quibus rostrata prodeũt capitula. Radix illi est sesquidodrantalis, digiti craßitudine, quæ humotenus rubescit.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & præsertim in Baldo monte in agro Veronensi.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Viribus pręstat vulnerarijs, & ijs omnibus, quibus & cætera genera.

GNAPHALIVM, Græcis, Γναφάλιον. Italis, *Gnafalio.*

GNAPHALIVM.

FORMA.

Gnaphalium planta est incana tota, tomentosáque, caulibus compluribus fruticans, circa quos totos folia insunt crassiuscula, oblonga, lanuginosa, ac mollia: quæ verò in caulium summitate spectantur in rosæ modum orbiculata sunt. Radicem habet multifidã, ac lignosam. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit raris in locis in Italia, & gaudet apricis, & siticulosis. *Idem.*

QVALITATES.

Gnaphalium, ideo sic nominatum est, quòd folijs eius mollibus, ἀντὶ γναφάλιων, hoc est, pro tomentis vtantur: sunt autem candida, & mediocriter adstringunt, proindeq; sunt, qui ex vino austero dysentericis propinent. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Bibuntur efficaciter folia ex vino austero ad dysenteriam. Quinetiam ad diarrheam & cæliacas passiones. Prosunt quoque enterocellis in puluerem hausta. DIOSC. *Matth.*

GNAPHA-

*GNAPHALIVM vulgare, Impia Plinij, Herba torminalis. Germa. Rhurkraut.

GNAPHALIVM VVLGARE.

FORMA.

Incana tota est, vt prior, & quæ tomenti vicem præstare possit, caules pmit exuccos, mollibus, lanuginosisque folijs refertos, diuaricatos in ramos complures, quorum nouelli superāt longitudine vetustiores, & rotunda florū capitula quę modo nata sunt altius surgentia despiciunt inferius relicta ortu priora. Semine pusillo seipsam serit quotannis, radice namque pusilla non diuturna nititur.

LOCVS.

Nascitur in locis sabulosis apricisque aggeribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem huic ascribuntur, quæ priori.*

TYPHA, Græcis, Τύφη. Italis, *Mazza sorda*. Germanis, Moßkolben/ seu Narrenkolben. Hispanis, *Bohordo, seu Iunco Amacorocado*. Gallis, *Mache, seu Masse de iunc*.

TYPHA.

FORMA.

Folium edit Cyperidi simile, caulem album, leuem, æquabilem, florem in cacumine ambientem, densum, qui in pappos soluitur, quod paniculam aliqui vocant. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in paluſtribus, & aquis ſtagnantibus. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Huius herbæ flos ſuillo adipe eloto exceptus, ambuſtis medetur. *Idem.*

FILI-

FILIPENDVLA, Italis, *Filipendula, Quibusdam Oenanthe, sed falso.* Germanis, Roter Steinbrech/Erdt Eicheln.

FILIPENDVLA.

FORMA.

Matth. Folijs est numerosis ab vno pediculo vtrinque seriatim dependentibus, pimpinellæ siue sanguisorbæ modo, magis tamen sese stipantibus, oblongis, & per ambitum denticulatis, caulib. sesquicubitalibus, in quorum fastigijs flores sunt albi, in vmbellæ ferè speciem cohęrentes, atque odorati. Radices habet multifidas, funiculi modo exiles, sed globulis numerosis refertas perinde, ac in pæonia fœmina, sed longè minoribus, oblongis, & rariusculis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in pratis & herbosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radix pota vrinæ remoratui, eiusque stillicidio auxiliatur. Item renum, tum calculis, tum doloribus. Eadem stomachi inflationes discutit. Medetur suspiriosis, & ægrè spirantibus, omnibusque in vniuersum morbis, quos pituita excitauerit. Radicum siccarum puluis vtiliter inspergitur comitialium cibis.

OENAN-

OENANTHE, Bulbocastanum, Tralliani, Græcis, Οἰνάνθη. Italis, *Enante*. Germanis, Erd Kesten.

OENANTHE I.

FORMA.

Folia habet pastinacæ, florem candidum, caulem crassum, palmi altitudine, semen atriplicis. Radicem magnam in multa rotunda capitula extuberantem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in petris. *Bulbocastanum agris innascitur.* DIOSC.

QVALITATES, ET VIRES.

Semen, caulis, & folia cum mulso vino pota, secundas eijciunt. Radix ex vino vrinę stillicidio conuenit. *Idem.*

APPENDIX.

Si huic plantæ caules inessent crassi, assererem profectò legitimum esse Oenanthe.

OENANTHE secundum. Italis, *Filipendola seconda*.

OENANTHE II. ET III.

FORMA.

Matth. Folijs est pyrethri, aut pastinacæ syluestris non absimilibus, caule fœniculaceo, qui vmbellas in summitate gerat, è ramis dependentes. Radicibus per omnia filipendulæ similibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit in collibus, & locis à Sole illustratis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Creditur ijsdem esse viribus, quibus filipendulam præstare diximus.

OENANTHE TERTIVM.

Matth. Folia promit Gingidij, caulem fœniculaceum striatumq; è cuius ramis vmbellæ oriuntur candidæ, Radicibus numerosis filipendulæ similibus, sed vegetioribus globulis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in amœnis tractibus & in montibus.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Nihil differt suis viribus à præscriptis.

OENAN-

OENANTHE aquatica, repens. Italis, *Filipendola ſerpeggiante.*

OENANTHE IIII.

FORMA.

Herba eſt humi ſerpens, folijs tertij ferè ſimilibus, exilioribus tamen, & magis laciniatis, caule ſinuoſo, ſtriatoq́ue. Capitulis in ſummitate hirſutis, in quibus ſemen. Radices mittit plures, rapunculi ferè effigie, non ſolum in ima caulis parte, ſed etiam in ramis, qui humi ſerpentes, radices quoq; faciunt. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in incultis locis. *Matth.* *In paludibus ſponte naſcitur ſine radicum tuberculis, has enim in hortos tranſlata aut in aridam deplantata ſibi demum adſciſcit.*

QVALITATES, ET VIRES.

Et ſi nihil certi de eius viribus, nobis conſtet: putamus tamen à cæteris Filipendulis non multum differre. *Idem.*

APPENDIX.

Oenanthe, has plantas, ideo appellare libuit, quòd ita Filipendulam, cuius ſunt ſpecies, vulgares vocent. Atqui re vera nec œnanthe ſunt, nec eius ſpecies.

CONYZA, Græcis, Κονύζα. Italis, *Coniza, seu pulicaria*. Germanis, Geel Müntz
Hispanis, *Attadegua*. Gallis, *Herbe aux puces*.

CONYZA.

GENERA.

DIOSC. Tria eius habentur genera, maius, minus, & medium. * inueniuntur etiam plura, & nos quartum adiecimus. *

FORMA MAIORIS.

Idem. Folijs est oliuæ similibus, latioribus tamen, & frutice altiori, graui odore, hirsutis, pinguibus, caule binum cubitorum, flore fragili, lutei coloris, qui in pappum abit. Radicibus superuacuis.

LOCVS.

Matth. Nascitur in campestribus, in collibus, & amœnis locis.

QVALITATES.

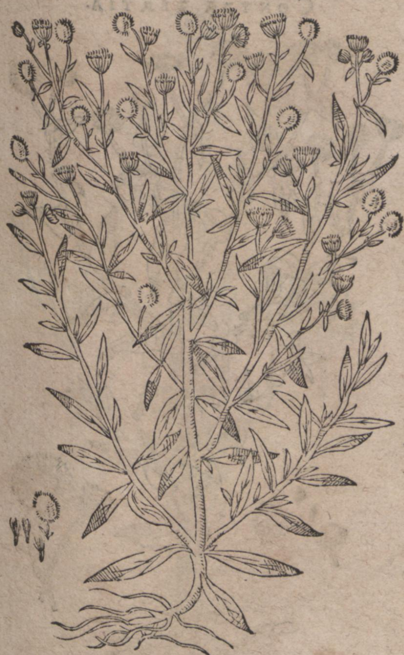
Gal.7. sim. me. Conyza maior, & minor adsimilis sunt tum temperaturæ, tum facultatis. Gustui amaræ, & acris. Excalfaciuntque admodum luculenter, adeo vt tertij sint ordinis excalfacientium, & desiccantium.

VIRES.

DIOSC. Frutex totus suffitu, substratuq́; serpentes fugat, culices abigit & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentium plagis, tuberculis, ac vulneribus. Flores, & folia cum vino ad menses, partusq́; eijciendos bibuntur. Item contra vrinæ stillicidia. Arquatum morbum, & tormina, comitiales pota ex aceto adiuuant. Decoctum in desessionibus vuluæ affectibus medetur, impositus succus abortum facit. Herba ex oleo efficaciter horroribus oblinitur.

CONYZA minor, Græcis, Κονύζα μικρά. Italis, *Coniza minore.*

CONYZA MINOR.

FORMA.

Folijs prouenit alterius angustioribus, frutice breuiori, pedali longitudine, & odore quidem præstantiori, cætera verò maiori similia habet.

LOCVS.

Prouenit secus itinera, in campestribus, & in amœnis.

QVALITATES, ET VIRES.

Adsimilis cum maiori est temperaturæ: quinetiam facultatis. *Galen.* DIOSC.

CONYZA tertia, Græcis, Κονίζα τρίτη. Italis, *Coniza terza.* Germanis, Geel Müntz.

CONYZA TERTIA.

FORMA.

DIOSC. Caule est crassiore, & molliore, folijs mediæ inter maiorem, & minorem, amplitudinis, minime pinguis, multo tamen grauioris odoris, & iucundioris.

LOCVS.

DIOSC. Prouenit humectis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. *Matth.* Potest omnia quæ priores, sed imbecillius operatur. Peculiariter autem auxiliatur siccæ farina dysentericis, si quotidie drachmæ duæ propinentur ex vino rubro austero.

*CONYZA QVARTA.

FORMA.

Rubicundum profert caulem è radice tenui alba, qui folijs angustis, aliquantum pilosis, in acumen desinentibus, & parum incisis, vestitur. In summo aliquot ramuli sustinent flores luteos, præcedenti similes quibus proculdubio etiam papposum semen respondet.*

LOCVS.

Nascitur in pratis.

HEMEROCALLIS, Græcis, Ἡμεροκαλλις. Italis, *Hemerocalle, & Giglio saluatico.* Germanis, Heydnisch Lilien. Hispanis, *Lirio amarilho.* Gallis, *Lis iaune.*

HEMEROCALLIS.

FORMA.

DIOSC. Folium, & caulem habet Lilij, herbacei coloris, vt porrum. Flores in caule per singulos exortus terni, aut quaterni erumpunt lilij diuisura, quoties dehiscere cœperunt, colore per quàm pallido. Radix magna est, atq; bulbosa.

LOCVS.

Matth. Prouenit in segetibus, & campestribus inter vepres.

QVALITATES.

Gale.6. simp. me. Hemerocallis radicem habet lilij radici similem, non figura tantum, sed & viribus. prodest non secus atque illa igni ambustis, quippe quæ leuiter digerentem facultatem habeat, & cum hoc repulsorium quiddam.

VIRES.

DIOSC. Pota radix, aut cum melle, & lana in pesso supposita, aquam educit, & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes à partu contractas, oculorumque collectiones mitigat. Radix, & folia igni ambustis vtiliter illinuntur.

HEME-

HEMEROCALLIS altera, Italis, *Giglio saluatico secondo*. Germanis, Türckisch Goldwurtz.

HEMEROCALLIS ALTERA.

FORMA.

Alteram facie æmulatur, sed radicem habet, quæ pluribus, & paruis coagmentatur bulbis. quin etiam flores profert Martagi modo repandos, prioris hemerocallis colore, vt eius imago quam hic adiecimus palam demonstrat. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem præstare possunt, tum radix, cum folia, quæ prior.

LILIVM conuallium, Italis, *Lilio conuallio.* Germanis, Meyenblümlin. Gallis, *Muguet.*

LILIVM CONVALLIVM.

FORMA

Matth. Folia profert, quadantenus plantaginis effigie, sed tenuiora, læuia, neruisque carentia, cauliculos iunceos, triangulares, tenues, ac molles, obsequiososque, in quibus flores exeunt plures balaustij, aut arbuti florum effigie: odore eximio, & per quam iucundo, è quibus baccæ enascuntur virides, quę per maturitatem rufescunt. Radices demittit laxas, longas, fibris, capillamentisq; refertas, nullis adiacentibus bulbis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, & in eorum conuallibus.

QVALITATES.

Idem. Flores excalfaciunt, attenuant, digerunt, prouocant.

VIRES.

Idem. Aiunt iuuare cor, atque cerebrum, ac omnes principes facultates. Idcirco resolutis, comitialibus, conuulsis, vertiginosis, veternosisque, animi deliquio laborantibus, & cordis pulsatione affectis inhibent. Item ægrè parturientibus stillatitiam florum aquam vtiliter potandam censent, & oculorum inflammationes eandem sanare putant.

CENSVRA.

Qui Lilium conuallium Ephemerum alterum faciunt, ijs mens sana non est.

LEV-

LEVCOIVM, Græcis, Λευκόϊον. Mauritanis, *Keiri, Cheiri, ſiue Alcheiri*. Italis, *Viola bianca, & pauonazza*. Germ. Rot/Braun/vnd weiß Veil. Hiſp. *Violetas amarilhas, & violetas blanquas*. Gallis, *Violers rouges, blanches, ſeu Violetz*.

LEVCOIVM ALBVM, ET PVRPVREVM.

GENERA.

Tria Leucoij viſuntur genera, nempe Album, Purpureum, & Aureum. *Matth.*

FORMA.

Proſiliunt omnia genera cubitali altitudine, ramoſa, fruticoſaq́; caulibus braſſicę exilioribus, ſed foliorũ facie variant. Namq́; tametſi omnibus folia ſunt oblõga, id tamen ꝙ luteis exit floribus, folijs eſt longioribus, numeroſioribus, viridioribus, ac magis in acutum deſinentibus. Cætera verò nempe album, & purpureum folia gerunt breuiora, latiora, & minime mucronata, quinetiam ſupernè, infernéq; caneſcentia. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis, & fictilibus ad exornãdas ædium feneſtras. *Idem.*

QVALITATES.

Leucoij frutex vniuerſus extergẽtem facultatem poſſidet, ac tenuium eſt partium, plus tamen flores, & inter hos qui ſunt ſicciores, magis etiam quã virides: Radices ſimilis quoq; ſunt facultatis, niſi quatenus craſſioris ſunt eſſentiæ, & magis terrenæ. *Galen. 7. ſim. me.*

VIRES.

Sicci flores oculorum cicatrices craſſas extenuant, tum menſes quoq; decoctum eorum mouet, & ſecundas, fœtumq́; emortuũ elicit, & ſi bibatur viuum quoq; perimit, & abigens eſt medicamẽtum. Eſt enim id vt ſi ꝗ aliud amarum. Sic decoctũ eius ſi non merũ fuerit, ſed aqua miſtum vteri phlegmonas perfuſum ſanat. potiſſimũ quę diuturno tempore ad ſcirrhi modũ induruere, ſic cum cerato vlcera ægrè ad cicatricẽ peruenientia curat. Sunt verò etiã ꝗ cum melle ad oris vlcera adhibeant. Semẽ quoq; ijſdẽ facultatibꝰ pręſtat. Radices ex aceto illitæ lienes induratos ſanant. Quinetiam phlegmonas in articulis induratas.

LEV-

LEVCOIVM aureum, Græcis, Λευκόϊον ὠχρὸν. Italis, *Violagialla*. Germanis, Gelb Negel Veil.

LECOIVM AVREVM.

FORMA.

Matth. Folijs est longioribus, numerosioribus, viridioribus, & magis in acutum desinentibus. Flores edit luteos, odoratosque.

LOCVS.

Idem. Seritur passim in hortis, & fictilibus.

QVALITATES ET VIRES.

DIOSC. Præstat ea omnia, quæ cætera genera, sed longe valentius. Ideoque præcipui est in medicina vsus.

PHIL-

PHYLLVM, Græcis, φύλλον. Germanis, Welsch Bingelkraut.

PHYLLVM.

GENERA.

Duum est generum, θηλυγόνον, & ἀρρενογόνον. DIOSC.

FORMA.

Telygonon prouenit musci modo, folio oleæ, sed colore magis herbaceo, caule tenui, breui radice exili, florem album profert, semen papaueris maiusculum. Arrhenogonum verò cætera huic simile habet, solo fructu distat, habet enim racemosum quiddam deflorentibus oleis non dissimile. DIOSC.

LOCVS.

In saxosis nascitur. *Idem.*

VIRES.

Arrhenogonon pota masculini sexus partus, vt telygonum fœminei, facere proditur.

TESTI-

TESTICVLVS, Græcis, ὄρχις, & ἀῤῥενογόνον. Mauritanis, *Chasi*, *Alchelb*. Italis, *Testicolo di cane*. Officinis, *Testiculi vulpis*. Germanis, Knabenkraut. Hispan. *Coyon de perro*. Gallis, *Coullon de Chien*.

GENERA.

Duo tantum genera Dioscoridi recensentur. Sed re vera plura passim spectantur, vt ex iconibus hic seriatim appictis palam fiet.

FORMA.

DIOSC. Is qui Cynosorchis dicitur folijs exit circa caulem, & ima eius parte in terra striatis Oleæ molli similibus, longioribus, angustioribus, læuibus, caule dodrantali, florib⁹ purpureis, radice oblonga oliuæ modo, angusta, duplici ordine, superiore quę plenior est, inferiore quę mollior, & rugosior. Alter verò Serapias appellatus, folijs est porri, latioribus, oblongis, pinguibus ex alarum sinu inflexis, caule palmeo, floribus planè purpureis. Radice testiculis simile.

TESTICVLVS.

LOCVS.

DIOSC. Nascit in petrosis, & sabuletis.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Cynosorchi vis inest humida, & calida, ac gustātibus dulcior apparet. Cæterum maior radix multam videtur habere humiditatem excrementitiam, & flatuosam. Altera verò, minor videlicet, contra admodum elaborata est, ita vt eius temperamentum ad calidius, & siccius vergat. Orchis verò, quem & Serapida nuncupant, ficciorem facultatem obtinet, quàm vt primi ordinis haberi mereatur.

VIRES.

DIOSC. Eduntur Cynosorchis radices coctæ, vt bulbi, ex quibus si maiores edūt viri, mares generare dicuntur, si minorem fœminæ, alterū sexum. Illius verò radix qui Serapias appellatur, illita tumores discutit, vlcera purgat, & serpere eadem non patitur, abolet fistulas, & illitu inflammationes delet. Aridę radices nomas inhibent, sanantq; putredines, & oris vlcera cacoethe. Aluum sistunt è vino potæ. De hac eadem, quæ de Cynosorchi produntur.

TESTI-

TESTICVLI SPECIES II.
ET III.

FORMA.

Secundi, tertijq; Testiculi forma ex duabus his imaginibus circunscribi potest. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis montium, collibus, & herbosis pascuis. *Idem.*

VIRES.

Vires cum cæteris vniformes habet.

TESTI-

FORMA.

Matth. Ex hac imagine facile quiſpiam quarti teſticuli formam concipiet.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in montibus, & præſertim in pratis.

VIRES.

Idem. Vires illi eædem ſunt quæ & cæteris.

TESTICVLI SPECIES IIII.

TESTI-

TESTICVLI SPECIES V.

FORMA.

Folia gerit plantagini proxima, gemina, supernè striata, caulē dodrantalem, glabrum, leuemq́; , flores spicatos, candidos, odore longe suauissimo, radices (vt cæteri) duas oleæ magnitudine, longiusculas, nonnihil hirsutas.

LOCVS.

Prouenit in syluis & vallibus, & locis syluestribus, herboso solo.

VIRES.

Ea omnia potest, quæ cætera genera.

PALMA Christi maior. Italis, *Palma di Christo maggiore*. Germ. Händlinwurtz

PALMA CHRISTI MAIOR.

GENERA.

Duum est generum, Alterum maius, Alterum minus.

FORMA MAIORIS.

Matth. Maius folia habet allij, latiora, nigris infecta maculis, caulem rotundum, læuem, florem spicatum, varium, in purpura albicantem, odore non ingrato. Radices duas, quæ sanè caninos testiculos referrent, nisi processibus quibusdam, quasi digitis humanam manum exprimere viderentur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, potissimum in pratis, & herbosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Ea omnia præstat, quæ canini Testiculi. Peculiariter autem radices potæ crassa corporis excrementa pellunt, faciemq; detergunt. Dantur maniacis magno iuuamento, quin & in neruorum affectibus. Semen
Nicolaus Florentinus. drachmæ pondere in vino potum comitialibus conuenit. Febrem quoque quartanam curant radices duarum drachmarum pondere haustæ.

PALMA

PALMA Christi minor. Italis, *Palma di Christo minore*. Germanis, Brendelin.

PALMA CHRISTI MINOR.

FORMA.

Folijs constat croci, caule dodrantali, iunceo, læuiq;, in cuius cacumine flos emicat purpureus amaranthi æmulus, saturatiori tamen purpura splendens, qui recens odorem quàm suauissimum spirat. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in pratis altorum montium. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Florum exiccatorum puluis datur vtiliter potandum dysentericis, ex aqua in qua ferrum extinctũ fuerit. Idem totius plantæ stillatitiam aquam præstare aiunt. *Idem.*

HORMINVM, Ὅρμινον. Italis, *Horminio*. Germ. Welsch Tag vnd Nacht.

HORMINVM.

GENERA.

DIOSC. Horminum duplex habetur, domesticum & syluestre.

FORMA DOMESTICI.

DIOSC. Planta est folijs marrubio similis, sed maioribus, caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectant. *Matth.* Flores edit in caule secundum folia per interualla prodeuntes purpureo colore, in quibus diuersum semen concluditur.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Semen ad venerem stimulandam bibi cum vino volunt. Purgat cum melle argemas, albuginesq;. Illitum ex aqua tumores discutit, eo etiam aculei ex corpore extrahuntur. Idem effectus est illitæ herbæ.

HORMI-

HORMINVM syluestre, Græcis, Ὅρμινον ἄγριον. Italis, *Horminio saluatico*. Germ. Wilder Scharlach/Wilde Salbey.

HORMINVM SYLVESTRE.

FORMA.

Folio est Saluiæ ferè simili, caule sesquipedali, aspero, quadrangulo, subhirsuto, striatoq;, flore saluiæ, purpurascente, siliquis numerosis in humum reflexis, in quibus semen rotundum, fusco colore. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in campestribus, in pratis, secus itinera, & herbosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eadem omnia præstat, quæ de domestico scribuntur. *Idem.*

SCLAREA, Italis, *Sclarea, Scarleggia, seu herba di san Giouanni. quibusdam Matrisaluia.* Germanis, Scharlach. Gallis, *Orual, seu Toutebonne.*

SCLAREA.

FORMA.

Matth. Folijs exit hormino quadruplo maioribus, ac latioribus, subasperis, crispis, humi accubantibus, caule sesquipedali, & quandoq; maiori, hirsuto, firmo, quadrangulo, à cuius medio plures oriuntur rami. in quibus spicati exeunt flores subpurpurei, odore eximio, & quadam cum grauitate iucundo, ex his calyculi oriuntur, in quibus habetur semen nigrum pellucidum, ac rotundũ. Radice nititur multifida subnigricante.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & viridarijs.

FACVLTATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, discutit, aperit, resoluit.

VIRES.

Idem. Folia ex aceto imposita, panos per se, vel cum melle discutit. Item furunculos anteaquam acuminentur. Italæ mulieres seminis granum oculis caligantibus intromittunt, nec inde auferunt nisi caligine soluta.

APPENDIX.

Idem. Sclarea & si Dioscoridis Horminum non est, ego tamen Horminum maius, aut odoratum appellauerim.

SECV-

SECVRIDACA, Græcis, Ἡδύσαρον. Vnguentarijs, *Pelecinum.* Italis, *Securidaca.* Germanis, Groß Peltschen.

SECVRIDACA MAIOR.

GENERA.

Duum est generum, Alterum maius, Alterum minus. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Folijs exit ciceris, vndecim ex vno processu erumpentibus, cauliculos edit tenues, lentosq́;, floribus diluto colore, purpurascentibus vt in piso, sed minoribus. Siliquas habet quadamtenus falcatas, pressas, adunco cacumine, in quibus rufum concluditur semen ancipitis securis effigie. Vnde illi nomen. amaro sapore. Radice vnica nititur, paucis adnatis fibris. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in segetibus, & hordeis. DIOSC.

QVALITATES.

Hedysari semen colore rufum est, vtrinque anceps, vti securis. Amarum, & subacerbum apparet. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Semen haustum stomacho vtile, cum melle ante coitum subditum concipiendi spem adimit. Additur in Antidotis. Viscerum obstructiones expurgat. Idem præstant totius fruticis ramuli. DIOSC. *Gal. ibid.*

SECVRIDACA minor, Græcis, ἡδύσαρον μικρὸν. Italis, *Securidaca minore*. Germanis, Klein Peltſchen.

SECVRIDACA MINOR.

FORMA.

Matth. Maiori ferè adſimilis eſt, folia tamen minora ſpectantur, numeroſiora, & in cacumine retuſa. Quin etiam & caules, & rami & cæteræ quotquot ſunt partes minores habentur. Flores edit alteri haud abſimiles, ſed puſillos, è quibus cornicula proueniunt rotunda, incurua, acuminato cacumine, quæ per maturitatem rufeſcunt. Semen in his contentum alteri ſimile eſt, ſed minus, ac tenuius.

LOCVS.

Idem. Naſcitur & ipſa inter ſegetes in agris.

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia, quæ maiori aſcribuntur, ea quoq; in minori reperiuntur.

ONOSMA,

ONOSMA, Græcis, ὄνοσμα. Italis, *Onoſma.*

ONOSMA.

FORMA.

Oblonga folia habet, anchuſę modo, lõgitudine quatuor digitorum, & vnius latitudine, mollia, in terra iacentia, ſine caule, ſine ſemine, ſine flore. Radice nititur oblonga, tenui, infirma, rubeſcente. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in aſperis. *Idem.*

QVALITATES.

Onoſma ex acri & amara conſtat ſubſtantia. *Gal. li. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Folia ex vino pota partus extrahunt. Prægnãs ſi eam ſupergradiatur abortum facere dicitur. DIOSC.

NYMPHÆA, Græcis, Νυμφαία. Mauritanis, *Nilofar, seu Nilufar.* Barb. *Nenufar.* Italis, *Nimphea.* Germanis, Weiß Seeblumen/& Haarwurtz. Hispanis, *Escudetes del rio, & Higos del rio.* Gallis, *Blanc de eau, siue Lunet de eau, siue Lu de stagn.*

NYMPHÆA ALBA.

GENERA.

Matth. Tria eius habẽtur genera, duo magna, alterum quidẽ album, alterum Luteum, & tertiũ, quod paruũ appellatur.

FORMA ALBÆ.

DIOSC. Folijs est fabæ Ægyptiæ, minoribus, & longioribus, alijs in summa aqua, alijs demersis, pluribus ex eadem radice prodeuntibus. Flore albo, Lilio simili, & in medio crocos habente, cũ defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput extuberat, nigro semine, denso, & lato, lẽti gustus. Caulis est lęuis, niger, minimè crassus, Ægyptiæ fabæ cognatus. Radix nigra, crassa, scabra, clauæ similis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in paludibus, & stagnantibus aquis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Nymphææ tum radix, tum semen deficcãdi vim habet, citra morsum. Porrò nonnullam etiam abstergendi vim obtinet.

VIRES.

DIOSC. Sicca cum vino pota cæliacis, dysentericisque auxiliatur, & Lienem absumit. Radix stomachi, & vesicæ doloribus illinitur, vitiliges ex aqua emendat, imposita cum pice alopecijs medetur. Eadem cõtra veneris insomnia bibitur.

Matth. Paratur è floribus oleum ipsis in eo insolatis, quo vtuntur medici, vbi refrigerare ac humectare sit opus. Soporiferi enim quidpiam illi inest, folia recentia renibus admota seminis profluuia sistunt.

NYMPHÆA

NYMPHÆA altera, Græcis, Νυμφαία ἑτέρα. Italis, *Nimphea gialla.* Germanis, Gelb Seeblumen.

NYMPHÆA LVTEA.

FORMA.

Folijs est antedictæ, radice alba, scabra, flore luteo, nitente rosæ simili. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit & hæc in stagnis, lacubus, & paludibus. *Matth.*

QVALITATES.

Desiccandi vim habet tum semē, tum radix citra omnem morsum, & nonnihil abstergunt. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Huius semen & radix, contra fœminarum profluuia efficaciter ex vino nigro bibuntur, cætera cum altera paria sunt. Attamen huius radix ad mulierum profluuia imbecillior. DIOSC. *Gal.*

CENSVRA.

Qui putāt Arabum, & Græcorum Nympheas diuersas esse plantas, procul-dubio hallucinantur.

NYMPHÆA

NYMPHÆA parua, Græcis, Νυμφαία μικρά. Italis, *Nimphea piccola*. Germanis, Klein Seeblum.

NYMPHÆA PARVA.

FORMA.

Matth. Folijs est aliarum facie similibus, sed brassicæ marinæ paulò maioribus. Flore candido, capitulis exiguis, vt in cappari, semine intus papaueris magnitudine.

LOCVS.

Idem. Nascitur in Lacubus, & paludibus, circa eorum litora, in aqua tamen, nec alibi eam videre licuit, præterquam in Boëmia.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Imbecillioribus longè viribus est, quàm cætera de quibus diximus.

*NYMPHÆA

*NYMPHÆA parua alia.

FORMA.

Folijs est circinitatæ rotunditatis, subtilissimis, prodeuntibus è radice longa duos digitos, inferius recurua, colore partim viridi, partim sublutea, superius præsertim, nodis quibusdam protuberantibus, inęqualiter cõpacta, quorum singulis in medio nigricantia duo puncta insunt, à fibris quæ deciderunt, relictæ, enascuntur ab hac fibræ complures, albæ, crassiusculæ, spõgiosæ ad octo digitorum longitudinem, sapore nullo insignes. Floré non vidi.

LOCVS.

Nascitur in Heluetia sub Suamedinga pago.*

ANDRO-

ANDROSACES, Græcis, ἀνδρόσακες. Italis, *Androſace.*

ANDROSACES.

FORMA.

DIOSC. Androſaces herba eſt amara, tenues ſpargens iuncos, ſine folijs, folliculos in capitibus habens, in quibus ſemen continetur.

LOCVS.

Idem. Gignitur in Syriæ maritimis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. ſimp. me. Androſaces humida, & acris herba eſt.

VIRES.

DIOSC. Ea drachmis duabus ex vino pota hydropicis copioſam vrinam ciet: eũdem effectum præſtat, & ſemen potũ, & herbæ decoctum: podagris vtiliter illinitur.

ANDROSACES ALTERA.

Sunt qui putent hanc plantam Androſacem legitimã eſſe, quod è Syriæ maritimis allatam ſciant. Verùm cùm folia in ſummitate gerat, non poſſum ego facilè eorum ſubſcribere placitis, eam tamen hic excudi curauimus, vt aliorum quoque ſit iudicium. *Matth.*

ASPLENVM.

ASPLENVM, quod Scolopendrium aliqui vocant, Græcis, ἄσπληνον. Maurita. *Scolofendrion.siue Sculufendrium.* Officinis, *Cetrach.* Italis, *Aſpleno, & Cetrach, ſeu herba indorata.* Hiſpanis, *Doradilha.* Gallis, *Cetrach.*

ASPLENVM.

FORMA.

DIOSC. Folijs eſt multis ſcolopendræ animali ſimilibus, ab radice vna prodeuntibus, nec caulem, nec floré, nec ſemen habet. Folia polypodij modo diuiduntur, ſubterflaueſcentia, hirſutaq; , ſupernè viridia.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Naſcitur in parietibus, ſaxiſq; ſiliceis (oppidorum mœnijs) & opacis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. ſimp. me. Aſplenum tenuium quidé partiũ, non tamen calida herba eſt, hac vtiq; ratione, & lapides frangit, & lienes liquat.

VIRES.

DIOSC. Folia in aceto ferueſacta, & per dies quadraginta pota, lienem abſumunt, quibus etiam contritis, lienem ex vino illini oportet, ſtranguriæ & regio morbo prodeſt, ſingultum ſedat. Calculos in veſica comminuit, conceptum adimere creditur per ſe aut cum Muli liene appenſa. Tradunt nocte ſilente Luna huius rei gratia effodienda. Ponitur in decoctis, quæ ad melancholicos parantur morbos.

HEMIO-

HEMIONITIS, Græcis, Ἡμιωνῖτις. Italis, *Hemionite*. Germ. Welsch Hirschzung.

HEMIONITIS.

FORMA.

Folium emittit dracunculi, lunatum, radicibus cohæret multis, tenuibus, nunquam florem, neq; semen, neq; caulem gignit, austero tota planta sapore. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in petrosis. Itaque Romę nasci eum scribunt prope magnum amphitheatrum, quibusdam in ruderibus, aut ædificiorum ruinis. DIOSC.

QVALITATES.

Adstrictionem simul & amaritudinem possidet. *Gal.6. simp. me.*

VIRES.

Ex aceto pota lienem absumit.

Italis, Sferra cauallo, ita appellatur, quòd equis calceos ferreos calcata extrahat, Chymistis Lunaria minor. Quibusdam securidaca etiam nuncupatur.

SFERRA CAVALLO.

FORMA.

Matth. Folijs exit minori Securidacæ proximis, pusillis, cordisq; faciem referentibus, incurua secundum longitudinem excurrente linea, pluribus vtrinq, è longo pediculo emergentibus siliquis oblongis, pressis, numerosis, altera parte sinuatis incisuris diuisis, foraminum rotundorum speciem referentibus, prominente vtrinq; orificio. Caules habet angulosos, striatosq; ramulis numerosis refertos, semē è siliquis prodit lunatum, bicorne. Vnde apud chymistas Lunariæ nomen adinuenit.

LOCVS.

Idem. Oritur in altis montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Nullum quod sciam habet in medicina vsum, quamuis non desint herbarij, qui eam in potionibus vulnerum addant. Chymistæ hac tantum ex argento viuo argentum purum fieri fabulantur.

LVNA-

LVNARIA minor, siue Lunaria Botrytis. Italis, *Lunaria del grappolo*. Germanis, Monrauten/Monkraut.

LVNARIA MINOR.

FORMA.

Caule constat simplici, dodrantali, rotundo, lento, gracili, è cuius medio in latus ramusculus exit costæ effigie, cui folia insunt vtrinq; septem, aut plura, lunata, crassa, firmaque brassicæ marinæ modo. flores profert in summitate caulis oxalidis minoris modo, semine rufo, rotundo, in vuæ modum racematim cohærente. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in altis montibus herboso loco. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vulneraria est planta, efficaxq; vulneribus recentibus glutinandis. sanat pota intrinsecas corporis fracturas, & extrinsecas quoq; illita, quare miris celebratur laudibus ad puerorum enterocellas. Datur vtiliter, commodeq; dysentericis, planta tota in puluerem contrita ex vino austero pota. Albas vteri fluxiones supprimit, quemadmodum, & rubentes. *Idem.*

*LVNARIÆ RARIOR SPECIES.

In Anglia quædam species huius nostræ Lunariȩ inuenitur quæ pluribus folijs donatur, & nonnunquam pluribus etiam racemulis, quam deliniari iussi, vt alijs quoque herbarum inuestigatoribus hæc varietas innotesceret.*

CHAMÆ-

CHAMÆMELON, Græcis, Ἄνθεμις. Italis, *Camamilla*. Germanis, Camillen. Hispanis, *ManZanilla*. Gallis, *Camenima, & Camomille.*

ANTHEMIS SIVE CHAMÆMILLA.

FORMA.

Rami sunt illi dodrantales, &sæpe maiores, fruticosi, alis multis, concaui, tenuibus foliolis, paruis, numerosis, rotundis capitulis, floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, & odoratis. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit iuxta semitas in aruis, inter segetes & in pratis. DIOSC.

QVALITATES.

Chamæmelum tenuitate quidem rosę persimile est, calore verò ad olei facultates magis accedens, animali tum familiares, tum temperatas, quapropter lassitudinibus, si quid aliud confert, doloresq́; sedat, mitigatq́ue. Præterea tensa remittit, & laxat, quæq; mediocriter dura sunt, emollit, quæque constipata rarefacit, excalfacit, & desiccat ordine primo. *Galen. lib. 4. & 6. simp. me.*

VIRES.

Potu, & insessione menstrua pellit, partus, vrinam, calculosq́;, aduersus inflationes, & ilei tormina bibitur. Bilem suffusam expurgat, iocinoris vitia sanat. Eius decocto vesicæ fouentur, & renes in calculi dolore, vrinam ciet, Ægilopis illita medetur, commanducata vlcerum eruptiones in ore sanat. In summa omnibus ferè humani corporis morbis medetur.

*CHAMÆMELUM Romanum flore multiplici.

FORMA.

Multo suauius, & Aromaticum quiddam olet, & tenerioribus repit cauliculis, foliolis quoq; breuioribus ornatur, & imprimis floribus cõmendatur adeo dense stipatis foliorum luxuria, vt nonnunquam centrum luteum prorsus operiant.

LOCUS.

Instructiorib⁹ tantum hortis familiaris est in Germania. Sed circa Aurelias sponte nasci quidam referunt.

QUALITATES, ET VIRES.

Præstantior est facultatibus suis quam vulgaris, Et præcipue ex huius floribus, succo & vino albo syrupus conficitur ictero splenis & hydropi vtilissimus.*

ADONIS,

ADONIS, Eranthemon quorundam. Germ. Feldtrößlin/ Margrethen Blümlin.

ADONIS.

Sunt qui hanc plantam, quam quidam Virgilij Adonidem vocant, eam Chamæmeli ſpeciem faciant, quę flore purpureo prouenire aſſerit Dioſcorides. Sed proculdubio falluntur, quòd ipſiuſmodi Anthemidis flores in medio aureo ſint colore, & per ambitum, vt in Amello. *Matth.*

*Huius vero floſculi apices quidem luteolos habent ſed raros & ſæpius nigros circa capitulum fuſcum & obſcure virens, & folia in rubore ſplendentia verſus medium atra, calix quinis folijs cōſtant, quæ & ipſa rubent intrinſecus. caules tenuibus folijs veſtiuntur, ſylueſtris nigellæ ſimilioribus quam Chamæmeli vel Anthemidis folijs. Echinatum capitulum efficiunt ſemina cohęrentia, quę ſub finem æſtatis delapſa creſcunt, perficiunt autem caulem & florem ſequenti æſtate. Herba ſubamara eſt & herbaceum quid redolet. radice nititur gracili, fibrata & lignoſa.

LOCVS.

Naſcitur in agris tantum, inter ſegetes, & à quibuſdam in hortis colitur.

FACVLTATES.

Eius ſemina ad frangendum calculum efficaciſſima ſunt.

*ADONIS FLORE PALLIDO.

FORMA.

Præcedenti in cunctis similis est, præterquam quod flores pallidos habeat, in medio tamen similiter nigricantes, aut in purpuram vergentes. gustu etiam respondet priori.

LOCVS.

Nascitur iisdem quibus prior, locis.*

PARTHENIVM, Græcis, *παρθένιον*. Officinis, *Matricaria*. Italis, *Matricaria, seu Amarella*. Germanis, Mutterkraut/siue Mettram. Gallis, *Matricaire*.

PARTHENIVM.

FORMA.

Folijs exit coriandri, tenuibus, flore per ambitum albo, intus melino, odore subuiroso, sapore amaro. *Diosc.*

LOCVS.

Seritur in hortis, ac etiam sponte nascitur. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit, siccat, aperit, abstergit, prouocat, resoluit, flatus pellit. *Idem.*

VIRES.

Siccatum cum aceto mulso, aut sale potum, non secus atq; epithymum bilem, & pituitã detrahit, suspiriosis prodest, & melancholicis: herba sine floribus pota calculosos, & anhelatores iuuat. Valet decoctum ad insedendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur sacro igni & in collectionibus cum flore. *Diosc.* Epotus succus drachmæ pondere cum saccaro ventris tineas perimit. Illitus, impetigines, alphos, & lentigines emaculat. Peculiariter autem auxiliatur omnibus vteri affectibus, quos flatus, aut pituitosus humor excitauerit: menses ciet, & secũdas. *Matth.* Calefit recens super tegula: & irrorata vino ventri illinitur contra vteri dolores.

TANACETVM, siue Athanasia, Italis, *Tanaceto, siue Daneda*. Germanis, Reinfaren.

TANACETVM.

FORMA.

Matth. Folia gerit maioris millefolij æmulis, aliquanto tamen maioribus, amaro sapore, & odore graui, caulibus bicubitalibus, floribus melinis, aureis globulis similib⁹, vmbellatim quadantenus micantibus. Radice nititur vnica com pluribus adnatis fibris.

LOCVS.

Idem. Prouenit in hortis, ac etiã alibi sponte per se nascitur.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, exiccat, abstergit, aperit, flatus pellit.

VIRES.

Idem. Alui, ventriculi, & vteri flatus discutit. Lumbricos pellit, vrinam ciet, & menses, calculos eijcit, obstructiones viscerum aperit.

BVPHTHAL-

Nomina.

Bvphthalmvm, Græcis, Βέφθαλμον. Latinis, *Oculus bouis.* Italis, *Buphthalmo, siue Occhio di bue.* Arabibus, *Bihar.* Germa. Rinds Aug. Gallis, *Oiel de Beuf.*

Bvphthalmvm.

Forma.

Caules emittit tenues, molDiosc. lesq́ue, folia fœniculi, luteum florem, anthemide maiorem, oculi similitudine, vnde nomen traxit.

Locvs.

Circa oppida naſcitur, & in campeſtribus. *Idem.*

Qvalitates.

Flores anthemidis floribus ſimillimi ſunt, ſed multò illis, tum maiores, tum acriores, proinde & vehementius diſcutiunt. *Gal. li. 6. ſimp. me.*

Vires.

Flores cum cerato triti, tumores, duritiasq́ue diſcutiũt. Aiunt epotam herbam poſt exitum à balneis, Regio morbo correptis colorem tractu temporis reddere. Diosc.

*Bvphthal-

*BVPHTHALMVM flore purpurascente.

FORMA.

Hęc eadem cum priore est, in eo autem differt, quòd flores huius foliosa à parte externa vel in totum purpurascũt, vel saltem per medium purpurascens quiddam habent. Caulis quoque in priore plane viridis, in hoc purpureus est.

LOCVS.

Nascebatur in horto cuiusdam Iurisperiti Geneuæ, trãslata fortè illuc ex vicinis montibus Allobrogum.*

BELLIS

BELLIS maior, Italis, *Primo fiore maggiore, seu Fiore di prima vera, nonnullis Primula veris maior.* Germanis, Genßblum/Kuhblum/S. Johansblum.

BELLIS MAIOR.

GENERA.

Complura Bellidis habentur genera. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Folia gerit prope radicem, quercus modo ſerrata humi accubantia, craſſiuſcula, robuſtaq́;, ſed quæ in caule ſunt anguſtiora, ac lõgiuſcula ſpectantur ſenecionis quodammodo ſus ęmula, complures ab vna radice emittit caules, cubitales, teretes, robuſtos, è quorum ſummis partibus flores exeũt anthemidis, aut parthenij maiores, qui ęſtate ferè tota perdurant, colore intus aureo, & per ambitum cãdido. Radix illi eſt multifida, haud valde deſcendens. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in paſcuis, pratis, ſecus itinera, & in agrorum marginibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Pręſtant flores ad ſtrumas & caluarię fracturas, qui etiam ad thoracis vlcera, quæ in eius cauitatem penetrarunt, in quem vſum Bellim in potionib. addunt. Sunt qui omnia genera commendent ad Iſchiadicos, & reſolutos, commanſa folia ſanant cum oris, tum linguæ exulceratas puſtulas. Eadem tuſa genitalium inflammationes extingunt ac etiam reſoluunt. Herba ipſa recens ex oleo & aceto deuorata, aluum adſtrictam lenit. Id quod etiam præſtat ex iure pinguium carnium decocta, & vnà cum iure ſumpta. *Idem.*

*BELLIS media, siue syluatica, seu montana.

GENERA.

Duo habentur genera, mas & fœmina forte, differũt enim colore, magnitudine & latitudine foliorum.

FORMA.

A. Caules plures habere solet, à duobus ad octo, singulos cum singulis floribus, nisi preter naturam duo siue distincti siue in vnum confusi flores vni cauli insideant, quod nõ raro ei accidit, & tum caules nõ rotundi sed latiores sunt. Folia ei sunt oblõgiora, angustiora, caules quoque lõgiores. In B. vero latiora sunt folia & caulis magis rubet, singularis. Fortè autem cùm herba adultior est, in hac quoque specie plures fiũt caules, Sapor vtriq; acris, tenuium partium, ferè vt virgæ aureæ & radix ferè similiter transuersa odore non ingrato.

LOCVS.

Nascitur in syluis & in Salena monte.

QVALITATES.

Calida & sicca videtur in tertio gradu.*

BELLIS minor, Italis, *Primo fiore minore, fior di primavera.* Germanis, Maßlieben. Gallis, *Marguerites, seu Pasquette.*

BELLIS MINOR.

FORMA.

Folijs prouenit alterius minoribus, minimè ſinuatis, humi accubantibus, cauliculos edit tenues, obſequioſos, rotundos, dodrãte minores. Radicem alteri longè minorem multifidamq́ue. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in pratis, & paſcuis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præſtat omnia quæ maior. *Idem.*

BELLIS

BELLIS minima, Italis, *Margarite, & fiori di prima vera gentili.* Germanis, Tausentschön.

BELLIDIS SPECIES.

GENERA.

Matth. Pluribus spectantur generibus, quæ florum varietate dignoscuntur.

FORMA.

Idem. Folia tametsi in omni genere habeantur longiuscula, & crassiuscula, solo procumbentia, atq; per ambitum sensim serrata, flores tamen coloribus, & foliorũ stipatu inter se variant. Siquidem in vno genere cẽtro tenus aurei, & per ambitum rubentes cernuntur, in altero verò ex candido rufescentes, aut versicolores. Sũt etiam qui intus rubescant, & in ambitu albicẽt, quin etiam in quodam genere flores habẽtur exilibus admodum foliolis, ipsisq; versicoloribus adeò vbiq; stipati, vt sericinos floccos penè referant.

LOCVS.

Idem. Seruntur in hortis, & fictilibus ad coronamenta.

QVALITATES ET VIRES.

Omnia genera paribus viribus pollent.

PÆONIA

Nomina.

Pæonia, Græcis, γλυκυσίδη, *seu* παιονία. Arabibus, *Feonia*. Italis, *Peonia*. Germanis, Peonien. Hiſpanis, *Roſa del monte*, *ſeu Roſa albardeira*. Gallis, *Piuoine*, *ſeu Pynoine*.

Pæonia mas.

Genera.

Duum eſt generum, Mas & Fœmina. Diosc.

Forma maris.

Mas folia iuglandis habet. Radix ei ineſt digitali craſſitudine, & palmi longitudine, alba, guſtu adſtringens: Flores & fructus fœminæ ſimiles. *Idem.*

Locvs.

Prouenit in altiſſimis montibus, & præruptis. *Idem.*

Qvalitates, et vires.

Ijs tum qualitatibus, tum viribus præſtat, quarum & fœmina, de qua ſtatim dicetur. *Matth.*

PÆONIA fœmina, Græcis, Γλυκυσίδη, siue Παιονία θηλεία. Italis, *Peonia fœmina.*

PÆONIA FOEMINA.

FORMA.

DIOSC. Folia Smyrnij more diuiduntur. flores mittit summo caule grandes, è quibus siliquæ oriuntur amygdalis similes, in quibus cum dehiscunt multa grana exigua, rubra, acinis punicorũ similia, inueniuntur. Radices habet ceu glandes circiter septem, aut octo, vt in haustula regia.

LOCVS.

Idem. Nascitur in altis montibus, saxosis, & præruptis locis.

QVALITATES.

Gal. 6. sim. med. Radicem habet leuiter adstringentem, quadã cum dulcedine, & si plusculum dentibus mandas, acrimoniam item quampiam subamaram subesse percipies. Expurgat porrò etiam iecur obstructũ, & renes, præsertim quę acris & subamara est. Est autem facultate omnino resiccatoria vehementer, haud tamen insigniter calida, sed aut ad symmetrum, aut paulò calidius temperamentum attingens est.

VIRES.

DIOSC. Sicca radix fœminis, à partu non purgatis datur, ciet menses, amygdalæ magnitudine pota, ventris doloribus cum vino hausta auxiliatur, valet contra regium morbum, & renum, & vesicę dolores, decocta in vino aluum sistit. Rubra grana, rubentes menses sistunt decem, aut duodecim pota ex vino austero, stomachicis, & erosionibus ea esse prodest. à pueris pota initia calculorum eximunt, grana nigra auxiliantur nocturnis suppressionihus, Vuluæ strangulationibus, atq; doloribus. xv. numero pota in aqua mulsa, aut vino. *Gal. 6. simp. me.* Præstat collo suspensa Radix comitialibus pueris, & pota capitis affectibus auxiliatur, & idem facit semen.

LITHO-

LITHOSPERMVM minus, Officinis, *Milium solis.* Græcis, λιθόσπερμον μικρόν. Italis, *Lithospermo minore, Miglio saluatico, seu Milium solis.* Germanis, Klein Meerhirse / seu Steinsamen.

LITHOSPERMVM MINVS.

FORMA.

Planta est fruticosa, caulibus pluribus referta, sesquipedalibus, lignosis, firmis, in quibus folia insunt oleæ minora, & semen circa foliorum exortum, album, milij simillimum, pellucidumq́; sed lapidea ferè duritie. Radices habet tenues, numerosasq́ue. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur arido, & sabuloso solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Semen cum vino albo potum, calculos frangit & vrinam pellit. DIOSC. Semen datur vtiliter potandum diebus pluribus sesquidrachmæ pondere addita Asplenij semidrachma, & succini scrupulis duobus ex succo plantaginis aut portulacæ aut lactucæ ad gonorrhæam cohibendam. peculiariter autem iuuat fœminas ægrè parturientes, si seminis drachmæ duæ in puluerem contriti ex humano lacte propinentur. *Matth.*

* LITHOSPERMON ſyluestre, aruenſe, vel nigrum, Græcis, λιθόσπερμον ἄγριον. Germanis, Wilder Meerhirſen.

LITHOSPERMON SYLVESTRE.

FORMA.

Herba hæc excedit cubitum altitudine, folia habet quodammodo ſimilia folijs Milij ſolis, minora, non ita quidem dura ſed aſpera, nigricantia, per ramos ſparſa, quæ quo magis ad ſuperiora tendunt minora fiunt. In multos diuiditur ramos tenues aſperos, in quibus ſunt flores albi, parui, ſimiles floribus milij ſolis, ordine per ramos aſcendentes, & ad vnum quēque ſunt folia, ijs ſuccedunt ſemina nigra, terna vel quaterna ſimul, ſimilia ſeminibus Echiorum, Bugloſſæ vulgaris vel Borraginis, ſtipata paruis foliolis vt in Borragine, radice nititur ſucci plena, annua tamen, ſuperiore parte ſubrubente.

LOCVS.

Naſcitur in ſegetibus & inter olera.*

PHALARIS,

PHALARIS, Græcis, φάλαρις. Italis, *Falari.*

PHALARIS.

FORMA.

Cauliculos emittit zeæ culmis similes, à minutis, ac nullius vsus radicibus: multis, duum palmorum, geniculatos, graciliores, validiores, ac dulces, semen candidum, in spicatis capitulis, oblongum, milij magnitudine. DIOSC.

LOCVS.

Seritur in Italia, spectaculi gratia. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Tunditur, & in aqua, aut vino succus, & ad vesicæ cruciatus vtilissimè bibitur: Semen cochlearis mensura potum ad eadem efficax est.

RVBIA satiua, siue Domestica, Græcis, Ερυθρόδανον. Arabibus, *Paue, seu Fue, Alsabagin*. Italis, *Robbia*. Germanis, Ferberrót. Hispanis, *Ruuia*. Gallis, *Garence*.

RVBIA SATIVA.

GENERA.

DIOSC. Duo eius sunt genera, vna sponte prouenit, altera seritur.

FORMA SATIVÆ.

Idem. Caules illi sunt asperi, & quadranguli, longi, aparinæ non dissimiles, robustiores, & multo prorsus maiores, folijs per interualla circum articulos stellatim decussatis. semen rotundum, inter initia viride, mox rubrum, postea cum maturuerit nigrum. Radix tenuis, longa, rubra.

LOCVS.

Matth. Seritur quibusdam in locis in campis. in Ethruria tamen domestica etiam sponte nascitur secus itinera, sepes, & fruteta.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Radix acerba gustu est, & amara. Itaque Iecur, & lienem expurgat, vrinam trahit crassam, & sanguinolentam, & menses, ac mediocriter abstergit.

VIRES.

DIOSC. Radix vrinam ciet, qua de causa regio morbo opitulatur, ex aqua mulsa pota. Item Ischiadicis, & resolutis, crassam, copiosamq; vrinam pellit, nonnunquam & sanguinem. bibentes tamen quotidie lauare oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiam spectare. Ramuli cum folijs ex vino poti, præstant aduersus serpentium morsus, semen ex aceto potum lienem absumit. Imposita radix trahit menses, & secundas. Illita ex aceto albæ vitiligini medetur.

RVBIA

RVBIA ſylueſtris, Græcis, Ερυθρόδανον ἄγριον. Italis, *Robbia ſaluatica.* Germanis, Wildt Röt.

RVBIA SYLVESTRIS.

FORMA.

Caules, & folia minora longè ſpectantur quàm domeſticæ, & minus quoque aſpera. Radix etiam illi eſt non adeo rufa, multifida, tenuíſque. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit ſylueſtris locis, ſecus itinera, in frutetis & propter ſepes. *Idem.*

Eius vires longè imbecilliores ſunt quàm domeſticæ. *Idem.*

LONCHITIS aſpera, Græcis, Λογχῖτις τραχεῖα. Italis, *Lonchite aſpera*. Germanis, Spicant.

LONCHITIS ASPERA MAIOR.

GENERA.

Matth. Duo eius reperiuntur genera, Maius, & minus, quamuis Dioſcorides vnius tantum meminerit.

FORMA.

Matth. Folijs eſt Scolopendrij proximis, longioribus tamen, ac magis diuiſis, & ad polypodij faciem potius accedentibus, ſpitamæ longitudine, vtrinque diſparibus inciſuris diſſectis, tenuibus, aculeatiſq; denticulis circumſerratis, ac vbique aſperis, vnde illi nomen. caulem non profert, nec flores, neq; ſemen, perinde ac polypodium, & aſplenum, quorum imaginem refert. Radice nititur multifida tenui Phyllitis modo.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in vmbroſis, opacis, & humectis locis.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Folia ad glutinanda vulnera vtilia ſunt, cum ſunt adhuc viridia, ſicca tamen ex aceto pota lienes induratos ſanant.

VIRES.

DIOSC. Vulneribus mirum in modum prodeſt, in eiſque inflammationes excitari non patitur. ex aceto pota lienem abſumit.

LONCHI-

LONCHITIS aspera minor. Italis, *Lonchite aspra minore.*

LONCHITIS ASPERA MINOR.

FORMA.

Mitiora, tenuiora, angustioraq; folia promit, & magis Polypodio similia, hirsuta, & aspera. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in opacis, & frutetis, vliginoso solo. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba est, & ipsa vulneribus glutinandis, lienibusque absumendis idonea, perinde ac altera. *Idem.*

*LONCHITIS ASPERA MARANTHÆ.

Folia promit à radice nigra cirrosáque, similia scolopendrio, sed magis diuisa & minora, pediculis nixa rubentibus vt Trichomanes, attingit nonnunquam dodrantis altitudinem, sed plerunq; infra subsistit. Nascitur locis æditis & saxosis, vel in nemoribus aspero solo.*

ALTHEA,

NOMINA.

ALTHEA, Græcis, Αλθεία, & ἔβισκος. Italis, *Maluauiſchio*. Mauritanis, *Chitini, Chatini, ſiue Chatmiæ, ſiue Roſa Zaueni*. Germ. *Ibiſch / & Heylwurtz*. Hiſp. *Hierua Cannamera, ſiue Marmaie*. Gallis, *Guymauue*.

ALTHEA.

FORMA.

Althea, quam alij Ibiſcum vocãt, in maluarũ ſyluestrium genere eſt, cui folia vt Cyclamino rotunda ſunt, lanugine caneſcunt, flore roſaceo, caule bicubitali, tricubitalive. Radice lenta, intus alba. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in campeſtribus, humecto ſolo. *Matth.*

QVALITATES.

Facultatẽ habet digerendi, laxandi, phlegmone leuandi, mitigandi, concoquendi. Radix porrò eius, & ſemẽ cætera quidẽ ſimiliter agunt, vt herba viridis, ſed tenuiarum partium, magiſq; exiccatoria. ad hæc magis abſterſoriam quã illa facultatem oſtendunt. *Galen. 6. ſimp. me.*

VIRES.

In vino aut aqua mulſa decocta, & per ſe cũ imponitur tuſa efficax eſt cõtra vulnera. DIOSC. Pręſtat itẽ ad ſtrumas, parotidas, abſceſſus, mammarũ inflammationes. Siquidẽ diſcutit, excoquit, rũpit, & ad cicatricem perducit. Cocta (vt dictum eſt) ſuillo aut anſerino adipę adiecto terebinthinæve, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflãmationes, præcluſioneſq; in peſſis ſubdita. Decoctum eodem fungitur munere, onera vuluæ reliquiaſq; à partu extrahit. Decoctæ radicis ſuccus ex vino potus ſuccurrit vrinæ difficultati, calculoſorũ cruditatibus, dyſentericis, iſchiadicis, tremuliſq;. Dentium dolorem mulcet cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride ſemen, ſiccumq; tritum vitiligines, ſub Sole perunctum emendat. Eodem cum oleo, & aceto peruncti à venenatis non feriuntur. Valent contra dyſenteriam, ſanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. Bibitur in poſca, aut vino contra omnes veſparum, apum, ſimiliumq; aculeatorum ictus.

ALTHEA altera, quibusdam Abutilon vocatur. Italis, *Maluauischio bastardo.*

ALTHEA ALTERA, SIVE ABVTILON.

FORMA.

Matth. Folia habet cucurbitæ, minora, tactu læuia, sed tenuissima obducta lanugine. caulem edit sesquicubitalem, & aliquãdo maiorem. flores in toto caule aureos, è quibus semen oritur nigrum. Radice nititur longa fibrosaq́;.

LOCVS.

Idem. Nascitur in campestribus, ac etiam sponte in hortis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Semen epotũ sesquidrachmæ pondere ex vino, calculos, & arenam pellit, vrinam ciet, & eius cruciatus mitigat.

ALCÆA,

ALCÆA, Græcis, ἀλκαῖα. Barbaris, *Bis malua*. Italis, *Maluauiſco ſaluatico*. Germanis, Sigmarskraut. Hiſpanis, *Malua monteſina*. Gallis, *Bimauue*, *vel Guimauue ſauuaige*.

ALCÆA.

FORMA.

Herba eſt caule, floribus, & ſemine ſylueſtri maluæ per quàm ſimilis, ſed folijs euidẽtioribus, inciſuris laciniatis, ranunculi modo. caules edit tres, aut quatuor, canna bino cortice veſtitos. flores maluę, tum facie, tum colore ſimiles, pauloq; maiores, quemadmodum & ſemẽ. Radicem lõgam, latam, albam, ac multifidam maluæ ſimilem, ſed lignoſa intus matrice. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in incultis, campeſtribus, & agrorum, ſcrobiumq; marginibus, iuxta ſepes, vias, ac ſemitas. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Alcea ſylueſtris maluæ genus eſt, in vino pota dyſenteriæ, & eroſionibus medetur, & potiſſimum eius radix. *Galen.* DIOSC.

CANNA-

CANNABIS, Græcis, Κάνναβις. Arab. *Scebedenegi*, & *Canab*. Italis, *Canape*. German. Zamer Hanff. Hiſpan. *Canambo*. Gallis, *Chanure*.

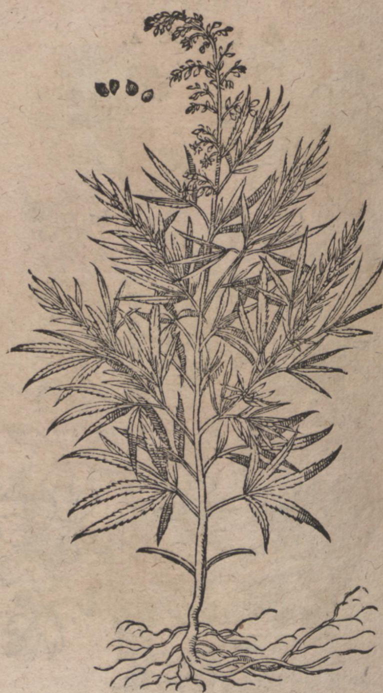
GENERA.

DIOSC. Matth. Tria Cannabis numerãtur genera, Mas, Fœmina, & Syluestris.

FORMA.

Matth. Mas plures è caule fundit ramos, arbuſculæ ſpeciem referens. adeo vt ex eius ſtipite carbones fiant ad bombardarum puluerem parãdum. Fœmina caules edit lõgè tenuiores, nullis ramis brachiatos, nulloq; ſemine prolificat. Folia vtriuſq; fraxini, ſed minora, & graciliora, ſenſimq; ſerrata, quæ quidẽ in mari maiora, nigrioraq; ſpectãtur, quina ſenave ex vno pediculo ꝓdeuntia. Radice nititur multifida, fibroſaq;. Semen tantum in mari gignitur rotundũ, cinereo colore, cuius medulla dulcis eſt, & alba. DIOSC. Syluestris virgas fert altheę ſimiles, minores, nigriores, & aſperiores, cubitaleſque, folijs ſatiuæ nigrioribus, & aſperioribus, flore Lychnidis, ſubrubro, ſemine & radice altheæ.

CANNABIS.

QVALITATES.

Galen. 7. ſimp. me. & li. 1. de alim. fac. Semen flatus diſcutit, adeoque deſiccat, vt ſi pluſculum edatur, genituram exiccet. Multum quoque calefacit. Ideoque ſumptũ paulò largius, caput ferit, vaporem ſurſum ad ipſum mittens, calidum ſimul, ac medicamentoſum.

VIRES.

DIOSC. Semen aduerſatur ijs, qui procreandæ ſoboli dant operam: namq; lõgiore cibo ſumptum, genituram extinguit. foliorum recentium ſuccus conuenienter aurium doloribus inſtillatur. Syluestris radix decocta, & illita inflammationes mulcet, tumores diſcutit, & toſos articulorum. Matth. Succus ſatiuæ inſtillatur auribus vtiliter ad vermes necandos: quin etiam inteſtinorum tineas excutit. Equorum quoque tineas, quæ intro ſedem hærent, ſuccus, aut decoctum infuſum eijcit. Radix recens illinitur vtiliter ambuſtis, ſed ſæpius amouenda, & iterum admouenda recens, ne exiccetur.

ANAGY-

ANAGYRIS, Græcis, ἀνάγυρις. Italis, *Anagiri*, *& faua inuersa*. Germ. Stinckbaum.

ANAGYRIS.

GENERA.

Duum est generum, Maius, & Minus. *Matth.*

FORMA MAIORIS.

Frutex est arboris instar, per quàm graui odore, folijs viticis, virgisq; flore brassicæ, racemoso, semen in corniculis non breuibus gignit, subrotundum, firmum, versicolori facie, simile renibus, quod durescit vua maturescente. DIOSC. Vsque adeo duro, vt aqua macerato, in sua tamen pertinaci duritie consistat. *Matth.*

QVALITATES.

Frutex est grauiter olens, & acris, digerentis excalfacientisque facultatis. virentia folia propter humiditatis admistionem, minus sunt acria, sicca verò incidentis. & siccantis sunt facultatis. similem quoque facultatem habet radicis cortex. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Tenera folia trita tumores illita reprimunt. Si partus hæreat, si secundæ, mensesq; morentur, bibuntur drachmæ põdere in passo. Sic & suspiriosis dantur, & contra capitis dolores in vino. difficulter parientibus adalligantur, ita vt à partu statim auferantur. Radicis cortex concoquendis, discutiendisq; adhibetur. Semen commanducatum vomitiones vehementer ciet. DIOSC.

ANAGYRIS altera, siue minor, Græcis, *ἀνάγυρις ἑτέρα.* Italis, *Angiri minore.* Ananiensibus, in agro Tridentino, *Eghelo.*

ANAGYRIS ALTERA.

FORMA.

Matth. Folia prodeunt ex vno pediculo terna, oblonga, in cacumine mucronata, viridia, læuiaque, trifolij latiora. aureis micat floribus, vt in altero racematim dependẽtibus, odore tamen ingrato. Hinc cornicula prodeunt Genistæ æmula, in quibus semen continetur eiusdem genistæ magnitudine, sed oblongũ, phaseli modo, colore subnigro. Materies ligni durissima, quæ Guaiaci modo exterius lutea est, medullitus verò nigra. Incorrupta diu durat, proinde rura palos ad vites sustinẽdas ex ea parant. Quin etiam sagittarij validissimos cõficiunt arcus.

LOCVS.

Idem. Oritur in syluis montium, & copiosum habetur in Ananiæ vallis syluis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Omnia potest, ac præstat, quæ maius præstare diximus. * Odore dicitur occidere mures: Plantæ cinis ad calculum commendatur. *

APPENDIX.

* Qui putant Anagyrim alteram esse Laburnum (mea quidem sententia) non aberrant, Et fide digni reiq; herbariæ peritissimi viri se in monte Iura cubito longiores racemos floribus inuenisse referunt. *

CEPÆA,

CEPÆA, Græcis, Κηπαία. Italis, *Cepea.*

CEPÆA.

FORMA.

Cepæa portulacæ ſimilis eſt, ſed nigriora habet folia, & radicem tenuem. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in incultis locis. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia in vino pota, vrinæ ſtillicidio, & veſicæ ſcabie laborantibus opitulatur. maximè id præſtat, ſi cum decocto radicum aſparagi, quem myacanthon, hoc eſt, corrudam vocant, bibatur. DIOSC.

ALISMA, seu Damasonium, Græcis, ἄλισμα. Italis, *Alisma*. German. Engeltranck/& Mutterwurtz.

ALISMA.

FORMA.

DIOCS. Folia insunt ei plantaginis, sed angustiora, conuexaq; in terram, caule simplici, tenui, cubito altiore, capitib. thyrsi, flore tenui, candido, pallescẽte, radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus.

LOCVS.

Idem. Aquosos amat tractus.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Abstersoriæ est facultatis.

VIRES.

DIOSC. Radicis drachma vna, aut altera pota his conuenit, qui leporem marinũ, aut opium hauserunt, aut à rubetis demorsi sunt. Datur dysentericis per se, aut cum dauci semine. conuulsis, & contra vitia vuluæ prodest. Herba sistit aluum, menstrua pellit, tumores illita mitigat.

APPENDIX.

* Quam pinxit autor hoc in loco pro Alismate, non candidum, sed aureum gerit florem in hirsuto subrubenteq; cauliculo, pedali, odore sternutamenta cientem, qui tandem in pappos abit.*

HYPE-

HYPERICVM, Græcis, ὑπέρικον. Mauritanis, *Reiofricon, seu Reiofaricon.* Italis, *Hiperico, Perforata, seu Herba di S. Giouanni.* Germanis, Sanct Johannskraut. Hisp. *Coraioncillo.* Gallis, *Millepertuys, siue Trucheran.*

HYPERICVM.

FORMA.

Frutice est surculaceo, dodrantali, rubescente, folio rutæ, punctim perforato, flore luteo, leucoio simili, qui digitis attritus saguineū succum remittit, subhirsuta siliqua, & in rotūdo oblonga hordei magnitudine, semine intus nigro, resinosi odoris. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Gignitur in cultis locis, & asperis. *Idem.* DIOSC.

QVALITATES.

Calefacit, & desiccat, tenuisq; substantiæ est, adeò vt, & mēses, & vrinas prouocet. Aperit, resoluit, agglutinat, atque etiam cohibet. *Gal. lib. 8. simp. me.*

VIRES.

Vrinam cit, Menstrua pellit appositū Tertianis, Quartanisque liberat. Semen quadraginta dieb. haustum Ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant. DIOSC.

Semen ex vino potum calculos eijcit, & venenis aduersatur. Quin etiam venenosorum morsibus resistit, tum idem potum, tum herba ipsa deuorata, haustaue, tum vulneri illita. Aqua stillatitia florentis herbæ bibitur vtiliter comitialibus, & resolutis. Datur seminis farina commodè ex polygoni succo sanguinem expuentibus. Idem aluum exonerat. Inest floribus, ac semini mira facultas ad vulnera recentia sananda, præter ea quæ capiti infliguntur. *Matth.*

ASCYRVM, Græcis, ἄσκυρον. Italis, *Asciro*. Germanis, Harthew.

ASCYRVM.

FORMA.

DIOSC. Hyperici genus est, magnitudine distās, fruticosius, maiores habens ramos, surculosiores, rubentesque, folia tenuia, flores luteos, & fructum resinosum, hyperico non absimilem, cuius attritu digiti ferè cruentantur.

LOCVS.

Matth. Nascitur in cultis, & quandoque in vliginosis locis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Semen purgatorium est, foliorum verò facultas modicè extergens, & desiccans, vt & ambusta sanare credantur. Cæterùm in vino austero decocta vinum ipsum magnorū vulnerum glutinatorium efficiunt.

VIRES.

DIOSC. Vsus seminis ad Ischiadicos valet, potum in hydromelitis sextario. nam biliosa recrementa detrahit, sed assidue dare oportet, donec sanitati restituantur, illiniuntur & ambustis efficaciter.

ANDRO-

ANDROSÆMVM, Græcis, Ανδρόσαιμον. Italis, *Androſemo.*

ANDROSÆMVM.

FORMA.

Androſæmum ab hyperico, & aſcyro differt, quod fruticet, ramulis ſurculoſis, ac tenuibus, rubentibus virgis, folijs rutæ, triplo, quadruplove maioribus, quæ trita vinoſo ſucco manant. complures in cacumine alas habet, vtrinq; expãſas pinnataſq;, circa quas flores puſilli, lutei, & in calyculis ſemen papaueris nigri. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in montoſis, & collibus. *Matth.*

QVALITATES.

Semen aluum purgat, atqui folia extergunt, & deſiccant. *Galen. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Semẽ tritum duarũ drachmarum pondere potum biliosa alui excrementa pellit. Iſchiadicis maximè medetur, ſed à purgatione aquam exorbere oportet. Herba ambuſtis illita medetur, & ſanguinem cohibet. DIOSC.

CORIS, Græcis, Κόρις. Italis, Cori. Germanis, Wantzenkraut.

CORIS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Frutex eſt folio Ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, nō altior dodrante, ſuauis, odoratus, acris. Flores habet hyperici æmulos, luteo colore, ſed minores.

LOCVS.

Idem. Naſcitur arido ſolo in collibus, atque montibus.

QVALITATES.

Idem. Aperit, excalfacit, extenuat, digerit, expurgat.

VIRES.

DIOSC. Potum ſemen menſes trahit, & vrinas. Contra Phalangiorum morſus, Iſchiadicos, & opiſthotonicos ex vino pota auxilio eſt. horroribus ex pipere, ſed opiſthotonicis ex oleo aptiſſimè illinitur.

AIVGA,

AIVGA, siue Camæpitys. Græcis, χαμαιπίτυς. Mauritanis, *Hamesitheos, seu Camisithius*. Italis, *Camepitio, & Iua*. Germanis, Je lenger je lieber. Hispanis, *Pinilho, & Iua artetica*. Gallis, *Yue muscate, siue artetique*.

CAMÆPITYS.

GENERA.

Trium est generum.

FORMA PRIMI.

Prima herba est in terra repens, subcurua, folijs minoris sedi multo tenuiorib⁹, circum ramos, frequentibus, odore pinus. Flore tenui, luteo vel candido. Radicibus cicorij. Alterum exit cubitalibus ramulis in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ, flore candido. Semine nigro, ac etiã pinum redolet. Tertia Mas nominatur paruula, folijs exilibus, albis, scabris, caule aspero, candido, luteis flosculis, semine iuxta alas; resipit & hæc pinum. DIOSC.

LOCVS.

Nascuntur in campys tum cultis, tum etiam incultis, & præsertim exoluto solo. *Matth.*

QVALITATES.

Camæpitys gustu quidem amarum saporem, acri validiorem obtinet. Effectu verò expurgat, abstergitque viscera, plusquam calefacit. Est enim in desiccando ordinis tertij, in calefaciendo verò secundi.

VIRES.

Primi generis Aiuga septem diebus in vino pota regio morbo medetur, & quadraginta diebus ex oxymelite Ischiadicos sanat. Datur peculiariter vrinæ difficultatib. Prodest, & renũ vitijs, & torminosis. Bibitur cõuenienter foliorũ decoctum contra aconitũ. Trita in farina, & cum fico in pilulis sumpta aluum emollit. apposita ex melle vuluæ vitia extrahit, mammarum duritias discutit. Vulnera glutinat, & vlcera, quæ serpunt ex melle illita cohibet. Vrinam ciet. *Galen. 8. simp. me.*

CHAMÆPITYS alia, quam nonnulli ad Anthyllidem referunt.

* Folia profert oblõga hirſuta in tres partes diuiſa, cauliculum dodrante altiorem ſtriatum, in cuius ſummitate flores purpureos quinis folijs conſtantes vt bugloſſi flores ſed oblongioribus, habẽtes in medio ſtamina prælonga, Lignoſa radice ſuſtentatur, & tranſuerſa, ſuperiore parte in ramos diuaricata, quibus ſe propagat, tota plãta odorata eſt & nonnihil amara.

LOCVS.

Prouenit in mõtibus prope Caſtelneuf, locis valde petroſis.*

Libri Tertij Finis.

BETO-

BETONICA, Græcis, Κέστρον, ἢ ψυχότροφον. Arabibus, *Chaſtra*. Italis, *Betonica, ſeu Brettonica*. Germanis, Betonien. Hiſpanis, *Bretonica*. Gallis, *Betoeſne, ſeu Botoine*.

BETONICA.

FORMA.

Caulem fert tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum, folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuiſa, odorata, propè radicẽ maiora. Florẽ in ſummis caulibus fert ſpicatum, & rubrum. Radicem fibroſam, & vt veratri tenuem. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in pratis, & montibus, & in paſcuis. *Idem.*

QVALITATES.

Vim habet incidendi: ipſa enim herba amarior eſt, & ſubacris, id quod & particulatim edita actio oſtendit. *Gal. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Radix ex aqua mulſa pota, pituitã vomitione euocat. Folia dari debent mulieribus vuluæ malo oportunis, & ad arcẽdos eiuſdẽ ſtrangulatus, ex eadẽ mulſa denarij pondere: tres eorundem drachmę bibuntur ex vini ſextario cõtra ſcorpionum morſus, quibus & herba illita medetur: eiuſdẽ drachma bibitur vtiliter cũ vino ad ebibita venena: quin etiam præſumpta eorundẽ vires abolet: vrinam ciet, aluum ſubducit: ex aqua pota medetur comitialibus, & inſanis, & iocinoris, lieniſq; vitijs ex oxymelite: propinatur acida ructantibus, ſtomachicis quoq; prodeſt, ſi manſæ ſuccum deglutiuerint, & deinde dilutum vinum hauſerint: valet ſanguinem reijcientibus ex vino diluto ſumpta: datur vtiliter iſchiadicis, & in renum, & veſicæ doloribus. regio morbo laborantes recreat, menſes pellit, drachmę pondere cum vino pota: aluum purgant quatuor drachmę cum oxymelitis decem cyathis. Conſiſtentes in renibus calculos frangit, & pulmonem, iecur, & thoracem expurgat. DIOSC. *Matth.*

SERRATVLA, Italis, *Serratola.* Germanis, Schartenkraut/ Ferberscharten.

SERRATVLA.

FORMA.

Matth. Caule constat purpurascente, tenui, ramosoque: folia gerit antea quàm caulescat betonicæ cognata, toto ambitu tenuiter serrata, sed vbi adoleuerit faciem mutant, nam exortis profundioribus incisuris, maioris phu quadantenus similia spectantur. Flores edit in summis ramusculis purpureos, & radicem multifidam.

LOCVS.

Idem. Nascitur syluosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Datur vtiliter potanda ex albo meraco ruptis, & ab alto deuolutis: in vino decocta, ac deinde illita, vlcera mirificè mundat, carne replet, & cicatrice obducit: hæmorrhoidum quoq; dolores mulcet fotu adhibita: folia, & radix simul contusa & imposita, enterocellas sanare creduntur.

BISTOR-

BISTORTA, seu Colubrina, Italis, *Bistorta*. Germanis, Natterwurtz.

BISTORTA.

FORMA.

Folijs erumpit primo statim exortu in acutum desinẽtibus colore subrufo, quæ vbi adolecuerint, rumicis folia referunt, læuia tamẽ sunt, & inferna parte subpurpurea & per ambitum sinuata: caulem edit rotundum, tenuem, cubitalẽ, in quo folia longè minora spectantur: flos in caulis summitate prodit spicatus, ruber, siue subpurpureus, è quo semen gignitur oxalidis proximũ: radice nititur quadantenus arundinacea, sed succosa, & serpentis modo cõtorta. cortice exterius subnigro, sed rubra intus carne, adstringentis gustus. *Matth.*

LOCVS.

Oritur in altis montibus, & pascuis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Refrigerat, exiccat, cohibet, roborat. Bibita radix abortum reprimit: ventri, pubi, renibúsq; ex aceto illita vrinæ incontinentiam supprimit. cum succo plantaginis pota, sanguinem è vulnere manantẽ cohibet, superasperso tamen eiusdem puluere. Idem ex punicorum malorũ vino potus, biliosas vomitiones supprimit. præstat potus contra lætalia venena, aduersus pestilentiam, & pestilentes febres, in quibus exanthematum notæ emergunt. valet ad puerorum vermes necandos, tum idem radicum puluis, tum earum decoctum potum: Eadem radix cohibet tum cæteras alui fluxiones, tum dysenteriam. additur commodè in potionibus, quæ ad intrinseca parantur vulnera. datur trita ad cruenta expuentibus. cauis dentium indita, cum aluminis & pyrethri momento, non modo dolorem mulcet, sed fluxiones eo decurrentes sistit. valet item ad omnes venenosorum serpentium ictus, ex vino sumpta. *Idem.*

*BISTOR-

*BISTORTA minor seu Alpina.

FORMA.

Similis est priori, sed multo minor, folia in marginibus pulcre distincta punctulis quibusdam & veluti serrata apparent.

LOCVS.

Crescit in alpibus & in monte Iura quoque copiose prouenit. *

TORMEN-

TORMENTILLA, Italis, *Tormentilla*. Græcis, Επτάφυλλον. Germanis, Tormentill. Gallis, *Tormentille*.

TORMENTILLA.

FORMA.

Folia promit pentaphylli minora, ſeptenis inciſuris diuiſa, radicem breuem, nodoſam, compactam, rubro intus colore, ſapore adſtringenti: cauliculos tenues, ſubrubentes: flores melinos pentaphylli æmulos. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus omnibus inſignitur, quibus Biſtorta prædita eſt. *Idem.*

*APPENDIX.

Magna varietas in radice depræhenditur, minima omniũ vulgaris eſt, quæ paſſim, etiam in planitie reperitur, ea in hortum tranſlata tuberculum puſillum genuit, quaſi nouellam radiculam, vt liquet ex imagine, qua exhibemus etiam illam montanam quæ non tantum breuis & nodoſa ſed nonnunquam etiam prælonga, brachiataque inuenitur.*

LYSIMA-

LYSIMACHIA, Græcis, Λυσιμάχιον. Italis, *Lisimachia*. Germanis, Gelb Weiderich.

LYSIMACHIA.

FORMA.

DIOSC. Caules emittit cubitales, altioréſve, hirſutos, tenues, prodeuntibus geniculatim folijs, tenuibus, ſalicis figura, guſtu adſtringentibus. flore rufo, aut aureo.

LOCVS.

Idem. Gignitur in aquoſis.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Superantem habet qualitatem adſtrictoriá, per quam vulnera glutinat.

VIRES.

DIOSC. Foliorum ſuccus, ſanguinis reiectiones ſupprimit, dyſentericis auxiliatur, tum potus, tum quoq; infuſus. menſium abundantiam ſiſtit in peſſo: vulnerum cruorem cohibet: acerrimum nidorem ſuffita redolet. qua de cauſa ſerpentes fugat, & muſcas interficit. Vis eius tanta eſt, vt iumentis diſcordantibus iugo impoſita eorum aſperitatem cohibeat.

LYSIMA-

LYSIMACHIA altera, Italis, *Lisimachia seconda.* Germanis, Braun Weiderich.

LYSIMACHIA ALTERA.

FORMA.

Caule prouenit recto, quadrangulari, bicubitalique, folijs salicis, flore spicato rufescente. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur prope fluentes aquarum riuos, & vliginosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Adstringit, refrigerat, cohibet, & omnia potest quæ & altera. *Idem.*

POLYGO-

POLYGONVM, Græcis, Πολύγονον. Aphris, *Basialragi.* Italis *Poligono, seu Correggiola.* Germanis, *Weggraß.* Hispanis, *Corriola.* Gallis, *Correggiole.*

POLYGONVM MAS.

GENERA.

Matth. Trium est generum. Mas, Fœmina, Minus.

FORMA MARIS.

DIOSC. *Matth.* Caules mittit teneros obsequiosos, rotundos, geniculatos, humi graminis modo repentes: folia oblonga, ligularum modo. semine sub folijs turgescente: Flos verò ei candidus, & exiguus.

LOCVS.

Idem. In campis, ædificiorum areis, hortis, publicis vijs, ac ferè vbiq; crescit.

QVALITATES.

Gal.8. simp.me. Polygonum vti adstrictionem quandam obtinet, ita sanè vincit in eo aqueum frigidum, vt videlicet secundi sit ordinis refrigerantium, aut etiam quodammodo in initio tertij: Est & exiccatorium: Est quoq; mas ad omnia validior, quam fœmina.

VIRES.

DIOSC. Succus epotus spissat, ac refrigerat. Prodest cruenta excreantibus, choleræ, alui fluxionibus, & vrinæ stillicidio. Auxiliatur ex vino potus, serpētium morsibus. Fœminarum profluuia in potu sistit. Instillatur vtiliter purulentis, dolorosisq; auribus. Ex vino, & melle decoctus, facit eximie ad pudendorum vlcera. illita folia stomachi feruores extingunt, sanguinis reiectiones sistunt, & vlcera serpentia, sacros ignes: collectiones, tumores, & recentia vulnera sanant.

POLYGO-

POLYGONVM fœmina, Græcis, Πολύγονον θῆλυ. Italis, *Poligono, & Correggiola femina*. Germanis, Kanten Kraut. Gallis, *Pin aquatic*.

POLYGONVM FOEMINA.

FORMA.

Vno tantum caule fruticat, DIOSC. arundini teneræ ſimili, denſis geniculis, & in ſe tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ ſimiles: radicis nullus vſus.

LOCVS.

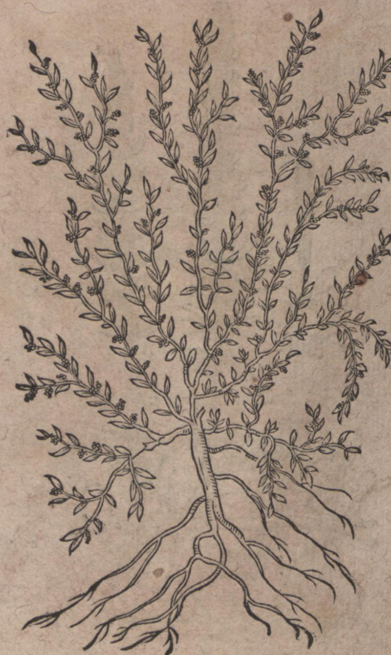
In aquoſis, & humentibus *Matth.* locis prouenit.

QVALITATES, ET VIRES.

Refrigerat, ſiccat, inſpiſſat, DIOSC. & ad ea quoq; præſtat, ad quæ mas, ſed inefficacior eſt.

POLYGONVM minus, Græcis, Πολύγονον μικρὸν, & nostro tempore, ἀσφεδιλά. Nonnullis mille grana, quibusdam Herniola, vel Herniaria. Italis, *Corregiola minore.*

POLYGONVM MINVS.

FORMA.

Matth. Ramos edit exiles, humi repentes, geniculatosque: folijs pusillis, longiusculis, semine pumilo, rotundo, minuto, albicante, racemoso, adeoq; copioso, vt vniuersa planta semine prægnare conspiciatur.

LOCVS.

Idem. Nascitur arido solo, & in siccis torrentium alueis.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Vis illi est conglutinandi, siccandi, refrigerandi, proinde semen potui datum diebus pluribus, commodissimè pręstat ad enterocellas, vniuersæ plantę puluis ex vino haustus, non solum vrinam cit, sed calculos frangit, vbi diutius sumatur. * Iecori obstructo prodest & ictero, quem aqua eius sanat pota ad octo dies.*

*POLY-

*POLYGONON marinum & * cocciferum, Polonis *Kosmac Zek.*

FORMA.

Marinum prouenit viticulis vulgaris polygoni subrubentibus, quæ internodijs nigris distinguuntur & squamulis tenuissimis exalbidis, folia habet magis alba & densiora, flosculi pulchri ruffescunt & semen gignunt triangulare nigrum, vt oxalis. Radix excedit palmum, dura, lignosa, contorta, crassa, valde nigra.

Cocciferum tenuissimis prodit folijs & mucronatis, cauliculis nodosis exalbidis, & flosculis in summitate candidis inter squamas virescentes. ad radices ipsius coccum adnascitur elegantissimo rubore commendatum.

LOCVS.

Marinum, vbi nascatur cognomento prodit, cocciferum in arenosis Poloniæ locis reperitur. *

POLYGONATVM, Græcis, Πολυγόνατον. Italis, *Fraßinella, seu Ginocchietto.* Germanis, Weiß Wurtz. Gallis, *Geniiculiere.*

POLYGONATVM.

FORMA.

Matth. Caule est cubitali, rotundo, ac læui, circa quem folia exeunt lauri effigie, sed latiora, strijs compluribus secundum longitudinem protensis, firma, dispari exortu prodeuntia, sapore quadantenus adstringente. flores edit candidos, à quacunque foliorum cauitate: baccas pisi magnitudine, rubentes, & quandoq; purpureas. Radice nititur candida, arundinacea, tenera, frequenter geniculata, digiti crassitudine, summa tellure vagante, sed odore quadantenus graui.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus, & montibus.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Mistam habet tum facultatem, tum qualitatem, habet enim adstrictionis, pariter & acrimoniæ, & amaritudinis quippiam, & indicibilis cuiusdam insuauitatis.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Radix vulneribus efficaciter illinitur, quin etiam maculas in facie delet. Qua de re mulieres è radicibus aquam stillatitiam parant, qua ad faciei nitorem vtuntur. sunt & quæ saccharo radices ipsas condiant, ad sistenda alba vteri profluuia.

CENSVRA.

Manifesto errore ducuntur, qui polygonatum, Arabum secacul esse contendunt.

*POLYGONATVM VVLGATIVS.

FORMA.

Radice nititur candida, nodosa transuersim sub terra serpente, vt prior, succo viscido turgente, quæ verno tempore suos mittit asparos, molles exalbidos, folia in his initio conuoluta, sed postea vbi teretes coliculi grandescunt, explicantur & figuram referunt foliorum Hippoglossi. Ad horum exortus enascuntur flosculi albidi nonnihil herbacei habentes, oblongi, qui deflorescentes vertuntur in baccas nigras, hederæ baccis vel vaccinijs nō absimiles. in quibus alba duraq; continentur semina.

LOCVS.

Nascitur locis riguis, etiam in planitie. *

CLEMATIS, Græcis, Κλήματις δαφνοΐδης. Nonnullis, vinca peruinca. Italis, *Prouenca*, & *Prouencola*. Germanis, Singrün. Hispanis, *Peruinqua*. Gallis, *Lyserum*.

CLEMATIS.

FORMA.

Matth. Viticulas spargit tenues, læues, humi iacentes, è quibus folia exeunt per interualla, pari vtrinq; exortu, robusta, oliuæ modo oblonga, lauri minora, virentia, è quorum origine, primo statim vere flores emicant cærulei. Radices fundit numerosas, albicantes, summa tellure repentes. Herba est perpetuo virens.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Nascitur in terrenis, & prope sepes, atque in scrobium ripis.

QVALITATES.

Matth. Refrigerat, siccat, roborat, cohibet.

VIRES.

DIOSC. Folia cum caulibus ex vino pota, alui profluuia, & dysenterias sedant. subdita in pesso, cum lacte, aut rosaceo, cruciatibus vuluę medentur: dolores dentium commanducata finiunt: imposita, serpentium morsibus leuamentum præstant. *Matth.* Fœmoribus adalligata viridia folia, mensium abundantiam cohibent. & conceptus adiuuant. Capiti adalligata, & collo, gulæve circumducta, sanguinem è naribus manantem sistunt. Adduntur quoque vtiliter vulnerarijs emplastris, & potionibus.

*CLEMATIS FLORE MVLTIPLICI.

FORMA.

Conuenit cum priore tota effigie, ſed flore differt, qui multiplici florum farctu ſpectatur plenior, & è cæruleo magis ad purpureum vergit colorem, peritq; ſine ſemine.

LOCVS.

Allata ex Auſtria in hortis noſtris vireſcit.*

CLEMATIS altera, Græcis, Κλήματις ἑτέρα. Italis, *Vitalba porporea*.

CLEMATIS ALTERA.

GENERA.

Matth. Duum est generum, Alterum flore purpureo, Alterum candido.

FORMA PRIMÆ.

DIOSC. Viticulosos fundit caules, rubescentes, lentos: folia hederæ modo diuisa, gustu admodum acri, ac exulcerantia. *Matth.* Flores purpureos crucis in modum diuisos. repitque per arbores, vt smilax.

LOCVS.

Matth. Oritur in syluis, & in frutetis, dumetisq;.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Folia acrem, adurentem, siue causticam facultatem habent, adeò, vt lepras excorient: fuerit itaque hæc planta, in quarti ordinis excalfacientium initio.

VIRES.

DIOSC. Semen tritum, pituitam, bilemq́, detrahit, in aqua, aut hydromelite potum: folia eius illita lepras purgant: cum lepidio conditur ad cibos.

CLEMA-

CLEMATIS tertia. Italis, *Vitalba*. Germanis, Lynen/Waldreben.

CLEMATIS TERTIA.

FORMA.

Viticulis repit prælongis, obſequioſiſq; , folijs præſcriptæ quadantenus ſimilibus, acri guſtu, ac exulcerandi facultate præditis: floribus racemoſis, candidis, odoratis, & myrti adeo ſimilibus, vt differentiæ ferè nihil interſit. Hos deinde capillacea, incanaq; ſequitur coma, quæ tandem vento excuſſa, nudum relinquit fructum, anguloſum, ſimulque compactum: ſubnigro colore, atq; acerrimum. ***Matth.***

LOCVS.

Naſcitur paſſim in ſepibus, & in ſyluis arboribus ſe circumuoluens, & per eas repens. ***Idem.***

QVALITATES, ET VIRES.

Viribus iiſdem præſtat, quibus & ſuperior. ***Idem.***

FLAMMVLA, nonnullis Flammula Iouis. Italis, *Flammola*. Germanis, Blatterzug.

FLAMMVLA.

FORMA.

Matth. Folijs, floribus, fructuque adeo tertiam clematidem æmulatur, vt nihil prorſus differentię intercedat: differt ab ea, quod caules edat rectos, haud vnquam repentes, ſeſquicubitales. Folia, & flores acerrimo ſunt guſtu, ac admodum feruenti.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campis, collibus, & frutetis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, & ſiccat exceſſu quarto.

VIRES.

Idem. Cutem, carnemq; ſemicontuſa illita, exulcerat. Iſchiadicos iuuat impoſita. Idem præſtat oleum, in quo folia ſub calente ſole diu fuerint macerata, ſed roſaceum oleum ad hoc requiritur. Idem non modo inunctum, ſed etiam infuſum, opitulatur articulorum iliorumque doloribus, ac etiam nephriticis. Stillatitia foliorum, & florum aqua, eadem ferè acrimonia pollet. Hanc non deſunt, qui propinent quartana febre laborantibus, parùm ante acceſſionem.

SYMPHY-

SYMPHYTVM petræum, Græcis, Σύμφυτον πετραῖον. Italis, *Simphito petreo.* * Monſpelienſes hanc plantam Corin appellant. *

SYMPHYTVM PETRÆVM.

FORMA

Ramis exit tenuibus, paruis, origano ſimilibus, capitulis, & folijs thymi: lignoſum totum, odoratum, guſtu dulce, ac adſtringens: radice longa, ſubrufa, ſeu ſubpurpurea, digitali craſſitudine. * Hic appicta nō aſtringit, ſed amarum & nitroſum ſaporem habet, floſculos cæruleos, ſemina nigra anguloſa. * DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in petris, & petroſis montibus. * Quæ hic pingitur in littorib. creſcit in arena, ita vt ferè lateant ramuli & flores tantum emineant. * DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Ex contrarijs conſtat viribus. Habet enim incidendi vim quampiam, qua collectum in pectore, & pulmone pus expurgare poteſt. habet etiam quandam contrahendi vim, qua reiectionibus ſanguinis auxiliatur. & tertia ad eas ineſt humiditas quædam non immodicè calida, per quam guſtantibus dulce apparet, & odoratu iucundum. *Gale. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Decoctum eius ex aqua mulſa paratum, potum, pulmonis vitia purgat: ſanguinem reijcientibus, & renum malis ex aqua datur ad dyſenteriam, rubraque fœminarum profluuia, in vino decoctum: vulnera recentia, enterocellasq; glutinat, & illitu cohibet. carnes cum eo decoctæ coaleſcunt. DIOSC.

SYMPHYTVM maius, Gæcis, Σύμφυτον ἕτερον. Italis, *Consolida maggiore.* Germanis, Walwurtz / *seu* Schwartzwurtz. Hispanis, *Suelda maiore, siue Consuelda maior.* Gallis, *Oreille de Asne.*

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Caulem emittit cubitalem, aut maiorem, crassum, angulosum, inanem: circa quem breui interuacante spacio, folia exeunt oblonga, lataque, buglosso proxima hirsutaque. Caule secundum angulos quosdam striato, ramis tenuibus ex alarum sinu prodeuntibus, in quibus flores lutei, quandoq; verò purpurei, nonnunquam verò albi, diuersis in plantis spectantur. Tam caulis, quàm folia aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant. Radicem fundit crassam, multifidamq;, nigro exterius cortice, interna verò pulpa candicat, glutinosoq; succo madet.

LOCVS.

Matth. Nascitur frequens in pratis.

QVALITATES.

Gal.lib.8. sim. me. Similem petræo vim habet. non tamen gustantibus dulce est, nec olfacientibus odoratum. Cæterùm quatenus viscositatem quandam, & mordacitatem obtinet scillæ simile est. eoque vtuntur ad omnia, ad quæ iam dicto.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Tritæ radices & potæ, cruentis excreationibus, ruptisque proficiunt: recentia vulnera illitæ conglutinant: inflammationibus, præsertim sedis, cum senetionis folijs, vtiliter illinuntur. Coaluntur etiam carnes cum ijs coctæ. Ossium fracturas sanant, si contritæ imponantur, & stricta fascia ligentur.

*SYM-

*SYMPHYTVM radice tuberosa.

FORMA.

Mense Martio flore luteo prodit colore tantum à prioris flore differens, folia quoq; similia sunt maiori Symphito & cauliculi, sed omnia minora, radice discrepat, quę protuberantibus quibusdam nodulis inæqualis est & quoquo versum serpit.

LOCVS.

In hortis sponte nascitur circa sepes.*

Con-

CONSOLIDA media, Hetruſcis, *Morandola, ſeu vt alijs, Conſolida MeZZana, ſiue herba Laurentina.* Germanis, Gülden Gunſel.

CONSOLIDA MEDIA.

FORMA.

Matth. Folia profert minoris ſolidaginis, latiora, molliora'q;: aduerſa parte ſubpurpurea, caulem pedali longitudine, piloſum, quadrangulum, inanem: flores cæruleos, qui partim inter folia, quæ caulem ambiant, partim in cacumine ſpicata congerie prodeunt. Radix illi eſt multifida, haud altè deſcendens.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in hortis, & vineis, alijsq; locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Datur vtiliter foliorũ ſuccus ab alto deuolutis, item ruptis confractisque, quin etiam ad inteſtina vulnera, & illinitur ad externa. ſanguinis grumos, vbicunque ſint, diſſoluit. folia in collutionibus addita faciunt ad oris, & gingiuarum vlcera. Idem quoque præſtant ad vlcera pudendorum vtriuſq; ſexus.

CONSO-

CONSOLIDA minor, Prunella. Italis, *Consolida minore*. Germanis, Brunellen.

CONSOLIDA MINOR.

FORMA.

Caulibus exit quadrangulis hirsutis, spithamæ longitudine, folijs menthę proximis, sed subasperis. flores gerit in ramusculorum fastigijs, spicatos, purpurascentes, & quandoq; candidos. Radicem multifidam, ac tenuem. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, collibus, & ferè vbique. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Additur in medicamentis, quæ parantur ad linguæ, faucium, & gutturis inflammationes, & vlcera. & in omnium morborum vsum venit, in quorum affectibus præstat solidago media, namque suas vires illi conformes habet. *Idem.*

DENTA-

DENTARIA minor, siue Sannicula quinque folia. Italis, *Dentaria minore.* Germanis, Zan Kraut.

DENTARIA MINOR.

FORMA.

Matth. Exit hæc folijs pentaphylli, sed longè maioribus: radice candida. tam miro naturæ ordine, nodulis, ac lacinijs quibusdam elaborata, vt non parùm admirentur, qui tantum naturæ opus diligenter intuentur atque examinant.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, syluosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radix glutinat, cohibet, roborat. Eadem datur vtiliter potanda ad enterocellas, quotidie drachmę pondere, ex vino austero diebus quadraginta continuis. præstat quoque ad interna vulnera, cum thoracis, tum etiam intestinorum, ex aqua equiseti eodem pondere sumpta.

DEN-

DENTARIA maior, Græcis, Ἄφυλλος, quòd ſine folijs proueniat. Germanis, Onblat/Schupenwurtz.

DENTARIA MAIOR.

FORMA.

Germinat primo ſtatim vere: caules profert dodrantales, teneros, fragiles, ſuccoſos, orobanche quadamtenus æmulos. In quibus à medio ad ſummum flores exeunt ſubpurpurei, hirſutiq́; , è quibus calyculi oriuntur, exiguo intus ſemine. Radice conſiſtit albicante magna, ſuccoſa, fragili, compactili ſquamarum cõgerie, miro ſanè naturæ artificio, acerbo guſtu ac ſubamariuſculo. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in opacis ſyluis, & alijs vmbroſis locis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Adſtringit, refrigerat, & abſtergit; deuorata verò ſoporem facit. *Idem.*

* Magnus vſus Aquæ deſtillatæ in fluxibus & Epilepſia. *

AVRICVLA vrſi, ſiue Sannicula altera. Italis, *Orecchia de Orſo*. Germ. Bergſanickel/Flublümlein.

AVRICVLA VRSI.

FORMA.

Matth. Folia fert plantaginis, ſed carnoſiora, ſenſim per ambitum ſinuata ſubflauis circumquaq; oris: caulem edit, & flores primulæ veris vocatæ per omnia ſimiles, odoris eximij: Radice nititur multifida, albicante, Ellebori modo fibrata.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in altis, & ſaxoſis montibus, inter ingẽtia ſaxa.

FACVLTATES, ET VIRES.

Idem. Refrigerat, ſiccat, glutinat, cohibet: Pota herba cum radicibus enterocellis vtiliter medetur: ac etiam intrinſecis quibuſcunq; vulneribus tum herba ipſa deuorata, tum in potionibus addita. Folia recentia vnà cum radice tuſa, atq; ſuppoſita nõ ſolum menſium abundantiam cohibent, ſed vuluam mirum in modum concludunt.

HOLOSTI-

HOLOSTIVM quorundam, siue Holestium, Græcis, ὁλόστιον, ἢ ὀλέστιον. Italis, *Holostio*.

HOLOSTIVM.

FORMA.

Folia habet longa duarum vel triumvnciarum digiti, latitudine ferè digiti, incana, pilosa & astringentia. Radix ei longa, crassa nigricans, caules vnius palmi in quo flores & semina similia cornu cerui vel plantagini.

LOCVS.

Nascitur in collibus prope Monspelium, secus vias.

QVALITATES.

Gal. 7. simpl. Suo Holosteo desiccādi vim, cum adstrictione tribuit.

VIRES.

Vsus eius ad rupta efficax est in vino pota. Nam & carnes coguntur, quæ cum ea cōferbuerint.

APPENDIX.

Non facimus Holostium hoc genuinum, sed notius pro minus noto autoris substituimus.

PILOSELLA, Italis, Pelosella. Germanis, Meuß Ohr. Gallis, *Piloselle, seu Oreille de Rat.*

PILOSELLA.

FORMA.

Matth. Planta est humi decumbens, radiantibus circunquaq; folijs, oblongis, incanis, euidenter pilosis, cauliculos repentes mittit funiculi faciem referentes, hirsuta canitie obductos: flores aureos stipatos, qui maturescentes in papposam lanuginem euolant. Radicibus nititur numerosis tenuibus, humi pertinaciter inhærentibus. Lacteum succum fundit amaro sapore.

LOCVS.

Idem. Nascitur extenuato, & arido solo, in collibus, & incultis locis.

QVALITATES.

Idem. Lacteus eius succus amaro est sapore, id quod extenuantis facultatis, atq; etiam abstergentis inditium præbet. Herba gustu est adstringenti, glutinat, cohibet, refrigerat, siccat.

VIRES.

Idem. Dysenterias, & vteri profluuia sistit: ex vino austero pota, vulnera tam intrinseca, quàm extrinseca sanat: auxiliatur cæliacis, & biliosa vomentibus, quin etiam enterocellis, sanguinem reijcientibus, & omnibus in vniuersum fracturis. Additur vtiliter in vulnerarijs emplastris, & vnguentis. Foliorum succus non solùm recentia vulnera sanat, sed etiam vulnera quoq; contumacia, & præsertim oris, & pudendorum.

*PILO-

*PILOSELLA maior, Italis *Pelosella maggiore*. Germanis, Groß Meußohr.

PILOSELLA MAIOR.

FORMA.

Priori non est absimilis sed multo maior, erectiorq́;, nec tam canis folijs, quamquam satis hirsuta hæc sint, & pilis obsita. Longitudine digitum superant, cauliculi florem sustinentes vltra dodrantem assurgunt cæteri repunt vt in præcedente.

LOCVS.

Ad riuulos in aggeribus herbosis nasci gaudet.

VIRES.

Valet ad dysenterias, vulnera, sanguinis vomitum, enterocelas, siue pota siue imposita, extrinsecus. Eius aqua etiam vtiliter in doloribus mammillarum adhibetur. Et vt summatim dicam, eadem potest quæ prior.*

SCABIOSA, Italis, *Scabbiosa*. Germanis. Apostemen Kraut. Gallis, *Scabieuse*.

SCABIOSA.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maior & Minor.

FORMA MAIORIS.

Idem. Primo statim exortu folia profert oblonga, minimè laciniata: cæterùm, quę his succedunt, phu maioris modo incisa spectantur: quæ verò in caule, & ramis sunt, longè minora, ac magis dissecta visuntur: capitula summis caulibus profert in acutum desinentia, compactili squamarum ordine obducta, Cyani modo, è quibus flores prodeunt etiam similes, sed ex purpura subrubentes. Radicem habet pollicari crassitudine, & sæpe maiorem brachiatamq́; sapore subdulci, pastinacæ proximo.

LOCVS.

Idem. Nascitur inter fruges, & in campis non cultis argillaceo solo.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, extenuat, aperit, digerit, abstergit.

VIRES.

Idem. Radix valet peculiari quadam dote mirificè ad lichenosos, etiam si morbus à Gallica lue prouenerit, si eius decoctum morbosi bibant quotidie in quadragesimum diem vsq; sex vnciarum pondere. Idem præstat eiusdem radicis puluis quotidie drachmæ pondere ex sero haustus.

SCABIO-

SCABIOSA minor, Græcis, Ψώρα. Italis, *Scabiosa minore*. Germanis, Apostemen Kraut.

SCABIOSA MINOR.

FORMA.

Folijs crescit inferioribus per ambitum denticulatis, humi accubantibus, subalbicantibus, oblongis, & subhirsutis. verùm quæ in caule sunt, tenuiora, & magis diuisa spectantur. Caulem mittit tenuem, teretem, rectum, ramosum: flores cæruleos, stipatos, aut pallidos, è quibus capitula oriuntur colore sub uiridi, speciosis obducta ocellis. Radix est illi palmaris, multifida, subcandicansq́; *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in agris non cultis, secus itinera, & in collibus terrenis. *Idem.*

QVALITATES.

Sapore est amaro: quare excalfacit, extenuat, abstergit, aperit, & crassa, lentaq́; expectorat. *Idem.*

VIRES.

Herba ipsa in pulueremi pota, aut succus ex melle delinctus, pectus, & pulmones abstergit, crassaq́;, ac glutinosa per os eijcit. Idem præstat eius decoctum potum. scabiem sanat. Id quod & succus facit in vnguentis additus. Folia cruda contusa, & pestiferis carbunculis admota, mirificè eorum perniciem coercent: Datur vtiliter earundem succus, quatuor vnciarum pondere, cum theriacæ drachma pestilentia affectis, prima statim die, verum à potione ægros sudare oportet: & iterum, atq; iterum medicamentum repetere. Datur item contra serpentium venenosorum morsus, herba verò exterius imponitur. Illitus scabiosæ succus, cum chrysocolla, & caphuræ momento, lentigines, alphos, impetigines, & cæteras cutis infectiones abstergit, oculorumq́; per se, & cum succo fœniculi, albugines delet. *Idem.*

CLYMENVM, Græcis, Κλύμενον. Italis, *Climeno*.

FORMA.

DIOSC. Caulem fert fabæ, quadratum, folia plantaginis, folliculis ſupra caulem in ſeſe inflexis, vt in polyporum cirrhis.

LOCVS.

Matth. Naſcitur incultis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Succus è tota planta expreſſus efficax eſt ad ſanguinis reiectiones, & ad cæliacos affectus, fœminarum profluuia cohibet: ſanguinem è naribus erumpentem ſiſtit: trita folia, aut ſiliquæ, recentibus vulneribus illitæ, ea ad cicatricem perducunt.

CENSVRA.

Errant qui ſaponariam, vulgo dictam clymenum faciunt. cæterùm tametſi ego minimè compertum habeam, quæ nam planta legitimum ſit clymenum, volui tamen hanc imaginem hic oſtendere, vt de ea aliorum quoq; ſit iudicium.

PERI-

PERICLYMENVM, Græcis, Περικλύμενον. Italis, *Matriselua, seu Vincibosco.* Germanis, Geißblatt. Hispanis, *Madresylua.* Gallis, *Vincibosse.*

PERICLYMENVM.

FORMA.

Simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederaceaque: inter folia surculi exeunt, in quibus baccæ hederæ similes: flos fabæ candidus, aliquantulũ rotũdus, & quasi in folium procumbens: semen durũ, quod nõ facilè euellatur, radice rotunda, crassa. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in aruis ac sepibus, conuoluẽs se adminiculis propè emergentibus. *Idem.*

QVALITATES.

Tum fructus, tum folia vtilia sunt, adeò vehemẽter incidentis, simul & excalfacientis facultatis, vt si plusculum bibantur, vrinã sanguinolentam cieant: semen quoq; desiccat. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Maturum semen in vmbra siccatum, si drachmę pondere detur in vino quadragenis diebus, lienem absumit, lassitudinem discutit, sed vrinam ciet statim à sexto die cruentam: Orthopneæ, & singultui prodest, partum accelerat. Folia sunt iisdem viribus prædita, quæ tricenis septenis diebus pota, sterilitatem facere produntur. Eadem ex oleo peruncta, febrium algores abigunt. DIOSC. Folia & earum succus, veniunt vtiliter in vnguenta, quæ ad capitis vulnera parantur, & ad vlcera quæ in cruribus eueniunt. *Matth.*

TRIBVLVS, Græcis, Τρίβολος. Italis, *Tribolo.* Arabibus, *Hasach.* Germanis, Erdklettẽ/Burtzeldorn. Gallis, *Saligotz terrestres.*

TRIBVLVS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum. Terrestris, & aquaticus.

FORMA TERRESTRIS.

Idem. Folijs exit portulacæ proximis, tenuioribus tamen: viticulis longis, in terra stratis: spinis secũdum folia, rigidis, præduris.

LOCVS.

Idem. Iuxta amnes, & rudera nascitur.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. In terrestri superat terreũ frigidum, quod & adstringẽs fuerit. Fructus tenuiũ est partium, quare calculos in renibus comminuit.

VIRES.

DIOSC. Drachma terrestris tribuli pota, illitáve ictos à vipera recreat, contra venena, cum vino aptissimè bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Cætera cum aquatico communia habet.

TRIBV-

TRIBVLVS Aquaticus, Græcis, Τρίβολος ἔνυδρος. Italis, *Tribolo aquatico*. Germanis, Wassernuß. Hispanis, *Abroyos, seu Abrolles*. Gallis, *Castaignes d'Eau*.

TRIBVLVS AQVATICVS.

FORMA.

Folijs prouenit latis, subrotundis, crassis, & aduersa parte maculosis, neruosis, & per ambitum serratis, prælongis, & crassis pediculis nitētibus. Caulem edit crassum, pinguē, sed in summitate longè vegetiorem. Fructum profert nigrum, castaneæ magnitudine, triplici armatū mucrone, putamine membranoso, alba intus medulla, castaneæ sapore. Radix illi prælonga, comantibus spicatis capillamentis. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in fluminibus, lacubus, & in mari. *Idem.*

QVALITATES.

Ex humida essentia modicè frigida, & sicca non mediocriter, & ipsa frigida cōponitur. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Inflammationes omnes cataplasmate iuuat: vlcera oris, gingiuas, tonsillasq; persanat. Thraces Strimonæ amnis accolæ, eius pabulo equos saginăt, è fructu verò esculentum faciunt panem. DIOSC.

SAXIFRA-

SAXIFRAGA, Græcis, Σαξίφραγον. Italis, *Saßifragia*. Germanis, Steinbrech. Gallis, *Perce pierre*.

SAXIFRAGA.

GENERA.

Math t. Plura, diuersaque reperiuntur genera, quorum nos quinque describemus.

FORMA PRIMÆ.

DIOSC. Frutex est surculosus, thymo similis.

LOCVS.

Idem. In petris, & asperis locis nascitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. In vino coctus, mox potus, febricitantib. opitulatur. Strãguriæ prodest, singultum sedat, calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.

SAXIFRA-

SAXIFRAGA secunda, Italis, *Saßifragia seconda.*

SAXIFRAGA SECVNDA.

FORMA.

Folia in cauliculis per interualla gerit parua, angusta, ac lõgiuſcula, cunilæ æmula, concomitãtibus alijs longè minoribus, in cacumine tamen copioſiora ſunt: & breuiorib. interuallis diſtincta, flores edit in ſummis caulibus purpureos, odoris non iniucundi. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in ſaxis, & ſaxoſis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Cit vrinam, calculos in renibus frangit, & eijcit, viſum acuit, ſi edatur. *Idem.*

*APPENDIX.

Cùm nondum viſa mihi eſſet eiuſmodi Saxifraga, qualem autor hic depinxerat, malui ſubſtituere hanc plantam, quæ Satureia durior nonnullis vocatur, quam ignotam effingere, præſertim cum deliniationi pulchrè conueniret. Prouenit enim Monſpelij non longè à Caſtelneuf in montibus inter ſaxa: Folia habet multò duriora, & minora, quàm cunila vel ſatureia ſatiua & à radice plurimos emittit ramos tenues folioſos, ſpicam ſimilem ferè hyſſopo, in qua ſunt flores albi, ſolo colore differentes ab Autoris deſcriptione: tota plãta viridior eſt Satureia, nec ita nigricans. Radix valde lignoſa, & hortorum cultui facilè aſſueſcens, ac per hyemem durans.*

SAXIFRA-

SAXIFRAGIA tertia. Italis, *Saßifragia terza.*

SAXIFRAGIA TERTIA.

FORMA.

Matth. Folia mittit capillacea, fœniculi æmula, ſed longiora, tenuiora, rarioraq́; : caulem pariter fœniculaceum, ſed tenuē ac pumilum, vmbellā in ſummitate, ſemine petroſilini vulgaris ſimile, ſed longiuſculo, & odorato. Radicem albicantem, paſtinacæ ſapore.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in magnis ſaxis, & ſicco ac extenuato ſolo.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, prouocat, abſtergit. Tota plāta ſubacris eſt, & ſubdulcis. Radix vrinam ciet, & menſes quouis modo ſumpta: viſum acuit, & obſtructiones iecoris reſerat.

SAXIFRAGIA quarta. Italis, *Sassifragia quarta.* Germanis, Weisser Steinbrech.

SAXIFRAGIA QVARTA.

FORMA.

Folijs est terrestris hæderę, minoribus tamen, circumserratis, humi accubãtibus. Caule tenui, rotundo, recto, piloso, dodrãtali, à quo rari oriuntur ramuli, in quib. flores pan duntur candidi, ocimoidis mo do, è quibus nullum oritur semen. Radix illi multifida, tenuisque, in cuius fibris grana quædam rotunda, albicantia, ac subpurpurea coriandri seminis magnitudine spectãtur, quæ eius esse semen quidam affirmant. Mira sanè plantæ na tura, quòd semen in radicibus gerat. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur locis non cultis, sterili solo, ac pariter inter saxa. *Idem.*

QVALITATES.

Grana, quæ radicibus hærent, amara sunt. Ideoque excalfaciunt, attenuant, abstergunt, aperiunt. *Idem.*

VIRES.

Herbæ & radicis decoctum ex albo meraco paratum, renum calculos frangit & educit: vesicam mundat, & vrinam prouocat, efficacius tamẽ, si ex eodem decocto granorum radicum farina drachmæ pondere propinetur. Cæterùm longè felicius curatio succedit, si bibatur medicamentum, dum affecti balneo se fouent. *Idem.*

SAXIFRA-

SAXIFRAGIA magna, Italis, *Sassifragia maggiore.*

SAXIFRAGIA MAGNA.

FORMA.

Matth. Caule est lignoso, contorto, digiti crassitudine, duris, densisque surculis, ipsisq; tenuibus, stipato: folia fert exigua, oblonga, in acutum desinentia, flosculos albos, & calyculos exiguos, ocimoidis modo, ore circumquaq; serrato, in coronæ modum, in quibus semen continetur rubrum admodũ exiguum. Radix in petris adeò pertinaciter concluditur, vt inde auelli non possit, nisi mucronatis ferramentis.

LOCVS.

Idem. Prouenit in saxis, & antiquis vrbium mœnijs.

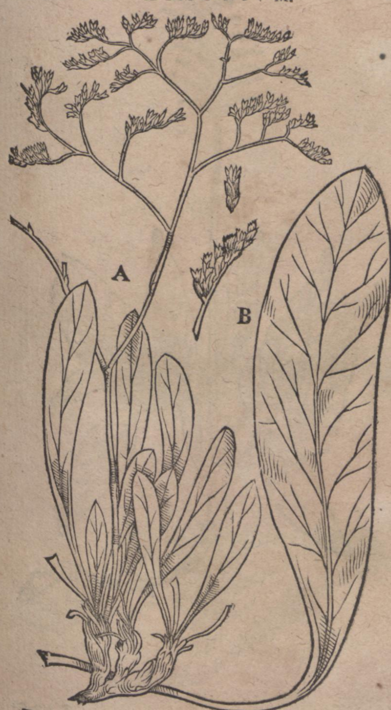
QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Mirificè tota plãta calculos comminuit & expellit.

LIMO-

LIMONIUM, Græcis, Λειμώνιον. Italis, *Limonio.* Officinis, *falso Behen rubrum.*

LIMONIUM.

FORMA.

Folia habet betæ, tenuiora, & longiora, decem, & sæpe plura, caulē tenuem rectum, seminibus rubris scatentem, adstringenti gustu. Radix est illi vegeta, rubraq́;. DIOSC. *Matth.*

LOCUS.

Nascitur in pratis, & palustribus. DIOSC.

QUALITATES.

Semen vtpote austerum auxiliatur, vbi adstrictione sit opus. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericos ac cœliacos iuuat: quin etiam rubra fœminarum profluuia sistit, & sanguinem expuentibus subuertit. DIOSC.

CENSURA.

Explodenda est seplasiariorum opinio, qui Limonij radicem, Behen rubri vice in medicamentis supponunt. Cæterum longè melius facerent, si bistortæ radice vterentur. *Galen.*

LIMONIVM ALTERVM.

Non desunt rei plantariæ scriptores: qui plantam, cuius hic imago spectatur, limonium faciunt. De qua poterit esse etiam aliorum iudicium.

PYROLA, Italis, *Pirola*. Germanis, Wintergrün.

PYROLA.

FORMA.

Folijs est pyri, minoribus tamen, ac perpetuo virescentib⁹, caule dodrantali, tenui, tereti, in quo per interualla flores spectantur candidi, stellæ figura, capillamentis è medio emergentibus: Radix & illi subalbicans. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus vmbrosis, & in syluis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Desiccat, adstringit, glutinat: Foliorum succus illitus recentia vulnera sanat. Idem præstant & folia. Eorundem quoq; decoctum ex vino paratum, sanat potum intestina vulnera, quare additur commodissimè vulnerarijs potionibus. *Idem.*

LAGOPVS, siue pes Leporinus, Græcis, Λαγώπους. Italis, *Lagopo, seu Pie di Lepre.* Germ. Hasenpfötlin.

LAGOPVS.

FORMA.

DIOSC. Herbula est caule tenui, hirsuto, rotundo, ramoso, folijs trifolio proximis, sed minoribus. Paniculis in summitate villosis, & tactu mollibus, perinde ac leporini pedes.
Matth.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in campis inter segetes.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Qualitatis est, exiccantis, adeò, vt fluxus alui probè exiccet.

VIRES.

DIOSC. Adalligatur tota planta inguinibus contra eorum inflammationes. Folia, & paniculæ dantur vtiliter ex vino austero, aut ex succo punici mali contra dysenteriam. vniuersæ plantæ decoctum, additis maluæ folijs è dulci vino paratum, datur commodè ad vesicæ morbos, & vrinę ardores: semen auxiliatur sanguinem reijcientibus. Peculiariter cinis illitus hæmorrhoidas fluentes sistit. Sunt qui paniculis vtantur ad extergendam dysentericorum sedem.
Matth.

CARYO-

CARYOPHYLLATA, Italis, *Garofanata.* Germanis, Benedictenwurtz. Gallis, *Benoiste, Galliot, seu Reßize.*

CARYOPHYLLATA.

GENERA.

Trium est Generum, Campestris, palustris & Montana.

FORMA CAMPESTRIS.

Folia fundit subaspera, hirsuta, tripartita: duobus etiam longè minoribus auricularum instar in posteriori parte adnatis, atq; omnibus per ambitum laciniatis: caule est ramoso, rotundo, haud crasso, sesquicubitali, geniculato, subasperóque: floribus aureis, pentaphylli æmulis, villosis: succedentibus inde capitulis, in quibus semen continetur. Radicibus nititur copiosis, tenuibus, sub rufis, caryophyllorum odorem spirantibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur secus vias, propè hortorum, & agrorum sepimenta, locis potius opacis, quàm apricis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix, cuius est vsus, excalfacit, & siccat, aperit, & roborat. *Idem.*

VIRES.

Radices præstant ad sanãda vulnera, & vlcera, & præsertim ad intrinseca vulnera, si in potionibus addantur. Earundem succus cum ærugine infusus, pręstat ad cuniculosa vlcera. Eædem olfactæ vitales spiritus recreant, & frigidum iuuant cerebrum. Earundem puluis epotus, prodest cæliacis, dysentericis, & sanguinem expuentibus. *Idem.*

*CARYOPHYLLATA aquatica. Germanis, Wild Benedictwurtz.

FORMA.

Folijs caule & nascendi figura similis est hæc plāta præcedenti Cariophyllatæ, vt vix dignosci queat. Verum discrepantiam facit radix dodrantalis, digiti crassitudine minus fibrosa, colore purpurascente, & sapore amariusculo sine manifesto odore. Deinde flores pallescentes, nonnihil purpurei habentes, qui nolæ effigiem repræsentant. Tandem semen pilosum grandius capitulum efformans, quam quod campestris Cariophyllata gignit, quod plerumque etiam calyci purpureo à flore decidente relicto insidet. Huius flores aliquando pluribus folijs insignes fiunt & rubent magis, ac folijs inferne quinis aut senis herbaceis pulcre coronantur.

LOCVS.

Nascitur in syluis & pratis humectis, alijsque locis palustribus.*

CARYOPHYLLATA montana. Italis, *Garofanata saluatica.*

CARYOPHYLLATA MONTANA.

FORMA.

Folia gerit alterius crassiora, crispiora, hirsutioraq́; plura ab vna radice prodeuntia, longisq́ue pediculis inhærentia. tactu subaspera, & circumquaque laciniata, humiq́ue procumbentia. Caules tenues, nullis adnatis ramis, in quibus pusilla, sed rara folia spectantur. In caulium summitatibus vnicus tantum flos emicat aureus, pentaphylli similis. sed maior paulò, qui flaccescens, pinnatum efficit orbem, non paruo naturæ opificio: Radice nititur dodrantali, digiti crassitudine, subrufa: caryophyllorum odore. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Boemiæ montibus, è quibus Albis fluuius oritur. *Idem.*

QVALITATES.

Radix non solùm excalfacit, & siccat, sed etiam cohibet, ac roborat. *Idem.*

VIRES.

Iisdem cum altera pollet viribus, sed præstantioribus. *Idem.*

CORTVSA, Italis, *Cortusa*.

CORTVSA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit ferè vitigineis, sed longè minoribus, subrotundis, atq; subasperis, adstringenti quadantenus sapore, caules edit tenues, rectos, glabrosq;. in quorum cacumine flores exeunt exterius purpurei, interius verò aurei, staminibus pariter aureis referti: Radices fundit numerosas, tenues: ac longas. Est etiam quæ violaceos, & quæ candidos flores gerat. sed prima frequentior habetur.

LOCVS.

Idem. Nascitur locis vmbrosis, cretaceo, & albicante solo.

QVALITATES.

Idem. Tota planta dum recens est, gratissimo fragrat odore, mellei faui ferè simili, sed lōgè admodum gratiori: in sicca verò odor euanescit: subtilium est partium, qua re excalfacit magis recens, quàm sicca; primo tantum excessu.

VIRES.

Idem. Mulcet neruorum, & articulorum dolores; à quauis causa oriantur. Ad hoc autem macerantur flores recentes in oleo dulcium amygdalarum, & rosaceo, quod completum vocant, diuq; insolantur. Oleum egelidum deinde illini præstat, repetitijs illitionibus.

MEDI-

MEDIVM, Græcis, Μήδιον. Italis, *Medio, nonnullis Viola marianna.* German. Glocken blum.

MEDIVM.

FORMA.

Folia habet intubi, caulem tricubitalem, & in eo florem grandem, purpureum, rotundum, ſemine Cnici ſimile, minuto: Radicem dodrãtalem: craſſitudine baculi, guſtu acerbo. DIOSC.

LOCVS.

In ſaxoſis & opacis naſcitur. *Idem.*

QVALITATES.

Medij radicem contra atq; ſemen ipſum temperatũ eſſe contingit: nam illa quidẽ auſtera eſt, & fluxiones cohibet, cùm alias, tum profluuiũ mulierbre. At ſemen tantũ abeſt, vt tale quid efficiat, vt etiam mẽſes cieat, vt pote, quòd tenuium partium, & incidentis eſt facultatis. *Gal. li. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Radicis farina, ex melle cocta, rubros fœminarum mẽſes cohibet, eclegmate per aliquot dies ſumpto, ſemen verò in vino potum eoſdem pellit. *Idem.*

ANNOTATIO.

Medium folijs iridis prouenire deprauatus Dioſcoridis Codex legit: At Oribaſius, qui ab eo tranſcribit, non irides, ſed ſeridis folijs ipſum prouenire ait, quòd in ſuo Dioſcoridis exemplari legerit, σέριδι, non autem, ἴριδι, cui & nos adſtipulamur. *Matth.*

GLADIOLVS, Græcis, Ξιφίον. Italis, *Gladiolo.* Senensibus, *Monacuccie.* Mauritanis, *Kasifton.* Germanis, Schwertel. Gallis, *Glais, siue Glaitel.*

GLADIOLVS.

FORMA.

Matth. Folia ei sunt iridis, breuiora tamen & angustiora, striata, & in mucronem desinētia. Caulis cubitalis, lęuis, succosus, in quo flores exeunt purpurei paribus spatijs vtrinq; distantes, Iridis ęmuli, sed longè minores: colore verò puniceo diluto, è quibus rotundum prouenit semen: Radicibus cohæret geminis, bulbosis, rotundis, pressis verticillari specie, altera, alteri insidente. Hæ capillaceo conteguntur inuolucro, subrufoq́ue.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aruis, & inter segetes.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Radix quæ superior est, attrahentem, digerentem, & exiccantem facultatem habet.

VIRES.

DIOSC. Superior radix cum thure illita, admisto vino, spicula, & aculeos è corpore eximit: panos cum Lolij farina, & hydromelite discutit: mēses supposita trahit. Eadem ex vino pota venerem stimulat. Contrà verò inferior, quippe quæ sterilitatem faciat. Datur superior vtiliter cum aqua potanda ad puerorum enterocellas.

ANNOTATIO.

Tametsi scripserit Dioscorides superiorem gladioli radicē inferiorem magnitudine superare, plerunque tamen contrarium visitur.

*GLADIO-

*GLADIOLVS Indicus quibusdam vocata planta, vel Canna Indica.

GLADIOLVS INDICVS.

FORMA.

Folia ei sunt pulcra, lata, venosa, in mucronem collecta, inferna sui parte caulem ambiétia. Caulis in multam altitudinem attollitur, læuis arundinaceus, in quo flores exeunt pulcrè rubentes, Gladioli ferè florib. similes, aut cancrorum forpiculas quodammodo referentes, è quibus rotundum, nigrumque prouenit semen. Radicibus nititur multis, nodosis, in capita rotunda protuberantibus.

LOCVS.

Nascitur in riguis, & apud nos hortulanorum diligentia eget, vt in fictilibus hieme rectè asseruetur.*

SPARGA-

SPARGANIVM, Græcis, Σπαργάνιον. Italis, *Spargan*io. Mauritanis, *Safarheramon*.

FORMA.

DIOSC. Folia habet gladioli, ſed arctiora, & in terrã magis procumbentia, in ſummo caule veluti pilulæ prominent, in quibus ſemen.

LOCVS.

Matth. Naſcitur ad montium radices, humecto ſolo, & circa ſcrobes.

FACVLTATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Et ipſum deſiccantis eſt facultatis.

VIRES.

DIOSC. Datur radix ex vino contra ſerpentium venena.

CENSVRA.

Quãquam ferè omnes, qui de materia medica ſcripſerunt, hanc plantam ſparganium faciunt, nos tamen non parum dubitamus, an rectè ſenſerint, quum hæc folia gladioli latiora gerat, non anguſtiora, ſurſum ſpectantia, non humi procumbentia.

XYRIS.

XYRIS, Græcis, Ξυρὶς. Italis, & vulgo, *Spatola fetida*. Germanis, Wandtleuß-kraut. Hiſpanis, *Lirio ſpadanal*. Gallis, *Glaicul*.

XYRIS.

FORMA.

Folia habet Iridis latiora, & in cacumine mucronata, è quorum medio caulis erumpit ſatis craſſus, cubitalis, ex quo ſiliquæ triangulares dependẽt, in quibus purpureus flos, & in medio puniceus, ſemẽ in folliculis ſimile fabis, rotundum, rubrum, acre. Radix longa, geniculata, rufa. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in aquoſis, & humectis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Tenuium eſt partium, attractoriæ, digerendi, ac nimirum etiã deſiccandi eſt facultatis, cùm radix, tum multò etiam magis eius fructus. *Gal. li. 7. ſimp. me.*

VIRES.

Valet ad capitis vulnera, fractaq; efficax eſt: aculeos, & ſpicula omnia, citra moleſtiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis centaurij, & mellis quinta: tumoribus, & collectionibus illita cum aceto medetur. Radix bibitur ex paſſo ad conuulſa, rupta, coxendicum dolores: ſtrangurias, & alui profluuia: ſemen tribus obolis potum, vrinam vehementer impellit, & cum aceto lienem abſumit.

ANCHV-

ANCHVSA, Græcis, ἄγχουσα. Italis, *Anchusa*. Germanis, Rot Ochsenzungen. Hispanis, *Sagem*. Gallis, *Orchanette*.

ANCHVSA.

GENERA.

DIOSC. Trium est generũ, magnitudine, & exilitate foliorum, & caulium differentium.

FORMA PRIMÆ.

Idem. Folia habet lactucæ, in acumen fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquo versum humi sparsa, spinis horrida. Radici crassitudo digitalis, quę ęstate prouenit, & manus inficit sanguineo colore.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Nascitur læto solo, & locis incultis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Radicem habet admodum refrigeranté, & desiccantem, tum adstringentem, & subamaram, tum quæ sufficiat extenuandis, & extergendis humoribus, corporibusque condensandis. Folia radiçe quidem sunt imbecilliora, cæterum adstringunt & ipsa, & desiccant.

VIRES.

DIOSC. Radix adstringit: ex oleo, & cera, efficax est ad ambusta, & vetera vlcera. Medetur igni sacro, cum polenta illita. Illinitur quoque ex aceto, lepris, & vitiliginibus: partus supposita extrahit. Datur eius decoctum vtiliter potãdum calculosis, lienosis, & bile suffusis, & si febris sit ex aqua mulsa. Folia ex vino pota aluum sistunt.

ANCHV-

NOMINA.

ANCHVSA altera, Græcis, ἄγχουσα ἑτέρα. Italis, *Anchusa seconda.*

ANCHVSA ALTERA.

FORMA.

Minoribus hæc exit folijs, quàm prima, ſimiliter tamen aſperis: ramulis exilibus, in quibus flos purpureus in puniceum vergens conſpicitur. Radices habet rubras, prælongas, quæ meſſibus ſanguineum ſuccum fundunt. DIOSC.

LOCVS.

In ſabuloſis naſcitur. *Idem.*

QVALITATES.

Calidior altera eſt, & magis medicata: nam pluſculum habet & guſtu ipſo procinus acrimoniæ. *Galen. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Vires folijs, radicibusq́; inſunt, quæ, contra virus, cùm reliquorum ſerpentium, tum maximè viperarum auxilientur, ſiue cibo, ſiue potu, ſiue alligatu, illinitúve: nam ſi quiſpiam mandens, in ſerpentis os inſpuat, eum necabit. DIOSC.

ANCHV-

ANCHVSA tertia, Græcis, ἄγχουσα τρίτη. Italis, *Anchusa terza.*

ANCHVSA TERTIA.

FORMA.

DIOSC. Est & hæc alteri non dissimilis, sed puniceo, ac minori semine.

LOCVS.

Matth. Nascitur arido, ac sabuloso solo.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Parua hæc, etiam altera, calidior est, quæ & amarior, & magis etiam medicata.

VIRES.

DIOSC. Commanducatum semen, si in serpẽtis fauces expuatur, eum interficiet. Radix acetabuli mensura, cum hyssopo, & nasturtio pota, latas vẽtris tineas excutit.

CHIVM,

ECHIVM, Græcis, Ἔχιον. Italis, *Echio, & Buglossa saluatica.* Germanis, Wild Ochsenzung. Hispanis, *Yerua della biuora.* Gallis, *Buglossa sauuage.*

ECHIVM.

FORMA.

Folia habet prælonga, aspe- DIOSC.
ra, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos, minutaque vtroque latere folia, expansa pinnataque, nigra, in summo caule proportione minora. Flores secundum folia purpureos, in quibus semina capiti viperarum similia insunt. Radix nigricat digito tenuior.

LOCVS.

Nascitur secus itinera, in *Matth.*
agrorum marginibus, & sicco, inculto, & exoluto solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix non modo percus- DIOSC.
sis à serpente ex vino prodest, sed eos, qui antea biberint feriri non patitur. Idem præstant munus, folia, & semen. Lumborum dolores sedat in vino, aut sorbitione sumpta. Lac extrahit.

* ECHIVM Flore albo.

FORMA.

Echium aliud albis floribus præcedenti ſimile, ſed multo maius & aſperius fere, rectum in alas valde deuaricatum.

LOCVS.

Hic ipſi cum priori communis eſt, ſed ob raritatem in hortos transferi ſolet. *

OCIMOI-

OCIMOIDES, siue Ocimastrum, Græcis, Ὠκιμοειδὲς. Italis, *Basilico saluatico, siue Ocimoide*. Hispanis, *Albahaqua montesina*. Gallis, *Basilic sauuage*. Germanis, Je lenger je freundlicher/ Liedweich.

OCIMOIDES.

FORMA.

Folijs exit ferè satiuo Ocimo similibus, ramulis hirsutis, quadrangulis, cubitali longitudine, in quorum summo flores emicant candidi, & nõnunquam purpurei, è quibus calyces erumpunt hyoscyami figura, capaci ventre, arctis faucibus per ambitum denticulatis, in quibus semen includitur nigrum, melanthio ferè simile. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim inter segetes, propè septa, & agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Radix superuacanea est: at semen tenuium partium, & desiccantis citra mordacitatem facultatis est. *Gal. 8. simp. me.*

VIRES.

Semen in vino potum, tum viperarum, tum cæterarum morsibus medetur. Datur Ischiadicis cum vino, melle, myrrha, & pipere.

* OCIMOIDES Flore pleno.

FORMA.

Habetur quædam varietas in floribus Ocimoidis, qui pulchrè foliorum fœtura insigni exornantur. Herba ipsa nihil differt ab altera, quæ simplici florum natura constat, cuius appinximus ramulum proferentem rubros flores, vt posset animaduerti quid hi ab alijs, qui candidi sunt, differrent. *

GRAMEN,

GRAMEN, Græcis, Ἄγρωστις. Arabibus, *Vagem*, *Negen*, *ſeu Nagien*. *Thelkel*, & *Negil*. Italis, *Gramigna*. Hiſpanis, *Grama*. Gallis, *Den de chien*. Germanis, Graaß.

GRAMEN.

GENERA.

Complura graminis viſuntur Genera, de quorum nonnullis dicetur. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Geniculatis ſerpit ramulis, à quibus radices ſparguntur dulces, articulis præcinctas. Folia acuminata, dura, & vt arundinis paruæ lata, eaq; iumenta, & boues paſcunt. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in campis, & incultis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Radix mediocriter frigida eſt, & ſicca, mordacitatem quandam exiguam, & partium tenuitatem obtinens: herba verò primo quidem exceſſu refrigerat: in humiditate, & ſiccitate moderata. Semen imbecillum eſt. Radix eſculenta eſt viridis. Dulcis enim eſt, inſtar aquæ, ſed acre quiddam exiguum, & ſubacerbum obtinentem. *Gal. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Trita radix illitu vulnera glutinat. Decoctum eius in potu torminibus medetur, atq; vrinæ difficultatibus: calculoſa etiam veſicæ excrementa comminuit. Idem potum interaneorum vermes necat. DIOSC. *Matth.*

GRAMEN mannæ, Italis, *Sanguinella, siue herba Capriola.* Germanis, Himmeltaw/ Schwaden.

GRAMEN MANNÆ.

FORMA.

Matth. Folijs, ac radicibus exit alterius tenuioribus: caule geniculato, prælongo, spicis numerosis in cacumine referto, ipsisque sensim aculeatis, adeò vt naribus inditæ, manuque agitatæ, sanguinem eliciant. Semen ijs inest minutum albicans, panico longè minus, orizæ ferè sapore, quod à Germanis estur in pingui iure decoctum, quod perquàm bellè placeat. Qua de re hoc semen Mannam appellant.

LOCVS.

Idem. Seritur in Germania, & diligenter colitur in cāpis: quin etiam sponte per se nascitur in incultis locis.

QVALITATES.

Idem. Semen orizæ qualitates habet, quare mediocriter ventrem adstringit.

VIRES.

Semen ex pingui iure decoctum, & illitum mammarum durities resoluit. In cibis mediocriter alit.

CENSVRA.

Errant profectò qui hanc plantam coronopum faciunt.

*GRAMEN

NOMINA.

* GRAMEN floridum, Græcè ἄγρωστις λευκάνθεμος. Germanis, Augentrost Graß. *

GRAMEN ALTERVM.

Est & Alterum, quod floridum appellari potest, folijs & caulibus cæteris similibus: floribus in summitatibus stellarum instar radiantibus, candidisque: Radice tenui minimè geniculata.

GRAMEN Parnasi, vulgo vnifolium. Græcis, ἄγρωστις ἡ ἐν παρνασῷ. Italis, *Gramigna de Parnaso.* Germanis, Einblat.

GRAMEN PARNASI.

FORMA.

DIOSC. Densius hoc fruticat, folijs hæderaceis, flore odorato, candido, semine paruo, non inutili: radicibus quinis, aut senis, digitali crassitudine, candidis, mollibus, & admodum dulcibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit in monte Parnaso.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Semen desiccatorium, tenuium partium, & subacerbum est.

VIRES.

DIOSC. Succus cum pari melle, & myrrhæ dimidio decoctum, adiectis piperis, & thuris tertijs portionibus, probatissimum erit oculorum medicamentum: præsertim si in ænea pyxide recondatur. Decoctum radicis idem, quod herba præstat. Semen vehementius vrinam impellit, aluum vomitionésque sistit.

GRAMEN aculeatum, Italis, *Gramigna spinosa.* Græcis, ἄγρωστις ἀκανθώδης.

GRAMEN ACVLEATVM.

FORMA.

Folia, caules, radices primi graminis modo profert. In caulibus tamen singulis è folijs, aculei peculiariter exeũt, triplici apice constantes, ac suis nixi pediculis, tribulorũ terrestrium instar. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit inter rudera, & in muris vetustate collapsis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Vires easdem habet, quibus pollet primum graminis genus. *Idem.*

SIDERITIS, Græcis, Σιδηρῖτις. Arabibus, *Sidrichis*. Italis, *Siderite*. German. Wasserandorn.

FORMA.

DIOSC. Folia habet Marrubij, sed longiora, satis ad frondem quercus, aut saluiæ accedentia, minora tamen, & aspera. caules edit quadratos, dodrãtales, aut etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantum substringentis, in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio spectantur, & semen in eis nigrum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in petrosis locis.

QVALITATES.

Gal.lib.8. simp. me. Habet quidem etiam abstergendi quandam facultatem, sed plurima eius pars humida est, & mediocriter frigida, paucula verò inest adstrictio, quare phlegmonem sedat, & glutinat.

VIRES.

DIOSC. Illita folia, suapte vi vulnera sine inflammationis periculo iungunt.

SIDERITIS.

ANNOTATIO.

Cùm hæc planta humectis, vt plurimum, nascatur locis, non ausim eandem affirmare, legitimam esse primi generis sideritim, & si cæteræ correspondeant notæ. Quo factum est vt sequentem deinde legitimam crediderim, esse primi generis sideritim.

SIDERI-

SIDERITIS vulgaris. Germanis, Zeiſigkraut.

SIDERITIS VVLGARIS.

FORMA.

Exit hæc caule quadrato, dodrantali, aut maiori, ramoſoque, folijs marrubio lõgioribus, ad ſaluiæ faciem accedentibus, criſpis, albicantibus, ſapore haud ingrato: floribus verticillatim in caule ſummo prodeuntibus colore palleſcente.

LOCVS.

Naſcitur aridis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi ſunt vires, quas primo ſideritis generi tribuit Dioſcorides, & Galenus.

VIRGA aurea. Italis, *Virga aurea, quibusdam herba Iudaica, siue Pagana.* Germanis, Heydnisch Wundkraut.

VIRGA AVREA.

FORMA.

Matth. Caulem edit bicubitalem, subrufum, læuem: folia oliuæ latiora, circum minutissimè serrata, flores in caulium fastigijs aureos, ac spicatos, qui flauescentes in pappos dissiliunt.

LOCVS.

Idem. Nascitur in collibus, in agrorum marginibus, & vineis.

QVALITATES.

Idem. Subamara est, abstersoriæ facultatis, ac glutinatoriæ.

VIRES.

Idem. Additur vtiliter tota planta in vulnerum intrinsecorũ potionibus: vulnera quæcunque glutinat: calculos comminuit, & vrinam ciet. Pota aut infusa alui fluxiones cohibet: eius decocto sanantur fotu oris vlcera.

*VIRGA AVREA folijs non ſerratis.

FORMA.

Folia habet minora & ſine crenis vel ſaltem minus conſpicuis, reliqua non differunt à priore.

LOCVS.

Naſcitur in opacis & nemoroſis ſaltibus.*

ACHILLEA, Græcis, Ἀχίλλειος. Arabibus, *Sichritis*, *seu Egilos*. *Succus verò Damalo chotten*. Italis, *Achillea*. Germ. Grosse Garben / Schaffrip.

ACHILLEA.

FORMA.

DIOSC. Scapos gerit dodrantales, aut maiores, fusorum effigie, minutulis folijs circũdatos, ex obliquo crebras incisuras habentibus, Coriandri similitudine, subflauo colore, lentis, odore non insuaui, verùm medicato, vmbella in cacumine rotunda, floribus candidis, purpureis, & aurum æmulantibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit læto solo.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Viribus est Sideritis non dissimilibus, cæterùm adstrictione exuperat. quare ad sanguinis eruptiones, dysenterias, & muliebre profluuium conuenit.

VIRES.

DIOSC. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur. Erumpentem sanguinem inhibet, & exvellere subdita, cruenta vuluæ profluuia: bibitur ad dysenteriam vniuersæ plantæ decoctum, in quo etiam insident fœminæ vteri profluuio laborantes.

RVBVS,

RVBVS, Græcis, *Βάτος*. Mauritanis, *Buleich*, *seu Haleich*. Italis, *Rouo*. Germ. Bramen. Hisp. *Carza*. Gallis, *Ronce*. *Fructus*, Latinis, *Mora Rubi*. Græcis, *Βατίνα ἢ βατινία*. Italis, *More di Rouo*. Germanis, Brambeer & Kratzbeer.

RVBVS.

GENERA.

Plura rubi reperiũtur genera, aliud.n.exit arboris instar. Aliud sepibus frutetisq; implicatur. Aliud humi serpit, radicaturq; graminis modo. Aliud denique alijs modis in montibus, & syluis vagatur. Cæterum nobis duorum tantum generum meminisse sat fuerit, nẽpe vulgaris, & Idei. *Theoph. lib. 3. de plan. hist.*

FORMA.

Qui passim in sepib. & frutetis nascitur, virgas edit quadrangulas subrubentes obsequiosas, aduncis vbiq; aculeis refertas. E ramulis pediculi exeunt aculeati, è quibus terna prodeũt folia fragariæ herbæ æmula, sed aspera, & in acutũ desinentia, dorso auersa parte aculeato. Flores profert racemosos, albicantes, è quibus mora oriuntur. Radix illi est graminis modo repens. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in sepibus, dumetis, frutetisque. *Idem.*

QVALITATES.

Folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adstringente participant, eaque non obscura. Atqui folia recenter nata plurimum in se habent substantiæ aquæ, parum verò adstrictionis, eadem ratione, & germina. Fructus immaturus acerbus est, & valdè exiccatorius: maturus verò non parum habet calidi temperati. Flos viribus est immaturi fructus. Radix cum adstrictione tenuium est partium, quare renum calculos comminuit. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Ramorum decoctũ potum, aluum stringit, & fœminarũ profluuia: capillos tingit, folia cõmanducata gingiuis, & oris vitijs medẽtur. Serpentia vlcera cohibent, & quæ in capite manant. Illinuntur quoq; condylomatis, & hæmorrhoidibus. Eadem trita cardiacis, & stomachi doloribus vtiliter admouentur. Flores ex vino poti aluum sistunt. *DIOSC.*

RVBVS

RVBVS Idæus, Græcis, βάτος ἰδαία. Italis, *Rouomontano*. German. Himbeer/ vel Hoolbeer/ *Item*, Bocksbeer.

RVBVS IDÆVS.

FORMA.

Matth. Eſt altero longè clementior. Folia pfert latiora, mollioraq;, virgas rotundas, fragiles, ſpinis nullis, aut omnino raris. Flores albos, alterius æmulos. Fructus rubi mora per omnia referunt: cæterùm differunt quòd hi teneriores, mollioreſq; habeantur: ſapore, cum dulcedine quadam inſipida, adſtringente, non tamen iniucundo, rubicundo colore. * Nonnunquam flaueſcente vel penitus albo. * Tridentina rura, hæc mora vocant Ampomele, & fragorum vice ijs veſcuntur.

LOCVS.

Idem. Prouenit copioſus in montibus.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Eadem præſtat, quæ ſupra dictus. Illinitur flos cum melle oculorum collectionibus. Ignem ſacrum extinguit: ſtomachiciſq, ex aqua bibendus datur.

HELXINE

Helxine ciſſampelos, Græcis, Ἑλξίνη κισσάμπελος. Italis, *Vilucchio minore.* Arabibus, *Acſin.* Germanis, Mittel Winde. Hiſpanis, *Campanela yerua.*

Helxine cissampelos.

Forma.

Folijs eſt hederæ minoribus, ramulis exilibus, longis, quibus complectitur quodcunque contigerit adminiculum. Flores edit albos, læui tamen purpura perfuſos, calathi figura, è quibus ſemen oritur nigrum. DIOCS. *Matth.*

Locvs.

Naſcitur in ſepibus, vineis, ac ſegetibus. *Idem.*

Qvalitates.

Digerendi facultatem habet. *Galen. 6. ſimp. me.*

Vires.

Foliorum ſuccus potus aluum deijcit. DIOSC.

ELATINE, Græcis, Ελατίνη. Arabibus, *Athin.* Italis, *Elatina.*

ELATINE.

FORMA.

DIOSC. Folia habet Helxine ſimilia, minora tamen, rotundiora, piloſa, tenuibus & dodrãtalibus ramulis, quinis, ſeniſvè, à radice, folioſis, guſtu adſtringentibus.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in ſegetibus, & cultis.

QVALITATES.

Galen. 6. ſimp.me. Modicè tum refrigerat, tũ adſtringit.

VIRES.

DIOSC. Oculorum fluxionibus, inflammationibuſque auxiliantur folia cum polenta trita. Eadem cocta, ſorbitionis vſu, dyſenteriam ſiſtunt.

NVMVLA-

NVMVLARIA, siue Lunaria minor. Italis, *Lunaria minore.* Germ. Egelkraut/ Pfenningkraut.

NVMVLARIA.

FORMA.

Serpit hæc humi, iunceis cauliculis, cubito longioribus, in quibus à radice ad summum, breuibus interstitijs vtrinque folia exeunt, crassiuscula, rotunda paruorum nummorum instar, vnde illi nomen: flores fert aureos, ac speciosos. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in scrobium ripis, & vliginosis aggeribus secus vias. *Idem.*

QVALITATES.

Glutinandi, cohibendíque facultate prædita est. *Idem.*

VIRES.

Herba ipsa illita, recentia vulnera glutinat. Idem præstat eorum succus. Præcipua autem vis eius est, ad puerorum enterocellas, cùm illita, tum in puluerem hausta. *Idem*

EVPATORIVM, Græcis, Εὐπατώριον. Officinis, & Italis, *Agrimonia*. Arabib. *Cafat, Cifit, seu Gafet*. Germ. Odermeng. Hisp. *Agramonia*. Gallis, *Agremoine*.

FORMA.

EVPATORIVM.

DIOSC. Fruticosa est herba, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorem, folijs per interualla quinquefolij, aut cānabis similibus, quinque partito, aut amplius diuisis, nigricantibus, & per ambitum serratis. Semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. *Matth.* Flores gerit spicatos, aureos, radicem lignosam, subrubram pentaphylli modo.

LOCVS.

Idem. Nascitur secus sepes, itineraque, in agrorum marginibus, & incultis locis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Tenuium est partium, incidendi, extergendiq; facultatem, citra manifestam caliditatem obtinet, quo circa obstructiones hepatis expurgat: inest ei & adstrictio modica, propter quam robur visceri additur.

VIRES.

DIOSC. Folia contrita & cum suillo adipe imposita, vlceribus cōtumacibus medentur. Herba, aut semē in vino potum, dysenteria, iecinorijs vitijs, & serpentium *Matth.* ictibus liberat. Iocinorosos iuuat decoctum potum. Idem ex vino albo paratum, cum saccaro sex vnciarum pondere tribus diebus potum, mirificè strangurian sanat, & vrinas impellit. Additur herba in potionibus, quæ ad intrinseca parantur vulnera.

EVPATO-

EVPATORIVM vulgare, Officinis, *Eupatorium Auicennæ*. Italis, *Eupatorio*. Germanis, Künigundt Kraut.

EVPATORIVM VVLGARE.

FORMA.

Caulem edit tricubitalem, subrubrum, rotundum, folia cannabis, sed maiora, albicantia, hirsuta, amaro gustu, odore medicato, non insuaui. Flores exeunt in summitatibus, in vmbellis subpurpurascentes, qui flaccescentes in pappos abeunt. Radix multifida illi est, sed superuacua. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur vliginosis locis, & in scrobium aggeribus. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit, siccat, abstergit, incidit, aperit, & subtilium est partium. *Idem.*

VIRES.

Præstat foliorum decoctũ iocinoris doloribus, ac cæteris eiusdem affectibus ab obstructione prouenientibus: quin etiam lienis tumoribus, & obstructionibus. Datur idem diutina febre laborantibus. Vrinas & menses pellit, scabiem, & pruritum sanat, præsertim cum fumaria, & caprino sero, sed succus fortior est. Is itaque potus incipienti elephantiæ medetur. Flores illiti vulnera recentia, & vlcera sanant: succus drachmarum duarum pondere in catapotijs sumptus, intestinorũ vermes necat: Dantur folia vtiliter pecoribus tussientibus, & anhelosis equis. *Idem.*

POTENTILLA, quibusdam Anserina. Italis, *Potentilla*. Germanis, Genserich/ *siue* Grensing. Gallis, *Agrimoine sauuage*.

POTENTILLA.

FORMA.

Matth. Folijs exit agrimoniæ proximis, hirsutioribus, prona parte virentibus, supina verò albicantibus. cauliculos fundit humi repentes, è quibus aurei prodeunt flores: Radice constat exterius subrufa, interius verò candicans, austero gustu, & adstringenti.

LOCVS.

Idem. Nascitur humecto solo.

QVALITATES.

Idem. Refrigerat, siccat, adstringit, repellit, roborat.

VIRES.

Idem. Fœminarum profluuia, & dysenterias cohibet, ac cæteras alui fluxiones. Datur vtiliter sanguiné reijcientibus. Herbæ decoctum ex vino paratum, præstat potum ad intestinorum tormina, & dorsi dolores. siccæ farina ex sua ipsius aqua stillatitia pota, albas vteri fluxiones cohibet, sed valentius, addito corallio, & ebore. Datur ad enterocellas, & bubonocellas. vulnera recentia, & oris, pudendorumq́ue vlcera sanat: ex acero decocta. colluitur vtiliter ad commotos dentes: & laxas gingiuas, dentiumq́ue dolores mulcet, & prolapsam columnellam restituit, addito aluminis momento.

QVINQVE-

QVINQVEFOLIVM, Græcis, Πεντάφυλλον. Italis, *Cinquefoglio*. Germanis, Fünfffingerkraut. Hiſpanis, *Cinco en rama*. Gallis, *Quintefueille*.

QVINQVEFOLIVM.

GENERA.

Plura quinquefolij extant genera, colore, ac magnitudine differentia. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Ramulos fert feſtucarum ſimilitudine, tenues, dodrantales, in quibus ſemen: folia menthæ, quina ſingulis pediculis, in ambitu ſerrata: florẽ ex candido palleſcentem, auri æmulum, ſubrubram habet radicem, oblongamq́; nigro veratro craſſiorem. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in riguis & aquarijs ductibus. *Idem.*

QVALITATES.

Radix vehementer deſiccat: nimirum verò acris eſt, & cùm ſit tenuium partium citra morſum deſiccat. Radix enim deſiccat ordine quodã modo tertio, minimum habens euidentis caliditatis. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Radicum decoctum, collutione, dentium dolores ſedat, & vlcera putrida ſiſtit, arteriæ ſcabritias gargarizatu læuigat. Dyſenterias, & cæteras alui fluxiones cohibet, quin etiam articulorum coxendicumq́ue cruciatus potu tollit. Coctæ in aceto, & illitæ, ſerpentia vlcera reprimunt. Strumas, tumores, duritias, abſceſſus, & collectiones diſcutiunt. Ignes ſacros, & condylomata ſanant. Teneræ radicis ſuccus, iocinoris, & pulmonum vitijs medetur. pollet etiam aduerſus venena: folia tricenis diebus pota, comitiales iuuant. Eorundem ſuccus tribus cyathis diebus aliquot potus, celerrimè regio morbo medetur. Ex melle, ſaleq́ue illita, vulneribus, & fiſtulis auxiliatur. Medetur etiam enterocellis. Tota planta, & potu, & illitu, ſanguinem manantem ſiſtit. DIOCS.

*QVINQVEFOLIVM MINVS.

FORMA.

Folia minora profert, angustiora & magis laciniata, incana tota; cauliculos erectos, in quibus flores lutei alterius similes sed minores. Radix rubra nigricat, & alte descendit sapore ceu glandium astringente.

LOCVS.

Nascitur in aggeribus, & secus arua, macro solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illæ quæ priori.*

QVINQVEFOLIVM album, Græcis, Πεντάφυλλον λεῦκον. Italis, *Cinquefoglio bianco*. Germanis, Weiß Fünffingerkraut.

QVINQVEFOLIVM ALBVM.

FORMA.

Folijs est incanis, hirsutis, per ambitum sensim denticulatis, quinis ex vno quoque pediculo dependentibus cauliculis mollibus, obsequiosisque, flore candido, radice squamosa, agnatis ex obliquo prodeuntibus. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in saxis ingentibus, & saxosis locis. *Idem.*

QVALITATES.

Adstringit, siccat, roborat, repellit: Radix subtilium est partium. *Idem.*

VIRES.

Ea omnia præstare potest quæ alterum, quo tamen adstringentior est. *Idem.*

* QVINQVEFOLIVM palustre fragiferum, vel Heptaphyllum porphyranthemon. Germanis, Gensßkraut / Sibenfingerkraut.

QVINQVEFOLIVM PALVSTRE.

FORMA.

Oblongis quaſi ſarmentis ſe propagat ſerpitq́ue per vliginem, anguloſis nonnihil & ſtriatis nigris, in quibus ramuli naſcuntur & folia pentaphylli quina interdum ſed vt plurimum ſeptena, ſubtus cinericia, ſuperiore parte virentia, Floret per æſtatem: floſculus cõponitur ex quinque aut ſex folijs atrorubentibus, & paruo capitulo medium obtinente, cinctóque ſtaminibus purpureis. Hoc ſubinde increſcit augeturq́ue donec magnitudinẽ fragi fere attingat, cui & figura & colore ſimile fit, nullo intus ſucco. Radicibus nititur longis, tenuibus, nigricantibus & in geniculis fibratis.

LOCVS.

Naſcitur vliginoſis, putridis & macris pratis.

QVALITATES.

Aſtringit tota herba, præſertim fructus. *

DIAPENSIA, siue Sannicula. Italis, *Cinquefoglio maggiore.* Germanis, Sanickel.

DIAPENSIA.

FORMA.

Folia profert quinquefolij maiora, vitiginea specie, cauliculis rotundis, gracilibus, obsequiosis, in quorum summitate, & adnatorum fastigijs capitula prodeunt subalbida, fragorum figura: Radicibus constat numerosis, gracilibúsque. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, & syluosis collibus. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat, & siccat, cohibet, reprimit, glutinat, & roborat. *Idem.*

VIRES.

Vniuersæ plantæ decoctum, datur potandum ad intrinseca vulnera sananda, fistulas, & enterocellas. Idem quoque præstat foliorum, & radicum farina. *Idem.*

*SANICV-

* SANICVLA alpina, siue guttata quibusdam. Italis, *Vmbilicus Veneris*. Septentrionalium alijs, *Hepatica montana*. Valesijs, *L'herba Sante Condria, vel sans Contura*. Germanis, Wildt Schelkraut/oder weiß Sanickel.

SANICVLA ALPINA.

FORMA.

Elegans est planta, floribus albis, qui guttulis asperguntur sanguineis, figura quodammodo Hyperici floribus correspōdentes, cui & semen simile est, caulis hæc sustinet sesquipedalis, cui folia subsunt hederacea, rotunda, crenato ambitu, prona parte candidiora vtraque hirsuta nonnihil exiguis pilis candidis, qui tamen cultura penè euanescunt. radix interdum minimi digiti longitudinem æquat, crassiuscula, subruffo colore.

LOCVS.

Crescit copiose in monte Iura & monte Mola, locis vmbrosis & humidioribus. Reperitur etiam in montanis Pannoniæ.

QVALITATES, ET VIRES.

Astringit & ferè insipida est. Ex parte prona folij cutem decorticant, & sic vulneribus illud imponunt. Eliciunt aquam è planta minutim concisa ad glutinanda vulnera, aut in pulueres redigunt flores, itemq; folia & vlceribus vulneribúsq; inspergunt. *

FRAGA-

FRAGARIA, Italis, *Fragolaria:* Fraga verò, Italis, *Fragole, & Fraghe.* Germanis, Erdtbeer. * Fragaria ſylueſtris vel montana. Germanis, Bergerdtbeer. *

FRAGARIA.

FORMA.

Planta eſt humi repens, folijs pentaphylli maioribus, ternis ex vno pediculo prodeuntibus, & per ambitum ſerratis: floribus candidis, rubi æmulis, è quibus fraga oriuntur: cauliculos habet tenues, hirſutos, obſequioſoſque: radices habet numeroſas, & tenues adſtringentis guſtus. * Syluestrior exigua eſt herbula, & ſtrigoſior tota, fructu minore & minus ſapido rubro. * *Matth.*

LOCVS.

Proueniunt in montibus, collibus, ſyluis, ſecus itinera, & prope ſepes. *Idem.*

QVALITATES.

Refrigerat exceſſu primo, & ſiccat ſecundo. *Idem.*

VIRES.

Folia, & radix vulnera, & vlcera ſanant, muliebres fluxiones, & dyſenterias cohibent. vrinam cient, & lieni conferunt. Eorundem decoctum potum præſtat ad iocinoris inflammationes, & ad renum veſicæq; ſordes. Idem in ore contentum gingiuas roborat, commotos dentes ſtabilit, & deſtillationes ſiſtit: At fraga, præter id quod æſtate deuorata maximè placent, bilioſis, æſtuantibúſque ventriculis proſunt, ſiticuloſiſq; opem ferunt. Vinum quod ex eis elicitur, vlcuſculis faciei mirificè medetur, illitum. quin & varos, & oculorum fluxiones calidas impoſitum tollit. *Idem.*

*FRAGA

* FRAGA ALBA.

FORMA.

Priori similis herba sed minor & magis cana, hos fructus profert, qui colore solo à præcedentis Fragariæ fructu differunt.

LOCVS.

Rarior est quam superior, & propterea ad hortorum cultus expetitur. Nec dubium est, alicubi sponte nasci & ijsdem locis gaudere quibus vulgatior. *

EVFRA-

EVFRAGIA, Italis, *Eufragia*. Germanis, Augentroſt. Gallis, *Eufraiſe*.

EVFRAGIA.

FORMA.

Tenuis eſt planta ad ſpithamæ altitudinem aſſurgens, folijs minutis, criſpis, & per ambitum crenatis, guſtu adſtringentibus, & ſubamaris. caule tenui, rubentique: flore inter purpuram, & aurum albicante, quem mittit in fine æſtatis. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in pratis, & in ſyluis.

QVALITATES.

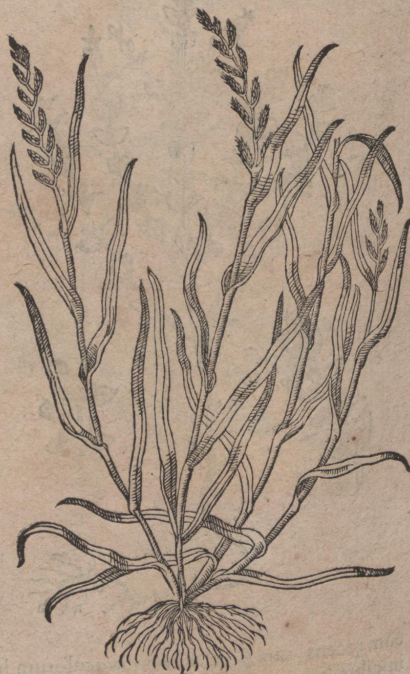
Excalfacit parum, ſiccat magis, abſtergit, & cohibet.

VIRES.

Præſtat tam in cibis, quam in medicamentis ſumpta, cùm recens, tum ſicca, ad omnia oculorum impedimenta, & præſertim cùm in cibis, aut potu ſumitur diutius. Vinum ex ea paratum idem præſtat potum. Eius enim vſu ſenum oculi reuiuiſcunt. viſus mirificè acuitur. & cæcutientes ad lucem redeunt, & præcipuè in pinguibus, & pituitoſis corporibus, hæc omnia præſtat.

PHOENIX, Græcis, Φοίνιξ. Quibusdam lolium murinum: Italis, *Gioglio saluatico.* Germanis, Daubenweiß/Meußkorn. Gallis, *Yuraye sauuage.*

PHOENIX.

FORMA.

DIOSC. Folia habet hordei sed breuiora, & angustiora, spicam lolio similem, calamos senum digitorum, radici aduolutos, septenas, octonásve spica.

LOCVS.

DIOSC. Matth. Nascitur in aruis, tectis, recenter illitis, & secus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

Ex vino austero pota alui profluuium, & mensium abundantiam sistit: vrinæ impetus cohibet, in puniceo vellere adalligata: collo suspensa (vt aiunt) sanguinem manantem sistit.

RHODIA radix, Græcis, Ροδία ῥίζα. Italis, *Radice rodia.* Germanis, Rosenwurtz.

RHODIA RADIX.

FORMA.

Caules mittit teretes, cubitales, folijs vbiq; stipatos, longiusculis, in acutum desinentibus, portulacæ, seu minoris sedi instar pinguibus, minutim per ambitum serratis. Vmbella in cacumine viridi tithymali cyparissiæ modo. Radix ei inæqualis, strumosa, crassa, læui cortice obducta, splendescens. substantia intus subrufa, rosarum odore. Radix est omnium viuacissima. Siccis enim locis mensibus pluribus asseruata, & deinde sata, statim repullulat. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in altissimorum montium rupibus, saxosis, ac præruptis locis. *Idem.*

QVALITATES.

Tenuium est partium, & discutientis facultatis, in calefaciendo verò, secundi recessus censenda est, aut certè tertij incipientis. *Gale. 8. simp. me.*

VIRES.

Vtilissima est, capitis doloribus, si madefacta fronti ac temporibus, cum rosacei momento imponatur. Vbi aut dolor à calida prouenerit causa, tusa, & rosacea aqua madefacta imponi debet. vbi verò à frigida, ex amaraci aqua illini præstabit. DIOSC. *Matth.*

EQVISETVM, Græcis, *ἵππουρις*. Arabibus, *Dhenben alcail, Dhemb alchi, ſiue Daneb alchail*. Italis, *Coda di Cauallo*. Officinis, *Cauda equina*. Germ. Roßſchwantz. Hiſpanis, *Goda de mula, ſiue Rabo de mula*. Gallis, *Queue de Cheual, ſiue Prela*.

EQVISETVM.

GENERA.

Matth. Aliquot nobis ſunt genera.

FORMA PRIMI.

Profert cum primum è terra erumpit quoddam tenerrimum germen oblongum, iuglandium iulo non abſimile, ſubnigricanti colore. & deinde caules inanes, geniculati, ſubrubeſcentes, leniter ſcabri. iuncea circa eos coma, aſpera, exilis, ſetarum inſtar. adeo vt equorum inſtar caudæ appareat. Radicem lignoſam, duram.

LOCVS.

Idem. Naſcitur aquoſis, & humectis locis, in riguis, & ſcrobibus.

QVALITATES.

Gale. 6. ſimp. me. Adſtringentem cum amaritudine facultatem poſſidet, ac proinde valenter ſimulq; citra mordacitatem exiccantem. Itaque vulnera maxima impoſita conglutinat, etiam ſi præſectos neruos eſſe contingat.

VIRES.

DIOSC. Herbæ ſuccus ſanguinem è naribus erumpentem ſiſtit: prodeſt dyſentericis ex vino potus: vrinam ciet. Trita folia, & illita ſanguinolenta vulnera glutinat. Radix cum ſua herba tuſſim, orthopneam, ruptaq; adiuuat. Folijs in aqua potis, diſſectiones veſicæ, & inteſtinorum, enterocellaſq; in vnum coaleſcere, cogique ferunt.

EQVISE-

EQVISETVM alterum, Græcis, ἵππουρις ἑτέρα. Italis, *Coda di Cauallo minore.*

EQVISETVM SECVNDVM.

FORMA.

Caulis est rectus, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit humectis locis, & vliginosis pratis. *Matth.*

QVALITATES ET VIRES.

Valet ad omnia, ad quę genus alterum. DIOSC.

EQVISETVM tertium, Græcis, ἵππουρις τρίτη. Italis, *Coda di Cauallo*.

EQVISETVM TERTIVM.

FORMA.

Matth. Caulem edit geniculatum, striatumque, inanem, fragilem, à quo complures oriuntur rami. Et ipsi quoque geniculati, ac asperi, nulla circumstante coma.

LOCVS.

Idem. Prouenit & hoc palustri solo.

VIRES.

Idem. Iisdem cum alijs pollet viribus.

COCCVM

COCCVM infectorium, Græcis, Κόκκος βαφική. Arabibus, *Charmens, seu Kermes.* Italis, *Grana da tingere.* Germanis, Scharlachbeer. Hispanis, *Grana per atennir, seu grana in grano.* Gallis, *Vermillon.*

COCCVM INFECTORIVM.

FORMA

Frutex est surculosus, folijs oblongis per ambitum aculeatis aquifolij modo, sed longè minoribus, baccis rotundis, inanibus, puniceo colore. *Matth.*

LOCVS.

Gignitur in Galatia, Armenia, Asia, Cilicia, Hispania. Nascitur etiam in Cilicia è quercu. Quin etiam in Polonia, & Boemia, è quercubus legitur. DIOSC. *Matth.*

FACVLTATES.

Adstringentem, simulque amaram facultatem possidet: vtraq; sine morsu desiccat. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Vulneribus neruisq; præcisis conuenienter ex aceto tritum illinitur. Baccarum puluere feliciter vtuntur Italæ mulieres ad fœtum roborandum, & abortum prohibendum ipsum ex ouo sorbili prægnantibus propinantes, addito thuris, aut masticis momento. DIOSC. *Matth.*

CENSVRA.

Non rectè sentiunt, qui Coccum infectorium, & Chermesinum idem faciunt.

*COCCIFERA ILEX, a. flos separatus, b. ramus cum coccis.

COCCIFERA ILEX.

FORMA.

Præterea habentur nonnulla in ea notatu digna. Primum maximæ glandes, maiores quam aliarum Ilicum, cuius cupulæ etiam asperiores, proueniunt in autumno. Postremo quædam genera excrementorum, si ita liceat vocare. Vnum quod ante alia prouenit, Mense Aprili & Maio, grana sunt in folijs rubra, partim rotunda, partim oblonga, ex ipsa ferè substãtia foliorum facta, pisorum paruorum magnitudine, quarum substantia intus alba est, non dissimilis multum à substãtia fructuum oxyacanthę, gratę gustu, nonnihil velut acidi habentes, in quibus tandem nascitur vermiculus, suntque talia excrescentiæ huius arboris paruæ, vt Gallæ in Quercu. Est secundum excrementum, rotundum, nigrum, exterius pellucens, satis durum, intus liquorem album habens cum vermibus, quod tãdem inarescit, vt plurimum, sic ramis copiosè adhærescit satis leuiter. Circa eas baccas, vt sic dixerim, sæpe formicæ copiosæ conglomerantur. Hoc etiam excrementum reperitur in maiore ilice, prouenit mense Maio. Huic simile in omnibus coccum tinctorium quod eodem tempore prouenit. In hoc differt, quod grana siue baccæ sint rubræ, si saltem abstergatur puluis albus, quo asperguntur, liquore item rubeo, scatentq; vermibus rubris, vnde Gallice Vermillon. Præterea non solet prouenire nisi in minore ilice, nec tanta copia, vt alia excrementa.*

PIMPI-

PIMPINELLA, seu saxifragia hircina, Italis, *Sassifragia di becco*. Germanis, Bibernel.

PIMPINELLA SAXIFRAGIA.

GENERA.

Duo eius habentur genera, Maius & minus. *Matth.*

FORMA.

Maior radice nititur longa, folijs, quæ ad radicem sunt, humi accubantibus, pluribus ex vno pediculo vtrinq; emergentibus, & per ambitum serratis: caule quadrangulo, floribus in vmbella candidis. Radix illi longa digitali crassitudine, hircum quadãtenus redolens, acri sapore. *Idem.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, collibus, & pratis non vliginosis. *Idem.*

QVALITATES.

Radix, in qua vis tota consistit, excalfacit, siccatq; ordidine secundo completo, aut tertio incipiente, aperit, prouocat, attenuat, digerit, incidit. *Idem.*

VIRES.

Vtriusque radix præstat ad renum, & vesicæ incommoda: calculos enim in renibus genitos frangit, & eijcit: vrinas pellit. succus radicis ex meraco haustus, præstat contra deleteria medicamenta, & virulentorum animalium ictus. Quare non desunt, qui radices etiam contra pestilentiam miris laudibus efferant. *Idem.*

*PIMPINELLA minor.

FORMA.

Minor cognomento facile ſuam à maiore differentiam oſtendit, radice tenuiore ſimplici prolixaq́ue vermem imitatur. Folijs caule floribus & colore præcedenti ſimilis eſt, & magnitudine tantum ab illa vincitur, interdum etiam coſtæ rubeſcunt & cauliculi. ſemen paruum Ammi refert. Huius varietas obſeruatur alicubi in folijs quę minutiſſime laciniantur, vt Carifolia, vt rudioribus facilè imponant, ne pro pimpinella hanc agnoſcere poſſint, Floſculi quoq; nonnunquam prorſus rubeſcunt.

LOCVS.

Locis arenoſis exit, & montoſis, ac rimis petrarum innaſci gaudet.

QVALITATES.

Acrior eſt & valentior maiore, id quod ſapor manifeſtus arguit.*

PIMPI-

PIMPINELLA Sauguiſorba. Italis, *Pimpinella, ſeu Sorbaſtrella.* Germanis, Hergotts Bärtlin. Gallis, *Pimpinelle.*

PIMPINELLA SANGVISORBA.

GENERA.

Duum eſt generum: Maius, & minus. *Matth.*

FORMA MINORIS.

Folijs prouenit ab vna radice numeroſis, compluribus ab vno tenui pediculo vtrinque prodeuntibus, ſubrotundis, puſillis, vbique in ambitu crenatis, firmis, humi in orbem accubantibus, adſtringenti guſtu: cauliculos edit plures, tenues, ſubrubentes, rotundos dodrantales, atque maiores, in quorum ſummitatibus capitula exeunt ſquaroſa, ſubpuniceo colore. in quibus ſemen. Radice nititur lignoſa ſubrufeſcente, adſtringentis guſtus. *Idem.*

LOCVS.

Naſcitur in agris non cultis, in collibus, & ſeritur in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

Deguſtata adſtringit, ſed manſa lentoris copiam fundit, glutinat, ſiccat, reſoluit & cohibet. *Idem.*

VIRES.

Siſtit pota rubra, albaq; fœminarum profluuia, dyſenteriam, & cæteras alui fluxiones: bilioſas vomitiones cohibet, ſanguinis reiectiones ſiſtit: vulnera, & vlcera ſanat: vnguentis quoque vtiliter miſcetur, quæ tum ad capitis vulnera, tum ad carcinomata parantur. Natat ſæpe in poculis vino repletis, quòd gratiam quandam, iucunditatemq; potantibus afferat. *Idem.*

Matth. PIMPINELLA, seu Sanguisorba maior. Italis, *Pimpinella, seu Sorbastrella maggiore.*

SANGVISORBA, SEV PIMPINELLA MAIOR.

FORMA.

Idem. Facie ab altera non differt, nisi quòd maior sit omnibus suis partibus, & folia longiora, latioraque proferat: caules proceriores, & capitula crassiora, oblongioraque.

LOCVS.

Idem. Prouenit in pratis, pascuis, & inculto solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Viribus ijsdem prædita est, quibus & minor.

TRAGVM,

TRAGVM, Græcis, Τράγος ἢ σκόρπιος. Italis, *Trago*.

TRAGVM.

FORMA.

Planta eſt dodrantalis, aut amplior, fruticoſa, humilis, oblonga ſine folijs, puſillis circa ramos acinis, rufis, multis, tritici magnitudine, acuto cacumine, guſtu admodum adſtringente. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur maximè in maritimis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Baccæ guſtu ſunt admodum adſtringenti. Racemorũ baccæ decem, ex vino potæ, cæliacis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus auxiliantur. *Idem.*

IVNCVS, Græcis, Σχοῖνος. Italis, *Giunco*. Germanis, Bintzen/Schmelen. Hispanis, *Iunco*. Gallis, *Ionc*.

IVNCVS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum, Alterum læue, Alterum acutum; cuius etiam duo extant genera, vnum sterile, alterum fertile: Est & alterum ὁλόσχοινος vocatum, seu Æthiopicum.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Caulis est læuis, viridis, in cacumine aculeatus, alba intus medulla: Semen gerit in superiore caulis parte, è latere prodiens racemosum, subrubrum, adstringentis gustus. Alter consimilis est, sed sine semine prouenit. & tenuioribus calamis.

LOCVS.

Matth. Nascuntur omnia genera cùm in mari, tum in fluminibus, lacubus, paludibus, ac cęteris aquosis locis.

QVALITATES.

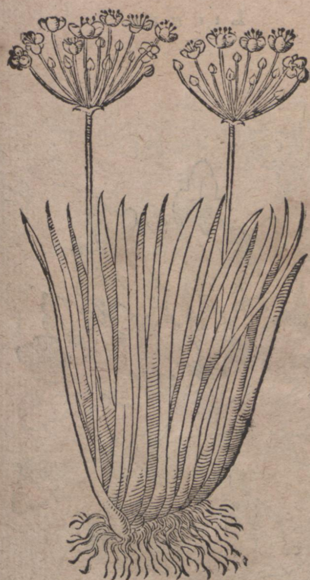
Gal. lib. 8. sim. me. Composita eorum temperies est, ex terrena videlicet essentia, leuiter frigida, & aquea, leuiter calida, vt & inferna desiccare possint, & sensim frigidos ad caput vapores submittere, quibus somnolentos efficiant.

VIRES.

DIOSC. Semen tostum ex vino potum, aluum sistit, & rubra fœminarum profluuia: vrinam ciet, capitis dolores facit: Quæ proxima sunt radici folia tenera, conuenienter illinuntur aduersus Phalangiorum morsus. Semen potum somnum conciliat.

IVNCVS floridus. Italis, *Giunco florido*.

IVNCVS FLORIDVS.

FORMA.

Folijs exit ab vno cespite *Matth.* numerosis cyperi similibus, sursum spectantibus, caulibus pluribus, læuibus, iunci modo glabris, in quorum cacumine flores emicant speciosi, subpurpurei, è quibus semen gignitur.

LOCVS.

Prouenit in fluuiorum litoribus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Creditur ea omnia præstare posse, quæ cætera præstant genera. *Idem.*

LICHEN,

LICHEN, Gæcis, Λειχὴν. Officinis, *Epatica*. Arabibus, *ArZeZallacher*. Italis, *Lichene, ſeu Epatica*. Germanis, Stein Leberkraut. Hiſpanis, *Epatica, ſeu Figadella*. Gallis, *Epatique, ſeu Porcorau*.

LICHEN.

FORMA.

Matth. Folijs eſt latis, robuſtis, aſperis, nullis adnexis pediculis in cacumine tripartitis, aſperginoſis lapidibus pertinaciter inhærentibus, radicibus numeroſis perquàm exiguis aduerſa foliorum parte emergentibus: floribus paruis, ſtellarum figura.

LOCVS.

Idem. Prouenit in aſperginoſis ſaxis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Adſtringit, refrigerat, abſtergit: illita folia ſanguinis profluuia ſiſtunt: inflammationes arcent. Impetigini medetur, Iuuant regio morbo laborantes, cum melle

Matth. illita oris, & linguæ defluxiones inhibent. Præfertur maximè hæc planta ad iocinoroſos affectus.

PVLMONA-

PVLMONARIA; Italis, *Pulmonaria*. Germanis, Lungenkraut. Gallis, *Herbe aux pulmons*.

PVLMONARIA.

GENERA.

Duo eius habentur genera, Arboreum alterum, Alterum terreſtre. *Matth.*

FORMA ARBOREÆ.

Similis eſt Licheni, ſed maiora, latioraque fundit folia, varijs modis per ambitum laciniata, ac ſi à vermibus eroſa fuerint, areſcentia, prona parte viridia, ſupina verò palleſcentia, ac ſubalbicantibus maculis reſperſa. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit in denſis, opaciſq; ſyluis, in annoſarum arborum caudicibus. *Idem.*

QVALITATES.

Adſtringit, ſiccat, abſtergit: vulnera glutinat. *Idem.*

VIRES.

Præſtat, (vt ſcribunt) ad tabem, pectoris, & pulmonis vlcera, & cruenta ſputa, quin etiam ad vulnera, & pudendorum vlcera, & ad vtrunq; muliebre profluuium, dyſenteriam, & bilioſos vomitus: Sunt qui ea vtantur ad ſuſpirioſos, & aſthmaticos, cum dulcis radicis ſucco, hyſſopo, helenio, & ſcillino oxymelite: Datur quoq; vtiliter à paſtoribus tuſſientibus pecudibus, cum ſale. *Idem.*

PVLMONARIA altera, Italis, *Polmonaria*. Germanis, Lungenkraut/Fleckenkraut/klein Walwurtz. Gallis, *Herne aux pulmons*.

PVLMONARIA ALTERA.

FORMA.

Matth. Folijs assurgit borraginis quadantenus æmulis, non tamen crispis, nec hispidis, oblongis, asperis, hirsutis, albis maculis superna parte respersis, * aut non maculosis, * boraginis sapore: caulem gerit angulosum, atque tenerum: in cuius adnatorum cacuminibus flores erumpunt, * quandoq; purpurei, quandoque cærulei * cynoglossi vulgaris modo. * Semen in folliculis plerunque vnum aut alterum inuenitur, maturitate nigrescēs, Echij semini pene simile & æquale. Radice nititur fusca multis fibris terræ inhærente. *

LOCVS.

Idem. Nascitur opacis locis, prope vliginosas sepes.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cohibet, consolidat, siccat, abstergit: Præfertur ad pulmonis cùm vlcera, tum cæteras infectiones, & ad sanguinis reiectiones: Datur totius plantæ decoctum ad suprascripta, magno auxilio, cum saccharo pluribus diebus: Idem cum maiori quoque successu præstat foliorum succus potus.

PARO-

PARONYCHIA, Ruta muraria. Græcis, Παρωνυχία. Italis, *Paronicchia*. Germanis, Mawerrauten.

PARONYCHIA.

FORMA.

Exiguus eſt frutex, in petris naſcens, peplo ſimilis, minor longitudine, ſed maioribus folijs. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in petris. *Idem.*

QVALITATES.

Vis eius eſt tenuium partium, & exiccatoria, morſu vacans. Talia enim ſint oportet, quæ paronychia ſanant: excalfacit ordine tertio. & ſiccat pariter. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Illita paronychijs, atque fauis, remedio eſt. DIOSC.

APPENDIX.

Quanquam non deſint, qui hanc plantam vnà mecum paronychiam faciunt, quum tamen ſint, qui reclament, ne diſſenſio vlterius protrahatur, non Dioſcoridis, ſed noſtram paronychiam eam eſſe volumus. Scimus enim non ſolùm paronychijs ipſam mederi, ſed ad ciendas vrinas, & renum calculos frangendos pellendosq́; præſtantiſſimam eſſe. *Matth.*

PARONYCHIA altera.

PARONYCHIA ALTERA.

FORMA.

Matth. Folia profert pepli, longiora, flores paruos, copiosos, racematim cohærentes. albo colore. sed qui paronychiam florere scribat hactenus non legimus: quin etiã mihi incompertum est, an in saxis oriatur. Quo fit vt ne hanc quoq; legitimam paronychiam facere ausim.

HELICHRYSVM, Græcis, Ελίχρυσον. Italis, *Helichriso*.

HELICHRYSVM.

FORMA.

Ramulum habet candidum, virentem, rectum, firmum, folia, intercedentibus ſpatijs, anguſta, abrotano ſimilia, comam aureæ lucis in orbem: vmbella rotunda veluti ſiccis corymbis dependentibus: radice tenui. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in aſperis, & torrentium locis. *Idem.*

QVALITATES.

Facultatis eſt incidentis, & extenuantis. *Gal. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Coma ex vino pota, menſes ciet: auxiliatur quoq; ſerpentium ictibus, coxendicum doloribus, & vrinæ ſtillicidijs. ſanguinem in ventriculo, aut veſica concretum abſumit, deſtillationes ſiſtit, cum mulſo à ieiunis pota triobolari pondere: veſtibus interpoſita, eas à tineis tuetur. DIOSC.

HELICHRYSVM ITALICVM.

Helichrysum Italicũ hanc plantã appellare libuit, quòd plurimum in Italia proueniat, & ijsdem sit facultatibus præditum, quibus & præcedens.

HELICHRYSVM creticum. Italis, *Helichriso di Candia.*

HELICHRYSVM CRETICVM.

FORMA.

Planta eſt exilis, folijs longis, anguſtis, hirſutis, ſtriatiſq́;, caulibus anguloſis, vmbella in ſummitate aurea, diuulſaq́;: radice tenui, ac ſuperuacua. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur in Creta Inſula. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Ea omnia hoc quoque, quæ ſupra ſcripta preſtare poſſe creditur. *Idem.*

*APPENDIX.

Hæc planta melius quadrat ad Dioſcoridis deſcriptionem quam prior, nec in Creta ſolum ſed etiam in Hiſpania & alibi naſcitur.*

STOECHAS citrina. Italis, *Amaranto giallo*. Germanis, Reinblumen/Jüngling/Mattenkraut.

STOECHAS CITRINA.

FORMA.

Matth. Folia profert albicantia, hirsuta, longa, caules dodrantales, aut maiores, lanuginosos, incanos, in quorum summitatibus flores sunt aurei, globosi, odorati, in vmbellæ diuulsæ modum se se pandentes. Radice breui subnigricante.

LOCVS.

Idem. Nascitur locis incultis, & in pascuis.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, siccat, aperit, & abstergit, vt amariusculus indicat sapor, nec adstringenti facultate vacat.

VIRES.

Idem. Decocta coma, aut ex vino macerata, iocinoris obstructiones aperit, proinde datur commodè eius decoctum, dilutúmve, regio morbo affectis. Idem potum intraneorum vermes necat.

* Comas grandiores habentem breuiusculam plantam ex Creta missam accepi, cuius hic appinxi particulam.*

AMA-

AMARANTHVS, Græcis, Αμάραντος. Italis, *Amaranto, seu fior velluto.* Germanis, Sammat Blum. Gallis, *Passe velours.*

AMARANTHVS.

FORMA.

Folia profert ocimi, maiora, caulem crassum, pinguem subrubentem, striatum: florem spicatum, admodum purpureum; qui etsi quàm diu siccatum asseruetur, haud quaquam tamen colorem deperdit. *Matth.*

*LOCVS.

Elegantiæ studio in hortis seritur.*

QVALITATES.

Refrigerat, siccat, repellit, cohibet. *Idem.*

VIRES.

Flos epotus cœliacos, & dysentericos iuuat, mensium abundantiam sistit, & albos vteri fluxiones. prodest quoque sanguinem excreantibus. *Idem.*

* Commendatur etiam ad vlcera sanie manantia.*

*AMARANTVS cristatus, Germanis, Hanen Kam.

FORMA.

Venustior est hæc amaranthi varietas, vt separatim pingi mereatur. Panniculas habet in fastigio latiores & quasi compressas hilari florum purpura nitidas, vegetas, vt cristas imitentur, iucundissimo spectaculo. Folia, vt in priore, ocymo non absimilia sunt, aut solano, longiora tamen, & maculis plerumque rubris variegata. Semen atrorubens pusillum splendidum in nostris regionibus maturescit nisi pluuiosa cõstitutione anni corrumpatur.

LOCVS.

Rarior est & maiorem ob id gratiam in hortis consequitur.*

NOMINA.

CHRYSANTHEMVM, Græcis, Κρισάνθεμον. Italis, *Chriſanthemo.* Germanis, Goldblum.

CHRYSANTHEMVM.

FORMA.

Herba eſt tenera, fruticoſa, læues proferens caules, & multifida folia: flores luteos admodum ſplendentes. DIOSC.

LOCVS.

Propter oppida naſcitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Flores cũ cerato triti, ſteatomata diſcutere produntur. Ictericos breui ad bonum colorem reſtituunt, ſi ſequente longo balnei vſu, poſt exitum ebibantur, caules manduntur olerum modo. *Idem.*

*CHRYSANTHEMON minus. Germanis, Klein Goldblum.

CHRYSANTHEMON MINVS.

FORMA.

Minutioribus prouenit folijs, nec tam altè attollitur vt præcedens, quę humanam altitudinem nonnunquam adęquat, vel etiam superat. Semé est amarissimum, in flore & folijs nulla est aut minima amaritudo.

LOCVS.

In hortis satum facilè prouenit, forte etiam sponte alicubi nascitur.*

AGERATVM, Græcis, ἀγήρατον. Officinis, *Eupatorium Mesue*. Italis, *herba Giulia*. Germanis, Frembd Leberkraut.

AGERATVM.

FORMA.

Fruticosa est herba, binũ dodrantũ longitudine assurgens, simplex, humilis, origano maximè similis: vmbellã gerit, in qua flos bullis aureis similis, helichryso minor: nomen ei inditum est, quoniam diutissimè flos in sua coloris specie conseruetur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in inculto solo, & in pascuis, *& in hortis plãtata viget.* *Matth.*

QVALITATES.

Digerit, & inflãmationes quodammodo resoluit. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Vis decocti feruẽs, herbæ vstæ nidor vrinam ciet, & vuluæ duritias emollit. Florum dilutũ ex albo meraco paratum, puerorum vermes necat duarum vnciarum pondere potum. Excalfacit ordine primo, & siccat secundo. Bilem, & pituitam facilè purgat, tenuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet: resoluit sine attractione, obstructiones reserat, & earum affectus sanat, diuturnis febribus mirificè medetur. DIOSC. *Matth. Mesue.*

Adstringit, quare ventriculum, iecur, & cætera viscera roborat: cum sero lactis efficacius purgat.

CENSVRA.

Medicam materiam non assequuntur, qui negant Eupatorium Mesuis non esse Dioscoridis Ageratum.

Varietas deprehenditur in Agerato. Nam quod sponte nascitur in Hetruria, multò minus est, nec adolescit tantopere, vt hortense nostrum, quod & surgit altius & folia habet magis crenata, vt Crista galli. Obseruatur etiā quędam Agerati species, quæ candidas prorsus vmbellas gerit, sed rarior est cæteris.*

*AGERATVM MINVS.

VERBE-

VERBENACA, Græcis, Περιστερεὼν, ἡ ἱερὰ βοτάνη. Latinis, *Verbenaca ſupina*. Italis, *Verminacola, Berbena, & Berbenaca*. Germanis, Eiſenkraut. Gal. *Veruaine maſſe*.

VERBENACA.

FORMA.

Ramulos emittit cubitales aut maiuſculos, anguloſos, in quibus ex interuallis folia exeunt quercus, ſed minora, & anguſtiora, eiuſdem in ambitu diuiſuris, colore aliquatenus cæſio. Radix lõga, tenuis. Flores purpurei, graciles. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur ſecus vias in ciuitatibus, & oppidis, & in plateis. *Matth.*

QVALITATES.

Vim habet adeò deſiccantem, vt vulnera glutinet. Inſigniter eſt amara: quare excal facit, & ſiccat, abſtergit, aperit. *Gal. li. 8. ſimp. me. Matth.*

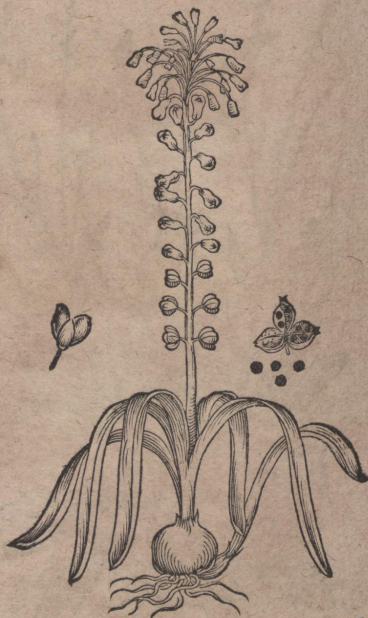
VIRES.

Folia cũ radice in vino pota, illitáve, ſerpentium ictibus auxiliantur. Folia bibuntur cõmodè ex vino vetere quadragenis diebus ad icteritiam: veteres tumores & inflammationes mitigant: ſordida vlcera purgãt: tota in vino decocta, tonſillarum cruſtas abrumpit: oris nomas gargarizatu cohibet: Datur potandum in tertianis febribus, tertium à terra geniculum, cum folijs circundantibus: quartanis quartum. Sacram vocãt herbam, quoniam multum ad amuleta, expiationesque commendetur. DIOSC.

HYACIN-

HYACINTHVS, Græcis, ὑάκινθος. Italis, *Hiacintho*. Germanis, Mertzenblumen. Hiſpanis, *Maios flores*. Gallis, *Vaccet*.

HYACINTHVS.

GENERA.

* Aliquot genera habentur, è quibus ſequentia depingi curauimus, nimirum vulgaré hyacinthum, & peregrinos tres.*

FORMA VVLGARIS.

DIOSC. Folia habet bulbi: caulē dodrantalem, minimo digito tenuiorem, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruamque: radicem quoque bulbaceam.

LOCVS.

Matth. Naſcitur in campeſtribus, ferè vbique inter ſegetes.

QVALITATES.

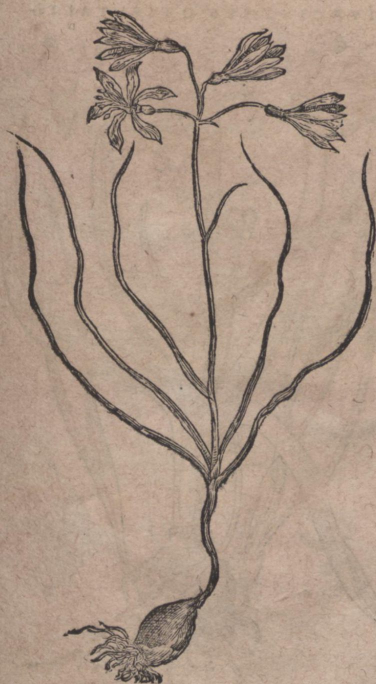
Gal. li. 8. ſimp. me. Bulboſa radix exiccat ordine primo, & refrigerat ſecūdo completo, aut tertio incipiente: ſemen leuiter extergit, & adſtringit. Exiccat autem quadantenus ordine tertio. Cæterùm in medio conſiſtens caliditatis & frigiditatis.

VIRES.

DIOSC. Pota radix aluum ſiſtit, & vrinas propellit: phalágiorum morſibus medetur. Semē adſtringentius eſt, theriacis expetitum, cum vino potum ictericos iuuat.

*HYACIN-

[*HYACINTHVS TRIPOLITANVS.

Flore pulcherrimo, phalangij florem repræsentante, cerulei coloris prouenit, caule gracili, folijs admodum angustis. Radix illi bulbosa non magna.*

HYACIN-

HYACINTHVS orientalis, Italis, *Hiacintho orientale.*

FORMA.

Matth. Folijs exit lilij, minoribus, angustioribꝰ, sursum spectantibus, pinguioribus, & in acutum desinentibus: caule crasso, in quo flores exeunt cærulei, lilij figura, sed parui. Radix illi bulbosa, squamosaque.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & colitur in fictilibus vasis, * imo nó opus est, vt in fictilibus asseruetur, cùm nihil periculi ipsi à frigore immineat.*

HYACIN-

HYACINTHVS ORIENTALIS ALTER.

FORMA.

Folijs est alterius latioribus, pinguioribus, & in summitate retusis. cætera cæteris perquam similia sunt.

PAPAVER erraticum, Græcis, Μήκων ῥοιάς. Ital. *Papauero saluatico.* Germ. Klapper Rosen. Hispan. *Amapollis, seu Papoulla.* Gallis, *Pauot sauuage, siue consanons.*

PAPAVER ERRATICVM.

FORMA.

DIOSC. Folia habet erucæ, diuisa, scabra: caulem iunceum, rectum, cubitalem, asperum. Florem syluestris anemones puniceum, interdum album: capite oblongo. sed anemones minori, in quo rufum semen. Radix est longa, subalbida, minoris digiti crassitudine, gustu amara.

LOCVS.

Matth. Nascitur plurimum in aruis inter segetes.

QVALITATES.

Gal.6. simp.me. Refrigerandi, ac soporem inducendi illi potestas est.

VIRES.

DIOSC. Capita quinq; aut sex inuini cyathis tribus ad dimidias decocta, potuiq; data, soporem faciunt: semen acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emollit: folia cum calycibus illita inflammationes sanant: allicitur etiam somnus eorundem perfusione, & fotu.

Matth. Flores in puluerem triti, & ex aqua dulci poti, pleuritidi commodè medentur.

* Aqua florum commendatur ad Erysipelata, & oculorum inflammationes. Hac imbuta stuppa cannabina, vtiliter imponitur iecoris regioni ad compescendum sanguinis fluxum è naribus. *

PAPA-

PAPAVER ſatiuum, Græcis, Μήκων ἥμερος. Arabibus, *Thaythay, ſeu Caſchas.* Italis, *Papauero domeſtico.* Germanis, Magſamen. Hiſpanis, *Dormidera.* Gallis, *Pauot blanc, ſeu Pauot priue.*

PAPAVER SATIVVM.

GENERA.

. Tria eius habentur genera. Hortenſe, cui candidum ineſt ſemen: & ſylueſtre, cuius duo ſunt genera, quæ etiam ſeruntur: His accedunt corniculatum, & ſpumeum. DIOSC.

FORMA.

Hortenſe capitulum habet oblongum, & ſemen candidum, ſylueſtre verò caput habet inſidens, demiſſumq́;, & ſemen nigrum. Tertium magis ſylueſtre, multò his longius eſt, & productiore capitulo. *Idem.*

LOCVS.

Hortenſe in hortis, cætera in campis ſeruntur. *Matth.*

QVALITATES.

Omnium facultas refrigeratoria eſt. ſatiui autē ſemen mediocriter ſomnum conciliat, viſu candidū. Cætera genera longe magis ſoporifera ſunt. *Galen. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Omnium in commune natura refrigeratrix: foliorum, capitumq́; decoctum ex aqua paratum, ſomnum conciliat: calyces cum farina hordeacea triti, & cataplaſmatis admiſti, ignibus ſacris, & inflammationibus medentur. coquuntur quoque capita per ſe ad dimidias. coquiturque decoctum cum melle, quouſq; eclegmatis modo craſſeſcant. Hoc itaq; modo paratur medicamentum ad tuſſim, arteriæ fluxiones, & cæliacos affectus, efficacius tamen redditur, addito hypociſtidis ſucco, & acacia: Cæterùm nigri papaueris ſemen tritum cum vino bibitur contra citam aluum, & fœminarum profluuia, & fronti quoq; in peruigilijs illinitur ex aqua. Opium autem, quod è papauerum nigrorum capitibus paratur, magis refrigerat, inſpiſſat, ſiccatq́;. DIOSC.

*PAPAVER MVLTIPLICI FLORE.

In hortis cultioribus passim habetur hoc papauer, elegantiæ gratia solummodo, nam densis foliorum lacinijs cirrisque luxurians aspectui mirè blanditur, sed capitula ferè inania, nec tanta seminum copia distenta exiguum fœnus reddunt, ideoq; ijs qui delectationi vtilitatem præferunt hoc papaueris genus non vsq; adeo expetitur.*

PAPA-

PAPAVER corniculatum, Græcis, Μήκων Κερατῖτις. Arabibus, *Almacharam*. Italis, *Papauero cornuto*. Germanis, Gelb ôl Magen. Hispanis, *Dormidera marina*. Gallis, *Pauot Cornu*.

PAPAVER CORNICVLATVM.

FORMA.

Folia habet candida, hirsuta, verbasco similia, in ambitu syluestris papaueris modo serrata: caule non dissimili: flore pallido (quandoq; puniceo) calyculo in corniculorum modum inflexo: semine papaueris, pusillo, nigroque: Radice per summa cespitum nigra, crassaq;. Dioso.

LOCVS.

Nascitur in maritimis, & asperis. *Idem.* Cæterum quod flore est puniceo nascitur copiosum in campis, in Morauia, & Boemia. *Matth.*

QVALITATES.

Vim habet incidendi, & abstergendi. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Radicis decoctum, ad dimidias paratum, coxendicum & iocinoris affectus potu sanat: prodest his, qui crassa quædam, & arenosa cum lotio reddunt. Semen in aqua potum acetabuli mensura aluum leniter purgat Illita folia, & flores, crustas emarginant, & iumentorum argemas, & nubeculas abstergunt.

HYPECOVM, Græcis, ὑπήκοον. Italis, *Hippocoo.* Germanis, Venediger Pappel/ Wetter Rößlin.

HYPECOVM.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit rutæ paulò maioribus, si singulatim expendantur, caulibus exilibus, mollibus, hirsutis, in quibus flores sunt pallidi, & propè calycem subpurpurei: floribus succedunt capitula, tenui inuolucro contecta, in quibus semen recõditur nigrum, tactu asperum, pseudomelanthio proximum.

LOCVS.

Idem. Nascitur in agris inter segetes, & legumina.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Refrigerandi vim habet, ex tertio ferè refrigerantium ordine, adeò, vt parum absit à papauere.

VIRES.

DIOSC. Natura eadem, quæ papaueris succo.

APPENDIX.

Nullam hactenus plantam mihi videre licuit, quæ magis hypecoum referat: tametsi etiam mihi per omnia non satisfacit.

HYOSCY-

NOMINA.

HYOSCYAMVS, siue Apollinaris herba, Græcis, Ὑοσκύαμος. Arabibus, *Bengi.* Italis, *Iusquiamo.* Germanis, Bilsam. Hispanis, *Velenho.* Gallis, *Iusquiame, seu Hanabene.*

HYOSCYAMVS.

GENERA.

Tria sunt eius genera. Nigrum, Album, & Flauum. DIOSC.

FORMA.

Flaui folia lata sunt, & oblonga, diuisa, nigra, hirsuta. Flores è latere caulis ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi, seminum plenis, vt papaueris. Flores ei sunt lutei, & semen subflauum, & siliquæ minores. In nigro autem flores spectãtur purpurei, & cytini præduri ac spinosi: radice alba digitali crassitudine. DIOSC.

LOCVS.

Proueniunt secus itinera, & in agrorum marginibus. *Matth.*

QVALITATES.

Cui semen atrum est, insaniam, ac soporem affert. Huic propinquam habet facultatem, cui semen mediocriter est flauum. verùm vtrique fugiendi sunt, vt inutiles, & venenosi. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Flaui semen, vbi album non adsit, eius loco supponi potest, sed maiori cum cautela vti eo præstat. DIOSC.

HYOSCYAMVS albus, Græcis, Ὑοσκύαμος λευκὸς. Italis, *Iusquiamo bianco.*

HYOSCYAMVS ALBVS.

FORMA.

Matth. Folijs crescit alterius non dissimilibus, sed subrotundis, pinguioribus, mollioribus, hirsutioribus, rarioribus, albicantibus. Flores illi candidi, aut subpallidi, è quibus eodem ordine, quo in cæteris, cytini oriuntur, sed rariores, & clementiores, in quibus album concluditur semen.

LOCVS.

Idem. Nascitur sponte, & seritur in hortis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Ad sanationes is vel maximè idoneus est, ex tertio quodammodo ordine refrigerantium.

VIRES.

DIOSC. Semen collyrijs, quæ dolorum sensum auferunt, commodissimè inseritur: contra acutas, calidasq; fluxiones, aurium dolores, atque vuluæ mala prosunt: cum farina autem hordeacea oculorum, pedumq;, ac cæterarum partium inflammationes placat. Idem tussi, destillationibus, & oculorum doloribus efficax est. Contra mensium abundantiam, & erumpentem aliunde sanguinem oboli pondere, cum papaueris semine, & aqua mulsa bibitur. Podagris subuenit, testibus inflatis, mammisque à partu tumentibus, tritum exvino illinitur. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, tum per se, tum cum hordeacea farina vtiliter imponuntur: recentia ad mitigandos omne genus dolores oblinuntur. Radix in aceto decocta dentium dolores mulcet.

HYOSCY-

HYOSCYAMVS tertius, seu potius quartus. Italis, *Iusquiamo nuouo, seu Iusquiamo maggiore.* Germanis, Wundt Bilsam/gelb Wundtkraut.

HYOSCYAMVS TERTIVS.

FORMA.

Planta est insignis, caules edit sesquicubitales, rotundos, tenui obductos lanugine, ramososq́; : folijs amplis, pinguibus, tenui pilo pubescētibus, mollib⁹, solani soporiferi speciem quadantenus referentibus, graui etiam odore. Flores edit pallidos, hyoscyami ęmulos, è quibus capitula subrotunda oriuntur, quæ nonnullā hyosciami cognationem præseferunt: similibus enim ferè scutulis concluduntur, coronato circumquaq; cacumine, & semine intus subflauo: Radice est alba spithamæ longitudine. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis. *Idem.*

FACVLTATES, ET VIRES.

Refrigerat ordine tertio completo: soporem inducit, adeò vt ea sit ei natura, quæ cæteris Hyoscyamis. *Idem.*

*HYOSCYAMVS Peruuianus vulgo dictus, quondam Pontiana & Nicotiana. Hispanis, *Petun, & Tabaco.* Gall. *Herba de la Roine Mere.* Germanis, Indianisch Wundtkraut. Indis, *Picielt.*

HYOSCYAMVS PERVVIANVS.

FORMA.

Ampla ꝓmit folia, ſinuata per ambitũ & in mucronẽ ſenſim ſe colligẽtia, molli lanugine pubeſcẽtia, pinguia & mordicantia linguã, ſi guſtetur: flores pẽtagonos in ſummo caulis inſidentes, ramulis cõplaribus dilutiore purpura rubeſcentes, quib. oblõgæ, teretes acuminatæq́; ſuccedũt capſulæ, in medio habẽtes interſtitiũ quoddã, paruo ſemine pulloq́; refertæ. Caules humanã altitudinẽ vincunt, & radicib. diuaricatis albiſq́; terra hęrẽt.

LOCVS.

Naſcit̃ in India locis humidis & vmbroſis, & exculto leuiq́; ſolo. In hortis noſtris ſemel plãtata, poſtea ſeipsã ſerit hęc herba, decidentibus è vaſculis ſeminibus, ſed niſi per hiemẽ in fictilib. aſſeruetur, eius iniurias ferre nequit.

QVALITATES.

Adeo diuerſis facultatibus præditã ex varijs partib. cõponi apparet. Recẽs enim nonnihil frigidi poſſidet, & nimio humore obtũdit latitantem calorem, qui tamen in arida egregie ſe profert, adiunctam ſiccitatem habet.

VIRES.

Ad varios morbos, eosque diuerſos celebratiſsima eſt. Folia Cephalalgiam ex frigore ortam ſedant, ſi imponantur, & ventriculi dolores compeſcunt. Sed & ſoporem inducunt, podagricis cruciatibus medentur, vermes inteſtinorum necant, matricis tormina diſcutiunt, impetigines emendant, vulnera & vlcera ſanant, cancros item & carbones. Aqua elicitur ex herba, quæ eadem poteſt: colluuntur ſucco dentes, ſi dolent, ſyrupus ex hoc conficitur, tuſsientibus, aſthmaticis, & alijs eiuſmodi morbis pituitoſis conueniens. Nec non epilepticis & hydropicis ſuccus propinatur in Hiſpania, ſed caute eſt agendum, nam robuſtiſsimis quoque validum purgans fuiſſe obſeruatum eſt. Vnguentum ex Nicotiana paratum apud alios autores videatur. Indi fumum foliorum hauriunt ad recreandas vires.*

PSYLLIVM, Græcis, Ψύλλιον. Arabibus, *Bazarachat bona, seu Bezer cothume.* Italis, *Psillio.* Germanis, Psillienkraut. Hispanis, *Zargatona.* Gallis, *Herbe à puce.*

PSYLLIVM.

FORMA.

Folijs est incanis, longis, hirsutis, coronopo æmulis, non tamen corniculatis. Ramis numerosis, dodrantalibus, rotundis, gracilibus, & foliosis, humi potius, quàm in altum sese diffundẽtibus, in quorum cacuminibus capitula oriuntur, scabiosæ vocatæ modo: flosculos edit pusillos, prætenues, lanuginosos, pilorum speciẽ referentes, albo colore, plantaginis angustifoliæ modo, semẽ pusillum nigrum, pellucidum, pulicum effigie. *Matth.*

LOCVS.

In aruis & incultis nascitur. DIOSC.

QVALITATES.

Semẽ admodum vtile est, ex secundo refrigerantiũ ordine, in desiccando verò & humectando, medium quodammodo est, & symmetrum. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & emolliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, luxatis, illitum auxiliatur. Imponitur in dolore capitis cum rosaceo, aqua, aut aceto. Enterocellis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto medetur. Seminis mucago ex aqua parata, vehementer refrigerat: cõtra sacros ignes efficax est: cum adipe tusum sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat: succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle infusus prodest. DIOSC.

SOLA-

SOLANVM hortense, Græcis, Στρύχνος κηπαῖος. Arabibus, *Hamebathanaleb, seu Hameb alcha chaich, seu Hanabalthaleb.* Italis, *Solatro, seu Herba morella.* Germanis, Nachtschatt. Hispanis, *Yerua mora.* Gallis, *Morelle.*

SOLANVM HORTENSE.

FORMA.

Matth. Folijs exit ocimo maiorib. sed amplioribus, nigriorib⁹, mollioribus. Plures circũquaque fundit ramos, non sine alarum cauitatibus, florib. albis, & in medio luteis, stellæ figura, baccas edit rotundas, racematim dependentes, vinoso succo prægnantes, orobi quantitate, in quibus semẽ continetur albũ, minutumque: variat in baccis color: namque in hac planta nigræ, in illa luteæ, in altera subuirides spectantur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, plateis, secus itinera, & ferè vbique.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Vsus eius est ad omnia ea, quæ refrigerari & adstringi postulant, potest enim hæc duo ordine secundo.

VIRES.

DIOSC. Folia conuenienter illinũtur, cum hordeaceę farinę polline ignibus sacris, & vlceribus, quæ serpunt: ægilopia, capitisque dolores, trita, & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas cum sale detrita, illitu discutiunt, foliorum succus, cum rosaceo perfusus, valet contra infantium syriasim: instillatur vtiliter aurium doloribus: in vellere subditus, mensium abundantiam sistit. Fuluo gallinarum fimo subactus & appositus, ægilopis præsentaneo est remedio. *Matth.* Phreniticos iuuat ex aceto, & rosaceo sincipiti illitus. Illinitur fronti contra calidas oculorum fluxiones. Gargarizatur quoque cum aceto, ad faucium, & columnellæ inflammationes, & additur cõuenienter in vnguentis, & emplastris, quorum ad vlcera contumacia est vsus: cibis idoneus est.

SOLANVM Halicacabum, Græcis, Στρύχνος ἁλικάκαβος. Mauritanis, *Kekengi*, *ſeu Alkekengi*. Italis, *Alcachengi*, *& Halicacabo*. Germanis, Judendöcklin/Schlutten/Judenkirſchen. Hiſpanis, *Beſiga de perro*. Gallis, *Buguenandes*.

SOLANVM HALICACABVM.

FORMA.

Matth. Folia mittit hortenſis ſimilia, ſed latiora, firmiora, & ſubaſpera, nec adeò, vt in illo nigricantia: caulibus lentis: floribus cãdidis, è quibus veſicæ oriuntur turbinatæ, iuglandiũ magnitudine, anguloſæque, quę per maturitatẽ rufeſcũt, in quibus ſingulis ſingulę concluduntur baccę, vinoſo ſucco refertę, ipſæq; rubentes ruſci baccis perſimiles, ſapore auſtero, ſimul & amaro: numeroſo minutoq; intus ſemine.

LOCVS.

Idem. Naſcitur propter vliginoſas ſepes, & locis vmbroſis.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. In foliorũ facultate hortẽſi ſolano ſimile eſt, multis admiſcetẽ compoſitis, q̃ ad iecur, veſicã, & renes accõmodantur.

VIRES.

DIOSC. Vim, vſusq́ue hortenſis ſolani habet: verùm in cibis nunquam expetitur, regium morbum purgat: ſemen potum vrinam pellit. *Matth.* Baccarum vis habetur non ſolùm præſtantiſſima ad renum vitia, & ciendam vrinam, ſed ad eius quoque acredinem retundendam: bibitur namque earum ſuccus ad ea omnia vtiliter cum papaueris albi cremore, aut ſeminum melopeponum, aut cucurbitæ, cucumerisve. Aſpidibus autem adeò aduerſiſſimũ eſt Halicacabum, vt admota propius eius radice, ſopore inexpugnabili necentur.

VESICARIA, siue Halicacabum repens. Italis, *Vilucchio forestiero*. Germanis, Hertzsamen/Hertzkörner.

VESICARIA, SIVE HALICACABVM REPENS.

FORMA.

Matth. Folijs cōstat oblongis, per ambitum laciniatis, floribus pallidis, aut candidis, è quibus vesicæ prodeunt virides, subrotundæ, senis secundum longitudinem suturis: semine intus pullo, erui magnitudine, aut paulò maiore, in cuius latere humani cordis nota visitur albo colore.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & fictilibus, ad topiaria.

QVALITATES.

Idem. Creditur valere semen ad omnes cordis affectus, ob notam qua idem insignitur.

SOLANVM

SOLANVM somniferum, Græcis, Στρύχνος ὑπνωτικός. Italis, *solatro somnifero.*

SOLANVM SOMNIFERVM.

FORMA.

Numerosis fruticat ramis, densis, caudicosis, fractu contumacibus: folijs multis, pinguibus, cotoneæ mali haud absimilibus, plenis, flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in saxosis, non procul à mari. *Idem.*

QVALITATES.

Radicis cortex opio quidem persimilis est, sed imbecillior, adeò vt tertium refrigerantium ordinem non excedat: cùm opium sit quarti. Idem desiccat secundo ordine completo, ac tertio incipiente. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Radicis cortex ex vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio tamen mitiorem: Semen vehementer vrinam cit, corymbi duodecim hydropicis dantur: plures verò mentis alienationem faciunt. Remedio est aqua copiosa potui data: inseritur pastillis, & medicamentis, quæ doloris leuamentum præstant. Vinum in quo idem decoctum fuerit in ore contentum, dentium dolorem mulcet. Radicis succus ex melle illitus, oculorum hebetudines tollit. DIOSC.

SOLANVM

SOLANVM somniferum alterum. Italis, *Solatro Somnifero minore.*

FORMA.

Matth. Folijs est angustioribus, venosis, in humum spectãtibus: caule anguloso: Floribus tintinnabuli figura, subpurpureis, per ambitum crenatis, ex quibus baccæ proueniunt nigræ, vinosæ, minuto intus semine, viridi quodã calyculo ad medium vsq; contectæ, in coronæ modum denticulato. Radicem habet grãdem, strumosam, albicantem.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus inter saxa.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Vires alteri similes habet, sed proculdubio imbecilliores.

SOLANVM

SOLANVM maius. Italis, *Solatro maggiore, siue Herba bella donna.* Germanis, Dollwurtz / Schlaffbeer.

SOLANVM MAIVS.

FORMA.

Folijs prouenit hortensis solani maioribus. caule bicubitali, tricubitalique, atque maiore, ramis numerosis, alis multis, floribus oblongis, tintinnabuli instar concauis, subpurpureis, capillaceis intus staminibus. His baccæ suboriuntur singulatim dependentes, & breui calyculo superiori parte cõprehensæ, quæ maturescentes nigricant. acini vuæ magnitudine, pellucida exterius cute, vinoso succo prægnantes, ac minuto numerosóque semine. Radicem fundit longam, crassam, albicantem, & succi plenam. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus saxosis, & seritur in hortis. *Idem.*

FACVLTATES.

Refrigerat ordine tertio, & siccat secundo, estque somnifico solano viribus simile. *Idem.*

VIRES.

Baccæ quatuor, aut sex deuoratæ, sumentes deliros faciunt, atq; furentes, plures verò veternosos efficiunt. Aqua è tota planta distillata, (vt quidam fatentur) duorum, aut ad summum trium cochleariorum mensura, internas viscerum inflammationes extinguit, nullo omnino incommodo: sed à copiosiore potu abstinendum. Eadem exterius admota, erysipelas, sacros ignes, & alios calidos affectus iuuat: contusa folia, & illita oculorum, palpebrarumque flegmonas mitigant.

MANDRAGORAS, Græcis, Μανδραγόρας. Arabibus, *Iabora, seu Yabrohac*. Italis, *Mandragola*. Germanis, Alraun. Hispanis, *Mandracola*. Gallis, *Mandragore, siue Mandegloire*.

MANDRAGORAS.

GENERA.

DIOSC. Duum est generum nigra, quæ fœmina, & Alba, quæ mas dicitur.

FORMA FOEMINÆ.

Idem. Folijs prouenit lactucæ minoribus, angustioribúsque, virosis, ac graueolentibus, humi sparsis. Mala gerit sorbis similia, pallida, odorata. in quibus semen veluti pirorum: Radicibus cohæret magnis, binis ternísve inter se conuolutis, nigris foris intus albis, crasso cortice vestitis: caulem nullum fert.

LOCVS.

Matth. Nascitur copiosa in Gargano Apuliæ, & alijs in montibus quoque habetur.

QVALITATES.

Gale. 7. simp. me. Vincentem habet facultatem refrigeratoriam, adeo, vt tertij sit ordinis refrigerantium, verùm, & caliditatis cuiusdam particeps est, & in primis humiditatis, proinde soporis conciliandi vim habet. Radicis cortex cùm sit valentissimus, non tantum refrigerat, sed etiam desiccat: reliquum, quod intus est, imbecillum existit.

VIRES.

DIOSC. Succus è radicum corticibus duobus obolis ex mulso potus, vomitione bilem atram, pituitamque extrahit: potu verò largiore interimit. Admiscetur medicamentis ocularibus, & his, quæ dolores finiunt, semioboli pondere inditus. partus per se, & menses expellit. Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus, & collectionibus, quas vlcera excitarunt, cum farina hordeacea imponuntur: suppurationes, Strumas, & tubercula discutiunt: stigmata delent, si quinis, senísve diebus sensim perfricentur. trita radix ex melle, aut oleo illita, serpentium morsibus medetur. Mala olfactu soporem afferunt. ac etiam si mandantur: Semen eorundem potum vuluas purgat. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis, cum eo decocta sit & ad accipiendam, quam effingere optaueris formam, ipsum facilè præstat,

MANDRAGORAS mas, Græcis, Μανδραγόρας ἄῤῥην. Italis, *Mandragola maſchio.*

MANDRAGORAS MAS.

FORMA.

Folia habet magna, alba, lata, læuia, vt betæ: malaque alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucundè, cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantùm opiliones ſoporantur. Radix alterius eſt ſimilis, maior tamen, & candidior, orbata & hæc caule. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur & hæc in montibus. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iiſdem eſt inſignita facultatibus, quibus & fœmina. DIOSC.

CENSVRA.

Qui credunt, mandragoras, quæ ab impoſtoribus circumferuntur, humana forma, eſſe legitimas, manifeſto hallucinantur. Factitiæ enim ſunt.

MELONGENA, seu mala insana, Italis, *Petranciani, seu Melanzane.* Germanis, Dollöpffel.

MELONGENA.

FORMA.

Matth. Folia gerit stramoniæ cognata, aut maioris solani subaspera tamen, & subhirsuta, & per ambitum sinuata, caule vnico, dodrantali, aut maiore, tereti, firmo, subpurpureo, & hirsuto: flores edit albicantes, aut subpurpureos in stellæ modum, è quibus oblongi oriuntur fructus, cucumeris magnitudine, purpurascentes, virentésve, læui cortice, succosa albicantéque intus pulpa: semine numeroso, paruo, siliquastri æmulo: radice nititur multifida.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & vasis fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Manduntur in cibis fructus.

Auicen. Sunt è nostratibus, qui horum esu venerem concitari putent: quod forsan ideo præstant, quòd flatus gignant. Cæterùm, frequenter manducati, cum biliosos, tum atrabiliarios generant humores, viscerum obstructiones, carcinomata, elephantiasim, tristitiam, capitis dolores, & iocinoris, & lienis obstructiones. Quo fit vt postea diuturnæ oriantur febres, & habitus malus.

*POMA

* POMA AMORIS. Poma aurea. Italis, *Pomo d'oro. vel Pomi del Peru.* Gallis, *Pommes d'amours.* Germanis, Goldöpffel.

POMA AMORIS.

FORMA.

Herba late ramos ſpargit, grauiter olentes, fere vt Gariophyllorũ Indicorum planta, creſcit ad altitudinem humani corporis. fert poma magnitudine oui, primo viridia, vbi maturuerint, crocea, vel rubra.

LOCVS.

Habetur in hortis, locíſque gaudet humidis.

QVALITATES, ET VIRES.

Frigida eſt, & forte nõ abſq; maligna qualitate, Poma vero innoxie in Italia eduntur. Eadem oleo macerantur & inſolantur, vel in fimum equinum infoduntur, ad ſcabiem inungendam, idque mirifice à quibuſdam commendatur. *

ACONITVM Pardalianches, Græcis, ἀκόνιτον παρδαλιαγχες, ἢ Θηλυφόνον. Italis, *Aconito pardalianche.*

ACONITVM PARDALIANCHES.

GENERA.

Matth. Quatuor nos obseruauimus genera. Primum, quod Dioscoridis, secundum, quod Plinij, tertium quod Theophrasti esse censemus, & quartum, quod Doronicum errore magno vocatur.

FORMA PRIMI.

Matth. Planta est admodum rara, folijs cucumeri proximis, sed maioribus, ad summum quatuor, subhirsutis. caulem edit dodrantalem, floribus chrysanthemi similibus, sed minoribus. Radicem alabastri modo splendentem, digitali crassitudine, in acutum desinentem, incuruam, geniculatam, & tota facie scorpij caudam æmulantem.

LOCVS.

DIOSC. In nudis, & arduis montium summitatibus, cautibúsq; prouenit, vmbrosis tantum locis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Putrefaciendi facultatem obtinet, & lethale est, itaq; cibo, potuq; fugiendum: attamen ad putrefaciendum extremas corporis partes, aut circa sedem, idoneum est: Herbæ verò radix ad hæc vtilis est.

VIRES.

Oculorum medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur: Enecat pantheras, sues, lupos, & feras omnes in carnibus obiectum: torpescunt, (vt fama est) scorpiones, admota radice, stupentque, sed statim ellebori contactu excitantur.

*APPENDIX.

Planta hæc tam rara est, vt non dum etiam diligentissimis Rei herbariæ studiosis sese vspiam offerre voluerit. De ea itaq; nihil adhuc certi indicare possumus: alij planè negant extare. *

ACONITVM Pardalianches Theophrasti. Italis, *Aconito Pardulianche terzo*.

ACONITVM PARDALIANCHES THEOPHRASTI.

FORMA.

Folia profert cyclamini haud dissimilia, radicem scorpionem integrum præseferentem. cui fibræ insunt geniculatæ, graminis modo, & eiusdem quoque modo se se propaginantes, & alios quoque scorpiones effingentes, è quibus germina, & folia erumpunt. Atqui caules, & flores à cæteris minimè differunt. * Est vero hæc planta sequenti Doronico congener. * *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in altissimis montibus, præscriptis locis. *Idem.*

ACONITVM pardalianches minus, Officinis, *Doronicum.* Italis, *Doronico.* Germanis, Gemsenwurtz.

ACONITVM PARDALIANCHES MINVS.

FORMA.

Matth. Folia, caules, & flores gerit cæterorum generum similes, radicem quæ graminis modo serpit, & quæ hincinde numerosa edit tubercula scorpionum effigiem præseferentia, candida, tenera ac dulcia.

LOCVS.

Idem. Nascitur & hoc in altissimis montibus, vbi syluestres capreæ inhabitant.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Radix canes, vulpes, & lupos necat cum carnibus duarum drachmarum pondere propinata: Est enim lethalis, & deleteriæ facultatis.

*CENSVRA.

Arabum Doronicum non esse hoc nostrarum officinarum Doronicon facile assentior Autori, pro quo radicem Galangæ vel Zedoariæ cum pauco cortice Citri substituendam esse cum alijs peritis medicis censeo. Sed venenum esse illud & hominibus lethale, nondum comprobauit experientia, licet canes interimat. Venatores certe multis in locis apud nos, præsertim vbi sunt venationes Rupicaprarũ, comedunt contra vertiginem & vocant, Schwindelkraut. *

*TORA

*TORA maior, Toxicum Valdensium. Italis, *Thora Gualdese.*

TORA MAIOR.

FORMA.

Folia habet Cyclamino similia, circinata & aspera, non hirsuta, per ambitum crenata, duo, tria, quatuor, aut etiam quinque ab vna radice, magnitudine & figura ferè foliorũ Cucumeris. Flores profert æstatis principio, Ranunculo colore & specie similes, & semen etiam simile. Radices plures, coniunctæ vt asphodeli ex vno capite prodeuntes, cum recentes sunt omnium candidissimæ sunt, non tamen alabastri modo splendentes, siccescentes verò ad ruffum colorem abeũt.

QVALITATES, ET VIRES.

Caustica vis ipsi inest & veneno Napellum superat. Eius succo venatores sagittas inficiunt.*

*TORA MINOR.

Minoribus folijs constat, ad plurimum tribus ab vna radice, sæpius verò singulari tantum folio prædita est. Flores quoque minores sunt, similes tamen, vti & semen. radices lõgiusculam habent appendicem scorpij caudæ æmulam, qua se propagare videtur.*

ACONI-

ACONITVM II. Luparia nostra. German. Wolffswurtz.

ACONITVM II.

Flores habet luridos aut luteos pallescentes.

LOCVS.

Nascitur hoc, cum cæteris infrascriptis generibus, in altis montibus, & præsertim in monte Baldo in Veronensi agro. *Matth.*

ACONI-

ACONITVM III. * Aconitum hyemale.

ACONITVM III.

Folia explicat rotunda in rotæ modum, per ambitum incisa, innitentia oblongo pediculo, flosculus hyeme nascitur aureus, Ranunculi æmulus, qui si minor fuerit flauior est, sin maior aut longiusculus obscurioris est flauedinis, quem subsequuntur siliquæ omnino similes ellebori nigri siliquis, sed in diuersum magis tendunt. Radix ex pluribus tuberculis aut granis cõponitur, acri sapore & feruenti. *

ACONI-

ACONITVM IIII.

Flores promit cæruleos caudatos.

ACONI-

ACONITVM V.

Flores illi insunt *crocei, folia vitigineis aut ficulneis accedunt magnitudine ac figura seu diuisione, maculis verò albis & liuescentibus venis deformantur, radix nigricat. Sic enim pinxit peritiss. pharmacopola Veronensis Franciscus Calceolarius, cui etiam sequẽtes picturæ acceptæ referendæ sunt.

LOCVS.

Magna eius copia inuenitur in monte Baldo.*

ACONITVM VI.

* Napello ſimili folio ſed multo maiore conſpicitur & albis quibuſdam ſeu pallidis liueſcente venulis, floris figura ad lupariam noſtram accedit, colore palleſcente luteoue.*

ACONITVM VII.

Flores mittit purpureos.

ACONI-

ACONITVM VIII.

Floribus prouenit rubescentib⁹, folio ferè vitigineo, radice quadruplici ab vno capite crasso.

ACONITVM IX.

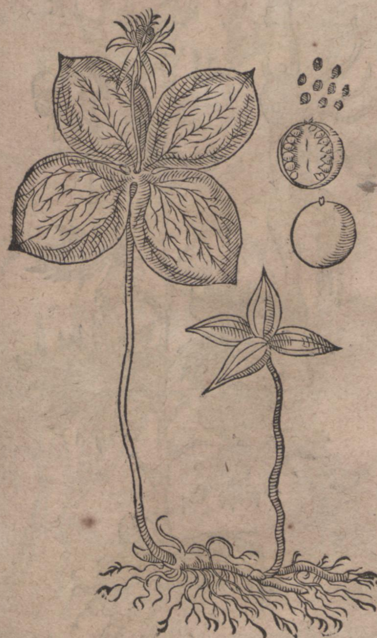
Luteos gerit flores, * radice duplici, diuaricata sustinetur, minora & graciliora quam alij napelli folia & magis dissecta promit. Antoram forte aliquis non male existimaret nisi maior & longior, vt mihi videtur, hæc esset. *

HERBA

HERBA paris, quibusdam vua versa, siue vua lupina. Italis, *Herba Paris*. Germanis, Wolffsbeer/seu Sternkraut. Gallis, *Raisin de Renard*.

HERBA PARIS.

FORMA.

Vno tantum constat caule, rotundo duorum dodrantum longitudine, è cuius medio quatuor erumpunt folia, eodem ambitu crucis instar patentia: sanguineæ virgæ similia: vnicam in summitate baccam gerit, purpuream, acino vuæ similem, atq; vinoso succo prægnantem: numeroso intus semine, albo, minutoque halicacabi modo: radiantibus quatuor subtus foliolis, oblongis, & acutis: Radix illi subest tenuis, ac multifida. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus: in conuallibus, & frutetis. *Idem.*

QVALITATES.

Herba vnà cum baccis refrigerat, & siccat. *Idem.*

VIRES.

Semen quod è baccis eximitur (vt quidam asserunt) semidrachmæ pondere potum, eos maximè iuuat, qui aut ex morborum diuturnitate, aut veneficijs, amentia tenentur. Baccæ antidotis admiscentur, quę contra deleteria pharmaca parantur: Herba recens trita, & illita, genitalium tumores, & inflammationes sanat, ac pariter oculorum phlegmonas: paronychijs quoq; medetur. *Idem.*

CENSVRA.

Errant, atque maximè hallucinantur, qui hanc plantam Aconitum pardalianchem faciunt.

NAPELLVS, Italis, *Napello*. Chymiſtis, *Herba tora*. Germanis, Blaw Eyſenhütlin/Narrenkappen.

NAPELLVS.

FORMA.

Matth. Folijs exit quinis ex vno pediculo prodeuntibus, circum quaq; diuiſis, ſupina parte albicantibus; caulem edit bicubitalem, ſubrufeſcẽtem, ſtriatumq́; : in cuius faſtigio flores exeunt, purpureo colore, hor mini ſylueſtris modo: Hos ſequuntur corniculatæ ſiliquæ, ſurſum ſpectantes, ternæ ex vno quoq; pediculo prodeuntes, in quibus ſemen concluditur nigrum, ac minutum. Radice nititur turbinata, ſubnigricante, à qua numeroſę oriuntur fibræ, in retis modum complicatæ. *Appinxi radicem aliam eiuſdem plantæ, quæ cum illa effoſa ex eodem ſcrobe extracta fuit. nullus ei caulis apparuit, ſed germen tantum albicans quaſi nunquam germinaſſet. Fibris aliquot quibus abundauit, reſectis, quædam relictæ ſunt.*

LOCVS.

Idem. Naſcitur in montibus, & in conuallibus.

QVALITATES.

Auicen. Excalfacit, & ſiccat ordine quarto.

VIRES.

Idem. Venenum eſt pernicioſum. Linitum tamen vitiligines tollit, eius antidotum eſt Diamoſchos.

ANTO-

ANTORA, siue Antitora. Italis, *Antora*. Germanis, Gifftheil.

ANTORA.

FORMA.

Caulem edit sesquidodrantalem, rotundum, firmum, in quo multifida, ac tenuia, disparibus interuallis oriuntur folia, numerosa, in latus, sese diffundentia. Flores edit summo caule numerosos, *In luteo pallescentes (purpurei nōdum à nobis visi*) Napelli ęmulos, sed minores: radices duas solidas, oblongas, turbinatas, oliuæ crassitudine, subnigricantes, sed alba intus carne, nardi montanæ modo. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in Galliæ Cisalpinæ, & Liguriæ montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præstant radices ad epotum napellum, & ad cætera quæcunq; venena: quin etiam ad viperarum & cæterorum serpentium ictus. Vermes intestinorum necant. Propinantur quoq; commodissimè ad tormina, & cæteros intestinorum cruciatus: & contra pestilentiam: auxiliantur omnibus cordis affectibus. Dantur magno auxilio pestilenti febre: cum exanthematibus laborantibus: & cum legitimo Doronico careamus, eius loco per quàm bellè supponi possunt.

APPENDIX.

Antoræ radices, ego quidem Auicennæ Zedoariam esse censeo, quòd vnà cum napello proueniant.

*ANTORÆ RADICES.

Et hoc obſeruaui, non vniuſmodi figurã repræſentare radices Antoræ, aliæ enim ſingulare tuber habent, aliæ geminæ cohærent, ſuntq́; vel turbinatæ, vel oblongæ, nonnunquã triplices inueniũtur, nõnunquã quæ Scorpionum imaginem imitantur. Hanc itaq; varietatem icone adiecto rei herbariæ ſtudioſis indicare volui.*

CICV-

CICVTA, Græcis, Κώνειον. Arabibus, *Sucaram*. Germanis, Schirling/seu Wüterich. Hispanis, *Ceguda*. Gallis, *Cigue, Segue, siue Cocue*.

CICVTA.

FORMA.

Caulem edit geniculatum, vt fœniculi, grandem, folia ferulæ, angustiora tamen, odore graui: Rami, mox vmbellæ in summo prodeunt, flores quoque albicantes, & semen aniso candidius: radice non alta, concaua. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur passim propè vrbium, & oppidorum mænia, & secus itinera. *Matth.*

QVALITATES.

Facultatis est extremè refrigerantis. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Lethale venenum est: sua enim vi refrigeratoria necat: Herba cum coma trita, & testibus circumlita, libidinum imaginationes, in somno compescit, sed genitale resoluit. Lac puerperarum extinguit mammis apposita: In virginibus mammas coercet, & increscere non patitur. Ab Asinis deuorata, tam improbum ijs soporem inducit, vt mortui videantur. DIOSC. *Matth.*

TAXVS, Græcis, Σμίλαξ. Italis, *Tasso*, *seu Nasso*. Germanis, Eibenbaum. Hispanis, *Texo*. Gallis, *Yf*.

TAXVS.

FORMA.

DIOSC. Arbor est Abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura. Baccas fert rubentes, atq; vinosas, glutinosasque:

Matth. Ligni materies rufa, venosa, robusta, ac ferè incorrupta: è qua hastæ, arcus, & tela fiunt.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus saxosis locis.

QVALITATES.

Galen. 8. simp. me. Facultatis est venenosæ.

VIRES.

DIOSC. Baccæ ab hominibus deuoratæ, alui profluuium excitant: Læduntur maximè, qui in Narbonensi agro sub taxi vmbra obdormierint: imo sæpius moriuntur.

Matth. Boues foliorum pastu necantur.

DIOSC. Quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus.

APOCY-

Apocynvm, Græcis, Ἀπόκυνον. Italis, *Apocimo, siue periploca.*

Apocynvm.

Forma.

Frutex eſt longis viticulis conſtans, malè olentibus, lentis, vitiliumque modo obſequioſis, fractu ferè inuictis: folio hæderæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, odore graui. Id luteo ſucco turget: ſiliquæ ceu fabarum: folliculari ſpecie; digiti longitudine protendũtur: ſemine intus duro, paruo, nigro. Diosc.

Locvs.

Prouenit in Syria & Apulia. *Matth.*

Qvalitates.

Eſt autẽ hominibus venenum. Herba multum grauiter olens: proinde omnino calida eſt non inſtrenue: non tamẽ proportione deſiccat. Itaque illita, admodum digerentis eſt facultatis. *Galen. 6. ſimp. me.*

Vires.

Folia cum adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant in cibo data, & protinus eorum coxendices reſoluunt. Diosc.

APOCYNVM repens. Italis, *Apocino serpeggiante.*

FORMA.

Matth. Folia promit alterius longiora, caules, seu potius viticulas obsequiosas, & fractu contumaces, lentasque: quibus nõ solùm humi repit, sed arbores quantumuis proceras scandit, tota planta lacteo succo tithymali modo scatet: sed non vt in altera luteo. Est & in siliquis differentia: namque in hac planta binæ ex vno pediculo in origine coniunctæ prodeunt, & in sese inuicem inflexę, nerij siliquis perquam similes.

LOCVS.

Idem. Prouenit hæc planta copiosa in Apulia, & Calabria.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Creditur ijsdem pollere viribus, quibus & alterum.

NERIVM,

NERIVM, seu Rhododendrum, Græcis, Νήριον, ἢ ῥοδόδενδρον. Italis, *Oleandro.* Germanis, Oleander. Hispanis, *Adelfa, siue Eloendro.* Gallis, *Oleandre, Rosage, seu Rosagine.*

NERIVM SEV RHODODENDRVM.

FORMA.

Arbor est vulgaris notitiæ, longioribus, quàm amygdala folijs, crassioribusque: flore in rosam cõformato: fructum fert cornu similem, qui patefactus, quandam lanosam naturam ostẽdit: spinosarũ plantarum pappis similem: Radice longa, acuta, lignosa: gustanti salsa. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in amœnis, maritimis, & secus amnes. *Idem.*

QVALITATES.

Foris quidem corpori illitum, discutiendi vim obtinet, intra verò in corpus assumptum, pernitiosum non tantum hominibus, sed plerisq; etiam pecudibus. *Gal. li. 8. simp. me.*

VIRES.

Flores & folia, mulis, asinis, canibus, & quadrupedum plurimis venena sunt: hominibus verò contra serpentium morsus præsidia è vino pota, & eo magis addita ruta. Imbecillæ etiam animantes, vt oues, & capræ, si aquam bibant, in qua folia madueriut, moriuntur. DIOSC.

FVNGI.

FVNGI, Græcis, Μυκῆτες. Arabibus, *Hatar, ſeu Fater*. Italis, *Fonghi*. Germanis, Schwemm/Pfifferling/Reisken. Hiſpan. *Hongos, Cogomelos, ſeu Cylerques*. Gallis, *Capignon, ſeu Potyron*.

FVNGI.

GENERA.

DIOSC. Fungorũ genera, numeroſa quidem ſunt, verùm quædã eſculenta ſunt, quædam verò pernicioſa.

FORMA.

Matth. Vt quidem varia ſpectãtur facie, ac colore, ita hominib. maximè noti ſunt fungi: plurimi tamẽ galeri modo formantur palmari: ac etiã minori pediculo nitẽtes, vario ſuperius inferiusq́ue colore.

LOCVS.

Matth. Naſcuntur quidam in pratis, pleriq; in paſcuis, nonnulli in ſyluis, quidam in frutetis, & aliqui in arborum caudicibus.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Fungus, frigida, humidaq; planta eſt: quamobrem etiam proximè ad deleteriam, enecantemq́ue facultatem accedit, & ſanè inter eos ſunt, qui interficiant, preſertim, qui ex natura miſtam habent qualitatem putredinoſam.

VIRES.

DIOSC. Multis de cauſis venenoſi gignuntur: vbi videlicet clauus ferreus rubiginoſus, aut panni marcor affuerit, aut ſi iuxta ſerpentis cauernam, arboreſq́ue, qui priuatim noxios pariunt fructus. Qui verò eſculenti ſunt, ſuauẽ in iuribus gratiam habent: largius tamen deuorati, nocent, & ægrius concocti ſtrangulant, aut choleram morbum gignunt.

COLCHI-

COLCHICVM, siue Ephemerum, Græcis, Κολχικὸν. Offic. *falso Hermodactylus*. Arabibus, *Surugen*. Italis, *Colchico, & Zaffarano saluatico*. Germanis, Zeitloß/ aut wild Saffran. Gal. *Mort au chien, seu chiennee*. *A. Colchicum polyanthon flores albos profert. B. vulgare purpurascentes. C. apices intus albos habet, reliqua luteos.*

COLCHICVM.

FORMA.

Autumni exitu florem gerit croci, subalbicantẽ, postea verò folia bulbi, sed pinguiora, caulẽ palmo altum, ferentem rufum semen : radicem foris è nigro rufescentẽ, quæ delibrata candida, & mollis spectatur : lacteo succo madet, gustu dulci : bulbus eius mediam habet rimam, fissuramque qua flos erumpit. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in pratis, & pascuis. *Matth.*

QVALITATES.

Strangulando necat: est enim deleteriæ facultatis. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Deuorata radix, fungorum more strangulando necat. DIOSC.

*I. FLOS

*I. FLOS Colchici Vere prodiens. II. Folia & folliculi seminum. III. Folliculus & semina separatim picta.

Mense Aprili nonnunquã Colchici florem inueni prodeuntem ex folijs breuiusculis ternis, herbaceis, quibus antequam emergat, inuoluitur. Flos ipse obsoletiore colore purpurascit, quàm qui autumno prodit, apices paruos luteos habet, & totus etiam minor strigosiorque apparet.*

HERMO-

HERMODACTYLVS, Græcis, Ἑρμοδάκτυλος Arabibus, *Surugen.* Italis, *Hermodattilo.*

HERM TYLVS.

FORMA.

Folia mittit prælonga, binũ dodrantum, ac etiam lõgiora, porri, aut asphodeli quadantenus similia, longè tamẽ angustiora, breuiora verò sunt, quę circa radicem exeunt. Radices habet quatuor ex vna eademque basi prodeuntes, digitorũ figura, colore subrufescente, albis in summitate vnguibus: caulis è medio prosilit tenuis, in cuius summitate oblõgum prominet capitulum pyri figura, ephemeri colchici modo. *Matth.*

LOCVS.

Oritur in Orientalibus regionibus, & in Arabia. *Matth.*

QVALITATES.

Excalfacit & siccat ordine secundo. Cum humiditate excrementosa, flatulenta. *Mesue.* *Serap.*

VIRES.

Pituitã crassam, & præsertim ab articulis trahit: ac proinde podagris, ac cæteris articulorum morbis confert. Impinguat, genitale semen auget, & vlcera purgat, & carnem in his putrem consumit. *Mesue.*

CENSVRA.

Errore magno ducuntur, qui Colchico nostrate, Hermodactyli loco vtuntur.

PSEVDO-

PSEVDOHERMODACTYLVS,* Dens caninus vulgo.* Italis, *Hermodattilo bastardo.*

PSEVDOHERMODACTYLVS.

FORMA.

Matth. Folia habet aquaticæ plantaginis, minora tamen, infirmioraque, longo pediculo nitentia: caulem tenuem, singularem, in cuius summo flos emicat albus,* nonnihil purpurascés,* stellæ figura. Radices habet binas,* plures vel pauciores,* bulbosas, candidas, teneras.

LOCVS.

Idem. Prouenit in frutetis, & propter semitas, & sepes.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Sunt qui radices probent ad ea omnia, ad quę legitimus hermodactylus conferre potest. Nos verò horum sententiam nec probamus, neç improbamus, cùm nullam certã de eo habeamus experientiã.

HELXI-

HELXINE, Græcis, ἑλξίνη ἢ περδίκιον. Officinis, *Panetaria*. Italis, *Vetriola*. Germanis, Tag vnd Nacht. Hispanis, *Yerua del muro*. Gallis, *Paritoire*.

HELXINE.

FORMA.

Folia profert mercurialis, DIOSC.
hirsuta, cauliculos subrubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærentia vestibus.

LOCVS.

Nascitur in domorum pa- *Matth.*
rietibus, sepibus, & macerijs, arido solo.

QVALITATES.

Vis ei inest abstergendi, & *Gale. 6.*
leuiter constringendi, cum *simp. me.*
humiditate subfrigida.

VIRES.

Folia illita, sacros ignes, ad- DIOSC.
usta, condylomata, incipientes panos; tumores, inflammationesq; sanant. Succus eius, cum cerussa vlceribus, quę serpunt commodè illinitur: imponiturque podagris cum hircino adipe, veterem tussim emendat, instar cyathi haustus: Gargarizatur, ac illinitur vtiliter tonsillarum inflammationibus: aurium dolorem mulcet, cum rosaceo instillatus. Vis her- *Matth.*
bæ quoq; magna ad vulnera recentia sananda: Si enim recens semicōtusa vulneri adalligetur, & tertia die soluatur, non erit opus alio medicamento: foliorum succus defecatus, potus trium vnciarū pondere: cum saccharo, vrinā mirificè propellit: & renes abstergit: Folia super tegula ignita calefacta, & albo meraco aspersa: pubiq; illico imposita, calculosis, & vrinæ malo affectis mirificè auxiliatur. Additur commodè in clysterijs, qui ad ventris, & vteri dolores parantur. Stillatitia eorum aqua faciem abstergit, & eius nitorem conciliat.

ALSINE, Græcis, ἀλσίνη. Italis, *Centone, Paparina, Budello di Galline, & Centouice.* Germanis, Hünerdarm/*seu* Vogelkraut. Gallis, *Mouron.*

ALSINE.

GENERA.

Matth. Plura eius ſunt genera, quę in maiora, & minora diuidi poſſunt.

FORMA.

DIOSC. Minus folia habet adſimilia helxinæ, ſed humiliora, minimeque hirſuta, adeò vt muſculorum auribus ſimilia videantur: cum teruntur cucumerem reſipiunt.

LOCVS.

Idem. Locis opacis gaudet.

QVALITATES.

Gal.lib.6. ſim.me. Facultatem habet refrigerantem, & humectantem: eſt enim eſſentiæ aqueæ frigidæ: quare, & citra adſtrictionem refrigerat.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Vim refrigerandi, adſtringendique obtinet: oculorum inflammationibus cum polenta illinitur, ſuccus aurium doloribus infunditur. Ex oleo chamæmelino ferueſacta illinitur vtiliter ventri contra tormina, & vteri dolores.

*ALSI-

*ALSINE MAIOR.

FORMA.

Maior alſine cognomento arguit, quid à minore diſcrepet. Longè altius enim ſurgit & ſi ſuſtentacula conſequitur, quibus niti queat, humanam altitudinem ſuperat, folia & cauliculi reſpondent minori ſed hi grandiores illa ampliora ſpectantur. Floſculi candidi ſtellati pulcre ſtaminibus ruffis in medio exornantur. Semen minutum luteum in vaſculis oblongis clauſum latitat.

LOCVS.

Naſcitur in frutetis & humido ſolo gaudet.

QVALITATES ET VIRES.

Hæc cum prioris qualitatibus viribuſque conueniunt.

LENS paluſtris, Græcis, *Φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων*. Arabibus, *Tahaleb, ſeu Taleb.* Italis, *Lente aquatica, & lenticulana.* Germanis, Waſſer Hirſen / *vel* Waſſer Linſen. Hiſpanis, *Lenteya della goa.* Gallis, *Lentille de mer.*

LENS PALVSTRIS.

FORMA.

DIOSC. Muſcus eſt aquæ innatans, folijs lenticulæ ſimilibus.

LOCVS.

Idem. Inuenitur in aquis non fluentibus.

QVALITATES.

Galen. 8. ſim. me. Humidæ, frigidæque temperaturę eſt, vtrinq; ex ſecundo quodammodo ordine.

VIRES.

DIOSC. Illinitur conuenienter collectionibus, igni ſacro, & podagris, tum per ſe, tum cum farina hordeacea. Glutinat & puerorum interanea. *Matth.* Stillatitia eius aqua (quorundam teſtimonio) datur commodiſſimè ad internas viſcerum inflammationes, & ad peſtilentes febres: præſtat quoq; ad oculorum ruborem, & palpebrarum phlegmonas, & ad mammarum, teſticulorumq; collectiones, anteaquam augeantur. Herba ipſa recens fronti adhibita, capitis dolores mulcet, vbi à calore prouenerint.

LENS

seu Taleb.
Wasser Lin-

rum, testi-
ontiadhi-

LENS

LENS palustris altera. Italis, *Lente palustre del seme.*

LENS PALVSTRIS ALTERA.

FORMA.

Caulem gerit repentem, angulosum, à quo plura, per interualla cateruatim oriuntur folia, prælongis, ac tenuibus pediculis nitentia, quæ quaterna, crucis in modum sese pandunt, subrotunda. semen profert racemosum, in ipso caule, lentium ferè effigie, subnigrum, densum, durumque. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in paludibus, lacubus, & cæteris stagnantibus aquis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Nihil habeo, de qualitatibus, & viribus, quod probare possim, non tamen ambigo, quin sit frigidæ humidæque temperaturæ. *Idem.*

SEMPERVIVVM, siue sedum maius, Græcis, Ἀείζων μέγα. Arabibus, *Beia halalen, seu Hai alhaleζ.* Italis, *Sempreuiuo maggiore.* Germanis, Groß Haußwurtz. Hispanis, *Semperuiua, seu Yerua puntera.* Gallis, *Iou barbe.*

SEMPERVIVVM MAIVS.

GENERA.

Matth. Plura sunt semperuiui genera, Maius, Minimum, & arborescens.

FORMA MAIORIS.

DIOSC. Caules cubiti altitudinem implent: interdum excedunt, pingues, pollicari crassitudine, in cacumine linguæ similia: alia in terram conuexa, alia inuicem in capite stantia, ita, vt in ambitu effigiem imitentur oculi.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montibus, saxis, testaceis, & supra domicilia etiam seritur.

QVALITATES

Gale. 6. simp. me. Leuiter quidem desiccat, quandoquidem & mediocriter adstringit, omnis alterius vehementis qualitatis expers; quare in eo plus cęteris abundat essentia aquea: Cæterum non mediocriter refrigerat. est enim ex tertio ordine, & recessu refrigerantium.

VIRES.

DIOSC. Medetur igni sacro, nomis, vlceribus, quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni: folia per se, & cum hordeacea farina illita, podagris auxiliantur: succus illitus, capitis dolores mulcet: & præsertim si cum rosaceo infundatur: Datur potandum ad phalangiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluuia: teretes tineas potus in vino excutit. subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit: Idem oculorum lippitudinibus inungitur.

SEMPER-

SEMPERVIVVM, seu Sedum minus, Græcis, Ἀείζωον μικρόν. Italis, *Sempreuiuo minore*. Germanis, Klein Haußwurtz. Gallis, *Iou barbe petit*.

SEMPERVIVVM MINVS.

FORMA.

Caulibus prouenit ab vna radice multis, tenuibus, crebro foliatis: exilibus folijs, rotundis, pinguibus mucronatis: caule à medio emicante palmum alto, vmbellam, herbidosque flores, & tenues gerente. DIOSC.

LOCVS.

In petris, parietinis, & macerijs, nec non in scrobibus opacis nascitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia eisdem cum priori, viribus prædita sunt. *Idem.*

SEMPERVIVVM minimum, ſiue tertium, Græcis, Ἀειζώου εἶδος τρίτον. Arabib. *Halſebram, Handrachabara, ſeu Tilaſon.* Italis, *Herba graſſella, ſiue Sempre viuo minuto.* Germanis, Mawer Pfeffer.

SEMPERVIVVM MINIMVM.

FORMA.

DIOSC. Folijs prouenit puſillis, craſſioribus, hirſutis, portulacæ proximis.

LOCVS.

DIOSC. Matth. Naſcitur in muris, locis ſaxoſis, & ſecus itinera.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans. Illita folia cum axungia, ſtrumas diſcutiunt.

SEMPER-

SEMPERVIVVM Arborescens, primum: Italis, *Sempreuiuo Arboreo.*

SEMPERVIVVM ARBORESCENS.

FORMA.

* Caulem profert sesquicubitalem, vel interdum altiorem, crassum & frangi contumacem, carnoso obductũ cortice, in quo folia carnosa succulenta circundant enatos cauliculos in multos tenues pediculos diuisos sustinentes luteos stellatosq; flores, radice nititur in multas propagines diuaricata.

LOCVS.

In Orientis ac Græciæ prouincijs, marisque Mediterranei Insulis, Creta siue Candia, Rhodo, Zacintho, & alijs spõte tectis innascitur. Apud nos, imo etiam in Italia non nisi in hortis cultioribus inuenitur.

QVALITATES, ET VIRES.

Huc refer quæ de maiore sedo dicta sunt.*

VMBILICVS Veneris, ſiue Acetabulum. Græcis, Κοτυληδὼν ἢ δὲ κυμβάλιον. Italis, *Bellico di Venere*. Hetruſcis, *Copertoiole*. Hiſpanis, *Scudettes*. Gallis, *Eſcudes*. Germanis, Frawen Nabel/Nabel Kraut.

VMBILICVS VENERIS.

GENERA.

DIOSC. Duum eſt generum. Alterum acetabuli, alterum maioris ſedi figura.

FORMA PRIMI.

Idem. Folio eſt in acetabuli formam tornato, latenter concauo, breui cauliculo, in quo ſemen ineſt, radice oliuæ modo rotunda.

LOCVS.

Gale. 7. ſimp. me. Naſcitur frequens in ſaxis, & vetuſtis ædificiorum parietibus, & in oppidorum mœnijs.

QVALITATES.

Miſtæ eſt qualitatis, nempe humidæ ſubfrigidæ, & cuiuſdam obſcuræ adſtringentis, & cum ea leuiter amaræ. vnde refrigerat, repercutit, abſtergit, & diſcutit.

VIRES.

DIOSC. Foliorum & radicum ſuccus, cum vino circumlitus, inſtillatúſve, contecta genitalia nudat: inflammationibus, ſacris ignibus, ſtrumis, pernionibus illitu auxiliatur. Stomachi ardorem refrigerat: folia cum radice comeſa calculos frangunt, vrinam cient, hydropicis ex melle dantur. Phlegmonas Eryſipelatodeis: Eriſipelata phlegmonodeis curant.

VMBILI-

VMBILICVS Veneris alter. Græcis, Κοτυληδὼν ἕτερος. Italis, *Bellico di Venere secondo.*

VMBILICVS VENERIS ALTER.

FORMA.

Pinguibus exit folijs, latioribus, ligularum modo densis, circa radicem, medium oculi ambitum describentibus, vt in maiore semperuiuo: adstringentis gustus: cauliculo tenui, in quo flores, & semina hyperici: radice maiuscula. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in saxosis montibus, & petris. *Matth.*

QVALITATES ET VIRES.

Facit eadem, quæ semperuiuum. DIOSC.

CYMBÆ-

CYMBALARIA, Italis, *Cimbalaria*.

CYMBALARIA.

FORMA.

Matth. E muris comæ modo dependet, cauliculis numerosis, tenuibus, funiculi instar prælongis, lentisq;: è quibus folia prodeũt hederacea, pinguia, longis pediculis adnexa: flosculis paruis lutescentibus, qui è tenuissimis quoq; pediculis exeuntes, clauicularum modo sese implicant.

LOCVS.

Matth. Nascitur in antiquis, vliginosisq; ædificiorum parietibus, macerijs, & saxis.

QVALITATES.

idem. Facultatis est humidæ frigidæque, cum adstrictione quadam.

VIRES.

Idem. Iis profectò hanc plantam pollere facultatibus, facto periculo constat, quibus primi generis cotyledonem. sunt qui ea vtantur ad alba vteri profluuia, eandem recentem in acetarijs propinantes.

CENSVRA.

Tametsi hæc planta Veneris vmbilici viribus prædita sit, errant tamen, qui putant hanc ipsam herbam Veneris vmbilicum.

VRTICA,

VRTICA, Græcis, Ἀκαλύφη. Arabibus, *Huniure, ſeu Angiara*. Italis, *Ortica*. Germanis, Welſch/oder Römiſch Neſſel. Hiſpanis *Ortiga*. Gallis, *Ortie*.

VRTICA.

GENERA.

Trium eſt generum. Prima aſperior. Altera non æquè aſpera, & tertia omnium minima.

FORMA PRIMÆ.

Syluestrior hæc eſt, aſperior, latioribus, nigrioribusque folijs. ſemine lini, ſed minore. Caule rotundo, aſpero, hiſpidoque, ac pungenti: pilulas in caule gerit hirſutas, ac vrentes, in quibus ſemen gignitur. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit calidis tractibus, aridis, & incultis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Semen, ac folia digerentis ſunt facultatis, ſed & quiddam flatuoſum obtinent, quo venerem extimulant: porrò non vehementer calefacit, ſed admodum tenuium eſt partium. *Gale. 6. ſimp. me.*

VIRES.

Folia cum ſale illita, canum morſibus medentur, gangrenas, carcinomata, ſordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, ſuppurationesque ſanant: lienoſis cum cerato imponuntur: cum ſucco trita, & naribus indita, ſanguinem fluentem cohibent. Ciunt menſes trita, & cum myrrha ſuppoſita: procidentes vuluas reſtituunt, ſuo contactu: ſemen ex paſſo potum venerem ſtimulat, & vuluæ ora patefacit, cum melle delinctum, orthopneæ, lateris, & pulmonum inflammationibus prodeſt: toracem expurgat. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes diſcutiunt. DIOSC.

VRTICA altera, Græcis, Ακαλύφη ἑτέρα. Italis, *Ortica volgare*. Germanis, Gemein Brennessel.

VRTICA SECVNDA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit alterius ſimilibus, verum non æque aſperis: ſemen profert racemoſum, ac minutum: caulem quadrangulum, aſperumq́;, tactu acuto, ac pungente.

LOCVS.

Idem. Naſcitur vbicunque.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Iiſdem cum altera eſt facultatibus: atqui peculiariter ſeminis puluis, ſanguinem è cerebri membranis manantem ſupprimit.

* Seminis huius in Officinis Septentrionalium, cum deſtituuntur Romanæ vrticę ſemine, plurimus eſt vſus, Folia vino incocta & pota ventrem molliunt, flatus diſcutiunt, cholicos dolores ſedant, (niſi obſtructio illos genuerit) vrinam cient, & renes purgant. Idem præſtat & quidem efficatius in vino dulci coctum ſemen, vel ex melle ſumptum. |Aqua deſtillata ex vrticis vulnera mundificat ſi ea lauentur. Radices in vino decoctę, addito parum mellis tuſſientibus & aſthmaticis proſunt, & pleuriticis, morbisq́; ex viſcoſa pituita ortum habentibus. *

VRTI-

VRTICA tertia, Græcis, Ἀκαλύφη τρίτη. Italis, *Ortica minore*. Germanis, Heiter Nessel.

VRTICA TERTIA.

FORMA.

Folia profert cæteris similia, ſed longè minora, acutiora, vrentioraque: caule dodrantali, hiſpidiore, ac vrente, deſioribus folijs, & in ambitu ſerratis. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur ſecus ædificiorum muros, in hortis, & ferè vbique. *Idem.*

FACVLTATES ET VIRES.

Non minus valet, quàm cætera genera. *Idem.*

CARDIA-

CARDIACA, Italis, *Cardiaca.* Germanis, Hertzgespann/siue Hertzgesperr. Gallis, *Gripaume, seu Cheneuse.*

CARDIACA.

FORMA.

Matth. Facie vrticam quadantenus referre videtur, folijs tamen, quę prope terram sunt, rotundioribus constat, & ranunculi ferè modo per ambitum laciniatis: caulem habet quadrangulum, ramis copiosis pariter quadratis, in quibus bina vtrinq; folia, paribus interuallis ab imo, ad summum exeunt, sed minora, & per ambitum magis diuisa: flores in purpura albicant & verticillato ambitu, marrubij modo, caulem ambiunt. Radix in rubro pallescit.

LOCVS.

Idem. Prouenit in ruderibus: iuxta semitas, & propè vrbium mœnia.

QVALITATES

Gustu vsq; adeo amarescit, vt facilè existimari possit ad secundum excalfacientium ordinem, & ad tertium siccantium accedere.

VIRES.

Præstat (quorundam testimonio) ad omnes cordis affectus, ad conuulsos, ac resolutos: obstructiones reserat, vrinam ciet, & menses, pectus à pituita detergit. Lumbricos necat. foliorum farina, domestici cochlearis mensura in vino hausta, ægrè parturientibus mirificè opitulatur.

GALIO-

GALIOPSIS, Græcis, Γαλίοψις. Italis, *Ortica fetida, seu Ortica morta.* Germanis, Daubnessel. Hispanis, *Ortica muerta.* Gallis, *Ortie.*

GALIOPSIS.

FORMA.

Folijs, & caule constat vrticæ similibus. tactu tamen non mordentibus, floribus purpureis, tenuibusq́; odore fætido, ac graui. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in ædificiorum areis. in plateis, iuxta semitas, & circa hortorum sepes. DIOSC.

QVALITATES, ET VIRES.

Folia, caules, semen, succusq́, duritias, & carcinomata dissipant: strumas, panos, & parotidas discutiunt: oportet bis in die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere: ad putrescentia, gangrenas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur. *Idem.*

SCROFVLARIA, Mille morbia, Ferraria, siue Castrangula. Italis, *Scrofolaria.* Germanis, Braunwurtz.*alijs, nescio quam ob causam, Schwartz Nachtschatt/ Wurmkraut.* Gallis, *Grande Scrolaire.*

SCROFVLARIA.

FORMA.

Matth. Caules ab vna radice mittit plures, sesquicubitales, angulosos, subrufescentes, in quibus folia insunt nigricantia, robusta, ad vrticæ faciem accedentia, per ambitum leuiter dẽticulata, Flores mittit in cauliũ ramorumq́; summitatibus pusillos: purpureosq́;, galeæ faciem referẽtes, & semen in capitulo, vt in lino, & blactaria herba, rotũdo, acuto summa parte apice. Radicẽ habet magnam, albicantem, strumosam.

LOCVS.

* Prouenit in humidiorib' locis & interdum siccis etiam ad sepes & vetustas maceries.*

QVALITATES.

Matth. Desiccat, extenuat, discutit, abstergit: est enim gustu amara, & subtilium est partium.

VIRES.

Radix præstat recens ad strumas, & hæmorrhoidas sanandas, in quem vsum effoditur autumno, & repurgata tunditur cum recenti butyro. & operculato fictili. vliginoso loco reponitur, bis quinq;, aut pluribus diebus. mox lento igne colliquatur butyrum, & percolatum asseruatur: quo postmodum præscripti morbi illinuntur. Idem illitum scabiem sanat: A qua è radicibus distillata, faciei ruborem illita tollit. Siccæ radicis puluis impositus hæmorrhoidas siccat: Idem drachmæ pondere potus, lumbricos ventris pellit.

CENSVRA.

Cæcutiunt ad summum vsq;, qui Scrofulariam Dioscoridis ocimastrum faciunt, nec minus aberrant, qui eandem Galiopsim esse contendunt.

*SCROFV-

NOMINA.

*SCROFVLARIA fœmina, Vulgo Germanis, Weiſſe Nachtſchatt.

SCROFVLARIA FOEMINA.

FORMA.

Similis eſt mari floribus, ſemine, folijs, caulibus, & odore. Sed magnitudine diſcrepat & colore, qui cauli folijsq; prorſus viridis eſt. Tota planta viri altitudinem attingit, Radix paucioribus & interdum nullis ferè tuberculis prædita viſitur.

LOCVS.

Ad foſſas aquarum naſcitur.

VIRES.

Curat vlcera & contuſa ſi mane & ſero continuis diebus in foco calefacta & contrita imponatur. idem præſtat melius ſuccus eorum cum melle decoctus.*

GALIVM, Græcis, γάλιον. Italis, *Galio*. Germanis, Meger Kraut. Hispanis, *Coaia leche yerua*. Gallis, *petit Muguet*.

GALIVM.

FORMA.

DIOSC. Ramulum, foliumque habet aparine simillimum, rectum, florem luteum, tenuem, densum, copiosum, odoratum.

LOCVS.

Matth. Nascitur ferè vbiq; copiosum, ꝑpe sepes, & secus vias.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Facultatem obtinet desiccatoriam, & subacrem. est autem flos boni odoris, & coloris lutei, vel albi.

VIRES.

DIOSC. Flos igni ambustis illinitur, & sanguinis profluuia sistit: radix venerem concitat: coma in lacte macerata, illud coaguli modo condensat, vnde illi nomen.

SENECIO,

SENECIO, Græcis, *ἠριγέρον*. Italis, *Cardoncello, seu Spelliccioſa*. Germanis, Creutzwurtz. Hiſpanis, *Bon varon*. Gallis, *Seneſſon*.

SENECIO.

GENERA.

Duum eſt generum: Maius, *Matth.* & minus.

FORMA MINORIS.

Cauliculo eſt cubitali, ſub rubro, folijs ſenſim per extremitates erucæ modo diuiſis, ſed minoribus multò, luteis floribus, qui celeriter diſſecti, euaneſcunt in pappos, radice ſuperuacua. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur maximè in macerijs, parietibus, & circum oppida. *Idem.*

QVALITATES.

Facultatem miſtam obtinet, ſimul refrigerantem, & modicè digerentem. *Gal.6. ſimp.me.*

VIRES.

Folia illita cum vini modico, vel per ſeſe, teſtium & ſedis inflammationes ſanant. Quin etiam cum manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs, quæ nerui acceperunt. Illiti per ſe, aut cum aceto pappi, idem munus præſtant. verùm recentes epoti, ſtrangulant. totus caulis ſi coctus ex paſſo potui detur, ſtomachi dolores à bile contractos, perſanat. DIOSC.

APPENDIX.

Cùm autem herba euidenter ſit amara, vt ſiccet, abſtergat, aperiatq; neceſſe eſt, quare nil mirum fuerit, ſi fœminæ Epoto foliorum ſucco, aut totius plantæ decocto, remorantes menſes ſibi prouocent, ab anis edoctæ.

SENETIO maior, Italis, *Cardoncello*, *seu Spellicciosa maggiore*. Germanorum offic. *Flos S. Iacobi: vulgari verò sermone* S. Jacobs Blum.

SENETIO MAIOR, SIVE FLOS S. IACOBI.

FORMA.

Matth. Folia mittit erucæ ſyluestris æmula, per ambitum laciniata, nigricãtia, amaro guſtu, caulis illi eſt ſeſquicubitalis, artemiſiæ ſimilis, à medio ramoſus, ſurculoſuſque. Flos in ſummitate aureus, qui flacceſcens, in pappoſam euolat lanuginem, Radice eſt multifida ac breui.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campeſtribus inculto ſolo.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit, ſiccat, aperit, abſtergit, digerit, & reliquas minoris Senetionis vires obtinet.

MVSCVS

MVSCVS marinus, Græcis βρύον θαλάσσιον. Arabibus, *Tabaleb, siue Thabel.* Italis, *Corallina.* Germanis, Meer Mieß / seu Meer Moeß. Hispanis, *Malhor quiana.* Gallis, *Coralline.*

MVSCVS MARINVS.

GENERA.

Duum est generum: Dioscoridis alterum, alterum verò Plinij. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Gracilis, capillaceusq; prouenit caulis expers, colore cum siccatur subrufescente, salso sapore, odore concharum marinarum simili. *Idem.*

* Varia effigie hic nascitur vt ex pictura patet, colore quoq; discrepat, qui in alio ruber, in alio candidus in nonnullo etiam subluteus esse obseruatur.*

LOCVS.

Nascitur in scopulis testaceisq;. DIOSC.

QVALITATES.

Compositus est ex terrena, & aquea essentia, vtraq; frigida, siquidem gustum adstringit, & calidis quibusdam illitus, ea euidenter refrigerat, & adiuuat. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Præcipua ei spissandi vis, & collectiones cohibendi: podagras iuuat, quas refrigerare opus sit. Peculiari autem sicci dote, admirabilis est facultatis, ad teretes intestinorum vermes pellendos, potui datus drachmæ pondere ex passo, aut cum Ægyptiæ siliquæ pulpa.

APPENDIX.

Posse quidem marinum muscum, qui recens fuerit, refrigerare, facile cum Galeno, & Dioscoride concedam: quod verò siccum id efficere possit, quod gustu salso sentiatur, non ita facile mihi concedendum videtur.

MVSCVS marinus alter, Italis, *Mosco marino di Plinio.*

MVSCVS MARINVS ALTER PLINII.

FORMA.

Pli.li. 27. cap. 8. Bryon marina herba, sine dubitatione lactucæ folijs similis, rugosa, veluti contracta, sine caule, ab ima radice exeuntibus folijs.

LOCVS.

Idem. Nascitur in scopulis, maximè testis terra comprehensis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Præcipua ei spissandi, siccandiq; vis, & collectiones omnes, inflammationesq; cohibendi, præcipuè podagræ, & quicquid refrigerare opus sit.

POTA-

POTAMOGETON, Græcis, Ποταμόγειτον. Italis, *Potamogeto*. Germanis, Seehalden kraut. Gallis, *Herbe des estagnes, vel Espy deaue*.

POTAMOGETON.

FORMA.

Foliũ fert betæ ſimile, hirſutum, paululum ſupereminens extra aquam. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in paluſtribus, & aquoſis. *Idem.*

QVALITATES.

Adſtringit, & refrigerat ſimiliter polygono, ſed eſſentia eius craſſior polygono eſt. *Gal. li. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Refrigerat & inſpiſſat, pruriginibus vtile, & contra veterum vlcerum nomas. DIOSC.

SAGITTA, Græcis, Πιςάρα. Italis, *Saetta*. Germanis, Pfeilkraut.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius, & minus.

FORMA MINORIS.

Folia habet robusta, sagittæ auriculatę figura; pediculo triquetro, spongioso, sesquicubitali, maiori, aut minori pro aquarũ profunditate, in quibus viuit: caulem habet rectum, læuem, rotundum, spongiosum: ramulos hic superius mittit, è quibus flores exeunt albi, tribus tãtum foliolis circunscripti, è quibus capitula producuntur subpurpurea, hirsuta, nucis Ponticę magnitudine, in quibus minutum gignitur semen, rotundo intus globulo inhærens. Radice nititur alba, multifida, fibrosa, plantaginis aquaticæ modo, cuius cognationis sagitta esse videtur.

LOCVS.

Idem. Nascitur in aquis, cùm stagnantibus, tum decurrentibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Temperamento est frigido, humidoque, & ijsdem cum plantagine aquatica viribus pollet.

SAGITTA

NOMINA.

SAGITTA maior, Græcis, Πιςάνα μέγα. Italis, *Saetta maggiore.* Germanis, Groß Pfeilkraut.

SAGITTA MAIOR.

FORMA.

Minori eſt per omnia ſimi- lis, ſed omnia quoque maio- ra ſpectantur: verùm folia nõ vſq; adeò acuminata haben- tur. ***Matth.***

LOCVS.

Naſcitur, vt altera ſtagnan tibus, & decurrẽtibus aquis. ***Idem.***

QVALITATES, ET VIRES.

Paribus alteri viribus præ- ſtat. ***Idem.***

STRATIO-

STRATIOTES millefolium, Græcis, Στρατιώτης χιλιόφυλλος. Italis, *Millefoglio.* Germanis, Garben. Hispanis, *Millhoyas yerua.* Gallis, *Mille fueille.*

STRATIOTES MILLEFOLIVM.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius, & minus.

FORMA MINORIS.

DIOSC. Exiguus est frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit: folijs auicularum pennas imitantibus: breui admodum dissectoque foliorum exortu: folia syluestre cuminũ simulant, præsertim breuitate, breuiora pauiò, densiore vmbella, & pleniora: Surculos in cacumine gerit exiguos, & capitula in modum anethi: flores paruos, & candidos.

LOCVS.

Idem. Nascitur in asperis agris, præcipueque circa semitas.

QVALITATES.

Gal. li. 7. simp. me. Nonnihil habet adstrictionis, proinde & vulnera glutinare potest, & vlceribus esse vtile.

VIRES.

DIOSC. Eximij est vsus ad vlcera vetera, recentiaq; , profluentem sanguinem, & fistulas.

Matth. Datur vtiliter foliorum succus ad sanguinis reiectiones. Idem præstat sicci farina ex symphiti maioris, aut plantaginis aqua pota, eadem naribus indita, fluentem inde sanguinem compescit: dysentericis commodè infunditur, vnà cum sui ipsius succo. Herba recens tusa, pubique illita, mensium abundantiam compescit: Candida millefolij vmbella, tusa, & cum sua ipsius aqua pota, aut caprino lacte, gonorrhęam in viris, in fœminis alba vteri excreméta cohibet. Atqui fœlicius auxiliatur, si cum corallio, succino albo, & ebore propinetur: foliorum, & florum farina vnciæ pondere, vnà cum Armeniæ terræ drachma, ex vaccino lacte pota, præstat mirum in modum ad sanguinis mictum: commanducata radix, diuque sub dente retenta, dolorem mulcet.

MILLEFO-

MILLEFOLIVM maius, Græcis, Στρατιώτης χιλιόφυλλος μέγας. Italis, *Millefoglio maggiore*.

MILLEFOLIVM MAIVS.

FORMA.

Folia profert minoris ſimilia, ſed maiora, Tanaceto quadātenus proxima, caules quoque maiores, ſubhirſutos, atque grandiores vmbellas: floribus in purpura albicātibus, odore medicato. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in montibus, & collibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Præſtat eadem, quæ minus. *Idem.*

VERBA-

VERBASCVM, Græcis, φλόμος. Officinis, *Taſſus barbaſſus.* Hetruſcis, *Barbaraſchio.* Cæteris Italis, *Taſſo barbaſſo.* Germanis, Weiß Wullkraut. Hiſpanis, *Verbaſco.* Gallis, *Bouillon.*

VERBASCVM.

GENERA.

Matth. Plura Verbaſci numerantur genera, vt ex appictis iconibus palam fiet.

FORMA PRIMI.

DIOSC. Primum, quod fœmina vocatur, folia habet braſſicæ, piloſiora multò, & latiora, candidioráque: caulis illi albus; cubitalis aut amplior, ſubhirſutus: flores ex luteo palleſcentes, ſemen nigrum, radix lõga, guſtu acerba, craſſitudine digiti.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campeſtribus.

QVALITATES.

Gal. li. 8. ſimp. me. Radix guſtu acerba eſt, & fluxionis affectib. prodeſt, attamen folia digerẽdi vim habẽt: omniũ.n. folia deſiccandi, & digerendi vim habent.

VIRES.

DIOSC. Radix datur ludicri tali magnitudine cõuenienter ex vino, in alui profluuio. Decoctum dentium dolorem collutione mitigat. Omnia genera, ſed fœmina magis, ſedis

Matth. ferè morbis omnibus ſubuenit: ſeminis & florum farina, larigna reſina excepta, cum anthemidis floribus, procidentem ſedem ſuffitu cohibet, & tenaſmum in dyſentericis ſanat, fœminę radicis ſuccus, anteaquam cauleſcat, duarum drachmarum pondere ex vino Cretico hauſtus, in ipſa acceſſionis hora, quartanam fugat, ſed ter, quatérve id repetendum eſt. Succus tam foliorum, quam florum aſperis verrucis illitus, eas delet. Folia tuſa, cineribuſque calefacta, ſanant panos, quos bubones vocãt: ſtillatitia florum aqua, oculis inſtillata, fluxiones cohibet, & illita faciei ruborem tollit: eoque magis ſi caphuræ tantillum adijciatur. Flores vnà cum oui vitello, & mica panis, ac porri folijs illiti, perbellè præſtant ad cohibendas tumentes, dolorificaſque hæmorrhoidas.

VERBA-

VERBASCVM mas, siue secundum, Gręcis, φλόμος ἄῤῥην λευκός. Italis, *Tasso barbasso maschio.*

VERBASCVM II.

FORMA.

Oblongius est, albis folijs, DIOSC.
angustioribusque : tenuiore *Matth.*
caule. Floribus in cacumine
minoribus, pallido colore.
Radice minori, minusq; carnosa.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, *Matth.*
exoluto solo.

QVALITATES, ET VIRES.

Ijsdem præditum est viribus, quibus & fœmina.

VERBA-

VERBASCVM tertium, Græcis, Φλόμος ἄῤῥην μέλας. Italis, *Tasso barbasso minore.*

VERBASCVM III.

FORMA.

Matth. Folia profert nigriora, oblongiora, saluiæ ferè modo aspera, sed latiora: caulibus rotundis, robustis, tenuioribus; floribus in cacumine spicatis, aureo colore.

LOCVS.

Idem. Prouenit & hoc quoq; in campestribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Easdem cum alijs habet vires.

VERBA-

VERBASCVM sylvestre, Græcis, Φλόμος ἀγρία. Italis, *Tasso barbasso saluatico.*

VERBASCVM SYLVESTRE.

FORMA.

Folia fert Saluiæ, altas virgas, & lignosas, & circa eas ramulos, quales marrubium, flores luteos, auri æmulos. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in campestribus, & apricis montibus. *Matth.*

VERBASCVM ALIVD.

Verbascum aliud est, cuius folia corniculati papaueris modo prodeunt per ambitum sinuata: Ideoq; recte Dioscorides huiusce papaueris folia, verbasco similia fecit.

PRIMV-

PRIMVLA VERIS, nonnullis, Brache Cuculi: Quibuſdam Herba paralyſis. Italis, *Fiore di Primauera.* Germanis, Schlüſſelblumen. Gallis, *Primeuere, ſeu Brayes de Cocu.*

PRIMVLA VERIS.

GENERA.

Duum eſt generum, alterum odoratum, alterum inodorum. *Matth.*

FORMA PRIMÆ.

Folia profert lactucæ quadantenus ſimilia, oblonga, rugoſa: Labri veneris ferè modo, humi iacentia, è quorum medio cauliculus exit dodrantalis, atq; incanus, è cuius faſtigijs, flores exeunt complures lutei, per ambitum fimbriati odoratique, vt in vrſi auricula, quam & radice quoque imitatur. *Idem.*

LOCVS.

Prouenit ſecus vias, propter ſepes, & in pratis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Tota planta articularibus morbis auxiliatur. Radicum decoctum renum calculos eijcit: præſtat idem additis ſaluia, & amaraco ad frigidos neruorum, & cerebri morbos: quare reſolutis ac tremore affectis potum confert: epotus foliorum ſuccus, ac etiam illitus fractis, luxatisq; oſſibus confert. Stillatitia florentis plantæ aqua commendatur ad animi deliquium. flores illinuntur aduerſus ſcorpionum ictus. Herba ipſa, aut flores, aut radices, tritæ, & illitę vulnera glutinant. Mulieres è floribus, & polygonati radicibus in albo meraco maceratis, ſtillatitiam aquam faciunt ad faciei nitorem conciliandum. *Idem.*

Ijsdem nominibus appellatur, quibus, & altera.

PRIMVLA VERIS ALTERA.

FORMA.

Matth. Folia profert latiora, & in cacumine rotundiora, humi pariter accubantia, crispa, rugosaque, ac magis tenera: caule verò, floribus, ac radicibus, ab altera non differt.

LOCVS.

Idem. Nascitur ijsdem in locis, & frequenter in syluis herbosis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Easdem, quas altera possidet vires, imbecilliores tamen.

BLATTA-

BLATTARIA, Dioscoridi verbascum aurei floris. Italis, *Blattaria*. Germ. Matten oder Schabenkraut/Goldt Knöpfflin.

BLATTARIA.

FORMA.

Herba est similis verbasco, folijs minus candidis: caulicu- lis pluribus, flore luteo. Semine capitulis concluso lini modo, sed durioribus. *Plinius.* *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campestribus. *Matth.*

QVALITATES.

Sapore est amaro, excalfaciens, & siccans. *Idem.*

VIRES.

Herba prostrata blattas in se contrahit. *Plin.*

Farctus quoq; viscerum, mesaraicarumq; expedit.

ÆTHIOPIS, Græcis, αἰθιοπὶς. Italis, *Etiope, & Etiopide.*

ÆTHIOPIS.

FORMÆ.

DIOSC. Folia habet verbasco simi-lia, per quàm hirsuta, densaq; in orbe circa radicem imam redacta: caulem quadrangulum, scabrum similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis. semen erui magnitudine: geminum in vno conceptaculo: Radices ab eodem cespite numerosas, longas; crassas, gustu glutinosas, quæ siccæ nigrescunt, duranturq; vt cornua imitari videantur.

LOCVS.

Idem. Plurima nascitur in Ida, & in Messenia.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Auxiliatur purulentis excreationib⁹, Ischiadicis, pleuriticis, arteriç scabritijs decocta radix, & pota, quin etiam cum melle Eclegmatis vicem præbet.

PERSONATA, Græcis, Ἀρκεῖον. Officinis, *Bardana*, Italis, *Lappola maggiore.* Germanis, Groß Kletten. Hispanis, *Bardana, seu Pagamacera mayor.* Gallis, *Gloteron, seu Bardana.*

PERSONATA.

FORMA.

Folia habet cucurbitæ maiora, nigriora, hirsutiora, crassioraq; caulem crassum, angulosum, albicantem, sesquicubitalem, atq; ramosum, fructu copioso, echinato, non magno, aculeis repandis, vestibus pertinaciter inhærentibus. Floribus purpureis, semine cnici minore. Radice longa, vegeta, intus candida, foris nigra. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim in agrorum marginibus, secus itinera, & ferè vbiq;.

QVALITATES.

Discutit simul, & desiccat, & mediocriter adstringit. *Gal. 6. simp. me.*

VIRES.

Radix drachmæ pondere, cum pineis nucibus pota, purulenta, & cruenta extussientibus auxiliatur: trita dolores à contritione artuum contractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur. Semen potum calculosis auxiliatur. Idem facit radicis decoctum infusum. DIOSC. *Matth.*

PERFOLIATA: Italis, *Perfogliata*. Germanis: Durchwachß.

PERFOLIATA.

FORMA.

Matth. Folia profert ſubrotunda, pinguia, ſed in acutum deſinentia, piſi ferè modo: venis compluribus ſecundum longitudinem protenſis. caulis illi eſt gracilis, glaber, rotundus atq; etiam ramoſus: folia, quæ in caule, & ramis ſunt ab ijs vmbilicotenus transfiguntur, magno naturæ artificio: quare putarem ego, vt perforata magis, quàm perfoliata dici deberet: flores gerit aureos, è capitib⁹ quibuſdam prodeuntes in ſtellę modum: ſemen nigrum, paruum pſyllij modo pellucidum.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in vineis, campis, & alijs quoq; locis, & in agrorum limitibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Guſtu eſt ſubamaro, & adſtringenti. Datur herbæ decoctum ex vino paratum, aut folia in puluerem trita, ad internas affectiones, & ad rupta: quare bibuntur commodè ad vmbilici eminentias, & enterocellas. illita ſtrumas quoq; reſoluunt.

ELLEBO-

ELLEBORINE, Græcis, Ἐπιπάκτις. Italis, *Elleborina.*

EPIPACTIS SIVE ELLEBORINE.

FORMA.

Parua est herba, & exiguis folijs. DIOSC.

LOCVS.

In Asia, & Græcia nascitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Iocinoris vitijs vtilis, & contra venena pota. DIOSC.

APPENDIX.

Difficile est coniectu, quænam sit Helleborine Dioscoridis, cum tantilla vel nulla ferè ipsius descriptio habeatur. Itaq; substituta fuerat ab autore, eius loco Herba quædam hoc nomine insignita, quod nigri veratri quadantenus effigiem referret, & similes quoque radices haberet. Ea cùm viua nobis nondum cõspecta sit, ideoq; exactior depingi haud potuerit, maluimus elegantem hanc plantam hic apponere, congenerem ei quam plures alij sub Helleborines appellatione exhibuere, quęque nusquam non reperiri potest in locis humidis. Hæc verò, cuius imago hic visitur, etiam palustria & lacus amat, & pratis irriguis familiaris est, flore Orchidũ, sed ternis foliolis ad seminis conceptaculum annexo, suppurpureo, interdum pulcre rubẽte, aut etiam penitus albo, huic semina subnascuntur planè vt in orchidibus: folijs & pene etiam radicum fibris Helleborum album imitatur, vnde vulgaris ei notio tributa fuit.

FVMARIA, Græcis, Καπνὸς. Officinis, *Fumus terræ.* Arabibus, *Scebiterig*, *siue Saboteregi.* Italis, *Fumosterno.* Germanis, Erdtrauch/Katzenkörbel. Hispanis, *Palomelha.* Gallis. *Fumeterre.*

FVMARIA.

GENERA.

Matth. Duum est generum. Maius, & minus.

FORMA MINORIS.

DIOSC. Fruticosa herbula est, prætenera, coriandro similis, folijs candidioribus, vndiq; numerosis, cineracei coloris, flore purpureo.

LOCVS.

Matth. Nascitur in hortis, vineis, & campis.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Acris simul, & amarę qualitatis est: nec tamē planè expers est acerbæ: quamobrem vrinam biliosam multam trahit.

VIRES.

DIOSC. Oculis claritatem facit, delachrymationemq; succus instillatus. Manducata

Matth. herba biliosam vrinam trahit. Attenuat, penetrat, obstructiones aperit, ac deiectoriæ est facultatis, cohibet, aggregat, & roborat. Aluum facile ducit, bilem trahit, & adustos humores: vis eius non modo ad iecur, sed ad venas permeat, quare sanguinem expurgat: medetur elephantiasi, carcinomatibus, lichenis, & cæteris cutis infectionibus: quin etiam omnib. ferè morbis ex viscerum infarctu prouenientibus: ventriculum, iecur, lienem, & cætera interna viscera roborat, biliosasq; finit febres: & quæ à vasorum obstructione excitantur.

FVMA-

FVMARIA altera, Græcis, Καπνὸς ἑτέρα. Italis, *Fumosterno maggiore.* Germanis, Holwurtz.

FVMARIA ALTERA.

FORMA.

Planta est fruticosa, prætenera, folijs coriádri, cineracei coloris: flore purpureo. Radice tuberosa, inani, buxeo intus colore: odore aristolochiæ. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit in hortis, & segetibus hordeaceis, & propter sepes. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Radix amara est, & ea omnia potest vnà cum herba, quæ altera Fumaria. Radix ex vino pota, venenis, & pestilétię medetur: sudorem, & vrinã ciet, & ictericos iuuat: semen bibitur ad diuturna alui profluuia. Radicis farina, manantia quęlibet vlcera exiccat, & mũdat.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt Germani medici, ac pharmacopæi, qui hãc plantam rotundam esse Aristolochiam putant. Alij verò pistolochiam.

CORYDA-

CORYDALIS, Græcis, Κορύδαλις. *Quibusdam split.* Italis, *Coridala.*

FVMARIA CORYDALIS.

FORMA.

Matth. Folia gerit coriādri, sed minora, tenuioraque: caules exiles, compluribus ramusculis: floribus in summitate auicularum speciem referentibus: radicibus numerosis, tenuibus, prælongis, ac subalbicantibus.

LOCVS.

Idem. Prouenit in collibus cultis, & agris,* presertim in Illyria.*

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Præstat vniuersa planta ad colicos dolores, siue recens manducetur, siue sicca in puluerem sumatur ex vino pluribus diebus.

LOTVS vrbana, Græcis, Λωτὸς ἥμερος. Italis, *Tribolo, seu Trifoglio Cauallino.* Germanis, Steinklee.

LOTVS VRBANA.

FORMA.

Caules edit bicubitales, ac etiam maiores, rectos, firmos, ramosos, & in his folia trifolij pratẽsis æmula, leuiter per ambitum denticulata, beneq; olentia: flores edit racemosos, tenues, paruosq; luteo colore, aut albo, odoratosque. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in hortis, pratis, agris, & vbique ferè locorum. *Idem.*

QVALITATES.

Vt mediocriter cõcoquendi vim possidet, sic etiam exiccandi in caliditatis, frigiditatisque coniugatione, media quodammodo est, & temperata. *Galen. 7. simp. me.*

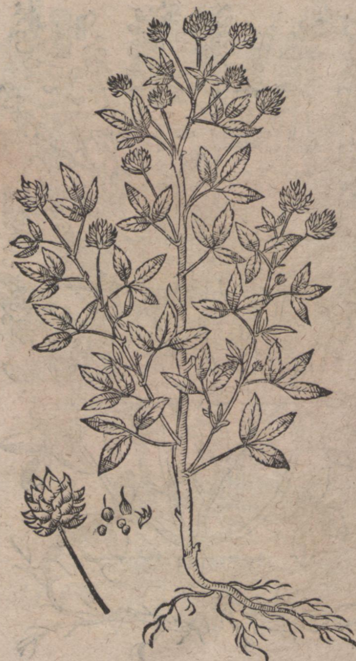
VIRES.

Extractus succus, addito melle, oculorum argemas, nubeculasque, ac cæteras caligines discutit. Vsurpatur tota planta vnguentarijs, quòd odoratam ex ea faciãt aquam, in qua chirothecas macerant, ac lauant. DIOSC. *Matth.*

LOTVS

LOTVS syluestris, Græcis, λωτὸς ἄγριος. Italis, *Lotosaluatico*. Arabibus, *Handachoca*. Germanis, Sibengezeit.

LOTVS SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. *Matth.* Folijs prouenit trifolij pratensis, caule cubitali, & sæpe maiori, alis multis (floribus in capitulis cæruleis) semine fœnogræci, sed longè minore, odore medicato.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Plurimum in Lybia nascitur. Nascitur copiosum etiam in Boemia.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Semen secundi est ordinis excalfacientium, habetq; nonnihil abstersorium.

VIRES.

DIOSC. Vitia cutis in facie, maculasq; cum melle peruncta expurgat: trita per sese, aut cum maluæ semine, bibitur aptissimè cum vino, aut passo contra dolores, qui vesicam malè habent.

CYTISVS: Græcis, Κύτισος. Italis, *Citiso*. Germanis, Geißklee.

CYTISVS.

FORMA.

Frutex est albus, in totum vt Rhamnus, ramos spargens cubitales, & maiores, in quibus folia fœnogręci, minora, dorso medio prominente: Ea digitis trita, erucam olent, gustatuque cicer recens sapiunt. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur sponte in Campania propè Neapolim. *Matth.*

FACVLTATES.

Folia digerēdi facultatem obtinent, aquæ temperatæ mistam, sicut & maluæ folia. *Gal. li. 7. simp. me.*

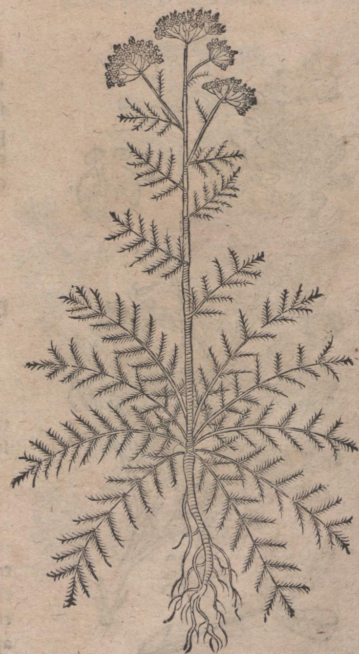
VIRES.

Folia refrigerant, tumores inter initia discutiunt, si cum pane trita illinantur. Decoctum potum, vrinam ciet: nonnulli, quod apes alliciat, prope aluearia serunt. DIOSC.

MYRIO-

MYRIOPHYLLVM, Græcis, Μυριοφύλλον. Italis, *Miriofillo.* Germa. Fenchelgarb.

MYRIOPHYLLVM.

FORMA.

Matth. Myriophyllum, siue millefoliũ, cauliculus est tener, singularis, vnica nixus radice, plurimis folijs, læuibus, fœniculo similibus, caulis flauescit, varius, ac veluti ex industria deliniatus.

LOCVS.

Idem. Nascitur in palustribus.

QVALITATES.

Vsq; adeò desiccatoriæ est facultatis, vt vulnera glutinet.

VIRES.

Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viride, vel siccum; ex aceto oblinatur, præcipitatis in potu cum aqua & sale datur.

MYRIO-

MYRIOPHYLLVM ALTERVM.

Si quis hanc Myriophylli plantam nouerit. cuius hic imago visitur, is facilè Myriophyllum Dioscoridis esse consentiet. & præsertim cùm in palustribus nascatur.

MYRRHIS, Græcis, Μύῤῥις. Italis, *Mirrade*. Germanis, Welscher Körbel.

MYRRHIS.

FORMA.

DIOSC. Simillima est cicutæ, caule, folijsq́; : radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuauis.

LOCVS.

Idem. Nascitur in hortis, & alijs cultis locis.

QVALITATES.

Gale.7. simp.me. Radicem habet odoris iucundi, & dulcis: excalfacit ordine secundo, adiuncta quadam partium tenuitate.

VIRES.

DIOSC. Radix in vino pota, phalangiorum morsibus auxiliatur: cit menses, partus, & secundas, purgatq́ue à puerperio fœminas: subuenit & tabidis cocta in sorbitione. Aiunt quoq; eandem bis die, teruè potam ex vino, in pestilentia salutarem esse. & ne morbi contagia sentiantur obstare.

CENSVRA.

Non desunt, qui vulgare Cerofolium Myrrhim faciant. verùm cum caulis cicutæ non sit, nec radicis vsus, sed foliorum: ijs profectò subscribere nequeo.

ANGE-

ANGELICA, Italis, *Angelica*. Germanis, Angelick. Gallis, *Angelique*.

ANGELICA.

GENERA.

Duum est generum, satiuę, *Matth.* & syluestris.

FORMA SATIVÆ.

Caulem edit geniculatum, *Idem.* cubitalem altitudinem excedens, inanem: multis alarum cauis: folia oblonga per ambitum serrata, vmbellam magnam, albis floribus refertam: semine tenui, lentis modo compresso: Radice crassa, complurimis adnatis fibris longis, nigricanti colore, eximio odore præditis, sapore acri ac subamaro.

LOCVS.

Seritur, coliturque in Germania in campis, præsertimque in Misnia, & Saxonia. *Idem.*

QVALITATES.

Radix cuius est vsus, acris *Idem.* est, atq; amariuscula. Quare manifestò excalfacit, & siccat, ordine secundo completo, aut tertio incipiente: proinde aperit, attenuat, discutit, penetrat, incidit, & flatus pellit.

VIRES.

Radix venenis mirificè aduersatur, manditur aduersus pestilentiæ contagia: *Idem.* per se sumpta, pituitosos, lentosq; humores digerit, & cruditates concoquit: Idem præstat radicis decoctum, & tussientibus ex frigore, celeriter auxiliatur. Eodem epoto dissoluuntur sanguinis grumi: Radicis farina datur vtiliter in omnibus frigidis affectibus. valet ad rabiosorum; & venenatorum morsus; tam intus sumpta, quàm exterius cum ruta imposita. mansa, & dentium cauis indita, dolores sedat. Anhelitum adeò commendat, vt prę̨sumpti allij odorem facilè occultare valeat.

ANGELICA sylueſtris: Italis, *Angelica ſaluatica*. Germanis, Wildt Angelick. Gallis, *Angelique ſauuage*.

ANGELICA SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Pumilior eſt omnibus ſuis partibus, ſed viribus longè præſtantior: Radicem profert minorem, paucis fibris, quę ſecta liquorem ſubuirentem mittit, acerrimi guſtus, & qui lachrymas cient.

LOCVS.

Idem. Naſcitur plurima in altiſſimis montibus, in pratis, & paſcuis amœnis locis.

QVALITATES.

Idem. Cum acerrimi ſit guſtus, longè valentius, quàm domeſtica excalfacit, & ſiccat. Quare ad quarti ordinis principium accedit

VIRES.

Omnia præſtare poteſt, quæ domeſtica, ſed longè valentius. cæterùm non adeo copioſius ea vti præſtabit, quòd nimis corpus accendat. manſa enim os, linguam, & fauces maximè vrit, atq; inflammat.

PSEVDO-

PSEVDOMYAGRVM, Italis, *Miagro falso.* Germanis, Lein Dotter / Fincken Samen.

PSEVDOMYAGRVM.

FORMA.

Caulem edit cubitalem, ramosum: & folia, quæ in eis sunt, glasti, aut thlaspi quadantenus similia: floribus in summitate albis, tenuibusq;: semine paruo, dulci. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in campis inter linum, & frumenta. *Idem.*

QVALITATES

Modicè excalfacit: atque humectat. *Idem.*

VIRES.

Accedit omnino ad sesami vires semen: paratur pariter ex eo oleum, adsimilis facultatis. Semen quoque est auiculis gratissimum.

*PSEVDOMYAGRVM ALTERVM & Tertium.

Plures ſpecies Myagri putati notari poſſunt è quibus duæ hæ notiores. Vna longe tenerioribus virgulis, quam vulgaris, naſcitur, ſed cultura fruticoſior fit, & ſemen minus in vaſculis vegetioribus ni profert, & quia rarior eſt, Myagri Turcici nomen ſortitur ab hortulanis. Hac inuetur alia quædam exilior, vaſculis rotundioribus, quæ alicubi in aruis ſponte naſcitur.*

CIRSIVM.

CIRSIVM, Græcis, Κίρσιον. Italis, *Cirsio.*

CIRSIVM.

FORMA.

Caulis est tener, triangularis, bicubitalisq; ab imò folijs rosæ speciem referentibus, angulis spinosis, per interualla mollibus. Folia ei buglosso similia, longiora, subcandida, modicè hirsuta, per extremitates aculeata: cacumen caulis orbiculatum, hispidum, in quo capitula in summo purpurea, quæ in lanugines soluuntur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur vliginosis locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Radix laboranti loco adalligata, dolores varicum sanat. *Matth.*

ASTER Atticus, siue Bubonium. Græcis, Ἀστὴρ ἀττικὸς. Arabibus, *Astaraticon*. Italis, *Asteratico*. Germanis, Stern Kraut. Gallis, *Petite espargoutte, seu petit Mugue*. Vergilio, *Amellus*.

ASTER ATTICVS.

FORMA.

Matth. Caules ab radice mittit rectos, solidos, ac lignosos, colore fusco lutescente; è quibus circa cacumen ramusi oriuntur tenues, in quorũ summitate flores spectantur, vt in Anthemide, & Belli: sed in medio lutei, & per ambitũ purpurei. Folia profert oblonga, oliuæ figura, minora tamen, aspera, hirsuta, nigricantia, aspero sapore, ac subamaro, radicem habet multifidam, odore non ingrato.

LOCVS.

Idem. Nascitur in asperis, incultis, collibus, & conuallibus.

QVALITATES.

Gale. 6. simp. me. Mistæ est facultatis, vti rosa, verùm id non adstringit.

VIRES.

DIOSC. Feruenti stomacho, oculorum inflammationibus, procidūæ sedi, ac inguinibus illita auxiliatur: tradunt quoque purpureum in flore, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitialibus, opitulari. Herba ipsa recens illita, inguinum
Crateuas. bubones, inflammationesq; curat. Cum veteri axungia tusa, imponitur vtiliter rabiosorum canum morsibus: & incensa serpentes fugat.

*ASTER

*ASTER Atticus cæruleus alpinus.

FORMA.

Flores promit cæruleos vt prior, folia quoque priori non dissimilia, radice se propagat, sed tamen papposa quoque semina gignit, & interdum globuli tumentes villosi prope radicem adnascuntur foliolis, estque omnino minor vulgari Astere.

ASTER ATTICVS ALTER.

FORMA.

Viſitur facies, ex icone ſuæ ipſius plantæ: nos tamen eam delineandam duximus, vt etiam aliorum poſſit eſſe iudicium: cæterum nos priorem omnino probamus. Et præſertim cum in huius flore nihil purpurei habeatur.

*ASTER Luteo flore, alijs Conyzæ species.

FORMA.

Caules profert mediocres per quædam interualla radicis repentis & se propagantis ab inferiore parte demissis fibris rectis, quæ aliquantulum odoratæ sunt, sapore aromatico modice ad cinamomi saporem accedente, subacri. In summis caulibus duos vel tres ramulos habet, quibus flores lutei disco in medio apicibus conferto insident, qui tandem in pappos abeunt. Folia per caules alterna hirsuta nullo pediculo duabus quasi alis eosdem amplectuntur.

LOCVS.

Nascitur in saltibus.*

STELLARIA, ſiue pes Leonis, ſiue Alchimilla. Italis, *Stellaria*. Germanis, Synnaw. Gallis, *Pie de Lyon*.

STELLARIA.

FORMA.

Matth. Folijs prouenit maluæ ſimilibus, robuſtioribus tamen, ac magis carinatis, o-ctonis circumquaque angulis. Et per ambitum denticulatis adeo, vt patefacta, ſtellæ imaginem referant: caulis ei tenuis, ſemicubitalis, lanuginoſus, à quo cōplures exeunt rami, in quorum ſummo flores emergunt ſubpallidi, tenues, ſtellarum effigie. Radice cohæret digitali craſſitudine, ſapore adſtringenti.

LOCVS.

Idem. Prouenit in montibus, in pratis, & paſcuis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Exiccat, cohibet, atq; conglutinat: pota efficax eſt ad interna vulnera. quin etiam externa illita glutinat. Aridæ farina in ſui ipſius decocto hauſta, enterocellis medetur. Conceptum adiuuat, & ſteriles fœcundas reddit hauſta continuis viginti diebus cochlearis menſura ex vino, vbi præſertim ſterilitas ab vteri humiditate prouenerit. quare datur quoq; vtiliter ad alba vteri profluuia.

*STELLARIA argentea, vel Argentaria petræa, vel Alchimilla minor, Heptaphyllum montanum. Germanis, Bergsynnaw/Steinsynnaw.

STELLARIA ARGENTEA.

FORMA.

* Folia habet stellata radiataq́; , inferna parte argenteis pilis nitentia, vtplurimum septena in vnius pediculi summitate cohærentia, flores in corymbis pallidos, vt vulgaris Alchimilla.

LOCVS.

E locis saxosis montium in hortum translata, quouis loco facillime diutissimeq́ue viret.

QVALITATES.

Incompertæ facultatis est, nisi sit exiccantis & astringentis, atq; adeo ad vulnera conglutinanda efficax, vt prior.*

VIOLA

VIOLA purpurea, Græcis, ἴον πορφυροῦν. Arabibus, *Seneffige, Sonofrig, ſeu Beneſeſegi*. Italis, *Viola, & Viola Mammola*. Germanis, Mertzen Violen. Hiſpanis, *Violetta*. Gallis, *Violette*.

VIOLA PVRPVREA.

FORMA.

DIOSC. Viola purpurea folium habet hedera maius, tenuius, ac nigrius, nec multo diſſimile, cauliculus à radice medius prodit, in quo floſculus ſuauiſſimè olens purpureus.

LOCVS.

DIOSC. *Matth.* Opacis, & aſperis naſcitur propter ſepes, & ſec⁹ itinera.

QVALITATES.

Galen. 6. ſim. me. Folia aqueam, & ſubfrigidam ſubſtantiam ſuperantem poſſident.

VIRES.

DIOSC. Refrigerandi naturam habet. Illinuntur folia per ſe, aut cum hordeacea farina aptiſſimè ſtomacho æſtuanti, & oculorum inflammationibus, ſediq́; procidenti. *Meſue.* Refrigerant, & humectant ordine primo, ſed ſiccæ minus. Humiditas, quæ ſuperflua recentibus ineſt aluum emolliendo ciet, ſiccæ verò deiectoriæ ſunt facultatis, non quòd emolliant, ſed quòd diſſoluant. In ſumma ſoporifera ſunt, calidos dolores mulcent, inflammationes extinguunt, leniunt, & ſoluunt. Bilem educunt, eiusq́; feruorem mitigant, conferunt capitis doloribus, quos caliditas excitauit; ſomnum conciliant. Pectoris, & tracheæ arteriæ ſcabriciem leniunt. Medenturq́; anginis, & columnellæ vitijs. Præcipuo autem auxilio ſunt pectoris, & lateris inflammationibus, ſitimq́; arcent.

VIOLA

VIOLA arborescens, * vel potius erecta. * Italis, *Viola arborea.*

VIOLA ARBORESCENS.

FORMA.

Crescit hęc duorum cubitorum altitudine, pluribus ab vna radice sublatis caulibus, in quibus folia violę purpureæ angustiora, per ambitum denticulata, atque paribus interuallis distincta, flores edit purpureos, consolidæ regalis vocatæ haud absimiles, odore purpureę violæ. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in Baldo monte in agro Veronensi. *Idem.*

IACCEA,

IACCEA, ſeu herba Trinitatis. Græcis, *ἰὸν ἑπτάχρουν*. Italis, *Iaccea*, *ſeu Minuti penſieri*. Germanis, Freyſſamkraut/ Sibenfarben Blůmlin. Gallis, *Penſeés*, *aut Menues penſeés*.

IACCEA, SIVE FLOS TRINITATIS.

GENERA.

Matth. Duum eſt generum, Maior, & Minor.

FORMA MAIORIS.

Idem. Folijs exit primo exortu rotundis, per ambitum ſerratis, quę tamen per incrementum in longitudinem protenduntur. caulibus conſtat triangularibus, quadantenus ſtriatis, inanibusq́ue, quibus genicula ſupereminent paribus interuallis, è quorum alis ramuſculi exoriuntur, à quibus flores exeunt violæ purpureæ magnitudine tribus referti coloribus. Sunt enim ſupernè purpurei, in medio candidi, & ima parte lutei, ſed penitus inodori.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campis, & paſſim ſeritur in hortis, & viridarijs.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Sunt qui hanc ad enterocellas pollere credant, atque ægrè ſpirantibus, & pulmonum inflammationibus opem ferre, quin etiam ſcabiem ſanare, & cętera cutis vitia delere.

IACCEA, siue herba Trinitatis altera. Italis, *Iaccea, seu Minuti pensieri minori.* Germanis, Wild Freysam Kraut/Stieffmütterlin.

IACCEA ALTERA.

FORMA.

Crescit hæc minoribus, ac breuioribus tum folijs, tum floribus, qui tamen non tribus, sed duobus tantum constant coloribus, candido videlicet, & lutescente. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur pariter ijsdem in locis, & seritur in hortis.

BVGLOSSVM, siue Borrago, Græcis, βούγλωσσον. Mauritanis, *Lisenaltliaur, siue Lesenalthaur.* Italis, *Borragine.* Germanis, Burretsch. Hispanis, *Borraia, Borraienes, Borraies.* Gallis, *Borrache.*

BVGLOSSVM, SIVE BORRAGO.

FORMA.

Matth. Folijs exit latis, atq; oblongis, asperis, eminentibus vbiq; bullis, tenuissimis armatis aculeis, qui totam plantam hispidam ac rigidam reddunt, aculeato vndecunque ambitu. Caule est cubitali, & quandoque maiori, pingui, concauo, aculeis vbique scatente, ramis multis brachiato, floribus in stellæ modum radiantibus, cęruleo colore, & quandoque candido, nigro è medio prominente apice, semine nigro, striatoq;.

LOCVS.

Idem. Nascitur per se passim in hortis.

QVALITATES.

Galen. 7. sim. me. Humidæ, calidæq; temperiei est. Itaque vinis iniectum lætitiæ, ac hilaritatis causa esse creditum est. Sed & his qui ob faucium asperitatem tussiunt, coctum in mellicrato conuenit.

VIRES.

DIOSC. Herbam abscessibus vtilem esse volunt. *Matth.* Herbæ, & radici vis sanè magna est, quinetiam & floribus ad animi deliquium, & cæteros cordis affectus, atque melancholicos morbos, & præsertim eorũdem decoctum ex vino, aut ex aqua paratum. Succus foliorum potus valet, contra lethalia pharmaca, & venenosorum animalium ictus. stillatitia totius plantę aqua delirijs, quę cum febre fiunt, mirifice subuenit, quin etiam oculorum inflammationes mulcet, tam interius, quàm exterius imposita.

BVGLOS-

BVGLOSSVM vulgare, Italis, *Buglossa*. Germanis, Ochsenzung. Gallis, *Buglose*.

BVGLOSSVM VVLGARE.

VIRES.

Duo eius sunt genera, Hortense, quod maius, & minus est, & syluestre quod pariter duas habet species. Altera quidem minori hortensi similis, Altera flore nigro. *Matth.*

FORMA HORTENSIS.

Folia profert longa symphyti maioris modo, hirsuta, aspera, hispidaq́;, tenuissimis aculeis scatentia, caule sesquicubitali, rotundo, robustoq́;, hispido, ac pungente, à quo rami complures exeunt sursum spectātes, in quorum summis partibus flores emicant purpurei borraginis minoribus, semine nigro. Radix illi est borraginis, crassior, & carnosior, lentore quodam prædita, ac crassiori, pinguioríque libro, Minor autem folia oblonga profert, sed longè angustiora, breuioraque, hirsuta, sed aculeis vacantia, cætera similia sunt. *Idem.*

LOCVS.

Seruntur passim in hortis. *Idem.*

QVALITATES ET VIRES.

Eadem omnia præstare possunt, quæ Borrago. *Idem.*

BVGLOSSVM alterum ſyluestre flore nigro, albo & purpureo. Italis, *Buglossa ſaluatica del fior negro, bianco & porporeo.*

BVGLOSSVM ALTERVM SYLVESTRE FLORE NIGRO.

FORMA.

Matth. Extat & ſylueſtre genus hortenſi minori per omnia ſimile, ſed in omnibus agreſtius, * & flore nonnunquam nigro, nonnunquam etiam albo exornatur, vtplurimum vero purpureos habet flores.*

LOCVS.

Idem. Naſcitur in campeſtribus.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Viribus ijſdem pollet, quibus ambæ hortenſium ſpecies.

CYNOGLOSSVM vulgare, Italis, *Pariter Cinoglossa, seu Lengua canina.* Germanis, Hundszung. Gallis, *Langue de chien.*

CYNOGLOSSVM VVLGARE.

FORMA.

Folia edit lata, longaq; hortensis, ac maioris buglossi modo, numerosa ab vna radice prodeuntia, tactu subaspera, ac pilosa, caulem cubitalem, teretem, robustum, ac pariter subasperum, & à medio ramosum, flores purpureos Echij æmulos, è quibus paruæ prodeunt lappæ, aculeo quodam è medio prominente, magno naturæ artificio, quæ maturescentes vestibus pertinaciter adhærent. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim, ferè vbiq;, secus vias, & in agrorum marginibus. *Idem.*

QVALITATES.

Manifesto refrigerat, & siccat. *Idem.*

VIRES.

Folia recentia imposita mirum in modum vulnerum inflammationes arcent, ac etiam alias quascunque.

CALTHA, Italis, *Fior rancio, siue Fior d'ogni mese*. Officinis, *Calendula*. Germanis, Ringelblum. Gallis, *Poußij*.

CALTHA.

FORMA.

Matth. Folijs exit oblongis, minimè acuminatis, Leucoij quadantenus similibus, latiorib. tamen, ac longioribus, caulem edit singularem, subpinguem, sesquidodrantalem, ramosum. Flores in caulium summitatibus aureos, speciososq́; , odore cum grauitate haud iniucundo, è quibus semen prouenit in capitulis apertis; quod si diducatur auicularum vnguibus quadantenus simile spectatur. Radice nititur alba, rectaque.

LOCVS.

Idem. In tota Hetruria spontè per se nascitur, secus itinera. Atqui in compluribus Italiæ locis, & in Germania in hortis ad coronamenta seritur.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit, attenuat, aperit, digerit, & prouocat, quamuis gustu adstrictione non vacare deprehendatur.

VIRES.

Idem. Constat, multis admodum fœminarum factis periculis, herbam valere plurimum ad menses ducendos, epoto eius succo, aut herba ipsa recente diutius deuorata. Succus vnciæ pondere, cum drachma pulueris terrestrium lumbricorum, potu ictericos iuuat. Sunt qui dicant huiusce herbæ vsu iuuari maximè oculorum aciem. Constat tamen stillatitiam floridæ plantæ aquam oculorum ruborem, & inflammationem arcere, si in oculos instilletur, aut linteolis applicetur, in ea madefactis. Siccatæ puluis, dentium cauernis impositus dolorem sedat.

HIPPO-

HIPPOGLOSSVM, Græcis, Ἱππόγλωσσον. Italis, *Bislingua, siue Bonifacia.* Germanis, Zäpfflin Kraut. Hispanis, *Lengua de Cauallo.* Gallis, *Bislingua.*

HIPPOGLOSSVM.

FORMA.

Frutex est folijs rusci maioribus, polygonati similibus, secundum lõgitudinem frequenter striatis, è quorum medio ligulæ quædam foliosæ assurgunt, sub quibus rubentes exoriuntur baccæ, vt in rusco. Radicem habet albam, geniculatam, ac duram. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in syluosis, montibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Capitis dolorem, corona ex comis imposita minuit. Datur radix vtiliter ad omnes vteri affectiones, & præsertim præfocatis ab vtero mulieribus, cochlearis mensura. Est quoque ad puerorum enterocellas præstantissimum auxilium si diutius radicis puluis sesquidrachmę pondere quotidie ex maioris symphiti decocto propinetur. DIOSC. *Matth.*

ANTIRRHINVM, *vulgo Caput canis & Caput vituli, Nares vituli.* Græcis, Ἀντίῤῥινον. Italis, *Antirrino*. Germanis, Orant/* Löwenmäuler/Hundsköpff/ Brackenhaupt.* Hispanis, *Cabezza de ternera*. Gallis, *Mouron violet*.

ANTIRRHINVM.

GENERA.

Matth. Quatuor nos obseruauimus genera, quorum facies ex sequentibus iconibus patebunt.

FORMA.

Idem. Folijs omnes sunt oblongis, in altero latioribus, in altero verò angustioribus, caulibus ramosis, floribus in quibusdam purpureis, in cæteris verò candidis. Semen proferunt minutum nigrumq́;, receptaculis quibusdam inclusum, quæ vitulorum capita per quàm bellè referunt.

LOCVS.

Matth. Nascitur in aruis, & in collibus. * In Italijs & Gallijs, præsertim prouincialis & Narbonensis inter Olìueta.*

QVALITATES.

Galen. 6. sim. me. Ad sanationes inutile est. Ipsum adsimilis est cum Bubonis facultatis.

VIRES.

DIOSC. *Matth.* Tradunt perunctos huius semine ex oleo vetustiores fieri, nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet. Quin etiam principum gratiam sibi conciliari posse putant hoc tantum amuleto.

ANTIR-

ANTIRRHINVM II.

Floribus est conspicuum ex purpura albicantibus seu incarnatis vulgo dictis, rictu luteo, leonini oris æmulo.

ANTIRRHINVM III.

*Rariſſime cubiti altitudinem aſſequitur, cæteris partibus quoque minus eſt multo quam hortenſia. floſculos gerit albos puſillos, & ſemen vituli nares referens ſed admodum minutum.

LOCVS.

Creſcit in aruis & vinetis.*

ANTIR-

ANTIRRHINVM IIII.

*FORMA.

Folia & flores prioribus ſunt ſimilia, ſed minora omnia. Floſculi non in ſummitate ſed ſecundum foliorum exortus per interualla prodeunt, purpuraſcentes, ex quibus fiunt capitula membranacea, vitulinæ, aut ſimiæ caluariæ figura, in quibus ſemen minutum, vt in reliquis.

LOCVS.

Vbiuis hortorum, incultorumq́ue marginibus ſpontè plurimum innaſcitur.

APPENDIX.

Quibuſdam placet eſſe Archigenis Orontium, quaſi Aurantium, quod Aurigine morbum ſiue Icterum leuet.*

ADIAN-

ADIANTVM, Græcis, Ἀδίαντον. Officinis, *Capillus Veneris*. Arabibus, *Borsceguascen, seu Bersausan, seu Chulbare albir*. Italis, *Capel venere*. Germanis, Frawen Har. Hispanis, *Culantrillo de pozzo*. Gallis, *Capil venere*.

FORMA.

DIOSC. Pusilla gerit folia coriandri similia, in summo incisuris diuisa, cauliculi quibus exoriuntur, nigro colore nitēt, validi, prętenues, palmū alti, radice superuacua, neq; caulem, neq; florem, neq; semen gerit.

ADIANTVM.

LOCVS.

Idem. Vmbrosis, & palustribus, circa parietum aspergines, & fontium specus enascitur.

QVALITATES.

Galen. 6. sim. me. Adiantum in caliditate quidem, & frigiditate symmetrū est, verùm desiccat, & extenuat, & discutit.

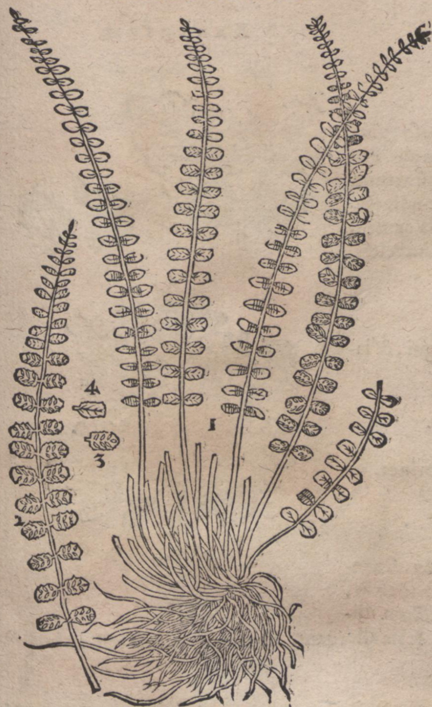
VIRES.

DIOSC. Decoctum herbæ potū prodest difficulter spirantib. suspiriosis, lienosis, felle suffusis, & vrinæ angustijs, calculos frangit, aluum sistit, serpentium morsibus auxilio est, cōtra stomachi fluxiones in vino bibitur. Menses, & secundas ciet, sanguinis reiectiones inhibet. Illinitur recens contra serpentium morsus. Alopecias dēsat, strumas discutit. Furfures, & manantia capitis vlcera ex lixiuio emendat, cum ladano, & myrthino oleo defluentes capillos continet. Idem præstat eius decoctum ex vino, & lixiuio paratum. coturnices, & gallinaceos pugnatiores facit in cibis eorum additum. *Mesue.* Aluum subducit, bilem, & pituitam deijcit, crassaque excrementa, quæ diu in interioribus inhæsere. sanguinem clarificat, animam dilatat, & iecur, & ventriculum purgat præsertim si obstructione laborent. Decoctum eius fœminas à partu purgat. Eius cinis ægilopas curat. Diluti libra epota commodissimè aluus subducitur.

TRICHO-

TRICHOMANES, Græcis, Τριχόμανες. Officinis, *Polytricum* Italis, *Politrico*. Germanis, Steinbrech. Hispanis, *Politrico*. Gallis, *Polytricen*.

TRICHOMANES.

FORMA.

Est filici simile, sed exilius, folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinque digestis, in se aduersis, ramulis tenuibus, acerbis, subnigris, pellucidisque. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur eisdem in locis quibus Adiantum. Et præsertim in puteis, & antiquis parietibus. *Idem.* *Matth.*

QVALITATES ET VIRES.

Eadem quæ Adiantũ præstare posse constat. DIOSC.

XANTHI-

XANTHIVM, siue strumaria, Officinis, *Lappa minor*. Græcis, Ξάνθιον. Italis, *Lappa minore*. Germanis, Bettlers Leuß/ *seu* Spitz Kletten/ Igel Kletten. Hispanis, *Lappa menor*. Gallis, *Petit Gloutteron, seu Grappellas*.

XANTHIVM.

FORMA.

DIOSC. Caule exit cubitali, anguloso, pingui, crebris ex eo prodeũtibus alis. Folia habet atriplicis, insecta, nasturtium odore imitantia, fructum grandis oliuæ modo, & vt platani pilula aculeatum, qui contactu vestibus adhærescit.

LOCVS.

Idem. Nascitur læto solo, & pingui, & lacubus exiccatis.

QVALITATES.

Gale. 8. simp. me. Fructus discutiendi vim obtinet.

VIRES.

DIOSC. Fructus flauos facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput nitro ante perfrictum illinatur. Alij in vino tundunt, & ita asseruant. Semen aptissimè tumoribus imponitur.

ÆGILOPS.

ÆGILOPS, siue festuca, Græcis, αἰγίλωψ. Arabibus, *Dausir, Dauser, siue Daser.* Italis, *Egilopa, siue Orzo saluatico.*

ÆGILOPS, SIVE FESTVCA.

FORMA.

Folia habet tritici, sed mol- DIOSC.
liora, in summo capite semina
bina, ternáve, rubra, quibus
aristæ quasi capillaceæ ex-
eunt.

LOCVS.

Nascitur in agris inter se- *Matth.*
getes.

QVALITATES.

Digerendi vim possidet id *Gale. 6.*
quod ex gustu patet. leuiter *simp. me.*
enim est aeris.

VIRES.

Herba cum farina illita æ- DIOSC.
gilopis medetur, duritias dis-
cutit. succus farinæ admistus
siccatur, & eorundem gratia
reponitur.

ÆGILOPS altera, Auena sterilis. Italis, *Vena Vana*. Ananiensibus, *Squala*. Gallis, *Auoine sterile*.

ÆGILOPS ALTERA.

POLY-

POLYGALA, Græcis, Πολύγαλον. Italis, *Poligala.*

POLYGALA.

FORMA.

Palmi altitudinem petit, foliјs Lenticulæ, gustu adstricto. DIOSC.

LOCVS.

Prouenit in collibus apricis, & incultis locis. *Matth.*

VIRES.

Pota lactis abundantiam facit. DIOSC.

OSYRIS, Græcis, ὄσυρις. Italis, pariter, & Hiſpanis, *Linaria*. Germanis, *Harnkraut*. Gallis, *Linaire*.

OSYRIS.

FORMA.

DIOSC. Frutex eſt niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuque cōtumaces, & in his folia quaterna, quina, ſenáve, ceu lini, nigra in initio, deinde colore mutato rubeſcentia.

LOCVS.

Matth. Naſcitur ferè vbiq; in campis, & agrorum aggeribus.

QVALITATES.

Galen. 8. ſimp. me. Amara illi ineſt qualitas, & obſtructiones expediendi facultas, quare & in iocinore, conſiſtentes obſtructiones ad iuuat.

VIRES.

DIOSC. Decoctum eius potum iuuat arquatos.

APPENDIX.

Tametſi hoc loco Linariæ herbæ vulgo vocatæ imaginem appinximus vulgum ſecuti, non ob id tamen ipſam legitimam Oſyridem facimus.

SMILAX

SMILAX aspera, Græcis, Σμίλαξ τραχεῖα. Itali, *Rouo ceruino, siue Hedera spinosa.* Germanis, Scharpffe Winden. Gallis, *Tan, siue Smilax aspre.*

SMILAX ASPERA.

FORMA.

Folia habet Periclymeni, aut hederæ, aculeato dorso, sarmenta tenuia, multa, rubi, aut paliuri modo aculeata. Arbores scandit ab imo ad summum perreptans, sese conuoluens eis. Fructum habet racemosum, qui maturus rubescit, gustuq; leuiter mordet. Claiculis plena est, quibus arboribus se circunuoluit. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in palustribus, & asperis. Ac etiam in Syluis. *Galen.* *Matth.*

QVALITATES.

Folia gustata aliquid habent acrimoniæ, & alioqui si illis vtaris calefaciunt. *Gale. 7. simp. me.*

VIRES.

Folia, & acini, ante, & post epoti venenorum antidota sunt. Tradunt si infantibus nuper in lucem æditis, quid ex his tritum propinetur, nulla postmodum venena nocitura. Admiscentur quoq; & Alexipharmacis. DIOSC.

NOMINA.

SMILAX lævis, Græcis, *Σμίλαξ λεῖα*. Italis, *Vilucchio maggiore*. Germanis, Winden/aut Zaunglöcklin. Hispanis, *Correguela maior*. Gallis, *Liset, seu Campanette*.

SMILAX LÆVIS.

FORMA.

DIOSC. Folia Hederæ similitudinem habent, molliora, lęuiora, tenuiora, sarmenta habet asperę smilacis similia, sed nullis spinis horrentia, conuoluitur arboribus, vt prior. fructum parit lupini modo nigrum, exiguum, floribꝰ in cacumine perpetuis, multis, rotundis, folia per autumnum decidua sunt.

LOCVS.

Idem. Nascitur prope arbores quibus conuoluitur.

QVALITATES.

Galen. 7. simp. me. Facultate quodammodo prædictæ similis est.

VIRES.

DIOSC. Semine cum dorycnio poto ternis singulorum obolis, varia, & tumultuosa in somnis obuersari traduntur.

CENSVRA.

Non ausim ego affirmare an hęc planta legitimam smilacem læuem referat.

LVPV-

LVPVLVS, Italis, *Lupolo, Bruſcandolo, ſeu Forãceſo.* Germ. Hopffen. Gall. *Houblon.*

LVPVLVS.

GENERA.

Duum eſt generum. Satiuum, & ſponte proueniens, at facie inter ſe non differunt, præterquam magnitudine, & exilitate. * Diſtinguitur etiam in marem & fœminam.* *Matth.*

FORMA.

Mas planta eſt arbores ſcandens, & cõtexendis pgulis aptiſſima, folijs vitigineis, brioniæ modo diuiſis, aſperis cucumeris modo. Sarmenta habet prælonga, aſpera, hirſuta, & quadantenus aculeata. Folliculos edit, racemoſos & numeroſos, exiles, cõpactili quadam ſerie dependentes, in quibꝰ atrum, & amarum concluditur ſemen. *Idem.*

LOCVS.

Satiuum Germanis colitur in campis, ſylueſtre in ſepibus, & frutetis ſpontè naſcitur. *Idem.*

QVALITATES.

Lupuli flores, folliculi, ac radices excalfaciunt, ſiccant, extenuant, aperiunt, abſtergunt, expurgant, ſanguinẽ mundant. Atqui turiones cum plus humiditatis habeant parum quidem tum excalfaciunt, tum ſiccant. *Idem.*

VIRES.

Turiones aluum emolliunt in cibum ſumpti, vbi prius probè fuerint elixi. Florum, & folliculorum decoctum datur potandum commodè contra hauſta venena, ſcabiem, Gallicam luem, ac cæteros quoſq; affectus, qui extimam cutim inficiunt. Datur idem contra diutinas febres ab infarctu prouenientes. Semen tritum, & potui datum ſemidrachmæ pondere interaneorum animalia necat. menſes prouocat, & vrinam pellit. Lupulus flauam bilem detrahit. *Matth.* *Meſue.*

*LVPVLVS FOEMINA.

FORMA.

Fœmina differt à mare, quod flosculos edat subpallidos penè Cannabis fœminæ flosculis similes, sed maiores, insipidos aut subdulces, qui in pollinem subtilissimum luteum tandem abeunt & sine fructu pereunt, folia quoque rotundiora nec tam profundis incisuris dissecata, vt mas, & iuxta radicem potissimum prorsus sine incisuris spectantur, paululum saltem per ambitum serrata.

LOCVS.

Nascitur in sepibus vt prior Lupulus, cui plerumq; etiam sociatur.

NOTA.

Non desunt, qui maré appellitent Lupulum qui steriles habet flores, & fœminam cui folliculares fructus absq; flore innascuntur, id quod etiam in Cannabi & alijs herbis faciunt, fœcundas fœminino sexui, masculino steriles adscribendo.*

RVSCVS,

RVSCVS, Græcis, Μυρσίνη ἀγρία, & ὀξυμυρσίνη. Italis, *Brusco*, *& Pongitopi*. Germanis, Brusch/Meußdorn. Hispanis, *Ius barba*, *& Gil barbera*. Gallis, *Brus*.

RVSCVS.

FORMA.

Folium fert myrti, latius, in formam lanceę mucronatum. Baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ à medio folio dependentes, osseo intus nucleo. cubitales rami ab radice exeunt, vitilium modo lenti, fractu contumaces, foliosi; radice graminis simili, acerba, & subamara. DIOSC.

LOCVS.

In asperis, & præcipitibus locis nascitur. *Idem.*

QVALITATES.

Excalfacit radix, siccat, aperit, abstergit, extenuat. *Matth.*

VIRES.

Folia, & baccæ in vino potæ vrinam cient, menses pellunt, vesicę calculos frangunt, stillicidio vrinæ medentur, dolores capitis sanant, & regium morbum. Decoctum radicis in vino potum eosdem præbet effectus. Cauliculi recentes asparagorum vice in cibo sumuntur; amari autem sunt, sed vrinam mouent. DIOSC.

LAVRVS Alexandrina, Græcis, *Δάφνη Ἀλεξανδρεία.* Arabibus, *Gar Alexandriæ.* Italis, *Lauro Alessandrino.* Gallis, *Laurier Alexandrin.*

LAVRVS ALEXANDRINA.

FORMA.

DIOSC. Folio est Hippoglossi, paulò maiore, molliore, & candidiore, semine inter folia rubro, ciceris magnitudine, ramos spargit in terra dodrantales, interdum longiores. Radice Rusco simili, maiore, molliore, odorata.

LOCVS.

Idem. Inuenitur in montosis.

QVALITATES.

Galen.6. simp. me. Temperaturę euidenter est calidæ, simul & gustantibus acris, & subamara.

VIRES.

DIOSC. Difficiles partus accelerat, radice pota in vino dulci sex drachmarum pondere, & stillicidio vrinæ auxiliatur, sed sanguinem extrahit.

*CENSVRA.

Polygonati potius esse speciem rei herbariæ peritiores existimant.*

DAPHNOI-

DAPHNOIDES, Græcis, Δαφνοειδὲς. Arabibus, *Daphnides*. Italis, *Laureola*. Gallis, *Laureole*. Germanis, Groß Kellershalß.

DAPHNOIDES.

FORMA.

Cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obsequiosisque multis à medio sursum versus foliosis, cortex supra modũ viscosus ramos vestit, folia lauri, graciliora, & molliora, fractu cõtumacia, quorum gustatu os, & fauces incendũtur. Flores candidi. Bacca cùm ematuruerit nigra. Radix inutilis. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montosis. *Idem.*

QVALITATES.

Est viribus & ipsa persimilis Lauro Alexandrinæ. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Pituitam extrahit foliũ recens, vel aridum in potu, vomitum, & menses ciet: caput inanit commanducatum, sternutamenta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt. DIOSC. Folia recentia contusa illinuntur vtiliter ischiadicis, quousq; ruborem, aut vesicas excitent. *Matth.*

APPENDIX.

Appinximus vulgo dictum Daphnoides, cùm nõ esset ad manus viua planta, cuius iconem autor exhibet. Profert illud coccum gnidium, quod in Officinis habetur contentum in baccis rubris. Flosculi vere primo emergunt copiosi, purpurascentes, odorem spirantes non ingratum.

CHAMÆDAPHNE, Græcis, χαμαιδάφνη. Italis, *Laureola minore*.

CHAMÆDAPHNE.

FORMA.

DIOSC. Virgas emittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues, folia lauri similitudine, læuiora multò, ac viridiora, semen rotundum, rubens, annexum folijs.

LOCVS.

Matth. Prouenit in montibus, & in syluis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Viribus & ipsa est Daphnoidis persimilibus.

VIRES.

DIOSC. Trita folia illinuntur capitis doloribus, & stomachi ardores mulcent. Bibũtur cum vino ad sedanda tormina, potus cum vino succus menses, & vrinas ciet. Idem facit pesso appositus.

*APPENDIX.

Reperi quidem similem aliquando plantam in montibus Silesiæ altissimis versus Morauiam, sed folijs crassis, duris, & caule satis denso, baccis nigris, quapropter verisimile est potius ad Daphnoidem referendam esse, nec immerito de hac stirpe tanquam incognita nonnulli dubitant.*

ELLEBO

ELLEBORVM, siue Veratrum album. Græcis, Ἐλλέβορος λευκός. Arabib. *Cherbachem, seu Charbechabaid.* Italis, *Elleboro bianco.* Germ. Weiß Nießwurtz. Hisp. *Verde gambie blanco, seu Yerua de balestе.* Gallis, *Veraire, seu Ellebore blanc.*

ELLEBORVM ALBVM.

FORMA.

Folia fert plātaginis aut betę syluestris similia, sed breuiora, nigriora, rubescentia, caulem cauum quadrantalem, tunicis conuolutum, quas abdicat cum arescere incipit. Radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo, & exiguo capite cepaceo exeuntibus. Floribus in toto ferè caule spicatis fuluo colore. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Prouenit copiosum in montibus & asperis. DIOSC.

QVALITATES.

Elleborus vterque tum albus, tum niger, extergentis simul & excalfacientis est facultatis, quamobrem ad alphos, impetigines, scabies, leprasq; accommodi sunt, porrò niger gustu calidior est, albus verò amarior. *Gal. li. 6. simp. me.*

VIRES.

Radix vomitione varios extrahit humores. Mēses impositũ pellit. Sternutamenta excitat. Mures interficit. Vomitiones concitant subditi ex oleo balani cum aceto. Mortiferũ est medicamentum, quòd sæpe homines strāgulet. Cæterùm prisci medici album elleborum propinabant comitialibus, melancholicis, vertiginosis, insanientibus, lymphaticis, cõuulsis, podagricis, resolutis, hydropicis, elephantiacisq́ue, sed iam eius exoleuit vsus, vt in puluere propinetur. Eius autem diluto quamplurimi sine incommodo vtuntur. Radix in lixiuio decocta pediculos, & lendes necat. Decoquitur in lacte ad muscas perimendas. Mures quoque necat, & gallinas. Paratur à radicum succo in Hispania venenum, quo venatores sagittas illinunt, quibus qui feriuntur, breui tēpore pereunt, nisi cydonia poma vorauerint, aut eorundem biberint succum. DIOSC. *Mesue. Matth.*

ELLEBORVM nigrum, Grecis, Ἐλλέβορος μέλας. Arabibus, *Cherbachem, seu Carbech asued.* Italis, *Elleboro nero.* Germanis, *Christwurtz.* Hispanis, *verde gambre nero, seu Elleboro.* Gallis, *Viraire, & Ellebore noire.*

ELLEBORVM NIGRVM.

FORMA.

DIOSC. Folia ei viridia, platani simi lia, minora tamen, subaspera, nigriora, plurib. diuisuris incisa, caulis asper, flores in purpura albicãtes, racematim cohærentes, semen cnici. Radicibus cohęret nigris, tenuibus à capitulo cepaceo cõfibratis.

LOCVS.

Idem. In collibus asperis, & siccis locis nascitur.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Extergentis simul & excalfaciẽtis est facultatis, est enim ex tertio ordine excalfacientium, & desiccantium, gustuque albo calidior habetur.

VIRES.

DIOSC. Ventrem purgat, bilem detrahit, pituitamque: prodest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menses inditum trahit, partus necat, fistulas purgat impositum, & tertia die detractum. Demittitur in aurem contra grauitatem auditus, & vsq; in alterum, aut tertium diem sinitur. Scabiem illitum sanat, vitiligines, lepras, impetigines, ex aceto medetur. Dentium dolores collutione mitigat. Imponitur vtiliter hydropicorum ventribus farina hordeacea & vino exceptum.

ELLEBO-

ELLEBORVM alterum, Nobis Elleborum fœmina, seu pseudoelleborum.

ELLEBORVM NIGRVM ALTERVM.

FORMA.

Folia gerit digitis nouē ad pediculum vsque dissecta, aconiti Cynoctoni ferè modo, sed longiorib. diuisuris, nigricantia, digitis circumquaq; serratis. Caulem edit vegetū, subasperumque. Flores alterius similes, sed herbaceo colore, aut quadātenus subpallescentes, quinque, aut pluribus emergentibus è medio corniculis acuminatis, vtrinq; compressis, in quibus semen continetur. Radicib. cohæret numerosis, tenuib⁹, palmari longitudine, ac per omnia alterius similibus, odore graui, nauseam commouente, sapore amaro. *Matth.*

CENSVRA.

Sunt qui putent hanc plantam Plinij esse Consiliginem, cuius sentētiæ est clarissimus, ac doctissimus Fracastorius, qui etiam eiusdem Plinij Enneaphyllon eandem facit. Verùm nos nec hāc, nec illam esse putamus, quòd nullus sit autor qui ne vna tantum nota consiliginis faciem & historiam describat, quodq; Plinius nusquam meminerit Enneaphyllon consiliginem Latinis vocari, eamq; vrentis facit facultatis, & lumborum, coxendicumq; doloribus vtilem: consiliginem verò ad Pulmonis tantum morbos valere scribit.

PSEVDO-

PSEVDOELLEBORVM, Græcis, Ψευδοελλέβορος. Italis, *Elleboro falso*.

PSEVDOELLEBORVM.

FORMA.

Matth. Assurgit hæc planta ad duũ palmorum altitudinem. Cauliculos emittit tenues, ac molles, folia longiuscula tenuia, Abrotani quadantenus æmula. Flores Buphthalmi, paulo tamẽ maiores, è quibus capitula prodeunt oblõga, ruborum moris similia. Radicibus cohæret nigris, nigrum veratrum æmulantibus, tenuioribus tamen, & nigrioribus.

LOCVS.

Idem. Plurimũ prouenit in Boemia, in Pragensi præsertim agro.

QVALITATES, ET VIRES.

Huiusce plantæ radicibus tum Medici, tum pharmacopœi, qui Boemiam incolunt, vtuntur passim pro legitimo nigro veratro, *non sine errore, *ac priuatim ad suorum pecorum morbos.

OPHRIS.

OPHRIS, Italis, *Elleboro bianco falso.* Germanis, Zweiblatt.

OPHRIS.

FORMA.

Duo tantum hęc folia profert, albi veratri quadantenus similia, inter quæ caulis erumpit tenuis, calyculis oblongis, paruisque refertus, balaustiorum effigie, è quibus flosculi exeunt candidi paruarum linguarum faciem referētes. Radice nititur gracili, compluribus tamen adnatis, alba, & odore præstanti. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in montibus, & in conuallibus. *Idem.*

QVALITATES.

Mansa radix glutinosum lentorem reddit, subdulci sapore, Quare calida fuerit, & humida. *Idem.*

VIRES.

Præfertur vniuersa planta ad denigrandos capillos, fracturas sanandas, & vulnera glutinanda.

SESAMOI-

SESAMOIDES paruum, Σησαμοειδὲς μικρὸν, Græcis dicitur.

SESAMOIDES PARVVM.

FORMA.

DIOSC. Cauliculos edit dodrantales, folia coronopi minora, hirſutiora, & in cauliculorum cacumine capitula florum penè purpureorum, medio eorum albo, ſemen ſeſamæ, fuluum, amarum. Radix tenuis.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in aſperis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Semen bilem, pituitamq́ue detrahit ex aqua mulſa potum dimidio acetabulo, illitum ex aqua tumores, ac tubercula diſcutit.

*SESAMOI-

*SESAMOIDES paruum flore magis completo.

Ad intybacea potius ego referrem hanc plantam, cum radix lacte non pauco turgeat & multis quoq; doctis & herbariæ rei peritissimis hęc sententia arrideat. Flores Cichorio figura respondent & alij simplici foliorum textura cōstant, alij densius stipantur, colore eleganti cæruleo, stamina in medio lutea habentes, è quibus relinquitur semen subnigrum angulosum pusillum, squammatis capitulis inclusum, quod an purgandi vim obtineat, neminem experiendo cognouisse arbitror, Vnum hoc scio in parua quantitate exhibitum nihil efficere, sapore est omnino dulci nihil vel minimum amaritudinis obtinente.*

CVCVMIS sylueſtris, Græcis, Σίκυς ἄγριος. Officinis, *Cucumer aſininus*. Arabibus, *Chefe allimar*, *Kate allhenei*, *ſeu cheta alhamar*. Italis, *Cocomero ſaluatico*. Germanis, Wilder Cucumer/ſeu Eſels Cucumer. Hiſpanis, *Cogombrillos amargos*. Gallis, *Cogombre ſauuage*.

CVCVMIS SYLVESTRIS.

FORMA.

Matth. Folia illi ſunt ſatiuo cucumeri ſimilia, ſed rudiora, hirſutiora, aſperioraq́;, auerſa parte ſubalbicantia. Flores ex alarum cauitatibus, quæ in ſarmentis habentur, prodeunt aurei, ſtellarum figura, retro extuberante fructu, ſatiui cucumeris modo, qui tandem auctus, & oblongus factus, glandis magnitudinem ſuperat, aut dactylos æquat. Is hiſpidus adeo eſt, vt quaſi aculeatus ſentiatur, qui maturus factus candicat, & ſponte, aut leuiter impulſus non ſine impetu, à pediculo diſiungitur, & tormenti inſtar, nigrum, maturumq́; ſemen vnà cum ſucco in legētium manus eiaculatur. Radicem habet dodrātalem, ac etiam longiorem, brachiali craſsitudine, candidam, ſuccoſam, & inſigniter amaram, quemadmodum planta eſt tota, & fructus.

LOCVS.

DIOSC. Naſcitur in ſabuletis, & ruderibus,
Matth. Incultis & vliginoſis locis.

QVALITATES.

Gal. 8. ſimp. me. Vniuerſa planta in vſu eſt. Succus ſummè quidem amarus eſt, leuiterq́; calidus, vt ex ſecundo ſit ordine excalfacientium. Digerendi etiam vim poſsidet & ſubtilium eſt partium. Radix ſimilem ſucco facultatem obtinet. abſtergit namq́;, digerit, & emollit. Porrò cortex ea potentius deſiccat.

VIRES.

DIOSC. Inſtillatus foliorum ſuccus, aurium dolori cōuenit. Illita ex polenta radix veterem omnem tumorem diſcutit. Impoſita cum Reſina terebinthina, tubercula rumpit, Iſchiadicis infunditur. Aridæ farina impetigines, lepras & vitiligines abſtergit, nigris cicatricibus colorem reddit, & maculas in facie delet. Radicis ſuccus ſeſquioboli pondere, & itē cortex acetabuli quarta parte bilem, pituitamq́; deijciunt, præſertim in hydropicis. Deiectiones autem citra ſtomachi iniuriam mouet. Elaterium verò è fructuum ſucco paratum menſes ciet, partus enecat in peſſo ſubditum, naribus cum lacte infuſum morbo regio medetur, & diuturno capitis dolore liberat. Efficaciſsimè anginis illinitur, cum vetere oleo, melle, aut felle taurino.

STAPHIS

STAPHIS agria, seu herba pedicularis, Græcis, Σταφὶς ἀγρία. Arabibus, *Alberas, Muiba Zagi, siue Muibe Zegi.* Italis, & Officinis, *Stafusaria.* German. Bißmüntz. Hispanis, *Fabaraz, & Paparraz.* Gallis, *Herbe aux poux.*

STAPHIS AGRIA.

FORMA.

Folia habet Labruscæ diuisa, & cauliculos rectos, molles, nigrosq́;. Florem fert Glasti, & folliculos virides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum, scabrum ex nigro subfuluescentem, intus album, gustu acrem. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in opacis. Copiosissima autem prouenit in Dalmatia, Istria, Apulia, & Calabria. *Plinius. Matth.*

QVALITATES.

Vehementer acrem obtinet facultatem, sed & vrendi vim aliquam habet. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Pota quindecim seminis grana trita ex mellicrato crassum humorem per vomitum purgant, atqui sumentes ambulare debent, & aquam mulsam continuo potare, quoniam pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita phthiriasi prodest: item prurigini, & psoris. cit commanducata plurimam pituitam. coquitur in aceto, eoq́; in dolore dentium os vtiliter colluitur. reumatismum gingiuarum sistit. vlcera oris manantia cum melle sanat. DIOSC.

THAPSIA, Græcis, Θαψία Italis, *Thapsia.* Mauritanis, *Hiantum, siue Drix.* Gallis, *Turbit blanc.*

THAPSIA.

FORMA.

Diosc. Tota natura ferulæ similis est, graciliore caule, folijs fœniculi vmbella anethi in cacumine à singulis surculis erumpente, flore luteo, semen quale ferulæ latiusculum, sed aliquanto minus. Radix foris nigra, intus candida, magna, acris, crassiore libro vestita.

LOCVS.

Matth. Nascitur plurima in Apulia Gargano monte.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Acrem habet, & vehementer excalfacientem facultatem cum humiditate. Quamobrem ex alto vehemẽter extrahit, & quod extraxit digerit, vis eius post annum multum resoluitur.

VIRES.

Diosc. Tam cortex radicis, quam succus purgandi vim habet, & lacteus succus in aqua mulsa potus, nam vtrinque bilem extrahunt. Radicis quaterni oboli cum tribus seminis anethi drachmis, succi terni oboli, lactis obolus vnus propinantur. Quod eo amplius assumitur periculosum est. Conuenit hæc purgatio suspiriosis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq́;. succus illitione, aut radix recens affrictu alopecias explent Radix, & succus cum thuris, & ceræ æquis portionibus sugillata, liuoresq́; tollunt. Vitia cutis in facie emendant. Cum melle illitus succus lepras tollit, & tubercula discutit, cum sulphure perunctus.

SPARTIVM, Græcis, Σπάρτιον. Italis, *Sparto.* Germanis, Pfrimmen. Hispanis *Spartio.* Gallis, *Geneſt de Eſpaigne.*

SPARTIVM.

FORMA.

Frutex eſt longas ferens virgas, ſine folijs, firmas, fractu cõtumaces, quibus vites vinciuntur. Semen Lenticulæ in foliculis phaſiolorum modo naſcens. Florem, vt albæ violæ luteum. DIOSC.

LOCVS.

Plurimum prouenit in Hiſpania, aridis, & ſiccis locis. *Matth.*

QVALITATES.

Semen, & virgarum ſuccus non inſtrenuè trahentis eſt facultatis. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Purgant per ſuperna vehementer ellebori vice citra periculum flores, & ſemina quinis obolis in aqua mulſa pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis, mox tuſis extractus ſuccus, iſchiadicis auxiliatur, ſi cyathi medium ieiuni bibant. Quidam marina aqua macerant, & infundunt Iſchiadicis clyſtere: ſtrigmenta autem elicit cruenta. DIOSC.

GENISTA, Italis, *Ginestra*, Hispanis, *Genestra*, *Giesta*, *siue Giestrira*. Germanis, Ginst. Gallis, *Geneste*.

GENISTA.

FORMA.

Mesue. Arbor est montana, è cuius caudice complurimæ oriuntur virgæ, rectæ, flexiles, fractu contumaces, acuminatæ, quibus vites & fasciculi ligantur. Flores edit flauos lunari figura, è quibus siliquæ prodeunt oblongæ viciæ modo, in quibus semen illi quoq; simile.

LOCVS.

Matth. Oritur in montibus, & collibus.

QVALITATES.

Mesue. Planta tota perturbat, prouocat, incidit, attenuat, cordiq; & ventriculo nocet.

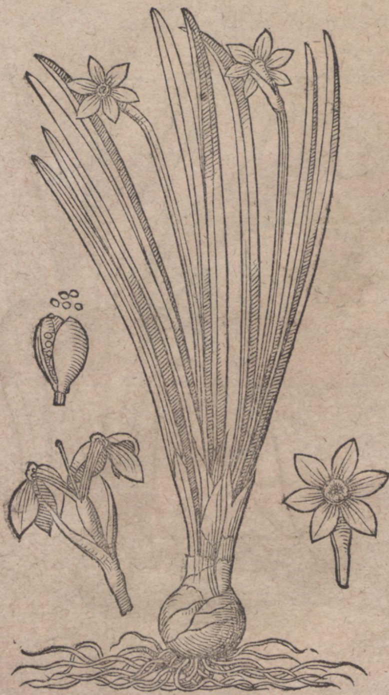
VIRES.

Idem. Epotum semen pituitam
Matth. vtrinque valentissimè purgat, & ab articulis quoq; humores trahit. Renum excrementa pellit, vrinam ciet efficacissimè, & calculos disrumpit tam in renibus, quàm in vesica, prohibetq; ne in posterum renascantur calculi. Flores contriti strumas auferunt, si cum melle rosaceo aut sorbili ouo sumantur. Fit ex ijs oximel, cuius vsu indurati lienes resoluuntur. Prosunt ischiadicis, podagricis, calculosisq;, si postquam sumpserint euomant.

NOMINA.

NARCISSVS, Græcis, Νάρκισσος. Arabibus, *Narces, ſeu Nargies.* Italis, *Narciſo.* Germanis, Hornungsblumen/Narcissen Rößlin. Gallis, *Narciſſe, Campanette, ſeu Iaunette.*

NARCISSVS.

GENERA.

Complura narciſſi viſuntur genera, vt ex appictis hic iconibus ſeriatim palam fiet. *Matth.*

FORMA PRIMI.

Folia profert porro ſimilia, ſed multo minora, & anguſtiora, caulis vacuus, & ſine folijs ſupra dodrantem attollitur, flos albus, intus croceus, in quibuſdam purpureus, radix intus alba, rotunda, bulboſa, ſemen velut in tunica nigra longum. Flores ſuaui ſunt odore. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in montibus, & ſeritur in hortis. DIOSC. *Matth.*

QVALITATES.

Radix vſq; adeo exſiccandi facultate pollet, vt & maxima vulnera conglutinet, vel ad inciſiones vſq; quæ circa tendones accidunt. Habet verò quiddam abſterſorium, & attractorium. *Galen. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Radix cocta, ſiue eſtur, ſiue bibitur vomitoria eſt, ambuſtis igni prodeſt cum exiguo melle trita, præciſos neruos illitu glutinat, vitia cutis in facie, vitiligineſq; cum ſemine vrticæ, & aceto emaculat, cum eruo, & melle vlcerum ſordes expurgat, abſceſſus concoctioni repugnantes rumpit, infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina, & melle. DIOSC.

NARCISSVS II. * Narciſſus flore pleno, Græcis, Νάρκισσος πολύανθος. Germanis, Gefüllt Narciſſen Röſzlin. Arabibus, *Modaph.*

NARCISSVS II.

FORMA.

Non differt hic à priore, neque facie, neque viribus, ſed tantum floribus, quos admodum ſpecioſos promit, candidos quoq; ſed quorum medium habent foliola.*

NARCISSVS III. * Narcissus totus luteus. Hispanis, *Campanilla.* Gallis, *Coquelurde.* Germanis, Gelb Josephsstab/Hornungsblumen.

NARCISSVS III.

FORMA.

Flores promit luteos speciosos, nolæ effigie, folijs luteis, sed pallidioribus circundatos, qui interdũ duplices vel triplices etiam spectãtur, quibus decidentibus relinquitur capitulum semina intus nigra asseruans, quæ principio latiuscula, tẽporis progressu rotũdiora fiunt. Folijs & radice à priore parum discrepat.

LOCVS.

Scatent hoc flore nemorosa prata. Inuenitur etiam in montibus prorsus luteus serius florens.*

NARCISSVS IIII. *Græcis, λειριονάρκισσος πολύανθος. Italis, *Hyacintho del padre nostro.*

NARCISSVS IIII.

FORMA.

Flores speciosos plures, lactei candoris, folijs senis constantes, Ornithogali floribus ferè similes, sed maiores profert, insidentes pediculis suis longis, in quos diuiditur summitas caulis, qui emergit inter folia oblõga Narcissi. Radix est Ornithogali pluribus bulbulis adnatis se propagãs.

LOCVS.

Rarus est, ideoq; horti cultiores hũc sibi vendicarunt.*

NARCIS-

NARCISSVS v. *Lilionarcissus, Turcis, *Tulipan, Cafe Lale, Zampul.*

NARCISSVS v.

FORMA.

E bulbo Colchici æmulo folia nascuntur Liliacea, aliquantum cõcaua carinatáve, oris sinuatis, ex horum medio caulis assurgit assumitq; folia, quib. vestiatur, plerunque terna. Eius summitas ornatur flore venustissimo, lilij effigie, colorũ varietate mire discrepante. Nam vel purpureus, vel coccineus, vel violaceus, vel aureus, vel flauus, ce reusq;, vel prorsus candidus habetur. Sunt qui cæruleum se vidisse affirment. Quin & varij colores in vnico flore spectãtur, quorum diuersitates omnes describere non est huius loci, presertim cùm indies augeat ista varietas. Subnascitur semen foliaceum aurei coloris, vt Lilij rufi, clausum oblongo membraneoq; folliculo.

LOCVS.

Habetur in hortis.*

NARCIS-

NARCISSVS VI. *Leuconarcissolirium bifolium. Germanis, Schnetropffen.

NARCISSVS VI.

FORMA.

Palmari cauliculo Vere prodit inter folia gemina, flore exili lacteolo, tribus tantũ folijs constante, aut senis si tria exigua illa herbacea medium flores obtinentia simul numerentur. Bulbosa nititur vt reliqui Narcissi, sed parua radice.

LOCVS.

Nascitur in pratis & saltibus vmbrosis.*

NARCIS-

NARCISSVS VII.* Leuconarcissolirion vulgare, Viola alba Theophrasti aut eiusdem Opition. Germanis, Weiß Hornungsblum/Mertzenblumen.

NARCISCVS VII.

FORMA.

Floribus præcedēti cognata est, vt & reliquis partibus, sed per omnia maior & vegetior.

LOCVS.

Nascitur sponte in nemoribus Germaniæ copiosè, nec non alibi, vt in Salena monte & agro Aurelianensi.*

NARCISSVS VIII.* Lilionarcissus Bononiensis. Tulipa minor. Græcis, λει-
ριονάρκισσος πολύκλωνος.

NARCISCVS VIII.

FORMA.

Inconditam quandam effigiem hoc loco exhibuerat autor sine descriptione, quæ tamen videbatur esse Tuliparū Bononiensium (vt appellantur hoc nostro tempore) Diuaricantur enim harum nonnunquam caules, fiuntq; triplices & sæpe quadruplices, sustinentes in summo flores stellatos, luteos, odoratos, qui tandē abeunt in triquetra capitula continentia semen latum, rufum, vt Lilium. Bulbus nucleum oblongū allij ęquat, sed membrana lutea nitidaq; tegitur.

LOCVS.

Apud nos in hortis inuenitur, & sponte nascitur in montibus circa Bononiam.*

RICINVS.

RICINVS, Græcis, Κικὶ ἢ κρότων. Italis, *Mirasole, & Girasole.* Arabibus, *Cherua.* Germanis, Wunderbaum / Türckischer Hanff. Hispanis, *Figueira dell' inferno.* Gallis, *Palma Christi.*

RICINVS.

FORMA.

Prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore, ramis, caudicibusq; cauis in arundinis morẽ, semine in vuis aspe ris, quod corticib. exutũ, ricinum animal repræsentat. DIOSC.

LOCVS.

Seritur in hortis, & in viridarijs. In Ægypto sponte nascitur. *Matth.*

QVALITATES.

Semen quemadmodũ expurgat, detergit, & digerit, sic quoque folium, sed vndequaq; debilius. Oleum quod ex semine conficitur, tum calidius, tum tenuiorũ partiũ est, quàm oleum commune, ac proinde etiam discutit. *Gal. li. 7. simp. me.*

VIRES.

Grana triginta numero purgata, trita, potaq;, pituitas, bilem, aquamq; per aluũ extrahunt, vomitionesq; mouent, sed iniucunda admodũ est, & molesta purgatio, stomachum vehementer subuertens. Tusa & imposita vitia cutis in facie, varosq; expurgat. Folia cum hordeacea farina trita inflammationes oculorum, tumoresque leniunt. Turgentes mammas cohibent. Eadem ex aceto illita ignes sacros restinguunt. Confert semen coli, & articulorum doloribus si ex veteris galli iure hauriatur. Oleum quod ex semine elicitur infunditur commode ad colicos cruciatus, inunctum autem tum scabiem, tum capitis vlcera sanat. Medetur sedis inflammationibus, & conuersis, ac præclusis fœminarum locis. Inungitur vtiliter indecoris cicatricibus, & aurium doloribus. DIOSC. *Mesue.*

APPENDIX.

Suspicor in Dioscoridis exemplari subesse mendam. Grana enim triginta seminis non sine periculo vitæ dari possunt. Quo fit vt cum Oribasio legam tria grana, non triginta.

TITHY-

TITHYMALVS, Græcis, Τιθύμαλος. Arabibus, *Xauser, seu Ethula.* Italis, *Titimalo, & Tortumaglio.* Germanis, Wolffsmilch. Hispanis, *Lecce tresna, seu Lecce tregua.* Gallis, *Tithymale de montaigne.*

GENERA.

DIOSC. Septẽ tithymalorũ habent genera, nẽpe Characias, Myrtites, seu Myrsinites, Parali⁹, Helioscopius, Cyparissias, Dendroides, & Platiphyllos.

FORMA CHARACIÆ.

Idem. Caules supra cubiti altitudiné attollunt, rubri, lacteo succo, atq; acri madẽtes, folijs oleæ circũ ramos, angustiorib. & lõgioribus, radice crassa lignosa. Pendet in caulium cacuminib⁹ coma iunci, sub qua caueolæ foliolis balnearum similes, in quib. semen continetur.

LOCVS.

DIOSC. Nascit in asperis, & mõtib⁹.

QVALITATES.

Gal. li. 8. simp. me. Vincentem habent oẽs acrẽ, calidamq; facultatẽ, inest verò & amaritas. Validissimus itaq; est eorũ liquor. Secundũ locũ tenẽt, semẽ & folia. Radix verò dictarũ facultatũ particeps est, sed non ex æquo adurunt, & exulcerant quamuis corporis partem.

TITHYMALVS CHARACIAS.

VIRES.

DIOSC. Succus aluum purgat, trahit pituitã, bilemq; binis obolis in posca sumptus, & cum aqua mulsa vomitiones mouet. Recens lac perunctum in sole capillos ex oleo euellit, renascentesque flauos & exiles efficit, denique omnes perimit. Dentium cauernis inclusum leuat dolores. Tollit illitu impetigines, fornicantes verucas, & thymos. Valet aduersus pterygia, carbunculos, vlcera, phagedænas, gangrenas, fistulasq;: Semen, & folia lactei succi effectum præbẽt dimidio acetabulo pota. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit, Acetum in quo decocta fuerit, collutione dentiũ dolores mulcet. *Mesue.* Omnia genera cordi, iocinori, & vẽtriculo maximè nocẽt, vasa disrũpunt, intestina abradunt, vniuersum excalfaciunt corpus, adeò vt inde febres facilè concitentur.

TITHY-

NOMINA.

TITHYMALVS Myrſinites, Græcis, Τιθύμαλος μυρτίτης, ἢ Μυρσινίτης. Italis, *Titimalo Mirſinite.*

TITHYMALVS MYRSINITES.

FORMA.

Folijs creſcit myrti proximis, ſed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus. Ramulos ab radice mittit dodrantales. Fructum fert alternis annis, nuci ſimilem, mordaci guſtu. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in aſperis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Succus, radix, ſemen, folia conſimilem antedicto ſortiuntur facultatem, ſed ad citandas vomitiones validior, atq; efficatior eſt. *Idem.*

TITHYMALVS Paralios, Græcis, Τιθύμαλος παράλιος. Italis, *Titimalo marino.*

TITHYMALVS PARALIOS.

FORMA.

DIOSC. Ramis nascitur subrubentibus, dodrantalibus, rectis, quinis, senísve à radice exeuntibus, folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdam digestis, capite in cacumine orbiculato, denso, in quo semen, vt eruum vario colore emicat. Flos albus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget.

LOCVS.

Idem. Prouenit in maritimis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Similes ad vsus reconditur.

TITHY-

TITHYMALVS Helioſcopius, Græcis, Τιθύμαλος ἡλιοσκόπιος. Italis, *Titimalo Helioſcopio.* Germanis, Sonnenwende Wolffsmilch.

TITHYMALVS HELIOSCOPIVS.

FORMA.

Folijs prouenit Portulacæ tenuioribus, rotundioribusque, ramulis prodeuntibus à radice quaternis, aut quinis, rubentibus, dodrantalibus, tenuibusq́; lactis copioſi plenis, capite anethi, ſemine in capitibus incluſo. DIOSC.

LOCVS.

Circa oppida naſcitur, potiſſimum in ruderibus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Eædem illi quæ ſuperioribus ſunt vires, non tamen vſque adeo validæ. *Idem.*

TITHYMALVS cyparissias, Græcis, τιθύμαλος κυπαρισσίας. Italis, *Esula minore.* Germanis, Cypressene Wolffsmilch.

TITHYMALVS CYPARISSIAS.

FORMA.

DIOSC. In caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum, ex quo folia pini similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora, in totum nascentem pinum ęmulatur, candido succo madet.

LOCVS.

Matth. Nascitur ferè vbique circa oppida, & secus vias.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Eadem illi vis quæ superioribus.

ANNOTATIO.

Mihi profectò mirum videtur, quòd Dioscorides hoc tithymali genus κυπαρισσίαν appallauerit, cum pinum nō cyparissum, referat.

TITHY-

TITHYMALVS Dendroides, Græcis, Τιθύμαλος Δενδροειδὴς. Italis, *Titimalo arboreo.*

TITHYMALVS DENDROIDES.

FORMA.

Ampliter opacat, in cacumine frondoſam ſpargens comam, ſucco lacteo prægnantem, cauliculis rubentibus, folijs myrti tenuioribus, fructu Characiæ. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in petris.

QVALITATES, ET VIRES.

Eiuſdem eſt effectus, cuius ſuperiores. *Idem.*

TITHYMALUS Leptophyllos, Græcis, τιθύμαλος λεπτόφυλλος. Germanis, Die kleinste Wolffsmilch.

TITHYMALUS LEPTOPHYLLOS.

FORMA.

Matth. Patet eius facies ex hìc appicta figura.

LOCUS.

Idem. Nascitur incultis locis, & asperis.

QUALITATES, ET VIRES.

Idem. Facultatibus iisdem pollet, quibus & reliqua genera.

PITYUSA,

PITYVSA. Græcis, Πιτύουσα. Arabibus, *Scebram, & Pthias.* Officinis, *Esula maior.* Italis, *Esola maggiore.* Gallis, *Turbit noir.*

PITYVSA.

FORMA.

Caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus, folijs pini, acutis, exilibus, flore paruo, velut purpureo, semine instar lenticulæ lato. Radice crassa, candida, succo referta. Quibusdam in locis prægrandis reperitur. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus, ac etiam in campestribus. *Matth.*

QVALITATES.

Purgat similiter, vt Tithymali, cæterisque viribus illis est adsimilis. *Gale. 8. simp. me.*

VIRES.

Detrahit per aluum radix drachmis duabus data in aqua mulsa. Item seminis drachma: succi cum farina subacti cochlearium in catapotio datur; modus foliorum drachmæ tres. Multa verò sumentibus affert incommoda. DIOSC. *Mesue.*

LATHYRIS, Græcis, Λαθύρις. Arabibus, *Mendana, seu Mahendane.* Italis, *Catapútia minore.* Officinis, *Cherua minore.* Germanis, Springkraut/ Körner / *seu* Treibkörner. Hispanis, *Tartago.* Gallis, *Esputge.*

LATHYRIS.

FORMA.

DIOSC. Caulem emittit, cubitali altitudine, digitali crassitudine inanem. Gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga amygdalinis proxima, latiora, & læuiora, quæ autem in summis ramulis exierunt minora cõspiciuntur, aristolochię, aut oblongę hederę figura. In cacumine fructũ in summis surculis gerit, triplici loculamento insignẽ, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercursantibus membranis inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda, quę dum corticibus exuuntur candida sunt & gustu dulcia. Radix illi tenuis, & nullius vsus. Totus frutex lacteo succo turget, vti Tithymalus.

LOCVS.

Matth. Nascitur passim in hortis, & secus itinera exoluto solo.

QVALITATES.

Galen. 7. sim. me. Sunt qui dicant hanc esse Tithymali speciem, tum quòd similem illis succum habeat, tum quòd eodem illis modo purget totaq; illis facultate similis sit, nisi quòd semen gustantibus videatur dulce, quod sanè etiam maximè purgatoriam vim obtinet.

VIRES.

DIOSC. Grana sex, aut septem in catapotio, aut cum ficis, aut palmulis deuorata, aluum purgant, sed aqua frigida postea sorbenda. Trahunt autem bilem, pituitas, & aquas. succus Tithymali modo potus, eosdem effectus præbet. Decem
Matth. duodecimve seminis grana à putaminibus delibrata, vomitum potenter citant. Itaq; ijs vtiliter propinantur qui philtra deuorarunt, aut alia veneficia.

PEPLVS, Græcis, Πέπλος. Italis, *Peplo*. Germanis, Hundsmilch.

PEPLVS.

FORMA.

Frutex eſt lactei ſucci plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulò rarioribus, rotunda coma ferè dodrantali, humi reſperſa, ſemine ſub folijs paruo, rotundo, minore quàm candidi papaueris. Vnicam habet radicem, ipſamq́ue ſuperuacuam. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur inter vites, & in hortis. *Idem.*

QVALITATES.

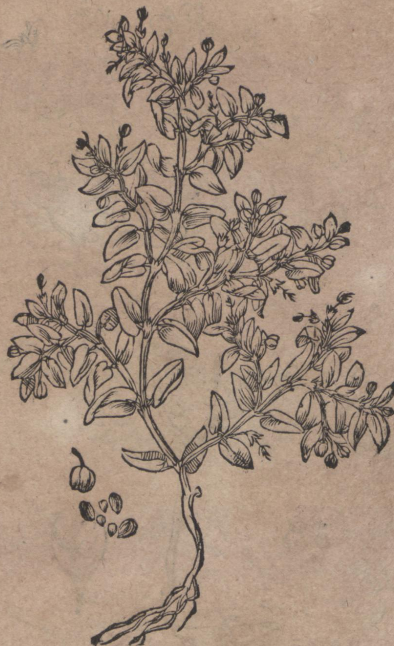
Succum habet ſimilem Tithymalis, cùm in alijs, tum quia purgat ceu illi. *Galen. 8. ſim. me.*

VIRES.

Semen acetabuli menſura ex hydromelitis cyatho potum, bilem, ac pituitam purgat. DIOSC.

PEPLIS, Græcis, Πέπλις. Italis, *Peplo*.

PEPLIS.

FORMA.

DIOSC. Frutice est latè opaco, ſucci candidi pleno, folijs ſatiuæ portulacæ, rotundis, infernè rubentibus, ſemine ſub folijs rotundo, vti in Peplo, feruenti guſtu, radice ſingulari, tenui, ſuperuacua.

LOCVS.

Idem. In maritimis maximè naſcitur.

QVALITATES.

Gale. 8. ſimp. me. Succum obtinet, velut Tithymali validum, non tamen admodum vtilem.

VIRES.

DIOSC. Vires habet Peplo ſimiles.

SCAMMO-

SCAMMONIA, Græcis, Σκαμμονία. Mauritanis, *Scammonea.* Italis, *Scammonea.*

SCAMMONIA.

FORMA.

Ramos ab radice mittit trium cubitorum, multos, pingues, & nonnihil craſſitudinis præſeferentes, folijs helxinę, ſeu hederaceis, mollioribus tamen, & triangulis, flore candido, rotundo in calathi modum cauo, graueolente. Radice prælonga, craſſitudine cubitali, candida, graui odore, ſucco prægnante. DIOSC.

LOCVS.

Naſcitur in Myſia Aſiæ regione, quin etiam in Syria & Iudæa. *Idem.*

QVALITATES.

Exuperat in ea acredo, quare corporis ſpiritus accendit, flatus mordaces gignit, immoderatas alui fluxiones facit, inteſtina abradit, tormina, & dyſenteriam excitat. *Meſue.*

VIRES.

Succus per inferna bilem & pituitam extrahit. Illinitur vtiliter Iſchyadicis Radix in aceto decocta, & cum hordeacea farina trita. Succus cum melle, aut oleo illitus tubercula diſcutit. Decocto in aceto perunctæ lepræ abiguntur. Diuturni capitis dolores ex aceto perfunduntur. DIOSC.

*SCAMMO-

*SCAMMONIA Monſpelienſium, vel marina, Periploca repens.

SCAMMONIA MONSPELIENSIVM.

FORMA.

Folijs & floribus Apocyno ſimilis eſt, ſuperficie duorum cubitorum & fortaſſe multo altior alicubi, radice cubitali, craſſitudine minimi digiti, intus ſubflaua, foris fuſca, ſubrufa modice, friabili, inter mandendum crepitante parum, & ſi diutius ori teneatur acris eſt cum aliqua dulcedine. Neruus intus eſt flauus, qui fractus minimis foraminibus plenus eſt, caules ſiue rami cōcaui, qui primo ortu ſunt erecti, poſtea repunt vt in volubili.

QVALITATES.

Calida eſt vltra tertium gradum.

VIRES.

Quidam vtuntur huius herbæ ſucco, vbi Scammonio deſtituuntur, & Maſſilienſes ferunt eodem & colophonia Scammonium adulterare tam exacte vt vix cognoſci queat.*

CHAMÆ-

CHAMÆLEA, Græcis, Χαμελαία. Mauritanis, *Mezereon, seu Almezerion*. Italis, *Chamelea*. Germanis, Zylandt. Gallis, *Boys gentil*.

CHAMÆLEA.

FORMA.

Surculosa fruticat, ramis dodrantalibus, folia oleę similitudinem habent, tenuiora, & amara, quæ gustata linguam mordent, & arteriam deradunt. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in montibus. *Matth.*

QVALITATES.

Vincentem habet qualitatem amaram, quamobrem admodum sordida vlcera, & quę maximas habent crustas cum melle purgare potest. *Galen. 8. sim. me.*

VIRES.

Pituitam, bilemque detrahit, folijs in catapotio deuoratis. Folia cum melle trita sordida vlcera, & crustosa repurgant. Cauendum ab eius vsu, nisi ea admista fuerint, quæ eius deleteriam facultatem superare possunt, de quibus scripsit Mesue. DIOSC. *Matth.*

*CENSVRA.

An sit Arabum Mezereon non parum adhuc dubitatur, cum Mesues hoc dicat esse ex herbis lactarijs.*

THYME-

THYMELÆA, Græcis, Θυμελαία. Italis, *Timelea*.

THYMELÆA.

FORMA.

DIOSC. Virgas ædit pulchras, multas tenues, binum cubitorum, folijs Chameleæ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisque si mordeantur. Flore candido. Fructu myrti modo rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit. Inuolucrum fructus durum, foris nigrum, intus album.

LOCVS.

Idem. Prouenit in altis montibus, & asperis.

QVALITATES ET VIRES.

Idem. Semen per inferna bilem, pituitas, aquasque detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur, verùm fauces adurit. Itaque cum hordeacea farina, aut in vuæ acino dari debet. Herba stomacho infesta.

CENSVRA.

Decipiuntur qui Cneoron Theophrasti, cuius duo ab eo produntur genera. Alterum quidem Chamelæam, alterum Thymelæam esse contendunt.

SAMBV-

SAMBVCUS, Græcis, Ακτῆ. Arab. *Iasacti.* Italis, *Sambuco.* Germanis, Holder. Hispanis, *Sabuco, seu Caninero.* Gallis, *Suseau, seu Suyer.*

SAMBVCVS.

GENERA.

Quatuor habet genera. Domesticum, Montanum, Aquaticum & Minus, quod Ebulus vocatur. *Matth.*

FORMA DOMESTICI.

Arbor est surculos mittens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros, medulla intus candida, ac fungosa, folia iuglandis terna, quaternáve ex interuallis circa ramos exeunt graueolētia, minutim in ambitu secta, & in ramulorum cacuminibus cauliculisq; circinatæ spectantur vmbellę, quæ florē candidum pariunt, odore non ingrato, mox acinum in nigredine subpurpureum racemosum, succo madentem, vinosumque. DIOSC. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur passim, vbique in sepibus, & circa vrbes. *Matth.*

QVALITATES.

Desiccandi, conglutinandi, modiceq; digerendi facultatem obtinet. *Gale. 6. simp. me.*

VIRES.

Vis illi detrahens aquam, stomacho inutilis. Folia olerum modo decoquuntur ad pituitam, bilemque detrahendam, caules teneri in patinis cocti eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data hydropicos adiuuat; prodest, & viperarum morsibus, eodem pota modo. Vuluas emollit insidentium decocto. Patefacit earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino decocti eodem funguntur munere. Prætenera folia ex hordeacea farina illita inflammationes mitigant, ambustis, & canum morsibus illita prosunt. Vlcera quæ dehiscunt in fistulam agglutinant. Illinuntur vtiliter podagricis cum seuo taurino, aut hircino. Stillatitia è floribus aqua fronti, & sincipiti illita, capitis dolores mulcet, succus è radicis cortice expressus, vomitum valentissimè commouet, & aquam intercutem pellit. DIOSC. *Matth.*

SAMBVCVS montana, Græcis, ἀκτὴ ὀρεινὴ. Italis, *Sambuco montano.*

SAMBVCVS MONTANA.

FORMA.

Matth. Virgis folijsque vrbano similis est, sed minori longè proceritate adolescit. Flores non in vmbellis, sed racematim cohærent. Quin etiam baccæ in vuæ modum dependent, rubro perpetuo colore, vinosæ ac succi plenæ.

LOCVS.

Idem. Nascitur in montosis, & algentibus locis.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Vires illi vrbano per omnia similes, imbecilliores tamen.

SAMBV-

SAMBVCVS aquatica, Italis, *Sambuco aquatico*. Germanis, Schwelcken.

SAMBVCVS AQVATICA.

FORMA.

Virgis est sambuci domestici æmulis, geniculatis, alba intus medulla, sed caduca, & fragili materie. Folijs vitigineis. Flore albo Sambuci modo, odore non iniucundo, à quo baccæ prodeunt rubentes, oxyacanthæ magnitudine, vinoso, ac amaro succo refertæ. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in aquosis, & vliginosis locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Baccæ deuoratæ vomitiones citant. Succo vis est abstersoria.

FRANGVLA, Italis, *Frangola*. Germanis, Faulbaum.

FRANGVLA.

FORMA.

Matth. Arbor est mediocris proceritatis, folio ferè corni, aut virgæ sanguineæ, cortice Alni, albis maculis exterius resperso, interius verò adeo flauescente, vt si mandatur croceo colore inficiat, Rhabarbari modo. Flores edit albos, fructum paruum pisi magnitudine, per medium diuisum, adeò vt duabus simul baccis constare videatur. Is primo exortu viret, deinde rufescit, postremò verò nigricat. Duo intra se habet ossicula lupinorũ figura, sed lentibus paulò grandiora. Ligni materies omnino fragilis, imbecillaq; est.

LOCVS.

Idem. Nascitur passim in Boemiæ syluis, & nemoribus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Cortici vis inest cum aluum exoluens, tum quoq; adstringés. Quare Rhabarbari modo operatur, quæ in extimo tantũ cortice habetur, exoluit. in intimo verò adstrictoria viget facultas. Bilem eius decoctum, & pituitam expellit. Quinetiam hydropicorum aquas ducit. Decoquitur cortex cum aperientibus medicamentis ad cachexiam, icteritiam, & aquam intercutem. Daturq; potandum decoctum quatuor vnciarum pondere per quam commodè. Sed prius corpus expurgari debet. Soluit aluum absq; incommodo, belle iecur expurgat, & roborat, aperit omnium viscerum obstructiones, & vasa à crassorum excrementorũ infarctu expedit. Delibrantur cortices in ipso veris principio, & in vmbra siccantur. Recentium enim nullus debet esse vsus, quod vomitiones moueant. Decoctũ quod ex ijs paratur quiescat prius oportet, anteaquam propinetur duobus, aut trib⁹ diebus, quousq; flauus color niger fiat. alias vomitiones mouere quandoq; solet.

EBVLVS,

EBVLVS, Græcis, *Χαμαιάκτη*. Arabibus, *Kameactis*. Italis, *Ebulo, seù Nebbio*. Germanis, Attich, seu Niderholler. Hispanis, *Hiezguos, seu Subugo pecquenno*. Gallis, *Hieble*.

EBVLVS.

FORMA.

Sambuco longè humilior est, magisq; herbaceo generi assignandus, caule quadrangulo geniculato, folijs amygdalæ ex interuallo longioribus, geniculatim expãsis, pinnatisq; graueolentibus, in ambitu serratis, muscario sambuci, flore & acino eiusdem. Radice nititur longa crassitudine digitali. DIOSC.

LOCVS.

Nascitur in plateis, & areis, secus vias, & in templorum claustris. *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Ea omnia præstat, quæ vrbana sambucus. DIOSC.

APIOS, Græcis, ἄπιος. Italis, *Apios*.

APIOS.

FORMA.

DIOSC. Iunceos ramulos duos, siue tres spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur, folijs rutæ syluestris, oblongioribus tamen, & angustioribus, herbaceis. Semine paruo. Radice in formam pyrī turbinata. Succo fæcunda, cortice exterius nigro, intus verò candida substantia.

LOCVS.

Theoph. lib. 9. c. 10. de p. hist. Nascitur in montibus.

QVALITATES.

Idem. Datur ad expurgandū corpus, quod altera radicis parte superius, altera inferius purget.

VIRES.

DIOSC. Superior eius pars vomitione bilem, pituitamq́ue extrahit, inferior per aluum. Tota vtrinq; purgationes mouet. Purgat vtraq; parte succus sesquiobolo potus.

PSEVDO-

PSEVDOApios. Italis, *Apio falso*. Germanis, Erdtnuß.

PSEVDO APIOS.

FORMA.

Multiplici crescit caule, cubitali, ac sæpè maiori, humi procumbente, pisi ferè modo, folijs oblongis, & subasperis. Floret Iunio præsertim mense floribus puniceis, pisi æmulis, odoratis, racematim cohærentibus, è quibus siliculæ oriuntur, in quibus semen concluditur. Radices habet fici, aut pyri figura ternas, quaternásve è staminibus dependentes, filipendulæ modo, nigra exterius cute, & alba intus pulpa, nulla purgatoria vi prædita. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur cum in campis, tum in vineis. *Idem.*

COLOCYNTHIS, Græcis, Κολοκυνθίς. Arabibus, *Chandel, Handel, seu Halandal.* Italis, & Officinis, & Hispanis, *Coloquintida.* Germanis, Coloquint / seu Wilder Kürbiß. Gallis, *Coloquinte, seu Courge sauuage.*

FORMA.

Matth. Folia, & sarmenta emittit Anguriæ vulgo vocatæ, per terrã repẽtia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer amarum.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis.

QVALITATES.

Galen. 6. simp. me. Colocynthis gustu amara est, sed quę amarissimo medicamento epoto adsunt opera, ea euidenter efficere nequit, ob purgatoriam facultatem, quam validam in se se continet, nimirum cum ijs quæ expurgat, ante & ipsa per aluum excerni præuertens.

COLOCYNTHIS.

VIRES.

DIOSC. Medulla fruct⁹ purgatoriã vim habet, si quatuor obolis in aqua mulsa, melle cocto, myrrha, & nitro excipiantur, & cogãtur in catapotium. Arefactæ pilæ puluis clysterib⁹ infusus prodest neruorum resolutioni, coxendicũ doloribus, & coli vitijs, vt q bilem, pituitã, & strigmenta, interdum etiam cruorẽ eliciunt. Fœtus admota pila enecat, si aqua mulsa, aut passum, in eadẽ incoquatur, & sub dio refrigescat. potu crassum humorẽ, & alui strigmenta detrahit. Stomacho supra modũ aduersatur, subdita pro balano alui excremẽta eijcit. Virentis succo vtilissimè ischiadici perfricantur.

Mesue. Pota cerebrum, & neruos expurgat, quin etiã musculos, thoracẽ, & pulmonem. Quare vertiginosis, comitialib. resolutis, conuulsis, hemicrania, diuturnoq; capitis dolore affectis, asthmaticis, & ægrè spirantibus vtiliter in catapotijs exhibetur. Collachrymantes adiuuat oculos, & diutina tussi laborantes. Est præterea vis eius efficax ad omnes frigidos articulorum dolores. Pellit aquas tã pota, quàm clysteribus infusa. Fit è fructu oleum ad retardandam canitiem, denigrandos capillos, & eorum defluuium cohibẽdum, si exempta è fructu pulpa, cauitas oleo repleatur, & in cineribus calidis coquatur. eo mulcentur aurium dolores, atq; sonitus discutiuntur. Quin etiam oleo ipso, & felle bubulo, interaneorum vermes necantur, si calida vmbilico illinantur.

EPITHY-

EPITHYMVM, Græcis, *Ἐπίθυμον*. Mauritanis, *Efitimo, seu Efichemo*. Italis, *Epitimo*. Hispanis, *Cabellos, seu flores del Tomilho*. Gallis, *Teigne de Tym*.

EPITHYMVM.

FORMA.

Capillamenta sunt Epithymum tenuiora, quæ thymo adnascuntur flauo colore, floribus, & capitulis, perinde ac in cuscuta vocata. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur, & viuit super thymi plantas apricis præsertim locis, & ab austro perflatis. *Idem.*

QVALITATES.

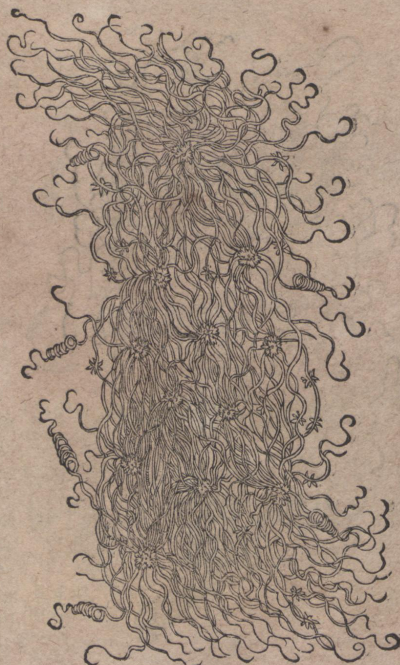
Thymi facultatem habet, ad omnia tamen efficacius est. Desiccat enim & excalfacit ordine tertio. *Galen. 6. simp. me.*

VIRES.

Potum cum melle pituitam bilemq; atram per inferna detrahit. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis acetabuli mensura, ad quatuor drachmas cum melle, sale, & aceti exiguo. *Diosc.* Valentius cæteris alijs medicamentis atram bilem expellit, citra vllam molestiam. Efficax est ad cerebri morbos, nempe melancholiam, Epilepsiam, diuturnos capitis dolores, aliasq; atrabiliarias ægritudines. Cõfert cordis tremoribus, & animi deliquijs, opitulatur eam ob causam omnibus lienis affectibus. Item renum vitijs, & hypocondriaca melancholia vexatis optimè confert Epithymi vsus. Datur quoq; vtilissimè aduersus carcinomata, Elephantiasim, & vlcera maligna, & atra, & quartana febre affectos liberat. *Mesue.*

CVSCVTA, Italis, *Cuscuta*. Germanis, Flachßseiden. Gallis, *Couche in'icy*.

CVSCVTA.

FORMA.

Matth. Eius est natura, vt in frutices, & herbas Epithymi modo, prosiliat, & viuat, earum adminiculo fulta, nulla radice nixa, sed velut ab alarum sinu prodeuntibus cirris capillamentísve longissimis. Hæc statim ab exortu plantis sese implicat, & adeo crebris inuolucris his se circumuoluit, vt breui plantas ipsas strangulet, atque enecet. Folijs nullis vestitur, flores tamen edit albos complurimos, quibusdam in capitulis, à quibus semen tenue prodit, sed superuacuum. cirri rufescunt, vitium capreolis crassitudine, & facie pares.

LOCVS.

Idem. Nascitur ferè vbique, atqui in sæpibus, aut propè eas frequens visitur varijs, ac diuersis plantis connexa.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Excalfacit ordine primo, siccatq́, secundo, abstergit, & quadam cum adstrictione roborat. Iecoris obstructiones aperit. Infarcti lienis vitia expedit, venas pituitosis, atq; biliosis exonerat excrementis, vrinas pellit, & regium morbum sanat. Puerorum febribus auxiliatur, sed diuturno vsu ventriculum grauat, quæ tamen noxa tollitur admisto Anisi semine.

CENSVRA.

Non rectè sentiunt qui Plinij Cassytam in Syria nascentem nostratem Cuscutam faciunt.

ALYPVM, Græcis, ἄλυπον. Italis, *Alipo*.

ALYPVM.

FORMA.

Surculosa herba est, subrubra, gracilibus ramulis, tenuibus folijs, flore molli, leui, & copioso, radice betæ, tenui acri succo referta, semine Epithymi. DIOSC.

LOCVS.

Gignitur in maritimis maximè Libiæ quàm largissima, quanquam alibi quoque plurima prouenit. *Idem.* *Matth.*

QVALITATES, ET VIRES.

Semẽ atram bilem deijcit; si mẽsura Epithymo pari cum sale, & aceto sumatur. Verùm interanea leuiter exulcerat. *Idem.*

VITIS syluestris, vulgo Dulcamara. Græcis, ἄμπελος ἀγρία. Italis, *Vite saluatica.* Germanis, Je lenger je lieber.

VITIS SYLVESTRIS.

FORMA.

DIOSC. Sarmenta mittit prælonga vitis viniferæ modo, aspera, lignosa, folijs hortensis Solani longioribus, ac latioribus, racemoso flore, & capillaceo, fructu exiguis vuis simili, post maturitatem rubente, rotunda acinorum facie.

LOCVS.

Matth. Nascitur in dumetis, sepibus, syluis, & montibus.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Racemi abstergẽdi vim habent, sed & adstrictionẽ quandam extrema germina tenẽt.

VIRES.

DIOSC. Feruefacta radix in aqua, & in ciathis duobus vini aqua marina diluti pota, humorẽ alui ciet. Ideo hydropicis datur. Vuæ eius vitia cutis in facie, & maculas omnes expurgant. Enascentes viticulæ cibi gratia sale condiuntur.

VITIS

VITIS alba, ſiue Bryonia. Græcis, *ἄμπελος λευκή*. Mauritan. *Feſire, Alfeſire, Feſſera, ſeu Alfeſcera.* Italis, *Brionia, ſeu zucca ſaluatica.* Germa. Stickwurtz/ ſeu Teufelskürbß. Hiſpanis, *Neuxa, ſiue Anorca.* Gallis, *Colubrine, ſeu Couluree.*

VITIS ALBA.

FORMA.

Folijs viticulis, pampiniſq; Dioſc.
ſatiuam vitẽ imitatur, ſed hirſutiora ſunt omnia. Ea quos prope nacta frutices, ſuis clauiculis complectitur. Fructus rubens in vua dependet, quo
coria pilis ſpoliantur. In Ger- *Matth.*
mania, & Vngaria fructũ fert nigrum.

LOCVS.

Prouenit paſſim ſecus vias, *Idem.*
& propter ſepes.

QVALITATES.

Prima germina adſtringũt modicè cũ quadã acrimonia, & ſubamarore. Radix abſtergentem, deſiccantem, & tenuium partium, ac moderatè calidam vim obtinet, corymbi depilatorij ſunt.

VIRES.

Folia, fructus, & radix vlce- Dioſc.
rum phagædenis, cancrenis, chironijs, putrentium tibiarũ tædio efficaciter cum ſale illinuntur. Radix corpus abſtergit, & cutẽ erugat, vitia cutis in facie varoſque, lentigines, & cicatrices nigras emendat: cum Eruo, Creta Chia, & fœnogræco, ſuggillata tollit, & reduuias cõmittit, ſuppurationes rumpit. Infracta oſſa extrahit trita, & impoſita. Datur comitialib. in potu drachmæ pondere quotidie anno toto. Prodeſt attonitis, vertiginoſiſque eodem modo ſumpta. Auxiliatur contra viperarum ictus pota duarum drachmarum pondere: ſubpoſita partus, & ſecundas trahit, & pota ciet vrinam. Lienem conſumit, ternis obolis triginta diebus ex aceto bibita. Illinitur ad eadẽ cum fico, ad muliebres quoque inſeſſus decoquitur, ſiquidem vuluas purgat, ſed abortum facit. Succus cum aqua mulſa potus pituitam extrahit. Ad pſoras & lepras, ſemen efficaciter illinitur. Idem vrinam trahit & cerebrum mundat, viſcerum obſtructiones aperit, renes à calculis expedit.

VITIS nigra, Græcis, ἄμπελος μέλαινα. Arabibus, *Fesire sentanim Alsfesiresim, siue Faserfim.* Gallis, *Vite nera, seu Tamaro.*

VITIS NIGRA.

FORMA.

Matth. Folia fert hæderæ, sed maiora, smilaceis ꝓxima, caules etiam cognatos, capreolis suis arbores, quasi adminicula cõprehẽdit. Fructus racematim cohærent, qui inter principia virent, & post maturitatem rufescunt, & quandoq; nigrescunt. Radix foris nigra, intus buxeo colore nitet.

LOCVS.

Idem. Nascitur in dumetis, in sepibus, & in syluis.

QVALITATES.

Gal. li. 6. simp. me. Viti albæ ad omnia similis, nisi quòd imbecillior.

VIRES.

DIOSC. Viticulę quę primo germinatu erumpunt in olera recipiuntur, menses pellunt, vrinam cient, lienem absumunt, vertiginosis, comitialibus, & resolutis prosunt. Radix eadem quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodissimè illinuntur. Quin etiam luxatis articu-

Matth. lis. Nihil eius radicis succo valentius fuerit ad strumas sanandas, si cum vini ac mellis æquali potione is hauriatur. Præstat ad idem quoque eadem radix, si tusa, & melle excepta illinatur.

MOMOR-

MOMORDICA, ſeu Viticella. Italis, *Balſamina, Viticella, Momordica, ſeu Pomo di Gieruſalem.* Germanis, Balſamkraut Männlin. Gallis, *Marueilles.*

BALSAMINA, SIVE MOMORDICA.

FORMA.

Planta eſt, quæ prælōgis, tenuibusq; viticulis vltro, citroque reptantib. proximas plantas cōprehendit, folijs vitis albæ, aut viniferæ ſimilibus, ſed longè minoribus, magisq; per ambitum diuiſis, capreolis tenuibus ex alarum ſinu prodeuntibus, quibus ſeſe appoſitis implicat adminiculis. Florem promit cucumeri ſimilem, paruum, ſubluteum. Fructū vtrinque turbinatum, gallinacei ferè oui magnitudine, cute carnoſa, acutis tuberculis ſcatente. Huic maturo puniceus color, qui præterea facilè diſſilit vltimam maturitaté adeptus. Semen includit Anguriæ vocatæ ſimilē, minus tamen, con tectum cute craſſa pingui, lubrica, & perquàm rubente. *Matth.*

LOCVS.

Nuſquam niſi ſata in Italia prouenit, vbi in hortis, & fictilibus colitur. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Folia vulnera recentia glutinant. Fructu in oleo immaturo inſolato, paratur oleum præſtantiſſimum ad arcendas vulnerum mammillarumque inflammationes, & dolores mulcendos. Valet idem Siphone infuſum ad exulceratos, inflammatosque vteros. Doloribus hæmorrhoidum quoque mirificè auxiliatur, in quem vſum Fructus oleo Amygdalino dulci, aut de ſemine lini macerantur. Idem medetur ambuſtis tam igne, quàm aqua: punctis, ſauciatisque neruis vtiliter illinitur: quin etiam vulnerum cicatrices delet, & veſparum ictus ſanat. Foliorum puluis cochlearis menſura ex equiſeti decocto potum, inteſtinorum vulneribus medetur. *Idem.*

BALSAMINA altera. Italis, *Balsamina maggiore, siue femina*. Germanis, Balsam-kraut Weible.

BALSAMINA ALTERA.

FORMA.

Matth. Caulis illi est crassus sesquicubitalis, pinguis, & succo prægnans, ramis multis abundè vegetibus. Folia profert Salicis modo longa per ambitũ serrata, flores prægrãdes purpureos retro inflexè caudicatos. E quibus poma suboriuntur, alterius Balsaminæ haud admodum dissimilia, turbinata, hirsuta, viridi primũ colore, & per maturitatem lutescente: internum semẽ lenticulæ faciem exprimit. Radice nititur numerosa, crassa, robustaque.

LOCVS.

Idem. Seritur in hortis, & fictilibus.

QVALITATES, ET VIRES.

Idem. Putãt quidam (id quod etiam scribunt) & hanc iisdem esse cum altera viribus. Verùm nos nullam eius experientiam habemus.

FILIX.

Filix, Græcis, *Πτέρις*. Arabibus, *Sarax, ſeu Sarachs*. Italis, *Felce*. Germ. Waldt-farn. Hiſpanis, *Helechoyerua*. Gallis, *Oſmunda Regale, ſeu Fengiere maſſe*.

FILIX.

GENERA.

Duo eius habētur genera, DIOSC. Mas & Fœmina.

FORMA MARIS.

Filici folia, ſine caule, ſine fructu, ſine flore ex vno pediculo cubitali longitudine exeunt, multifida, è laterib. priuata, & expanſa velut ala, ſubgraui odore. Radice per ſumma ceſpitum nigra, oblonga, filices multos fundente, ſubſtringenti guſtu. *Idem.*

LOCVS.

Naſcitur in montibus, & ſaxoſis. Quin etiam alibi vmbroſis locis. *Idem.* *Matth.*

QVALITATES.

Mas radicem habet maximè vtilem: latum enim lumbricum interficit. Eſt enim amara, paulum habens adſtrictionis, valentem deſiccandi facultatem obtinet, nec tamen mordax eſt. *Gal. li. 8. ſimp. me.*

VIRES.

Radix ex aqua mulſa pota quatuor drachmarum pondere latas vētris tineas excutit. Laborantes lienis incremēto recreat. Radix cum pota, tum cum axungia illita, vulneribus ſagitta arundinea factis, medetur. Eſt enim inter eam, & arundinem non parua inimicitia. DIOSC. *Matth.*

FILIX

FILIX fœmina, Græcis, Θηλύπτερις. Italis, *Felce femina.*

FILIX FOEMINA.

FORMA.

DIOSC. Filix fœmina folijs est alterius filicis, surculosis, altioribusq́;, & quę non singulari, vt illa pediculo fulciantur. Radicibus longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt, aliæ etiamnum rubræ inueniuntur.

LOCVS.

Matth. Nascitur in syluis, & in montibus, & ferè vbique, maximè frigido solo.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Radices pellunt cum melle sumptæ lata interaneorum animalia: cum vino aũt drachmis tribus teretes tineas eijciunt. Datæ fœminis sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortum, si supergrediantur. Farina humidis vlceribus, & cicatrici repugnantibus inspargitur. Iumẽtorum ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta manduntur vt ventrem emolliant.

FILICV-

FILICVLA, Græcis, Πολυπόδιον. Mauritanis, *Bisberg. Aibeig, siue Bessaigi.* Italis, *Polipodio.* Germanis, Engelsüß/Baumfarn/ sive Dropffwurtz. Hispanis, *Filipodio, & Polipopio.* Gallis, *Polypode.*

FILICVLA, SEV POLYPODIVM.

FORMA.

Palmari altitudine assurgit, filici similis, subhirsutis, & robustioribus folijs, aduersa parte fuluescentibus, maculis respersis. caulẽ, florem, fructumq; nullum profert. radicibus nititur per summa cespitum vagantibus, polyporum piscium cirris similibus, vnde illi nomen, fibris, pilisq; propè innumeris refertis, colore exterius subfuluescente, interius verò viridi, sapore dulci, & austero simul. *Matth.*

LOCVS.

Nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim Quercuum. DIOSC.

QVALITATES.

Dulcem simul, & austeram habet vincentem qualitatem, vt facultatis sit admodum desiccantis, citra morsum tamen. *Galen. 8. simp. me.*

VIRES.

Purgandi vim habet, coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mulsæ inspersa detrahit bilem, & pituitam. Trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus rimas quæ inter digitos sunt. Bilem præsertim atram extrahit. DIOSC. *Actuarius.*

DRYOPTERIS, Græcis, Δρυόπτερις. Italis, *Felce Quercina*. Germanis, Baumfarn. Gallis, *Fuchiere des chesnes*.

DRYOPTERIS.

FORMA.

Diosc. Filici ſimilis, ſed multo minori foliorum inciſura. Radicibus inuicem implexis, hirſutis, guſtu acerbis in dulcedinem vergentibus.

LOCVS.

Idem. Naſcitur in veterum Quercuum muſco.

QVALITATES.

Gal.6. ſimp.me. Guſtu miſtam facultatem præfert, dulcem, acrem, amaram, in radice vero item acerbam, facultatem habet ſepticam.

VIRES.

Diosc. Pſilothrum eſt cum radicibus trita. Illinitur enim poſtquam corpus exudauerit, mox ſudor abluitur, & recens imponitur.

CNICVS.

CNICVS, Græcis, Κνῖκος. Mauritanis, *Kartan, seu Charthan.* Italis, *Zaffarano Saracinesco.* Officinis, *Cartamum.* Germanis, Wilder Saffran. Hispanis, *Alacor, & semente de Pappagaios.* Gallis, *Saffran bastard, & saffran sauuage.*

CNICVS.

FORMA.

Singularem emittit caulem sesquipedalem, & quandoq; maiorem, teretem, rectũ, sub albicantẽ, striatumq;, firmũ, atq; lignosum, ramis à medio caule copiosis dodrantalibus. Folia oblõga, crassiuscula, robusta, glabra, in mucronẽ desinentia, infirmis aculeis circumuallata, & sine pediculis è ramis ꝓdeuntia. spectantur in ramorũ summitatibus acanacea capitula in latũ turbinem fastigiata, oblõgis ac spinosis squamis radiantibꝰ circũquaque, ima parte foliolis, aculeis pariter rigentibus, & syderis faciem referentib. Flores medijs è capitibus erumpunt, capillacei, ac graciles, vt in cæteris acanaceis, aureo colore, ad rubrum inclinãte, crocinis staminibus æmuli. Semẽ inest album, angulosum, læui putamine ac duro, alba intus medulla. Radice nititur oblõga, fibrata, sed superuacua. *Matth.*

LOCVS.

Seritur in hortis & campis. *Idem.*

QVALITATES.

Semine duntaxat ad purgationes vtimur, tertij est ordinis excalfacientium, si quis foris eo vti volet. *Galen. 7. simp. me.*

VIRES.

Seminis tusi & delibrati medulla ex aqua mulsa aut iure gallinacei aluũ purgat pota. seminis succus lac cogit, & magis ipsum resoluendæ alui facultate donat. Idẽ pituitam, & aquas extrahit, quo fit vt coli dolore affectis, & hydropicis opẽ mirificè præstet nõ modo haustum, sed etiã clysmate infusum. Seminis medulla, à putaminibus repurgata, & saccharo eclegmatis modo excepta pectus, & pulmones abstergit, vocem clarificat, & prolificum semen auget. *Diosc.*

MERCVRIALIS, Græcis, *Λινόζωστις*. Italis, *Mercorella*. Germanis, Bingelkraut. Hiſpanis *Mercuriale, & vrtigua morta*. Gallis, *Mercuriale*.

MERCVRIALIS.

GENERA.

DIOSC. Duum eſt generum, Mas alterum. Alterum fœmina.

FORMA MARIS.

Idem. Frutex eſt dodrantalis, aut maior, folijs Ocimi, helxinæ cognatis, ſed minoribus, ramis duplici geniculorum modo cinctis, alarum cauis multis; fructu è foliorum ſinu dependẽte, paruo, rotundo, ceu binis teſticulis vnà cohærentibus.

LOCVS.

Matth. Naſcitur in hortis, vineis, vrbium plateis, & inter rudera.

QVALITATES.

Gale. 7. ſimp. me. Mercuriali vtuntur omnes ad ventris purgationes duntaxat. verùm enim vero, ſi quis eius facere periculum volet in cataplaſmate, ſanè eam digerentis admodum facultatis eſſe experietur.

VIRES.

DIOSC. In oleribus manditur ad aluum ciendam, cocta in aqua epoto iure bilem, aquamq; detrahit. Conſtat, vt mares gignantur, hunc facere, vt fœminæ illam ſi à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueantur. Obſeruatum

Matth. quoque eſt tolli verrucas omne genus illitis vtriuſque folijs, aut eorum ſucco. Malis item quæ ſerpunt ſuccus cum aceto medetur. Fœmineis locis ſuppoſita menſes ciet.

MERCV-

MERCVRIALIS fœmina, Græcis, Λινόζωστις θῆλυς. Italis, *Mercorella femina*. Germanis, Bingelkraut Weible. Gallis, *Mercuriale femelle*.

MERCVRIALIS FOEMINA.

FORMA.

Caule, ramis, folijs per omnia alteri ſimilibus prouenit. verùm fructu differt, quod in hac racemoſum ſpectetur & ſemine copioſo. *Matth.*

LOCVS.

Naſcitur ſimul cum mare ijſdem locis. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Adſimili Mari facultate præſtat, niſi quod hæc à purgatione bibita fœminas gignat, illa mares. *Idem.*

CYNOCRAMBE, siue Canina brassica. Græcis, Κυνοκράμβη. Italis, *Mercorella bastarda.* Germanis, Wild Bingelkraut. Gallis, *Mercuriale sauuage.*

FORMA.

DIOSC. Cauliculum binũ dodrantum altitudine emittit, mollem subalbidum, folia mercuriali, aut hederæ similia, certis interstitijs, subalbida, semen folijs adhæret paruum rotundum.

LOCVS.

Matth. Nascitur omnibus ferè locis in vineis, campis, & propter vrbiũ mœnia.* frequentissima vero in syluis prouenit.*

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Folia cum caulibus pota aluum cient, oleribus commendantur. Ius decocti & pituitam, & bilẽ, & aquas detrahit.

CYNOCRAMBE MAS.

*CYNO-

ella ba-

*CYNOCRAMBE FOEMINA.

FORMA.

Tenerior est & mollior quam mas, quum prodit veris initio flosculos racemosos vt Mercurialis vulgaris fœmina proferens. Temporis progressu decidentibus flosculis euadit multo durior, & foliorum longitudine tantum à mare discernitur.

LOCVS.

Locis montosis & syluis innascitur.*

YNO-

NOMINA.

HELIOTROPIVM maius, Græcis, Ηλιοτρόπιον μέγα. Officinis, *Verrucaria*. Italis, *Eliotropio maggiore*.

HELIOTROPIVM MAIVS.

GENERA.

DIOSC. Heliotropium duũ est generum, Maius, & Minus.

FORMA MAIORIS.

Idem. Folia habet Ocimi, hirsutiora, candidiora, & maiora, ramuli à radice terni, quaterni, aut sæpe quini exiliunt, multis alis concaui. Flos in cacumine candidus aut subfuluus, incuruatus, vt scorpionis cauda. Radix tenuis est, & inutilis.

LOCVS.

DIOSC. Nascitur in asperis. Quin-
Matth. etiam in ædificiorum plateis, in hortis, & agris incultis, & sabulosis.

QVALITATES, ET VIRES.

DIOSC. Herbæ ex aqua decoctum fasciculo manus plenæ, potu pituitam, bilemq; per aluum extrahit. Prodest in vino potum, quin etiam admotum, ad scorpionum ictus. Adalligatur ad conceptus arcendos. Aiunt per horam vnam ante accessiones seminis grana quatuor cum vino pota quartanas finire, tria verò tertianas. Illitum semen formicantes verrucas, pensilesq;, & thymos exiccat. Folia podagricis, luxatisque vtilissimè illinuntur. Menses cient, partus trita, & imposita pel-
Matth. lunt. Epotum horum decoctum vnà cum cumino renum calculos pellit, ac frangit, & intestinorum animalia necat. Formicæ quoq; necantur earum foraminibus Heliotropio obturatis. Foliorum succus carcinomatis, ac contumacibus vlceribus mirificè auxiliatur illitus.

HELIOTROPIVM minus, Græcis, Ηλιοτρόπιον μικρόν. Italis, *Heliotropio minore.*

HELIOTROPIVM MINVS.

FORMA.

Heliotropium paruum folijs est antedicto proximis, rotũdioribus, ſemine acrochordonum, verrucarumq́, modo penſili, rotundo. Diosc.

LOCVS.

Naſcitur in paluſtribus, & iuxta lacus. *Idem.*

QVALITATES, ET VIRES.

Herba cum ſuo ſemine pota adiecto nitro, hyſſopo, naſturtio, & aqua latas tineas, teretesq́ue excutit. Penſiles verrucas, quę acrochordones vocantur, cum ſale illita tollit. Diosc.

*Huius herbę baccis vtuntur infectores lanarum in Gallia Narbonenſi, vocantq́ue *la Morella.**

SCORPIOIDES, Græcis, Σκορπιοειδὲς. Italis, *Scorpioide.*

FORMA.

Matth. Herbula est folijs paucis, semine caudæ scorpionis effigie.

LOCVS.

In hortis tantum hãc plantam satam vidimus.

QVALITATES.

Idem. Excalfacit ordine tertio, desiccat verò secundo.

VIRES.

Gal. li. 8. simp. me. Illita scorpionum ictibus, præsentaneo est auxilio.

SCORPIOIDES.

VITIS vinifera, Græcis, Αμπελος οἰνοφόρος. Italis, *Vite vinifera*. Arabibus, *Harin Karin, seu Karm*. Germanis, Weinreb. Gallis, *Vigne*.

VITIS VINIFERA.

FORMA.

Vitium omnium genera, ac formas adeò tam claris, quàm obscuris viris, tam nobilibus, quàm ignobilibus, tam deniq; vrbanis, quàm rusticis innotuerunt, vt nemo sanè sit, qui nõ de vitium generibus, earundemq; historiam scitè, ac distinctè loqui possit.

QVALITATES.

Folia refrigerant, & adstringũt. Idem præstant & capreoli. DIOSC.

VIRES.

Folia & triti capreoli capitis dolores illitu mitigant, & inflammationes stomachi, ardoresque cum hordeacea farina. Potus eorũ succus dysentericis, sanguinem excreantibus, stomachicis, & grauidarum malacijs medentur. Eadem efficiũt madefacti in aqua capreoli, & poti. Lachryma quæ veluti gummi in caudicibus concrescit, ex vino pota calculos pellit, illita lichenas, & psoras, leprasque nitro prius perfrictas sanat. Eadem cum oleo pilis sepius illitis psilothri effectum habet, maximeque sanies quæ ex accensis sarmentis exudauit, qua perunctæ verrucarum insormicationes extrahuntur. Vinaceorum & sarmentorum cinis ex aceto illitus detractis in sede condylomatis & thymis medetur. Prodest luxatis, & viperarum morsibus, & contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo, ruta, & aceto. *Idem.* Acerbæ vuæ succus admiscetur vtiliter cœliacorum & dysentericorum cibis, quinetiam medicamentis quæ ad sanguinis reiectiones parantur. Id quod etiam præstant acinorum nuclei in farinam triti, & ventri, stomachoque illiti. Vua pensilis matura, manibus confracta, & illita, recentibus ambustionibus mirificè auxiliatur, statim enim dolorem mulcet. *Matth.* Vuæ probè maturæ inter fructus autumnales principatũ in cibis obtinent. Itaque fugacibus omnibus magis nutriunt, minimumq; praui succi habent. Pensiles si prius maturæ sunt, & dulces, cæteris minus ventriculum inflant, & aluum conuenienter emolliunt. *Gal. 2. de alim. fac.*

Quarti & vltimi libri, Finis.

ITER BALDI CIVITATIS VERONAE MONTIS, IN QVO MIRABILI ORDINE DESCRIBITVR MONTIS ipsius, atque aliarum quarundam ipsum contingentium partium situs.

RECENSENTVR PRAETEREA quædam insignes plantæ, ac herbæ ibi nascentes, quæ usui Medico plus cæteris conferunt.

Recens in lucem editum

Ab honestissimo viro FRANCISCO CALCEOLARIO *Veronensi Pharmacopola, in Campanæ aureæ officina.*

Francofurti ad Mœnum.
M. D. LXXXVI.

CLARISSIMO DOMINO PETRO ANDR. MATTHIOLO SENENSI, SERENISSIMI PRINCIPIS FERdinandi Archiducis Austriæ, &c. Consiliario, atque Medico primario,

Franc. Calceolarius Pharmacopola Veronensis, S. P. D.

OPVSCVLVM *meum, quod antea Italico sermone edideram, tibi Latinum factum (vt petis) mitto, cum tuo de plantis compendio in lucem edendum: siquidem communi hac lingua nunc conscriptum, omnibus in Europa nationibus tuo auspicio facilè innotescet, cùm tua mirifica monumenta per vniuersum ferè orbem circumferantur. Etenim non in Italia solùm, sed apud cæteras nationes, tantæ tu autoritatis extas, tamq́; latè tua fama, nomenq́; diffunditur, vt nedum libri de materia medica, sed & cuiusuis generis descripti, merito tibi dicari, & nuncupari possint, quòd à tuo tantum clarissimo nomine facilè protegantur. Accessit etiam, vt hoc tuæ authoritati voluerim commendatum, illa iam diu animo inhærens meo tuæ in me beneuolentiæ opinio, tot experimētis tuorum in me officiorum comprobata: quæ quidem me inducit ad credendum, opusculum hoc meum non solùm tibi carum futurum, sed tuo patrocinio apud omnes studiosos, & bonos viros non modicam gratiam initurum. Commodum sanè (vt scribis) huic libello in tuo de plantis Compendio futurum esse locum non diffido: nam ad medicam materiam re ipsa cognoscendam, non parum afferet commoditatis, atque etiam quasi comitem præstabit, quo plantarum studiosi in montem illum stirpium ferè fœcundissimum ducantur, illasq́; certis locis reperiant. Siquidem ab vrbe in montem cunctas ipsius itineris partes explicat, & quo commeatu in eo perficiendo sit opus. Locaq́; omnia speciatim ostendit, in quibus diuersarum plantarum genera virescunt, ac florent, hac tamen serie, vt copiosiores tantum eorundem locorum stirpes connumerentur, ne cùm plura genera eodem in loco oriantur, studiosorum ingenia confundant. Quod verò copiosius reperitur, id locum sibi vendicabit, eiq́; nomen tribuet, & nostram considerationem ad se conuertet. Præterea cùm plura loca ijsdem plantis abundent, is modus descriptioni adhibebitur, vt eo adnotato, qui prius in itinere obuius fuerit, cætera deinceps prætereantur: ni sint aliquæ præstantiorum fortasse generum, de quibus ob earum dignitatem, meminisse oporteat, in quocunque habeantur loco; alioqui quantum possumus breuitati studebimus. Vtinam verò de cæteris montibus, atque locis, qui plantis raris, & mirificis abundant, similes extarent historiæ, quæ non solùm indagatores ad loca illa perlustranda animarent, sed iter ostenderent, ac materiam medicam tot difficultatibus plenam suæ pristinæ claritati, te duce, restituerent. Namque tuis doctissimis commentarijs theoriam continentibus, instructi homines discendi cupidi, ad alteram partem in scientijs omnibus necessariam, nempe experientiam ipsam, facilius sese addicerent: cuius in plantarum notitia primas partes esse tu bene nosti: qui illam tam diligenter adhibueris: Optarem sane cæterarum eiusmodi regionum, posse me tibi historias conscribere tuo ipsius compendio alioqui numeris omnibus absoluto adnectendas. At verò id à me scio non requires, quod præstari ab vno homine non*

ne non poßit: quare velim, vt animi mei propensam erga te voluntatem (vt tua est humanitas) gratam suscipias: cupio enim pro virili modis omnibus, tibi semper gratificari. Caterùm Baldus mons non modico simplicium medicamentorum numero refertißimus est: in quibus ego conquirendis, examinandisq; non mediocres impendi sumptus, atque labores, doctißimis semper ac peritißimis viris adiūctus. Inter quos fuere Iulius Moderatus, Antonius Tolomeus, Aloisius Anguillarius, Vlysses Aldrouandus, & alij complures in Academijs Italicis studiosi. Prætercam præclarißimos illos senes Hieronymum Fracastorium, & Lucam Ghinum, qui (quicquid in hac scientia profecerim) mihi autores, ducesq; extitere. Taceo Excellentißim. Montesaurum, Iulianum Fumanellum, & alios præstantißimos huiusce ciuitatis medicos, qui tantum laboris per inuia, asperaq; ipsius montis loca, quandoque mecum subire non sunt grauati, vt varios ac mirificos naturæ effectus in plantis contemplarentur. Quibus non minus grata fuit mea herbarum obseruatio, quàm mihi illorum de plantis doctrina iucunda, adeò vt iam poßim multa de rei plantariæ controuersijs in medium proferre, atque ex sententia determinare, quæ breuitati studens & vitandæ arrogantiæ causa prætermittam: quamuis (proh dolor) hoc tempore à quocunque vix in re plantaria tyrunculo hoc iam vsurpetur, vt vel peritißimis contradicere audeat ignarus quisque. Huius autem Libelli forma tanquam cuiusdam catalogi earum omnium plantarum erit, quæ in celeberrimo hoc monte reperiuntur: suis locis particulatim descriptarum, vt cuilibet aditus, & lustratio locorum omnium, atque herbarum inuentio facile pateant. Erit igitur in tuo hoc stirpium compendio satis congruens, quoniam illi plantas communiter exponenti ac figuris veras imagines ostendenti, loca inueniendarum illarum describens, tanquam famulus erit atque minister. Quinetiam commodißimè in tam præclaro herbarum omnium volumine, facilè hoc exiguum meum poterit illustrari, atque à calumnijs omnibus quæ aliquam posse videntur caliginem obducere, tueri: vt non minus hæc loci mihi facta liberalitas, conceßio, atque tutela cara sit futura, quàm hæc mea voluntas tibi in hoc ministerio tuis scriptis suggerendo grata. Bene vale.

Veronæ Idibus Februarij, M. D. LXXI.

PETRVS

PETRVS ANDR. MATTHIOLVS SENENSIS MEDICVS,

Franc. Calceolario Pharmacopæo Veronensi. S. P. D.

VOD iam diu desiderasti compendiũ à nobis conscriptum de Plantis omnibus, de quibus diffusè satis in commentarijs nostris in Dioscoridem meminimus, in eorum studiosorum vsum, qui indagandis, noscendisq́; legitimis simplicibus nauant operam, iam pridem absolui, ac propediem typis excudendum mittam. Quamobrem tuũ opusculum quod de itinere è Verona in Baldum montem omnium ferè fama percelebrem, & plantarum refertissimum ad me misisti, illi statim adnectendum curabo. Scio enim me hoc tuo libello apud multos bonos viros beneuolentiam longè maiorem initurum, si etiam præter descriptas plantas, locum ostendam vbi eæ copiosissimæ ac non vulgares inueniantur. Cæterum id magis eos, & tibi, & mihi beneuolos reddet, quod in ipso tuo opusculo nõ solùm itinerandi normam tradideris, sed vniuersas quoq; plantas descripseris, quæ vnicuiq; montis ipsius loco ab imo ad summum gradatim enascũtur. Erit enim hoc omnibus adeò gratum, vt vbi senserint te ab inuidis morderi, existimationem tuam, probitatem, synceritatem, atq; doctrinam modis omnibus tuebũtur, ita vt tibi honori, et studiosis vtilitati libellus iste tuus sit futurus, præsertim cum me ipsum habeas promotorem, ac defensorem. Scio enim abs te non solùm me amari plurimum, sed præ cæteris etiam obseruari. Ego verò vt de mea in te propensione, ob tuarum, nempe synceritatis, fidei, solertiæ, peritiæ, diligentiæq; meritum aliquid dicam in obtrectatorum tuorum censuram: admiror sanè quàm maximè valeas in componẽdis absq; omni fraude medicamentis, & ijs præsertim, quæ à clarissimis olim medicis magnis Imperatoribus parabantur, vt latius & diffusius in commentarijs nostris in Dioscoridem, de tua admirabili Theriaca libro sexto præfati sumus. Scio tamen meis laudibus ibidem conscriptis, & tibi, & mihi inuidos complures comparatos, qui aliorum virtutibus insidiantur. At cùm inuidia virtuti perpetuò sese opponat, & tandem inuidos ipsos quodam veluti marasmo consiciat, eorum maledicentiam minimè curare debemus. Scio ego non deesse pharmacopæos, non in Italia solùm, sed in alijs quoq; exteris regionibus, qui legitimorum simplicium peritiam habent, & in componendis, parandisq́; medicamẽtis exercitatissimi sunt, adeò vt possint rectè & Theriacam, et cætera generosa antidota parare: de quorum laudibus possem quoq; multa scribere si mihi cum ijs perinde ac tecum intercederet consuetudo, & medicamentorum, quæ ab ijs parantur, certam aliquam haberem notitiam.

titiam. Sed cum id haud mihi fateri liceat, alijs eorum laudes describendas relinquo, & te præ cæteris laudandum, promouendumq́; mihi proponam: seruata tamen cæterorum fama, fide, peritia, ac sedulitate. Cæterùm si quis (quisquis ille fuerit) de mea fide dubitauerit, tutus ad te accedat, tecum loquatur, tuaque omnia videat & examinet, non tamen malignis, ac distortis oculis, sed claris & apertis. Hoc si fecerit, cognoscet quidem apertissimè, non immeritò à Matthiolo laudari Calceolarium, & eius antidota præ cæteris commendari. Intrent penetrentq́;, qui selectissima omne genus medicamenta noscere, ac manibus tractare cupiunt in tuum Musæum; in quo prætiosa, ac rara recondis. Apertum enim illud inuenient (quæ tua est cum omnibus liberalitas) & te ad omnia videnda ostensorem habebunt. Quid dicēt cùm viderint, quæ ego vidi, Et probaui apud te tantum? Mirabunturne? profectò mirabuntur, & præ stupore obmutescent. cum inspexerint Costum, Amomum, Aspalatum, Calamum odoratum, Folium, & quod magis mirum est, etiam Opobalsamum. Videbunt præterea fossilium complurium varia genera, ipsaq́; admodum rara, & permulta quoque naturæ miracula, nempe plantas animaliaq́; in lapides multiplices versa, & alia non minus monstrosa, à te adeò diligenter asseruata, & in ordinem digesta, vt omnes, qui tā rara tamq́; præciosa monumenta inspexere, summoperè stupeant. Taceo rara admodum animalia, quæ inibi summo artificio arefacta spectantur. Taceo peregrinas, & nouas plantas, fructus, radices semina, quæ è remotissimis terrarum locis delata sunt, ne maiorem tibi inuidiam pariam. Quæ omnia magno sumptu, & labore tibi comparasti non tam lucri faciendi causa, quàm iuuandæ Reipublicæ, & famæ consequendæ desiderio. Prætereo quoque, quæ in tuo Myropolio mirifica asseruas antidota. Theriacam, inquam, iam omnibus celebrem, Mithridaticam antidotum illam regiam, atque antidotum etiam illam nostram, & nostrum de Scorpionibus oleum, quæ tibi & mihi tam diligenter, fideliterque parasti, vt nihil addi possit. Præclarus es pharmacopæus. præclarus, & acerrimus simplicium indagator, ac censor, cur ergo curas vitilitigatorum insidias? Velim omnino ne cures, cùm tibi nihil officere queant. Non desunt tibi (mihi crede) medicæ materiæ periti, qui sua tantum autoritate te ipsum, & tua omnia tuebuntur. Scio ego non deesse eruditissimos medicos, quibus ex commentariorum nostrorum lectione ingens tua probitas, ac in parandis Antidotis peritia innotuit. qui confectis difficillimis, ac longis itineribus ad te profecti sunt, nō modo vt te de facie cognoscerent, sed vt à te veluti ab Andromacho, & Galeno, Theriacam, & alia complura generosa antidota consequi possent. Inter quos licebit mihi nunc hic cōmemorare Ioan. Baptistam Nocetum Pōtremolensem & Ioan. Baptistam Oliuū Cremonensem Medicos sanè ac viros, singulari doctrina illustres, & materiæ medicæ peritos, qui suis literis se multū mihi debere fassi sunt, quòd ex cō-

mentarijs noſtris illis innotueris, te inuiſerint, & præclariſsima antidota abs te acceperint. Taceo laudes, quibus multis encomiis te proſequuti ſunt, & quæ de his, quæ apud te viderunt, enarrant. Miranda enim ſunt quæ de te ſcribunt, ac de tuorum medicamentorum miraculis. Prætermittam & ego quoque, quæ de mirificis Theriacæ tuæ operibus dici poſſent, quod tamen non facerem niſi id prius in commẽtariis noſtris in Dioſcoridem præſtitiſſem. Quin etiam cùm Antidotus ipſa iam vbiq; de ſe, ſuaq; ipſius præſtantia dicat, loquatur, & prædicet, non eſt vt de ea plura præfari contendam. Hoc tantum addam, neſcire Matthiolum, vbi ei parem adinuenias. Facinus eſſet magnum ſi ea velim in hominum vſum promouere, quæ ſcirem non carere impoſtu[illegible] quidam fortaſſe faciunt. Quin etiam haud minus facinus eſſet, ſi quæ ſcirem ad conſeruandam tuendamq; hominum vitam profutura, eadem non promouerem, & laudibus non commendarem. ſed ne longius tuas proſequar laudes, & ne tam amplo meæ in te beneuolentiæ animo inuidorũ aures obtundam, cætera tacere decreui, de quibus præclariſsimi Medici Veronenſes, qui omnibus ferè horis tecum verſantur & viuunt, longè melius ac diffuſius quàm ego teſtari poterunt. Tu verò, vt ſemper ſoles, diligenter cura, vt antidotum & oleum noſtrum de ſcorpionibus contra venena, & virulentorum animalium ictus, quorum parandi rationem in commentariis noſtris deſcripſimus, ad finem deducantur. Si quidem tametſi Romæ non deſint, qui hæc iam paſsim parent in multorum Heroum gratiam, & vſum, ſunt tamen eorum plerique, qui ſæpe ſuis literis ad me datis antidota ipſa à me petant, quod ſibi omnino perſuadeant, quæ à noſtris prodeunt manibus cæteris fore præſtantiora. Bene vale. Tridenti, Idibus Ianuarij. M. D. LXXI.

ITER

ITER BALDI MONTIS,

FRANCISCO CALCEOLARIO VERONÆ IN OFFICINA CAMPANÆ *aureæ Pharmacopola Auctore.*

BALDVS Mons in Italia celeberrimus in faucibus alpium quibus Rhetia ab Italia diuiditur, altiſſimus, latiſſimusque reſidet, in ipſis Veronenſis, & Tridentini agri confinibus. Hic itaque cacumen ad ſidera extollens, cæteros vicinos montes altitudine ſuperat, atque excellit, adeo vt amœnitate, ſitu, pulchritudineque non ſit quouis altero inferior. Radices habet, qua Solem orientem ſpectat in Atheſis fluminis littore: qua verò ad occidentem in amœniſſimis Benaci oris. Ab Auſtro deinde campeſtrem quandam planitiem, & ab Aquilone alios alpium montes contingit. E cuius ſummo iugo magna cum luſtrantium voluptate atque admiratione à ſiniſtra parte furibundum ſpectatur flumen, quod à præruptis & altiſſimis ſcopulis erumpens, per anguſtum admodum, & anfractuoſum iter rapidiſſimo curſu deſcendit ad valles. Ex aduerſo autem latere humiliores viſuntur colles, & fertiliſſimæ quoq; valleculæ, quas maxima campeſtris antecedit planities, ſpacioſa admodum, æqualis, inculta tamen & nulla arbore impedita, adeo vt planè mare latum repræſentet. Huius ſecundum latus Atheſis flexuoſo itinere permeat, qui quamuis magnus ſit fluuius, ob diſtantiam tamen è ſummo montis vertice proſpicientibus paruus riuus apparet, & in ciuitatem ingredi cernitur. Viſitur & Ciuitas ipſa Veronæ, adeo, vt eius ſitus, forma, ædificia, ambitus totus, ac quęque eiuſdem partes diſtinctè ac particulatim internoſci queant. Quod ſi contigerit cœlum perſpicua ſerenitate clareſcere, vniuerſa agri Veronenſis planities liberè perſpici poteſt. Viſuntur quoque vicinę vrbes, & oppida, quæ adeò lucidè inſpicientium oculis apparent, ac ſi Belgici pictoris penicillo, omni cum arte, ac venuſtate, aliqua in tabella, aut potius linteo depicta ſpectarentur. Ab altera verò parte Benacus occurrit Lacus, qui quamuis ſex milia paſſuum diſtet, adeò tamen vicinus, ob culminis altitudinem videtur, vt ſi quis velociſſimo curſu, minimè ſibi temperans deorſum contenderet, exterrefieret quidem, veritus ne in eum collabiturus irrueret. Spectantur hinc circum lacum ipſum horridi admodum, ac inacceſſi montes, ſaxeæque crepidines, ac rupes, ſcopuli eminentiſſimi ac nudi: propius verò non procul à littore amœniſſimæ videntur oræ oleis, & myrtis refertæ: quin & virentes colles odoratis, ac denſis admodum lauris veſtiti. Pagi quoque multi, atque oppida. Inſulæ, Peninſulæ, nauigationes, piſcationes, vndę iamiam placidiſſimæ, mox in altum elatæ: littora fremere, nauigantes ad portus properare ex ipſo montis iugo cernuntur. Præterea, quod fortaſſe nonnullis mirum videbitur, ſereno in montis cacumine exiſtente Cœlo, paulò tamen inferius denſiſſimis nubibus obſcuro, non ſolùm tonitrua horrenda, corruſcationeſque quandoque fiunt, ſed & grandines, & pluuiæ impetuoſo admodum bom-

bo, in ipſum decidunt lacum, non ſine magna nauigantium iactura. Quæ quidem omnia tam pulcherrima, admiranda, delectabiliaq; ſpectacula faciunt, vt præ ſtupore nõnulli veluti attoniti fiant. Quemadmodum enim nullus ſpectantium oculus horum proſpectu ſatiari poteſt, ita nec lingua reperiri, quę omnia rectè narrare ac exprimere poſſet. In ipſo autẽ monte tanta eſt locorum, & rerum varietas, quòd prorſus longũ foret omnia ex ordine recenſere. Sunt enim valles ex puro ſaxo non paruæ, accliues, decliuesq;, ſcopuloſæ, atq; admodum ſqualliđæ: è contra verò ſpacioſiſſima, ampliſſimaq; pratorũ paſcua, numeroſa herbarum, & florum varietate referta, & ex his quidem plana quędam, atq; vmbroſa, quædam decliuia atq; aprica. Extant etiam ampliſſimorum fontium frequentes, ac limpidiſſimæ ſcaturigines, nõ ſolùm in imis montis ipſius locis, ſed in medijs, atq; etiam in ſummis eiuſdem iugis, è quibus tam copioſæ emanant aquæ, vt earum potu numeroſę pecudum greges ſatis ſuperq; ſatiari queant: ad quorum ſcaturiginum fontes non gregarij paſtores modo, & ſyluani homines, verum & qui conquirendis plantis inſudant, expoſitis in gramine cibis, ſeſe refocillare ſolent, paucis adiunctis obſonijs. Prætereo, ne longior ſim, frondoſas, ac denſas fagorum, quercuum atq; ilicum ſyluas, quin etiam quaſdã caſtaniferis tantùm arboribus ſtipatas, atq; nonnullas, in quibus ſylueſtres proueniunt pinus, atq; excelſiſſimæ abietes atq; larices. Cæterum quid dicã de aeris, cœliq; varietate? Mira profecto. Siquidem qui montẽ circunquaq; perluſtrant, breuibus etiam interuallis, magnã aeris inęqualitatẽ experiuntur, adeò, vt pleriq; non modo regionem, ſed clima ſe mutaſſe opinentur: quòd hæc quidẽ pars exorienti Soli, illa vero Occidẽti aduerſa fuerit: quædam, quę Sole torreatur, alia quę vmbras perpetuas habeat. Hic niuibus, ac glacie perpetuis ęſtare tota alget locus, ibi verò ęſtus eſt magnus. Alijs verò quibuſdã in partibus, omni ferè anni tempore vernalis quædã adeſt temperies; qua quidẽ locorum ac ſituum diuerſitate, fit quidem ꝙ tanta etiam plantarũ varietas in hoc mõte proueniat, quanta vſquam in Italia tota reperiatur. Diſtant igitur à Verona huiuſce admirabilis montis radices viginti milibus paſſuum: ab ijs verò imis ad ſummam, quinque aut ſex milibus. Diſcedendo itaq; Verona ad montem Baldum, ſtatim extra vrbem iter eſt per campeſtrem, latiſſimamq; planitiem, vbi copioſè vireſcunt.

Tithymalus { *Characias.* / *Paralius.* / *Helioſcopius.* / *Cypariſſias.* }

Pityuſa.

Sed paulò vlterius reperiuntur.

Paliuri genera plura, quorundam opinione deſcripta.

Blattaria.

Cotinus Plinij Roſola, vulgo dicta.

Geranium multorum generum.

Eryngium.

Lupinus domeſticus & ſylueſtris.

Anchuſæ tria genera.

Mille grana ab aliquibus Epipactis dicta.

Securidaca.

Dipſacus.

Attractylis.

Rubea.

Tlaſpi multorum generum.

Plantago aquatica.

Sium.

Glaucium.

Siſymbrum aquaticum duplex.

Xiphium.

Ocimoides.

Interea

Interea peruenitur ad pagum quendam, qui diſtat ab vrbe quinq; milia paſſuum ſuper dextra Atheſis parte in campeſtris planitiei latere poſitus: cuius nomen multis innotuit gentibus. & præſertim Tranſalpinis militibus, qui è Germania profecti in Galliam Ciſalpinam contendunt. Buxolengus ei nomen eſt ita à viuo colle appellatus, qui totus Buxo arbore veſtitur. hinc itaq; vlterius proficiſcendo, quæ ſequuntur hic plantæ reperiuntur.

Botrys.
Hypecoum Matth.
Amellus Vergilij.
Aliſma.
Acanthus.
Erithrodanum maius & minus.
Aſtragalus.
Terebinthus.
Abrotonum album.
Mahaleb.
Helichryſum.
Flammula Iouis.
Onoſma.
Berberus vulgaris.
Holoſtium.
Rhamnus tertius.
Spergula. i. Apparine.
Trageponum flore purpureo, & luteo.
Bellis maior & minor.
Anthemis flore albo, & rubro.
Adonis Matthioli.
Cotula fœtida.
Aparine.
Gallium flore albo & luteo.
Alyſſum quorundam.
Althea.
Colchicum.
Pſeudomyagrum.
Lagopus.
Aegylops.
Polium alterum.
Lycium.

Hinc peruenitur ad quandam meam poſſeſſiunculam, quæ Riuole (quaſi Ripa) noſtra vulgari lingua vocatur, vbi fuit antiquitus in ſummo colle Arx loci natura tunc temporis munitiſſima, de qua in hiſtoria Veronenſi frequens fit mentio, cuiusq; adhuc diruta viſuntur veſtigia, atq; ruinæ. Hic quoq; ſuos habet fines vallis Lagarina, qua iter eſt, quo Tridentum, & in Germaniam itur. Ad hanc vſq; Arcem creditur Atheſim olim perueniſſe. anteaquam fauces illæ montis hominũ induſtria diducerentur, quæ la Chiuſa vulgo dicuntur. Quoniam autem merces ratibus per Atheſim allatæ, ad hanc vſq; arcem, ad ripam tanquam in portum conuehebantur, facile locus hic Ripæ nomen adinuenit, vnde nos Riuole corrupta appellatione vulgari idiomate appellamus.

Hinc per quandam vallem iter dirigitur, frugiferis campis, & pratis, atque gelidiſſimis fontibus, vtiliſſimisque refertiſſimam, in qua, in ipſo itinere inueniuntur ſtirpes non paucæ; quæ hæc ſunt.

Pulſatilla Matthioli.
Liguſtrum.
Reſeda Plinij.
Polygala.
Dryopteris.
Polypodium.
Tribulus terreſtris.
Amellus.
Vincetoſsicum, ſeu Aſclepias, vt quidã volunt.
Alliaria.
Pſyllium folijs Coronopi.
Polemonia.
Olyris.
Lupinus ſylueſtris.
Chondrylla.
Digitalis lutea, & purpurea.
Cacalia.
Centaurea media.
Ageratum.
Ariſtolochia vtraque.

Galiopsis. | *Stachys.*
Eupatorium Diosc. | *Lunaria odorata.*
Oenanthæ.i.Filipendula. | *Draba.*
Euphragia. | *Atriplex satiua & syluestris.*
Heliotropium maius. | *Iberis.*
Ballote. | *Crocus syluestris.*
Populus vtraq;. | *Frumentum Saracen. Matthioli.*
Alnus. | *Thymbra.*
Periclymenum. | *Elleborus niger.*
Chamæpytis. | *Daphnois.*
Hermodactylus Mes. | *Bryonia.*

In postremo huiusce vallis loco, pagus est Caprini, vbi ab imo Baldus mons incipit attolli. Quo in loco opus est in montem ascensuris, sibi commeatum comparare, nisi eum secum è Verona tulerint, quinetiam de vestimentis sibi prouidere, ad sustinendum si opus fuerit die quidem imbrem & ventos, nocte verò frigus: vlterius enim pagi non sunt, vbi necessaria nancisci possint, sed tantum pastorum tuguria & syluanorum hominum casæ. quam ob causam non esset ab re etiam iumenta habere, quæ tentorium militare, & alia vtensilia deferrent. Cęterùm trãsmisso Caprini pago, hęc in propinquis locis reperiuntur.

Viola arborescens. | *Alectorolophos. seu crista galli.*
Scabiosa. | *Pes anserimus.*
Morsus diaboli. | *Xanthium.*
Consolida Regalis. | *Symphytum maius.*
Viola alba Theophr. | *Alopecuros.*
Oxys. | *Delphinum. i. flos Regius maior & minor.*
Anagallis vtraque. | *Dictamnum album.*
Iacea nigra. | *Flos Solis Matthioli.*
Sideritis Achillea. | *Anthyllis.*
Mithridatica.

In ipso autem ascensus initio, inuenitur Coronę templum Deiparę virginis dicatum: magnæ sanè religionis, ac nõ minus loci ferè inaccessibilis natura, mirabile, quò in quibuscunque festis diebus D. Mariæ virgini consecratis, ac solemnibus, magna admodum hominum confluit multitudo. Cæterum cõfluentibus transeundum primum est ab vnius montis iugo in alterum per longum admodum sublicеum pontem: deinde verò ascendendum accliui admodũ calle, adeoque angusto, vt vix singuli commodè incedere valeant, quo sæpe fit vt obuijs factis vix locus ad transitum supersit. Ab ipsa solummodo natura angustus iste transitus factus est in montis ipsius latere in marmore, quod vtrinque instar parietum ad perpẽdiculum excurrit. A calle verò ipso ad summum montis fastigium tantæ altitudinis ipsum est latus, vt vix telum validissimo arcu excussum summum locum attingat: ab eodẽ verò ad imum, quingenti aut fortasse plures intercedunt passus. At quò iter hoc spectantibus terribilius est, proficiscentibusq; laboriosius, tãto magis ad ascensum inuitat animi voluntas videndi ac perlustrandi tã solitarię religionis Fanũ: & quoniã in calle ipso nascuntur.

Saxifraga maior Matthioli. *Daucus Creticus.* *Corydalis, split*

quibus-

quibusdam dicta, atque etiam pyrethrum, non frustra iter illud perficitur. A
coronæ deinde templo recedendo multæ sese offerunt stirpes. nempe.

Palma Christi diuersarum generum.
Chamæleon albus.
Gratia Dei.
Conycæ omne genus.
Seseli Aethiopicum.
Myrrhis.
Cicuta.
Perfoliata.
AiZon multorum generum.
Phalaris.
Oxylapathum.
Sesamum.
Rhus.
Castanea.
Oxyacantha magna.
Thalictrum.
Caryophyllata montana Matthioli.
Bistorta.
Egipyros.
Campanula Fuchsij.
Pecten Veneris.
Pes anserinus.
Centaurium minus.
Epimedium.
Clymenum Matth.
Spina alba.
Virga aurea.
Batrachium Apuleгij.
Gingidium.
Elatine.
Pityne Theophr.
Auricula muris.
Triticum vaccinum.
Seseli Creticum.
Lamium Plinij.
Hastula regia flore albo.
Hornithogalum.
Phyllirea.
Verbasci plura genera.
Ophioglosson.
Sannicula Diapensia.
Sanguisorba.
Arum minus.
Seseli Peloponense.
Phalangium copiosum.
Cardiaca.
Eruca.
Clymenum Plinij.
Tilia.

Post Coronam haberi potest hospitium in pago Ferrario, à quo parum inuicem absunt Prabazarius, Maon atq; Nouetia loca sanè cæteris altioribus cultiora, atq, mitiora. Hinc item ascenditur in latissima ac vberrima prata, fontibus pulcherrimis referta; vbi numerosæ, ac magnæ ouium, & armentorum greges aluntur, à Maio mense in Septembrem vsq;. Hæc inter spacia nascuntur.

Peplus.
Horminum syluestre.
Trinitas.
Aconitum Pardalianches quorundam.
Solanum maius, seu Bella donna.
Asarum.
Crocus martius.
Polygonatum angustifolium.
Prunella.i.consolida minor.
Erysimum.
Picris maior & minor.
Orchis multorum generum.
Antirrhinum duarum specierum.
Tussillago duorum generum.
Bellis cæruleus.
Hyoscyamus albus.
Phu paruum.
Sagitta Matthioli.
Onobrichis.
Lonchitis aspera.
Sferra cauallo.
Seseli peloponense.
Hastula regia flore luteo.
Primula veris.
Ambrosia duorum generum.
Amellus.
Allium anguinum Matth.

Per hęc itaq; prata proficiscentes in Atilonem perueniunt, vbi à dextra vallis est ingens, quæ à summo ferè montis iugo vsque ad Athesim profundissima permeat: in qua imbrium aquę, atq; fontium circum scaturientium excurrunt: Quæ quidẽ vallis à loco superius citato, vernacula lingua, La valle de Artillon nuncupatur. Hęc itaq; ab his qui plantarum cognitione delectantur cõmemoranda, ac celebranda fuerit, ꝙ in ea cõplura præstantissimarum plantarũ genera abundè proueniant, quæ nõ dixerim in Italia solùm, sed fortasse in vniuersa Europa vix reperirentur. Equidẽ ego hoc profectò asserere possum, me hãc in vallem non venisse vnquam, quin nouã aliquam pulcherrimam; nec antea visam repererim plantam: Hic autẽ etsi plura plantarum genera ex iam cõmemoratis nascantur, earũ tamen, ne prolixior sim, haud iterũ meminero, verùm de his tantum sermonem faciam, de quibus hactenus non scripseram. Et sunt hæ.

Scordonia.
Pilosella. { *Maior.* *Minor.* *Media.* }
Phu minimum.
Gnaphalium.
Semperuiuum vtrunque.
Pulmonaria.
Nardus Celtica.
Sideritis prima.
Rubus Idæus.
Onagra.
Solidago Saracenica.
Bifolium.
Petasites quorundam.
Sannicula Cordi.
Digitalis.
Virga sanguinea.
Arbutus.
Clematis altera.
Senetium maius.
Senetium minus.
Sambucus racemosa.
Sorbus torminalis.
Sorbus syluestris Matth.
Aconitorum diuersa genera.
Chrysanthemum flore albo.
Noli me tangere.
Tithymalus maior.
Angelica.
Napellus flore albo.
Cirsium.
Vua vrsina.
Filix vtraque.
Tilia arbor.
Clynopodium.
Erica vtraque.
Meum.
Viola lutea.
Panax Chironium.
Saxifragia alba.
Diapensia.
Tormentilla.
Taxus arbor.
Arisarum.
Cyclaminus duorum generum.
Phyllirea.
Myrtillus Matthioli.
Chamæcerasus.
Tora.
Nardus montana.
Tragium Germanicum siue vuluaria.
Cyanus maius, & minus.
Dryopteris.
Satureia.
Muscus terrestris.
Herba paris.
Combretum Plinij.
Daucus cretensis.
Lychnis syluestris.
Campanula cærulea.
Hyssopus Montana.
Costum amarum vulgare.
Phylon.

Anti-

1015

Antitora.	*Napellus retiformis.*
Lunaria racemosa.	*Sigillum Salomonis.*
Betonica.	*Carum.*
Viola marianna.	*Genista alpina.*
Orobanche mag.	*Dentaria.*
Lucciola.	*Martagum.*
Gentianula flore purpureo.	*Fragaria.*
Luparia, aconiti species.	*Lampsana.*

In superiori huiusce vallis parte quædam pastorum sunt tuguria, vbi Veronensis agri & Tridentini fines habentur, à quibus nõ longè abest Sylua ingens resiniferarũ arborum, Tiliæ, Betulæ, Carpini, Anagyris vtriusq;, Aquifolij atq; aliarum arborum, refertissima, in qua Monticolæ, ac Syluani homines resinam ferè omnegenus, nempe Larignam, Pineam, Abiegnam, Piceamq; colligunt, quin etiam, & è Larice Agaricum. Circum hasce pastorum attegias prata similiter habentur, in quibus album Veratrum, albusq; Chamæleon, Calamintha montana, Gentiana, & Napelli genera omnia abunde proueniunt.

Dum autem hinc ad summum montis iugum ascenditur, reperitur longo satis spacio Silermontanum, & Seseli Peloponense. Cuius radices impostores quidã legitimi costi vice suis in Theriacis vsurpare voluerunt. Hic vera reperitur Cistus atque Hypocistis. A dextra relinquuntur altissimæ, atq; asperrimæ montis summitates quæ ab Vrsis, Lupis, Syluestribus capris & id genus feris quadrupedib. frequentãtur. Quibus in locis inter durissimos lapides enascuntur tria illa plantatum genera, de quibus quoq; superius meminimus. Nempe Montana, & Celtica nardus, atq; Cretensis daucus.

Hinc haud longè Mons distat, quem maiorem appellant, quòd cætera Baldi montis fastigia excellat. in cuius summa parte planities est herbosa, nec omnino inæqualis, è qua amplissima spectatur regio. pagis & oppidis numerosis referta. Mantuam, Ferrariam ac etiam Patauiam vsque sese diffundens: Ex altera verò parte omnes citra, vltraq; Benacum oræ, à Ripæ Tridentinæ oppido, vbi Benacus ipse Lacus initia sumit, ad Pischeriam vsq;, vbi ad exorientem Mintium fluuium terminatur, oculis subiectæ sunt: quæ quidem amœnitate, venustate, pulchritudine, omniq; delitiarum genere adeo nitent, vt nihil delectabilius inueniri possit. Ibi enim ferè vbiq; viridaria habentur, in quibus Armenica mala, Aurantia, Limonia, & quæ Adami poma vulgus appellat, perpetua fronde virent. adeò vt toto ferè anno perpetuo vere fruantur accolæ, cùm non solùm odoratissimis floribus, sed fructibus, hæ prætiosissimæ arbores onustæ perpetuo ferè spectentur. Hic secus itinera sepes vbiq; ferè sunt ex Lauris artificiosissimè concinnatæ, nullo ramusculorum discrimine. Nec hoc mirum videri debet, cum Laurus frequentissima in collibus, & nemoribus sua sponte proueniat. cæterum & illud quoq; omnem superat admirationem, odor, nempe suauissimus, qui afflatu quodam mirabili ab Aurantiorum & Myrti floribus spirat. Si quidem hæc Hesperidum plantę absq; multa cultorum opera in agris & collibus propagantur, & in eam se attollunt proceritatem, qua alijs in locis, & Salices, & Vlmi prouenire solent. De viridariorum horum prouentu ac vbertate, vix quispiam crediderit, quippe ex vno tantum terræ iugero Medico-

rum Malorũ consito, centum, & quinquaginta, & quandoq; plures ducatos coloni annuatim recipiunt. Succurit nunc dum de his verba facio, me pluries non sine admiratione obseruasse in hoc ipso agro viniferas vites, numerosis admodum oleis ipsisque pulcherrimis, & speciosis, adalligatas, & sub ipsis copiosas crescere segetes. adeò vt vno tantum agro, frumentum, oleum, & vinum recipiant. Hic fontes multiplices inspicias crystalli instar limpidos, & riuulos labentes, qui per pagos illos grato murmure excurrunt; propè quos ædificia magni sanè vsus erecta sunt tum ad frumenta molenda, oleum exprimendum chartamque parandam, tum ad ferrum excoquendum. & malleis ducendum effigiandumq;. cuius metalla his in locis copiosa habentur, atque, vt vno verbo dicam, ora Benaci lacus, quantulacunque sit, cæteras Cisalpinæ Galliæ oras amœnitate, prouentu, pulchritudine, ac omni delitiarum genere facilè antecellit. Sed hæc obiter dicta velim, vt plantarum cognoscendarum studiosos, qui ad montem Baldum videndum proficiscuntur, ad hanc quoque fertilissimam, amœnissimamque oram inuisendam inuitarem. Quod si fecerint, non solùm magna cum voluptate dies noctesq; transigere poterunt, sed prompta illis erit occasio tres singulares videndi plantas. Etenim in Turri vallecula, citra lacum posita Mandragoram copiosam inuenient: Ad Diuum verò Vigilium montem habebunt, cuius totum latus Rhododendris stipatum cernitur, floribus tum albis, tum rubris, admodumque speciosis. Quin etiam in minoritarum monachorum insula, floridam, ac pulcherrimam videbunt Palmam, quæ quidem hac in nostra regione arbor spectatu rara admodum est. Sed vt iam ad rem propositam redeamus. In ipso itaque monte maiori, de quo dicebamus nascuntur.

Lunaria racemosa.
Pseudo doronicum.
Sannicula variæ species.
Leontopodium Matthioli.
Geranium argenteum.
Alchimilla argentea.
Polium primum.
Orobanche valde magnum.
Auricula muris.
Calamintha.
Aquileia fusca.
Cynocrambe.
Cneorum Matthioli.
Picea syluestris ab incolis appellata.
Mughus Matthioli.
Pinus syluestris montanus.
Lampsana.
Fabaria.
Scorpioides.
Lunaria Græca.
Chamælea.
Thymelea.

Propè montem ipsum maiorem vallis est de ossibus dicta, eam (vt puto) ob causam, quòd in altera propinqua vallecula circum theatri instar, omni ex latere, lapides complurimi exesi ac perforati extent, ac promineant, quæ humanæ caluariæ speciem, ac cætera ossium genera repræsentent. cur autem lapides hi excauati, attritique videantur, aliunde prouenire non crediderim, quàm ab ingentibus frigoribus. Siquidem locus is rarò à solis radijs incalescit. Nam cùm hic essem Iulio mense ardente iam Syrio, & niues, & glaciem copiosam inueni. Hic circumquaque copiosa est.

Iberis.

Iberis.
Ilex.
Filipendula duplex.
Mentha vtraque.
Menthastrum.
Solanum maius.i.herba bella donna.
Eptaphyllum.
Aparine.
Simphytum petraum.
Acacalis.
Antyllis.
Anemones multorum generum.
Chondrylla multiplex.
Hedera terrestris.
Carduus vulgaris.
Libanotis.
Verbenaca.
Apocynum.
Pistolochia,i.Capnos magna.
Sphondilium.
Serpyllum vtrunque.
Panax Heracleum.
Collutea.
Pentaphyllum album.
Vmbilicus Veneris alter.
Phyteuma Matthioli.
Sambucus montana.

Paulò vltra ossium vallem in ipso primo descensu, per vniuersum ferè latus, cui vallis vaccaria nomen est, pratorum spacia sunt, minutissimarum herbarum tam plena varietate, vt subnigricantem ferè colorem repræsentent, mira interim florum emergente varietate: quæ quidem nullo cespite aut lapide impeditæ adeo firmæ, vegetæq́, assurgunt, vt quamuis die tota à pecudibus depascantur, resumentes noctu quicquid diu deperdiderunt, primo statim mane florentes, & prorsus intactæ sese ostendunt, nullo erosionis vestigio apparente adeò, vt longè magis valeant, ac adolescant, quàm quæ in hortis, sepibus & muris obductæ diligenter excoluntur. In his itaq; locis pululant, ac florescunt.

Arthetica.
Galiopsis.
Caryophyllata montana Matth.
Gentiana.
Thapsia.
Peucedanum.
Nerium alpinum.
Potamogetum.
Ferula.
Anonis.
Carduus lacteus.
Herba gattaria.
Gramen Parnasi.
Ageratum.
Ptarmica.
Pæonia.

Medijs hisce pratorum spacijs locus est paruus, ac planus, montis lateribus, nescio an ab arte, aut natura excisis in semicirculi modum. Ibi interiori, ac superiori parùm loco ex ipso viuo saxo, aqua clarissima prorumpit, quæ non sine grato murmure in planitiem delabens, magnum, ac nitidissimum alueatum conficit fontem. quæ verò super defluunt aquæ à summis fontis ipsius labris exiguam planitiem illam circum eunt ac deinde diuersos in riuulos diuisæ, per virentes defluunt herbas. Pastores hunc fontem Brigaldellum vocant. Insignis quidem, ac celeberrimi nominis fons hic est, tum ob aquarum scaturientium vbertatem, tum quòd potu omnium opinione cæterorum fontium saluberrimus habeatur: qua propter quoscunque in ipsum aduenientes montem, itinere defatigatos suo murmure ad se inuitat, & ad gratissimas vmbras circunstantes allicit. Circum huiusce fontis riuulos Imperatoria copiosa prouenit, & aliæ quoque plantæ. Cæterùm haud longè à vaçcaria valle adiacet Ime, seu vallis Bassiana, vbi proueniunt.

Abutilon.
Cruciata.
Barba capræ.
Aconitum luteum roseo flore.
Radix rhodia.
Capnus.
Rubea satiua.
Iacea.
Alisma.
Cirsium.
Centaurium magnum copiosum.

Post vallem Bassianam vallis frigida paulò inferius est. In quibus vallibus prata itidem habentur. verùm non adeo pulchra, lataq; vt in valle vaccaria. Cur autem ita vocentur hæ valles, quid asseram non habeo. Scio tamen in frigida ipsa valle prouenire hæc, quæ sequuntur simplicia.

Polygonatum angustifolium.
Clymenum Plinij.
Erithrodanum.
Elaphoboscum.
Echium.
Genista Germanica.
Chelidonium minus.
Cirsium.
Daphnois.
Chamælea.
Coronopus serpentinus Matth.
Hypericum.
Ascyrum.
Androsemum.
Cori.

Ad hæc vsque loca non vulgares illæ reperiuntur plantæ, de quibus superius hactenus meminimus, nec reliquum est, vt de ijsdem vlterius sermonem faciamus. Qui verè in montem veniunt, & si redeant Veronam aut eodem, quo venerunt itinere, aut alia, qua velint via, plura tamen simplicia, quę vsui aliquo esse possint, quàm quæ à nobis conscripta sunt, profectò non inuenient: qua re de itinere redeundi, nihil mihi scribendum fuit, ne verbosius quàm par sit, historiam hanc prosequi videar. Breuitati ergo indulgens, vt ab initio mihi proposui de reuersionis itinere nil aliud scribam, quàm quod poterit vnusquisque pro suo arbitrio vel hunc vel illum tramitem sibi deligere. Cæterùm ego quidem breuem hunc plantarum libellum, in Baldo monte, nascentium, scripsisse volui, vt nonnullorum precibus obtemperarem, atq; etiam in publicum vsum edere. quem si quis legere, & secum habere nõ dedignabitur, is quidem per sese ad stirpes sibi comparandas in montem ipsum ascendere poterit: indéque simplicia fere omnia asportare, quæ in communem pharmacopæorum vsum esse debent, eaq; præsertim quæ non vbiq; reperiuntur. Quandoquidem noster iste Mons, nõ secus ac pulcherrimus hortus in quẽ coloni ex diuersis regionibus cõplurimas raras attulerint plantas, sua sponte refertissimus, fœcundissimusq; habetur. Poterit quoq; meum hoc opusculum non solùm his, qui medicæ materiæ dant operam, quiq; medicam facultatem profitentur, sed & quibuscunque qui rem plantariam excolunt, esse non solùm vtile, sed etiam iucundum. Nam perceptis prius apud Dioscoridem plantarum historijs, notis, ac saporibus, atq; amplius ex doctissimis, refertissimisque Matthioli commentarijs, ac ex nouo eiusdem plantarum compendio, in quo pariter extant plantarum icones ad viuum expressæ, quod secum quocunq; venerint deferre poterunt: quin etiam si contigerit ibi esse quenquam plantas conquirentem, vbi non vna, sed cuiuscunque generis sexcentæ vel plures breui etiam spacio conspiciun-

spiciuntur, poterit proculdubio sponte, & per sese illas iam instructus inuenire, atque cognoscere. Similiter quandocunque alicui studiosorum aliorúmve bonorum virorum comitatui, aut animi refocillandi gratia, aut speciosæ, raræque alicuius plantæ visendæ desiderio in suo natali solo, ad hæc amœna loca se conferre libuerit, id illis vnius huiusce nostræ admonitionis auxilio, factu facilè futurum spero. vbi forte perito, atque exercitato duce carerent. Neque (vt ego reor) eos suscepti laboris pœnitebit, cùm senserint, atque nouerint non modò delectationem ferè incredibilem, sed maximam inde se percepisse vtilitatem. Tantam enim re vera, animi tranquillitatem lætitiamque ex hoc itinere percipient, quantam mente concipere, aut verbis exprimere nemo vnquam possit. Cuius rei fidem facere possent Clariss. ac Reuerendiss. Antistes Hieronymus Lipomanus, Franciscus Ianuarius, Iacobus Moschaleus. ambo non solùm nobilitate clari, sed benignissimi quoque, & mei amantissimi. quin etiam Excellentiss. Fumanellus & Gerrinonus acerrimus simplicium indagator, ac nobilissimi Veronensium complurimi, & aliarum Ciuitatum Proceres illustresque viri, rei plantariæ studiosi, qui solitarios hos tractus peragrantes, tantum delectationis, & voluptatis capiunt, vt ad vitales spiritus exhilarandos, & ad animum vel curis, vel studijs, lacessitum subleuandum, potiorem locum non inuenientes, istuc quotannis summa cum iucunditate sese conferunt. Inuiserunt quoque mecum, ac perlustrarunt vniuersum hunc montem Ioannes Baptista Oliuus Cremonensis, & Nocetus Pontremolensis, medici excellentissimi & non simplicium modo, sed compositorum quoque medicamentorum admodum studiosi. Cæterum vt iam finem dicendi faciam, qui, rariores, prætiosioresque expetunt plantas, quàm, quæ in Baldo monte proueniunt, ij in Cretam, Cyprum, Syriam, Ægyptum, atque orientalem Indiam nauigare poterunt, vt superioribus annis faciebat honestissimus Cecchinus Martinellus Venetijs pharmacopæus in Angeli officina, vir quidem apprimè medicæ materiæ peritus, nec vnquam satis laudatus. Id, quod ego quoq; facerem, si per illum in quo nunc sum vitæ statum, liceret.

FINIS.

CATALOGVS PLANTARVM QVAE IN HAC EPITOME CONTINENTVR.

A.

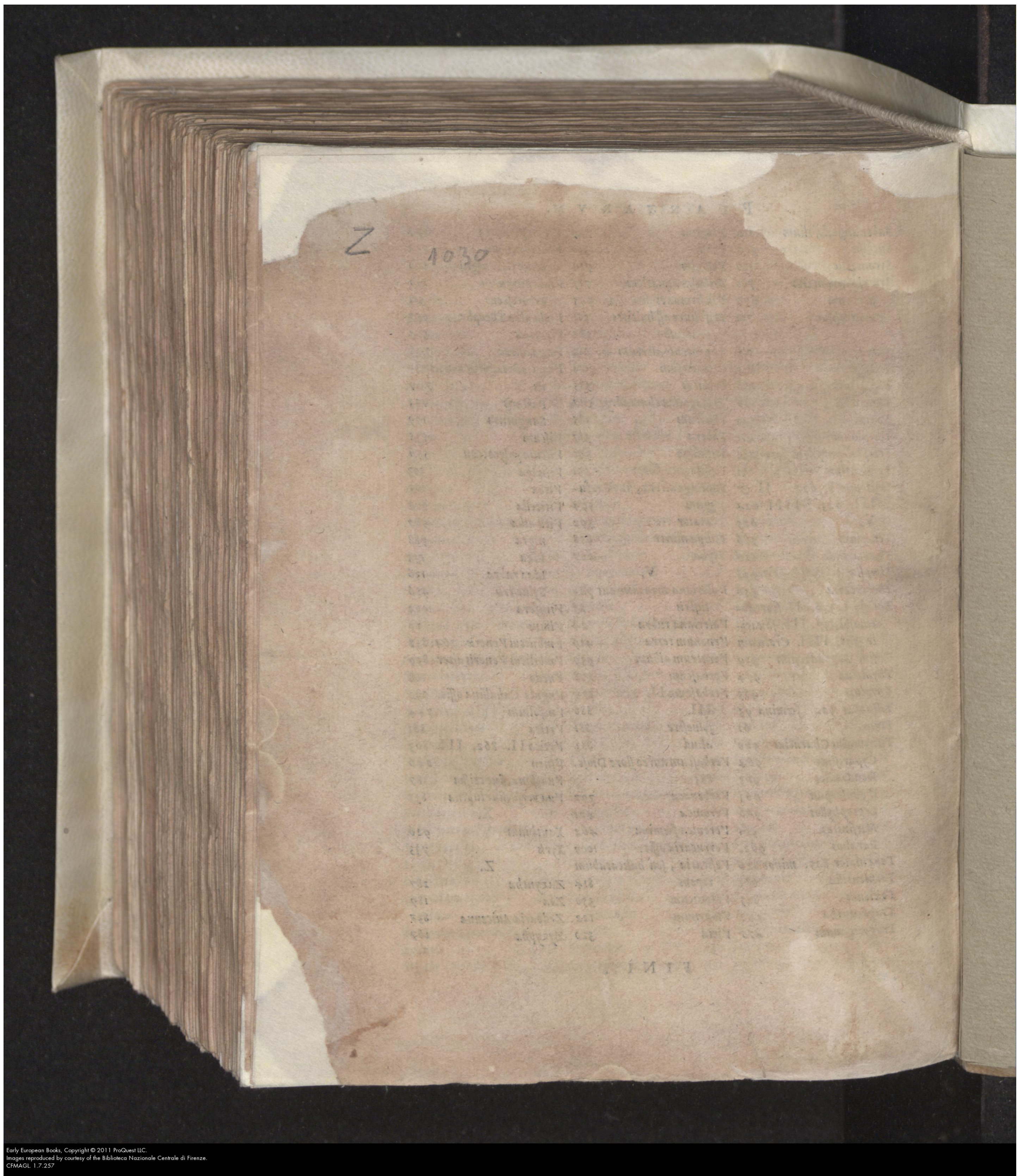
Aqui-

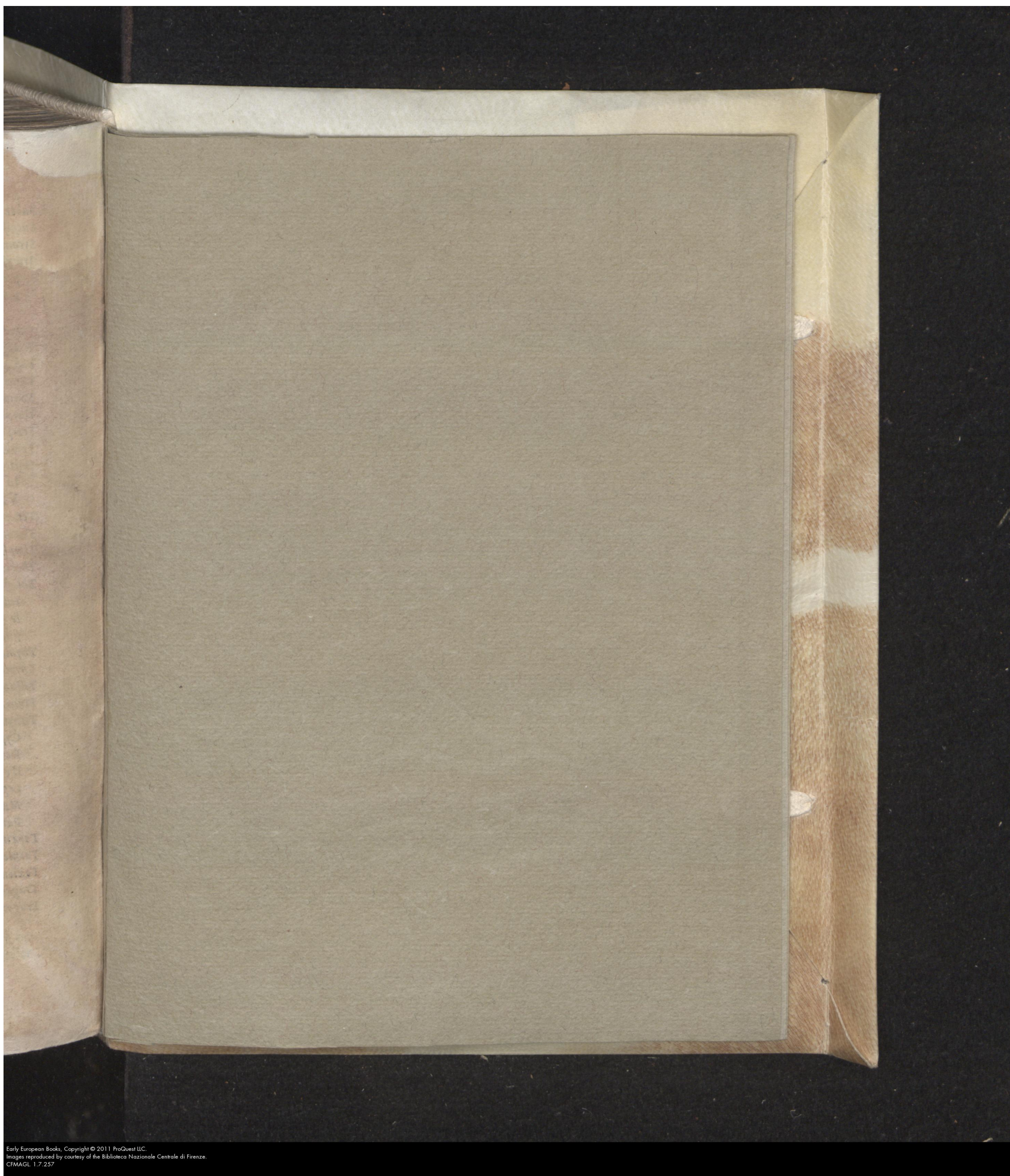
Carum

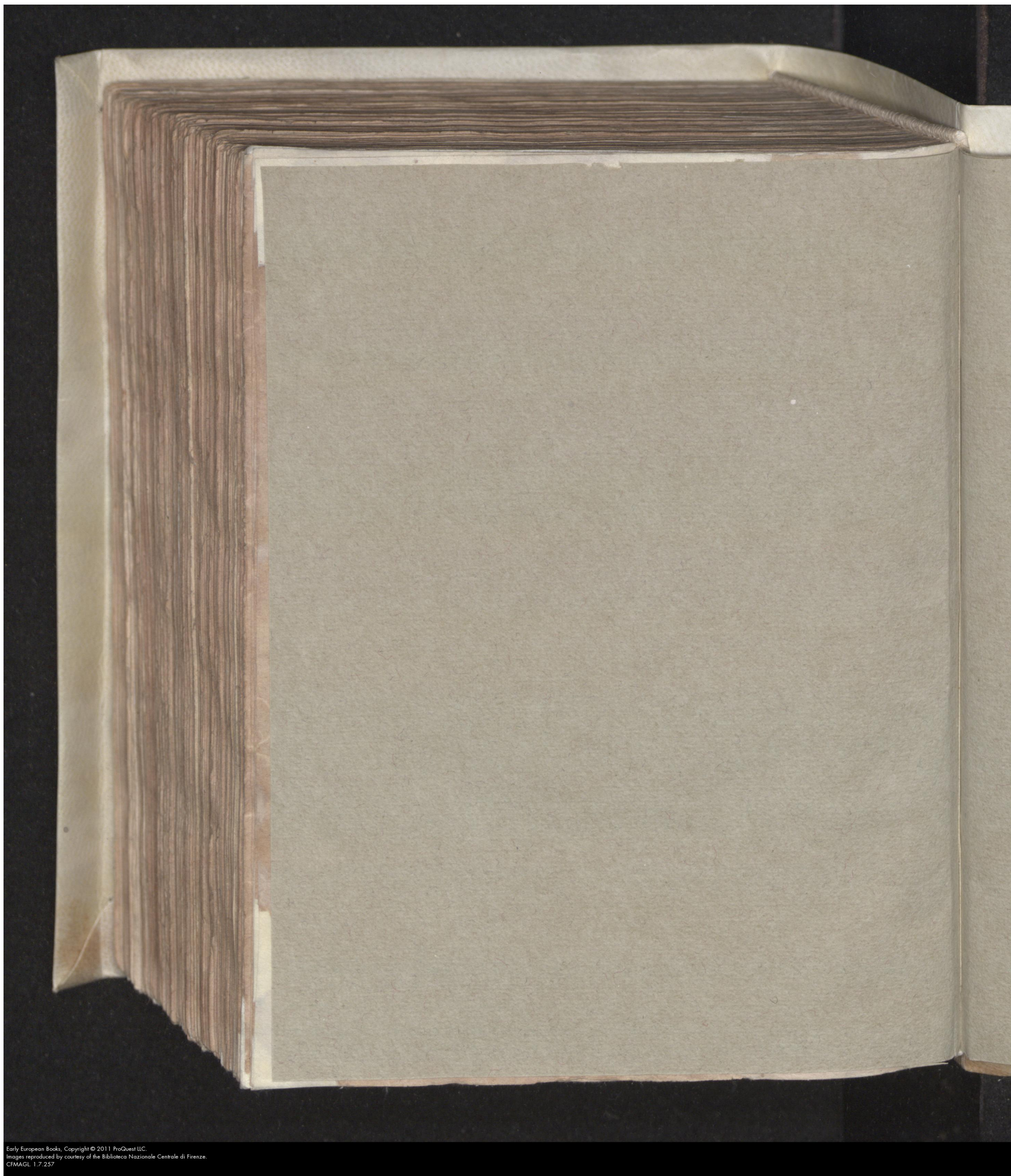
Leonto-

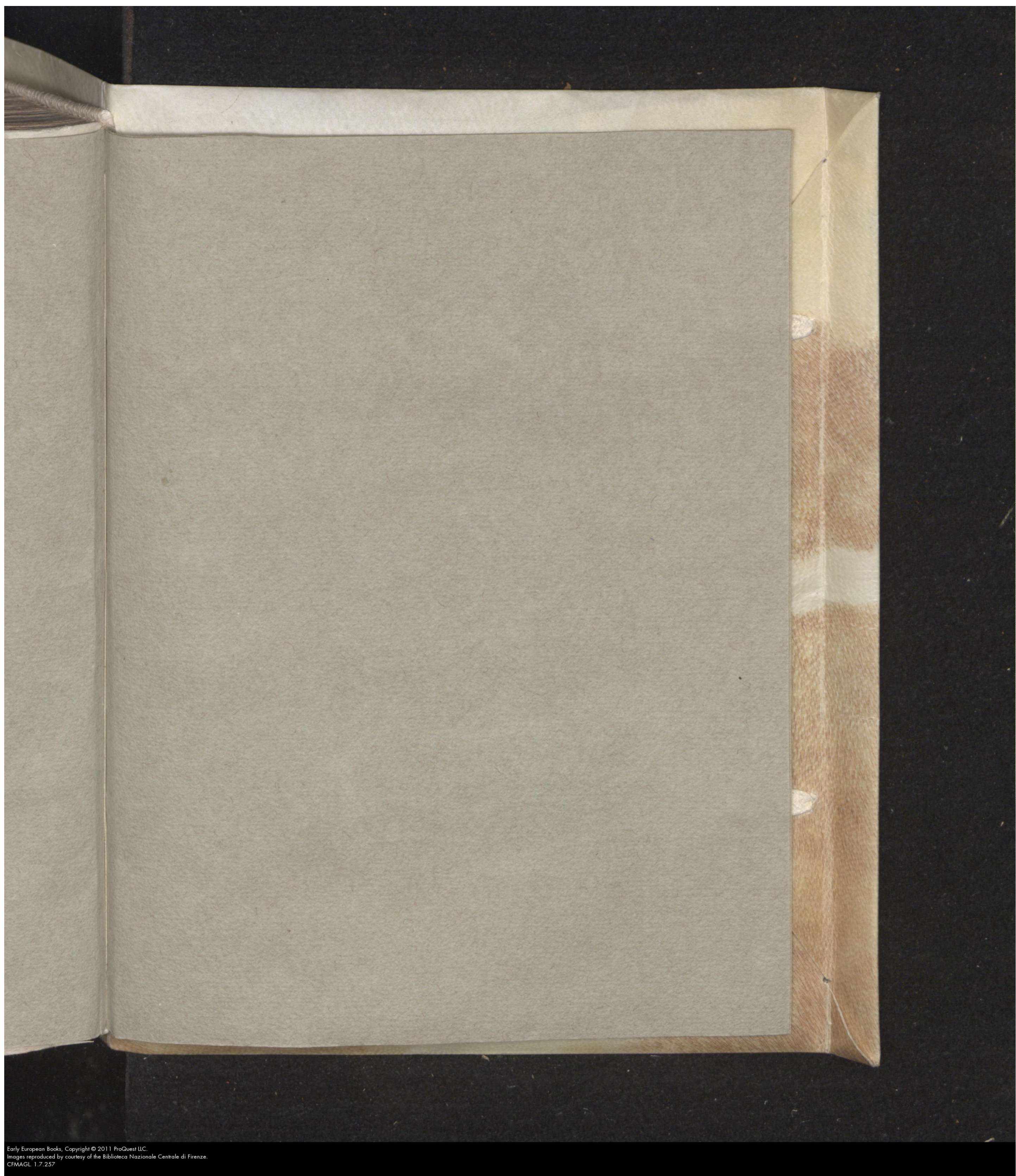
Suber

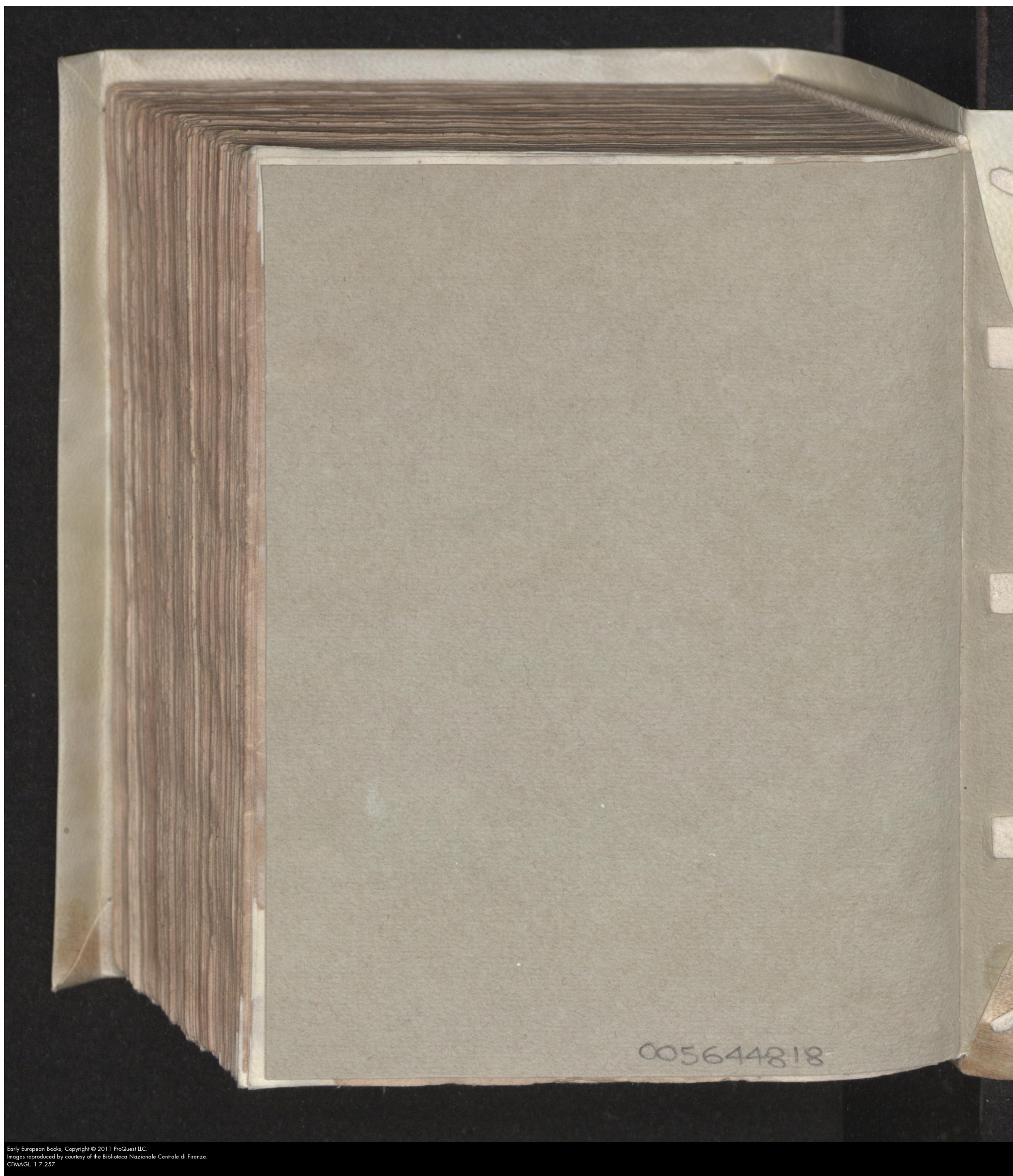
FINIS.

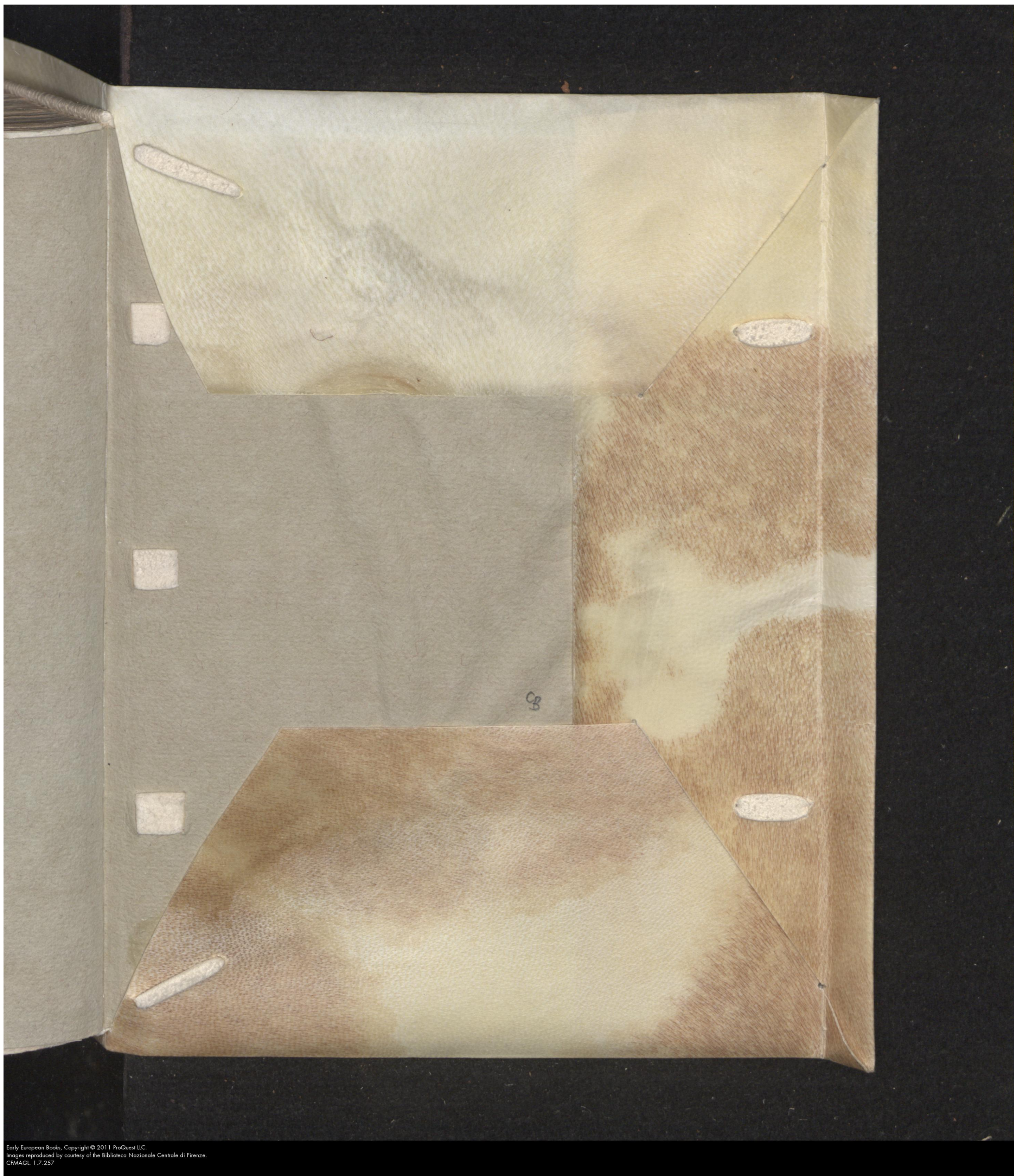

Z
1030

005644818

CB